Nr. 46

m. 46.

un.

ԺԻՈՒԼ ՎԷՐՆ

ԿԻԶԼԻ ԱՏԱ

ԳԸՍՄԸ ԷՎՎԷԼ

ՊԱԼՕՆ ԳԱԶԱԶԷՏԷԼԷՐԻ

Միւթէրճիմի
Մ. Պ. Արապանեան

Նաշիրի
Կարապետ Պիպէրեան

معارف نظارت جلیله‌سنك ١٦٧ نومرولی رخصتیله طبع اولنمشدر

Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ

ՍԹԱՆՊՕԼ

Զաքմաքճիչար ևօգուշու Զիմպիլլիի խան Ն. 18-19

)(1893)(

ԻԽԹԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍ

Տէրճինէ իպթիտար Իլէտիյիմիզ Ֆրանսա իւտէ-պասընտան մէշհուր Ժիւլ Վէրնին, ասարը մէրզուպէ-սինտէն օլան իշպու ֆէննի վէ լաթիֆ բոման, Էվրոբատա եիւզ պինլէրճէ նուսխէլէր իլէ սաթըլմըշ վէ բաղպէթլէ թէլագգը իտիլմիշ օլմաղըլա, գարիյնի քիրամ հազրաթըն, պունըն միւթալաասընտան մէմնուն գալաճագլարը չիւպհէտէն վարէսթէ տիր։

Գարիյնէրիմիզին, էզհանը թէնվիր վէ թէվսի իտիճի օլան ֆէննի բոմանլար միւթալաասընտա կէոսթէրտիքլէրի խահիշտէն թահրիք օլունարագ, պունտան պէօյլէ պու գրսմա՝ եանի ֆէննի բոմանլար տէրճինէ տախի տէվամ իտէճէյիզ։

ԿԻԶԼԻ ԱՏԱ՝ Ստամպօլտա նուսխէ պէ նուսխէ օնար բարայա սաթըլաճաղը կիպի, բոսթա իւճրէթի պիզէ այըտ օլարագ թաշրալար իչին թէքմիլինէ 18 ղուրուշ այընաճագ վէ բոսթա բուլը տախի գապուլ իտիլէճէք տիր։

Կ. Պիպէրեան

ԿԻԶԼԻ ԱՏԱ

ԳԸՍՄԸ ԷՎՎԷԼ

ՊԱԼՕՆ ԳԱԶԱԶԷՏԷԼԷՐԻ

1

1865 սէնէսի Մարտընլն երրմի իւչիւնճի կիւնիւ, պահրը Մուհիթի քէպիր սաթհը իւզէրինտէ, վէ հէվատէ աթիւզդիքը սէտալէր վէ թէաթի իտիլէն շու սէօզլէր իշիտիլիյօր իտի։

— Եիւքսէլիյօրմույրզ։

— Խայր, պիլաքիս ալչալըյօրրզ։

— Օնտան տահա պէթթէր միւսիւ Սիյրօս, աշաղը, եանի տէնիզէ տիւշէյօրրզ։

— Իշիմիզ Ալլահա գալտը, սաֆիրա աթընրզ։

— Իշթէ սօն թօրպայը տա աթտըմ։

— Պալօն եիւքսէլտի՞ մի։

— Գաթան։

— Պէն տալկա սէտալէրի կիպի շէյլէր տույույորում։

— Էլպէթտէ, չիւնքի ալթըմրզ տէնիզ տիր։

— Տէնիզտէն անճադ պէշ եիւզ այադ դատար եիւքսէքտէյիզ։

— Ալլահ իմտատ իյլէյէ։

Պու մուհավէրէ իւզէրինէ շու միւէսսիր սէտա տախի իշիտիլտի։

— Սըգլէթի օլան նէ վար իսէ հէբսինի տէ տէնիզէ աթընըզ, հէբսինի աթընըզ, Ալլահ եարտըմճըմըզ օլսուն։

Միլատըն 1865 սէնէսինտէ, շըմալը շարքիտէն էսմիշ օլան օ տէհշէթլիւ ֆուրթունա, էլպէթտէ հէնուզ գարիյնի քիրամըն խաթըրլարընտա օլմադ կէրէք տիր. մէզքիւր տէհշէթամիզ ֆուրթունա էնասընտա, պարոմէթրօլար եէտի եիւզ օն միլիմէթրոյա գատար էնմիշ իտի. պու միւտհիշ ֆուրթունա, եախօտ գասըրկա, ալաֆրանգա Մարտըն օն սէքիզինտէն եիրմի ալթըսընա գատար լաէն գաթի իմթիտատ իյլէմիշ տիր։

Խաթը իւսթիւվայէ մայիլէն 35 տէրէճէ արզը շըմալիտէն, 40 տէրէճէ արզը ճէնուպի արասընտա էսէն պու ֆուրթունանըն, Ամէրիգա, Ասիյա, վէ Էվրօբա գրթալէրինէ իյրաս իյլէտիյի խասարաթ բէք քիւլիյէթլի իտի. շէօյլէ քի մահվ օլմուշ քէօյլէր վէ գասապալար, եէր իլէ եէքսան օլմուշ օրմանլար, սու պասմըշ սահիլլէր, սահիլլէրէ աթըլմըշ վէ բարանմըշ կէմիլէր, գասըրկա իլէ ալթիսթ օլմուշ թարլալար, գարատա էղիլմիշ վէ տէնիզտէ պօղուլմուշ պինլէրճէ ինսանլարըն վէ հայվանաթըն մէնզարէյի միւտհիշէսի, պու աֆաթը սէմավիյէնին, 1810 սէնէսի Հոկտեմբերինին եիրմի պէշինճի կիւնի Հավանա շէհրինի, վէ 1825 սէնէսի Յուլիսինին եիրմի ալթընճը կիւնիւ, Կուատօլը շէհրինի խարապ իտէն մէշհուրթ ուրթունայը կէշմիշ օլտուղունը իսպաթ իթմէքտէ տիր։

Բույի արզու տէրեատէ պէօյլէճէ պիր չօգ խասարաթ վուգու պուլմագտա իքէն, սէմատէ տախի տա-

հա զկյատէ ճալիպը տըդդաթ պիր հատիսէյի զարի-
պէ վուդու պուլույօր իտի։

Նէօյլէքի, պիր պալօն չիտտէթլէ էսէն ըիւզկեա-
ըըն էօնիւնէ տիւշիւպ տէօնէ տէօնէ, վէ գասըրկանըն
աղզընտան ֆըրլամըշ կիւլլէ կիպի, սաաթտա տօգսան
միլ գատար պիր մէսաֆէ գաթ իտէրէք ուչուպ կի-
տիյօր իտի. ըիւզկեարըն օյունճաղը օլան մէզքիւր պա-
լօնըն ալթընա պաղլը պուլունան սէրէթին տէրունին-
տէ, պէշ եօլճը վար իտի.ըի, հէվայի նէսիմիյի իսթի-
լա իտէն սու պուխարը, վէ արա սըրա տէօքիւլէն սըդ
եաղմուր սէպէպի իլէ պագանլար թարաֆընտան կիւճ
հալ իլէ սէչիլէպիլիյօր իտի։

Նասըլքի տէտիք, միւահիշ ըիւզկեարըն օյունճաղը
օլան մէզքիւր պալօն նէ՞րէտէն կէլիյօր, վէ ըույի ար-
զըն հա՞նկը ճիհէթինտէն հարաքէթ իթմիշ. թապիյի
ֆուրթունա էնասընտա հարաքէթ իթմիշ օլամազ, զի-
ըա ֆուրթունանըն զուհուրինտէն պէրի պէշ կիւն կէչ-
միշ օլուպ, պալօն տախի անըն թէէսիրի իլէ հէր հալ-
տէ կիւնաէ իքի պին միլ գաթի մէսաֆէ իյլէմիշ օլ-
տուզունտան, մահալի հարաքէթլէրինտէն բէք ուզադ
տիւշմիշ օլմալարը իյճապ իտէր։

Մամաֆիհ պալօնտա պուլունան սէյեահլար թա-
ըաֆընտան գաթ օլունան մէսաֆէյի էվվէլճէ պիլմէք
միւմքիւն օլամայաճաղը շէօյլէ տուրսուն, պալօն՝ ըիւզ-
կեար իլէ պէրապէր կիթտիյի իչին, պէլքիտէ պու տէ-
ըէճէ չօգ գաթի մէսաֆէ իյլէտիքլէրինտէն պիլէ խա-
պէրտար տէյիլլէր իտի։ Պալօն միւթթասըլ հարաքէթ
իթմէքտէ, միհվէրի էթրաֆընտա տէվիրլէր իճրա իյ-
լէմէքտէ, վէ տէրունինտէ պուլունանլար, պունտան
խապէրտար օլմամագտա իտիլէր, զիրա պուլունտուգ-
լարը մէվգըըն ալթը իւսթիւ սիս իլէ մուհաթ պու-

լունտուղունտան, օրալարտա նէ՞ պուլունտուղը պիլէ կէօրիւլմէք գապիլ տէյիլ տիր. պիչարէլէրին՝ էթրաֆը գալը՞ն պուլութ բարչալարը իլէ իհաթա իտիլմիշ օլուպ, կիճէ՞ մի տիր, կիւնտի՞ւզ մի տիր, թային իյլէմէքտէն ահիզ իտիլէր տէսէք, միւպալաղա իթմիշ օլմայըզ։

Սէմանը՞ն թապագաթը ալիյէսինտէ ֆուրթունանը՞ն էօնիւնէ տիւշմիւշ օլարագ կիթտիքլէրի միւտտէթճէ, քիւրրէյի արզտան, զիյատան, վէ տէնիզտէն հիչ պիր էսէր կէօրմէյիպ, անճագ պիր սէպէպը միւտհիշ իւզէրինէ պալօնը՞ն սիւրաթլա եիւքսէլմէսի, ալթլարընտա տէնիզ պուլունտուղունը՞ քէնտալէրինէ անլատարագ, նասըլ տէհշէթամիզ պիր կիրտապէ աթըլմագտա օլտուգլարընը հըսս իթմիշլէր իտի։

Մամաֆիհ պալօնը՞ն տէրունինտէ պուլունան մէքիւլաթ, մէլպուսաթ վէ էսլահա կիպի սըգլէթ վէրէն չէյլէր տէնիզէ աթըլտըգտան սօնրա, երինէ պին պէշ եիւզ այագ գատար եիւքսէլտիլէր. եօճուլար՝ ալթլարընտա տէնիզ պուլունտուղունը՞ անլատըգլարընտան, մահզա թապագաթը հէվայիյէյ եիւքսէլմէյի պիր տէրէճէյէ գատար սէլամէթ ատտ իթտիքլէրինտէն, քէնտիլէրինէ էն էլվէմ օլան էշեայը պիլէ տէնիզէ աթմագտա թէրէտտիւտ իթմէտիլէր, վէ պալօնը՞ն եիւքսէյէ գալարրան խաֆիֆ կաղը ղայպ իթմէմէյէ պիր չարէ արամայա պաչլատըլար։

Սէյեահլարը՞ն օ հավլինագ կիճէյի նա՞սըլ կէչիրտիքլէրի վէ նէ՞ թագաթֆէրսա իշկէնճէլէր չէքտիքլէրի, եալընըզ քէնտիլէրի իլէ ճէնապը Ալլահա մալիւմ տիր. հէլէ քի սապահ իլէ պէրապէր ֆուրթունատա քէսպը իթիտալ ալայիմի կէօրիւլտի. ֆիլհագըգա սապահլէյին ֆուրթունա ճիւզվիճէ թէնզիլի չիտտէթ ի-

տուպ, պուլուԹլար տախի եավաշ եավաշ եիւքսէլմէյէ պաշլատըլար. պիր գաչ սաաԹ զարֆընտա գասըրկա խաֆիֆլէնտի վէ պիր ազ սոնրա քէսիլտի. ըիւզկեար՝ գասըրկա հալինտէն չըգարագ չիտտէԹլի հէվա հալինէ Թէհավվիւլ եյլէտի, վէ պինտէն ալէյհ միւմքիւն մէրԹէպէ էԹրաֆը կէօրմէք գապիլ օլապիլտի.

Պու էնտատէ եօլճուլար, պալօնըն ԹէքրարԹապագաԹը հէվայիյէնին աշաղըլարընա տօղրու էնտիյինի հըսս իԹմէյէ պաշլատըլար. պունընլա պէրապէր պալօնուն չէքլի տախի պօղուլարագ, արմուտի հալինտէն չըգըպ պիր ուզունլուգ ալըյօր իտի քի, պու տա տէրունինտէքի կազըն խուրուճինէ ալէնի պիր տէլիլ ատտ օլունուր.

Թամ վագԹը ղէվալտէ պալօն սաԹհը տէրեատէն անճագ պին այագ գատար եիւքսէքլիքտէ իտի. պալօնըն իչինտէ մահֆուզ կազ 1700 մէԹրօ միւրէպպա գատար պուլունտուղունտան, մէնֆէսինտէն խուրուճ իԹսէ պիլէ, եինէ ճէսամէԹի սայէսինտէ, էրէյիճէ միւտտէԹ հէվատէ տուրաճաղընը սէյեահլար քէշֆ իԹտիլէր.

Եօլճուլար, ճէպլէրինտէ՝ եանլարընտա նէ գատար ֆաղլա չէյ վար իսէ, հէբսինի տէ աշաղը աԹտըլար. հաԹտա իչլէրինտէն պիրի պալօնըն ալԹ ճիհէԹինտէքի աղղընը պիլէ, կազըն օրատան խուրուճ իԹմէսինի մէն իԹմէք իւզրէ կիւզէլճէ եէնիտէն պաղլայը վէրտի. լաքին պունտան տա պիր ֆայիտէ հասըլ օլմատը. պալօնըն ուզուն միւտտէԹ հէվատա տուրամայաճաղը անլաշըլտը.

Ցէմէք, պիչարէ եօլճուլար իչին էօլիւմ մուդարրէր իտի. զիրա պուլունտուգլարը մէվգըըն ալԹընտա պիր գըԹա պիր ատաճըգ կէօրիւնմէմէքտէ իտի.

Ալթալարընտա էմվաճը տէհշէթֆէկլասը քէմալի շիտտէթլէ եէքտիկերէ չարբան պահրը Մուհիթտէն պաշգա հիչ պիր շէյ օլմատըղը կիպի, դըրդ միլ գատար մէսաֆէյի կէօրէպիլիր տերէճէ եիւքսէլմիշլէր իքէն, հավլինաք նաղարլարընա պիր նօգթայի սէլամէթ միւսատրֆ օլմայօր իտի։

Սէյեահլար, պալօնլարը իլէ պէրապէր գաարը տէրեատէ մահվ ու նապուտ օլմամադ իչին, հէր հալտէ պալօնըն նուղուլինի մէն, վէ եախօտ հիչ օլմաղտա թէէխիր իթմէլի իտիլէր. ֆիլ հագըգա պալօնտա պուլունանլար պու պապտէ սարֆը ղայրէթ իտիյօրլար իտի իսէ տէ, հիչ պիր սէմէրէ հասըլ օլմայըպ, պիր եանտան շարդը շըմալիտէն ճէնուպը ղարպիյէ տօղրու քէմալի սիւրաթլա գաթը մէսաֆէ իթմէքտէ, վէ պիր եանտան տախի իչինին պօշաթըլմասընա բաղմէն, ան պէ ան նիւզուլէ տէվամ իյլէմէքտէ իտի։

Սէյահլար, էօյլէնտէն պիր սաաթ սօնրա սաթհը տէրեատէն անճադ պէշ եիւղ գատէմ իրթիֆատա իքէն, պալօնըն իւսթ թարաֆընտա պիր մահալ երթըլարադ, կաղ սէրպէսթճէ տըշարը չըգմայա պաշլատը քի, օրայը գաբամադ, պալօնըն ալթընտաքի սէբէթտէ պուլունանլար իչին մուհալ իտի։

Պալօնըն տերունինտէքի էշեայի սագիլէ տէնիղէ աթըլարադ, պիրտէն պիրէ տիւշմէքտէն քէնտիլէրինի վիդայէ իտիյօրլար իսէ տէ, ֆագաթ ադշամա գատար պիր գարա կէօրիւնմէյէճէք օլուրսա, նիհայէթ իւլ էմր պալօնտա պադը գալան կաղ, սըդէթէ թէհամմիւլ իտէմէյէրէք նուղուլ իտէճէյի վէ եօլճուլար իլէ պէրապէր տալկալար արասընտա մահվ օլուպ կիտէճէյի տէրքեար իտի։

Ճիտտէն էրպապը թէճրիպէ վէ ղայրէթտէն օ-

լան պու ատէմլէր, էլլէրինտէն կէլէն ճահտ ու իգտամը տիրիլ իթմէյէրէք, սօն տագրդայա գատար էօլիւմ իլէ բէնչէլէշիպ էօյլէ մաղլուպ օլմադ իսթէյօրլար իտի, չիւնքի պալօն սաթհը տէրեայէ նուզուլ իթսէ, ալթընա մէրպութ պուլունան սէրբէթին, տէնիզ իւզէրինտէ տուրմասը գապիլ տէյիլ իտի. տէմէք անասըլ չարէ տէնիզէ տիւշմէմէք իտի։

Էօյլէտէն իբի սաաթ սօնրա պալօն պահրը Մուհիթին սաթհընտան տէօրթ եիւզ գատէմ գատար եիւքսէքտէ պուլունույօր իտի։

Պու սըրատա խէվֆ իլէ միւթէէսսիր օլմադ միւթատը օլմայան պիր ատէմին սէտասը, աթիտէքի սէօզիւ սէօյլէտի քի, օնա տա եինէ պիր չօգ սէտալէր ճէվապ վէրտիլէր։

— Հէր շէյ աթըլտը՞ մը։

— Խայր, օն պին ֆըրանգլըդ ալթուն ադճէ տուրույօր։

— Աթըն կիթսին։

Աղըրճա պիր թօրպանըն տէնիզէ տիւշմէսի իլէ, մէղքիւր սէտա.

— Պալօն եիւքսէլիյօ՞ր մը, տէյու սօրմասը իլէ.

— Պիր աղ, ֆադաթ չիմտի եինէ նուզուլէ պաշլայաճադ, տէյու ճէվապ վէրիլտի։

— Տահա աթըլաճադ նէ՞ գալտը։

— Հիչ։

— Եա իչինտէ օլտուզումըզ սէրբէթի ունուտույօ՞րմուսընըզ։

— Էվվէ՛թ, էվվէ՛թ, իրլէրէ սարըլալըմ, սէրբէթ տէնիզէ աթըլսըն։

Ֆիլ հագրգա եիւքսէլմէք իչին սօն չարէ պու օլմաղըլա եօլճուլար իրլէրէ սարըլտըլար, սէրբէթ տէնի-

ղէ աթըլտը, վէ պալօն տախի տէրհալ իքի պին այադ գատար եիւքսէլտի։

Մամաֆիհ պալօն հէվանըն թապադաթը ալիյէ-սինտէ պիր միւտտէթ տուրտուգտան սօնրա թէքրար էնմէյէ պաշլատը, զիրա կաղ՝ պալօնըն երրթըդ ճի-հէթինտէն զիյատէճէ խուրուճ իտիյօր իտի։

Սէյեահլար պալօնըն նուզուլինի մէն իթմէք իչին էլտէն կէլէն հէր շէյի եաբմըշ պուլունտուգլարընտան, պունտան սօնրա արթըգ մուավէնէթը իլահիյէտէն պաշ-գա խթինատկեահլէրի գալմամըշ իտի։

Պու սըրատա պիր քէօբէք սէտասը իշիտիլտի, սէյ-եահլարըն եանընտա իբլէրէ սարըլըպ տուրան պիր քէօ-բէք հավլամայա պաշլամասը իլէ, եօլճուլարտան պիրի։

— Թօք պիր շէյ կէօրաիւ զալիպա, տիմէսինի միւթէագրպ, սէյեահլարըն ճիւմլէսի պիր ազըզ։

— Թօբրա՛գ, թօբրա՛գ, տէյու պաղըրտըլար։

Պալօն՝ սապահտան պէրի բուզկեարըն սէվգի իլէ տիւղիյէ ճէնուպը ղարպիյէ տօղրու պիր գաչ եիւղ միլ գաթը մէսաֆէ իթմիչ օլտուղունտան, պու արալըգ օ ճիհէթտէ եիւքսէքճէ պիր գարա կէօրիւնմիւշ իտի։

Լաքին պու գարա տախի օթուղ միլ գատար պիր մէսաֆէտէ օլուպ, պալօնըն օրայա մուվասըլէթ իտէ-պիլմէսի իչին, լա ագալլ պիր սաաթ գատար գաթը մէսաֆէ իթմէսի, վէ խաթը հարաքէթինի տէյիշտիր-մէմէսի լազըմ կէլմէքտէ իտի քի, պու միւտտէթտէն էվվէլ պալօնըն տէրունինտէքի կազըն պիթմէյէճէյինի քիմ քէստիրէպիլիր։

Իշթէ պիր մէսէլէյի միւտհիշէ տահա... սէյեահ-լար նօգթէյի սէլամէթի բէք ալա կէօրմէքտէ, լաքին պուրանըն ատամը՝ մը, եօգսա բույի արզա մէրպութ գրթա՞ մը օլտուղունու պիլմէմէքտէ իտիլէր. զիրա

րուզկեարը սէվգի իլէ նէ թարաֆա կիթտիքլէրինտէն խապէրլէրի եօգ իսի. մամաֆիհ օրասը ատա օլսուն, դրթա օլսուն, մէսքիւն պուլունսուն, ղայրի մէսքիւն պուլունսուն, հէր հալտէ պիրիճիք նօգթայի սէլամէթ օլտուղունտան, պէհէմէհալ օրայա եէթիշմէք լազըմ իսի։

Ալաֆրանկա սաաթ տէօրթ սուլարընտա պալօն, արթըգ քէնտինի թութամայարագ, ատէթա ռույի տէրեայէ սիւրիւնէրէք կիտիյօր իսի. եօլճուլար, տարկալարը սէրբինթիլէնինի պիր գաչ տէֆալար հըսս իթտիլէր. պու սէրբինթիլէր պալօնը աղըրլըղը ղիյատէլէշտիրէրէք, գանատընտա գուրշուն օլան գուշ կիպի քէմալի ղահմէթլէ քէնտինի գալտըրըյօր իսի։

Եարըմ սաաթ սօնրա սէյեահլար, բիյշկեահը նազարլարընտա օլան գարայա անճագ եարըմ միլ գալտըղը կէօրտիւլէր, լաքին չիֆայիտէ քի պալօն արթըգ պիւթիւն պիւթիւնէ պօշալմըշ, վէ հէման սույա պաթմագ իւզրէ պուլունմուշ իսի, օ հալտէ եօլճուլար պիր գաչ տէֆա սույա պաթըպ չըգտըլար իսէ տէ, թուլթունտուգլարը իրլէր սայէսինտէ պօղուլմագ թէհլիքէսինտէն գուրթուլույօրլար իսի։

Պու արալըգ պալօն սույը սաթհընա տօղրու էյիլմիշ օլտուղունտան, բիւզկեար տէլիյին իշինէ տօլարագ ատէթա պիր եէլքէն կէմիսի կիպի, կէօրիւնէն գարայա տօղրու իլերլէմէյէ պաշլատը. եօլճուլար, պու սայէտէ մէվգըյի մաթլուպա եէթիշէճէքլէրի իւմիւտի իլէ մէսրուր օլույօրլար իսի։

Պալօնը գարայա թէգարրուպինէ անճագ պիր գաչ եիւզ արշընլըգ պիր մէսաֆէ գալմըշ իքէն, տէօրթ աղըզտան չըգան պիր հայրէթ ու տէհշէթ սէտասը իշիտիլտի. պալօնա չարբմըշ օլան տէհշէթամիզ պիր տալ-

կայը միւթէագրպ, կիւյա աղբրլրդ եինէ խաֆիֆլէն-միշ կիպի, պիրտէն պիրէ պէշ եիւզ այագ հէվալան-տը, վէ եիւքսէքտէ պուլունան ըիւզկեարըն սէվգի ի-լէ գարայա միւվազի սուրէթտէ գաթը մէսաֆէ իթ-տիքտէն սոնրա, կէօրիւնէն գումլուգ մահալէ մայիլէն էնմէյէ պաշլատը։

Եօլճուլար, եէքտիկէրլէրինին եարտըմը իլէ քէն-տիլէրինի պաղլատըգլարը իբլէրտէն գուրթարըպ գա-րայա այագ պատըլար. պալօն տախի իատէյի հա-յաթ իտէն պիր գուշ կիպի, պու տէրէճէ խաֆիֆլէն-տիքտէն սոնրա ուչուպ կիթտի։

Ֆագաթ ճայի թէաճիւպ չուրասը տըր քի, պա-լոնտա պէշ ատէմ պիր տէ քէօրէք պուլունտուղու հալտէ, գարայա անճագ տէօրթ քիշի չըգմըշլար իտի։

Ֆիլ հագըգա տէնիզ տալկասը, եօլճուլարտան պի-րինի գարմըշ իտի քի, պու սայէտէ խաֆիֆլէնմիշ օ-լան պալօն, պէշ եիւզ այագ գատար եիւքսէլտիքտէն սոնրա, թէքրար նուղուլ իլէ գարայա տիւշմիւշ, վէ պու ոուրէթլէ եօլճուլար մուհագգաղ պիր էօլիւմտէն գուրթուլմուշլար իտի։

Տէօրթ սէյեահ, գարայա այագ պասար պասմազ ղայպ օլան արգատաշլարընը տիւշիւնիւպ հէր պիր ա-ղըզ.

— Պէլքի եիւզերէք սահիլէ եէթիշմէք իսթէյօր, հէման գուրթարմազա չալըշալըմ, տէյու հայգըրտը-լար։

2

Գարիյնի քիրամէ, պալօնլա գարայա տիւշտիւքլէրինի արդ իյլէտկիմիզ սէյլեահլար, նէ՛ սէմատէ սէյահաթ խահիշկէրի օլան պալօնճը; վէ նէ՛ տէ քէշֆիյաթը ֆէննիյէ զըմնընտա պալօն իլէ թապադաթը հէվայիյէյ չըդմըշ քիմսէլէր իտի. պունլար, մուհարէպէ էսիրլէրի օլուպ, ճէսարէթլէրի սայէսինտէ, պիր վասէթայի ֆէվդէլատէյէ միւրաճաաթ իլէ եադալարընը դուրթարմըշ ճէսուր վէ զույուր ատէմլէր իտի. պունլար, եիւզլէրճէ տէֆալար էօլիւմի կէօզլէրի էօնիւնտէ կէօրէրէք, պիր դաչ եիւզ տէֆալէր եըրթըդ պալօնլարտան տէնիզէ տիւշմէք թէհլիքէսինի աթլատարադ, վէ նիհայէթ Ամէրիդատա ճէնէրալ Ուլիյիս Կրանթը օրտուլարը թարաֆընտան թահտը մուհասէրէյէ ալընմըշ օլուպ, քէնտիլէրինին նօգթէյի հարաքէթլէրի պուլունան Ռիչմօնտ շէհրինի բէք ուզագտա պըրագտըգտան սօնրա, պէշ կիւն միւթէմատիյէն շիտտէթլի պիր ֆուրթունանընը էօնիւնտէ եուվարլանա եուվարլանա, իշպու մէվգըյը սէլամէթէ այագ պասմըշլար իտի.

Զէվաթը մումահիլէյհիւմին մուհասէրէտէ օլան շէհիրտէն սուրէթը ֆիրարլէրի, վէ բէնչէյի թախլիսի կիրիպան իթմէլէրի շու եօլտա վուգու պուլմուշ իտի.

1865 սէնէսի Փեթրվարընտա ճէնէրալ Կրանթ, Ռիչմօնտ շէհրինի զապթ իթմէք իւզրէ պիր դաչ տէֆա պէյհուտէ եէրէ շէհրը մէզքիւր իւզերինէ հիւճիւմ իթմիշ իսէ տէ, պիր ֆայիտէ հասըլ օլմայըպ, անճադ ճէ-

նէրայրն օրտուսունտան պազը զապրթան էսիր տիւշէ-
րէք, շէհրին տէրունինտէ թէվդրքի իտիլմիշլէր իտի քի,
անլէրին իշինտէն էն մէշհուրը տա ճէնէրալ Կրրանթրն
էրքեանը հարպլարրնտան, Սիյրոս Սրմիթ նամ պիր
զաթ իտի։

Սիյրոս Սրմիթ, պէ հադդրն ֆաղրլ վէ միւթէ-
ֆէննին պիր զաթը հայսիյէթսիմաթ օլուպ, ճէմահի-
րի միւթթէֆիգէ հիւքիւմէթի, էսնայի մուհարէպէտէ
մումաիլէյհէ տէմիր եօլլարրն ինշաաթը նէզարէթինի
հէվալէ իթմիշ իտի։ Ամէրիգայի շրմալի գրթասրնտան
օլան Սիյրոս Սրմիթ զաիֆ իւլ պիւնեէ, իրի քէմիքլի,
սաչլարը իլէ բալա պրյրգլարը ղիյատէ աղարմրշ գրրդ
պէշ եաշլարրնտա պիր ատէմ իտի. մումաիլէյհին վէճ-
հինտէ ումումիյէթ, ճիտտիյէթ, վէ զէքեավէթ, շա-
յանը հայրէթ օլաճագ տէրէճէտէ պէտիհի իտի։

Սիյրոս Սրմիթ միւհէնտիսլիյէ գաղմա իլէ եօլ ա-
չարագ պաչլամրշ օլուպ, գուվվէյի զէքեասը կիպի էլ-
լէրի տէ մարիֆէթլի, եանի հէմ զիհնէն վէ հէմ տէ ֆիի-
լէն իշ կէօրիւր, ղայէթ ալիմ, միւթէֆէննին, պու-
լունտուղու իշ նէ տէրէճէ թէհլիքէլի օլսա, ասլա թէմ-
քինի էլտէն պրրադմազ, էլհասրլ ֆիքրէն վէ վիճու-
տէն սաղլամ պիր ատէմ իտի։

Սիյրոս Սրմիթ, մալիք օլտուղու պու խասսէլէր-
տէն մատէ ղայէթ տէ ճէսուր օլտուղունտան, էսնայի
մուհարէպէտէ տայիմա աթէշ իշինտէ պուլունմուշ,
վէ բէք չօգ թէհլիքէլէրտէն գուրթուլտուգտան սոն-
րա, նիհայէթ Ռիշմոնտ մուհարէպէսինտէ եարալանմրշ
վէ էսիր տիւշմիւշ իտի։

Սիյրոս Սրմիթին էսիր տիւշտիւյի կիւն, հէման ա-
նրն գատար հայիվի էհէմմիյէթ պիր տիկէր զաթ տա-
հա ճէնուպիլէրին էլինէ տիւշմիւշ օլուպ, պու ատէմ

մէշհուր Նիւ-Եորգ-Հէրալտ կազէթասընէն մուհարէ-պէ մուխպիրի ժէտէօն Մէբիլլա Թէսմիյէ օլունմագտա իտի։

Նիւ-Եորք-Հէրալտ կազէթասը ատէթա պիր իտարէյի տէվլէթ գապիլինտէն օլմաղըլա, անէ մէնսուպ պիր ատէմին հէր եէրտէ զիյատէ էհէմմիյէթի օլաճաղը կիպի, օրտուտա ժէտէօն Մէբիլլանէն տախի էհէմմիյէթի մախսուսիյէսի վար իտի։

Պէ հագդէն էրպապը իգթիտարտէն ճէսուր, հէր շէյէ հաղըր ու մուհայեա, վէ ադիլ օլան ժէտէօն, ապքէր վէ սէյահ սրֆաթը իլէ տիւնեայը տօլաշարագ, պիր շէյ էօյրէնիպ ատ կազէթասընա թէպլիղ իթմէք իչին, եորղունլուգ, աղապ, ըղթըրապ վէ թէհլիքէյէ հիչ նազարը իլէ պագար իտի. մումանիլէյհ եաղմուր կիպի գուրշուն եաղար իքէն, վէ կիւլէլեր էթրաֆը թարումար էյլէր իքէն, էլինտէ գալէմ՝ հէվատիս թօրլայան ճէսուր մուխպիրլէրտէն իտի։

Ժէտէօն տախի հէր մուհարէպէտէ պուլունարագ պիր էլինտէ ըէվօլվէր, վէ տիկէրինտէ հէվատիս տէֆթէրի օլարագ ապքէրին իլք սընըֆընտա պուլունմուշ, վէ գուրշունլար՝ պու ատէմին էլինտէքի գուրշուն գալէմի ասլա թիթրէթմէմիշլէր իտի։

Ժէտէօն, պաշգա մուխպիրլէր կիպի միւթթասիլ թէլէկրաֆ մամուրլարընա ուզուն մէգալէլէր վէրէրէք, թէլէկրաֆ խանէյի վէ կազէթայը թաճիզ իտէր թագրմտան օլմայրպ, եազտըղը պիր գաչ սէօզ իլէ տայիմա էն մուհիմմ նօգթայը գարէյնին նազարը բէյշկեահընա վաղ իտէր իտի. մամաֆիհ մումանիլէյհին տախի պաղը ղարայիպի ահվալտէն ազատէ օլմատըղը, հագդընտա բիվայէթ օլունան աթիտէքի ֆրգրատան անլաշըլապիւիր։

Շէոյլէքի, պիր կիւն ժէտէօն թէլէկրաֆխանէտէ քէնտի կազէթասընա պիր հէվատիս վիրուպ, տիկէր պիր մուխպիրին տէ պաշգա պիր կազէթայէ այնի հէ-վատիսի վիրմէսինէ մանի օլմագ իւզրէ, թէլէկրաֆ մասասը էօնիւնտէն գալգմամըշ, վէ թէմամ իքի սաաթ թէլէկրաֆ իլէ կազէթա իտարէխանէսինէ, թէվրասը Շէրիֆին իլք ֆասըլլարընը եազմըշ. վագաա պու հալ կազէթա իշին իքի պին տօլար մասրաֆը պատի օլմուշ իտի ամմա, Նիւ-Եօրք-Հէրալտ կազէթասը տախի տի-կէր կազէթալարտան էվվէլ հէվատիս ալմըշ իտի։

Ժէտէօն ուզուն պօյլու, գըրգ եաշընը կէչկինճէ, էնզաբը միւսթէգիմ, ճիտտի, գավի իւլ պիւնեէ, վէ հէր շէյի անը վահիտտէ կէօրմէք խասսէսինէ մալիք պիր զաթը ֆէթանէթսիմաթ իտի։

Ժէտէօն, օն սէտէտէն պէրի Նիւ-Եօրք-Հէրալտ զազէթասընըն մուխպիրի օլուպ, մէզքիւր զազէթայա, վէրտիյի հավատիս վէ գարա գալէմ օլարագ քէնտի էլի իլէ չըզըպ տա կէօնտէրտիյի ըսիմլէր իլէ բէք չօգ խըտմէթ իթմիշ տիր. նասըլ քի անլաշըլըր, Ժէտէօնըն էրէյիճէ ըսսամըզը տա վար իտի. հաթտա էսիր տիւշ-տիւյի վագըթ մուհարէպէնին պիր թասվիրինի եաբ-մագլա մէշղուլ օլտուղու սըրատա, քէնտինէ թիւֆէն-կինի չէվիրուպ նըշանլայան պիր տիւշմէնի կէօրէրէք, տէֆթէրինէ «պիր ճէնուպլը թիւֆէնկինի պանա չէ-վիրտի, նըշան ալըյօր...» սէօզիւնի եազտրգտան սօն-րա, օլտուղու եէրտէն սըչրամըշ, վէ գուրշուն պօշա կիթմիշ իտի իսէ տէ, քէնտիսի տէ էսիր տիւշմիւշ իտի։

Եէքտիկէրինի եալընըզ ղըյապէն թանըեան Սիյրօս Սըմիթ իլէ Ժէտէօն Սիբիլլա, էսիր իտիլտիքտէն սօն-րա Ռիշմենտտա կէօրիւշմիւշլէր, վէ միւհէնտիսին աղ վագըթտա եարասը գաբանմըշ իտի քի, իշթէ պու էս-

նատէ պիրիպիրլէրինին գըյմէթինի թագտիր իլէ, կի-ճէ կիւնտիւզ ֆիրար իտուպ ճէնէրալ Կըրանթըն օր-տուսընա իլթիհադ իթմէք սէվտասընա տիւշմիւշլէր ի-տի։

Պունլար շէհրին իչինտէ սէրպէսթ պըրադըմըշ ի-սէլէր տէ, շէհրին քէմալի տըգդաթ իլէ թահտը մու-հաֆազատա թութուլմասը, մագսատլարընըն հուսուլէ կէլմէսինէ մանի օլույօր իտի։

Սէյրօս Սըմիթին Նապ իսմինտէ պիր խըտմէթ-քեա-ըը վար իտի քի, պու ատէմին անասը պապասը զէնճի էսիր օլտուղու կիպի, քէնտիսի տէ էսիր իսէ տէ, ֆա-գաթ ֆիքրէն վէ գալպէն էսարէթին իլղասը թարաֆ-տարը օլան Սըմիթ՝ մէրգումը ազատ իթմիշ, ֆագաթ էսիր, էֆէնտիսինտէն այրըլմագ իսթէմէյէրէք, էօլիւն-ճէյէ գատար էֆէնտիսի իլէ պէրապէր պուլունմայա ահտ իյլէմիշ իտի։ Զէնճինին անասըլ իսմի «Նապախթ Նասէր» օլտուղու հալտէ, պէրայի սուհուլէթ Նապ թէսմիյէ իտիլմիշ իտի։

Նապ, էֆէնտիսինին էսիր տիւշտիւյունի խապէր ալըր ալմազ, քէնտիսինէ թէվտի իտիլէն խանէյի թէրը իլէ մահսուր շէհրէ կէլմիշ, բէ-ք չօգ հիյլէ վէ տէսիսէ սայէսինտէ, վէ պէլքի եիրմի տէֆա հայաթընը թէհ-լիքէյէ իլդա իթտիքատէն սօնրա, նիհայէթ Ռիչմոնտ շէհ-ընէ կիրմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշ իտի. արթըգ, Սէյ-ըօս Սըմիթին Նապը կէօրմէսի իլէ, վէ Նապընը տախի էֆէնտիսինէ գավուշմասը իլէ հասըլ իթտիքլէրի մահ-ղուզիյէթին թարիֆի մուհալ գապիլինտէն տիր։

Հէր նէ գատար շէհրին խարիճինտէ ճէնէրալ Կը-ըանթըն օրտուլարը քէմալի շէճաաթլա շէհրի զապթ, վէ էսիրլէրի խէլասէ չալըշըյօրլար իտի իսէ տէ, տայի-մա տիւշարը ըիւճաթ օլուպ, էսիրլէրին թախլիսի միւմ-

քին օլամայօր իտի. Հէլէ ժէտէօն Սիբէլլա, շէհրին տախիլինտէ պիթթապի խարիճտէքի զաղէթասընա մա-լիումաթ վէրէմէտիյինտէն տօլայը օ տէրէճէ հիտտէթ-լէնմիշ իտի քի, պիր գաշ տէֆալէր հէր նէ օլուրսա օլ-սուն միւթլագ սուրէթտէ ֆիրարը գուրմուշ, ֆագաթ հէր տէֆասընտա, տէֆի նագապիլ մանիլէրէ օղրամըշ իտի։

Մուհասէրէ լանէգաթի տէվամ իթմէքտէ օլտու-ղունտան, շէհրին սէքէնէսի տախի էսիրլէրլէ պէրապէր տըշարը չըգարագ, քէնտի օրտուլարը իլէ պիրլէշմէնին չարէսինի արայօրլար իտի. ալէլխուսուս ճէնուպիլէրտէն, ժօնսթան ֆօրսթէր նամընտա պիրիսի, պու ճիհէթէ բէք զիյատէ մէրագ վէրմիշ իտի. էզճիւմլէ էսիրլէրէ խարիճէ չըգմագ միւմքին օլմատըղը կիպի, շէհրիլէրին տախի չըգմալարը զայրը գապիլ իտի։

Շէհրին մուհաֆըզը, ճէնուպիլէր գօմանտանը ճէ-նէրալ Լիյ իլէ մուխապէրէ իտէրէք, քէնտիսինտէն իմ-տատ թալէպ իթմէքտէ, ֆագաթ վասէթայի մուխա-պէրէնին մէֆգուտիյէթինտէն նաչի տիւշարը էնտիշէ օլմագտա իտի. իշթէ թամ պու արալըգ, պալատէ զիբրի սէպգաթ իտէն ժօնսթան ֆօրսթէր պիր պալօն ինչա իտէրէք անընա շէհիրտէն չըգմագ, վէ մուհա-սէրէ ասքէրինին իւզէրինտէն կէչէրէք, ճէնէրալ Լիյ-նին օրտուսընա իլթիհագ իթմէք ֆիբրինէ տիւշմիւշ ի-տի։

Շէհրին մուհաֆըզը ժօնսթանըն ֆիբրինի թագ-տիր իյլէտիյինտէն, տէրհալ պէօյիւք պիր պալօն իմալ օլունտու, վէ միւտաֆաա զրմընտա տէրունինէ էսլի-հա իլէ, սէյահաթ իմթիտատ իտէր միւլահազասըյլա, մըգտարը քեաֆիտէ մէքիւլաթ գօնուլտու։

Ժօնսթան վէ տիկէր պէշ ըէֆիգի Մարտըն օն «էֆ-

քիզինճի կիւնի կիճէ պիր շրմալը զարպի բուզկեարը ի-
լէ հարաքէթ իտէրէք, պիր դաչ սաաթ զարֆընտա
ճէնէրալ Լիյնին օրտուսընա մուվասըլէթ իյլէյէճէք-
լերի իւմիւտ օլունույօր իտի. ֆագաթ էսէն բուզկեար
քէսպը չիտտէթ իտուպ ատէթա ֆուրթունայա տէօն-
տիւյիւնտէն, վէ պէօյլէ հէվատէ պալօն իլէ կիտիլէ-
մէյէճէյինտէն, չարնաչար հարաքէթ թէէխիր իտիլտի։

Հէր շէյ հալը օլարագ պալօն շէհրին մէյտանընտա
տուրույօր իտի. ֆագաթ Մարտըն օն տօգուզ վէ
երիմինճի կիւնլէրի բուզկեար պիր դաթ տահա թէշէտ-
տիւտ իթտիյինտէն, հարաքէթ պիւսպիւթիւն միւմքին-
սիզ օլտու։

Իշթէ պու կիւնլէրտէ Սիյրօս Սըմիթ սօգագտա
կէզմէքտէ իքէն հիչ թանըմատըը պիր ատէմէ թէսա-
տիւֆ իթմիշ իտի. շախսը մէզքիւր օթուզ պէշ եաշ-
լարընտա իրի եարը Պանդրօֆ նամընտա պիր կէմիճի օ-
լուպ, էյեամը սէպավէթինտէն պէրի Ամերիգայի շը-
մալի տէնիզլերինտէ քէշթ ու կիւզար իտէրէք, սօն զէ-
մանլարտա պէրայի մասլահաթ, էվլատը կիպի սէվտիյի
միւթէվէֆա գաբտանընը օղլու Հարպէր Պրրաուն նա-
մընտա պիր տէլիգանը իլէ Բիչմօնտ շէհրինէ կէլմիշ, վէ
շէհրին տիւչարը մուհասէրէ օլմասը սէպէպի իլէ պիր-
զարուր օրատա մահբուս գալմըշ իտի. պու ատէմին
տախի ֆիքրի եէկեանէսի, ֆիրարէ պիր չարէ արամագ-
տան իպարէթ իտի։

Պանդրօֆ, Սիյրօս Սըմիթի բէք կիւզել թանըր, վէ
հէմտէ անըն նէ տէրէճէլերտէ շէհիրտէն ֆիրար իթմէք
խահիշինտէ օլտուղունը պիլիր իտի. իշթէ եէվմը մէզ-
քիւրտէ սօգագտա Սիյրօսա թէսատիւֆ իտէրէք, մու-
մաիլէյհէ.

— Միւսիւ Սիյրօ՛ս, Բիչմոտտան հալա օսանմատը-

նը՞զ մը, տէմէքտէն քէնտիսինի ալամամըշ իտի։

Միւհէնտիս, քէմալի տըգդաթ ու հայրէթլէ մուխաթիպինէ պագմագտա իքէն, կէմիճի սէօզիւնի թէքրար իլէ։

— Միւսիւ Սէյրօս Սըմիթ, ֆիրար իթմէք խաթէ՞ր-միսինիզ, տէյի սօրտուզունտա, Սէյրօս տախի։

— Նէ՞ վագըթ, տէյի սօրտու։

Միւհէնտիսին զայրի իխթիյարի օլարագ աղզընտան չըգան պու սիւալ իւզէրինէ, մուխաթիպինէ պիր տահա տըգդաթլա պագտը, վէ չէհրէսինտէքի ալայիմի սաֆֆէթի, խայրխահլըզընա տէլիլի գավի ատտ իտէրէք, քէսկին պիր սէտա իլէ։

— Սիզ քի՞մսինիզ, տէյի սիւալ իթմէսի իւզէրի-րինէ, Պանգրօֆ քէնտինի թանընթտը, վէ Սիրօս իսէ։

— Բէք ալա, ֆագաթ նէ՞ վասէթա իլէ ֆիրար ի-տէճէյիզ, տէտի։

— Նէ վասէթա իլէ օլաճագ, շու պալօնը իմալ իթտիլէր, շուրատա պէյհուտէ եէրէ մէթրուզ պըրագ-տըլար, իշթէ անընա...

Միւհէնտիս Պանգրօֆըն ֆիքրինի անլայարագ, մէրգումը գօլունտան չէքիպ խանէսինէ կէօթիւրտի։

Օրատա Պանգրօֆ ֆիքրինի էթրաֆը իլէ անլաթ-տը. մէրգումըն գարարը բէք սատէ օլուպ, ֆուրթու-նանըն չիտտէթինէ պագմայարագ պալօնա պինմէք, վէ պիր ազ զեյատէ ճէսարէթ իլէ ֆիրար իթմէքտէն իպարէթ իտի։

Սէյրօս Սըմիթ, Պանգրօֆըն սէօզիւնի գաթ իթ-մէքսիզին սօնունա գատար տինլէյիպ կէօզլէրի բար-լամայա պաչլատը. էօյլէ եա՛, արանըլան չարէյի խէ-լաս նէվիմա հաղըր տէմէք իտի. կիճէ ֆուրթունանըն չիտտէթինէ էհէմմիյէթ վէրմէյէրէք պալօնըն եանընա

սօգուլմագ , քէնտիլէրինի քիմսէյէ կէօսթէրմէքսիզին դարանլըգտա պալօնա պինմէք , վէ իրլէրինի քէսիպ ֆիրար իթմէք բէք կիւճ տէյիլ իտի . վագաա էլէ կէ-չէճէք օլսալար իյոտամ ճէզասը.յըլա միւճաղաթ օլու-նաճագլարը չիւպհէտէն վարէսթէ իսէ տէ , ֆագաթ ֆիրար տա դապիլ իտի ։

Միւհէնտիս Սըմիթ , կէմիճի Պանգրօֆըն թէքլի-ֆինի նօգթասը նօգթասընա գապուլ իթմիշ օլմաղըլա .

— Ֆագաթ պէն Եալընըզ տէյիլիմ, տէտի ։

— Դաչ քիչի կէօթիւրմէք իսթէյօրսունըզ։

— Իքի քիչի , տօսթում Ժէտէօն իլէ խըտմէթքեա-ըրմ Նապ ։

— Իւչ, իքիտէ պէն իլէ Հարպէր , պէշ քիչի տէ-մէք օլուր , հալպուքի պալօն ալթը քիչի գալտըրա-ճագ տըր ։

— Բէք ալա , օ հալտէ ֆիրար իտէրիզ։

Միւհէնտիս հէման մէսէլէյի մուխպիր Ժէտէօնա անլաթտըղընտա , մումիլէյհ ասլա Նիքիւլ կէօսթէր-մէտի . Եալընըզ պու տէրէճէ սատէ վէ կիւզէլ պիր ֆիքրին , էվվելճէ քէնտի խաթրընա կէլմէտիյի իչին միւթէհայըր գալտը , հէլէ Նապէ կէլինճէ , հէր նէ տէ օլսա էֆէնտիսի իլէ պէրապէր հէր եէրէ կիթմէյէ հապըր իտի ։

Պանգրօֆ , սօն գարարը վէրմէք իւզրէ .

— Էօյլէ իսէ պու ագշամ պալօնըն պուլունտուզու մէյտանտէ պուլուշալըմ, տէմէսի իլէ , միւհէնտիս .

— Էվվէթթ պու ագշամ սաաթ օնտա , Եանի կի-ճէ Եարբսընա իքի սաաթ գալարագ . Ալլահ վէրէտէ ֆուրթունանընն չիտտէթի թատիլ օլմասա , տէտի ։

Պանգրօֆ միւհէնտիստէն այրըլըպ կէնճ Հարպէ-ըին պուլունտուզու իդամէթկեահէ ալտէթ իյլէտի ։

Ճիտտէն ճէսուր օլան Հարպէր նամբնտաքի պու չօճուգ, քէմալի սապբրսբզլբգլա Պանդրօֆբն մուվաֆագբյէթ խապէրինի կէթիրմէսինէ ինթիզար իթմէքտէ իտի։

Շու հալտէ պու պէշ քիշինին ճիւմիէսիտէ եէքտիկէրէ միւսավի ճէսուր ատէմլեր օլտուգլարը անլաշբլմագտա տբր։

Ֆուրթունա այնի շիտտէթլէ տէվամ էյլէյօր իտի. հաթտա կիւնտիւզ բէք շիտտէթլի օլտու, վէ ժօնսթան Ֆօրսթէր իլէ բէֆիգլէրի, օ կիւնտէ պալօնա բաքիպ օլմատբլար. միւհէնտիսին գօրդտուղու պիր ճիհէթ վար իսէ, օ տա, իբլեր իլէ արզա մէրպութ օլան պալօնբն, բիւզկեարբն շիտտէթի իլէ բարչալանմամասբ տբր. միւհէնտիս ագշամա գատար պալօնբն պուլունտուղու մէյտանլբգտա տօլաշտբզբ կիպի, Պանդրօֆտա էլլէրի ճէպկինտէ արա սբրա էանէյէրէք, նէ եարաճաղբնբ պիլմէզ ատէմլեր թավբբ իլէ օրալարտա կէզինմէքտէ, վէ պալօնբն էլտէն գաչմամասբնա տբգդաթ իթմէքտէ իտի։

Ագշամ օլտու. կիճէ բէք գարանլբգ իտի. գալբն պուլութլար հէման սաթհբ արզա սիւրիւնիյօր կիպի կէչիպ կիթմէքտէ, վէ գար իլէ գարբշբգ պիր եաղմուր եաղմագտա իտի. հէվա բէք սօուգ օլուպ Ռիշմօնտբն իւզերինիտէ թէմամէն սիս գաբլամբշ իտի. մուհարէպէնին պիր միւտտէթ օլսուն ինգբլթաբնա պատի օլմագ իւզրէ, կիւյա քի թարաֆբ Հագդտան պու տէհշէթլիւ ֆուրթունա չբգմբշ, վէ թօբ սէտալէրի եէրինէ քէնտի միւտհիշ սէսլէրինի գայբմ էյլէմիշ իտի։

Շէհրին սօգագլարբ քեամիլէն խալի իտի. մուհաֆբզ՝ պալօնբն պուլունտուղու մահալտէ, իշպու ֆուր-

թունա զէմանընտա նէօվպէթճի պուլունտուրմաղա լուզում կէօրմէմիշ իտի. վագաա պունլար էսիրլէրին ֆիրարընը գօլայլատըճը հալլէր իսէ տէ, ֆագաթ կիթ-տիքճէ քէսպը չիտտէթ իտէն ֆուրթունայը նէ՞ եաբա-լըմ։ Պանդրօֆ էլի իլէ պաշընտաքի չապգասընը սը-գըշտըրարագ քէնտի քէնտինէ.

— Վագաա բուզկեար բէք ֆէնա, լաքին եար-տըմճըմըզ Ալլահ տըր, տէտի։

Սաաթ տօգուզ պուչուգտա պէշ արգատաշ միւխ-թէլիֆ եօլլարտան կէլէրէք մահալի միւլագաթտէ պու-լուշտուլար. օլ տէրէճէ գօյու պիր գարանլըգ վար ի-տի քի, օրթա եէրտէքի ճէսիմ պալՕնը պիլէ կէօրէ-մէյօրլար իտի. պէշ ըէֆիդլէր պալՕնըն ալթընտաքի սէբէթին եանընա թօբլանտըլար. օ անէ գատար քէն-տիլէրինի քիմսէ կէօրմէմիշ օլտուղու կիպի, օնտան սօնրա տա կէօրմէյէճէյի աշիքեար իտի։

Հիչ պիր սէօղ պիլէ սէօյլէմէքսիզին Սիյրօս Սըմիթ, ԺԷտէօն Սէբիլլա, Նապ, Հարպէր, սէբէթին իչինէ կիր-տիլէր. Պանդրօֆ տախի սաֆրա մէգամընտա սէբէթին տէրուընինէ գՕնուլմուշ օլան չուվալլարը տըշարը չը-գարմայա պաշլատը. պու իշ տէ խիթամ պուլտու վէ Պանդրօֆ տախի արգատաշլարընըն նէզտինէ կէլտի։

ՊալՕն եալընըզ իբլէր իլէ արզա մէրպութ օլտու-ղունտան, անճագ պիր հարաքէթ իշարէթի գալմըշ ի-տի. պու արալըգ պալՕնըն տէրուընինէ պիր քէօրէք կիրտի, պու քէօրէք միւհէնտիսին թՕբ նամընտաքի սատըգ հայվանը օլուպ, միւհէնտիս, պալՕնըն աղըր-լըղընը արթըրմամագ ֆիքրի իլէ չէհիրտէ պըրագմագ իսթէմիշ իսէ տէ, սատըգ հայվան՝ պաղընը գօրարա-րագ էֆէնտիսինին արգասընտան կէլմիշ իտի։ Պանդ-րօֆ իշի անլայընճա.

— Ատամ սէնտէ պիր աղ ֆաղլա աղրըլըգտան նէ՞ օլուր, տէյերէք քէօրէյին սըգլէթինէ պէտէլ իբի թօրպա սաֆրա տահա չըգարտը։

Պալօնըն իբլէրի քէսիլտի, պալօն ըուգկեարըն թէէսիրի իլէ մայիլէն եիւքսէլմէյէ պաշլատը, էվվէլ էմիրտէ պաղը խանէլէրին պաճալարընա չարբարագ եըգտըգտան սօնրա կէօզտէն նիհան օլտու։

Պու էսնատէ ֆուրթունա տէհշէթլի սուրէթտէ շիտտէթինի արթըրմըշ իտի, միւհէնտիս կիճէ տէվամ իթտիքճէ պալօնը եէրէ եագլաշտըրմագ իսթէմէտի. սապահ օլուր օլմազ ալթլարընտա արզտան էսէր կէօրմէտիլէր. տէօրթ թարաֆլարը գաթը պիր սիս իլէ մուհաթ օլտուղունտան, թէմամ պէշ կիւն սօնրա օրթալըդ պիր մըգտար աչըլտըղընտա, պէշ ըէֆիգլէր ալթլարընտա պահրը Մուհիթ օլտուղունը կէօրէպիլմիշլէր իտի։

Իշթէ շիմտի գարիյնի քիրամ, պու պէշ եօլճուլարտան տէօրտիւնին, նասըլ օլուպ տա Մարտըն եիրմի տէօրտիւնճի կիւնի, էօյլէ պիր շիտտէթլի ֆուրթունա էսնասընտա պիր գարայա տիւշտիւքլէրինի անլատըլար։

Պէշ արգատաշտան ղայպ օլան ատէմ իսէ, քէնտի ըէյիսլէրի միւհէնտիս Սիյրօս Սըմիթ իտի. մումաիլէյհին քէօրէյի տէ մէյտանտա եօգ իտի։

3

Պիչարէ միւհէնտիս, իբլէրի թուրթմուշ օլտուղու հալտէ նասըլսա պիր տէնիզ տալկասընա գաբըլարագ

նապէտիտ օլմուշ, վէ սատրդ քէօբէք տախի տահիպի-նին արդասընտան տէնիզէ ատթըլմըշ իտի։

Ժէտէօն գարայա այագ պասար պասմազ «իլերի» տէյու հայգըրտը։

Տէրհալ տէօրթ արգատաշ, եանի Պանգրօֆ, Ժէ-տէօն, Նապ վէ Հարպէր, սօն տէրէճէ հօրղունլուգլարը-նը ունուտարագ, միւհէնտիսի արամայա պաշլատըլար։

Պիշարէ Նապ, տիւնեատա էն զիյատէ սէվտիյի էֆէնտիսինի զայպ իյլէտիյինի ատիւշիւնտիւքճէ, մէյու-սիյէթ վէ հիտտէթինտէն նաշի հէօնկիւր հէօնկիւր աղ-լայօր իտի.

Սէյրօս Սըմիթին պալօնատան տիւշմէսի իլէ տէօրթ արգատաշըն գարայա այագ պատրդլարը արասընտա անճագ իքի տագըդա կէչմիշ օլմաղըլա, տէօրթ ըէ-ֆիգլեր մումանիլէյհի գուրթարմագ իմմիւտինէ տիւշ-տիւքլերինէ հագը իտիլեր... Նապ ավազը չըգտըգճա.

— Արայալըմ, արայալըմ, տէյու պաղրմասը իլէ, Ժէտէօն։

— Էվվէթ Նապ, արայաճաղըզ, վէ հէմ տէ պուլ-լաճաղըզ, տէտի։

— Պէրհայաթ մը.

— Էվվէթ, պէրհայաթ օլարագ։

Պանգրօֆ. - Եիւզմէք պիլի՞ր մի իտի.

Նապ. - Էվվէթ, հէմ թօբ տա եանընտա տըր։

Պու արալըգ տաղլար դատար տալկալարը եէք-տիկէրինէ չարբան տէնիզտէն հավլինաք սէտալեր ի-չիթմէսի իւղերինէ, Պանգրօֆ իմմիւտսիզլիք ալամէթի օլարագ ալըդ պաշընը սալատը։

Զէվալը միւհէնտիսին տէնիզէ տիւշտիւյի մահալ, տէօրթ արգատաշըն պուլունտուղու մահալտէն, եա-ըրմ միլ գատար աչըգլըգտա իտի։

Պու էմնատէ սաաթ ալաֆրանկա ալթը օլուպ սիս տաղըմըշ իսէ տէ, կիճէնին գարանլըղը բէք գոյու իտի, տէօրթ արգատաշ տէնիզ գըյըսընտան չըմալ ճիհէթինէ տօղրու արանարագ իլերլէմէյէ պաշլատըլար, կէչտիքլերի եէրլեր գում վէ թաշլըգ օլմաղըլա ասլա նէպատաթտան էսէր կէօրիւնմէյօր իտի. եօլ, պաղը եէրտէ օ տէրէճէ սարբլաշըյօր իտի քի, տէօրթ արգատաշ, եէքտիկէրինտէն այրըլարագ եիւրիւմէյէ մէճպուր օլույօրլար իտի, կեահ պէ կեահ եօլըն պաղը եէրլերինտէն իրի գանատը գուշլար չըգարագ, քէմալի խէվֆ իլէ էթրաֆտա ուշուշմագտա իտիլէր։

Պալօն գաղաղէտելերի արա սըրա տուրուպ տէնիզ թարաֆընը տինլէմէքտէ, վէ օ ճիհէթտէն պիր սէս կէլիր մի տէյու պիր իքի տագըգա թէվագուֆ իթմէքտէ իտիլէր. միւհէնտիս գարայա տիւշիւպ տէ պաղըրմայա միւգթէտիր օլմասա պիլէ, քէօրէյին, հավլայարագ պուլունտուգլարը մահալի իրայէ իտէճէյինէ իհթիմալ վէրիլիյօր իտի իսէ տէ, ֆագաթ տէնիզին լաէն գաթի գարայա մուհաճէմէսինտէն հասըլ օլան սէտայի տէհշէթֆէզատէն պաշգա պիր շէյ իշիտիլմէյօր իտի։

Գաղաղէտելեր, պու հալտէ սահիլ քէնարընտա կէօզլերինէ իլիշէն շէյլերի մուայէնէ իտերէք իլերլէմէյէ տէվամ իտիյօրլար իտի։

Եիրմի տագըգա գատար եիւրիւտիւքտէն սօնրա, էօնլերինէ չըգան տէնիզ տալկալարը եօլլարընը գաթ իտինճէ, Պանգրօֆ.

— Պուրասը պիր տար պուրուն իմիշ, կէլտիյիմիզ թարաֆա ավտէթ իթմէք լազըմ կէլիյօր, տէմէսի իւզերինէ, Նապ.

— Եա՛ տօսթումուզ տէնիզտէ իսէ, տէտի։

— Էօյլէ պաղբրալըմ։

Տէօրտիւ պիրտէն ավազլարը չբդտբգճա միւհէնտիսի չաղբրմայա պաշլատբլար, լաքին սէտալէրինէ հիչ պիր ճէվապ վէրիլմէտի. թէքբար, վէ էվվէլքինտէն զեյատէ շիտտէթլէ պաղբրտբլար, տէնիզին սէտասբնտան պաշգա պիր շէյ իշիտիլմէտի։

Տէօրթ արգատաշ պուրունբն տիկէր սահիլինի թէագբպ իտէրէք ավտէթ իթմէյէ պաշբտբլար, Պանգրօֆ՝ գարշբսբնտա կէօրտիյի կէօկէլէրտէն օ պիր ճիհէթտէ եիւքսէք թէբէլէր պուլունտուղունը զանն իտիյօր իտի. պուրունբն պու թարաֆբնտա գուշլար տահա աղ օլտուգլարը կիպի, տէնիզտէ սաքինճէ օլուպ տալկալար գարայա վուրմայօր իտի. անլաշբլտբղբնա կէօրէ, պուրունբն պու թարաֆը զավիյէ (անկիւն) թէշքիլ իյլէտիյինտէն, տալկալարբն հիւճիւմինէ մանի օլույօր իտի։

Ֆագատթ պու թարաֆտան իլէրլէմէք ճէնուպ ճիհէթինէ կիթմէք իտի քի, ճիհէթը ճէնուպիյէ իսէ Սիյրօս Սբմիթին տիւշտիյի մահալին ադսի գբսմը իտի. պիր պուչուգ միլ գատար իլէրլէտիքլէրի հալտէ, սահիլ, շբմալէ տէօնմէյօր իտի։

Հալ պու քի միւթլագ պուրունբն մէրպութ պուլունաճաղը պիր գբթա մէվճուտ պուլունաճաղբնա գանաաթ կէթիրիլտի, վէ պինաէն ալէյհ տէօրթ արգատաշ եօրկունլուգլարբնա պագմայարագ հէր հալտէ շբմալ ճիհէթինէ կէլէճէքլէրինի իւմիւտ իտիյօրլար իտի։

Գաղաղէտէլէր պիր աղ տահա եիւրիւտիւքտէն սօնրա տիկէր պիր պուրունա վասբլ օլուպ, օրանբնտա տէնիզ իլէ մուհաթ, վէ գայալարտան միւթէշէքքիլ օլտուղունը կէօրտիւքլէրինտէ, թարիֆի ղայրի գապկլ պիր մէյուսիյէթէ տիւչար օլմալարը իլէ, Պանգրօֆ.

— Հիչ շիւպհէ եօգ քի պիզ ուֆագ պիր ատաճըղա տիւշմիւշիզ տիր, վէ իշլթէ պու ատանընտա տէօրթ թարաֆընը տօլաշմըշ օլտուգ, տէտի։

Ֆիլ հագըգա կէմիճի Պանդրօֆըն միւլահազասընըն տօղրու օլտուղու շունտան անլաշըլըյօր իտի քի, գազազէտէլէր պիր գըթա վէ եա պիր ճէզիրէյէ տէյիլ, իլլա ուֆաճըգ պիր ատաճըղա տիւշմիւշլէր, վէ օրասընընտա քեամիլէն տէվր իթմիշլէր իտի, պու ատաճըղըն պօյու տէօրթ քիլօմէթրօ օլուպ էնի բէք տար օլաճաղը իյճապ իտէր իտի։

Թաշլըգ վէ գումլուգտան իպարէթ օլուպ պիր թագըմ տէնիզ գուշլարընա մէլճա օլան պու ատաճըգ, աճէպա տիկէր պէօյիւճէք պիր ճէզիրէնին շիւպէսի՞ մի իտի. վագաա գազազէտէլէր հէնուզ պալօնտա իքէն ուզագտան պիր գարա կէօրմիշլէր, լաքին ճէսամէթինի քէշֆ իտէմէմիշլէր իտի։

Մամաֆիհ կէմիճի Պանդրօֆ պուլունտուգլարը մէվգընընն ճիհէթը զարպիյէսինտէ, եանի տէնիզին գարշը թարաֆընտա պիր շէյ կէօրտիւյինի իտտաա իտիյօր իտի։

Էզճիմլէ իւզէրինտէ պուլունտուգլարը ուֆագ ատաճըղըն գարշըսընտաքի գըթայը լայըգը իլէ կէօրմէք միւմքիւն օլմայաճաղընտան, թաւկիյի պու գարանլըգտա օրայա կէշմէքտէ մուհալ իտի, պինաէն ալէյհ քէնտիսինտէն հիչ պիր էսէր կէսթէրմէյէն պիշարէ միւհէնտիսի արամայը տախի, չարնաչար սապահա պըրագմագ լազըմ կէլիյօր իտի քի, ծէտէօն.

— Սիյրօստան պիր էսէր պուլունմամաընտան, օ տէրէճէ տիւշարը եէս օլմամալը տըր, պէլքի պիր մահալտէ պայըլա գալմըշ տըր, էլպէթտէ եարըն կիւնտիւզ կէօղիւ իլէ ինճէտէն ինճէյէ արար, վէ թահար-

րկյաթըմբզը պիր նէթիճէյի հասէնէյէ խյսալ իտէրիզ, տէտի։

Պու սէօզտէն սօնրա միւհէնտիսէ իշարէթ վէրմէք իւզրէ ատանըն պիր թարաֆընտա աթէշ եագմագ իսթէ-տիլէր իսէ տէ միւմքիւն օլամատը, չիւնքի ատանըն իւ-զէրինտէ գումման թաշտան պաշգա պիր շէյ եօգ իտի։ Արթըգ Սկյրօս Սըմիթէ ֆէվգէլատէ մուհապէթլէրի օ-լան տէօրթ արգատաշըն մէյուսիյէթինի թարիֆ իթմէք մուհալ տըր, էմրը թահարրի չարնաչար էրթէ կիւնէ պըրադրլտը քի, շու տագըգատա միւհէնտիս եա գուր-թուլուպ պիր թարաֆա սօգուլմուշ վէ եախօտ էպէ-տիյէն մահվ օլուպ կիթմիշ իտի։

Գաղաղէտէլէր, հէվանըն սօուգլուղունը վէ օ տա-գըգատա չէքտիքլէրի մէշագգաթը ունուտարագ, ա-տահըզըն իւզէրինտէ սապահա գատար պիր աշաղը պիր եօգարը կէզինմէքտէ, տայիմա պալօն իլէ կէլտիքլէրի նօգթայա թօրլանմագտա վէ արասըրա պաղըրըպ չը-ղըրմագտա իտիլէր. լաքին չըգարտըգլարը սէտալէր պաղէն գարշը թարաֆա աքս իտէրէք, աքսը սէտա հասըլ խյլէյօր իտի քի, պու տա գաղաղէտէլէրին նա-զարը տըգաթընը ճէլպ իթտի. հաթտա Հարպէր՝ պու-րասընը Պանգրօֆընն նազարը տըգգաթընա արզ իլէ.

— Ղարպ ճիհէթինտէ եագընճա պիր սահիլ պու-լունտուղու անլաշըլըյօր, տէմէսի իւզէրինէ, կէմիճի՝ թաստիգ եօլու պաշընը սալլատը, ալէլ խուսուս գա-բանլըգ իչինտէ վիճուտի զանն օլունան սահիլի կէօրիւ-յօրում զանն իտիյօր իտի։

Եավաշ եավաշ հէվա աշըլմաղա պաշլատը. եարը կիճէյէ տօղրու կէօյ եիւզիւնտէ պիր թագըմ սէյա-րաթ (աստղներ) կէօրիւնտիւ, հիչ շիւպհէ եօգ քի էկէր միւհէնտիս հաղըր օլսա իտի, պու սէյարէլէրին էվրօ-

բա վէ Ասիյատան միւշահատէ օլունանլարտան օլմատը-
ղընը անլայաճագ իտի . ֆիլ հագըգա քէվքէպը դութ-
պի (բևեռային աստղ) մէվգըյը մախսուսընտա կէօ-
րիւնմէյիպ , եալընըզ նուճումը ճէնուպի (հարաւային
աստղ) միւշահատէ օլունույօր իտի ։

Կիճէ կէչտի , էրթէսի կիւն եանի Մարտըն եիրմի
պէշինճի կիւնի սապահլէյին սաաթ պէշէ տօղրու գուպ-
պէյի սէմա այտընլանմաղա պաշլատը . հէնուզ ու-
ֆուգլար զիյատար օլմամըշ իտի իսէ տէ , քիւրրէյի շէմն
(արեգական գունտ) իլէ պէրապէր բուլի արզտա հասըլ
օլան գաթը սիս , եիրմի ատըմտան զիյատէ իլէրիսինին
միւշահատէսինէ մանի օլույօր իտի . պինաէն ալէյհ
թէէսիւֆլէրի արթմըշ օլան գաղազէտէլէր , կիւնտիւզ
օլտուղու հալտէ եինէ պիր շէյ կէօրմէյօրլար իտի . Նապ
իլէ ծէտէօն միւթթասըլ տէնիզ թարաֆընա պագտըգ-
լարը կիպի , Հարպէր վէ Պանգրօֆ տախի ղարպ ճիհէ-
թինէ աթֆը նաղարը տըգգաթ իտէրէք , պիր սահիլ
կէօրմէք իսթէյօր իտի իսէլէր տէ , հիչ պիրիսի կէօրմէ-
յէ մուվաֆֆագ օլամայօր իտի . մամաֆիհ Պանգրօֆ .

— Նէմէ՞լազըմ , կէօրէմէյօրսամ , հըսս իտիյօրում
ա՛ , գարշըմըզտա պիր գըթա վար տըր , հաթտա շիմ-
տի Ռիչմոնտտա օլմատըղըմըզտա նէ գատար էմին իսէմ ,
պունտան տա օ գատար էմինիմ , տէտի ։

Ֆիլհագըգա կիւնէշ տօղտուգտան պիր պուչուգ
սաաթ սօնրա օրթալըգ սէչիլմէյէ պաշլայըպ , պուլուն-
տուգլարը ատանըն հէր թարաֆը կէօրիւնտիւ . գարշը-
լարընտաքի պահրը Մուհիթի քէպիր թէմամէն կէօրիւն-
տիւյիւ կիպի , ճիհէթը զարպիյէտէն տախի եիւքսէք
աղաճլը պիր սահիլ միւշահէտէ օլունտու ։

Էվվէ՛թ , նօգթայի սէլամէթ անճագ օրատա իտի .
գաղազէտէլերին պուլունտուգլարը ատաճըգլա կէօրիւ-

նէն սահիլ արասընտա, Եարբմ միլ վիւսաթընտա պիր պօղաղ օլուպ, հէր պօղաղտա օլտուղու կիպի պուրանէն տէնիզի տէ զիյատէ ադբյօր իտի։

Գաղաղէտելերտէն պիրիսի, քիմսէյէ միւրաճաաթ իթմէքսիզին տերհալ ադընթբյա աթբլտը, սույա աթբլան Նապ իտի. սատբդ խբտմէթքեար գարշբքի գբթայա կէչիպ էֆէնտիսինի արամադ իսթէյօր իտի. կէմիճի Պանդրօֆ մէրդումը ալը գօյմադ իսթէտի լաքին մուվաֆֆադ օլմասը. ժէտէօն տա արդասընտան կիթմէյէ տավրանտրղընտան, Պանդրօֆ մումանիլէյհէ թէդարրուպ իլէ.

— Պօղաղը կէչմէ՞ք մի իսթէյօրսունբզ, տէտի։

— Էվվէթ։

— Էօյլէ իսէ պէնի տինլէյինիզ, Նապ էֆէնտիսինէ մուավէնէթ իթմէյէ քեաֆի տիր, պիզտէ սույա աթբլբրսադ ադընթը պիզի ալբբ կէօթիւրիւր, զանընմա կէօրէ ադընթը, պահրը Մուհիթլերի մախսուս մէտտ ու ճէզբտէն (մակնթացութիւն) իլէրի կէլիր, պինաէն ալէյհ աղ սապր իտէրսէք տէնիզ ալչալտրղը կիպի գօլայճա պօղաղը կէչէպիլիրիզ։

— Հադգընբզ վար, պէքլէյէլիմ։

Պու էտնատէ սատբդ Նապ քէմալի ճէսարէթլէ ադընթը իլէ բէնչէլեշմէքտէ, վէ ադընթբյը պիր նօգթայի հարաքէթտէն իթիպարէն մայիլէն կէչմէքտէ իտի. գարատա պուլունանլար արա սբրա մէրդումին սկյահ ումուղլարընը սույրն իւզերինտէ կէօրիւյօրլար իտի. Նիհայէթ իւլ էմր Նապ, Եարբմ միլտէն իպարէթ օլան շու մէսաֆէյի կէչմէք իչին Եարբմ սաաթ դատար օղրաչտրգտան սոնրա, նօգթէյի հարաքէթի ճիհէթինտէն պիր գաչ միլ աչաղբտա պիր մահալէ չբգտը։

Նապ, կրանիթ թաշընտան պիր գայալըղըն տիպինտէ սիլքինտիքտէն սօնրա գօշարագ իլէրլէմէյէ պաշլաոը, վէ պիր աղ սօնրա գայալարըն արասընտա կէօղտէն նիհան օլտու։

Ատաճըգտա գալան իւչ արգատաշ, ճէսուր ըրիֆիգլէրինին էսէրը սատագաթընը քէմալի խէվֆ իլէ թէմաշա իյլէտիքտէն սօնրա, նազարլարընը պատէմա քէնտիլէրինէ մէլճա վէ մէպքէն օլաճագ օլան ճիհէթտէ աթֆ իթտիլէր, պատէհու գում իլգէրինտէ պուլունան ըսթըրիտեալարտան եէտիլէր, վագաա պու թաամ մուղտի (կշտացնող) տէյիլ իսէ տէ, եինէ աճլըղը տէֆէ քեաֆի իտի։

Իւչ արգատաշըն պուլունտուղու ատանըն գարշըսը կէնիշճէ պիր գոյ հալինտէ օլուպ, ճէնուպ թարաֆընտա նէպատաթտէն արի վահշի մէնզարէլի պիր սիվրի պուրուն իլէ նիհայէթ պուլմագտա իտի. մէղքիւր պուրուն, ասըլ արազի ղարիպ իլէ պիր սուրէթտէ պիրլէշմէքտէ վէ պիրլէշտիյի նօգթատա ճէսիմ կըրանիթ գայալըգլարը պուլունմագտա իտի. շըմալ թարաֆընտան նազար օլունտուղու հալտէ, սահիլին ճիհէթը ղարպիյէտէն շըմալը շարգիյէ (արևմտեան կողմէն դէպ ի հիւսիսային արևելք) տօղրու իմթիտատ իյլէտիյի, վէ չաթալ պիր պուրունտա նիհայէթ պուլտուղու կէօրիւնմէքտէ իտի. իշթէ մէղքիւր էքի պուրուն արասընտաքի սահիլին մէսաֆէսի, սէքիզ միլ գատար օլմագ կէրէք տիր. ատանըն գարշըսընտաքի արաղի, էվվէլ էմիրտէ պիր գումլուգ վէ պիյահ թաշլըգ իլէ պաշլայըպ, գումլուղուն արգասընտա կըրանիթ թաշընտան ճէսիմ պիր գայալըգ մէվճուտ իտի. թախմինէն իւչ եիւղ այագ գատար եիւքսէքլիյի օլան պու գայալըգ; իւչ միլ գատար սաղ թարաֆտա պէօյլէճէ իմթիտատ

իթմէքտէ վէ մախսուս եարըլմըշ կիպի օրատա մագ-
թու պուլունմադտա իտի. սոլ թարաֆ իսկ պիլաքիս
պիր չօգ ղայրի միւնթազամ գայալար իլէ իշղալ իտիլ-
միշ իտի քի, պուտա ճէնուպտաքի վահշի մէնզարէլի
պուրունա գատար ուղանըյօր իտի. սահիլին եիւքսէք
մահալլերինտէ պիր աղաճ կէօրիւնմէյօր իտի իսկ տէ,
մամաֆիհ պիր աղ իլէրիյէ տօղրու աթֆը նազար օլուն-
սա, ուֆուղըն նիհայէթինտէ ճէսիմ աղաճլարտան միւ-
թէշէքիլ ուզուն պիր եէշիլիյին, թէղեինի մէվզը իյ-
լէտիյի միւշահատէ օլունապիլէճէք իտի։

Պունտան պաշգա շըմալը ղարպի ճիհէթինտէ վէ
եէտի միլ գատար ուզագտա, պէյաղ քէֆինէ պիւ-
րիւնմիւշ կիպի եիւքսէք պիր թէբէ կէօրիւնիյօր իտի
քի, պու տա իւղէրի գարլա մէսթուր եիւքսէք տաղ-
լարըն էն եիւքսէյի իտի։

Մէվատտը մէշրուհէյէ նազարէն գարշըտա կէօ-
րիւնէն պու մահալին ատա՞ մը, եօգսա գրթաթը մա-
լիւմէտէն պիրինէ մէրպո՞ւթ մը տըր, քէստիրիլէմէյօր
իտի. մամաֆիհ սահիլին պօյունճա իմթիտատ իտէն
գայալարըն սուրէթը ինթիզամինա պագան, ֆէննի
թապագաթիւլ արզէ աշինա (երկրաբանական գիտու-
թեանց տեղեակ) պիր ատէմ, պուրասընըն վօլգանիք
(հրաբխային), պիր մահալ օլաճաղընը տէրհալ անլա-
յաճաղը տէրքեար իտի։

Ժէտէօն, Պանգրօֆ վէ Հարպէր, բիյշկեահը հայ-
բէթլերինտէքի պու գրթայը, քէմալի տըգգաթլա թէ-
մաշայէ գօյուլտուլար. քի՞մ պիլիր եագընլարընտան
պիր կէմի կէչմէյէճէք օլուրսա, պէլքի պուրասը պի-
զիմ սէյեահլարա մէզար օլաճագ իտի. պիր արալըգ
Հարպէր, Պանգրօֆա.

— Էյ նէ՞ տէրսինիզ պագալըմ, տէտի։

— Նէ՞ տէյիմ, տահա պիր շէյ քէստիրիլէմէզ։ Իշթէ տէնիզ չէքիլմէյէ պաշլատը։ Իւչ սաաթա գատար գարշը թարաֆա կէչէրիզ, միւսիւ Սըմիթի պուլուր պաշըմըզըն պիր չարէսինէ պագարըզ։

Ֆիլ հագըդա Պանդրոֆ խաթա իթմէմիշ իտի։ Իւչ սաաթ սոնրա ճէզր ու մէտ գայիտէսի միւճիպինճէ, ատա իլէ գարա արասընտաքի տէնիզ ալչալը, վէ հաթտա պաղը թարաֆտա գումլար մէյտանէ չըգը։

Էշլէտէն էքի սաաթ էվվէլ իւչ արգատաշ բուպալէրինի չըգարըպ պաշլարընա ալտըլար, վէ տէրինլիի պէշ այաղը կէչմէյէն գանալէ կիրտիլէր։ Տէրին օլան մահալլէրտէ Հարպէր, պալըգ կիպի եիւզէյօր իտի։ Աղ վագըթտա հիչ պիր արըզէ վուգու պուլմադըզըն գարշը եագայա կէչտիլէր, վիճուտլէրինի կիւնէշտէ գուրութտուլար, վէ սուտան մուհաֆազա խլէտիքլէրի բուպալարընը կիյինտիքտէն սոնրա միւղաքէրէյէ պաշլատըլար։

4

Ժէտէոն, պուլունտուդլարը մահալտէ տուրմաղը Պանդրոֆա թէնպիհ իտէրէք, Նապլէն կիթտիի ճիհէթէ տողրու սէյիրթտի։ Հարպէր տախի մումմիլէյհ իլէ պէրապէր կիթմէք իսթէտի իսէ տէ, Պանդրոֆ մուխալիֆէթ իտերէք։

— Սիզ տուրունըզ էվլատըմ, պիզ քէնտիմիզէ սըզընաճաղ պիր մահալ իլէ աղըզա գոնուլաճաղ եէյէճէք արայալըմ, արգատաշլարըմըզ թապիի եօրկուն օլարաղ ավտէթ իտէճէքլէր։ Իմոի անլէր կէլմէտէն

պիզ հաղբրլբգտա պուլունալբմ, օնլար միւսիւ Սրմի-թի թահարբի իթսինլեր, պիզ տէ պու իշէ պագալբմ, տէտի։

— Պէն հաղբրբմ, Պանգրօֆ։

— Բէք ալա եավրում, գայիտէ իլէ հարաքէթ ի-տելիմ. պիզ եօրկունբզ, պիզէ եէյէճէք իլէ աթէշ լա-զբմ տբր. օրմանտա օտուն չօգ. եուվալարտա եու-մուրթա տա վար տբր. իշ պիր մէսքէն պուլմայա գա-լբր։

— Ատամ սէնտէ, շու գայալբդ սրասբնտա պիր մաղարա արարբզ. էլպէթտէ կիրէճէք պիր տելիք պու-լուրուզ։

— Էօյլէ իսէ արշ։

Իքիսիտէ իրի գայալբդբն տիպինտէ տէնիզին չէ-քիլմէսի իլէ մէյտանէ չբդան գում իւզէրինտէ ճէնու-պէ տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատբլար. Պանգրօֆ էսնա-յի բահտէ կէօրտիւյի պազբ իմարէլէրտէն, պիրազ ա-շաղբտա պէհէմէհալ պիր բրմազ պուլունաճաղբնբ քէշֆ իյլէմիշ իտի. իշթէ կէմիճի պու ֆիքրէ իսթինատէն ճէնուպէ տօղրու կիտուպ, մէսքէնլէրինի իշիլիր պիր սու քէնարբնտա արամազ իսթէմիշ իտի. կէմիճի՝ պէլ-քի տէ ագբնթբ միւսիւ Սրմիթի տէ պուրալարա սթմբշ տբր, տէյօր իտի։

Սահիլի տէրեատէ իւշ եիւզ այազ գատար եիւք-սէք օլան գայալարտա, մաղարայա պէնզէր հիշ պիր տելիք կէօրիւնմէյօր իտի, պուրասբ զայէթ սէրթ կբ-բանիթ թաշբնատան նէվիմա պիր սիվար օլուպ, սէրթ-լեյի հասէպի իլէ տէնիզ պիլէ աշբնարբրամամբշ իտի, գայալարբն իւզէրինտէ ուզուն վէ էյրի կակալբ պիր թագբմ գուշլար մէվճուտ իտի, պու հայվանլար ինս-սանտան գօրգմազ իսէլեր տէ, պուրատա իւզէրլէրի-

նէ վարբլսա պիլէ ալայիմի խէվի կէօսթէրմէմէլէրի, իլք տէֆա օլարադ ինսան կէօրտիւքլէրինէ տէլիլ օլապիլիր. պիր թիւֆէնկ ատբլաճադ օլսա, բէք չողընըն եէրէ տէօքիւլէճէյի տէրքեար իսէ տէ, թիւֆէնկ ատմադ իչին թիւֆէնկէ իհթիյաճ վար տըր. ֆադաթ օ նէրէտէ . . . պունտան պաշգա պու կիպի գուշլարըն էթլէրի, վէ հաթտա եումուրթալարը պիլէ նէֆրէթամիզ չէյլէր տիր.

Գայալարըն ալթ թարաֆընտա, մէտ հալինտէ պուլունան տէնիզ զէմանընտա վէ սու ալթընտա գալան պիր նոգթատա, Հարպէր միտեա նէվինտէն պիր չոգ հայվանաթը գաչրիյէ կէօրէրէք Պանդրոֆը չազբրտը, կէմիճի ազիմ պիր սուտուր իլէ.

— Ա՛յ միտեա վար, թամամ, պու եումուրթատան տահա ալա տըր, տէտի.

— Խայր, պունլար միտեա տէյիլ տիր, պունլարա լիթոտիւմ տիրլէր.

— Եէնի՞ր մի.

— Հա՛յ հա՛յ.

— Էօյլէ իսէ լիթոտիւմ եէյէլիմ.

Հարպէր, թարիխի թապիյիտէ (Բնական պատմութիւն) զիյատէ սահիպ մալիւմաթ պուլունտուղունտան վէրտիյի բէյէ իթիմատ օլունապիլիր իսի, լիթոտիւմլէր միտեա կիպի ուզունճա օլուպ, գայալար իւզէրինէ քիւմէ քիւմէ եարբչբրլար, վէ էն սէրտ թաշլարը պիլէ օյարադ քէնտիլէրինէ եուվա եարբրլար, պու հայվանլար պէօյիւտիւքճէ իբի ուճլարը եուվարլադ պիր հալ քէսպ իտէր քի, իչթէ միտեալէրտէն օլան ֆարդլարը տա պունտան իպարէթ տիր.

Պանդրոֆ իլէ Հարպէր լիթոտիւմլէրի ըսթբրիտեա կիպի աչբպ եէյէրէք պիր տերէճէյէ գատար աճլբդ-

que le Kiro et

et noire

լարընը տէվ իթտիլէր իսէ տէ, պիլաքիս հէրարէթլէրի քէսպը թէզայիւա էյլէտի, պինաէն ալէյհ իշ թաթը սու թէհարրիսինէ միւթէվագբվ գալբյոր իտի քի, պունըն տա պուլունմասը միւշկիլ օլմայաճաղը թապի-յի իտի։ Պանգրոֆ իլէ Հալպէր մէնտիլէրինի լիթո-տիւմ իլէ տոլտուրտուգտան սոնրա իթիխաղ իթտիք-լերի եօլտան էլէրլէմէյէ պաշլասբլար։

Պանգրոֆընն տէտիյի կիպի իբի եիւզ ատրմ գա-տար իլէրուտէ պիր ըրմաղ պուլունմասը լազըմ կէլէն մահալէ վասըլ օլունաու. պուրատա, կիւյա գայալէր պիր գուվվէյի չէտիտէ իլէ եէքտիկէրինատէն այրըլմըշ-լար կիպի պիր հալ արզ իտիյորլար իտի. ֆիլ հագը-գա պիր տէրէ, գայալարընն արասընտան եիրմի այագ գատար վասի պիր մէճրա թէշքիլ իթտիքատէն սոնրա, քէօշէտէն պիւքիւլիւպ արզէն եիւզ այագտան զիյատէ քէսպը վիւսաթ իթմէքտէ, վէ մանսէպ ու մէնպաբնա տոպրու իմթիտատ էյլէմէքտէ էտի քի, Պանգրոֆ պու-նը կէօրէրէք.

— Իշթէ պուրատա սու, շուրատա տա օլման, շիմտի իշիմիզ պիր մէսքեան պուլմայա գալտը, տէտի։

Մէզքիւր տէրէնին սույը պէրրաղ իտի. տէնիզ տախի պու էսնատէ ճէզր հալինտէ պուլունարաղ, տալկալարը սույա գարըշմատըզընտան սույը թաթը պուլունմուշ իտի. հէման սըզընաճաղ պիր մէլճա ա-րամաղա գոյուլտուլար, ֆաղաթ զահմէթլէրի պէյհու-տէ օլտու.. զիրա գայալար արասընտա մաղարայա պէն-զէր հիշ պիր շէյ մէվճուտ տէյիլ իտի։

Մամաֆիհ տէրէնին մանսէպինտէ, ճէզր զէմանընտա տէնիզին եէթիշտիյի մահալլէրին եօգարըսընտա գայալարընն եըզընթըսընտան, մաղարայա պէնզէր պիր շէյ հասըլ օլմուշ իտի քի, Կըրանիթ գայալըգլարը ա-

բասընտա տայիմա թէսատիւֆ օլունան պու կիպի պիր նէվ գօվուգլարա «չըմինէ» թէսմիյէ օլունմագլա, պիզտէ մէզքիւր գօվուգլարը «չըմինէ» թէսմիյէ իտէճէյիզ։

Նասըլ քի տէտիք, չըմինէլէր գայալարըն եէքտիկերի իւզերինէ իսթինատընտան հասըլ օլմուշ գօվուգլար տըր քի, պազըլարըն հալի մուվազէնէտէ տուրմասը, ատէթա ինսանէ տէհշէթ վերիր։ վագտա չըմինէլերին տէրունի պիր մէսքէն ատտ օլունապիլիր իսէ տէ, արալըգլարընտան զիյա, հէվա վէ բուզկեար կիրէճէյինտէն, տէրունլերինտէ տայիմա չէտիտէն ճէրէեանը հէվա, վէ պա խուսուս սօղուգ էքսիք օլմայաճաղը թապիյի իտի։ մամաֆիհ պազը եէրլերի գաբանսա, վէ պիր աղ տա ինսան թէքլիֆսիզ թագըմնան օլսա, վէ եախօտ զարուրէթտէ պուլունսա, չըմինէլերին իչինտէ սաքին օլմադ գապիլ օլապիլիր իտի։ Նասըլ քի Պանգրօֆ պու գօվուգլարը կէօրտիւյինտէ.

— Իշթէ պիզէ էվ, միւսիւ Սըմիթ պուլունուպ կէլտիյի վագըթ ելպէթտէ պիզէ տահա էյիսինի թէտարիք իտէր, տէմէսի իլէ, Հարպէրտէ.

— Էվվէթ Պանգրօֆ, միւսիւ Սըմիթ կէլէճէք տիր, հէմ կէլտիյի վագըթ պիզի գապիլի սիւքէնա պիր մահալտէ կէօրմէլի տիր։ չուրասընը ազաճըգ ըսլահ իտէր, վէ արդա թարաֆա օտուն եագաճաղ պիր տէլիք աչարսաղ, մաթլուպ հասըլ օլուր զանն իտէրիմ, տէմիշ իտի։

Հարպէր իլէ Պանգրօֆ չըմինէլերտէն չըգտըգտան սօնրա, նէհրին սոլ սահիլի պոյունճա չըգմաղա պաչատըլար։ նէհրին սուլարը ճէզր ու մէտ իլէ իլերի կերի հարաքէթ իյլէտիյինտէն, կէմիճի, պու սայէտէ աղըր էշեա նագլինտէ մաղհարը սուհուլէթ օլաճաղլարընը տիւշինիւյօր իտի։

Կէմիճի իլէ տէլիգանը պիր չարեէք գասար տա-
հա էիւրիւտիւքտէն սօնրա, տէրէնին սօլ թարաֆա
պիւքիւլտիւյիւ քէօշէյէ վասըլ օլտուլար. Իշթէ պու
նօգթատէն իթիպարէն տէրէնին մէճրասը, կիւղէլ ա-
ղաճլար իլէ միւղէյէն օրմանըն տէրունինտէ կիտիյօր
իտի. Մէվսիմ գըշ օլտուղու հալտէ, մէղքիւր աղաճլար,
եաղ գըշ եէշիլիքլէրինի մուհաֆազա իտէն ճընստան
իտիլէր. Էրպապը թապիյուն (բնագէտ) տան օլան կէնճ
Հարպէր, պու աղաճլար արասընտա պիր բայիհայի լա-
թիֆէ նէշր իտէն, վէ ալէքսուսուս Հինտիսթանտա Հի-
մալայա տաղլարընտա, վէ օ մանթագա (գօտի) իւղէ-
րինտէ էքսէրիէն թէսատիֆ օլունան «Ցէօտար» նա-
մընտաքի աղաճլարը, կէմիճինին նաղարը տըգդաթընա
արզ էյլէտի, աղաճլարըն արասը տա տիքէնլիքլէր իլէ
մէսթուր օլուպ, կէչտիքլէրի եէրլէրտէ պիր թագըմ
դուրու տալլար կէօրէն Պանդրոֆ.

— Բէք ալա էվլատըմ, էկէր պէն իլմի նէպատաթ-
տէ պու աղաճլարա նէ՞ իսմ վէրիլտիյինի պիլմէյօր ի-
սէմ տէ, ալէմը հայաթտէ եանաճագ օտուն սըրասընտա
պուլունմուղունը պէյան էյլէրիմ քի, չիմտիքի
հալտէ պիզէ լազըմ օլան տա պու տըր, տէտի.

— Էօյլէ իսէ թօբլայալըմ.

— Վագաա օտուն հէմ չօգ վէ հէմ տէ իշիմիզէ
եարար տէրէճէտէ դուրու տըր. Ֆագաթ նասըլ կէօ-
թիւրմէլի, չիմտի պիզիմ պիր արապամըզ վէ եախօտ
պիր սանտալըմըզ օլսա էիւքիւմիւզիւ թաշըր իտի.

— Օ կիպի վասէթայի նագլիյէմիզ եօգ իսէ, նէհր
վար ա՛.

— Թէմամ, էշեամըզը չիմտիլիք նէհրէ թաշըտը-
ըզ, պագալըմ իլէրուտէ նէ՞ օլուր.

— Էյի ամա տէնիզ եիւքսէք օլտուղու իշին չիմ-

տի նէհր աքսի թարաֆա ադբյօր, Եանի օտունլարը-մըզը իսթէտիյիմիզ թարաֆա կէօթիւրէմէյէճէք տիր։

— Զարար եօք, պիր աղ պէքլէրիզ։ շիմտիլիք պիզ իշիմիզէ պադալըմ։

Ղէմիճի իլէ տելիդանլը կիւճլերի եէթտիյի դատար օտուն թօբլայըպ նէհրին քէնարընա նադլ իտիյօրլար իտի. հէնուզ ինսան պայալը պատմամըշ օլան եէրլեր-տէն ուզուն աղաճլար ալըպ սապլար իլէ եէքտիկերինէ բասլի իտուպ պիր սալ եարատըլար, վէ թօբլանան օտունլարը մէղքիւր սալըն իւզերինէ տօլտուրտուլար. պու իշ պիր սաաթ դատար իմթիտատ իթմիշ իտի, սալ հաղբրլանար վէ տէրէնին ճէրիեանընը թէպէտ-տիւլ իթսին տէյու պէքլէմէյէ պաշլատըլար։

Ինքի արդատաշ վաղթը պօշ կէչիրմէմէք իւզրե էթրաֆը վէ թէբէլերի կէզմէյէ դարար վէրտիլեր. դայալըդ արասընտան նէհրին կէչտիյի նօգթատան ի-թիպարէն օրմանա տօղրու պիր եօղուշ վար իտի, տէրհալ պու եօղուշը թըրմանարադ թէրէյէ վասըլ օլտուլար, վէ էվվէլ էմիրտէ նազարլարընը տէնիզէ աթթի իտէրէք, սահիլին շըմալ ճիհէթինի արդդաթլէ կէօղտէն կէչիրտիլեր. միւսիւ Սըմիթ պուրատա ղայպ օլմուշ իտի, պալօնընն պադբյէսինտէն տէ պիր էսէր կէօրիւնմէյիպ կէրէք տէնիզին սաթհը վէ կէրէք սա-հիլ պոյը պիւսպիւթիւն խալի իտի, ժէտէօն իլէ նապ տաիսի կէօրիւնմէյօրլար իտի. պու արալըդ Հարպէր.

— Պէն տէրիմ քի, միւսիւ Սիյրօս Սըմիթ կիպի պիր ատէմ էօյլէ չարչաբըդ պօղուլմազ, հէր հալտէ պիր սահիլի սէլամէթէ չըդմըշ օլմալը տըր, սէն նէ տէրսին Պանդրօֆ, տէմէսի իւզերինէ, կէմիճի քէմարի թէէսիւֆ իլէ պաշընը սալլատը, ֆադաթ տելիդանլը-յը նիւվիտ իթմէմէք իւզրե.

— Էօյլէ եա՛, էօյլէ եա՛, պիզիմ միւհէնտիսիմիզ տէյմէ թէհլիքէտէ էզիլէճէք սատէմլէրտէն տէյիլ տիր, տէյու ճէվապ վէրտի։

Կէմիճի, սահիլի քէմալի տըգդաթլա թէոգըդ ի-տուպ, կէօզլէրի սահիլտէքի գումլաղա մսթուք գալ-տը քի, պունըն սօլ թարաֆը ճէսիմ գայալար իլէ նիհայէթ պուլույօր իտի. մէզքիր գայալարըն էն չօ-զու տէնիզին իչինտէ օլուպ, կիւնէշին զիյասը իլէ բար-լամագտա օլան ըսլի տէրեատէն անճագ սէչիլէպիլի-յօր իտի. ճէնուպ թարաֆընտա սահիլ պիր պուրունա գատար իմթիտատ իտիյօր. ֆագաթ օրատան իթիպա-րէն արգա թարաֆա տա տէօնէյօրմու, եօգսա պաշ-գա պիր մահալէ իլթիհադ իյլէյօրմու, իչթէ պուրա-սը քէստիրիլէմէտիյինտէն մէվգընըն ատա օլուպ օրմա-սըզընտա կէմիճի թէրէտտիւտտէ գալտը, չըմալ թա-րաֆընտա իսէ սահիլ սըրֆ գումլուգ օլարագ էյրի պիր սուրէթտէ իմթիտատ իտիյօր իտի։

Պանգրօֆ իլէ Հարպէր ղարպ ճիհէթինէ տօղրու իլէրլէտիլէր, ալթը եէտի միլ ուզագտա թէբէլէրի գարլը տաղլար կէօրիւնմէյէ պաշլատը. պու տաղլար իլէ պուլունտուգլարը մահալ արասընտա պիր օրման պուլունուպ, եէշիլ եաբրագլը աղաճլարըն միյանընտա տախի նէհրին սուլարը կէօրիւնիւյօր իտի. կէմիճի քէ-լամէ աղազ իլէ.

— Ա՛ճէպա պուրասը պիր ատա՞ մը տըր, տէտի։

— Հէր նէտտէ օլսա էբէյիճէ պէօյիւք տիր։

— Նէ գատարտա պէօյիւք օլսա, եինէ ատա տըր եա։

— Մամաֆիհ պու մէսէլէյի մուհիմմէնին հալի հէնուզ գապիլ տէյիլ տիր, պունը պաշգա վագըթ էլպէթտէ անլարըզ, ֆագաթ արզը բէք զիյատէ միւն-

պիթ վէ լաթիֆ կէօրիւնիւյօր. նէ իսէ, պու ճիհէթտէն օլսուն մահրում դալմատըդ։

— Էվվէ՛թ, ճէնապը Հադդա չիւքիւրլէր օլսուն։

Իբի արդատաշ պուլունտուդլարը մահալտէն եավաշ եավաշ էնմէյէ պաշլատըլար. էթրաֆտաքի ղարիպ իւշ չէ.ըլ դայալըդ իւզէրինտէ, վէ թաշլարըն գովուդլարընա սոգուշմուշ եիւզէրճէ գուշլար մէվճուտ իտի. Հարպէր պունլարըն պիր չօղունը իւրքիւտիւպ դաշըրարադ.

— Պունլար նէ՛ մարթի, վէ նէ՛ տէ գարապաթադ տըրլար, տէտի։

— Կիւվէրճինէ պէնզէյօրլար։

— Էվվէթ կիւվէրճին, հէմ եապան կիւվէրճինի տիր. դանատլարընտաքի չիֆթէ սիյահ չըղկը իլէ, ըէնկլէրինին զիյատէ գօյու օլմասընտան պէլլի տիր. պունլարը եէմէ.ք ալա օլտուղու կիպի, եումուրթալարը տա լէզիզ տիր. եումուրթալարընը թահարրի իտէլի՞մ մի։

— Հա՛յ, հա՛յ, տուրմամըզ դապահաթ, ալա պիր եումուրթա բիշիրիրիզ։

— Հա՞նկը դապ իլէ։

— Գապ պուլամազսադ հաշլարըզ։

Պանդրօֆ իլէ Հարպէր թաշլարըն արասընտան պիր դաշ տուզինա եումուրթա թօբլայըպ մէնտիլէ գոյտուլար. պու սըրատա տէնիզ տէ ալչալարադ նէհրին սուլարը սահիլէ տօզրու ադմաղա պաշլատըզընտան, տէրէնին քէնարընա ավտէթ իթտիլէր։

Վագրթ էօյլէյի պիր սաաթ կէչմիշ իտի, Պանդրօֆ օտուն սալընը սուլարըն ագընթըսընա պըրադմադ իսթէտի. սաղլարտան եաբտըզը իբի սալըն արդա թարաֆընա պաղլայըպ էլինէ ալտը. Հարպէր տէ ուղուն

պիր սըրբգ իլէ սալը սէվդէ պաշլատը, վէ եարըմ սա-
աթ սոնրա օտուն սալընը, քէնտիլերինէ մէսքէն ի-
թիխաղ իլէտիքլերի չիմինէլերին էօնիւնէ կէթիրտիլեր։

5

Օտուն սալը պօշանտըղը կիպի Պանդրօֆին իլք ի-
չի չըմինէլերին դապիլի սիւքէնա օլաճագ պիր սու-
րէթտէ ըսլահը օլտու. տըշարըտան թաշըտըդլարը թօր-
ըադ, թաշ՝ վէ աղաճ տալլարը իլէ ճէնուպ ճիհէթին-
տէն կէլէն ըուզկեարլերէ դարշը օլան տէլիքլեր դա-
բատըլտը, եալընըդ տիմանին խարիճէ չըդմասը իչին
Եան թարաֆտա պուլունան պիր տէլիք պօշ դալտը.
պէօյլէճէ չըմինէլեր տէօրթ պէշ գըսմա թագսիմ ի-
տիլմիշ օլտու, Պանդրօֆին թապիրի վէճհէ պունլարա
օտա նամընը վէրէճէյիզ, շուրասը վար տըր քի օտալա-
ըրին հէբսինտէ այագտա տուրմագ դապիլ օլմատըղը
կիպի, այագտա տուրմագ միւմքին օլան օտանին հէր
թարաֆընտա տախի, թավանին եիւքսէքլիյի միւսավի
տէյիլ իտի. չըմինէլերին տախիլինտէքի արզին սաթ-
հը, ինճէ պիր գում իլէ մէսթուր պուլունմագտա իտի։

Պանդրօֆ իլէ Հարպէր, հէմ օտալարին ըսլահը-
նա չալըշմագտա, հէմ գօնուշմագտա օլտուգլարին-
տան Հարպէր.

— Պէլքի արգասաշլարըմըզ պիզիմքինտէն տահա
էյի պիր մէսքէն պուլմուշ տըրլար, տէյօր իտի։

— Պուլսալար պիլէ պիզիմտէ չալըշմամըզ ֆայի-
տէտէն խալի տէյիլ տիր. պիր իչին վուգուինտէ թէ-

բէտաիւա վար իքէն, պիր պաշգասընը տահա եարմադ-
ղարարը օլմադ։

— Ա՛հ, միւսիւ Սըմիթի պուլուպ կէթիրսէլեր նէ՞
դատար մէմնուն օլուր իսկի, նէ՞ դատար բահաթ վա-
դըթ կէչիրիր իսկի։

— Էվվէթ միւսիւ Սըմիթ պուլունմադ պիր ատէմ
իսի։

— Իսի նէ՞ տէմէք. եօղսա պուլունաճաղընը իւ-
միւտ իթմէյօրմուսըն։

— Եօգ։

Խանէ ամէլիյաթը օլուպ պիթտիյինտէն Պանդրօֆ
բէք մէմնուն օլարադ։

— Արդատաշլարըմըզ կէլիրլերսէ բահաթ պիր մէս-
քէն պուլաճադլար, տէտի։

Արթըդ իշ պիր օճադ եաբմադ վէ թաամ հաղըր
իթմէյէ գալմըշ օլմաղըլա, պշրդ պըրադըլան տէլիյին
ալթընա իքի թաշ գօնուլտը, օտունլարը օտալարընն
պիրինտէ հըգդ իթտիլեր, օճաղա մըդտարը քեաֆի
օտուն գօնուլտու. պու արալըդ Հարպէր կէմիճիյէ
քիպրիթ սօրմասը իլէ, մէրդում.

— Վար եա՛, լաքին քիպրիթիմիզ օլմասա իսի ի-
շիմիզ ֆէնա օլուր իսի, տէտի։

— Ատամ սէնտէ, իքի գուրու օտունը պիր պիրի-
նէ սիւրէրէք աթէշ եարար իսկի։

— Օղլում, օ սէնին տէտիյին օլուր շէյ տէյիլ տիր։

— Նէ՞ տէմէք, Օգիեանոս ատալարընտաքի վահ-
շիլեր պու ուսուլ իւղրէ աթէշ եաբարլար իմիշ։

— Պէնտէ եաբմաղլար տէմէյօրում ա՛, ֆագաթ
բէք չօգ տէֆա պու ուսուլ իլէ աթէշ եագմադ արզու
էյլէտիմ ամմա, պիր տիւրլի մուվաֆֆագ օլամատըմ.
կէօրիւնիր քի վահշիլեր եա պու խուսուստա պիր գա-

իսէյի մախսուսէյէ աշինա տբրլար, եախսա իսթիմալ ինիտիքլերի թահտալարտա քէրամէթ վար։

Պանդրօֆ, պու սէօզլերի սէօյլէր իբէն քիպրիթ դութուսընը պուլմադ իչին ճէպլէրինի արայօր իտի, մէրդում ղայէթ թիւթիւն թիրեաքիսի օլմաղըլա եանընտան աթէշ էքսիք օլմաղ իտի, ֆադաթ արատրղընը պուլմայըպ Հարպէրէ պադարադ։

— Իշթէ պու ֆէնա, ղալիպա գութումը տիւշիւրտիւմ. սէնտէ դալ, քիպրիթ, պիր շէյ եօ՞ դ մը, տէտի։

— Խա՛յր։

Պանդրօֆ տբշարը չբդբպ հիտատէթինտէն անլընը օվուշտուրարադ, կէղտիքլերի եէրլերի քէմալի տբդդաթլա արատբլար, լաքին ղայպ օլան պուլունամատբղը ճիհէթլէ, Հարպէր։

— Սադբն դութունը պալօնտա իբէն աթմբշ օլմայա՞սընն, տէտի։

— Խա՛յր աթմատբմ, տիւշիւրմիւշիւմ, ղաթէն բի-բօմ տա եօդ։

— Տէնիղ չէքիլիյօր, հայտէ պալօնտան տիւշտիւյիմիղ եէրէ պադալբմ։

Պադբրտան մամուլ օլան քիպրիթ դութուսը պիր միւմքին պուլունամատը, Պանդրօֆընն թէէսիւֆինտէն նաչի դաշլարը չաթբլտը. Հարպէր իսէ։

— Ճանբմ նէյէ՞ պու դատար թէէսիւֆ իտիյօրսուն, հէլէ արդատաշլարբմբղ կէլսինլերտէ էլպէթտէ աթէշ պուլուրուղ, պէյքի օնլարտա քիպրիթ, դավ պուլունուր, տէտի։

— Ջանն իթմէմ, չիւնքի միւսիւ Սբմիթ իլէ Նապ թիւթիւն իչմէղ, միւսիւ ժէտէօնա կէլինճէ, միւթլադա հավատիս տէֆթէրինի սադլամբշ տա քիպրիթ դութուսընը պալօնտա իբէն ֆբրլաթմբշ տբր։

Զէվալը Պանդրօֆ հիտտէթինտէն պիր եէրտէ տուրամայօր իտի, հէմ սօուգտա դալմադ, հէմ եումուրթալարը բիշիրէմէմէք, մէրդում իշին պիր տարպէ յի շէտիտէ իտի. մամաֆիհ իքի արդատաշ եէրլէրի արամադտա, վէ պէլքի աթէշ եադրդ եումուրթալարը բիշիրէմէյիզ տէյէրէք, իհթիյաթէն պիր չօդ լիթօտիւմ թօրլատըլար։

Ադշամ իւսթի շըմինէլէրէ ավտէթ իտուպ, օրասը տախի քէմալի տըդդաթլա արանըլը, ֆագաթ հիչ պիր ֆայիտէ հասըլ օլմատը. կիւնէշ պաթտըդը էանատէ Հարպէր սահիլ պօյունտա կէզինմէքտէ իքէն, ժէտէօն իլէ Նապլն կէլտիքլէրինի Պանդրօֆա խապէր վէրտի։

Հալ պուքի իքիսիտէ եալընըդ կէլիյօր իտի... Հարպէր, միւսիւ Սըմիթին պէրապէր պուլունմատըդը-նը կէօրտիւյի կիպի, ֆէնա հալտէ տիւշարը ըդթըրապ օլտու։

Մուխպիր ժէտէօն կէլտիյի կիպի հիչ պիր սէօդ սէօյլէմէտէն պիր թաշըն իւզէրինէ տիւշիւպ օթուրու վէրտի. եօրկունլուդ, աճլըդ, տէրմանընը քէսմիշ իտի։

Նապէ կէլինճէ, զէվալը զէնճինին աղլայա աղլայա կէօզլէրինին էթրաֆը դըդարմըշ իտի. ժէտէօն սուրէթը թէհարրիւէրինի նադլ իյլէտի. հէր իքիսիտէ սէքիզ միլ գատար սահիլ պօյունտա կէզինմիշլէր, ֆադաթ հիչ պիր շէյ, հիչ պիր նըշանէ կէօրէմէմիշլէր իտի. հաթտա կէզինտիքլէրի եէրլէրտէ, ինսան պուլունտուղունա տէլալէթ իտէճէք իմարէտէ պուլունամամըշ իտի քի, օ հալտէ պիչարէ միւհէնտիսին աչըդլարտա ղարդ օլուպ կիթմիշ օլտուղունա, չարնաչար դանաաթ կէթիրմէք լազըմ կէլիյօր իտի. լաքին պու արալըդ Նապ այաղա դալդարադ.

— Խայր, պէնիմ սէվկիլի էֆէնտիճիյիմ պօղուլմամըշ տըր, էօլմէմիշ տիր, օ էօլէճէք ատէմ տէյիլ տիր, միւթլաքա գուրթուլմուշ տըր, տէտիքտէն սոնրա, պիչարէնին թապ ու թագաթը դալմայարադ, թիթրէք պիր սէտա իլէ.

— Ա՛հ, լաքըրտը սէօյլէմէյէ մէճալիմ եօք, տէյիպ եէրէ տիւշտի. Հարպէր տէրհալ եանընա գօշարադ.

— Էսէֆ իթմէ Նապ, միւսիւ Սըմիթի պուլաճաղըզ, ճէնապը Ալլահ օնը պիզէ ինայէթ իտէճէք տիր, չիմտի սիզին գարնընըզ աճ տըր, պիր աղ եէմէք եէյէլիմ, տէյէրէք, Զէնճինին էօնիւնէ պէշ օն թանէ լիթօտիւմ գօյտու. սատրդ Նապ, հէր նէ գատար բէք չօգ սաաթլարտան պէրի պիր չէյ եէմէմիշ իսկ տէ, եինէ բէտտա իյլէտի.

Ժէտէօն, լիթօտիւմլէրի քէմալի իշթիհա իլէ եէտիքտէն սոնրա, միւսթէրիհէն դումբն իւղէրինէ եաթը վէրինճէ, Հարպէր.

— Միւսիւ Սիբէլլա պիզ պիր մէաբեան թէտարիք ելթիք, օրատա բահաթ իտինիզ տէ եարբն եինէ թէհարրիեաթէ տէվամ իտէրիզ... տէտի.

Ժէտէօն գալգըպ Հարպէր իլէ շըմինէլերէ կէլտիյի սըրատա, Պանգրօֆ մէրգումա թէգարրուպ իլէ քիպրիթ սօրտու, Ժէտէօն ճէպլէրինի արատրդտան սոնրա.

— Վար իտի ամմա աթմըշըմ, տէյինճէ, Պանդրօֆ, Նապէտէ սօրուպ այնի ճէվապը ալտրդընտա.

— Ա՛հ լանէթ, տէյու հայդըրընճա, Ժէտէօն մէրգումա թէգարրուպ իտէրէք.

— Պիր թանէ պիլէ քիպրիթ եօ՞գ մը, տէտի.

— Խայր, պինաէն ալէյհ աթէշ տէ եօգ.

Նապ. - Ահ, էֆէնտիմ պուրատա օլսա իտի սիզէ ամէշ պուլուր իտի։

Տէօրթ արգատաշ քէմալի հայրէթլէ Եէքտիկէրէ պագընտըլար, Հարպէր, Ժէտէօնա Եագլաշարագ.

— Միւսիւ Ժէտէօն, սիզ թիւթիւն իշէրսինիզ իւ-զէրինիզտէ քիպրիթ պուլունուր, էյի արայընըզ պէլքի ճէպլէրինիզտէ վար տըր, տէտի։

Ժէտէօն պիւթիւն ճէպլէրինի արատը, ֆիլ հա-գըդա եէլէյին ճէպինտէ քիպրիթէ պէնզէր պիր չէօր պուլունտուզունը հըսս իյլէտի. Հարպէր խաղնէլէր դա-տար դըյմէթի պուլունան պու թէք քիպրիթի գըր-մայարագ քէմալի մէհարէթլէ Ժէտէօնըն ճէպինտէն չըգարտը. Պանդրօֆ պունը կէօրիւնճէ.

Պիր քիպրիթ հա՛, պիզիմ իշին պիր ֆուրսուն՝ ա-թէշ տէմէք տիր, տէյէրէք, հէբսի տէ չըմինէլէրէ կիր-տիլէր. Ժէտէօն հէվատիս տէֆթէրինտէն պիր քեա-զըտ եըրթարագ Պանդրօֆա վէրտի. կէմիճի օճաղըն պաշընա կէօմիւլէրէք գուրու օթլարը խաթիֆ իլէ է-լինէ գուրու պիր թուղլա բարչասը ալտը, էլէրի թիթ-րէյէրէք վէ նէֆէսինի թութարագ քիպրիթի չագարը, պիրինճի տէֆատա քիպրիթ ամէշ ալմատըզը ճիհէթ-լէ, Պանդրօֆ.

— Խայր, պէն պունը եաբամայաճաղըմ վէսսէ-լամ, էլէրիմ թիթրէյօր, տէյէրէք, քիմեա մէդամըն-տա օլան քիպրիթի կէնճ Հարպէրէ վէրտի, Հարպէր քէմալը խէլէճանը դալպ իլէ քիպրիթի ալըպ սիւրամ-լա թուղլայա սիւրտիւ, ուֆագ պիր չաթըրտը օլտու, պէյազ պիր տիւման չըգարտը. քիպրիթ ամէշ ալմըշ իտի. պիր սանիյէ սոնրա դուրու տալլար տա թութու-շուպ, խոշ պիր չաթըրտը իլէ եանմաղա պաշլայընճա, Պանդրօֆի օտունլարը օճաղա վազ իտէրէք.

— Լօմբիումոէ պու գատար տիւշարը հէյէճան օլ-մամըշ իտիմ, ատէտի։

Շըմինէնին տախիլինտէ լաթիֆ պիր սըճագլըգ եաէրլտը, ջիմոի իշ՝ ալթէշի սէօնտիւրմէմէքտէ իտի քի, օտուն պօլ օլմաղըլա զօր պիր շէյ տէյիլ իտի։ Պանգրօֆ, էվէլ էմիրտէ աշճըլըղա գօյուլուպ եումուրթալարը քիւլին իշինտէ բիշիրմէյէ պաշլատը։ Ժէտէօն պիր քիւշէյէ չէքիլմիշ տիւշունիւյօր իտի, ահապա Սըմիթ եաշայօ՞ր մը, էկէր եաշայօրսա նի՞չին քէնտինտէն պիր խապէր վէրմէտի, նապ իսէ քէմալի մէյուսիյէթլէ սահիլի տօլաշմագտա իտի։

Իքի տագըգա սօնրա գաղազէտէլէր իլք տէֆա օլարագ թատամ իթտիլէր։ Ֆիլ հագրգա շիմոի շուրատա ալթէշին գարշըսընտա, Ռիշմօնտտան ֆիրար ետէն պէշ արգատաշ մէվճուտ պուլունսա իտի, տերէճէյի նիհայէտէ մէսուտ վէ մէմնուն օլահագլար իտի։ Ֆագաթ չիֆայիտէ քի ասըլ ըէյիսլէրի օլան Սիյրօս Սըմիթ ղայպ օլմուշ, վէ ճիւմլէսինին մէսուտիյէթլէրի միւպէտտէլը ֆէլաքէթ օլմուշ իտի։

Իշթէ Մարտըն եիրմի պէշինճի կիւնի պէօյլէճէ կէչտի։ Կիճէ օլտու տըշարըտա բուզիկեարըն շիատէթլէ էսմէսի, վէ տալկալարըն գարայա չարբտըղը իշիտիլիյօր իտի։

Ժէտէօն եէվմը սէգքիւրտէ, վուգու պուլան մատտէլէրի, եանի պալօնտան պիր արզ կէօրիւլտիւյի, միւհէնտիսին ղայպուպէթի, սէվահիլին թէհարրիսի, վէ հաթտա քիպրիթ վագտասընը տէֆթէրինէ գայտ իթտիքտէն սօնրա, եօրկունլուղուն սէվգի իլէ թաթը պիր ույգույա տալտը։

Հարպէրտէ ույուտու։ Պանգրօֆա կէլինճէ ալթէշին եանընտա միթթասըլ օճաղա օտուն ալթարագ,

եարը ույանըդ վէ եարը ույդուտա կիպի պիր հալտէ կէճէյի կէչիրտի. Նապ իսէ սապահա գատար սահիլ պէյունը տօլաշարադ էֆէնտիսինի չըղըրմադլա մէշղուլ օլտու։

6

Դաղաղէտէլէրին մալիք օլտուղու էշեայը թային վէ թադտիր իթմէք բէք գօլայ տըր, չիւնքի պալօնտան ղայրի մէսքիւն շու մէվգըյա տիւշէն ղէվալը ատէմլէր տէ, էշեա նամընա սըրթլարընտաքի բուպատէն պաշդա պիր շէյլէրի եօգ իտի. եալընըդ ժէտէօն Սէբիլանըն տալկընլըգ էսէրի օլարադ, պալօնտան տըշարը աթմատըղը հէվատիս տէֆթէրի իլէ պիր սաաթը գալմըշ իտի. սիլահ, ալաթ, հաթտա պիր բըշադ վէ պիր չագըտան պիլէ մահրում իտիլէր. ղիրա գաղաղէտէլէր, պալօնըն սուգուրթընը մէն իթմէք իւղրէ, էլլէրինէ կէչէնի տէնիզէ աթմըշլար իտի։

Պաղը միւվէրրիխլէրին թասվիր իթտիքլէրի կիպի, կէմիլէրի պիլճիւմլէ լէվազիմաթը իլէ պէրապէր ղայրը մէսքիւն պիր մահալէ տիւշէն էշխաս իլէ, պիղիմ գաղաղէտէլէր արասընտա պէյիւք ֆարգ վար տըր. ղիրա պունլար՝ իհթիյաճաթ վէ լէվազիմաթը եէվմիյէտէն պիւս պիւթիւն մահրում օլուպ, հէր պիր շէյի եէնիտէն եաբմաղա եախօտ պուլմաղա մէճպուր պուլունույօրլար իտի։

Սիյրօս Սըմիթ դաղաղէտէլէրին եանընտա օլսա իտի, իքթիսապ իյլէմիշ օլտուղու մալիւմաթը ֆէննիյէ սայէսինտէ, բէք չօգ է.քսիքլէրի պուլաճադ չարէլէր

քէշՓ իտէպիլիր իտի. Փագաթ մատէմքի գէվալը միւ-
հէնտիս էպէտիյէն գայպ օլմուշ իտի, իմտի տէօրթ ար-
գատաշ տա քէնտի մուավէնէթլէրի իլէ ճէնապը Հադ-
գըն իլթաՓընտան պաշգա սըզընաճագ պիր շէյլերի
եօգ իտի։

Գաղազէտէլէր, պուլունտուգլարը շու սահիլի քէն-
տիլէրինէ իգամէթկեահը տայիմի իթիկաղ իտէճէքլէ՞ր
մի իտի, եօգսա էթրաՓ ու ճիվարընը քէշթ ու կիւ-
զար իտէրէք, տիւշտիւքլէրի մահալին, տիւնեանըն պէշ
գրթալարընտան պիրինէ մէրպութ օլուպ օլմատըղընը
անլայաճագլա՞ր մը. էլ հասըլ աճէպա շուրասը պիր
գրթայէ մէրպո՞ւթ մը տըր, եօգսա պիր խալի ատա՞
մը տըր։

Ինթէ հալլ օլունաճագ պիր մէսէլէյի մուհիմմէ.
պու մէսէլէ հալլ օլունտուգտան սօնրա խաթը հարա-
քէթ թային օլունապիլիր իտի. մամաՓիհ ՊանգրօՓընը
ըէյի մուճիպինճէ, իսթիրահէթ իտէճէք պիր մէսքէն,
վէ աճլըգտան էօլմէմէք իչին Ա.քիւլաթ թէտարիք օ-
լունճայա տէյին, պուլունտուգլարը մահալտէ տէօրթ
պէշ կիւն գալտըգտան սօնրա թէհարրիյաթէ գարար
վէրիլտի։

Վ.ադաա շըմինէլէր մուվագգաթ պիր մէսքէն օ-
լապիլիր, վէ աթէշ տայիմա եագըլըրսա, պիր տէրէ-
ճէյէ գատար սրճագ պուլունտըրապիլինիր. շիմտիլիք
լիթօտիւմ վէ եումուրթա տա չօգճա օլտուղու կիպի,
քէսրէթլէ ուչուշան կիւվէրճինլէրտէն արա սըրա պիր
գաչ թանէ տէ թուլթմանըն եօլու պուլունապիլիր ի-
տի. թաթլը սուտա մէվճուտ օլմաղըլա, պինաէն ա-
լէյհ պիր գաչ կիւնլէր շըմինէլէրտէ գալընա պիլիր ի-
տի։

Նապ, պու գարարտան բէք զիյատէ խօշնուտ օլ-

տու · սատրգ խրտմէթքեար , պիր տիւրլի էֆէնտիսի-
նին զայպ օլտուղու շու մահալտէն այրըլմամադ վէ տա-
յիմա անը արամադ իսթէյօր իտի · Նապ , էֆէնտիսի-
նին նաշրնը կէօրմէտէն , վէ էլի իլէ մուայէնէ իթմէ-
տէն , պիր տիւրլի մէմաթրնա ինանմամադտա իտի ·
Պանգրօֆրն ֆիքրինճէ միւհէնտիս մահվ օլուպ կիթմիշ
իսէ տէ , պու խուսուստա Զէնճիյի նիւմիտ իթմէք իս-
թէմէմիշ իտի · էլհասրլ պիչարէ Նապ , էֆէնտիսինին
թէրքը հայաթ իյլէտիյի մահալտէն այրըլմայան քէօ-
բէք կիպի օլուպ , պէլքի տէ էֆէնտիսի պուլունմաղսա,
քէնտի տէ թէրքը հայաթ իտէճէք իտի ·

Նապ , Մարտրն եիրմի ալթընճը կիւնի ալէսսա-
պահ եինէ սահիլ թարաֆրնտան ճիհէթը չրմալիյէ միւ-
թէվէճճիւհէն , միւսիւ Սիյրօսը արամադ իւզրէ եօլա
չրդտը · եէվմը մէղքիւրին սապահ թաամը եինէ լի-
թօտիւմ իլէ եումուրթատան միւրէքքէպ օլտու · Հար-
պէր, դայալար արասընտան աչա ճընստան գայա թու-
զը պուլտու քի , պու տա դաղաղէտէլէրին բէք զիյատէ
պատիյի մէմնունիյէթի օլտու · Պանգրօֆ թաամտան
սօնրա Հարպէր իլէ պէրապէր օրմանտա ավլանմաղա
կիտէճէյինի ժէտէօնա պէյան իլէ , պէրապէր կէլմէ-
սինի թէքլիֆ իթտի իսէ տէ , ժէտէօն աթէշի սէօն-
տիւրմէմէք վէ իյճապը հալտէ Նապա մուավէնէթ իթ-
մէք իչին ըէֆագաթ իթմէտի · Պանգրօֆ տա տէլիգան-
ըլյա ·

— Հայտէ Հարպէր կիտէլիմ, պագալըմ գըսմէ-
թիմիզէ նէ՞ չրդար · օրմանտա քէնտիմիզէ թիւֆէնկ
եէրինէ պիրէր տէյնէք քէսէրիզ, տէտի ·

— Կիտէլիմ ամմա , մատէմքի գավըմըզ եօգ տըր ,
անըն եէրինէ պաշգա պիր չէյ եաբմալըյըզ ·

— Նէ՞ եաբապիլիրիզ ·

— Պիր աղ պէղ եադարադ լուղումը թադտիրին-տէ պիղէ գավլըդ իտէպիլիր։

Պանդրօֆ, տէլիդանլընըն ըէյինի թադտիր իլէ էսէֆ իտէրէք մէնտիլինի օրթասընտան պէօլտիւ. եարըսընը դըսմէն եադըպ, պադըյէ գալան սիյահ քիւլի քէմալի ինթիյաթ իլէ գայալարընը արասընտա, ըիւղ-կեարտան արի պիր մահալտէ հըզղ իթտի։

Սաաթ սապահընը տօդուզը իտի. հէվա սէրթլէշ-մէքտէ վէ ըիւղկեար ճէնուպը շարդտէն էսմէքտէ իտի. Հարպէր իլէ Պանդրօֆ օրմանա տօղրու կիթմէյէ պաշլատըլար. Պանդրօֆ աղաճլարտան իքի ուզուն տէյ-նէք դօբարտը. Հարպէր տէ պունլարընը ուճունը թաշ-լարա սիւրէրէք սիվրիլթտի. պատէհու իքիսի տէ նէհ-ըին սարը սահիլին քէնարընտան իլէրլէտիլէր. նէհըին մանսէպինէ տօղրու չըդըլարդճա, էթրաֆը աղաճլար-լա միւզէյեէն օլան նէհըին եաթադը տարլաշըյօր ի-տի. Պանդրօֆ եօլու շաշըրմամադ իւզրէ տայիմա նէհ-ըին քէնարընը թէադրպ իթմէք իսթէտի իսէ տէ, տէ-ըէնին սահիլի սարը օլտուղունտան, օրատան այրըլմա-մադ տա պիրազ միւշկիւլճէ օլտու. էքսէրիէն Հարպէր քէնտի չէվիքլիյի սայէսինտէ էն կիւճ վէ կէչիլմէղ եէրլէրտէն կէչմէքտէ, Պանդրօֆ իսէ արդատա գալա-րադ թէպաիւտ իթմէմէսինի ըէճա իթմէքտէ իտի։

Պանդրօֆ քէմալի տըգդաթլա կէչտիքլէրի եէր-լէրտէ թէչէքքիւլաթը տրգիյէյէ պադըյօր իտի. կէչ-տիքլէրի նէհըին սօլ սահիլինտէ թօբրադ ալչադ օլուպ իչէրիյէ տօղրու եիւքսէլիյօր, վէ պաղէն թօբրադ պա-թադլըդ կիսլի ըսթիպ (խոնաւ) պուլունույօր իտի. նէհըին սաղ սահիլի տահա սարը կէօրիւնիյօր իտի. թէրէնին իւզերի ճէսիմ աղաճլար իլէ մէսթուր օլտու-ղունտան, իլերիսինի կէօրմէք միւմքին օլամայօր իտի։

Պու օրման, սահիլ կիպի քեամիլէն ինսան այաղը իղինտէն արի օլուպ, անճադ կէչտիքլէրի եէրլէրտէ պազէն տէօրթ այագլը հայվանաթ իղլէրի կէօրիւնիւյօր իտի քի, Պանդրոֆ պունլարրն ճընսընը թային իտէմէյօր իտի. մամաֆիհ Հարպէրին գավլինճէ, պու իղլէրին էքսէրիսի պիր թագրմ միւտհիշ ճանավարլար թարաֆընտան պրրագրմրշ տրր. ֆագաթ կէզտիքլէրի եէրլէրտէ, մէսէլա աղաճլարտա պիր պալթա եարասը, վէ եագրլան աթէշ էսէրի կիպի հիչ պիր շէյ կէօրէմէտիլէր. պունտան ատանրն ղայրի մէսքիւն օլտուղու անլաշրլար. վագաա պէօյլէ գրթաթը ճէնուպլյէտէ ինսան էսէրի պուլունմագ, եանի վահշիլէրէ թէսատիւֆ իթմէք բէք արզու օլունուր պիր շէյ տէյիլ տիր. զիրա անլէրտէն՝ հէմճընսլարրնա մուավէնէթ եէրինէ զիյան կէլէճէյի պէտիհի տիր.

Իքի արգատաշ բէք սէյրէք լագրրտը իթտիլէր, զիրա քէմալի զահմէթլէ գաթի մէսաֆէ իտիյօրլար իտի. պիր սաաթտան պէրի եիւրիւտիքլէրի հալտէ, անճադ պիր միլ գատար եօլ ալապիլմիշլէր իտի, վէ պուրայա գատար հէնուզ պիր շէյ վուրամամրշլար իտի. վագաա էթրաֆտա բէք չօգ գուշ վար իտի իսկ տէ, զէվալը հայվանլար կիւյա իլք տէֆա ինսան կէօրմիւշլէր կիպի զիյատէ գօրգույօրլար իտի.

Հարպէր օրմանրն սուլագ պիր մահալինտէ թիւյլէրի սէրթ, ըէնկի լաթիֆ, ուղուն վէ սիվրի կակալը պիր գուշա եագլաշարագ.

— Պու ճագամար օլաճագ, տէտի.

— Էյի եա՛, պագալրմ էթի նա՞սրլ տրր, քէպապը էյի օլո՞ւր մը, տահա տօղրուսը պիզի եանրնա սօգա՞ր մը.

Պու արալրգ Հարպէր քէմալի մէհարէթլէ գուշրն

գանատընա պիր թաշ ֆբրլաթտը իսէ տէ , հայվան գաշ-
տը կիթտի , պատէհու եօլլարընա տէվամ իթտիլէր .
իլէրլէտիքճէ աղաճլար քէսպը լէթաֆէթ իտիյօր իտի .
ֆագաթ պու աղաճլարըն իւզէրինտէ մէյվէյէ միւշա-
պիհ պիր շէյ կէօրիւնմէտիյինտէն , իքի արգատաշ նա-
ֆիլէ եէրէ ինսանէ հէր ճիհէթտէն ֆայիտէլի օլան
խուրմա աղաճլարընտան արայօրլար իտի . խուրմա ա-
ղաճլարը միւնթէգայի շըմալիտէ (հիւսիւսային գօտի)
գըրդընճը , վէ միւնթէգայի ճէնուպիյէտէ (հարաւային
գօտի) օթուզ պէշինճի տէրէճէյէ գատար կէօրիւլիւր .
պու օրմանտա իսէ մէյվէսիզ աղաճլարտան , վէ ալէլ-
խուսուս եիւզ էլլի այագ պօյունտա չամ աղաճլարը ,
վէ օ նէվտէն Ցուկլաս թապիր օլունան աղաճլարտան
պաշգա պիր շէյ կէօրիւնմէյօր իտի ։

Պու արալըգ ուֆագ վէ լաթիֆ թիւյլի պիր սիւ-
րիւ գուշ, աղաճլարըն արասընտան տաղրլընճա , Հար-
պէր տըգգաթլա պագտըգտան սօնրա .

— Պունլար Գուրուգգօ գուշը տըր , տէտի ։

— Նէ՞ օլուրսա օլսուն , թութամատըգտան պաշ-
գա չիմաի շուրատա պիր խօրօզ պուլսագ տահա էյի
օլուր իտի . լաքին պու գուշլար եէնի՞ր մի ։

— Եէնիր մի նէ՞ տէմէք , թաամը բէք լէզիզ տիր ,
հէմ իւրքէք տէ տէյիլ տիր . ուսուլ իլէ եագլաշըրսագ
պիր գաշ թանէ վուրապիլիրիզ սանըրըմ։

Պանգրօֆ իլէ Հարպէր աղաճըն տալընա տիզիլմիշ
օլան գուշլարա պիրէր տէյնէք սավուրուպ եիւզ գա-
տարընը եէրէ տէօքտիւլէր , վէ ինճէ պիր տէյնէյէ
թագտըգտան սօնրա եօլլարընա տէվամ իթտիլէր .
Պանգրօֆ պու գատար ավ իլէ էքթիֆա իթմէյուպ ,
տէյէրլի պիր շէյ եագալամագ իսթէյօր իտի ։

Էօյլէտէն իւչ սաաթ սօնրա տէրէ քէնարընտա պիր

սիրիւ դուշ տահա կէօրտիւլէր. պու արալըգ օրմանըն տէրունինտէն թըրամբէթ սէտասը կիպի պիր չէյ տույուլտու քի, պու սէտա Ամէրիդատա Թիթրաս թէսմիյէ օլունան դուշլար թարաֆընտան չըդարըլըր, պու սէտայի միւթէադրպ Թիթրասլարտան պէշ օն թանէսի կէօրիւնտիւ։ Պանդրոֆ պու իրի դուշլարը բէք պէյէնիպ պիր դաչընը էլտէ իթմէք իսթէտի իսէ տէ, հայվանլար սիւրաթը ֆէվդէլատէ իլէ եիւքսէք ուչտուգլարընտան, Պանդրոֆ.

— Մատէմ քի պու դուշլար սօրա իլէ վուրուլմայօր, պէնտէ անլէրի օլթա իլէ թութարըմ, տէտի։

— Պալըգ կիպի՞ մի։

— Էվվէթ, պալըգ կիպի։

Իքի արդատաշ Թիթրաս դուշլարընըն եուվալարընտան պիր աղ թէպահատ իլէ օլթայը թանզիմէ պաշլատըլար. էվվէլա սաղլամ սաղլարտան ուղունճա պիր իր եարըլըպ, պիրէր դուլաֆ արա իլէ էօթէտէն պէրիտէն թօբլատըդլարը չէնկէլի տիքէնլէրի բապթ իթտիքտէն սօնրա, տիքէնլէրին իւղէրինէ եէրտէ քէսրէթլէ պուլունան գըրմըզը գուրտլարտան թադտըլար։

Պանդրոֆ օլթայը ալըպ ուսուլէթլէ Թիթրաս եուվալարընըն եանընա թէգարրուպ իլէ, եէմլէրի՝ եուվալարըն եագընընա պըրադտը, վէ իրին տիկէր ուճընը էլինէ ալըպ Հարպէր իլէ պէրապէր աղաճլարտան պիրինին արդասընա կիղլէնտի։

Եարըմ սաաթ սօնրա դուշլար, ավճըլարըն վիճուտինի հըսս իտէմէտիքլէրինատէն, եէմլէրին էթրաֆընը տօլաշմայա պաշլատըլար. Պանդրոֆ, կիւյա գուրտլար հարաքէթ իտիյօր իմիշ կիպի իրի սալամասը իւղէրինէ, Թիթրասլար եէմլէրի կակալամայա պաշլատըլար, վէ իշլէրինտէն իւչ թանէսի գուրտլարը եութմասը իլէ

չըրբընմայա պաշլատը. Պանդրոֆ տէրհալ սէյիրտիպ իւշիւնիւտէ եադալատը։

Հարպէր պու ղարիպ ավը իլք տէֆա օլարադ կէօրտիւյի իչին մէգամը թահսինատէ էլ չըրբըյօր իտի. լաքին Պանդրոֆ պու ուսուլին քէնտի իյճատը օլմայըպ, հէր քէսճէ մալիւմ պիր շէյ օլտուղունը տէրմիյան իյլէտի։

Պանդրոֆ, ավլարընը միւնթազամէն սօրայա բապթ ելթիքտէն սօնրա, ագշամ տա թէգարրուպ ելթիշ օլտուղունտան ավտէթ ելթմէյէ պաշլատըլար, վէ նէհրին քէնարընտան իլերլեյերէք սուլար գարարմադ իւզրէ իքէն, զիյատէճէ եօրուլմուշ օլտուդլարը հալտէ, շըմինէլէրէ վասըլ օլտուլար։

7

Ժէտէօն Միրէլլա պու էսնատէ սահիլտէ պիր թաշըն իւզերինտէ օթուրուպ պահրը Մուհիթին պիր գարա պուլութլա իճթիմա իյլէտիյի նօգթայա պագըյօր իտի քի, մէզքիւր պուլութտա եավաշ եավաշ սէմայէ տօղրու եիւքսէլմէքտէ իտի. բուղկեար զաթէն սէրթ օլտուղու կիպի, կիւնէշին ղուրուպ ելթմէսի ելէ պէրապէր թէզեիտի շիտտէթ իյլէմէքտէ իտի։

Հարպէր շըմինէլէրէ կիրտի, Պանդրոֆտա Ժէտէօնըն եանընա կիտուպ.

— Միւսիւ Ժէտէօն, հէվատէքի շու ալայիմէ նէզարէն պու կիճէ շիտտէթլէ եաղմուր եաղաճաղը անլաշըլըյօր տէյիլմի, տէմէսի իւզերինէ, Ժէտէօն արդասընա տէօնէրէք շու սէօզլերի սէոյլէտի.

— Միւսիւ Պանգրօֆ, պիղ պալօն իլէ կէլիր իքէն, միւսիւ Սըմիթին տիւշտիւյի եէր սահիլէ նէ դատար մէսաֆէտէ իտի։

Կէմիճի պէօյլէ պիր սիւալէ պէքլէմէտիյինտէն, պիր իքի տագրդա միւլահազատէն սօնրա, ճէվապէն.

— Պէշ դատէմ, տէտի։

— Տէմէք քի միւսիւ Սըմիթ սահիլտէն իքի եիւզ դատէմ աշրդտա տէնիզէ տիւշտի։

— Թադրիպէն։

— Քէօրէք տէ, էօյլէ՞ մի։

— Էվվէ՛թ։

— Իշթէ պէնի տիւշարը հայրէթ իտէն մատտէ պու նօգթա տըր, ղիրա էկէր միւսիւ Սըմիթ իլէ քէօրէք պօղուլմուշ օլսալար իտի, հէր իքիսինին տէ նաշրը-նը կէօրէճէք իտիք. էլպէթտէ տէնիզ անլէրի դարա-յա աթաճագ իտի։

— Զանն իտէրսէմ պուրատա շայանը հայրէթ պիր շէյ եօղ, տէնիզին շիտտէթլի ադընթըսը ղէվալ-լըլարը սահիլտէն ուղադլարա աթամամազմը։

— Տէմէք քի սիղ ըէֆիզիմիզին տէնիզտէ պօղուլ-տուղունա քէսպը դանաաթ կյլէտինիզ։

— Պէնիմ ֆիքրիմ պէօյլէ տիր։

— Պէնիմ ֆիքրիմէ կէլինճէ ավֆընրզա մաղրուրէն պէյան իտէրիմ քի, միւսիւ Սըմիթ իլէ Թօրըն (քէօ-ըէք) պիրտէն թէլէֆ ու ղայպ օլմալարը անլաշըլմաղ պիր մուամմա տըր։

— Պէնտէ սիզին կիպի տիւշիւնմէք իսթէրիմ, ֆա-դաթ չիֆայիտէքի պէնիմ ֆիքրիմ տահա ադլէ եա-գըն տըր։

Պանգրօֆ պունը տէտիքտէն սօնրա չըմինէլէրէ կիրտի. Հարպէր ալա պիր աթէշ եադմըշ օլմաղըլա,

կէմիճի հէման թաամ հաղբրլամաղա պաշլատը. պու աղշամ քի թաամ էքի թիթրասըն քէպապընտան իպարէթ օլուպ, Գուլուգօ գուշլարը իրթէսի կիւնէ սաղլանտը։

Կիճէ օլտու, Նապ հալա ավտէթ իթմէմիշ իտի. մէրգումըն ատէմը վիրուտի Պանդրօֆը տիւշարը էնտիշէ իտիյօր իտի. Պանդրօֆ, պիշարէ Զէնճինին պաշընա պիր գաղա կէլմիշ, եախօտ մէյուսիյէթինտէն նաշի պիր հարաքէթը մէզմումէյէ թէսատի իթմիշ օլմասընտան գօրգույօր իտի։ Հարպէր իսէ, Նապըն կէլմէյիշինի պաշգա մատտէլէրէ աթի իյլէտի. մէրգումըն գավլինճէ, Նապըն ատէմը վիրուտի միւսիւ Սըմիթին պուլունմասընա տէլալէթ իտէր. Հարպէր, Նապ մաղհարը իւմիւտ օլմաղսա միւթլաղա ավտէթ իտէր տէմէքտէ վէ սէօղիւնէ թաղվիյէթ վիրուպ.

— Ի՞մ պիլիր պէլքի պիր իշ, պիր նըշանէ պուլտու, վէ պէլքի շիմտիտէ միւսիւ Սըմիթին եանընտա պուլունույօր, տէտի։

Ժէտէօն, Հարպէրին պու միւլահաղաթընը մուվաֆըգը հաղըգաթ կէօրմէքտէ, Պանդրօֆ իսէ, տէրունէն թաստիգ իտէմէյէրէք.

— Նապ պու կիւն զիյատէճէ կիթմիշ, եօլու ուղաթմըշ օլտուղունտան տըր քի, հէնուզ մէյտանէ չըգմատը, տէյօր իտի։

Հարպէր շու միւլահաղաթ իլէ հէյէճանը զալեանէ կէլէրէք պիր գաչ տէֆա Նապըն արգասընտան կիթմէք իսթէտի, ֆագաթ Պանդրօֆ պէօյլէ ֆուրթունալը վէ ղայէթ գարանլըգ պիր կիճէտէ տըշարը չըգմագ քեարը ագիլ օլմասըղընը տէրմիյան իլէ, սապահլէյին պէրապէր կիթմէլէրինի թէքլիֆ իթտի. ալիճէնապ չօճուգ, կէմիճինին թէքլիֆինի գապուլ իթ-

մէքլէ պէրապէր , կէօղլէրինտէն իքի եաշ թանէսի ֆըրլաթտըղը կիպի , ժէտէօն տախի Հարպէրի տէրաղուշ իթմէքտէն քէնտիսինի մէն իտէմէտի ։

Հէվա կիթտիքճէ ֆէնալաշմըշ իտի · պիր շիտտէթը հարիդ իւլ ատէ իլէ ճէնուպտան էսէն ըիւղկեար , քէմալի շիտտէթլէ գայալարա չարբմադտա , վէ ալչալմադտա օլան տէնիզին չըգարաբղը տէհշէթլի սէտալար , գուլագլարը թախտիշ իթմէքտէ իտի · դասբրղալարա գարըշան շիտտէթլի ըուղկեարըն գալտըրտըղը գումլար , եաղմուր իլէ պէրապէր գայալարա վուրտուղունտան , տըշարըտա պուլունմադ գապիլ տէյիլ իտի · տէրէնին սուլարը թաշըպ էթրոֆա եայըլմադտա , ըուղկեար շըմինէլէրին օճաղընտան չըգան տիւմանէ չարբարադ ճէրէյանընա մանի օլմադտա , վէ օտալարըն տէրունի տիւման իլէ տօլմադտա իտի ։

Պու սէպէպլէ Պանգրօֆ, Թիթրաս բիշտիքտէն սօնրա , աթէշի՝ քիւլիւն ալթընտա կէօմէրէք հըֆզ իթտի · կիճէ օլալը տէօրթ սաաթ օլտուղու հալտէ Նապ հէնուզ ավտէթ իթմէմիշ իտի քի , մերդումըն ատէմը վիրուտինի հէվանըն շիտտէթինէ համլ իտիլերէք , պիր թարաֆա սօգուլմուշ զանն օլունտու ։

Ս.գշամ թաամընտան սօնրա Հարպէր աթէշին եանընտա ուղանան Պանգրօֆըն նէզտինտէ եաթըպ ույումայա պաշլատը · կիճէ իլերլէտիքճէ ֆուրթունա տա օ նիսպէթտէ քէսպը շիտտէթ իտիյօր իտի · պու կիճէքի ֆուրթունա գազազէտէլերի Ռիշմոնտտան պուրայա աթան ըուղկեարէ պէնզէյօր իտի · ըուղկեար , ճէնուպը շարգիտէն շըմինէլէրէ տօղրու էսմէքտէ իտի · վագտա շըմինէլէր պիր պիրի իւզերինէ գավիյէն իսթինատ իյլէմիշ գայալարտան իպարէթ օլուպ սաղլամ իսէլեր տէ , արա սրրա շըմինէլէրին թէբէսինտէն գօբան թաշ բար-

չալարընը, չիտտէթլէ եուվարլանարադ սահիլէ տիշ-
տիւյիւ տույուլմագտա իտի. հաթտա պու թաշլարընը
պաղըլարը չիտտէթլէ շըմինէյէրին մէտխալինէ տիշտիւ։

Հարպէր, բուզիկեարընը վէ ֆուրթունանընը չիտտէ-
թինտէն հասըլ օլան կիւրիւլթիւյի տույմագսըզընը ու-
յուտուղու կիպի, պէօյլէ չիտտէթլի ֆուրթունալարա
ալըշգան օլան Պանդրօֆ տա ույույա գալտը. եալընըզ
ժէտէօն տիշարը էնտիշէ օլուպ եաթտըղը գում եա-
թագ իւզէրինտէ տէօնիւպ տուրմագտա, վէ կէօզէ-
րինի գաբայամամագտա իտի. մումանիլէյհ տայիմա նա-
պը տիշինէրէք, մէրգում իլէ կիթմէտիյինէ բէք զի-
յատէ թէէսիւֆ իտիյօր իտի։

Եարը կիճէյի իբի սաաթ գատար կէչտիքտէն սոն-
րա, Պանդրօֆ չիտտէթլէ ույգուտան ույանտըրըլտը.
Պանդրօֆ ույգուտան ույանըպ քէմալի խէվֆ իլէ.

— Նէ՞ վար, տէյու սորտուղունտա, ժէտէօն.

— Տինլէ Պանդրօֆ, տըշարըյը տինլէ, տէտի։

Կէմիճի գուլագ վէրտի, տըշարըտաքի ֆուրթունա
սէտասընա պաշգա պիր սէս տահա գարըշըյօր իտի.
լաքին Պանդրօֆ պունընը ֆարգընա վարամայարագ.

— Ատա՛մ սէնտէ, բուզկեար տըր, տէտի։

— Խայր, պէն սանըյօրում քի. . .

— Նէ՞։

— Պիր քէօբէք սէտասը տըր։

— (Եէրինտէն ֆըրլանարագ.) Քէօբէ՞ք մի։

— Էվվէթ, ուլայօր։

— Միւմքին տէյիլ։

— Իշթէ տինլէ, ա՛ ճանըմ։

Պանդրօֆ քէմալի տըգդաթլա տինլէտի. ֆիլհա-
գըգա ուղագտան պիր քէօբէք սէտասը իշիտիյօրում
սանտը։ ժէտէօն.

— Նա՞սը, տույտո՞ւն մը, տէտի։

— Էվէ՛թ . . . էվէ՛թ . . .

Պու արալըդ ույդուտան ույանան Հարպէր տախի սէսի տույարադ։

— Թօբրն սէսի. Թօբրն սէսի տիր, տէյու հայդըրտը, վէ իւչի. պիրտէն շրմինէնին տըշարըսընա սէյիրթիլէր. ֆագաթ ֆուրթունանըն շիտտէթինտէն այագտա տուրամատըդլարը կիպի, սէօղ սէօյլէմէյէ տախի միւդթէտիր օլամայօրլար իտի. էթրաֆտա քէսիֆ պիր դարանլըդ հիւքմֆէրմա օլտուդտան պաշդա, արզ ու սէմա վէ տէնիզ, օ դարանլըդ արասընտա եէքտիկէրէ գարըշմըշ իտի։

Պիր դաշ տագըդա մուխպիր իլէ իքի արդատաշ եաղմուր իլէ ըիւզկեարըն թահտը շիտտէթինտէ միւթէսսիր գալտըլար. պու սըրատա քէօբէք սէտասը պիր տահա իշիտիլտի. պու սէտա ուղադտան կէլիյօր իտի. մէղքիւր սէտա միւթլադա միւհէնտիսին քէօբէյի Թօբրն սէտասը օլմալը իտի, ֆագաթ քէօբէք եալընըդ օլաճադ իտի. ղիրա հիչ շիւպհէ եօգ քի էկէր Նապ պէրապէր օլսա իտի, տէրհալ շիմինէլէրէ սէյիրտէճէյի տէրքեար իտի։

Պանդրօֆ, ժէտէօնըն էլինի սրդարադ շրմինէլէրէ կիրտի, պատէհու էլինտէ թուլթուշտուրուլմուշ պիր դաշ տալ օտուն օլարադ տըշարը չըդրպ սալամաղա վէ քէսկին քէսկին պաղըրմայա պաշլատը. պու սէտալէր իւղէրինէ քէօբէյին ուլամասը եադլաշտը, պիր աղ սօնրա Պանդրօֆըն եանընա պիր քէօբէք աթըլտը. քէօբէք իլէ պէրապէր իւչ արդատաշ շրմինէլէրէ կիրտիլէր, Հարպէր օճաղըն ըշըղը իլէ քէօբէյի կէօրիւր կէօրմէզ.

— Թո՛ւ, տէյու հայդըրտը։

Ցիլ հադբդա կէլէն հայվան, միւհէնտիսին Թօր նամինտա սատրդ վէ մահիր քէօբէյի իտի, ֆադաթ Թօր եալընըզ իտի, Նապ պէրապէր տէյիլ իտի. աճէպա Թօրը պուրալարա հանկը հըսս սէվդ էյլէտի, ալէլխուսուս պէօյլէ դարանլըդ վէ ֆուրթունալը պիր կիճէտէ. իշթէ պուրասը անլաշըլմազ պիր մատտէ իտի։ Ղարիպ պիր շէյ տահա վար, քէօբէք նէ՛ ըսլանմըշ նէ՛ եօրուլմուշ տըր . . . . . պէօյլէ պիր հէվատէ ըսլանմամադ գապի՞լ մի տիր։

Հարպէր քէօբէյի պաճադլարընդն արասընա ալըպ օգշատըդը սըրատա, ժէտէօն։

— Մատէմ քի քէօբէք պուլունտու, էլպէթ էֆէնտիսի տէ պուլունաճադ, տէտի։

— Ինշալլահ, հայտէ կիտէլիմ, Թօր պիղէ եօլը կէօսթէրիր։

Պանդրօֆ, հըսսըյաթընդն եանլըշ օլտուղունը անլայարադ պու խուսուստա իթիրազ իթմէտի, հէման աթէշին իւղէրինէ պիր գաչ տալ օտուն գօյարադ կիւզէլճէ էօրթտիւքտէն, վէ Թաամընդն պագբսընը տա պէրապէր ալտրդտան սօնրա «արշ» էմրի վէրիլտի։

Պու էսնատէ ֆուրթունա բէք զիյատէ քէսպը չիտտէթ իյլէմիշ իտի, Թամ մահիթապ պէտր հալինտէ օլուպ քէսիֆ պուլուԹլար ալԹընտա կիզլէնմիշ իտի, իւչ արդատաշ Թօրընդն արդասընա տիւշտիւլէր, էսնայի ըահտէ գօնուշմադ գապիլ օլմատըդը կիպի, եիւրիւմէք պիլէ ֆէվգէլատէ կիւճ օլույօր իտի։

Մամաֆիհ ըուզիկեար գազազէտէլէրինդն արդասընտան էսմէքլէ պէրապէր սավրուլան դումլար արդալարընա չարբատըզընտան, օ գատար տիւչարը միւշկիւլաթ օլմայօրլար իտի, օլսալար տախի դալգալէրինտէքի պէօյիւք իւմիւտ, միւշկիւլաթէ էհէմմիյէթ վէրմէմէլէ-

ընեն մետար օլարադ, քեմալի սիւրաթլա իլերլեյօրլար իսի. Նապլըն, էֆէնտիսինի պուլարադ քեօբէյի քէնտիլերինէ կէօնտէրմիշ օլտուղունա դանսաթ կէթիրտիլեր, վագաս քեօբէք Նապլըն կէշախի եէրլերտէն կիտերէք շրմինէլերի պուլապիլիր իսի, անճադ շայանը միւլահաղա պիր նօդթա վար իսի, եանի աճէպա Նապ էֆէնտիսինի պէրհայաթ պուլտ՞ու տա մը քեօբէյի կէօնտէրսի, եօգսա շիմտիքի հալտէ Սիյրօս Սըմիթին ճէսէտը պիրուհը եանընտա քեմալի էսէֆ իլէ աղլայըպ հայդըրմադտա մը տըր.

Դայալար կէշիլտիքտէն սօնրա նէֆէս ալմադ իւղրէ պիր մըդտար տուրտուլար, պուրատա դայալար բուղիկեարըն շիտտէթինի թաթիլ իյէտիյինտէն, պիր շարեէք դատար իսթիրահաթ իթմէք իսթէտիլեր, հէման միւքեալէմէյէ պաշլանըլար քի, սէօղ արասընտա Սիյրօս Սըմիթին նամը թէղէք քիւր օլունտուղու կիպի, Թօր, կիւյա էֆէնտիսինին խէլասընը անլատաճադ կիպի սէտալեր չըգարմադտա իքէն, Հարպէր, քեօբէյէ.

— Սիյրօս Սըմիթ դուրթուլտու տէյի՞լ մի Թօր, տէմէսի իլէ, եինէ քեօբէք մէգամը թաստիդտէ ուլատը.

Իւչ արդատաշ թէքրար եօլա չըդտըլար. վագըթ կիճէ եարըսընը իքի սաաթ կէշմիշ վէ տէնիզ եիւքսէլմէյէ պաշլամըշ օլուպ, բուղիկեարըն շիտտէթի իլէ ճօշարադ միւտհիշ սէտալեր չըդարըյօր իսի. տաղլար դատար տալկալար, դաղաղէտէլերին իլք այադ պատմըշ օլտուգլարը ուֆադ ատանըն իւղէրինտէն աշարադ ատայը կէօրիւնմէզ իթմիշ իսի.

Իւչ արդատաշլար դայալարըն արասընտան չըդտըդտան սօնրա բուղիկեար եինէ շիտտէթլէ շարբմա-

դա պաշլատը, ֆագաթ տայիմա արգալարընտան էսէ-
րէք խըզլը կիսէյօրլար իտի. էօնտէն կիտէն Թօր տա-
խի ասլա թէրէտտիւտ իթմէքսիզին տայիմա չըմալէ
տօղրու իլէրլէյօր իտի, էքի սաաթ գատար եիւրիւ-
տիւքտէն սօնրա պէշ միլ գատար պիր մէսաֆէնին գաթ
օլունտուղունը թախմին իտէպիլտիլէր։

Գաղաղէտէլէր եաղմուրտան ֆէնա հալտէ ըսլան-
մըշ օլտուգլարընա պագմայարագ, տայիմա Թօրին ար-
գասը սըրա կիթմէքտէ իտիլէր. եարը կիճէյի պէշ
սաաթ կէչտիքտէն սօնրա օրթալըգ սէչիլմէյէ պաշլա-
տը, վէ միւթէագրպէն աֆիթապը ճիհանթապին զու-
հուրի հըսս օլունտու, պու սայէտէ եուլարընա տէվամ
իթտիքճէ, սօլ թարաֆլարընտաքի արագիյի տախի սէչ-
մէյէ միւգթէտիր օլապիլտիլէր։

Պիր սաաթ տահա կէչտի, կիւնտիւզ օլտու, պու-
լութլար սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ եիւքսէլտի, գա-
զաղէտէլէր չըմինէլէրտէն ալթը միլ գատար թէպա-
իւտ իթմիշլէր իտի, գումրուգտա կիտէյօրլար իտի քի,
տէնիզ թարաֆը տախի քեամիլէն գայալըգ օլուպ,
սօլ թարաֆ իսէ գումրուգ պիր թագըմ սարը մահալ-
լէրտէն միւրէքքէպ իտի, վէ թէք թիւք աղաճլար
կէօրիւնիւյօր իտի։

Պու արալըգ քէօրէք պիր թագըմ ասարը հէյէ-
ճան կէօսթէրտի. հայվան կեահ իլէրի տօղրու գօշա-
րագ, վէ կեահ Պանդրօֆին եանընա կէլէրէք, կիւյա
չարըգ կիտէլիմ տէյօր իտի. Թօր, սահիլ պօյունը
թէրք իլէ գում թէրէլէրի թարաֆընա սարը վէրտի.
իւչ գաղաղէտէլէր տէ քէօրէյի թէագրպ իթտիլէր.
էթրաֆ քեամիլէն խալի օլուպ հիչ պիր ճանը մախ-
լուգ կէօրիւնմէյօր իտի։

Շու կէչիլէն եէրլէրտէ գումտան պիր չօգ թէրեւլեր

հասել օլմուշ տուր քի, անլէրին արասընտան եօլու պուլմադ, մահզա քէօբէք կիպի եանըլմազ պիր հըսսէ մալիք օլմազա միւթէվագբի տըր։

Գազազէտելէր պէշ տագըգա սոնրա, թէբէլէրին պիրինին ալթընա օյուլմուշ մազարայա պէնզէր պիր մահալին էոնիւնէ կէլտիլէր, թօր պուրատա տուրարադ շիտտէթլէ հայդըրտը, ժէտէօն, Պանդրոֆ վէ Հարպէր պու մազարայա կիրտիլէր։

Նապ, պու մազարանըն տէրունինտէ, եէրտէ օթ իւզէրինտէ եաթան պիր ճէսէտին եանընտա տիզ չէօքմիւշ օթուրույոր իտի։

Պու ճէսէտ, Սիյրոս Սըմիթ քէնտիսի իտի։

8

Նապ, եէրինտէն դըմբըլտանմատը, կէմիճի, մէրդումա թէգարրուպ իլէ։

— Պէրհայա՞թ մը, տէյու սորտու։

Նապ ճէվապ վէրմէտի, ժէտէօն Սիբէլլա իլէ Պանդրոֆ սարարտը, Հարպէր տէ էլլէրինի կէօյսիւնէ դավուշտուրարադ ղայրի միւթէհարրիք դալտը. ֆագաթ շուրասը դարիյնի քիրամէ մալիւմ օլմալը տըր քի, պիչարէ Ջէնճի քէմալի քէտէր ու թէէսիւֆի արասընտա, ըէֆիդէրինին կէլտիյինի նէ կէօրմիւշ նէ տէ տույմուշ իտի։

Ժէտէօն, Սըմիթին ճէսէտի եանընտա տիզ չէօքիւպ կէօյսիւնիւ աչտը, վէ գուլաղընը վազ իլէ տինլէտի. պիր տագըգա դատար իմթիտատ իտէն պու մուայէնէ, իբի արգատաշ իչին պիր ասր դատար ու-

զուն կէօրիւնտիւ , ժէտէօն մուայէնէտէն սոնրա գալ-
դարաղ ։

— Եաշայօր , տէտի . Նապ պիր աղ տօղրուլմուշ, վէ
կէօրմէտէն պագմագտա պուլունմուշ իտի , զէվալը
Զէնճի թանընմազ պիր հալտէ պուլունույօր իտի . եօր-
կունլուգ , աճլըգ վէ քէտէր պիչարէնին սիյմասընը
պիւսպիւթիւն տէյիշտիրմիշ իտի . հիչ չիւպհէ եօգ քի
սատրգ խըտմէթքեարըն պու հալի , էֆէնտիսինի էօլ-
միւշ զանն իթմէսինտէն թէվէլլիւտ իթմիշ իտի ։

Պանգրօֆ տախի մուայէնէյէ գօյուլտու , օ տա ժէ-
տէօն կիպի միւհէնտիստէ ալայիմի հայտթ կէօրմիւշ ի-
տի . մուխալիրին պիր իշարէթի իւզերինէ Հարպէր , սու
արամազ իչին տըշարը չըգտը . եիւզ ատըմ էօթէտէ
պիր ըրմազ պուլտու իսէ տէ , սու գօյաճազ գապ պու-
լունմատըգընտան , եալընըզ մէնտիլինի ըսլատըպ կէ-
թիրմէքլէ իքթիֆա իթտի ։

Մէնտիլ քիֆայէթ իթտի , միւհէնտիսին տուտագ-
լարընը ըսլաթտըլար . աղզընտան կէնիշ պիր նէֆէս չը-
գընճա ժէտէօն « գուրթուլույօր » տէտի ։

Պու սէօզլէրտէն Նապլն սիյմասընտա ալայիմի պէ-
չաչէթ կէօրիւնմէյէ պաշլատը . վիճուտինտէ պէլքի
եարէ վար գօրգուսը իլէ միւհէնտիսի սօյտուլար . միւ-
հէնտիս տէնիզ տալկասը իլէ գայալար իւզերինէ ա-
թըլմըշ օլմագ լազըմ կէլիր իքէն , աղրէպ օլարագ վի-
ճուտինտէ հիչ պիր ճէրիհա էսէրի կէօրիւլմէտիյի կի-
պի , էլլէրինտէ պիլէ ասլա պէրէ եօգ իտի քի , նասըլ
օլուպ տա ճէրիհէտար օլմասան գայալար արասընտան
չըգըպ կէլմիշ օլտուզունը , գազազէտէլէր պիր տիւրլիւ
քէշֆ իտէմէտիլէր ։

Շիւպհէ եօգ քի պու նօգթայը Սիյրօս Սըմիթ ադը
պաշընա կէլտիյինտէ իյզահ իտէճէք իտի . չիմտի ի՞չ

միւհէնտիսին հայաթընը իատէ իթմէքտէ իտի. կէմիճի իլէ ժէտէօն միւհէնտիսին էլլէրինի գօլլարընը, սալա-յարադ վէ չէգադլարընը օվալայարադ, թէնէֆֆիւսէ պիր ինթիզամ վէրմէք իսթէտիլէր, էկէր գաղաղէտէ-լէր չու արալըդ իմտասա կէլմիշ օլմասալար, Սիյրօս Սըմիթ միւթլադա թէրքը հայաթ իտէճէք իտի, Պանդ-ըօֆ Նապէ խիթապէն.

— Ցէմէք սիզ էֆէնտինիզի էօլմիւշ սանըյօր ի-տինիզ, տէտի.

— Էվվէթ, Թօր սիզի պուլուպ սիզտէ պուրայա կէլմէմիշ օլսա իտինիզ, պէն էֆէնտիմի շուրաճըդտա կէօմէճէք, վէ քէնտիմ տէ եանընտա թէրքը հայաթ իտէճէք իտիմ, տէտիքտէն սոնրա, Սիյրօսա նասըլ թէ-սատիւֆ իթտիյինի պէր վէճհի ատի հիքեայէյէ պաշ-պաշլատը.

— Շըմինէլէրտէն չըդտըդտան սոնրա, ճիհէթը չըմալիյէ տօղրու պիր գաչ տէֆալար կէչտիյիմ եէր-լէրտէն չըդմաղա պաշլատըմ. վադաա իւմիւտիմ գալ-մամըշ իտի իսէ տէ, հէր հալտէ էֆէնտիմին ճէսէտինի պուլմադ վէ քէնտի էլիմէ տէֆն իթմէք իսթէտիմ, օ-թուղ քիլօմէթրօ գատար իլէրլէմիշ օլտուղում հալտէ հիչ պիր իշ կէօրէմէտիմ. կէչտիյիմ եէրլէր հէպ ինսան էսէրինտէն խալի իտի. մամաֆիհ եօգարը տօղրու եօ-լումա տէվամ իթմէք իսթէտիմ, զիրա տէնիզտէ գա-լան մաղրուդ պիր ճիսմի, տալկալարընն պէհէմէհալ գարայա աթաճալընը պիլիյօր իտիմ. սահիլէ իքի միլ գատար օլան վէ մէտտ ու ճէզր (մակնթացութիւն) զէ-մանընտա մէյտանէ չըդան թարաֆը մուայէնէ իթտիմ իսէ տէ, եինէ պիր էսէր կէօրմէմիշ իտիմ. նիհայէթ տիւն ադչամ կիւնէշ ղուրուպ իթտիյի էսնատէ, գում իւզէրինտէ ինսան այաղը իզլէրի կէօրտիւմ.

Պանդրոֆ. - (Թէաճիւպ իլէ.) Այո՞դ իզի մի։

Հալպէր. - Պու իզ գայալէրտէ՞ն մի պաշլայօր իտի։

Նապ. - Խա՛յր, մէտտա հալինտէ օլան տէնիզին կէլտիյի մահալտէն պաշլայօր իտի. զիրա տահա իլէրտէ օլան իզլէր հէր հալտէ մէտտա ու ճէզր իլէ պօզուլմուշ օլաճադ իտի։

Ժէտէօն. - Տէվամ էթ, Նապ։

Նապ. - Պէն պու իզլէրի կէօրտիւյիմ կիպի ատէթա տէլի օլտում, պիր չարեէ.ք գաատար պու իզլէրի թէագրպ իթտիմ, գօշմագտա վէ սիլինմէմէսինէ տրգգաթ իտիյօր իտիմ, պիր գաչ տաղրգա սօնրա պիր քէօրէ.ք սէտասը տուլյտում, պու սէս Թօբրն իտի.քի, պէնի պուլուպ պուրայա կէթիրտի։

Նապ էֆէնտիսինի պու հալտէ կէօրտիւյի կիպի հրսս իյլէտիյի տէրէճէյի թէէսիւֆի անլատարագ հէ.քեայէսինէ խիթամ վէրտի. պիչարէ Զէնճի, էֆէնտիսինի հայաթէ իատէ իչին ըէ.ք չօգ չալըշմըշ, ֆագաթ ճահտը պէյհուտէ օլմուշ, նիհայէթ էօլտիւյինէ գանի օլարագ սոն վազիֆէսինի իյֆա իտէրէ.ք հայաթընա խաթիմէ չէ.քմէյէ գարար վէրմիշ, ֆագաթ արգատաշլարընը տէրխաթը իլէ պէլքի անլէր տէ սոն տէֆա օլարագ միւսիւ Սըմիթի կէօրմէ.ք իսթէրլէր տէյէրէ.ք, անլէրէ խապէր վէրմէ.ք իսթէմիշ, վէ պու խուսուստա Թօբրն մուավէնէթինէ միւրաճաաթ իյլէմիշ, եանի.քէօրէյէ պէշ օն տէֆալէր ժէտէօն իլէ կէմիճինին ատընը թէ.քրար իտէրէ.ք ճիհէթը ճէնուպիյէյի կէօսթէրմիշ, վէ.քէօրէ.ք տէ օ թարաֆա սալտըրըպ կիթմիշ իտի։

Թօբրն պու հալ իլէ չըմինէլէրի պուլմասը պիր դուվվէյի հարիդ իւլ ատէ իտի. զիրա հայվան, չըմի-

նէլէրէ հիչ կիթմէմիշ օլտուղու հալտէ, օրասընը պուլ-մաղա մուվաֆֆաղ օլմուշ իտի. հաթտա ֆուրթունալը հէվատէ վէ ասլա ըսլանմատան...

Նապլէն ըէֆիդլէրի, մէրդումէն հիքեայէսինի քէ-մալի տրդդաթլա տինլէտիլէր. Սիյրօս Սըմիթին տալ-կալարտան գուրթուլմաղ խուսուսընտա իթտիյի ղայ-ըէթլէրտէն սոնրա, պիր թարաֆը ճէրիհէտար օլմա-տան գուրթուլմուշ օլմասընա շաշտըլար, լաքին էն շա-յանը հայրէթ օլան նոդթա, Սիյրօսըն, կիւյա էվվէլ-տէն պիլիյօր իմիշ կիպի, սահիլէ պիր միլ ուզաղտա օլան շու մաղարայը պուլուպ օրայա կիրմէսի իտի քի, ժէտէօն պունա գանանաթ կէթիրմէյիպ, Նապէ.

— Տէմէք էֆէնտինի պու մաղարայա սէն կէթիր-տին, տէտի.

— Խա՛յր, պէն կէթիրմէտիմ.

Պանդրօֆ. - Միւթլաղա միւսիւ Սըմիթ պուրայա եալընըզ կէլմիշ տիր.

Հարպէր. - Էվվէ՛թ, եալընըզ կէլտիյի անլաշըլը-յօր ամմա, պունա ինանմադ պիր աղ միւշկիւլճէ տիր.

Իշպու մէսէլէնին հալլինի միւսիւ Սըմիթէ պըրագ-մաղ լազըմ կէլտիյինտէն, մումանիլէյհին լաղըրտը սէյ-լէմէսինի պէքլէմէք իյճապ իտիյօր իտի. հէլէ քի զէ-վալը միւհէնտիս եավաշ եավաշ ճանլանմայա պաշլա-տը. վիճուտինի օղուշտուրա օղուշտուրա գանընըն ճէ-վէլանընը իատէ իթտիլէր. միւհէնտիս էվվէլա գօլա-ըընը վէ սոնրա պաշընը սալատը, վէ աղզընտան պիր թաղըմ անլաշըլմաղ լաղըրտըլար չըդտը.

Արդատաշլարը թարաֆընտան իտիլէն ղայրէթ սա-յէսինտէ միւհէնտիս եավաշ եավաշ քէնտինէ կէլմէյէ պաշլատը. Պանդրօֆ մումանիլէյհին եիւզիւնէ սիրիւ-լէն սուլարտան մատա, կիւճպէլա աղզընը աչըպ պօ-

զազընա պիր մըգտար սու ադրթմաղա մուվաֆֆադ օլտու. միւհէնտիս պիր աղ սօնրա կէօզլէրինի աչտը. իւզէրինէ էյիլմիշ օլան ըէֆիդլէրի սօն տէրէճէ մէմ-նուն օլտուլար. հէլէ նապ.

— Էֆէնտիճիյիմ, էֆէնտիճիյիմ, տէյէրէք իլանը մէսրուրիյէթտէն կէրի տուրմայօր իտի.. միւհէնտիս էթրաֆընտաքիլէրէ սթֆը նիկեահ իթտի. ըէֆիդլէ-րինի թանըյըպ հէբսինէ պիրէր նաղարը թէպէսսիւմ իհալէ իտէրէք էլլէրինի եավաշճա սըգտը.

Միւհէնտիս, էվվելինտէն պէրի սէօյլէյիպ տէ ան-լաշըլմայան սէօզլէրինի թէքրար իյլէտի, ֆագաթ պու տէֆա մումանիլէյհին.

— Ատա՞ մը տըր, գրթա՞ մը տըր. սէօզիւ անլա-շըլտը քի, Պանդրօֆ թահամմիւլ իտէմէյէրէք.

— Օ՛, միւսիւ Սրմիթ ատա օլսուն գրթա օլսուն, օրասը շիմտի վաղիֆէմիզ տէյիլ, պիզէ սիզին հայա-թընըզ լազըմ տըր, մէրագընըզը սօնրա հալլ իտէրիզ, տէմէսի իւզէրինէ, Սիյրօս Սրմիթ մէգամը թաստիգտէ պաշընը սալլատըգտան սօնրա ույգույա տալտը կիպի կէօրիւնտի.

Ըէֆիդլէրի եանընտան չէքիլիպ հէման մումանի-լէյհի ըահաթ պիր սուրէթտէ շըմինէլերէ նադլ իթ-մէնին չարէսինէ պագտըլար. Նապ, Հարպէր վէ Պանդ-ըօֆ, իլէրտէ իւզէրինտէ աղաճլար պուլունան գում-լուդ պիր թէրէյէ չըդտըգլարընտա, Պանդրօֆ քէլա-մէ աղաղ իլէ.

— Ինսան զօր իլէ նէֆէս ալըր իքէն «Ատա՞ մը, եօգսա գրթա՞ մը» պուրասընը տիւշիւնի՞ւր մի, նէ՞ ատէմ, տէյու ըզհարը թէճաճիւպ իտիյօր իտի.

Թէրէյէ վասըլ օլտուգլարընտա օրատա աղաճ-տան տալլար գօբարտըլար, վէ տիկէր տալլարա ըապթ

իտէրէք, միւհէնտիսի նագլ իթմէք իւզրէ պիր սէտեա վիճուտէ կէթիրմէյէ դոյուլտուլար. Գըրդ տագըդատան սէտեա հաղըրլանտը, վէ էյլէյէ իքի սաաթ գալարադ միւհէնտիս իլէ ժէտէօնըն պուլունտուղու մաղարայա նագլ իտիլտի։

Պու էսնատէ միւհէնտիս, պիր աղ էվվէլ տիւշտիւյի ույդու նէվինտէն օլան տալկընլըգտան ույանտը. չիմտիյէ գատար սապ սարը քէսիլմիշ օլան սիյմասընա պիր աղ ըէնկ կէլտիյինի, վէ տօղրուլտուղունը ժէտէօն կէօրիւպ.

— Եօրուլմատան պէնի տինլէյէպիլիրմիսինիզ, տէտի։

— Էվվէթ։

Պանդրօֆ. - Միւսիւ ժէտէօն, պանա գալըրսա միւհէնտիսիմիզ շու Թիթրաս էթինտէն եէտիքտէն սօնրա տահա ղիյատէ սիզի տինլէմէյէ մուվաֆֆագ օլուր, տէտիքտէն սօնրա Սըմիթէ պէրապէրճէ կէթիրտիյի մահուտ դուշլարը էթինտէն պիր բարչա վէրտի. Սկրօս էթի պիր աղ էմտի, մապադրսը տախի աճլըգտան ֆէնա հալտէ մուղթարըպ օլան իւչ արդատաշ պէյնինտէ թագսիմ օլունտուգտան սօնրա, կէմիճի, միւհէնտիսէ.

— Նէ իսէ պու տէֆալըգ շու գատար օլսուն, զաթէն շըմինէլէրտէ իւչ տէօրթ տուզինա գուշլարըմըզ տա վար. հա՛ էյի խաթրըմա կէլտի միւսիւ Սըմիթ, պիզիմ ճէնուպ ճիհէթինտէ օտասը իլէ հավլիսի վէ քիլարը իլէ միւքէմմէլ պիր խանէմիզ տէրունինտէ, Հարպէրին Գուրուդօ թէսմիյէ իյլէտիյի գուշլարըմըզ վար. չիմտի սիզին սէտեա տա հաղըր տըր, իսթէտիյինիզ անտէ սիզի իդամէթկեահըմըզա կէօթիւրիւզ, տէտի։

Սիրոս Սըմիթ. - Թէշէքքիւր իտէրիմ տօսթում. (Մուխպիրէ խիթապէն.) Սէոյլէ պագալըմ ժէտէօն։

Ժէտէօն, օլան վագաալէրի, եանի պալօն իլէ տիւշ-տիւքլէրի մահալի, հալի թէէսիւֆլէրինի, խալի օլան շու մէվդը իւզէրինտէ թէհարրիյաթէ չըգտըգլարընը։ Նապլէն ասարը սատագաթընը, էլ հասըլ պիլ ճիւմլէ հատիսաթը քեամիլէն վէ սըրասը իլէ նագլ ու պէյան իտինճէ, Սիրոս Սըմիթ թիթրէք պիր սէտա իլէ.

— Լաքին սիզ պէնի գայալէրին իւզէրինտէն պուլ-մատընը՞զ մը տէյու սօրտու։

— Խա՛յր։

— Նէ՞ տէյօրսունըզ, պէնի պու մաղարայա կէ-թիրէն սիզ տէյի՞լմիսինիզ։

— Խա՛յր։

— Պու մաղարանըն տէնիզէ նէ՞ գատար մէսաֆէ-սի վար տըր։

— Եարըմ միլ գատար, հաթտա պիզ պիլէ պու մէսաֆէյի միւլահազա իտէրէք հայրէթտէ գալմըշ ի-տիք։

— Ի՞նչթէ պու բէք թօհաֆ։

Պանդրօֆ. - Սիզի տէնիզ տալկասը գաբտըգտան սօնրա կէչիրտիյինիզ հալի պիզէ լութֆէն հիքեայէ ի-տէ՞րմիսինիզ, տէյինճէ, Սիրոս խաթարաթընը ճէմ իլէ.

— Տէնիզէ տիւշէր տիւշմէզ պիր դաչ գուլաճ տալ-տըմ. սույրն սաթհինէ չըգտըզըմ վագըթ քէօրէյի եանըմտա կէօրտիւմ, ֆագաթ պալօնտան էսէր կէօ-րիւլմէյօր իտի. սահիլին եիրմի միլ գատար մէսաֆէ-տէ օլտուղունը թագտիր էյլէյուպ եիւզմէք իսթէտիմ, ֆագաթ պիր ազ սօնրա շիտտէթլի պիր ադընթը պէ-նի իլէ թօրը ճիհէթը չըմալիյէ տօղրու սիւրիւյիպ կէօ-թիւրտիւյինի հըսս իտէր իքէն օրատա պաթտըգ. ար-

թրդ պունտան սօնրասընը պիլմէյօրում, չիւնքի քէն-
տիմի ղայպ իթմիշ օլմալը.լըմ։

Պանդրօֆ. - Ֆագաթ սիզի տէնիզ գարայա աթ-
մըշ, սիզ տէ պուրայա գատար եիւրիւմիւշսինիզ, զի-
րա Նապ սիզի իզինիզ իլէ պուլմուշ տըր։

— Խապերիմ եօգ, ֆագաթ էօյլէ օլմադ լազըմ
կէլիյօր. սիզ պուրալարտա հիչ ինսան էսէրի կէօրմէ-
տինիզ մի։

Ժէտէօն. - Հիչ ինսան էսէրի կէօրմէտիք, հէմ
շայէտ ինսան պուլունսա, սիզի դուրթարտըգտան սօն-
րա պուրայա կէթիրիպ տէ նիչի՞ն թէրք իթսին։

— Հադդըն վար տօսթում, պանա պադ Նապ,
սադըն սէն պէնի տէնիզ քէնարընտա պուլմուշ վէ պու-
րայա կէթիրմիշտէ ունութմուշ օլմայասըն . . . . . ա-
տամ սէնտէ պուտա օլո՞ւր մը, պէնտէ պուտալայըմա,
հա՛, իզլէրիմ հալա մէվճո՞ւտ մը տըր։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, վագաս տըշարտաքիլէր ըիւղ-
կեար վէ եաղմուր իլէ մահվ օլմուշ ամմա, շուրատա
մաղազանըն մէտխալինտէքիլէր տուրույօր,

Սըմիթ. - Պանդրո՛ֆ, Ալլահ աշդընա շու դունտու-
րալարըմը ալտա պադ իզլէրէ մութապըդ կէլիյո՞ր մը։

Պանդրօֆ միւհէնտիսին էմրինի պիլ իճրա, պիր
աղ սօնրա Հարպէր վէ Նապ իլէ ավտէթ իթտի, ար-
թըդ չիւպհէյէ մահէլ գալմասը, չիւնքի միւհէնտիսին
դունտուրալարը, դարունընն էօնիւնտէքի իզլէրէ թէ-
մամէն մութապըդ կէլմիշ իտի, տէմէք օլուր քի Սիյ-
ըօս Սըմիթ քէնտի քէնտինէ եիւրիւյէրէք մաղարայա
կէլմիշ տիր, հաթտա մումանիլէյհ պիլէ.

— Նէ հալ իսէ, պէն պուրայա կէլիր իքէն ադ-
ըմը մաւվագգաթէն զայպ իթմիշիմ տէմէք տիր, ման-
եէթիզմալը պիր ատէմ կիպի նէ եաբտըղըմնան խա-

պէրտար օլմայարագ եիւրիւմիւշ պուրայա կէլմիշիմ, պէնի շու մաղարայատա էլպէթտէ Թօք սէվգ իթմիշ տիր. կէլ պագալըմ պէնիմ սատրգ քէօբէյիմ եանըմա կէլ տիյինճէ, ագիլ հայվան հէման էֆէնտիսինին գուճաղընա սըչրատը, վէ մէսրուրիյէթ իլէ հայդըրմաղա պաշլատը։

Էօյլէնէ տօղրու, հէնուզ այագտա տուրմայա միւդթէտիր օլմայան միւհէնտիս սէտեանընն իւզէրինէ եաթըրըլտը, Նապ իլէ Պանգրօֆ պիրէր թարաֆընտան գալտըրարագ եօլա չըգտըլար։

Սէյրօս Սըմիթին պուլունտուղու մաղարա իլէ շըմինէլէր արասընտա սէքիզ միլ մէսաֆէ օլուպ, պու մէսաֆէնին գաթը սէտեա իլէ կիտիլտիյի ճիհէթլէ, միւթլադա ալթը սաաթ գատար իմթիտատ իտէճէք իտի։

Ռիւզկեար էլան չիտտէթչի իսէ տէ եաղմուր տինմիշ օլուպ, միւհէնտիս սէտեանընն իչինտէ գօլունա տայանմըշ օլտուղու հալտէ էթրաֆը վէ ալէլխուսուս գարա ճիհէթինի նաղարը թէֆթիշտէն կէչիրմէքտէ իտի. մամաֆիհ հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէտի, իքի սաաթ գատար կիթմիշլէր վէ միւհէնտիս տախի պու միւտտէթ զարֆընտա թաթը պիր ույգույա տալմըշ իտի։

Ադշամա եագընն շըմինէլէրին էօնիւնէ վասըլ օլտուլար, Սէյրօս հէնուզ ույգուտան ույանմամըշ իտի, չիտտէթը հէվանընն օրալարտա գիյատէ թէպէտտիւլաթ իյրաս իյլէտիյինի Պանգրօֆ թէէսիւֆ իլէ կէօրտի, սահիլէ իրի գայալար եուվարլանմըշ, վէ շըմինէլէրին մէտխէլինտէ տալկալարընն հիւճիւմի իլէ սաթհը արզ ալշալմըշ իտի։ Պանգրօֆ ատէթա պիր գօրգու հըսս իթտի, հէման շըմինէլէրէ կիրմէսի իլէ տըշարը չըգմասը պիր օլտու. մէրգում զայրի միւթէհարրիք օլարագ բէրէգիդլէրինին եիւզիւնէ պագա գալտը։

Զիրա աթէշ սէօնմիւշ իտի, տէնիզ, շըմինէլէրին հէր թարաֆընա տուխուլ իտէրէք աթէշի սէօնտիւրմիւշ, դավ մէդամընտա սագլանըլան եանըդ պէզի կէօթիւրմիւշ էլհասըլ շըմինէլէրի կիւզէլճէ ըրդայըպ թէմիզլէմիշ, իտի։

9

. Պանդրօֆ աթէշին սէօնտիյինի պիր դաչ սէօզ իլէ ըէֆիդէրինէ անլաթտը, պու վագտա գաղազէտէլէրին հէր պիրինէ այրը սուրէթտէ թէէսիր իթտի, եալընըզ նապ, էֆէնտիսինին սէվինճինտէն, Պանդրօֆըն բաթըրտըսընա գուլաղ ասմայօր իտի. Հարպէր պիր տէրճէյէ գատար կէմիճինին թէէսիւֆինէ իշթիրաք իթտի. Ժէտէօնա կէլինճէ իշէ ակեահ օլտուղունտա.

— Աման սէնտէ Պանդրօֆ, պու տա վազիֆէ իտիլէճէք ի՞շ մի եա՛, տէտի։

— Լաբին հիչ աթէշ եօդ, պունտան սօնրա աթէշսիզ գալաճաղըզ տէյօրում։

— Ատամ սէնտէ։

— Եէնիտէն աթէշ եագմադ չարէսի տէ եօդ։

— Ամմա եաբտըն հա՛։

— Ֆագաթ միւսիւ Սիրէլլա . . .

— Ճանըմ, միւհէնտիս պուրատա տէյի՞լ մի, էլպէթտէ պիզէ աթէշ եագմանըն չարէսինի պուլուր։

— Նէ՞ իլէ։

— Հիչ իլէ։

Պանդրօֆ պունա ճէվապ վէրմէտի, զիրա մէրդում միւհէնտիստէն էմին իտի. Սիրօս Սըմիթ տէօրթ

արդատաշ իչին պիլ ճիւմլէ մալիւմաթ ու ֆիւնունը պէշերիյէյէ ակեահ պիր ատէմ օլուպ, մումանլէյէ վար իբէն ասլա տիւչարը Նիւվմիտի օլմայաճագլարընա գանի իտիլէր. գազազէտելերին Սիյրօս հագդընտա էմ-նիյէթլերի օ մերթէպէտէ իտի քի, մէսէլա պիրիսի կէ-լիպ տէ տէօրթ արդատաշա, «Պիր միւտհիշ զելզելէ, պուլունտուղունը մահալի մահվ, վէ էմվաճը պահր արասընտա նապուտ իտէճէք» տէսէ, պիր քէրրէ միւ-հէնտիսէ սօրալըմ տէյէճէքլերի տելքեար իտի։

Թիթրասլար վէ Գուրուգօլար մահվ օլտուղունտան, ադշամ թաամը բէք խաֆիֆ օլտու. էվվել է-միրտէ միւհէնտիսի շըմինէլերտէքի պիրինճի օտայա կէօթիւրիւպ, ույանտըրմադսըզը գուրու օթլարան միւրէքքէպ պիր եաթաղը իւզերինէ եաթըրտըլար. վագաա միւհէնտիս իչին պու ույդու՝ թաամտան չօգ զիյատէ ֆայիտէլի իտի։

Ռուզիկեար չըմալ ճիհէթինտէն էստիյի իչին օ կի-ճէ հավա ֆէնա հալտէ սօղուտու. տէնիզ տալկալարը Պանդրօֆին թըդամըշ օլտուղու տելիքլերի աչմըշ վէ սէալերի մահվ իթմիշ օլտուղունտան, շիմինէլերտէքի ճէրիյանը հավա շիտտէթլէնիպ ատէթա տուրուլմազ պիր հալէ կէլմիշ իտի. գազազէտելեր արդալարընտաքի էլպիսէյի չըգարըպ միւհէնտիսի սարմամըշ օլսալար ի-տի. զէվալը ատէմին հալի բէք վէխիմ օլաճագ իտի։

Նասըլ քի տէտիք, թաամ խաֆիֆ, եանի լիթօ-տիւմտէն միւրէքքէպ օլտու. ֆագաթ կէնճ Հարպէր լիթօտիւմլերէ, տէնիզին բէք նատիր մէվգըլարընտա եէթիշտիյի, տոյուրուճը պիր տէնիզ օթը իլավէ իյլէ-միշ իտի. պու տէնիզ օթը՝ սըճագ ըգլըմլարտա եէ-թիշէն նէպատաթ նէվինտէն օլան գուրու ժէլաթինլի պիր թագըմ մէվատտը մուղտիյէյի հավի օլմաղըլա,

պահրը Մուհիթի քէպիր սէվահիլինտէ սաքին վահշի-
լէր, պու նէպաթը թօբլայարադ տայիմա էմտիքլէրի
կիպի, պիղիմ գաղազէտելէր տէ տիշլէրինին արասըն-
տա էղէրէք երէյիճէ լեզզէթլի պուլտուլտը։ Պու ա-
բալրդ կէմիճի։

— Մէրագէ մահէլ եօդ, միւսիւ Սիյրօսըն մուա-
վէնէթի իլէ պունտան սօնրա այա եէմէքլէր եէյէպի-
լիրիզ, տէտի։

Կիճէ իլէրլէտիքճէ սօուգ քէսպի շիտտէթ իթտի։
Պանդրօֆ ֆէնա հալտէ միւթէզի օլարադ աթէշ եադ-
մանըն չարէսինի թէհարրիյէ պաշլատը։ հաթթա նապ
պիլէ պու խուսուստա մէրգումա մուավէնէթ իտէրէք
էքի թաշը եէքտիկէրե վուրմայա սայ իթտիլէր։ վա-
դաա պունտան շէրարէ (կայծ) հասըլ օլույօր իտի ի-
սէտէ, ֆագաթ թաշլար՝ չադմադ թաշը ճընսընտան
օլմատըղընտան, արդ օլունան գուրու օթլար աթէշ
ալմայարադ մաթլուպ հասըլ օլմայօր իտի։

Պատէհու թաշը թէրք իլէ էքի օտուն բարչասընը
եէքտիկէրե սիւրմէյէ պաշլատըլար։ հիքմէթի դավա-
իտ միճիպինճէ օտունլար ըսընտը, ֆագաթ պաշդա
նէթիճէ հասըլ օլմատը։ Նիհայէթ իւլ էմր իքի սաաթ
գատար օղրաշըպ դան թէր իչինտէ դալտըգտան սօն-
րա, Պանդրօֆ օտուն բարչալարընը ֆըրլատարադ։

— Վահշիլէր պու եօլտա աթէշ եադար տէյու
քիմ իտտաա իտէրսէ պօղազընա սարըլըրմ։ քիմ օ-
տունը պիր պիրինէ սիւրէր աթէշ եադարսա, պէն գօ-
լումը եադարըմ, տէտի։

Պանդրօֆըն իտտաասը հագլը տէյիլ իտի։ էվվէլ
էմիրտէ հէր օտուն թուրթուշմադ իտասսէսինէ մալիք
տէյիլ տիր։ պունտան պաշդա օտունլարը պիր պիրինէ
սիւրմէնին եօլու տա պաշդա տըր։

Նիհայէթ միւհէնտիսին հիմմէթինէ ինթիզարէն, աթէշ իսթիհսալինտին սարիքը նազար իլէ հէրբէս պիր թարաֆտա եաթտըլար։

Իրթէսի կիւն, եանի Մարտըն երիմի սէքիզինտէ միւհէնտիս ույանըպ արդատաշլարընը էթրաֆընտա պուլտու. ալիմի մումաիլէյհին իլք սէօզիւ։

— Ատա՞ մը դրթա՞ մը, սիւալի օլտու. կէօրիւնիւշէ նազարէն միւհէնտիսին ֆիքրի եէկեանէսի պուխտի. Պանդրօֆ ճէվապէ աղազ իլէ.

— Միւսիւ Սըմիթ պունը պիզէ սօրմա, պիզ պիլմ՞ըմիյիզ եա։

— Սիզ հալա պիլմէյօ՞ըմուսունըզ։

— Պիլմէյօրուզ, ֆագաթ պուլունտուղումըզ եէրի տէվր իտէրսէք էօյրէնիրիզ. . .

— (Ա.յաղա գալդարագ.) Էօյլէ իսէ տէվրի եաբալըմ։

Պանդրօֆ. - Իշթէ պու ալա։

— Գարնըմ բէք աճ տըր, պիր աղ եէյլեճէք վէրիրսէնիզ զաաֆըմ պիւթիւն պիւթիւնէ կէշէր։

Պանդրօֆ. - (Պիր աղ սիւքիւթտէն սոնրա.) Հայֆաքի եէյլեճէյիմիզ եօգ տըր, չիւնքի աթէշիմիզ սէօնմիւշ տիր, վէ պիր տահա տա եագամայաճաղըզ։

Պանդրօֆ աթէշ մէսէլէսինի, եանի մահուտ թէք քիպրիթ մատտէսինի նագլ իթմէսի իլէ, միւհէնտիս։

— Պագալըմ, էկէր դավա պէնղէր պիր ճիսմ պուլամազսադ։

— Է՛յ։

— Քիպրիթ եաբարըզ։

— Էճզալը քիպրի՞թ մի։

— Էվվէթ։

ԺԷտէօն. - Կէօրտի՞ւն մի Պանդրօֆ, օ դատար թէէսիւֆէ մահէլ եօդ տըր, տէմէտի՞մ մի։

Միւհէնտիս էթրաֆա պիր կէօզ կէզտիրտիքտէն սօնրա պիր թաշըն իւզէրինէ օթուրտու, Հարպէր եանընա սօգուլուպ միւհէնտիսէ պիր դաշ լիթօտիւդ իլէ տէնիզ օթը վէրէրէք։

— Իշթէ միւսիւ Սըմիթ, եէյէճէյիմիզ պունտան իպարէթ տիր, տէտի։

— Թէշէքքիւր իտերիմ էվլատըմ, պու սապահ-ըդ քեաֆի տիր։

Միւհէնտիս միտեալարը քէմալի իշթիհա իլէ եէ-տիքտէն, վէ պէօյիւք պիր միտեա դապուղը տէրու-նինտէ կէթիրիլէն սույը իշտիքտէն սօնրա.

— Տէմէք քի տիւշտիյիմիզ եէրին ատա եախօտ գըթա օլտուղունը պիլմէյօրսունըզ էօյլէ՞ մի, տէտի։

Հարպէր. - Խայր միւսիւ Սէյրօս։

Միւհէնտիս. - Պունը եարըն անլարըզ, եարընա դատար եարաճադ իշիմիզ եօդ։

Պանդրօֆ. - Պիլաքիս վար։

— Նէ՞ վար։

— Ամթէշ եադմադ։

— Ամթէշ պուլուրուզ, տիւն սիզ պէնի կէթիրիր իքէն պու ճիհէթէ մայիլ պիր տաղ կէօրմէտինի՞զ մի։

ԺԷտէօն. - Էվվէթ, եիւքսէքճէ պիր տաղ։

Միւհէնտիս. - Եարըն օ տաղա չըգար պագա-ըրըզ, պագալըմ շուրասը ատա՞ մը տըր, գըթա՞ մը տըր։

Պանդրօֆ. - ամթէ՞շ, ամթէշ նասը՞լ օլաճադ։

ԺԷտէօն. - Օ տա օլուր ճանըմ, պիր աղ սապըրլը օլ։

Պանդրօֆ հիտտէթլէ ԺԷտէօնա պագըպ սիւքիւթ իթտի. Միւհէնտիս ամթէշ մէսէլէսինէ ճէվապ վէրմէ-

տի. մումախլէյհ ֆիքրէն պունընա հիչ մէշղուլ կէօ-
րիւնմէյօր իտի. պիր մրգտար սիւքիւթտէն սոնրա.

— Տօսթլա՛րըմ, վագաա հալիմիզ պէյէնիլէճէք
տէրէճէտե տէյիլ ամմա, բէք սատե պիր. էկէր պիր
դրթայա տիւշմիւշ իսէք, եօրուլա եօրուլա նիհայէթ
մէսքիւն պիր նօգթա պուլուրուզ, եօգ էկէր պուրասը
ատա իսէ, օ ղէման եաբաճագ իքի իշիմիզ գալը-
ր, եանի էկէր մէսքիւն իսէ էհայիսի իլէ ույուշուր, պիր
չարէ պուլուրուզ. շայէտ տէյիլ իսէ օ վագրթ քէնտի
պաշըմըզա պիր չարէ արարըզ, տէտի։

Պանդրոֆ. - Վագաա բէք սատե։

Ժէռեօն. - Միւսիւ Սըմիթ, պուրանըն ատա օ-
լուպ օլմատըզընը եարըն քէշֆ իտէրիզ, ֆագաթ ա-
ճէպա քիւրրէյի արզըն հա՞նկը նօգթասընտայըզ։

Միւհէնտիս. - Բէք էյի պիլմէմ ամմա, թախմի-
նէն պահրը Մուհիթի քէպիր քէնարընտայըզ տէրիմ,
չիւնքի պիզ Ռիշմենտտան չրգտրզըմըզ վագրթ ըիւզ-
կեար չըմալի ճէնուպի էսկիօր իտի. պու նօգթայի նա-
զարտէն չըմալի Գարօլին, ճէնուալի Գարօլին, ժէօրժի
հիւքիւմէթլէրինի, Մէքսիգա քէօրֆէզինի, վէ Մէք-
սիգայը կէչէրէք, պիր աղ տա պահրը Մուհիթ իւզէ-
րինտէ կիթմիշիզ. պէն ալթը եէտի պին միլ մէսաֆէ
դաթ իթմիշիզ տէյօրում. էկէր ըիւզկեար եարըմ ըուպ
գատար թէպտիլի ճիհէթ իթմիշ իսէ, պիզի Մանտա-
նա եախօտ Բումութօ ճէզայիրինէ աթտը. եօգ էկէր
ըիւզկեարըն չիտտէթի զիյիւմիմտէն զիյատէ իսէ, օ
հալտէ Զէլանտայի ճէտիտէ տիւշտիւք տէմէք տիր. է-
կէր իշ պու մէրքէզտէ իսէ, պիզիմ իշին վէթանա ավ-
տէթ իթմէք գօլայ օլուր. էլպէթ քէնտիմիզէ մուլին
պուլուրուզ, ֆագաթ պահրը Մուհիթին խալի ատա-
լարընտան պիրինէ տիւշմիշ իսէք, արթըզ պուրատան

հիչ չըգմայաճագ կիպի սաքին օլմանըն չարէսինէ պագ-
մալը քի, պունը տա եարըն թային իտէրիզ։

Ժէտէօն. - Հիչ չըգմամա՞գ մը տէտինիզ։

Միւհէնտիս. - Էօյլէ եա՛, նաֆիլէ իւմիւտէ տիւշ-
մէնին նէ՞ եէրի վար։

Պանդրօֆ. - Բէք ալա, պուրասը ատա իսէ, վա-
բօրլարըն եօլունտան խարիճ օլմատըգընը իւմիւտ էյ-
լէյէլիմ տէ, օ սայէտէ գուրթուլուրուզ տէյէլիմ։

Միւհէնտիս. - Պունը տա տաղա չըգտըգտան սոն-
րա անլայաճաղըզ։

Պանդրօֆ. - Լաքին եարըն եօրկունլուղա թա-
համմիւլ իտէպիլի՞ըմիսինիզ։

Միւհէնտիս. - Իւմիւտ իտէրիմ, ֆագաթ պու
կիւն պիզէ ալա ավլար կէթիրմէք չարթը իլէ։

Պանդրօֆ. - Միւսիւ Սիյրօս, մատէմքի ավտէթի-
միզտէ ավլարը բիչիրէճէք աթէշ պուլաճաղըմտան է-
մինսինիզ, պէն տէ միւթլաղա վուրուր կէթիրիրիմ։

Միւհէնտիս. - Էօյլէ իսէ էմին օլտուղումը պիլինիզ։

Պինաէն ալէյհ Ժէտէօն իլէ միւհէնտիս շըմինէլէր-
տէ գալըպ, տիկէրլէրի քէօբէքլէ պէրապէր էրբէնճէ
եօլա չըգտըլար. Հարպէր միւսթէրիհ, վէ Նապ մէս-
րուր իտի. Պանդրօֆ տա քէնտի քէնտինէ.

— Ավտէթիմիզտէ աթէշ պուլուրսամ շաշըլաճագ
չէյ, տէյօր իտի։ Պատէհու նէհրին պիւքիւլտիւյի եէ-
րէ կէլտիքլէրինտէ.

— Էվվէլա ավճը՞ մը, եօգսա օտունճը՞ մը օլա-
ճաղըզ, տէյու սորտու։

Հարպէր. - Ավճը, պագսանա թօր տահա չիմտի-
տէն էթրաֆը գօդլայօր։

— Բէք ալա, ավտան սոնրա պուրայա կէլիր օ-
տուն թօրլարըզ։

Իւչ արգատաշ իրի պիր չամ աղաճընտան իւչ ատէտ սօբա գօլարտըգտան սօնրա, քէօբէյին արգասը սըրա կիթմէյէ պաշլատըլար։

Պու տէֆա ավճըլար, նէհրին սահիլինի թէագըպ իտէճէք եէրտէ օրմանըն մէրքէզինէ տօղրու իլէրլէտիլէր. պուրատաքի չամլար օ տէրէճէ ճէսամէթ քէսպ իթմիշլէր իտի քի, էկէր պու հալի միւհէնտիս կէօրսէ իտի, մէվգըրն քէնտի զանը գատար ճէնուպէ գարիպ օլմայրպ, պիլաքիս արզէն միւնթէգայի միւթէտիլէյի ճէնուպկյէ (հարաւային՝ բալեխառն գօտի) տէրունինտէ պուլունտուղունը անլայաճագ իտի։

Աղաճլարտան գուրումուշ տալլար տիւշերէք պիթմէզ թիւքէնմէզ օտուն թէրաքիմ իթմիշ իտի. պուրալարը կէչիլտիքտէն սօնրա օրման գիյատէ սըգլաշըպ ատէթա կիրիլմէք միւշկիւլ օլույօր իտի։

Ասլա եօլտան էսէր օլմայան պու օրման տէրունինտէ իլէրլեմէք գօլայ պիր քէյֆիյէթ տէյիլ իտի. պինաէն ալէյհ կէմիճի՝ կէչտիյի եէրլէրտէ աղաճլարա պիր թագըմ իշարէթլէր եաբըյօր, վէ եէրէ նըշանէլէր պըրագըյօր իտի. Պանգրօֆ, Հարպէրին թէքլիֆի իւզրէ էվվէլքի կիպի սահիլ պոյունճա կիթմէտիյինէ խաթա իթմիշ իտի. չիւնքի պիր սաաթ գատար իլէրլէտիքլէրի հալտէ, հիչ պիր ավա բասթ կէլմէտիլէր, արա սըրա Թօբ, պիր թագըմ գուշլար հըսս իտէրէք իւզէրլէրինէ կիտէյօր իտի իսէ տէ, անլէրտէ տէրհալ ուչույօրլար իտի. կէմիճի կէրի տէօնիւպ եինէ նէհրին սահիլինի արամագ իսթէտի, Նապ իսէ.

— Էյ միւսիւ Պանգրօֆ, էֆէնտիմէ կէօթիւրմէյի վատ իթտիյին ավ պունտան իպարէթ իսէ, բիչիրմէք իչին բէք օ գատար աթէչէ լուզում եօգ տըր զանն իտէրիմ, տէտի։

— Սապր էթ, ավտէթիմիզտէ էքսիք օլան ավ օլ-մայաճադ տբը։

— Եա նէ՞ օլաճադ։

— Ամէն։

— Տէմէք էֆէնտիմին սէօզիւնէ ինանմայօրսունըզ։

— Պիլաքիս ինանըրըմ։

— Էյ նի՞չին ամէն եադաճաղըմըզա իթիմատ իթ-մէյօրսունըզ։

— Ամէն եանմատան ինանմայաճաղըմ, վէսսէլամ։

Շուրայա դատար կէօրիւլէն իշտէ Հարպէրին, մէյ-վէսի եէնէճէք պիր աղաճ պուլմասը օլտու. պու աղա-ճըն մէյվէսի պիր նէվ պատէմ օլուպ, Ամերիդատա վէ Էվրօրատա բէք միւթէպէր տիր. աղաճտան պիր չօդ պատէմ դօբարտըդլարը սըրատա, Պանդրօֆ.

— Ճէպլէրինտէ պիր քիպրիթի պուլունմայան ա-տէմլէրէ, էթ եէրինէ չիյ միտեա, էքմէք եէրինէ տէ-նիզ օթու, վէ մէյվէ եէրինէ եապան պատէմի չօդ տբը պիլէ, տէտի։

Հարպէրը. - Շիքեայէթ իթմէյէլիմ։

Պանդրօֆ. - Պէն չիքեայէթ իթմէյօրում, էվլա-տըմ, հալիմիզէ չիքիւր, ֆադաթ ճանըմ բէք զիյատէ քիւլպասթը խսթէյօր տա...

Պու արալըդ Թօր ուլայարադ սըդ պիր չալըլըզա աթըլտը, ավճըլար տա քէօբէյի թէադրով իթտիքլէ-րինտէ, Թօրըն, տոմուզ եավրուսընա միչապիհ պիր հայվանը դուլաղընտան եադալամըշ օլտուղունու կէօր-տիւլէր. եավրու քէօբէյին աղզընտան դուրթուլաճադ եէրէ, կէօզլէրինի եէրէ տիքմիշ տուրույօր իտի. Նապ, էլինտէքի սօբայը դալտըրըպ հայվանա վուրմաղա հա-ղըրլանըր իբէն, հայվան դուլաղընըն բարչասընը Թօ-բըն աղզընտա պըրադարադ, Հարպէրին իւզէրինէ ա-

թըլարադ եէրէ տէվիրտի. պատէհու կէօզտէն նիհան օլտու, քէօբէք արդասընտան գօշուպ եէթիշմէք իւղրէ իքէն, հայվան օրատաքի թէրաքիւմ իտէն պիր սույըն ինչինէ աթըլըպ զայպ օլտու. ավճըլարըն ատմուղ եավրուսընա պէնդէթիքլէրի պու հայվան, սիյահէ գարիպ սէրթ վէ սէյրէքճէ թիւյլիւ օլուպ, ճալիպը ըզդաթ նօգթասը բարմադլարընըն չէքլի իտի. Հարպէր պունըն հայվանաթը դաղիմէտէն (երկակենցաղ) Հինտ ֆարէսի թէսմիյէ օլունան գըյմէթտար պիր հայվան օլտուղունը անլատը.

Հայվան սույա աթըլըր աթըլմադ, Թօրտա արդասընտան աթըլմըշ իտի իսէ տէ, Հինտ ֆարէսի սույըն տիպինտէ օլտուղունտան, պիր ֆայիտէ հասըլ օլմատը, լաքին Հարպէր.

— Պէքլէյէլիմ չիմտի թէնէֆֆիւս իթմէք իչին սույըն սաթհընա չըդաճագ տըր, տէտի.

Նապ. - Սույըն տիպինտէ պօղուլմա՞ղմը.

— Խայր, պու սուտա վէ դարատա եաշայան հայվանաթ նէվինտէն տիր, լաքին սույըն ալթընտա նէ դատար դալսա, նէֆէս ալմադ իւղրէ արա սրրա տըշարը չըդմայա մէճպուր տըր.

Ֆիլհադրդա պիր իքի տադրդա սօնրա հայվան սույըն սաթհինէ չըդտը, վէ Թօր պիր համլատա պօղաղընտան եագալայըպ դարայա կէթիրտի, Նապըն սօրասը, հայվանը եէրէ երդընճա, Պանդրօֆ.

— Հուրրա՛, ալա պիր աթէչիմիզ օլուրսա, պիզ ավը քէմիքլէրինէ դատար դաղըրըզ տէյու հայդըրտը, վէ տէրհալ Հինտ ֆարէսինի ումուզլայարադ ավտէթ իշարէթի վէրտի. վադրթ էօյլէյի կէչմիշ օլտուղու հալտէ ավճըլար քէօբէյին գըլաղուզլուղու իլէ եարըմ սաաթ սօնրա նէհրին քէնարընա վասըլ օլտուլար. օ-

բատա էսկի ուսուլ իւզրէ պիր օտուն սալ թանզիմի իլէ սույա սալը վէրտիլէր իսէ տէ, Պանդրօֆ աթէշ պուլունմասըզը ճիհէթլէ պու զահմէթի պէյհուտ ատտ իտիյօր իտի, ֆագաթ չըմինէլէրէ թէգալրուպ օլունտուզը սըրատա կէմիճի, ավազը չըգտըգճա պիր տահա.

— Հուրրա՛, տէյու հայդըրտը, զիրա գայալարըն իւզէրինտէն պիր տիւման սուուտ իյլէյօր իտի։

10

Պիր գաչ տագըգա սոնրա ավճըլար ալա պիր աթէշ եանմադտա օլան օճաղըն գարշըսընտա պուլունտուլար, Պանդրօֆ ավը ումուզընտա օլարագ, պիր սէօզ սէօյլէմէտէն ժէտէօն իլէ Սըմիթէ պագըյօր իտի. մուխպիր կէմիճիյէ խիթապէն.

— Նա՞սըլ տօսթում, նէ ալա աթէշ տէյի՞լմի. շու կէթիրտիյին ավըտա միւքէմմէլ սուրէթտէ բիշիրիր, տէտի։

— Քի՞մ եադտը։

—Քիմ եադաճագ, կիւնէշ։

Վադտա աթէշի եադան կիւնէշ իտի. Պանդրօֆ թարիֆի նադապիլ սուրէթտէ շաշըրտըզընտան հիչ պիր սէօզ սէօյլէյէմէյօր իտի, Հարպէր.

— Միւսիւ Սըմիթ, սիզտէ բէրթավսո՞ւզմը վար իտի, տէյու սորտու։

— Խայր էվլատըմ, եօգտը ամմա, բէրթավսուզ եաբտըմ։

Մուհենտիս պունը սեոյլեյերեք աթեշի եագան բերթավսուզը կեսութերտի, մուհենտիսին իմալ իթտիի բերթավսուզ, քենտիսինին վե ժետեոնին սաաթլարընաաքի ճամլարտան մուրեքքեպ իտի։ մումաիլեյհ պու ճամլարին մուհտիպ (կոր) թարաֆլարընը տըշարը կեթիրերեք պիր պիրինե թաթպիգ իթմիշ, ի-չինետե սու տօլտուրուպ պալչըգ չամուր իլե էթրաֆընը սըվամըշ, պատեհու կիւնեշե թութուպ էլինտեքի գուրու օթլարը թութուշտուրարադ օճաղը եագմըշ իտի։

Պանդրօֆ ալեթի մուայենե իտերեք հայրեթլե մուհենտիսե պաղտրգտան սոնրա, ժետեոնա աթֆը քելամ իլե։

— Մուխպիր էֆենտի, պունըտա հեվատիս տեֆթերինե գայտ իտինիզ, տետի։

— Զաթեն գայտ օլունմուշ տըր։

Պանդրօֆ, Հինտ ֆարեսինի իւզիւպ թեմիզլետի վե պիր տեյնեյե կեչիրերեք աթեշտե չեվիրե չեվիրե դըղարթմայա պաշլատը։ մուհենտիս իլե ժետեոն, եալընըզ գալտրգլարը վագրթ, չըմինելերի տահա ղիյատե ըսլահ իթմեյե չալըշմըշլար, վե ֆուրթունանընն սեօքտիւյի չեյլերին հեբսինի եերինե գոյարադ մեսքենելերինի ըիւզկեարտան մուհաֆազա իթմիշլեր իտի։

Պու արալըգ Սըմիթ տախիլտե պուլունան տաղը նաղարը թետրգա ալարագ արատեքի մեսաֆեյի թախմին իթմեք իսթեյօր իտի, չըմալը ղարպի ճիհեթինտե ալթը միլ գատար ուղադտա օլան պու տաղընն, սաթհը տերեատեն իւչ պին պեշ եիւզ այագ գատար եիւքսեք օլտուղունը թախմին իթտի։ պու թեբետե պուլունան պիր ատեմ իսե, էթրաֆը էլի միլ վիսաթընտա պիր տայիրե տախիլինտե կեօրեպիլիր իտի քի, օ

հալտէ միւհէնտիսին « ատամը , դրթամը » մէսէլէյի մուհիմմէսի հալլ օլունապիլէճէք իսի ։

Օ ադշամ դաղաղէտէլերին թաամը բէք միւքէմմէլ իսի . ավան սօնրա եռմուրթա , միտեա , տէնիզ օթը վէ պատէմ էքլ իսիլուպ ատէթա պիր զիյաֆէթ տէմէք օլաու . էսնաի թաամոա Պանդրօֆ պիր դաշ տէֆա պունտան սօնրա եաբրլաճադ իշլերէ տայըր ֆիքիրլեր պէյան իթտի իսէ տէ , միւհէնտիս պաշընը սալլայըպ ։

— Եարին մէսէլէյի անլարըդ տա օնա կէօրէ հարաքէթ իտերիպ , ճէվապը իլէ իքթիֆա իթտի ։

Պատէլ թաամ օճաղա պիր դուճադ օտուն տահա ատթըլտրդտան սօնրա , քէօրէք տէ պէրապէր օլարադ պիլճիւմիէ դաղաղէտէլեր տէրին պիր ույդույա տալտըլար . կիճէ հիչ պիր հատիսէ վուգու պուլմադըղըն կէչտի . իրթէ կիւն , եանի Մարտին եիրմի ատդուզընտա ույդուտան ույանտըդլարը վադրթ իճրայի քէշֆիյաթէ ամատէ իտիլեր ։

Ադշամտան արթմըշ օլան ավ էթի դաղաղէտէլերի եիրմի տէօրթ սաաթ դատար իտարէյէ քեաֆի օլուպ , զաթէն եօլտա ավլանմայը տա իւմիւտ իթտիքլերինտէն . Պանդրօֆ դավ մէդամինտա դուլլանմադ իւզրէ եէնիտէն պիր բարչա պէղ եադտը , չադմադ թաշը իսէ , կիտէճէքլերի եէրլէրտէ պուլունաճաղը մէլհուզ իսի ։

Դաղաղէտէլեր , ումուղլարընտա սօբալար իլէ չըմինէլերտէն չըդարդլարը վադրթ հէնուզ սապահ օլմուշ իսի . Պանդրօֆըն ըէյի միճիպինճէ օրման տէրսունինտէ շիմտիյէ դատար կէչիլէն եօլտան կէչիլիպ տաղա չըդմայա , վէ ավտէթտէ պաշդա եօլտան կիտիլմէյէ դարար վէրիլտի , զաթէն տաղա չըդմադ իչին

էն գըսա թարիգ պու իտի. պիր միւատէթ նէհրին սոն սահիլինտէն կիթտիքտէն սոնրա, էվէլճէ կէչիլէն մահալլէր պուլունտու, վէ պիր պուչուգ սաաթ սոնրա օրմանըն զարպ ճիհէթինտէ.քի նոգթանըն նիհայէթինէ վասըլ օլունտու։

Տայիմա չամուրը վէ նէմնաք օլան արաղի, պու նոգթատան իթիպարէն իչերիլէրէ տոզրու խաֆիֆ պիր եոդուշ հալինի ալմադտա, վէ արա սըրա պիր թագըմ հայվանաթ զուհուր իտուպ ֆիրար իթմէ.քտէ իտիլէր. իքի պուչուգ սաաթ գատար եիւրիւտիւ.քտէն սոնրա պիր դաչ տագըգա թէվագուֆ իթտիլէր. օրմանտան չըգըլտըգտան սոնրա էթրաֆըն սուրէթը թէչէ.քքիւլի մէյտանէ չըգտը. գարշըլարընտաքի տաղ իքի զէրվէ-տէն միւթէչէ.քքիւլ օլուպ, իքի պին պէշ եիւզ այադ իրթիֆասընտա օլան պիրինճիսի, զարիպ իւզ չէ.քլ սա-իր թէբէլէր իւզէրինէ մէվզու իտի. մեզքիւր ուֆագ թէբէլէր արասընտա եէշիլ աղաճլարըա միւզէյեէն պիր չօդ տար մէճրալար հասըլ օլտուղու կիպի, տաղըն սաթհը, շրմալը շարգիյէ մարուզ օլան ճիհէթինտէ իսէ, ասարը նէպատաթ տահա զիյատէ իտի։

Պիրինճի զէրվէնին իւզէրինտէ քիւչիւք վէ ճիւզվի մայիլ պիր զէրվէ տահա օլուպ, պու զէրվէնին սաթ-հը խարիճիսի գըրմըզը ըէնկլի գայալարտան միւրէ.ք-քէպ իտի. իչթէ սըլ զէրվէնին իւզէրինէ մէվզու պուլունան իքինճի զէրվէյէ չըգմադ լազըմ կէլիյօր իտի քի, օրալարա չըգմադ իչին արալարտաքի մէճրա-լէր, միւքէմմէլ եօլ թէչքիլ իթմիշլէր իտի։ Պու ա-րալըգ Սիյրօս Սըմիթ։

— Վօլգանիք (հրաբխային) արաղիտէ պուլու-նույօրուզ, տեյէրէ.ք, սաթհը խարիճիսի գումլուգ օ-լան մէճրալէրին տըշ սըրթլարընտան պիրի իւզէրինէ

չըդարաձ եիւքսէլմէյէ պաշլատըլար քի, պու եօլ սէյեահլարը սաթհը մայիլէ իյաալ իտէճէք իտի։

Գաղաղէտէլէր, եէքտիկէրինին մուավէնէթի իլէ էոնայի բահտէ թէսաատիւֆ իթտիքլէրի իրի իրի դայալարը աթլայըպ իլերլէյօրլար իտի. կէչտիքլէրի եօլտա Հարպէր իրի ճանավարլարըն թաղէ իզլէրինի կէօսթէրտիյինտէ, կէմիճի.

— Պու հայվանլար, պուլունտուդլարը եէրի պիզէ դօլայ թէրը իթմէզլէր, տէմէսի իւզէրինէ, Հինտիսթանտա գաբլան վէ Ա.ֆրիգատա արսլան ավճըլըը իթմիշ օլան մուխպիր ժէատէօն ճէվապէն.

— Ֆէնտիմիզի գուրթարմանըն չարէսինէ պագարըզ, ֆագաթ չիմտիլիք պասիրէթլի տավրանալըմ, տէտի։

Գաղաղէտէլէր եավաշ եավաշ ֆագաթ լանդաթի եիւքսէլէրէք պիր չօգ սարը եէրլէրէ, վէ տէրին եարլարա թէսաատիւֆ իտէրէք էթրաֆընը տօլաշմաղա մէճպուր օլույօրլար իտի. էօյլէն իւսթիւ սէյահլար թաամ իթմէք իւզրէ չամ աղաճլարը տիպլինտէ, ուֆագ շէլալէլէր թէշքիլ իլէ ադան պիր քիւչիւք սու քէնարընտա արամ իթտիլէր. չիմտիյէ գատար անճաղ իլք սաթհը մայիլին եարբսընը կէշմիշլէր իտի քի, եալընըզ պու սաթհը չըգըպ պիթիրմէք պիր կիւն սիւրէճէք իտի։

Էօյլէտէն պիր սաաթ սօնրա թէքրար չըգըլմաղա պաշլատը. զայէթ սըգ պիր չալըլըգ արասընտան ճէնուպը ղարպիյէ տօղրու կիթմէք ղարուրի օլտու. աղաճլար արասընտա թավուգ ճընսընտան թրրաբուզան թէսմիյէ օլունուր դուշլար կէօրիւլտի. պօղաղլարընըն ալթընտա վէ կէօզլէրինին իւզէրինտէ ուղուն թիւյլէրի օլան, վէ խօրօղ ճէսամէթինտէ պուլունան պու դուշ-

լարը տիշիսի զիյատէ էսմէր, վէ էրքէյի գօյու գըրմը-զը իւզէրինէ պէյազ պէնէկլի տիր. ժէտէօն պիր թաշ ֆըրլատարագ պունլարտան իքի թանէսինի վուրտու։

Զալըլըգտան չրգըլտըգտան սօնրա սէյեահլար եէքտիկէրինէ մուավէնէթ իտէրէք, պիր պիրի իւզէ-րինէ եըղըլը օլան գայալարըն իւսթիւնտէն չրգմագ լազըմ կէլտի. կէչիլէն եէրլէր արթըգ ազաճտան արի օլուպ եանար տաղ սուրէթինտէն թէշէ.քիւլ, եանի վօլգանի օլմագ ասարը կիթտիքճէ թէզայիւտ իտիյօր իտի. սէյեահլար չօգ տէֆա պիր պիրլէրինին էլինի թութմաղա, վէ պաստըգլարը եէրէ զիյատէ տըգդաթ իթմէյէ մէճպուր օլույօրլար իտի. Հարպէր իլէ Նապ էօնտէ, միւհէնտիս իլէ ժէտէօն օրթատա, վէ Պանդ-ըօֆ էն արդատա պուլունույօր իտի. կէչիլէն եէրլէր-տէ պիր թագըմ իրի հայվանաթ իզլէրի տէ միւշահէ-տէ օլունտու.քի, պէօյլէ սարը եէրտէ իզ պըրագան հայվանլարըն, պէհէմէհալ բէք միւտհիշ ճանավարլար օլաճաչը տէրքեար տըր. պու արալըգ Պանդ-ըօֆ պիր թագըմ հայվանաթ կէօրիւպ.

— Ա՛յ, գօյունլարա պագէնըզ, տէյիպ պաղըրտը. սէյեահլար ալթը թանէ դատար իրի վիճուտը, ար-գայա տէվրիք վէ ուճլարը եուվարլագ պօյնուզլու վէ ինէք կիպի սարը թիւյլի պիր թագըմ հայվանլարըն դարշըսընտա պուլունտուլար. պունլար կէմիճինին տէ-ակի կիպի գօյուն օլմայրպ, միւթատիլ մանթագա-լարտա տաղլըգ եէրլէրտէ պուլունան, վէ գօյունա պէնզէյէն եապանի հայվանլար տըր քի, Ֆրանսըզճա Մ՝օֆլօն թէսմիյէ օլունուր. Պանդ-ըօֆ աղզընըն սուլ-ըը ագարագ.

— Ամէպա պունլարըն քիւլպաստրը օլո՞ւր մը, տէյու սորտու։

Հարպէր. — Հա՛յ, հա՛յ։

— Էօյլէ իսէ գէյուն տբրլար։

Հայվանլար քէմալի հայրէթլէ գարշըլարընտաքի ինսանլէրէ պագտրգտան սօնրա պիրտէն պիրէ իւրքէրէք, գայալարրն իւղերինտէն սըչրայըպ նապէտիա օլմալարը իլէ, կէմիճի.

— Պէյիս եօդ, եինէ կէօրիւշիւրիւղ տէյու հայգըրտրղընտա, տէօրթ արգատաշլար քէնտիլէրինի կիւլմէքտէն ալամատրլար։

Եօլա տէվամ օլունտուգճա կէչիլէն եէրլէրտէ, եանար տաղլարտան ճէրիյան իտէն լավա, եանի մատէյի սէյալէ մէճրալէրի կէօրիւլիւյօր իտի. էքսէրիէն քիւքիւրտ մատէնի չուգուրլարընա թէսատիւֆ օլունուպ, էթրաֆընը տօլաշմագ լազըմ կէլիյօր իտի. իւք սաթհը մայիլէ եագլաշըլըրղը վագրթ եօլլար զիյատէսի իլէ քէսպը միւշկիւլաթ իթտի։

Էօյլէտէն տէօրթ սաաթ սօնրա կիտիլէն եէրլէրտէ արթըգ աղաճտան էսէր գալմամըշ իտի. հէլէ քի սէյեահլարրն թալիյի էսէրի օլարագ հէվա կիւղէլ վէ պիր աղ տա սէրին իտի. գուպպէյի սէմա հէր նօգթասընտա պէրրագ օլուպ, չէմսի թապան տաղրն զէրվէյի միւրթէֆիյի արգասընա իխթիֆա իթմիշ, վէ կէօլկէսի տախի սէյեահլարրն չրգմագտա տէվամ իթտիքլէրի տաղրն պու գըսմընը իհաթա իյլէմիշ իտի. գաղաղէտելէրին էթրաֆընտա տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմգէրմա իտի. ճիհէթը շարգիտե ղայէթ խաֆիֆ պիր թադըմ պուլութ բարշալարը բունուսմա օլտու քի, պունլար տա կիւնէշին ալթուն ըէնկլի ղիյալէրի ինիքեասը իլէ, միւխթելիֆ ըէնկէր վիճուտե կէթիրիյօրլար իտի։

Դաղաղէտելէրին կիճէյի կէչիրմէք իսթէտիքլէրի թէրէյե անճագ պէշ եիւղ գատէմլիք պիր մէսաֆէ

գալմըշ իտի իսէ տէ, պու մէսաֆէյի գաթ իչին զարուրի օլան տէօնիւշլեր հասէպի իլէ, իքի պին գատէմիք եօլ եիւրիւմէք լազըմ կէլիյօր իտի. հէլէ էքսէրիէն եօլլարը, եանար տաղտան ճէրիյան իթմիշ սէյալէ մէճբալէրինէ թէսատիւֆ իյլէյօր իտի քի, պու մէճբալէրին տէ զայէթ ճիլատար օլմասը, սէյեահլարըն իքիտէ պիրտէ այադլարը գայարադ տիւշմէլէրինէ սէպէպ օլույօր իտի։

Նիհայէթ կիւնէշ պաթտըգտան սոնրա Սիյրօս Սըմիթ իլէ ըէֆիդլէրի, եօրղունլուգտան թապ ու թուվանլարը քէսիլմիշ օլարադ թէբէյէ վասըլ օլուպ, կիճէյի կէչիրմէք իւղրէ գայալարըն արասընտա պիր մաղարա պուլտուլար. Պանդրօֆ մաղարանըն տէրունինտէ եանըդ պէղ վէ գուրու օթլար իլէ աթէշ եադտը. ֆադաթ ատէշ, եէմէք բիշիրմէյէ խըտմէթ իթմէտի. չինքի ժէտէօնըն վուրտուղու գուշլար էրթէսի կիւնէ պըրադըլարադ, Հինտ ֆարէսինին պագրյէսի վէ պատէմ իլէ իքթիֆա իտիլտի։

Օրթալըդ հէնուզ գարարմատան, Սիյրօս վասըլ օլտուգլարը սաթհը մայիլին իւղէրինտէ քէշթ ու կիւզար իթմէք իսթէտի. էվվէլ էմիրտէ պու թէբէյէ չըգըլմադ եօլունը պուլարադ, քէշֆիյաթը եարընա թալիդ իտէճէք իտի. չինքի թէբէնին շրմալ թարաֆա մարուզ օլան մայիլ ճիհէթինտէն չըգըլամամադ միւհթէմէլ իտի քի, էկէր օ թէբէյէ չըգըլմազսա, շիմտիյէ դատար իսթիյար օլունան զահմէթ պէրհէվա օլաճադ, վէ միւհէնտիստէ մէսէլէյի մաթլուպէյի հալլ իտէմէյէճէք իտի. իմտի Պանդրօֆ իլէ Նապ թաամ հաղըրլամադտա, վէ ժէտէօն իլէ Սիրէլլա տախի օ կիւնքի վաղտալէրի տէֆթէրինէ գայտ իթմէքտէ իքէն, միւհէնտիս, Հարպէրի ըէֆիդաթընա ալըպ տըշարը չըգտը։

Կիճէ, լաթիֆ վէ գարանլըգ ճիւզվի օլմադըլա Սիյրօս Սըմիթ իլէ կէնճ Հարպէր եան պէ եան գօնուշարագ իլէրլէմէքտէ, վէ պաղէն եօլըն իյճապընա կէօրէ արգա արգայա կիթմէյէ մէճպուր օլմագտա իտիլեր. Թէբէլէրին նօգթէյի թէլասսիւդի (կցեալ) պիր պիրինէ իլթիհադ իտերէք, կէչիլէճէք եօլ պըրագմատըզը իչին, եիրմի տագըդա գատար եիւրիւտիւքտէն սօնրա զարուրի թէվագուֆ իթտիլեր. վագտա իբի արգատաշ թէբէնին էթրաֆընը տօլաշարագ չըգամայաճագ իտի իսէլերտէ, մամաֆիհ պունտան սօնրա միւսթէգիմէն (ուղղապէս) ղերվէյէ չըգմագ միւմքիւն օլտու։

Եանար տաղ, եանտըզը զէմանլէր, տիւման վէ մէվատտը մատէնիյէնին սուուտ իթտիյի տէլիյէ, պուլունտուգլարը մահալտէքի չալըլըգ միյանընտա պուլունան պիր տէլիքտէն կիրմէք գապիլ օլույօր իտի քի, օ տէլիյին տախիլի տէ՝ մէվատտը մատէնիյէնին ճէրիյանընտան սօնրա թէհաճիւր (քարանալ) իտերէք ատէթա թապիյի պիր նէրտիւպան հալինէ կիրմիշ իտի.

Սիյրօս Սըմիթ եէքնաղարտա պունը անլայարագ, գարանլըղըն քէսրէթինէ պագմագսըզը, Հարպէր իլէ եանար տաղ մէճրասընըն իչինտէն եիւքսէլմէյէ պաշլատըլար քի, պու մէճրա անլէրի տօս տօղրու ասըլ զէրվէյէ իյսալ իտէճէք իտի. չըգըլաճագ եէր պին գատէմ օլուպ, աճէպա մէճրա զէվրէյէ գատար գապիլի մուրո՞ւր մը իտի պագալըմ. մամաֆիհ միւհէնտիս չարէսիզ գալընճայա տէյին եօլունա տէվամ իթմէք իսթէյօր իտի. հելէ քի եօլլարընտան կէրի գալմատըլար։

Եանար տաղա կէլինճէ, պունը, թէմամէն սէօնմիւշ օլտուղունա շիպահէ օլունամաղ, չիւնքի մէճրա-

լերտէ սալա տիւման էսէրի կէօրիւլմէյօր իտի. քիւրէյի արդըն մէրքէկինէ գատար իմթիտաա իտէն պու մէճրա տէրունինտէն եանար տաղլարա մախսուս սէտալէր, կիւրիւլթիւլէր իշիտիլմէյիպ սիւրինէթը թամամէ հիւքմիգէրմա օլտուղու կիպի, մէճրա տախիլինտէքի հէվայի նէսիմի պիլէ թէմամէն սաֆի իտի. քէզալիք եանար տաղ մէճրալէրինտէ օլտուղու կիպի, պիր թագըմ էպիրէյի մատէնիյէ (մետաղային շոգիներ) իլէ գարբշըգ տէյիլ իտի. խիւլասայի քէլամ եանար տաղ թէմամը իլէ միւնթէֆի օլմուշ իտի։

Իքի արգատաշ մէղքիւր մէճրա սայէսինտէ զէվրէյէ չըգմադտա, վէ եօգարը չըգըլտըգճա քէսպը վիւսաթ իթտիյինի կէօրմէքտէ իտիլէր. եիւքսէլտիքճէ մէճրանըն զէվրէյէ պիթիշիք նօգթասընտա կէօրիւնէն գըսմը սէմա, եավաշ եավաշ պէօյիւմէքտէ, վէ ըուլի սէմանըն օ գըսմը տէրունինտէ միւշահատէ իտիլէն զիյաթաշ (լուսաւոր) նիւճիւմլէր տայիմա թէզայիւտ իթմէքտէ իտի։

Եարը կիճէյէ թամ տէօրթ սաաթ գալարագ միւհէնտիս իլէ Հարպէր, մէճրատէն չըգարագ զէրվէ իւզէրինէ այագ պասընըլար, պուլմէթ ըէք քէսիֆ օլմատըգը ճիհէթլէ, էթրաֆ ըէք վասի օլարագ կէօրիւնիյօր իտի. աճէպա տէնիպ, շու իւզէրինտէքի պուլունտուգլարը թէրէնին էթրաֆընը թէմամէն ինհաթա իտիյօր մը եօգսա պաշգա պիր դըթայա պիթիշիք մի տիր, պուրասը հէնուզ անլաշըլամայօր իտի. ղարպ թարաֆը թէմամէն պուլանըգ կէօրիւնիյօր իսէ տէ, օրասը տէնիզ մի տիր եօգսա դըթա՞ մը տըր պէլլի օլմայօր իտի. հալ պու քի ասըլ մաթլուպ օլան տա ղարպ ճիհէթի իտի, զիրա մէվգընըն իւչ թարաֆը տէնիզլէ մուհաթ օլտուղու զամանէն միւհէնտիսէ մա-

լեամ իսի, Եալընըզ ճիհէթը զարպկիէտէն շիւպհէսի վար իսի։

Ֆագաթ պու էսնատէ ուֆուգը մուհիթ իւզէ-լինտէ զկյատար պիր նօղթէ բարլատը, միւշահէտէ օ-լունան պու զկյայը թուլու իսէն մահիթապ նէշր ի-տկյօր իսի, հէր նէ գատար մահիթապ թուլուընը միւթէադրպ զուրուպ իսէճէք իսի իսէ ատ, ելինէ նէշր իյլէտկի շուալէր սայէսինատ էթրաֆ էբէյիճէ զկյատար օլարադ, օլատուգճա ֆէրզ իտիլկյօր իսի չի, միւհէնտիս հէման կէնճ Հարպէրին էլինտէն թգուլթա-բադ։

— Անլաշըլաը, պուրասը պիր ատա իմիշ, տէսի։

Մահիթապ տակի կիւյա եալընըզ պու մատատէյի պիլտիրմէք իչին թուլու իթմիշ կիպի, թէքրար զու-րուպ իսէրէք էթրաֆը գարանլըզ իչինտէ պըրագաը։

11

Եարըմ սաաթ սօնրա իքի արդատաշ մաղարայա ավտէթ իթտիլէր։ միւհէնտիս ըէֆիդլէրինէ, թալիին քէնտիլէրինի աթտըզը պիր ատա օլտուզունը, վէ իր-թէսի կիւն պիր չարէյի թէսվիյէ պուլունաճաղընը սէօյլէտի, դաղաղէտելեր, սաթհը տերեատէն իքի պին դատէմ իրթիֆասընտա օլան շու նօղթատա քէմալի սիւքիւնէթլէ ալա պիր ուդու չէքիլեր։

Մարտըն օթուզը օլան իրթէսի կիւն, միւհէնտիս ըէֆիդլէրի իլէ պերաբեր պիր տահա տաղրն զէրվէսի-նէ չըդըպ, թալիլերին քէնտիլէրինի սէվդ իյլէտկի շու

ատայը թէքբար կէօզէն կէչիրմէք իսթէտիլէր, սա-
պահլէյին բէք էրքէն քէօբէք տէ պէրապէր օլաուղու
հալտէ ճիւմլէսի մաղարատան չըգտըլար, միւհէնտիս
արգատաշլարընըն վէ քէնտինին պիլճիւմլէ լեվազիմաթ
ու իհթիյաճաթընը ատատան իսթիհսալ իթմէյի իւ-
միւտ իտիյօր իտի, ղիրա ատայը հէր ճիհէթլէ ղէնկին
պուլմուշ իսէ տէ, մէվճուտաթը, թէմամէն հայի թա-
պիյէտէ օլուպ, գապիլի իսթիմալ օլապիլմէսի մահզա
սայ ու ղայրէթը պէշերիյէյ միւթէվազբի օլտուղունը
անլամըշ իտի. բէֆիդլերինէ կէլինճէ, անլերին միւ-
հէնտիս հագդընտա էմնիյէթլերի պէրքէմալ օլուպ,
հաթտա Պանդրօֆը, մահուտ մէսէլէտէն պէրի իթի-
գատը պիւսպիւթիւն սաղալմըշ օլմաղըլա քէնտի քէն-
տինէ.

— Ատամ սէն տէ, Բիշմանտան հիւքիւմէթին
իղնի խիլաֆընտա ֆիրար չարէսինի պուլտուղումուզ
հալտէ, պուրատա իսէ պիղի թէվգբի իտէճէք քիմսէ
պուլունմատըղընտան, էլպէթտէ Ամէրիդայէ ավտէ-
թին չարէսինի պուլաճաղըզ, տէյօր իտի.

Սկյրօս պու կիւն տէ կիճէքի եօլու թութտու,
հարաքէթլերինտէն եարըմ սաաթ սօնրա պէշ արգա-
տաշ տաղըն զէրվէսինէ չըգըպ էթրաֆա մէտտը նա-
ղար իլէ.

— Հէր թարաֆը տէնիզ, հէր եանը տէրեա, տէ-
յու հայդըրտըլար,

Ֆիլհագբգա գաարը կէօրիւնմէյէն՝ լաքին միւթ-
լաղա մէրքէզը արզա գաատ իմթիտատ իտէն իւս-
թինտէ պուլունտուղլարը շու մէվգընըն էթրաֆընը,
պահրը Մուհիթի քէպիր իսթիլա իթմիշ իտի. միւհէն-
տիս, կիւնտիւզ կէօզիւ իլէ պէլբի եագընտա պիր եէր
կէօրիւրիւմ իւմիւտինտէ պուլունմուշ իտի, հալպուքի

հիշ պիր թարաֆտա գալա, վարօր, վէ եէլքէն կէօ-
րիւնմէյօր իտի, կիւյաքի Նիհայէթսիզ պիր տայիրէ օր-
թասընտա պու ատա դալմըշ, վէ օ տայիրէտէ տէնիզ-
տէն միւթէշէքքիւլ պուլունմուշ իտի։

Միւհէնտիս իլէ ըէֆիդլէրի պիր գաշ տագըդա
հիշ պիր սէօզ սէօյլէմէքսիզին, քէմալի սիւքիւնէթ ի-
լէ պահրը Մուհիթի քէպիր էթրաֆընտա սէվգը նա-
զարը տըգդաթ էյլէտիլէր, տէյմէ տիւրպիւնլէրտէն
աշաղը գալմայան Պանդրօֆըն գուվվէթլի կէօզլէրի,
ուֆուգը մուհիթի թէմամէն քէմալի տըգդաթլա նա-
զարը թէտգըդտան կէշիրտի իսէ տէ, գարայա միշա-
պիհ հիշ պիր նօգթա կէօրմէտի. իլք տէֆա օլարագ
ժէտէօն սիւքիւթի գաթ իլէ։

— Պու ատանըն ճէսամէթի նէ՞ գասար թախմին
օլունուր, տէտի։

Վագաս ղայրը մահտուտ պահրը Մուհիթին օր-
թասընտա գալան պու ատա, բէք օ գատար պէօյիւք
կէօրիւնմէյօր իտի. միւհէնտիս պիր գաշ տագըդա
միւլահազատէն սոնրա ճէվապէն.

— Պու ատա եիւզ սէքսէք քիլօմէթրօտան ղկյա-
տէ ճէսամէթէ մալիք տիր, տէրսէմ խաթա իթմիշ օլ-
մամ ղանն իտէրիմ, տէտի։

— Օ հալտէ մէսահէյի սաթհիյէսի։

— Պուրասընը թախմին միւշկիւլ տիր, ղնրա սէ-
վահիլ բէք կիրինթիլի չըգընթըլը տըր. Սիյրօս Սըմիթ
թախմինինտէ ալտանմատըղը հալտէ, ատա, Զանթա
եախօտ Մալթա ճէզիրէլէրի ճէսամէթինտէ օլաճագ ի-
տի, ֆագաթ սէվահիլ ղայրը միանթազամ օլուպ, պիր
չօգ պուրուն, քէօրֆէզ, գոյ վէ սայիրէյի հավի ի-
տի։

Ատանըն չէքլի պէր վէչհը աթի տիր քի, ղաթէն

ժէատէօն Սէբիլլա թարաֆընտան տէրհալ օլտուգճա տօղրու օլարագ թէրսիմ իտիլտի։

Շէօյլէ քի, սահիլ նօգթասը ճէնուպը չարդըյէ տօղրու իմթիտատտէն սօնրա, ղայէթ սիվրի պիր պուրուն իլէ նիհայէթ պուլուր։ Չըմալը չարդիյէ տօղրու իմթիտատ իտէն դըսմը իսէ, իքի պուրուն իլէ նիհայէթ պուլուր քի, պու պուրունլարըն արասընտա տարճա պիր քէօրֆէղ վար, վէ քէօրֆէղ իլէ պուրունլարըն արասը, աչըգ պիր երլան աղզընա միւշապիհ տիր։ Չըմալը չարդիտէն ճէնուպը ղարպիյէ գատար իմթիտատ իտէն սէվահիլ իւսթիւնէ դարիպ պիր նօգթատա, պէօյիւճէք պիր չըգընթը թէշքիլ իտեր քի, պու չըգընթընըն օրթասընտա եանար տաղ մէվճուտ տըր։ պու նօգթատան սօնրա սահիլ գույրուղա միւշապիհ ուզունճա պիր պուրուն իլէ նիհայէթ պուլուր։

Գույրուղա թէշպիհ էյլէտիյիմիզ պուրուն, քէղալիք իւղերինէ պիւքիւլերէք, օրատա ճէսիմ պիր շէպիհ ճէղիրէ շէքլինի ալմըշ տըր։ ատանըն արզը անճագ օն միլ գատար թախմին օլունուպ, պու արզ չըմինէլերին օլտուղու սահիլ իլէ չըգընթը արասը տըր։ ատանըն թուլը, եանի չըմալտէքի, իքի պուրուն իլէ ճէնուպտէքի գույրուգ ատասը, եիւզ միլի միւթէճավուզ տըր։

Ատանըն թէշքիլտթը արզիյէսինէ կէլինճէ, տէօրթ տէ իւչ գըսմը թէմամէն ղայրի միւնպիթ, գումըուգ վէ գոյալըգտան իպարէթ տիր։ Եանար տաղ իլէ չըմինէլերին օլտուղու սահիլ արասընտա, պիր տէ կէօլ մէվճուտ պուլունտուղունը, գազազէտէլեր քէմալի հայրէթլէ միւշահէտ իթտիլեր։ վագատ տաղըն ղերվէսինտէն, կէօլիւն պուլունտուղու սաթհ, սաթհը տերեա իլէ միւսավի կէօրիւնմէքտէ իտի իսէ տէ, միւ-

հէնարս պատէլ միւլահազա պունդն իւչ եիւզ գատէմ եիւքսէք օլտուղունը թագրիպէն քէշի իթտի. Պանդ-ըօֆ իշպու կէօլ հադգընտա պահս իլէ.

— Տէմէք պու կէօլ թաթլը սու օլաճադ, տէտի։

Հարպէր. - Պէն կէօլէ տէօքիւլէն քիւշիւք պիր ըրմադ կէօրիյօրում։

Սիյրօս Սըմիթ. - Մաաէմ քի պու ըրմադ կէօլէ տէօքիւլիյօր, էլպէթթէ կէօլիւն սույունը տէնիզէ նադլ իտէն պաշդա պիր մէճրա տահա պուլունաճադ տըր, ավտէթիմիզտէ պունը կէօրիւրիւզ։

Ատատա կէօրիւլէն շու ըրմադտան պաշդա սու միւշահէտէ օլունմայօր իտի իսէ տէ, սըդ վէ ճէսիմ օր-ման տախիլինտէ տիկէր ըրմադլար պուլունմասը մէլ-հուզ իտի. ղարպ թարաֆընտա նէհիրտէն վէ սուտան էսէր օլմայըպ, պուրալարը գումտան միւթէշէքիլ թէ-բէլէրտէն միւրէքքէպ իտի։ Եանար տաղ ճէզիրէնին շըմալը ղարպի ճիհէթինտէ քեային օլմադըլա, ատանըն միանպիթ դըսմը իլէ ղայրի միանպիթ դըսմը արասընտա պիր ֆասըլէ իտի։

Սիյրօս Սըմիթ իլէ ըիֆէդասը պիր սաաթ դատար տաղըն զէրվէսինտէ օթուրուպ, ճէզիրէնին մէնղարէյի նաղարրուպասընը թէմաշա իթտիլէր. պու արալըդ ժէ-տէօն ատանըն մէսքիւն օլուպ օլմատըղընը սիւալ իթ-տի քի, պունդն ճէվապը շիմտիքի հալ բէք դօլայ իտի. չիւնքի գաղաղէտէլէր ատա իւզէրինտէ օ դատար եէր տօլաշարդլարը հալտէ, հիչ պիր ինսան էսէրի կէօրէ-մէմիշէր իտի։

Հաթտա տաղըն զէրվէսինտէն տախի ատա իւզէ-րինտէ դաթան ինսան վիճուտի իշար իտէճէք տիւման վէ սայիրէ կէօրիւլմէմիշ իտի. վադտա ճէնուպտաքի պուրուն եանար տաղա ուղադ օլտուղունտան, օրալա-

ԸԸ ԲԷՔ օ դատար միւքէմմէլ կէօրիւնմէտիյի կիպի . օրմանընն տէրուունի տախի թէմամէն միւշահատէ օլունամայօր իտի քի , օ հալտէ շիմտիլիք ատա ղայրը մէսքիւն տիր տէնիլէպիլիր իտի .

Լաքին հալլ օլունաճադ պիր մատտէյի մուհիմմէ սահա վար , աճէպա պու ճէղիրէ վաբօրլարընն եօլը իւղէրինտէ՞ մի տիր , եադընտաքի ատալարտան արա սբրա պուրայա եէրլիլէր կէլիրլէ՞ր մի . իշթէ պու սուալին ճէվապը միշկիւլ իտի , վագտա ուֆուգ իւղէրինտէ դարա կէօրիւնմէյօր իտի իսէ տէ , ֆադաթ դանօթլար իլէ ատայա կէլմէլէրի միւհթէմէլ իտի . վաբօրլարընն եօլը՞ մը տըր մատտէսինէ կէլինճէ , Սիյրօս Սըմիթ թարաֆընտան , ատանընն արզ ու թուլը թային օլունունճայա դատար հալլի դապիլ տէյիլ իտի . լաքին միւհէնտիս , ալաթը օրմատըղը հալտէ նա՞սըլ թայինը մէվգը իտէպիլէճէք իտի .

Ժէտէօն իտարթասընը իքմալ իթտի . օրմանլար, նէհիրլէր թէմամէն թէրսիմ օլունտու . արթըգ տաղընն զէրվէսինտէն հարաքէթ իթմէք իւզրէ իքէն , Սիյրօս Սըմիթ .

— Իշթէ տօսթլարըմ, թալիյիմիզին պիզի աթտըղը շու մէվգընընն թէշէքքիւլաթ ու ահվալինի անլատըգ , պիզ պուրատա բէք ուզուն միւտտէթ գալաճաղըզ, էկէր շուրալարտան պիր վաբօր կէչմէզ, եախօտ պիր չարէյի ֆէվգէլատէ պուլունմազ իսէ , էօլիւնճէյէ դատար պուրատա եաշայաճաղըզ . պէնիմ զանընմա կէօրէ , լիմանը վէ էհէմմիյէթը մախսուսէսի օրմայան պու ատա , պիլճիւմլէ վաբօրլարընն եօլընտան տըշարը տըր . . . տէյինճէ , Ժէտէօն ճէվապէն .

— Ազիզ տօսթում, թալիյիմիզ պիզի պուրայա աթտը իսէ տէ, հէր պիր արատա պուլունույօրուզ եա՛,

ալէլխուսուս հէրիմիզ սօղիւնիզտէն տըշարը չըգմայաճաղըզ (արդատաշլարընա տէօնէրէք.) Էօյլէ տէյի՞լմի տօսթլարըմ, տէտի։

Հարպէր - - (Միւհէնտիսին էլինի թութարադ.) Պէն տայիմա սիզէ թապիյիմ։

Նապ. - (Պաղըրարադ.) Պէն տայիմա էֆէնտիմին ուղրունա ֆէտայի ճանէ հաղըրըմ։

Պանգրօֆ. - Պանա կէլինճէ, սիզին մալիւմաթընըզ վէ պիզիմ մուավէնէթիմիզ սայէսինտէ, շու ատայը աղ վագըթտա Ամէրիդայէ չէվիրէճէյիմիզտէն էմինիմ, պուրատա շէհիրլէր թէշքիլ իտէրիզ, շըմէն տըֆէրլէր թէլէկրաֆլար եաբարըզ, էլհասըլ հէր ճիհէթճէ միւթէմէտտին պիր մէմլէքէթ հալինէ գօյարադ, կիւնին պիրինտէ կիտէր հիւքիւմէթիմիզէ թագտիմ իտէրիզ. ֆագաթ պէն պիր շէյ իսթէյօրում. արթըդ քէնտիմիզի գաղազէտէ կիպի թէլագդը իթմէյէլիմ, պիզ պունտան սօրա պուրայը իմարէ կէլմիշ մէհաճիր օլալըմ։

Սիյրօս Սըմիթ քէնտինի կիւլմէքտէն ալամատը. մամաֆիհ Պանգրօֆըն արզուսը գապուլ օլունմադա, մէրդում.

— Էօյլէ իսէ արշ կիտէլիմ, տէտի։

Սիյրօս Սըմիթ. - Պիր ավ տուրընըզ տօսթլարըմ, շու ատայա, պուրուն, քէօրֆէզ, գօյ վէ նէհիրլէրինէ պիրէր իսիմ թագմագ մուվաֆըգ տըր սանըրըմ։

Ժէտէօն. - Բէք ալա օլուր, հաթտա մէմլէքէթիմիզ մէշահիրինին իսիմլէրինի թագմաղը մինասիպ ատտ իտէրիմ, հիչ օլմաղսա պու սայէսէ օ պէօյիւք զաթլարը տայիմա տէրիսաթըր իթմիշ օլուրուզ։

Սիյրօս. - Էվվէթ, պօղաղ, քէօրֆէզ կիպի մէշհուր մէվզըլար իչին միւսիւ Ժէտէօնըն ֆիքրինի գա-

պուլ իտէրիմ, շու շարգտաքի պէօյիւք գոյա « ձէմահիրի միւթէֆիքէ գոյը » ճէնուպտաքի պէօյիւք գոյա « Վաշինկթըն գոյը » , շու անտէ իւզէրինտէ պուրունտուղումուղ տաղա «Ֆըրանգլին տաղը» բիշկեահըմըղտաքի ճէսիմ կէօլէ « Կըրանթ կէօլի » տիմէք բէք միտասիպ տիր , տէյիլմի . ֆագաթ ուֆագ թէֆիէք եէրլէրէ , մէվգըլարընա կէօրէ պիրէր իսիմ թագարըղ քի պէլէմէսի գօլայ օլուր , հէնուղ պիլմէտիյիմիզ մէվգըլարա կէլինճէ , անլէրէ տէ թէսատուֆ ելթիքճէ պիրէր իսիմ վէրիրիզ ։

Պանդրոֆ . - Շըմինէլէրին իսմինի տէ տէյիշմէք լազըմ մը ։

Հարպէր . - Պանա գալըրսա , իլք մէսքինիմիզին պու նամը պագը գալսըն ։

Սիյրոս . - Բէք ալա էօյլէ օլսուն ։

Միւհէնտիսին թէքլիֆի էքսէրիյէթի արա իլէ գապուլ օլունտու , վէ էօյլէճէ խարթայէ թահրիր իտիլտիքտէն սոնրա ժէտէօն .

— ձէնուպ թարաֆընտաքի շէպիհ ճէզիրէյէ « Եըլան շէպիհ ճէզիրէսի » նէհայէթինտէքի պուրունա « Եըլան պուրնը » տէյէլիմ , զիրա պուրասը պէհադգըն Եըլանա միւշապիհ տիր ։

Հարպէր . - Շըմալ թարաֆընտա աղղը աչըդ հայվանա պէնզէյէն քէօրֆէզէ « Բէօրէք պալըղը քէօրֆէզի » ելթլադ օլունտուն ։

Պանդրոֆ . - Պու տա ալա , իբի թարաֆընտաքի պուրունլարա տա «Մանտիպոլ պուրունը» տէրիզ ։

Նապ . - Պէնտէնիզ տէ պիր իսմ ելթլադ ելթմէք իսթէրիմ, ձէմահիր գոյընը Եանընտաքի պուրուն պիր ճանավար բէնչէսինէ պէնզէյօր , օրասընա տա «Բէնչէ պուրնը» տէնիլսին ։

Պէշ արդատաշ, մէսքէնլէրի եանընտաքի նէհրէ Մէրսի (նաւահանգիստ) տէրէսի, իլք եվվէլ այագ պաստրգլարը ուֆադ ատաճըղա «Սէլամէթ ատասը» չըմինէլէրին իւղէրինտէ, եանի դայալըղըն ֆէվգընտաքի ճէսիմ վատիյէ (Հովիտ) մէնղարէյի վասիյէ վասիսի, վէ ճէսիմ դօրուլուղա Ֆարուսթ օրմանը թէմիյէ իթտիլէր քի, պէյլէճէ ատանըն մէշհուր մէվգըլարը թագսիմ իտիլմիշ, վէ չիմտիլիք մալիւմ օրմյան սահիր ճիհէթէ տախի, թէտրիճէն պիրեր իսիմ թագմայա դարար վէրիլմիշ իտի։

Ատանըն, քիւրքէյի արզ իւղէրինտէքի մէվգընըն թայինինէ կէլէնճէ, պու տախի իրթէսի կիւն թուլու վէ ղուրուպը շէմս սայէսինտէ, միւհէնտիս թարաֆընտան իճրա իտիլէճէք իտի. պու իշլեր իքմալ օլունուպ տաղտան էնմէք իւզրէ իքէն, Պանդրօֆ։

— Սահիհէն պիզ շաշգըն ատէմլէրիզ, տէյու հայգըրտը։

— Նէտէ՞ն։

— Ատամըզա նէ նամ վէրէճէյիզ, պունը ունութտը՞գ մը։

Հարպէր իլէ տիկէր ըէֆիգլէրի, ատայա՝ միւհէնտիսին նամընը վէրմէք իսթէտիլէր իսէ տէ, մուամիլէյհ գապուլ իթմէյիպ։

— Տօսթլարըմ, ատամըզա՝ մէմլէքէթիմիզին էն պէյիւք պիր ատէմին իսմինի իթլադ իտէլիմ, «Լինդօլն» ատասը տէյիլիմ, տէտի։

Պու թէքլիֆ տախի ճիւմլէթէն գապուլ օլունուփիլ հագըգա միւհէնտիս Սըմիթին ատայա իթա իյլէտիյի պու իւնվան, մէշհուր ժէնէրալ Ապրահամ Լինդօլնըն իսմի իտի։

12

Լինդօլն առասը սաբինլէրի օլան պէշ սէյեահ, տաղտան էնիպ եարբմ սաաթ սօնրա պիրինճի թէրէյէ վասրլ օլտուլար. պուրատա սաաթլարը տօղրուլթմա-յը մինասիպ կէօրտիւլէր։ Ժէտէօնրն սաաթը, միւ-հէնտիսին սաաթը կիպի սույա տիւշմէմիշ օլմաղրլա, ատէթա պիր գրբօնօմէթրօ իտի. միւհէնտիսատէքի սա-աթ տուրմուշ օլուպ, չէմանին վաղէյէթինէ պագարագ թախմինէն այար իթտի. Ժէտէօն տախի այար իթմէք իսթէմիշ իտի իսէ ամ, միւհէնտիս.

— Սիզ տուրունրզ ազիզիմ Սիբէլլա, սաաթընրզ Ռիչմօնտ այարը տրբ տէյի՞լ մի։

— Էվվէթ։

— Պինաէն ալէյհ սաաթընրզ պու չէհրին նրսֆէլ նիհար (միջէօրական) տայիրէսի իւղերինէ տիր, չէհիր-տէ Վ.աշինկթօն իլէ այնի արաղիտէ կիպի տիր։

— Շիւպհէսիզ։

— Էյլէ իսէ սաաթընրզը պօղմայընրզ, եէլգօվա-նընա էլ վուրմայընրզ, զիրա պու պիզէ լազըմ օլաճադ տրը։

Միւքէմմէլ պիր էյլէ թաամը իտիլիպ հաղրրտա օլան ավլար պիթտի. թէրէտէն հարաքէթ զէմանընտա Սիյրօս Սրմիթ, պու տէֆա չրմինէլէրէ պաշգա եօլտան կիթմէյի թէքլիֆ իթտի. միւհէնտիս լաթիֆ կէօլիւ կէօրմէք իսթէմիշ օլուպ, հէր հալտէ կէօլէ մանսէպ օլաճադ օլան ուֆաղ պիր ըրմաղը թէագրպ իտերէք եիւրիւմէյէ պաշլատրլար. էսնայի բահտէ հէմ

գօնուշմագտա, վէ հէմ տէ պիր աղ էվվել թէվսիմ իթտիքլերի մահալլերին իսիմլերինի եատ իտիյօրլար ի-տի.. Պանդրօֆ քէմալի մէսուրիյէթ իլէ.

— Հարպէր, ատամբզը էյի պէլլէտին տէյի՞լ մի, Կըրանթ կէօլիւ եօլունը թութսադ, եախօտ Ֆարուսթ օրմանընտան կէչէն Մէրսի նէհրինի թէագրպ իյլէսէք, պէհէմէհալ մէնզարէյի վասիյէ վատիսինէ, վէ օրատան տա ճէմահիր գօյունա վասըլ օլուրուզ, տէյօր իտի.

Ատա տախիլինտէ պիր թադրմ վահչի հայվանաթ պուլունմասը միհթէմէլ օլտուղունտան, իհթիյաթը տավրանմադ, վէ ըուզումը հալինտէ միտաֆատ իտէ-պիլմէք իչին, եէքտիկերինտէն այրըլմամաղա գարար վէրտիլէր. էնայի բահտ ժէտէօն՝ կէօրտիւքլերինի գայտ իթտիյի կիպի, միհէնտիս տախի միթթասըլ եէրտէ կէօրտիւյի մատէն վէ նէպատաթա միթէալիդ պաղը չէյլերի ալըպ ճէպինէ տօլտուրույօր իտի.

Էօյլէտէն տէօրթ սաաթ սոնրա գաղաղէտելեր Ֆըրանգլին տաղընը էնտիլեր. հէնուզ կէչտիքլերի եէրլէրտէ աղաճ կէօրիւնմէյիպ, եալընըզ նատրիէն ուֆադ ուֆադ չալըըգլար կէօրիւնիյօր իտի. Սիյրօս Սըմիթ ըրմաղը թէագրպ իտէրէք կէօլէ վասըլ օլմադ իսթէյօր իտի. պու էսնատէ Հարպէր պիրտէն պիրէ կէրի ավտէթ իտուպ միհէնտիսէ թէգարրուպ իլէ.

— Եիւղ ատըմ իլէրուտէ գայալար արասընտան տիման չրգտրզընը կէօրտիւմ տէմէսի իլէ, ժէտէօն.

— Տէմէք քի պուրալարտա ատէմ վար, տէտի.

Սիյրօս Սըմիթ. – Մէսելէյէ կիւղելճէ վագրվի օր-մատան քէնտիմիզի կէօսթէրմէյելիմ, էն զիյատէ վահ-չիլէրտէն գօրդարրմ, թօր նէ՞րէտէ տիր.

ժէտէօն. – Թօր իլէրտէ կիտէյօր.

— Ուլայո՞ր մը.

— Խայր։

— Պու ղարիպ, պիր քէրրէ չըղըրալըմ։

Ճիւմլէսի պիրտէն քէօրէյին եանընա կիտուպ պիր դայալըդ արդասընտա կիղլէնտիլէր. ֆիլ հագըդա եիւզ ատըմ իլէրուտէ պիր մահալտէն սարըմթըրադ պիր տիւման չըդաբղընը կէօրտիւքլէրինտէ, միւհէնտիս ըէֆիդլէրինէ քէնտինի պէքլէմէյի թէնպիհ իտուպ, քէօրէքլէ պէրապէր տիւմանընն սուուտ իթտիյի մահալէ տօղրու իլէրլէտի։

Ցէօրթ արդատաշ քէմալի սապըրսըղըրգա միւհէնտիսին ավտէթինի պէքլէմէքտէ իքէն, մումտիլէյհին հայդըրմասը իւզէրինէ ճիւմլէսի պիրտէն սէյիրթտիլէր. Սիյրօս Սըմիթ ղաթէն դօղուսընտան տիւմանընն նէ օլտուղունը անլամըշ իտի. տէօրթ արդատաշ միւհէնտիսին եանընա կէլտիքլէրի անտէ, ֆէնա պիր դօղու հրա իթմէյէ պաշլատըլար. Սիյրօս քէլամէ աղաղ իլէ.

— Ցօսթլա՛ըմ, տիւման չուրատաքի քիւքիւրտ մատէնինտէն չըգըյօր, տէմէսի իւզէրինէ, դաղաղէտէլէր տիւմանընն մահալի սուուտինէ էնտիլէր. օրատա սօտալը պիր քիւքիւրտ մատէնի կէօրտիւլէր քի, սու հալինտէ արզտան նէպան (ըղխել) իտէն պու մատէն սույը, հէվա իլէ իլսթիլաթ իթտիյի կիպի հիսսէյի նէսիմինին միւվէլլէտ իւլ խումուսէսինի (թթուածին) պէլ իտերէք, դօղուսը ֆէնա օլան խամիսը դարպօն (ածխաթթու) հասըլ իտիյօր իտի։

Սիյրօս Սըմիթ էլինի մատէն սույունա պաթըրըպ, սույրն էլ եագաճագ տերէճէտէ սրճադ օլմասըղընը անլատըղը կիպի, տաթընա պագարագ թաթլըմնը օլտուղունը տախի անլատը, վէ օթուզ պէշ տերէճէ հէրարէթի օլտուղունը պէյան իտինճէ, Հարպէր.

— Նա՞սրլ օլտու տա տէրէճէյի հէրարէթին օթուզ պէշ օլտուղունը անլայապիլտինիզ, տէյու սորտուղունտա, միւհէնտիս ճէվապէն..

— Էլիմի սույա սոգտուղում վագըթ պէրուտէթ վէ հէրարէթ հլսս իթմէտիմ. պունըն, վիճուտի ինսանիտէքի հէրարէթ, եանի հէրարէթը արաղիյէյ միւսավի օլտուղունը անլատըմ.քի, օ տա օթուզ պէշ տէրէճէ տիր, տէտի։

Բիւքիւրտ մատէնի շիմտիլիք Գօլօնլարա (*) պիր իսթիֆատէ պախշ իտէմէյէճէյի իչին օրատան այրըլարագ, եիւզ ատրմ իլէրուտէ կէօրիւնէն օրմանէ միւթէվէճճիւհ օլտուլար. միւհէնտիսին զանը իւզրէ թէադրպ իթտիքլէրի ըրմագ, օրմանըն իչինէ կիտուպ եըլանդավի մէճրալէրտէն ճէրէյան իթմէքտէ իտի, սույունա պաղը մէվատտը մատէնիյէ գարըշըպը ճիհէթլէ դըրմըղըմթըրագ օլան պու ըրմաղա, Գըրիգժուր, եանի «Գըզըլ ըրմագ» նամը վէրիլտի։

Վասի, տէրին վէ պէրրագ օլան պու ըրմաղըն մէճրասը, էքսէրիէն գումրուգ իսէ տէ, պաղը եէրլէրինտէ գայալարտան ագարագ չէլալէլէր թէշքիլ իտուպ, պիր պուչուգ միլ գատար իմթիտատ իյլէյէրէք կէօլէ մանսէպ օլույօր իտի. օթուզ գատէմ արզը օլան պու կէօլիւն սույը, նէհրին սույը կիպի թաթը օլաճաղը իսթիտլալ օլունուր, Գօլօնլար պու կէօլիւն քէնարընտա գապիլի սիւքէնա պիր մահալ պուլմագ արզուսը իլէ սուզան օլույօրլար իտի։

(*) Պանգրոֆըն հիւքմիւնէ մուվաֆըգ օլարագ ըօմանըն ասլընտա, պէշ արգատաչա ուզագ պիր մահալտէ մէհաճիրէթլէ իսքեան իթմիշ մանասընտա օլան «Գօլօն» նամը վէրիլմիշ օլտուղունտան, պունտան սոնրա պիզ տախի գազազէտէլէրի «Գօլօնլար» նամը իլէ եատ իտէճէյիզ։

Նէհրին սահիլինտէքի աղաճլար, Մէրսի Նէհրի ճիվարընտաքի օրմանտա օլանլարա միշապիհ օլմայըպ, պունլար Օգիյանուսիյա գրթասը իլէ գրթայի միթատիլէ իւզերինտէ կէօրիւլէն աղաճլար նէվինտէն իտի։

Պիզ բօմանրմրզտա տայիմա Մարտ այընը իթիպար իտէրէք; մէվսիմինտէ իլք պահարէ եագրն օլտու զունը անլաթմրշ օլույօրուզ, հալ պու քի մատտէ էօյլէ տէյիլ տիր. քիւրրէյի արզրն, նրսֆ քիւրրէյի ճէնուպիսի իւզերինտէ պուլունան պէլտէլերտէ, պիլաքիս Մարտտա սօն պահար, վէ Սեպտեմբերտէ իլք պահար օլուր քի, պինաէն ալէյհ Լինգօն ատասը շիմտի թամ սօն պահար մէվսիմինտէ. օլուպ, աղաճլարրն եաբրագլարը տէօքիւլմէք իւզրէ իտի, օրմանտաքի աղաճլարրն էքսէրիսի, իլք պահարտա շէքէր գամըշրնա միշապիհ պիր մէյվէ վիճուտէ կէթիրէն նէվինտէն իտի. Գօլօնլար աղաճլար արասրնտա Հինտիսթան ճէվիզի արատրլար, վէ պու աղաճրն մէվճուտ օրմատրզրնա թէէսիւֆ իթտիլէր։

Մէզքիւր աղաճլարրն իւզերինտէ Ցուտու, Բաբաղան վէ Ֆիլօրեա գուշլարը կէօրիւլտիւյիւ կիպի, Դագաթուս իլէ զարիպ կիւրիւլթիւլէր չրգարան վէ Սիւկլօն թէտիյէ օլունան պիր նէվ գուշլարա թէսատիւֆ իտիլտի. Նապ իլէ Հարպէր պիր գաչ սօբա սավուրարագ ագշամ թաամրնա մախսուս ավ էլտէ իթտիլէր. պունլարտան մատէ պիր չօգ Սագասաղան Դարկա վէ Կիւվէրճինլէր տէ մէվճուտ իտի, լաքին պունլարրն եանրնա սօգուլմագ միմքին օլամատը։ Պիր աղ սօնրա Հարպէր տէօրթ այագը զայէթ սէրի իւլ հարէքէ պիր թագրմ տահա հայվանաթ կէօրմէսի իլէ.

— Գա՛նզուր, տէյի հայդրրտը։

Պանդրօֆ. – Եէնի՞ր մի։

ԺԷտէօն. - Հաթտա ալա պիր ղիյաֆէթ չէքիլիր։

ԺԷտէօն պու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ, Նապ իլէ Պանդրօֆ հայվանլարըն արդասընա տիւշտիւլէր. ֆադաթ պէշ տագրդա սօնրա պէյհուտէ եէրէ եօրուլմուշ օլարագ ավտէթ իթտիլէր. Թօր տախի պիր չէյէ մուվաֆադ օլամամըշ իտի, Պանդրօֆ սօրույարագ միւհէնտիսէ.

— Միւսիւ Սիյրօս, պէհէմէհալ թիւֆէնկ իմալ իթմէք լազըմ կէլիյօր, ահէպա պու միւմքին մի տիր, տէտի։

— Պէլքի ամմա, էվվէլ էմիրտէ օդ եայ եարալըմ տա թիւֆէնկի սօնրա տիւշիւնիւրիւզ։

— Պանդրօֆ. - Օդ եա՞յ մը, ատամ սէնատ պունլար չօճուդ ոյունճաղը տըր։

Հարպէր. - Զաթէն պունլարը թուրթմագ տա բէք միւշկիլ տիր, սիւրիւ հէր Գանղուրլարըն պէօյիւքլէրինտէն միւրէքքէպ իտի, Գանղուրլար օն իքի գըսմա գատար այրըլըր, գըսմըզը, գարա, ուֆնագ Գանղուր վէ...

Պանդրօֆ. - (Հարպէրին սէօզիւնի քէսէրէք.) Հարպէր պիղիմ իչին պիր նէվ Գանղուր վար տըր քի, օ տա եէնէճէք սայը տըր։

Պանդրօֆ, ադշամ թաամընտա եալընըզ Սիւկլօն եէյէճէքլէրինտէն տօլայը բէք միւթէէսիր իտիլէր իսէ տէ, ելինէ թալի եարտըմտան կէրի տուրմատը. վագտա Թօր քէմալի տըդդաթլա էթրաֆը արայօր իտի, լաքին սատըդ քէօրէք բէք ղիյատէ ահ օլտուղունտան, պու տէֆա քէնտի հիսապընա ավլանըյօր իտի. պիր աղ սօնրա Թօր չալըլար արասընտա ղայպ օլտու, վէ միւթէադրպէն պիր թադըմ սէտալէր իշիտիլտի. Նապ, քէօրէյին պիր չէյ եագալատըղընը անլայարագ օ թա-

[illegible]

— Սրթաց էլիմիզ կիտէպիսերիզ, [illegible]

[illegible]

Սույը թաթլը, պէրաշավէ [illegible] գոչ-
լան պու կէօլիւն տէրունինտէ զիյատէ պալրդ պու-
լունտուղունը ժէտէժն կէօրիւպ.

— Պու կէօլ հագրդաթէն կիւզել տիր, էթրա-
ֆընտա սաքին օլմալը, տէտի.

Սիյրօս. - Սաքին օլուրուզ։

Գոլանլար կէօլին ճէնուպ սահիլինի թէագրպէ գո-
յուլտուլար, կէշմէսի զայէթ միւշկիլ օլան պիր սաղ-

լԸԳ արասընտան կէչէրէք, մէնզարէյի վասկյէ թէբէ-
սինէ միւթէվէճճիհ օլտուլար քի, օրատան չըմինէլէրէ
էնմէք գօլայ իտի. ԻԸի միլ գատար կէօլին քէնարընտա
կիթտիքտէն սոնրա, թէբէնին էթրաֆընը իհաթա ի-
տէն աղաճլար կէօրիւնտի. միւհէնտիս կէօլիւն սուլա-
րը կըրանիթ թաշլարը արասընտան տէօքիւլիւպ կիթ-
տիյինի կէօրիւպ, սույրն, պէօյլէ եիւքսէք նուկուլին-
տէն հասըլ օլան գուվվէթտէն իսթիֆատէ իթմէք
ֆիքրինէ տիւշտիւ. կէօլիւն սահիլ թարաֆընընտա տո-
լաշըլըր, պիր միլ գատար տահա կէզիլտի, հէր թա-
րաֆ քէմալի տըգդաթլա նաղարը թէֆթիշտէն կէչի-
րիլտի, լաքին միւհէնտիսին արդուսը միւճիպլինճէ,
կըրանթ կէօլիւնին սուլարընը տէնիզէ կէօթիւրէն մէճ-
րա, պիր միմքին կէօրիւլէմէտի։

Սաաթ ալաֆրանկա տէօրթ պուչուգ օլուպ ագ-
շամ թաամը հաղըրլամադ իւզրէ Գալաթալը, կէրի տէօ-
նիւպ Մէրսի նէհրինին սոլ սահիլինի կէզէրէք չըմինէ-
լէրէ վասըլ օլտուլար. Պատէլ թաամ եաթաճադլարը
սըրատա, Սիյրոս Սըմիթ էֆենայի բահտէ եէրատէն թօբ-
լատըզը թաշլարը ճէպլինտէն չըդարարադ.

— Պադընըզ տօսթլարըմ, իշթէ պու տէմիր տիր,
շու միւրէքէպաթը քիպրիթիեէտէն տիր, պու քիլ տիր,
շու քիրէճ, պու տա քէօմիւր, իշթէ մալիք օլտու-
ղումուզ խապինէլէր, էկէր չալըշըրսադ պունլարտան
չօգ իսթիֆատէ իտէրիզ, տէտի։

13

Իրթէսի կիւն սապահլէյին Պանդրօֆ միւհէնտիսէ հանկը իշտէն պաշլամագ լազըմ կէլէճէյինի սօրմուշ, վէ մումամիլէյհ տախի.

— Պիրինճի իշտէն, տէյու ճէվապ վէրմիշ իտի։

Գօլօնլար ֆէվգէլատէ զուլյուր ատէմլէր իտի, ուլումը թապիյէտէ մալիւմաթը մախսուսէսի օլան Հարպէրլին գուվվէթինատէն իսթիֆատէ գապիլ տէյիլ իտի իսէ տէ, ֆագաթ պիլտիքլէրի բէք մէնֆաաթպախշ օլապիլիր իտի. Նապ, սատագաթը միճէսսէմէ, մահիր, ադբաը, եօրկունլուգ պիլմէզ, գուվվէթլի վէ գավի իւլ պիւնեէ պիր ատէմ օլուպ, պիր աղ տա կէմիճիլիյէ աշինա իտի։

Պանդրօֆա կէլինճէ հէր տէնիզտէ կէմիճիլիք իթմիշ, միւքէմմէլ մարանկոզ, ասքէրլիք զէմանընտա թէրզիլիքտէ պուլունմուշ, պահճէպանլըզա մէրագը։ էլհասըլ հէր կէմիճի կիպի հէր շէյէ վագըֆ պիր ատէմ իտի։

Միւհէնտիսին «պիրինճի իշ» տէտիյի, ատատա պուլունան մէվատտը իպթիտայիյէի թէպտիլէ մախսուս պիր ալէթ տիր. պու մէրքէզտէ հէրարէթին նապըլ կիւզէլ պիր վասէթայի իմալաթ օլտուղու մալիւմ տիր. աթէշ իսէ, մատէն քէօմիւրի, օտուն հալինտէ մէվճուտ օլտուղունտան, պու աթէշի եագաճագ պիր ֆուրունէ լուզումը շէտիտ կէօրիւլիյօր իտի քի, Պանդրօֆ։

— Ֆուրուն նէյէ՞ եարայաճադ , տէմէսինէ , միւ-հէնտիս ճէվապէն .

— Ի՞հթիյաճըմըզ օլան չանադ չէօմլէ.ք կիպի չէյ-լէրի եարմաղա , տէտի ։

— Ֆուրունը նէ՞ իլէ եարաճաղըզ ։

— Թուղլա իլէ ։

— Էյ թուղլայը՞ ։

— Քիչ իլէ եարաճաղըզ . հայտէ արդատաչլար , ճադրլյարդան մէյտան-պըրդամադ իւզրէ , ֆուրու-նըմըզը քիչ պուլունան եէրտէ ինա իտէճէյիզ . նադ եէյէճէ.ք թաշը , պիզ տէ աթէչի հադրլարըզ ։

— Ա՞յ ադէթիմիզին մէֆդուռիյէթի սէ-աէթալ իլէ ադ վուրամայրդ տա եէյէճէ.քսիզ դալը-նադ կ.ա՞ իլիա.ք հուսֆիեով մէտանեյի տր յիլ-չոյարդանդրօք . դ.ա՞ հիչ եբնադա պիր բըչաղըմըզ օշա-ղանի , ինանմադ ի ցեյ բուտաա , թամ . մոյ ադիլայ-ա ։ Ինանմադ ի ։ Ինանմադ ։ (Ինանմադ քէնարնէ .) Քիվէթ , պիր բըչադ , քէնաճէ.ք պիր չէյ լաղրա . (Պիրոէն պիրէ կէօղլէրի բարլայարադ .) Թօր , պուրայա կէլ ։

— Ի՞ Ֆրանսէ.ք էֆբուլանդանէ յիլթանի , միւ-հէնտիս հայ-ղանդա պօգաղնանդան էյլիքտէ թանպայը չըզարըմ-քիչ ադցէլէրէ.ք . արդանադ ։

Ղ.ա՞ — Ֆրանսէ՞ թանադրօք , ղ.ա՞ ադա կիրի ատէտ բըչադ , տէտի ։

Ադանդրօք չէլիլա ադղրնը էվվէլա թաշ իլէ վու-րարադ . բանճլանդրնդան սօնրա , տուրգիւն պիր թաշա-սիրբէրէ.ք բըչոդ հադրադնօգտու . պատէհու պիլէմէյէ մանանա պիր թաշ պատէթատը իլէ կիւշէլէ.ք պիլէտի , վէ պիրէ.ք ադ սաղլամ ադա դէչիրտի ; Թօլօռլար խաղ-նէյէրի մէնանպէսիմոց իրի բըչաղա մալիք ծլտուլար ։

Թօլանդար եաշլ չէրէրդ միհէնտիս քիչ բարա-ֆօղ ։

լարբնը պուլտուղու կէօլիւն դարպ սահիլինէ կիթտի-
լէր, եվլտա Ամէրիգա վահշիլէրինին տալլարտան եայ
եարտըգլարը աղաճլարտան Հարպէր Մինասիպ մէյնէք-
լէր քէստի Պանդրոֆ տա Հիպիլսուզ վէ Հէրմէրոգիլուս
թէսմիյէ օլունան, աղաճլարըն գամի վէ եըմուշագ
գապուդլարընը պիւքէրէք-օգլարա բանվթ իթտի. եայ-
լարտա Միանթադիմ (ուղիղ) վէ պուտագրդ տալլար-
տան իմալ օլունուր իսէ տէ, ուճլարինա տէմիր մէգա-
մբնանա գէնուլանճագ պիր շէյ պուլունամատը. Գագաթ
Պանդրոֆ, էլալէթ անը տա Էլտէ իսէրիզ, տէյէրէք,
միրթէնէյլի օլույոր իսի. Նիհայէթ պիր կիւն էմմէլ
Միւհէնտիսին եունանէ թօրլատըղը մահալէ վատը գ-
ղունամու։

Ու մէլգիրին թօբիաղը լճէզլա իմալինէ հլմէ-
ռիլի օլանպ, հէր նէ դատար լթուղլա դարդ իլէ դու-
ռունուլուր իսէ տէ, միւհէնտիս պու տէֆալրդ էլտէ
եարմագլա էրթիֆա իթտի. Դօլօնլար պիր գաչ կիւն
լթուղլա իմալինէ ատրը գայրէթ իտուպ, գայրի միւն-
թազամ օլարագ պէշ պին ատէթ լթուղլա իմալինէ
Ռուֆաֆիտագ օլասլիտիր. պու լթուղլաար պիր գաչ
կիւն քէտատ հալինէ լթէրը իտիլտիրսէն սօնրա ամէն-
տէ բիշիրիլէճէք իսէ։

Ամերիկէն իբինեճի կիւնու Սիրոս, Լինգօն ատաաբ-
նին մէվրէրը (թային իլէ մէշղուլ ճլտու, մբամիլէյ)
պիր կիւն էյվէլ արդդաթլա կիւնէշլին գէմանը գուրու-
պինի ակէրլէյէրէք, դատթ գաչ օլտուղունա պագդը.
թ սաբահը տա-լթուլու գէմանընատա ատաթա գագտը,
լթուրու իլէ գուրուսգ գէմանընատա օն իբի տատթ եէրինի
տէօրթ տագրդա կէչմիշ իսի, տէմէք քի կիւնէշին
թաշլանմատէն, գաչթը տատթ ան իբի տագրդա սօնրա,
շէնա, գաբգէլ նիհար (կէսօր) տայիրէսինէ կիրէճէք, վէ

օ անտէ իշղալ իթակի նօգթա տախի չըմալ ճիհէթի օլաճադ իտի։

Միհէնտիս իբի տէյնէք տիքէրէք զիւլամը չէմ-սին կէչտիյի եէրլէրի իշարէթլէտի, վէ նօգթէյի մէզ-քիւրէնին իրթիֆաընը ալաը, վէ պունատան սօնրաքի ամէլիյաթընտա իսթիմալ իտէճէյի պիր թուլ տայի-ըէսի իսթիհսալ իյլէտի։

Թուղլալարըն գուրուտուղու իբի կիւնտէ պիր չօգ օտուն վէ գուրու տալլար թօբլանտը. Պանդրօֆ պու սըրատա թօբրն թութտուղու եապան տօմուզը եավ-ըուսընին սիվրի տիշլէրինի եայլարա բաղթ իթտի, վէ ժէտէօն իլէ պէրապէր մահիրանէ օգ ամթարադ հէր տիւրլու ավ գուշլարը էլտէ իտիլտի քի, պու միւքէմ-մէլ թատամլար իլէ քէսպը գուվվէթ իտիյօրլար իտի։ ավլար, էքսէրիէն Մէրսի նէհրինին սօն տահիլինտէքի գօրուլուգատա իճրա օլունտուղունտան, պուրայա տա-խի իլք տէֆաքի Պանդրօֆրն ավճըլըղը նամրնա օլա-բադ, «Ճադամար» գօրուլուղը թէսմիյէ իտիլտի։

Ավլարտա կէզիլտիյի էանատէ ճանավար իղլէրի կէօրիւնտիւյիւնտէն, միհէնտիս արգատաշլարընա ֆէվ-գէլատէ իհթիյաթ լազըմ իտիյինի անլաթտը. վագատա իբի կիւն սօնրա գաբլանտան տահա եըրթըճը ֆագաթ օնտան ուֆարադ պիր Ամերիգա բէլէնկի (վագը) կէօր-տիւլէր, Ամերիգա բէլէնկի, եանի Ֆըրանսըզճա «Ժա-ղաղ» թէսմիյէ օլունան պու ճանավար, ճիտտէն խէվ-ֆէ սէզա վէ զայէթ միւահիշ պիր հայվան տըր. խուն-ըիզ ճանավար Գօլօնլարա իլիշէք իթմէքսիզին կէչիպ կիթտի։

Պու կիւնլէրտէ չըմինէլէրին ըսլահը իլէ իշթիղալ իտիլտի, չիւնքի միհէնտիս տահա մինատիպ պիր մէս-քէն պուլմադ իսթէյօր իտի. Գօլօնլարըն պու ատայա

տիւշտիւքլէրի թամ օն իքի կիւն օլմուշ իտի · էրթէսի կիւն, եանի Ապրիլին ալթընճը կիւնիւ պէշ արդատաշ, թուղլա բիշիրտիքլէրի մահալէ թօքլանտըլար · օ կիւն ադշամա գատար թուղլալարը բիշիրմէք իւղրէ եէնէ թուղլատան ճէսիմ պիր օճադ ինշասը իլէ օղրաշտըլար · ադշամ իւսթիւ օճաղա աթէշ վէրիլտի, պու կիճէ նէօվպէթ իլէ ույուտուլար · օճադ սապահա գատար եադըլար ։

Օճադ գըրդ սէքիզ սաաթ եանտըգտան սոնրա գօլոնլար, թուղլալարը սօումաղա պըրագարադ · միւհէնտիսին ըէֆագաթը իլէ կէօլին սահիլի չըմալիսինտէ քէսրէթլէ պուլունան, վէ « գարպօնէթ քըլիս » տէն միւրէքքէպ օլան պիր նէվի թաշլարը թօքլատըլար, պու թաշլար սըճագտա էզիլէրէք ալա պիր քիրէճ վիճուտէ կէթիրիլտի, զիրա քարպօնէթ քըլիսի թէշքիլ իտէն խամիսը գարպօն, հէրարէթի սէպէպի իլէ ուշրպ պագըյէ գալան քըլիս տէ սաֆի քիրէճ օլուր, պու քիրէճի տէ գում իլէ գարըշտըրարադ միւքէմմէլ պիր խարճ վիճուտէ կէթիրտիլէր ։

Մէղքիւր խարճ իլէ պէշ կիւն սոնրա թուղլա տէսթիկեահընդն եանընտա եիրմի դասէմ պօյունտա օճադը պիր ֆուրուն մէյտանէ կէլտի, միւհէնտիսին Գըրիգժուր նէհրի քէնարընտա կէօրտիւյի մատէն քէսմիւրի տախի նադլ օլունարադ ֆուրուն եադըլտը, վէ իպթիտա նըշանէյի մէտէնիյէթի օլան սիյահ տիւման օճադտան սուուտէ պաշլատը ։

Իմալի մուդարրէր օլան չանադ չէօմլէքլէր · միւհէնտիսին պուլտուղու քիլտէն թէրքիպ օլունաճադ իտի քի, պու քիլէ պիր աղտա քիրէճ վէ չադմադ թաշը թօղու գարիշարրըլարադ իմալաթէ պաշլանտը, վադտա Գօլոնլարըն եաբարգլարը էշեա, շէքլէն բէք սաքիլ

Հ. ՄԱՐՏԻՆԵԱՆ

Ամենայն ինչ ինքն իրեն մոռացած, մանչապահարանա էլդեմ ցաքն քեզ չէ՝ մեր Էտեվամ վիճուտե կելտե։ Պանդրոմի կիսամեճելի ինչ մաղ խոզեր ինքեն պիր գաչտա Բիրո Եարտը խոտ։ Իշինտե ինքնեզ թիւթիւնին, Գրիգոսանը ճանկի թեզեր սրդինի թաղելե վիպ քենտե բենտոնե։ Նադրա։ Դոլ։ Էլպէր թիւթիւն տէ պուլուրոզ տե չիքեսելի պուլտու։

Գոլանեբ պէգանեճ թամ մը կիւն, Լանի Մարիլին օն թիշինե գաղտար չանպաճնելուգ սենասթքյուլ վիմիզ։ Ղազ խմճելեր, իրենսի կիւն Բասդանա Եարմանագ ազ մաղ հասեպի ինե։ Գոլանար պու կիւն կիմիկսիզեմե գաղտար վերտիլեր։ Չանագ չեսմիզքեր շրմինեմերնագ իպիլուպ օճագ սենոտիրիլտի։

Իսնայի բահտե միւհենտիս գալեր Գալիլեի պիր նեգաթ գուլտու։ Չիմոնիզ գաղտար գալիրգ Խաքոմերթե նի իգա իտեճեք պիր ճիսմ պուլունկամանը իտի։ Միւհենտիսին պուլտո գու նեպգամ, ապսենթ վե Լապլաս նի գարանգիլ կիպի նեպգաղամգը միւմերեմի։ Գանի օթ օլոգլ։ Գիվոգելատե իշթիրք եշմերիլի գալդ։ Պանդրոն-գան, պու օթտան պեշ օր Եարբաղ գոլարբաղ Պանդրոն ղոճա վերերեք։

Ամբնոզ Պանդրոգ գալդ։ Պանդրոնաշնի վերեն օրուն դեպերգ։ տեգան։

Եարբաղ թիւթիւնեն, Եարբաղ թիւթիւնեն մի։

Կիպգը գալ։ Գոլանեբ գուլտուն գալան։ Գոլանեբ գիրնիգեն

Պու ադշամ Գօլօնլար, ալա պիր թաամ իթտիլէր. Նապ թէնճէրէլէր իլէ կիւվէճ էթի բիշիրմիշ իտի. Էթին եանը սբրատա «գալօտիյում մագրուրհիզում» նամընտաքի պիր նէվ նէպաթ տախի իլավէ օլունտու.քի, պուտա սէպզէլիք խըտմէթինի իյիա իթտիքտէն մատէ, շիմտիյէ դատար էքմէք եէմէքտէն մահրում օլան Գօլօնլարա, էքմէք եէրինէ գայըմ օլապիլիր իտի. ասիմանը թէզեին իտէն նուճումը լաթիֆէ, ալէլխուսուս միւհէնտիսին Ֆըրանգլին տաղընտաքի կէօրտիւյի, քէվքէպը գուլթպի (բեւեռային աստղ) բարել բարել բարլայօր իտի։ Սիյրօս Սըմիթ պու քէվքէպի թէմաշա իթտիքտէն սոնրա, Հարպէրէ.

— Ապրիլին օն պէշինտէյիզ, տէյի՞լ մի, տէյու սորտու։

— Էվվէթ, միւսիւ Սըմիթ։

— Եարընքի կիւն, սէնէտէ իքի տէֆա վուդու պուլան թէսավիյի լէյլ ու նիհար (տիւ և գիշեր հաւասար) օլաճագ տըր. պիզտէ իլուլ այընտա օլան թէսավի, պուրատա, եանի քիւրրէնին նըսբի քիւրրէյի ճէնուպիսինտէ Ապրիլ այընտա օլուր, պինաէն ար լէյհ եարընն զէվալէ պիր դաչ սանկյէ գալարագ կիւնէշ թէմամ նըսֆ էլ նիհար իւզէրինտէն կէչէճէք տիր. եարընն հէվա կիւզէլ օլուրսա շու ատանընն, թադրիպի օլարագ թուլունը թային իտէրիզ։

Ժէտէօն. — Հիչ պիր ալէթէ միւբաճաաթ իթմէտէ՞ն մի։

— Էվվէ՛թ, զաթէն կիճէ այտընլըգ տըր. շիմտիտէ քէվքէպը գուլթպը ճէնուպինին իրթիֆաընը, եանի գուլթպը ճէնուպինին պուրայա օլան մէսաֆէսինի հիսապ իտէրէք արդը թային իտէրիզ, էօյլէ տէյի՞լ մի եա՛ արդատաշլար. ամէլիյաթը ճէտիտէյէ պաշլամաղ-

տան էվվել, ատամըզըն, գըթաթը մէսքիւնէտէն օլան պաարը (հեռաւորութիւն) մէսաֆէսինի անլամալը յըզ. պուտա՝ թուլը արզ տայիրէլէրինին թայինի իլէ 'օլուր։

Ժէտէօն. - Էօյլէ եա՛, էկէր պաշգա պիր գըթայա եագըն իսէ՝ խանէ եաբաճագ եէրէ ուֆագ պիր կէմի ինշասընա պաշլարըզ։

Սիյրօս. - Իշթէ պունըն իշին պու կիճէ ատանըն արզընը, եարընտա թուլունը թային իթմէք իսթէյօ-րում։

Էկէր միւհէնտիսին էլինտէ, սէմատէ պուլունան նուճում վէ սայիրէնին մէսաֆէսինի, քէմալի սըհհէթլէ թային իտէն «Սէքսթան» թէսմիյէ օլունան ալաթտէն պուլունսա իտի, քէվքէպը գութպինին թայինի մէսա-ֆէսի գօլայ օլուր իտի. միւհէնտիս բըշագ իլէ իքի ճէտվէլ եօնտը, ճէտվէլլէրի պիրէր ուճունտան եէ-տիկէրէ պիր տիքէն իլէ բապթ իտէրէք, նէվիմա պիր բէրկէր վիճուտէ կէթիրտի։

Ուֆուգ իւզէրինտէն իթիպարէն քէվքէպէ օլան մէսաֆէյի էօյլմէք իշին, ուֆուգըն սրրֆ տէնիզտէն միւթէշէքքիլ օլմասը լազըմ կէլիր. հալ պու քի օր-տուգլարը եէրտէ ուֆուգը ճէնուպի, Բէնչէ պուրնը իլէ իշղալ օլունմուշ իտի. պու սէպէպլէ Սիյրօս, ա-մէլիյաթընը՝ մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինտէ իճրայէ գարար վէրտի. օրատա թայինի մէսաֆէ իթտիքտէն սօնրա, իրթէսի կիւն պիր հէնտէսէ գահտէսի իլէ, մէ-սաֆէնին մըգտարընը իխրաճ իտէճէք իտի։ Գօլօնլար մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինէ չըգտըլար։

Գութպը շըմալի (հիւսիսային բևեռ) քէվքէպինին գութպէ օլան մէսաֆէսի աղ իսէ տէ, գութպը ճէնու-պի քէվքէպի իլէ գութպը ճէնուպի արասընտաքի մէ-սաֆէ տահա զիյատէ տիր. միւհէնտիս էլինտէքի թահ-

տա բէրկէլին պիր ուճընը, տէնիզ իլէ սէմանընն պիրլէշտիյի նօգթայա թէվճիհ իթտի. տիկէր ուճունը տա քէվքէպը գուլթպինին ալթընտաքի պիրինճի նէճմէ (աստըղ) թէվճիհ էյլէտի, վէ ճէտվէլին հասըլ էյլէտիյի զավիյէյի պօզմամագ իւզրէ, բէրկէլին գօլարը արասինա պաշգա պիր տիքէն գօյուպ պիրի պիրինէ բապթ էյլէտի քի, արթըգ բէրկէլին հարաքէթ իթմէսի միմքին տէյիլ իտի։

Պու զավիյէ մէյտանէ կէլտիքտէն սօնրա իշ անը էօլչմէյէ գալըր. էօլչմէք իչին տէ, ամէլիյաթըն եաբըլտըգը թէբէնին, սաթհը պահրտէն օլան մէսաֆէսի պիլինմէլի տիր. պուտա պուլունտուգտան սօնրա զավիյէնին մէսապէսինտէն թային օլունան թէբէնին իրթիֆաը թէնզիլ օլունուր. չրգան մրգտար, քէվքէպը գուլթպինին ուֆուգ իլէ օլան մէսաֆէսինէ միւսավի տիր. իմտի պիր մահալին արզը տախի, տայիմա գուլթպըն ուֆուգա օլան մէսաֆէսինէ միւսավի օլտուղունտան, պու սայէտէ միւհէնտիսին արզուսը իւզրէ ատանըն արզը անլաշըլմըշ օլտու։

14

Ապրիլին օն ալթըսը օլան էրթէսի կիւն տէտիյիմիզ կիպի բաղար վէ եէվմը մուգատտէս օլտուղու իչին, Գօլօնլար էրքէնճէ շըմինէլէրտէն չըգըպ, չամաշըրլարընը եըգամագ վէ թէմիզլէմէք իլէ իշթիղալ իտէճէքլէր իտի. միւհէնտիս սապուն իմալինէ էլվէրիշլի մէվատ էլտէ իտինճէյէ գատար սատէ սու իլէ եըգաեաճագլար իտի. էլպիսէլէրինին թէպտիլինէ կէլինճէ,

պունը տա պիլ ախիրե թէզէ.քիւրէ գարար վէրտիլէր, չիմտիքի հալտէ արգալարընտաքի էլպիսէ պէհէմէհալ ալթը այ տայանապիլիր իտի քի, անտէն սօնրասը տա տիւշիւնիւլէճէ.ք իտի։

Օ կիւն հէվա զայէթ կիւզէլ օլմազըլա, միւհէնտիս կիւճէ.քի ամէլիյաթըն պիր գըսմընը իքմալ իթմէ.ք իւզրէ, էվվէլ էմիրտէ իճրայի ամէլիյաթ օլունան թէ-բէնին եիւքսէ.քլիյինի էօլչմէ.ք իսթէտի. Հարպէր միւ-հէնտիսէ խիթապէն.

— Պունըն իչինտէ եինէ տիւն կիճէ.քի բէրկէրի՞ մի գուլլանաճաղընըզ, տէտի։

— Խայր էվլատըմ պաշգա պիր ուսուլ իլէ եաբըպ սըհհէթէ եագընը պուլաճաղըմ, տէտի. Հարպէր, թաթպիդաթը ֆէնենիյէ.յէ բէ.ք մէրագլը օլտուղունան միւհէնտիստէն այրըլմատը. Պանդրօֆ իլէ Նապ վէ Ժէտէօն պաշգա իշլէր իլէ մէշղուլ օլտուլար, միւհէն-տիս տէ դայալէրին տիպինտէն այրըլըպ թա սաթհը պահրէ գատար Հարպէրին մուավէնէթի իլէ իշէ պաշ-լատը։

Դարիյնի քիրամը թասսի իթմէմէ.ք ֆիքրի իլէ իշ-պու ամէլիյաթըն թէֆէրրուաթը հէ.քեայէսինտէն սար-ֆը նաղար իթմէյի մինասիպ ատտ իտէրէ.ք, եալընըզ հուսուլէ կէլէն ճիւմլէյի պէյան իլէ իքթիֆա իտէլիմ։ Սիյրօս Սըմիթ անլատը.քի իւղէրինտէ.քի պուլունտուգ-լարը Լինգօլն ատասը, թէմամ օթուզ եէտի տէրէճէ-տէ տիր. հիսապտա ճիւզվի պիր եանլըշլըզ ֆարզ օ-լունտուղու հալտէ, ատանընը պէհէմէհալ գըրգ վէ օ-թուզ պէշ տէրէճէլէրի արասընտա պուլունտուղու թէպէյեին իտէր։

Շիմտի իշ ատանընը պիր տէ թուլինի թայինէ գալմըշ իտի, միւհէնտիս պունը տա եէվմը մէգ.քիւրին

թամ զէվալ վագթինտէ եաբաճադ իտի։

Օ կիւն ատանըն շըմալ սահիլի իլէ կէօլ արասընտաքի մէվգըլարը կէզիլմէք, վէ միւմքին օլուրսա քէօբէք պալըղը քէօրֆէզի վէ Մանտիպօլ պուրունլարը տօլաշըլմադ գարարկիր օլտու, ադշամա գատար տօլաշըլաճադ, գումլուգ թէբէլէրտէ կիւնտիւզ թաամը օլունուպ, զուրուպը շէմտէն սոնրա շըմինէլէրէ ավտէթ օլունաճադ իտի։

Միւհէնտիս արզ թայինինտէն սոնրա սահիլ պօյընտա, եանի Սէլամէթ ատասը իլէ պուլունտուգլարը մահալ արասընտա միւնհասրլ պօղազ քէնարընտա եիւրիւմէյէ պաշլատըլար. Սէլամէթ ատասընըն իւզէրինտէ սէսլերի զայէթ չիրքին օլուպ տէնիզէ տալրպ չըգմադտա օլան պիր նէվ իրի դուշլար կէօրտիւլէր։ Պանգրօֆ քէմալի թէէսիւֆ իլէ, հէր նէ գատար էթլերի սիյահ իսէ տէ պունլարըն եէնմէսի զարարսըզ օլտուզունը էօյրէնալի։

Սէլամէթ ատասընտա ֆօգ պալըգլարը կիպի տէնիզտէ վէ գարատա եաշայան ճէսիմ հայվանլար վար իտի. պունլարըն էթլերի բէք իբրահ օլունուր չէյ իսէ տէ, ֆագաթ պաշդա նօգթէյի նազարտան տիւշինմիւշ օլմալը քի, միւհէնտիս արգատաշլարընա պիր կիւն դարշըքի ատայա կէչիպ ֆօգ պալըղը ավլայաճադլարընը իսպար իթտի։

Գօլօնլարըն իլէրլէտիքլէրի սէվահիլ, էրպապը մէրադըն ֆէվգէլատէ մաղհարը ըազպէթի օլաճադ պիր չօդ լաթիֆ իւշ չէքլ ըսթըրիտեա նէվինտէն քիւլլիյէթլի դապուգլը հայվանաթ իլէ մէմլու իտի, նապ, շըմինէլէրտէն տէօրթ միլ գատար իլէրիտէ ճէզր հալինտէ պուլունան տէնիզտէ, պօլ պիր ըսթըրիտեա թարլասը պուլտու քի, հէր չէյտէն զիյատէ Գօլօնլար

պունատան մէնուն օլտուլար, հաթտա Պանդրոֆ։

— Նապ, պու կիւնի պէյհուտէ կէչիրմէտի, տէ-տի։

Ժէտէօն. – Վադաա պու ալա պիր խազինէ տիր, էկէր տէտիքլերի կիպի սէնէտէ ալթմըշ պին հումուրթա վիճուտէ կէթիրիրսէ, ըսթըրիտեա եաթաղը պիղիմ իչին պիթմէզ վէ թիւքէնմէզ պիր մէրճա օլուր։

Հարպէր. – Ֆադաթ ըսթըրիտեա բէք տոյուրուճը տէյիլ տիր։

Սկյրօս. – Էվվէ՛թ, ըսթըրիտեատա մէվատտը ազօթիյէ բէք աղ վար. սատէ պունընլա գարնընը տոյուրմադ իսթէյէն ատէմ, եէվմիյէ լաադալլ, իքի եիւզ թանէ եէմէլի տիր։

Պանդրոֆ. – Պու կիւնքի սապահ թաամըմըզ իչին շուրաատան էլլի ալթմըշ թանէ ալալըմ տա, մէսայիլի ֆէննիյէի սօնրա թէզէքքիւր իտէրսինիզ։

Նապ իլէ Պանդրոֆ հէման ըսթըրիտեա գօրարտըլար, Նապըն էսէրը մէհարէթի օլան պիր նէվ սազտէն մամուլ աղ թօրպա տէրունինէ գօյտուգտան սօնրա եօլա տէվամէ պաշլատըլար։

Ճէմահիր քէօրֆէզինի սէթը իտուպ, Մանտիպօլ պուրնընը մէյտանէ չըգարան մահալէ գատար ատանընն պիր գըսմը ղայրի միւնպիթ օլուպ, էթրաֆընատա գում, ըսթըրիտեա գապուգլարը, վէ եանար տաղ սէյալէսի էսէրինատէն պաշգա պիր չէյ կէօրիւլմէյօր իտի, Պանդրոֆ սըրֆ էյլէնմէք նէյէթի իլէ օրատա պուլունան Մարթի վէ սայըր գուշլարը օգ եայ իլէ վուրմադ իսթէտի իսէ տէ, պիր նէթիճէ հասըլ օլմատը, չիւնքի պու գուշլար պիր թարաֆա գօնմատըգլարընատան, ուշար իրէն վուրմադ լազըմ կէլիյօր իտի քի Պանդրոֆ պունատան պահս իլէ միւհէնտիսէ։

— Կէօրիւյօրսունըզ եա՛ միւսիւ Սիյրօս, պիր գաչ ավ թիւֆէնկի էլտե իտիլմէտիքճէ, հալիմիզ տայիմա պու մէրքէզտէ գալաճադ տըր, տէտի։

Ժէտէօն. - Էօյլէ ամմա իշ սէնին էլինտէ տիր Պանգրօֆ, նամուլարա տէմիր, չագմագլարա չէլիք, պարուէթ իչին կէօհէրչէլա վէ քիւքիւրա իլէ քէօմիւր, գաբսոլ իչին ճիվա իլէ խամիս ալօթ. վէ պիր չօգտա գուրշուն պուլ, իչթէ օ զէման միւսիւ Սըմիթ պիզէ պէհէմէհալ թիւֆէնկ եաբար։

Սըմիթ. - Պիզէ լազըմ օլանլարը ատատա պուլուրուզ ամմա, էսլէհայի նարիյէ բէք տըգդաթլա եաբըլաճադ չէյլէրտէն տիր, զայէթ միւթէատտիտ ալաթ վէ էտէվաթը լուզում կէօսթէրիր. նէ հալ իսէ սօնրա տիւշիւնիւրիւզ։

Պանգրօֆ. - Ա՛հ, ա՛հ, եա պիզ նէ իչին՞ եօլտա կէլէր իքէն էլիմիզտէքի էշեայը տէնիզէ աթտըգ, նէ գատար պօշ պուլունմուշըզ։

Հարպէր. - Պանգրո՛ֆ, պիլմէյօրսըն քի պիզ օնլարը աթմամըշ օլսա իտիք պալօն պիզի տէնիզէ աթար իտի։

Պանգրօֆ. - Օրասըտա տօղրու եա, լաքին պալօնը հազըր իթտիրէն ժօնթան Ֆօսթէր, սապահլէյին պալօնուն կիթմիշ օլտուզունու կէօրտիւյիւ կիսլի ատէպա նէ՞ գատար հիտտէթլէնմիշ տիր։

Ժէտէօն. - Հադրգէթէն նասը՞լ թէլադգը իթտիքլէրինի պիլմէք մէրագընտայըմ։

— (Ազամէթ իլէ.) Ալէլ խուսուս ֆիքրի ֆիրարըտա պէն վէրտիմ։

— Տօղրուսու ֆիքրինիզէ տէյէճէք եօգ, պագ պիզի նէրէյէ աթտը,

— Միւսիւ Սըմիթ պէրապէր օլտուգտան սօնրա

պուրատա պուլունմայը, ճէնուպիլէրին թահթը իտարէսինտէ օլմազա թէրճիհ իտէրիմ։

— Պուրասը էօյլէ, զաթէն էքսիյիմիզ նէ՞տիր։

— Էքսիյիմիզ պուրատան գուրթուլմադ տըր։

Սէյրօս. - Էկէր ատամըզըն եադընընտա պաշդա պիր գըթա. եախօտ մէսքիւն պիր ատա վար իսէ պուրատան չարըդ գուրթուլուրուզ, պունըտա պիր սաաթա գատար անլարըզ, վագտա պահրը Մուհիթին խարթասը էլիմտէ եօդ ամնա, օրալարըն թէշէքքիվաթը զիհնիմտէ մէզքիւր տիր. տիւնքի պուլունտուղում արզ, Լիգօն ատասընը, Զէլանտը ճէտիտին չարդընտա Շիյլի մէմալիքինին զարպինէ գօյտու, շու իքի մահալ արասընտաքի մէսաֆէ, օն պին միլ բատտէսինտէ տիր. չիմտի մէսէլէ օն պին միլ վիւսաթընտա օլան պու մէսաֆէ իւզերինտէ, ատանըն պուլունտուղու մէվգըյը պուլմագտա տըր քի, պունըտա պիր աղ սօնրա թայինի թուլ իտէրէք անլարըզ։

Հարպէր. - Ատանըն արզընա պագըլըր իսէ, պիզէ էն եադըն մահալ Բօմբթօ ատալարը տէյլի՞մի տիր։

— Ֆագաթ օ ճէզայիրէ օլան մէսաֆէ օն իքի պին միլ գատար տըր։

Նապ. - (Ճէնուպ ճիհէթինի կէօսթէրիպ.) Պու թարաֆտա պիր շէյ եօ՞դ մը։

Պանգրօֆ. - Օ թարաֆտա պիր շէյ եօդ։

Սէյրօս. - Վագտա էօյլէ։

Ֆէտէօն. - Ատամըզ Զէլանտը ճէտիտէտէն, եախօտ Շիշի սէվահիլինտէն պիր դաչ եիւզ միլ մէսաֆէտէ իսէ...

Հարպէր. - Օ վագթ էվ ինչա իտէճէք եէրտէ պիր կէմի վիճուտէ կէթիրիրիզ, Պանգրօֆ տա դարտանըզընը տէրիւհտէ իտէր։

Պանդրոֆ. – Էյլէ՛ Եա՛, տէնիզէ տայանաճագ տէ-
րէճէտէ ուֆագ պիր կէմի Եաբարսադ, սիլ պէնտէքի
դապտանլըզը սէյր իտին։

Սէյրոս. – Պաղալըմ, հէլէ պիր իշի անլայալըմ տա
պունլարը սոնրա թէղէքքիւր իտէրիզ։

Պու էսնատէ Գօլոնլար շըմինէլէրտէն ալթը միլ գա-
տար թէպահիւտ իթմիշ, վէ միւհէնտիսին պուլունտու-
զու մաղարայա Եադլաշմըշլար իտի. պուրատա ազա-
ճըգ բահաթ իթմէք իչին օթուրտուլար. վագթը զէ-
վալէ Եարըմ սաաթ վար իտի քի, պու միւտտէթ զար-
ֆընտա հէմ Եէմէք Եէնէճէք վէ հէմտէ թայինի թուլ
իտիլէճէք իտի։

Սէյրոս Սըմիթ, սահիլտէ զայէթ տիւզկիւն պիր
գումլուգ ինթիխապ էյլէտի. տէնիզ չէքիլտիյի վագթթ
պուրասընը զայէթ թէսվիյէ իթմիշ իտի. միւհէնտիս
գումըն իւզէրինէ ալթը դատէմ Եիւքսէքլիյինտէ պիր
տէյնէյի, պիր աղ ճէնուպ ճիհէթինէ մայիլ օլարագ
սիքտի. մումմիլէյհ, զէվալը, տէյնէյին գում իւզէ-
րինտէ հասըլ իտէճէյի կէօլկէ սայէսինտէ իսթիխրաճ
իտէճէք իտի. պու թէմամէն սահիհ օլմադ իսէ տէ,
խաթասը տախի բէք ճիւզվի տիր։

Վագտա մէղքիւր տէյնէյին գում իւզէրինտէ վէ-
ըէճէյի կէօլկէ, քիւչիւլէ քիւչիւլէ պիր նօգթայա կէ-
լէճէք, վէ անտէն սոնրա թէքրար պէօյիւմէյէ պաշլա-
յաճագ տըր. իշթէ կէօլկէնին պու նօգթայէ զէմանը
վիրուտի թամ վագթը զէվալ տըր։ Սէյրոս Սըմիթ
տէյնէյի կիւնէշին վուճուհու հարաքէթինին աքսինէ
մէյլ իթտիրուպ, կէօլկէյի տահա ուզատարագ, պու
սայէտէ զէվալը, սըհէթէ տահա զիյատէ դարին պուլ-
մադ իսթէմիշ իտի։

Սէյրոս Սըմիթ, զէվալին դարիպ օլտուզունը հըսս

խլէտիյի կիպի դումբն իւզէրինէ օթուրուպ, տէյնէյին հուսուլէ կէթիրտիյի կէօլկէ քիւչիւլտիւքճէ, ուֆագ տալլէր իլէ իշարէթ իթմէյէ պաշլատը։

Կէօլկէ էն զիյատէ գըսալտըղը վագըթ սաաթըն գաչ օլտուղունը հէման խապէր վէրմէք իւզրէ, ժէ-տէօն՝ Ամէրիգա իւզէրինէ այարլանմըշ սաաթընը էլինտէ թութըյօր իտի. պիր մէմլէքէթին սաաթընտաքի այար հէր զէման միւթապըգ կէլմէզ իսէ տէ, միւհէնտիս պու ամէլիյաթը թամ թէսավիյի լէյլ ու նիհարընն վուգու պուլտուղու կիւնտէ իճրա խլէտիյի իչին, մուխպիրին էլինտէքի սաաթ գաչը կէօսթէրիյօր իսէ, պէհէմէհալ Ռիշմոնտտաքի, եախօտ Վաշինկթոնտաքի սաաթ տախի, այնի զէմանը իրայէ իտէճէյի թապէյի իտի։

Կիւնէշ իլէրլէմէքտէ վէ կէօլկէ տախի գըսալմագտա իտի. կէօլկէ հատտը էսղէրէյի (ամենափոքր) հասըլ իթտիքտէն սոնրա, թէքրար պէօյիւմէյէ պաշլատըղը սըրատա, Սիյրօս.

— Սաաթ գաչ, տէյու սորտու։

— Պէշի պիր տագըդա կէչէյօր։

Պուրասընը թային իթտիքտէն սոնրա, Լինգոլն ատասընտա թամ զէվալ, եանի ալաֆրանգա սաաթ օն իքի օլտուղու վագըթ, Ամէրիգատա զէվալը պէշ սաաթ պէշ տագըգա կէչմիշ, եանի մէվգը արասընտաքի գըրդ պէշ սաաթ պէշ տագըգատէն իպարէթ պուլունմուշ տըր. քիւրէյի Շէմսին արդ էթրաֆընա օլան հարաքէթը զահիրէսի, արդ իւզէրինտէքի պէհէր տերէճէյի տէօրթ տագըգա գաթ խլէտիյինտէն, սաաթտա օնպէշ տերէճէ գաթ խլէր տէմէք տիր, օնպէշ տերէճէ տախի ֆարգ օլան պէշ սաաթա զարպ օլունուրսա, եէթմիշ պէշ տերէճէ հասըլ օլուր։

Ամերիգալըլարճա մէպտէն թուլ իթիպար օլունան կըրբվընիչ Վաշինկթոն արասընտաքի մէսաֆէ, եանի Վաշինկթոնըն թուլի եէթմիշ եէտի տէրէճէ իչ տագըգա օն պիր սանիյէ օլուպ, Վաշինկթոն իլէ Լինգոլն ատասը արասընտա ինտէլ հիսապ եէթմիշ պէշ տէրէճէ տահա իխրաճ օլունտուղունա պինաէն, Լինգոլն ատասընըն թուլը եիւզ էլի իքի տէրէճէ թուլը ղարպիտէ քեային տիր, տէմէք օլուր։

Միւհէնտիս պու հիսապը արզատաչլարընա պէյան իտէրէք, կէրէք արզ վէ կէրէք թուլ խուսուսընտա վուգուի մէլհուզ օլան խաթալէրի, տախիլի հիսապ էյլէմէք չարթը իլէ, Լինգոլն ատասընըն 35 վէ 37 տէրէճէ արզ, վէ 150 վէ 155 տէրէճէ թուլը ղարպի (արևմտեան երկայնութիւն) տայիրէլէրի արասընտա պուլունտուղունը իխպար էյլէտի։

Միչահէտէ օլունտուղու իւզրէ միւհէնտիսին ֆարզ իթտիյի խաթա, պէշ տէրէճէ տարպէսինտէ տիր քի, պու տա հանկը ճիհէթտէ իսէ անճագ ալթմըշ միլ մէսաֆէ տէմէք տիր։

Լինգոլն ատասընըն, էօյլէ ուֆագ թէֆէք կէմիլէր իլէ գաթ օլունմայաճագ տէրէճէտէ, պիլճիմլէ սէվահիլտէն ուզագ օլտուղու պու կիւնքի ամէլիյաթտան լայըգը իլէ անլաշըլար։

Ցիլ հագըգա պու հիսապճա Լինգոլն ատասը Թայիթի վէ Բոմթօ ատալարընտան 1200, Զէլանտը ճէտիտտէն 1800, վէ հէլէ Ամերիգա սէվահիլինտէն, 4000 միլ մէսաֆէտէ վագը պուլունույոր իտի։

Սկյրօս Սըմիթ, ատանըն մէվգըընը խարիթա իւզէրինտէ կէօզիւնին էօնիւնէ կէթիրտիյի վագըթ, մէվգըյը մէգբիւրտէ տիկէր պիր ատանըն վիճուտինի պիր տիւրլիւ տէրխաթը իտէմէտի։

15

Ապրիլին օն եէտիսի օլան իրթէսի կիւն Պանդրոֆ, ժէտէօն Սէբիլլատէն շու սուալի սորտու։

— Էյ մուխպիր էֆէնտի, պու կիւն հանկը սէնաթէ կիտէճէյիզ։

— Սկյրօս նէ խթէրսէ օ սանաթէ կիտէրիզ։

Գօլօնլար պու կիւնտէն իթիպարէն չանագճըլըղը պըրագըպ մատէնճիլիյէ պաշլայաճաղլար իսի։

Եէվմը մէգքիւրսէ էօյլէ թաամլընան սօնրա դաւմ թէբէլէրին իչինտէն եօլլարընա տէվամ իթտիլէր. Մանտիպօլ պուրնընտան իթիպարէն արաղի եինէ վօլգանիք օլմագտա, վէ մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինտէքի կիպի պէօյիւք գայալըգլար եէրինէ, ղայէթ ղայրը միւնթաղամ սուրէթտէ միւճթէմի կըրանիթ թաշլարը արղը վիճուտ իթմէքտէ իսի։

Գօլօնլար չըմինէլէրէ ավտէթ իթտիլէր, լաբին Լինդօն ատասընը թէրք իթմէք լաղըմ մը տրր տէյիլ մի տիր մէսէլէսի, պիր նէթիճէյի մսթլուպէյէ վասըլ օլմատան ույումատըլար։

Բոմոթ ճէզայիրի իլէ Լինդօն ատասը պէյնինտէքի 1200 միլ մէսաֆէ ըէք ուղուն պիր եօլ օլուպ, պուրասը էն ուֆագ դայըդլար իլէ դաթ օլունամայաճաղը տէրքեար իսի, պիր կէմի եաբմագ, էլաթ ու էտէվաթ պուլունսա պիլէ եինէ ֆէվգէլատէ միւշկիլ օլտուղու կիպի, ալաթ ու էտէվաթըն ֆրգտանը հալինտէ էվէլա անլէրի իմալ, վէ սօնրա կէմիյի ինչա իթմէք իսէ ղայրի միւմքին իսի։

Զաթէն մէվսիմ տախի գըշ իւգէրի օլտուղունտան, տէնիղլէր տայիմա միւթէմէվվիճ օլմաղըլա, գըշըն Լինգօլն ատասընտա պուլունարաղ սօուգ զէմանլարը կէչիրմէք իչին, շըմինէլէրտէն տահա մինասիպ պիր սաքին օլաճաղ մահալ արանմաղա գարար վէրիլմի։

Շիմտի միւհէնտիսճէ պիրինճի իշ, ատանըն շըմալի ղարպի ճիհէթինտէ քէշֆ իյլէտիյի տէմիր մատէնինի իսրաճ իլէ, պունը տէմիր եախօտ չէլիք հալինէ իֆրաղ իթմէք իտի։

Միւհէնտիսին պուլտուղու իրի տէմիր մատէնլէրինտէն պիրիսի, դարպօնը հավի օլմայան «Մանեէթիդ» թապիր օլունան տէմիր մատէնի, տիկէրի տէ քիւքիւրտ իլէ գաչըշըդ քիպրիթիյէթ հալինտէ իտի. պիրինճիսինտէն, եա չիտտէթը հէրարէթէ արդ իտէրէք, եախօտ էվէլա տէօյմէ, սօնրա տէմիր հալինէ իֆրաղ իյլէյէրէք տէրունինտէքի միւվէլլէտ իւլ խումուսէ իսրաճ օլունուպ, իսթիմալ օլունապիլիր իտի։ Իքինճիսի անճաղ պիր թագըմ վէսայիթի քիմնէվիյէ իլէ չըգարըլապիլէճէք իտի։

Զաթէն միւհէնտիս պուլտուղու նումունէլէրտէն պիրինճիսի, եանի մանեէթիդ տէմիրինի պէյէնմիշ իտի. պունտան սրաշդա մէգքիւր տէմիր մատէնինին պուլունտուղու մահալ եանընտա քէմիւր մատէնի տախի մէվճուտ իտի քի, պու սայէտէ հայլըճա սուհուլէթ օլաճաղը տէրքեար տըր. պիր արալըդ Պանդրօֆ.

— Տէմէք չիմտի տէմիր իսթիսրաճըյըլա օղրաշաճաղըդ, տէյու սորտու։

Սկյրօս. — Էվվէլ թ, լաքին տէմիրճիլիյէ պաչլամադ իչին էվվէլ էմիրտէ Ֆէքսմէթ ատասընա կէչիպ Ֆօգ պալըդը փվլյաճաղըդ։

Պանդրոֆ. - (Ժէտէոնա տէոնէրէք.) Ֆոգ պալըղ՝մը ավլայաճաղըղ, տէմիր եարմագ իչին Ֆոգ պալըղ՝մը լաղըմ տըր։

Ժէտէոն. - Միհէնտիս տէտիքտէն սոնրա լաղըմ տըր տէմէք տիր։

Պիր աղ սոնրա Գոլոնլար ճէզր հալինտէ կէղիլմէք գապիլ օլան տար պօղաղտան Սէլամէթ ատասընա կէչտիլէր, պիր աղ իլէրուտէ պուլունան Ֆոգ պալըղլարընը իւրքիւթմէմէք իւզրէ իհթիյաթը տավրանըլար. ատանըն շըմալ թարաֆընտա վէ սույրն սաթհընտա պիր թադըմ գայա բարչալարը կիպի սիյահ նոգթալար կէօրիւնիյօր իտի քի, պունլար Ֆոգ պալըղը օլուպ տէնիզտէ քէմալի սիւրաթլա եիւզտիւքլէրինտէն թութուլամաղ. ֆագաթ գարատա եաշար հայվանաթ նէվինտէն օլտուղը իչին գարայա չըգտըգլարը վագըթ էլտէ իթմէսի գօլայ իտի։

Պանդրոֆ, Ֆոգ պալըգլարընըն ուսուլի թէայիւշլէրինէ վագըֆ օլմաղըլա, արգատաշլարընա.

— Պիր աղ սոնրա պալըգլար հէրարէթը չէմնտէն իսթիֆատէ իթմէք իւզրէ գումլարըն իւզէրինէ չըգըպ եաթար ույուրլար. օ վագըթ կիտէր վուրապիլիրիզ, տէտի. պինաէն ալէյհ Գոլոնլար գայալարընը արասընտա կիզլէնտիլէր։

Պանդրոֆընն տէտիյի կիպի Ֆոգլար, պիր սաաթ սոնրա սուտան չըգըպ գում իւզէրինտէ եաթտըլար, Պանդրոֆ իլէ Հարպէր պալըգլարա ֆիրարէ մէյտան պըրագմամաղ իւզրէ տօլաշըպ, չըգտըգլարը տէնիզ թարաֆընա կիթտիլէր. տիկէրլէրի տէ սօբալարընը եագալայըպ Ֆոգլարընն իւզէրինէ ամթըլտըլար. պունլար, ինանա հիշ պիր զարար վէրմէզ հալիմ հայվանլար օլմաղըլա, Գոլոնլար թարաֆընտան իքի թանէսի իթլաֆ

իտիլտի, գուսուրը ֆիրար իթտի. Պանգրօֆ միւհէնտիսին եանընա կէլէրէք.

— Իշթէ միւսիւ Սիյրօս, իսթէտիյինիզ ֆօգլար, տէտի,

— Էվէթ, պունլարը տէմիր օճագլարընա քէօրիւք եաբաճաղըզ։

— Քէօրի՞ւք մի, տիմէք պու պալըգլարըն թալէյի վար իմիշ։

Ֆօգ պալըգլարը ալթը եէտի այագ պօյունտա, պաշլարը քէօրէյէ միւշապիհ, վիւճուտլէրի եուվարլագ վէ տէրիլէրի զայէթ սաղլամ տըր. վագտա միւհէնտիս, տէմիր օճաղընա քէօրիւք եաբմագ իչին պունլարը ավլաթմըշ իտի. Նապ իլէ Պանգրօֆ հէման օրաճըգտա պալըգլարըն տէրիսինի իւզտիւլէր. միւհէնտիս տախի մաթլուպը իւզրէ իքի ատէտ կէնիշ տէրի էլտէ իթտի։

Գօլօնլար, ագշամա եագըն շըմինէլէրէ ավտէթ իթտիլէր. տէրիլէրի քէօրիւք հալինէ սօգմագ իչին թամ իւշ կիւն օղրաշարգտան սօնրա, ճէսիմ պիր քէօրիւք վիճուտէ կէթիրիլտի, վէ Գօլօնլար Ապրիլին Եիրմիսինտէ տէմիրճիլիյէ պաշլատըլար։

Տէմիր մատէնի Ֆրանգլին տաղընըն էթէքլէրինտէ պուլունտուղունտան, հէր կիւն պուրայա կէլիպ կիթմէմէք իւզրէ մատէնին եանընա սաքին օլմաղա, վէ կիճէ կիւնտիւզ չայըշմալա գարար վէրտիլէր. զաթէն քէօմիր տախի եանլարընտա իտի. պու գարարտան սօնրա ալէսսապահ շըմինէլէրտէն հարաքէթ իտիլտի. Նապ իլէ Պանգրօֆ քէօրիւյի, եէյէճէք էտէվաթը վէ սայիրէյի եիւքլէնիպ, ճագամար օրմանը տէրուինինտէն եօլա տէվամ իթտիլէր. օրմանը պու տէֆա ճէնուպը շարգիտէն շըմալի ղարպի վագիյէթի իլէ մուրուր իյլէտիլէր։

Ֆրանգլին տաղը իլէ մէնղարէյի Վասիյէ Թէրէսի-նին արասընտա պիր եօլ թային իյլէմէք լազըմ կէլիյօր իտի. էնայի ըահատ Հարպէր՝ պիր նէվ աղաճ իրայէ իյլէտի քի, մէղքիւր աղաճըն քէօքիւ չըգարըլըպ ըիչի-ըիրլէրսէ լէղիզ պիր թաամ վիճուտէ կէլտիքտէն մա-տէ, քէյֆ իտէճէք լաթիֆ պիր իչկի տախի իսթիհսալ օլունաճաղընտան, Գօլօնլար հայլըճա պու քէօքլէրտէն թօբլատըլար.

Աղշամա գատար իմթիտատ իտէն պու եօլճուլուգ ֆայտէտէն խալի օլմատը. ավճըլըգտա տէվամ իտիլ-տի, Թօր հէր տիւրլիւ հայվանը գալարրտըղը կիպի, Պանդրօֆ իլէ ժէտէօն տախի իքի գանղուր իլէ քիրբիյէ միւշապիհ պիր հայվանը օգ իլէ վուրտուլար. Գօլօնլէր քիրբի կիպի ուղուն թիյլի վէ թօքարլադ օլան պու հայվանըն նէյէ պէնղէտիյինի միւզաքէրէյէ պաշլատըգ-լարընտա, Պանդրօֆ.

— Թէնճիրէյէ կիրտիյի վադըթ աճէպա նէյէ՞ պէն-ղէյէճէք տիր. տէտի.

— Ալա պիր սըղըր էթինէ.

— Պիզիմատ իսթէտիյիմիզ պու տըր, նէյէ պէն-ղէրսէ պէնղէսին.

Եօլտա պիր թադըմ եապան տօմուղլարընա ըասթ կէլտիլէր իսէ տէ, պունլար Գօլօնլարա հիւճիւմ իթ-մէտիլէր. պու արալըգ ժէտէօն չալըլար արասընտա այըեա միւշապիհ պիր հայվան կէօրիւպ, քէմալի պի-դայտի իլէ մէղքիւր հայվանըն ըէսմինի ալմաղա պաշ-լատը. պու հայվան քէօրէքտէն պէօյիւք, սէրթ թիւյ-լի, կէօր ըէնկլի, վէ բէնչէլէրի միւտհիշ պիր ճանավար իտի. Հարպէր իլէ միւհէնտիս, պունըն Գուլա նամին-տա ղայէթ թէնպէլ պիր հայվան օլտուղունը անլատը-լար.

Վագթը ղէվալտէն պէշ սաաթ սոնրա միւհէնտիս իսթիրահէթ իշարէթինի վերտի. Գոլոնլար սապահտան պէրի եիւրիյէրէք Ֆըրանդլին տաղընըն ճիհէթը շարդիսինի իհաթա իտէն չալըլըգ դուրպինատէ, Գըրիդ-ժուր նէհրինէ պիր գաչ ատըմ մէսաֆէտէ թէվագուֆ իթտիլէր։

Պիր սաաթ զարֆընտա իւդէրի թոբրագ վէ սայիրէ իլէ մէսթուր պիր գուլիպէ ինչա իտիլտի. գուլիպէտէ ալա պիր աթէշ եագըլըպ Դանղուր իլէ Ֆիրբի քէպապ օլունտու. Գոլոնլարտան պիրիսի նէօվպէթ իլէ պէքլէտի վէ տիկէրլէրի ույդույա վարտըլար։

Սապահլէյին, եանի Ապրիլին եիրմի պիրինճի կիւնի Սկյրօս Սըմիթ, Հարպէր իլէ պէրապէր, պիր գաչ կիւն էվվէլ նումունէյի պուլտուղու մահալէ կիթտի. սաթհը արզտա պուլունան պու մատէնտէն, Դօրսիգատա միւսթամէլ ուսուլ իւզրէ անտէն սուհուլէթլէ տէմիր իսթիհսալը աշիքնար կէօրիւնիյօր իտի։

Տէմիր իսթիհսալի իչին իսթիմալ օլունակէլէն պիր թաղըմ միւշկիւլ ամէլիյաթտան դուրթուլմադ իչին, միւհէնտիս, օրթա եէրէ վաբօր քէօմիւրիւ իլէ, արզտան իխրաճ օլունան մատէնի գաթ գաթ ճէսիմ պիր մուքիպ (խորանարդ) հալինտէ եէրլէշտիրտիքտէն սոնրա, վիւսաթընտան քէօրիյիւն պօրուսունը սոգմադվէ քէօրիւքլէյէրէք տէմիրի իսթիհսալ իթմէք իսթէտի։

Գոլոնլար, տէմիր մատէնինի չօգճա հէմ սուհուլէթ իլէ թոբլայըպ կէթիրտիլէր, վէ ուֆագ բարչալարը գըրըպ սաթհը խարիճիսինի սէթր իտէն մէվատտը էճնէպիյէյի այըրտըգտան սոնրա, պիր սըրա քէօմիւր, պիր սըրա մատէն գօյմադ իւզրէ, ատի քէօմիւր եաբան քէօմիւրճիւլէրին իսթիֆի կիպի պիր քիւմէ վիճու-

տէ կէթիրտիլէր, պուրատա քէօմիւր եադըլըպ հէրա-
ըէթ ղիյատէլէշիրիլտիյի կիպի, տէմիր մէյտանէ չը-
դաճադ իտի։

Միւհէնտիս ամէլիյաթա պաշլատը, էվվէլ էմիրտէ
քէօրիւյիւն ուճունա թօբրագտան մամուլ պօրուլար
բապթ օլունարագ, ուճը մատէն քէօմիւրիւնիւն ալթը-
նա սօգուլտու, եէրէ իւչ այագը պիր չարտագ եաբ-
ըլար, քէօրիւյիւ ալթընա դօյտուլար, վէ քէօրիւյին
իւսթիւնէ պիր թահտա բապթ իլէ թահտանըն իւղէ-
րինէ տախի աղըր թաշլար դօյտուդտան սօնրա թահ-
տայա պիր իր պաղլատըլար, վէ իբին ուճունը տախի
չարտաղա մէրպութ պուլունան պիր մանէվէլանըն ու-
ճունա պէնտ իյլէտիլէր. պէօյլէճէ մանէվէլա թահրիք
օլունտուդճա քէօրիւք իշլէմէյէ, վէ աթէշ թէզայիւտ
իտէրէք, տէմիր իսթիհսալ իտիլմէյէ պաշլանտը։

Ամէլիյաթ ղիյատէ միւշկիւլ օլտու, ֆագաթ Գօ-
ընլարը ղայրէթ ու հիմմէթի սայէսինտէ մուվաֆադը-
յէթ հասիլ օլուպ, սինկէր հալինտէ պիր տէմիր քիւ-
լիւչէ մէյտանէ կէլտի. չիմտի պու քիւլիւչէյի դըղտը-
ըրպ տէօյմէք լազըմ կէլիյօր իտի քի, պունըն իչին պի-
չարէ տէմիրճիլէրտէ էօրս վէ չէքիչ պուլունմատըղը-
տան, ալէմը ինսանլարէթտէ իլք տէֆա տէմիր եաբանը-
լար կիպի էօրս եէրինէ պիր կըրանիթ թաշը, վէ չէ-
քիճ մէգամընա ճէսիմ պիր աղաճ պուտաղը թէտարիք
իյլէտիլէր, վէ պին միւշկիւլաթ իլէ օղրաշա օղրաշա չէ-
քիճիք վէ էօրալիք իտէճէք իքի բարչա տէմիր մէյտա-
նէ կէթիրտիլէր։

Էլհասիլ տէօրթ կիւն իմթիտատ իտէն ղայրէթ-
տէն սօնրա, օն ատէտ տէմիր չըպըդ մէյտանէ կէլտի
քի, պունլարը տա մաշա, քէրբէթին, չէքիճ վէ քիւ-
ըէք հալինէ սօգտուլար. պունլար հէր նէ գատար չէք-

լէն բէք աղբը իսի իսէլէր տէ , Նապ իլէ Պանդրօֆ շու ալաթլարա գբյմէթ թագտիր իտէմէտիլէր ։

Գօլօնլարա լաղբմ օլան չէյ ատի տէմիր օլմայբպ չէլիք էլզէմ օլտուզունատ , Սիլրօս Սբմիթ ատի տէմիրի , թօզ հալինտէ քէօմիւր իլէ թէսխին (լուծել) իտէրէք չէլիք իսթիհսալինէ տէ մուվաֆֆագ օլտու ։

Պու նէվ չէլիք հէրարէթ ու պէրուտէթլէ թէպէտտիւլ իթմէտիյինտէն , գբրմբզը տէրէճէյէ գատար գբզտբրարագ էօրս իւղէրինտէ տէօյտիւլէր · պունլարտան պալթա , գազմա , չաբա , պէլ, վէ օգ տէմիրի կիպի պիր չօգ էտէվաթը լաղբմէ եաբբլտը , վէ գբրմբզը տէրէճէատ իքէն պիրտէն պիրէ սույա աթարագ կիւզէլճէ սու վէրտիլէր ։

Եաբբլան ալաթտէն պաշգա բէնտէ տէմիրի , պալթա , ուֆագ պալթա , տէսթէրէ հալինէ սօգուլաճագ չէլիք բարչալարը , տէմիր սաբլար , վէ պիր չօգ չիվիլէր եաբբլտը քի , պունլար քեամիլէն ղայէթ գապա չէյլէր իսի իսէ տէ , եէնէ իսթիմալէ էլվէրիշլի իսի ։

Մայիսին պէշինճի կիւնիւ Գօլօնլար իմալաթը համիլէն շբմինէլէրէ ավանէթ , վէ մուվագգաթէն տէմիրճիլիյի թէբբ իթտիլէր , արթբգ պաշգա պիր սէնաաթէ եէլթէնէճէքլէր իսի ։

16

Մայբսբն ալթընճը կիւնի օլտու քի , Նբսբֆ քիւրբէյի շբմալիտէքի Նոյեմբեր ալթբյա մուգապիլ տիր · պինատէն ալէյհ հավալէր պօղոսբմաղա , վէ եավաշ եավաշ սօուգլար պաշ կէօսթէրմէյէ պաշլատը · մանա-

ֆիհ Լինգօլն ատասընտա պիր միղան իւլ հէրարէ (Ջերմաչափ) օլսա. հէնուղ հէրարէթին օն օն իքի տէրէճէտէն աշաղը ինմէտիյի թէհադդուդ իտէճէք իսի քի, ատանըն մէվզրէն նըսրֆ քիւրրէյի շըմալիտէքի քիւչիէք Ասիանըն ճէնուպ թարաֆը, եանի Անատօլունըն Իզմիր վէ Մէրսին սէվահիլի իլէ միւսավի օլտուղունա նազարէն, թամ դըշ գէմանընտա հէնուղ հէվանըն միւթատիլ կիթմէսի մէլհուղ տըր։

Մամաֆիհ Գօլենլար շըմինէլէրատէն տահա մուվաֆըգ վէ տահա մաղպուլ պիր մէսաբէն թէտարիք իթմէնին պէհէմէհալ լուզումընը հըսս իտէն միւհէնտիս.

— Զաթէն պիր թադըմ իհթիյաթլարա ըայէթէ մէճպուրըղ, տէմէսի իլէ, ժէտէօն.

— Նէ՞րէտէն, ատատա ինսան եօգ քի գօրդալըմ, տէտի։

— Օրասը հէր նէ գատար գաթան մէրթէպէյի սուպութէ վասըլ օլմատը իսէ տէ, ատատա ճանավարլարըն քէսրէթի հասէպի իլէ, պատէմա ույուտուդճա իչիմիզտէն պիրիսինի պէքլէթմէյէ մէճպուր օլմամագ իւզրէ պաշդա մինասիպ վէ մահֆուզ պիր մէսաբէն թէտարիք իթմէմիզ կյճապ իտէր. հէմ պահրը Մուհիթի քէպիր ճէզայիրինէ Մալէզիյալը գուրանլար սարգընթըլըգ վէրիրլէր քի, անլէրատէն տէ իհթիրազ օլունմալը տըր։

Հարպէր. — Վա՛յ, արագիյի մէսաբիւնէատէն պու տէրէճէ ուզագ պիր մահալէ կէլմէլէրի միւհթէմէլ մի տիր։

Սիյրօս. — Էվվէթ էվլատրմ, Մալէզիէա գուրանլարը ճէսուր կէմիճի վէ միւտհիշ սարիգլէր տիր. պինատէն ալէյհ իհթիյաթէ լուզումը գաթի վար տըր։

Պանդրօֆ. — Միւսիւ Սիյրօս, արզունըզ իւզրէ

քէնտիմիզի իբի վէ տէօրթ այագը ճանավարլարա գարշը մուհաֆազայա պաշլամազտան էվվէլ, շու ատանըն հէր թարաֆընը կէզսէք ֆէնա օլմազ զանն իտէրիմ։

Պուրասը տօղրու ամմա, պիզ ատանըն ճիհէթը ճէնուպի վէ զարպի նէֆէր վէ օրմանտան արի օլտուղունը ֆբրանդլին տաղընտան կէօրաիւք, պիզ մէաքէնիմիզի սու իլէ օրման արասընտա եաբմազա մէճպուրըզ, պուրասը տա Մէրսի նէհրի իլէ Կըրանթ կէօլիւ արասը տըր. մէվգը մինատիպ օլտուղտան պաշդա, շըմալի զարպիտէն էսէն շիտտէթլի ըուզիկեարլարա տա մալուզ օլմայըզ։

— Լէյլէ իսէ միւսիւ Սիյրօս, կէօլ քէնարընտա պիր էվ ինչա իտէլիմ, համտ օլսուն ալաթ սու էտէվլաթըմըզ մէվճուտ տըր։

— Պէն տէ օ ֆիքիրտէյիմ, լաքին շու Կըրանիթ դայալարը արասընտա մաղարայա պէնզէր հիչ պիր շէյ կէօրմէտինի՞զ մի։

Պանգրօֆ. - Խայր եօգ տըր. ա՛հ միւսիւ Սիյրօս շու գայալարըն իչինատ հէմ եիւքսէքճէ օլմազ շարթը իլէ պիր մէաքէն եաբապիլսէք։

Հարպէր. - (Կիւլէրէք.) Տէնիզէ գարշը բէնչէրէ տէ աչար իտիք։

Նապ. - Զըդմազ իչին պիր տէ նէրտիւպան եաբարըզ։

Պանգրօֆ. - (Հիտտէթլէ.) Նիչի՞ն կիւլէյօրսունըզ, ալաթըմըզ վար պիր իբի տէրիք աչարըզ, միւսիւ Սիյրօս տա պիզէ պալութ իմալ իտէր, պիր գաչ բարչա գայա ամթոզրըմըզ կիպի օլուր կիտէր։

Միւհէնտիս Պանդրօֆա ճէվապ վէրմէքսիզին գայալարըն հէր թարաֆընը կիւզէլճէ տէվր ու թէֆթիշ իմմէյի թավսիյէ իմթիյինատէն, իբի միլ գատար իմ-

թիատ իտէն գայալարրն, վէ տահա տօղրուսը ճէ-
սիմ տիվարլարրն էթրաֆրնը տօլաշտրլար իսէ տէ,
մաղարայա վէ տէլիյէ պէնղէր հիչ պիր չէյ կէօրէմէ-
տիլէր. գայալարը տէլմէք վէ պարութ իլէ աթմաղ
միւմքին օլմատըղը անլաշըլտը, պինաէն ալէյհ Պանդ-
ըօֆրն պուլտուղու չըմինէլէրտէն մատա գապիլի սիւ-
քէնա պիր մահալ մէֆգութ իտի.

Պու թէֆթիշաթտան սոնրա Գօլօնլար գայալարրն
նիհայէթինէ վասըլ օլտուլար քի, օրատան սահիլէ
գատար թաշլըգ վէ գումլուգ պիր եօղուշ իմթիատ
իտիյօր իտի, Կըրանթ կէօլիւնէ Գըրիդ-Ժուր նէհրին-
տէն ագան սուլարրն պագըյէսի ներէտէն ճէրիյան իթ-
տիյինի տիւշինմէքտէ օլան միւհէնտիս, իշպու եօղուշ
իւղերինտէն կէօլին ֆասլա սույրնրն արա սրրա չէլալէ
թէշքիլ իտէրէք ճէրիյան իտէճէյինի անլատը.

Կէօլիւն չըմալ վէ չարգ սէվահիլինի տօլաշմաղա
գարար վէրիլիպ, Հարպէր իլէ Նապ եօղուշը չըգտը-
լար, տիկէրլէրիտէ մէրգումանը թէագրպ իտիյօրլար
իտի. իբի եիւզ գատէմ իլէրուտէ կէօլին մէնզարէյի
ֆէրահպախշասը կէօրիւնտի. էօթէտէ պէրիտէ եաբ-
ըագլարը սարարմըշ աղաճլար, վէ գուրուլուպ գալմըշ
օլան իրի քիւթիւքլէր արասընա գուշլար ուչուշըյօրլար
իտի. գօրուլըղրն սըգլըղը հասէպի իլէ կիւնէշ պիլէ ի-
չէրիսինի զիյատար իտէմէյօր իտի.

Գօլօնլար, պատէհու ատանրն զայրի միւնպիթ ճի-
հէթի օլան պիր նօգթայէ իլք տէֆա օլարագ այագ
պատըգլարրնտա, պէրայի իհթիյաթ օգ եայլարրնը
հազրը իտէրէք իլէրլէյօրլար իտի. վագտա հիչ պիր
ճանավար էսէրի կէօրիւլմէտի իսէ տէ, պիր աղ իլէ-
րուտէ օն պէշ այագ պօյունտա իրի պիր երլանրն,
Թօքրն էօնիւնտէ տուդրտուղու կէօրիւնտի. երլան,

Նապլն տէհշէթլի սբրասը ալթընտա թէլէֆ օլտու, միւհէնտիս պու երլանրն ղէհիրլի ճընտան օլմայրպ, պիլաբիս ճէղայիրի պահրը Մուհիթտէ վահշիլէրէ եէյէճէք օլան նէվէ մէնսուպ օլտուղունը անլատը. մամաֆիհ ղէհրի չէտիտ վէ միւհիք օլան օդ վէ էնկէրէք երլանրնա թէսատիֆ օլունմագտա միւհթէմէլ օլտուղունտան, իլք մուվաֆադրյէթ իւղերինէ երլանլարա սալմաղա պաշլաեան թոր կէրի չէքիլտի։

Պիր ազ սոնրա Գօլօնլար Գրրիգ-ժուր նէհրինին կէօլէ իլթիհադ էյլէտէյի նօգթայա կէլտիլէր. նէհրին սույը պուրատա հադրդաթէն զիյատէ մէրթէպէտէ իտի, պէհէմէհալ կէօլ սուլարընդն ֆասլասրտա քէնտինէ պիր մէճրա պուլարագ տէնիղէ կիտէյօր իտի, միւհէնտիս պաշլրճա պու մէճրայը պուլուպ, սուլարընդ տէնիղէ տէօքիւլտիւյի մահալլէքի դուվվէթտէն իսթիֆատէ իթմէք իսթէյօր իտի։

Պէշ արգատաշ կէօլին սահիլի պօյընճա իլէրլէմէյէ պաշլատրլար. կէօլին սուլարընտա չօդ պալրգ վար իտի. Պանդրօֆ պիր դաչ օլթա էյմալ իտէրէք, պալրգ թուրթմայը թասմիմ էյլէտի. կէօլին չրմալը շարդ սահիլինի նիհայէթինէ դատար թէադրպ իտիլտի իսէ տէ, Երինէ մէճրա պուլունամատը։

Կրրանթ կէօլիւնին չրմալը շարդի սահիլի չրպլաղ օլուպ, սէյրէք աղաճլար արասընտան կէօլիւն քեամիլէն ըսաբիա օլան տաթը խարիճիսի կէօրիւնիւյօր իտի. Հարպէր պուրատա օդ եայը իլէ քէքլիյէ պէնղեր պիր դուշ վուրտու քի, թոր սաղլրգ արասընտան ալրպ կէթիրտի. Գօլօնլար կէօլիւն շարդ սահիլինի թէադրպտէ տէվամ իթտիլէր. միւհէնտիս պու թարաֆտա տախի կէօլին մէճրասընը կէօրմէսինէ ֆէվգէլատէ միւթէհայրը գալտը։

Պու արալըդ քէօրէք պիր թագըմ սասրը հէյէճան կէօսթէրմէյէ պաշլատը, հայվան սահիլ քէնարընտա դօշմագտա, ուլամագտա, արա սըրա պյագլարը իլէ էէրի դաղըմագտա, վէ պաղէն տէ պիրտէն պիրէ սուսմագտա իտի։ Միւհէնտիս, քէօրէյին հալինէ թէաճիւպ իտէրէք։

Նէ՞ վար, Թօք, տէյու սորտու, քէօրէք պիր դաշ տէֆա էֆէնտիսինին եանընա սէյիրտիպ, պիր չօդ ասարը էնտիշէ կէօսթէրտիքտէն սոնրա կէօլիւն իչինէ աթլատը։ Միւհէնտիս հայվանընն սուլար իչինտէ պիր թէհլիքէյէ օղրայաճաղընտան գօրդարադ չըղըրը, Պանդրոֆ կէօլիւն սաթհընա քէմալի տըգդաթ վէ հէյէճան իլէ պադարադ։

— Ահէպա նէ՞ վար, տէյինճէ, Հարպէր։

— Թօք սույըն իչինտէ իրի պիր հայվան հըսս իթմիշ օլմալը տըր, տէտի։

Ժէտէօն - Պէլքի Ամերիդա թիմսահը (կոկոդրիլոս) տըր։

Սիյրոս։ - Զանն իթմէմ. պու մանթադալարտա թիմսահ պուլունմաղ։

Թօք էֆէնտիսինէ իթաաթէն եանընա կէլտի, լաքին հայվան ըահաթ տուլմայըպ միւթթասըլ սասրը հէյէճան կէօսթէրիյօր իտի։ Գօլանլար պիր դաշ տադըդա տուրուպ կէօլիւն սաթհընա պադարըլար իսէ տէ, պիր չէյ կէօրէմէտիլէր, միւհէնտիս պու հալէ մէրադ իտէրէք։

— Կէօլիւն նիհայէթինէ դատար եօլումուզտա տէվամ իտէլիմ, տէտի, վէ եարըմ սաաթ սոնրա կէօլիւն ճէնուպը շարդը սահիլի տէ կէչիլէրէք, մէնղարէյի վասիյէ թէրէսինէ եադլաշըրլար։ Միւհէնտիս, պուրատա։

— Պու կէօլիւն պէհէմէհալ պիր մէճրասը օլաճադ տրը, մէյտանտա եօդսա դայալարըն ալթընտան կիտէյօր։

Ժէտէօն. -Ադիզիմ Սիյրոս, պունը պիլմէյէ չՕգմը մէրադ իթտինիզ։

— Բէք չօգ, զիրա էկէր կէօլ սուլարը դայալար ալթընտան կիտիյօր իսէ, էլպէթտէ դայալարըն արասընտա պիր տէլիք աչմըշ տըր քի, կէօլիւն սուլարընը պաշդա թարաֆա չէվիրտիյիմիզ կիպի, դապիլի իսքեան պիր մահալ պուլմուշ օլուրուզ։

Հարպէր. - Միւսիւ Սիյրոս, աճէպա պու կէօլիւն սուլարը թա տիպտէն պիր մէճրա պուլարադ կիթմէյօ՞ր մը։

Սիյրոս. - Պուտա օլապիլիր, օ հալտէ մէսքէնիմիզի ինչայէ պաշլարըզ։

Վադրթ ադշամա եադրն օլմաղըլա ԳօլՕնլար, չըմինէլէրէ ավտէթէ հաղրըլանմադտա իքէն, թօր թէքրար ասարը հէյէճան կէօսթէրտի, վէ պու տէֆա էֆէնտիսինին մէնինէ հէվալէյի տըդդաթ իթմէյէրէք թէքրար կէօլէ աթըլտը. Հարպէր իլէ Պանդրոֆ քէօբէյին ալդասը սըրա սահիլէ սէյիրթտիլէր, վէ հայվանը չըղըրմայա պաշլատըլար. քէօրէք սահիլտէն եիրմի այադ դատար ուղադլաշտը. թամ պու արալըդ բէք տէրին օլմամասը լաղըմ կէլէն օ մահալտէ զայէթ իրի պիր դաֆա կէօրիւնտիւ։

Ղայէթ իրի կէօղէրի, էթրաֆը ուղուն թիւյէրլէ միւզէյեէն աղզը օլան պու դաֆա, սուտա վէ դարատա եաշար նէվտէն պիր տէհշէթլի ճանավարըն տըր քի, Հարպէր կէօրիւր կէօրմէղ թանըյարադ.

— Տէնիզ այըսը, տէյի հայդըրտը։

Վադտա կէօրիւնէն ճանավար տէնիզ այըսը նէ-

վինտէն օլտուղու հալտէ, պուրուն տէլիքլէրի, պուրնունը իւղէրինտէ օլմադ հասէպի իլէ տիկէրլէրինտէն թէֆրիդ օլունարադ, Տօնղուդ թէսմիյէ օլունան ճընատան իտի,

Տէհշէթլիւ ճանավար հէման քէօբէյին իւղէրինէ աթըլտը. վէ ծէտէօն իլէ Հարպէրէ օդ իլէ միւտաֆաայա մէյտան վէրմէյէրէք Թօբը եադալամաը իլէ իքիսի պիրտէն սույը ալթընտա զայպ օլտուլար։

Նապ, քէօբէյի դուրթարմադ իւզրէ սույա աթըլըպ իրի ճանավար իլէ պօղուշմադ իսթէտի, լաքին միւհէնտիս ճէսուր խրտմէթքեարը ալը դօյտու. պու էանատէ սուլարը ալթընտա միւահիշ պիր միւճատէլէ ճէրիյան իտիյօր իտի, լաքին պու միւճատէլէ միւթլադա քէօբէք իլէ տէյիլ իտի, զիրա Թօբ՝ օ իրի ճանավար իլէ օղրաշամայաճաղը, վէ պիր համլատա մահվ օլուպ կիտէճէյի տէրքեար իտի։

Ալթընտա վուգու պուլան միւճատէլէ հասէպի իլէ սաթհը տալկալանմադտա օլան կէօլիւն սույը պիր տահա գարըշը, աշաղըտան պիր դուվվէյի ֆէվգէլատէ իլէ աթըլըյօր իմիշ կիպի քէօբէք սույը սաթհընտան ֆըրլատը, վէ էրէյիճէ սույը խարիճինտէ եիւքսէլտիքտէն սօնրա թէքրար տիւշտիւ, վէ ասլա ճէրիհէտար օլմադըղը եիւղէրէք սահիլի սէլամէթէ չըդտը։

Գօլօնլար քէմալի հայրէթլէ պու մէնզարէյի հարիդ իւլ ատէյի թէմաշա իտիյօրլար իտի. անլաշըլմադ մէսէլէ, հալա սուլարը ալթընտա միւճատէլէ տէվամ իտիյօր իտի. տէմէք քի Տօնղուդ քէնտինտէն աղկը պիր ճանավար թարաֆընտան մուհաճէմէ իտիլտիյի իչին, քէօբէյին եադասընը պըրադըպ քէնտինի միւտաֆաա իտիյօր իտի։

Պիր գաչ սանիյէ սօնրա պիրտէն պիրէ սույրն սաթհը գըղարաը, վէ միւթէադըպէն Տօղնուդ մէյթ օլարագ մէյտանէ չըգաը, վէ սահիլէ եագըն պիր մահալտէքի սըղըգ եէրտէ գալաը. Գօլօնլար օրայա սէյիրթիլէր։

Տօղնուդ օն պէշ օն ալթը այագ պոյունտա, վէ լաագալ իւչ տէօրթ պին օգկա սըգլէթինտէ իրի պիր ճանավար օլուպ, պօղաղընտա բուչագ իլէ աչըլմըշա պէնզէր պիր ճէրիհա վար իտի։

Ահէպա Տօնղուդը պէօյլէ պիր տարպէ իլէ թէլէֆ իտէն հանկը միւտհիշ ճանավար իտի, պուրասը անլաշըլամատը. Սկյրօս Սըմիթ իլէ արգատաշլարը տա, պու մէսէլէյի միւլահազա իտէրէք չըմինէլէրէ ավտէթ իթտիլէր։

17

Մայըսըն եէտիսի օլան էրթէսի կիւնի միւհէնտիս իլէ ժէտէօն, Նապը թաամ իհզարը իլէ մէչղուլ պըրագարագ մէնզարէյի վասիյէ թէրէսինէ չըգտըլար. Հարպէր իլէ Պանդրօֆ տախի օտուն կէթիրմէք իւզրէ օրմանա կիթմիշլէր իտի։

Միւհէնտիս իլէ մուխպիր պիր ազ սօնրա Տօղնուղըն նաչը պուլունտուղու մահալէ վասըլ օլտուլար. եիւզլէրճէ դուշլար Տօղնուղըն իւզերինէ պիրիքէրէք կակալամայա պաչլամըշլար իտի. իբի արգատաշ դուշլարը թաչլար իլէ տաղրթտըլար, զիրա միւհէնտիս Տօղնուղըն եաղընը ալմագ իսթէմիշ իտի. պու հայ-

վանքն էթի, Մալէզիյանքն եէրլի բըրէնալէրինէ մախ-սուս պիր թաամ օլմաղըլա, թէճրիւպէ իչին պիր բաբ-չասընը բիչիրմէք իւզրէ Նապէ Իհալէյի քէյֆիյէթէ գարար վէրտիլէր։

Տիւնքի վագաա հալա Սիյրօս Սըմիթին խաթըրէ-սինտէն չըգմամըշ իտի. աճէպա նասըլ պիր միւտհիշ ճանավար, Տօղնուղը իթլաֆէ մուվաֆագ օլմուշ տըր տէյի տիւշիւնիյօր իտի. միւհէնտիս կէօրին սաթհընա քէմալի տըգդաթլա պագըյօր, ֆագաթ հիչ պիր շէյ կէօրէմէյօր իտի։

Տօղնուղքն պուլունտուղու մահալտէ սուլար տէ-րին տէյիլ իտի իսէ տէ, լաքին կիթտիքճէ տէրինլէ-շէրէք կէօրին սաթհինէ տօղրու բէք զիյատէ տէրին-լէշտիյի սույրն ըէնկինտէն անլաշըլըյօր իտի. ժէտէօն կէօզէ աղաղ իլէ.

— Պուրատան պիր շէյ անլաշըլմայօր, տէյի՞լ մի տէտի։

— Խայր ազիզիմ, տիւնքի մատտէյի պէն նէյէ համլ իտէճէյիմտէ միթէհայըր գալըյօրում։

— Վագաա Տօղնուղքն եարասը զարիպ տիր. հէլէ քէօբէյին սուտան տըշարը ֆըրլատըլմասը, բէք զիյա-տէ ճալիպը մէրագ տըր. սանքի գուվվէթլի պիր գօլ՝ քէօբէյի խարիճէ աթտըգտան սօնրա, եինէ օ գօլ, է-վինտէքի բըշադ իլէ Տօղնուղը իթլաֆ իյլէմիշ տիր։

— Էվվէ՛թ, էօյլէ կիպի, եա պէնիմ տէնիզտէն գուրթարըլարադ մաղարայա կէթիրիլտիյիմէ նէ՞ տեր-սինիզ, խիւլասայի քէլամ պու ատատա զարիպ պիր սըրը հիւքմֆէրմա տըր, լաքին չիմտի պու խուսուսատա զիհնիմիզի եօրմայալըմ տա իչիմիզէ պագալըմ։

Միւհէնտիս, կէօրիւն սուլարը նէրէտէն պօշանը օլտուղունը անլայամամըշ իտի. պու տէֆա օլտուղա-

ը եէրտէ սուլարտա պիր ադընթը հըսս իլլէտի. սույա պիր տէյնէք աթտը, վէ տէյնէյին կիթտիյի ճիհէթէ կիտէրէք կէօլիւն միւնթէհայի ճէնուպիսինէ վանը օլ-տուլար. ադընթը պուրայա գատար տէվամ իլլէտիք-տէն սոնրա սուլար գարըշըյօր, վէ օրատա ճէրիան քէսիլիյօր իտի.

Սիրոս Սըմիթ գուլաղընը եէրէ գոյարագ տինլէ-տի, թահտէլ արդ սու ադընթըսընտան միւնհասըլ պիր սէտա իշիտիպ այաղա գալդարագ.

— Իշթէ կէօլին սուլարը պուրատան կիտիյօր. միւթլագա Կըրանիթ թաշլարը արասընտա պիր մէճ-ըասը վար քի, օրատան տէնիղէ գարըշըյօր. պէն պու-նը անլատըմ ա՛, օ մէճբատէն իսթիֆատէ իթմէլիյիղ, տէյէրէք, ուղուն պիր տէյնէյի, պուլունտուգլարը մահալտէ սույա պաթըրտըղը կիպի, սաթհը պահրտէն իքի գատէմ աշաղրտա կէնիշ պիր տէլիք պուլունտու-ղունը անլատը. սուլար մէզքիւր տէլիքտէն օ տէրէճէ շիտտէթլէ ագըյօր իտի քի, միւհէնտիսին էլինտէ պու-լունան տէյնէյի պիլէ քէմալի շիտտէթլէ գաբըպ կէօ-թիւրտիւյինտէ.

— Իշթէ պուլուգ, պուրասը կէօլիւն սուլարընը նագլ իտէն մէճբանընն աղղը տըր. պէն պու աղըղը մէյտանէ չըգարաճաղըմ, տէտի.

— Նասը՞լ.

— Կէօլիւն սուլարընը իքի իւչ գատէմ գատար ալչալտարագ.

— Սուլարը նա՞սըլ ալչալտաճագսընըզ.

— Կէօլէ պաշգա պիր մէճբա աշարագ.

— Նէ՞րէտէն.

— Սահիլէ էն եադընն օլան մահալտէն.

— Ֆագաթ օ սահիլ թէմամէն թաշլըգ տըր.

— Կըրանիթ թաշլարընը աթարըմ, պու տէլիքտէ մէյտանէ չըդար։

— Օ հալտէ կէօլիւն սուլարը սահիլէ տէօքիւլ-տիւյի նօգթատա պիր շէլալէ վիճատէ կէթիրիր։

— Ինչթէ պիզ տէ օ շէլալէտէն իսթիֆատէ իտէ-ճէյիզ, կէլ պագալըմ։

Կէօլիւն սուլարընը նագլ իտէն տէլիյին պուլունտուղու նօգթատան իթիպարէն, տէնիզ թարաֆընա իլերլէնտիյի հալտէ, սահիլտէ պուլունան եիւքսէք գայալըգլարըն իւզերինէ մուվասըլէթ օլունուր իտի. տէմէք կէօլին սուլարը, գայալարըն իչինտէն քէնտինէ պիր մէճրա պուլարագ, թահտէլ արզ տէնիզէ իլթի-հագ իյլէյօր իտի, մէղքիւր կըրանիթ գայալըգլարը զիյատէ եիւքսէք օլուպ, տէնիզ իսէ գայալարըն տի-պինտէն իթիպարէն իքի եիւզ գատէմ գատար պիր մէսաֆէտէ պուլունույօր իտի։

Միհէնտիս արդատաչը իլէ պէրապէր կէօլին քէ-նարընտան այրըլըր. ժէտէօն, Սիյրօսըն պու պապտէ տախի մուվաֆագըյէթինէ գաթան չիւպհէ իթմէյօր իտի, ֆագաթ միւքէմմէլ ալաթ պուլունմատըղը հալ-տէ գօճա գայալարը աթարագ, կէօլէ եէնի պիր մէճ-րա թէչքիլ իթմէք, վէ պու սայէտէ սուլարըն սաթհը-նը ալչալտարագ, թահտէլ արզ օլան մէճրայը մէյտա-նէ չըգարմագ, հագըգաթէն միւշկիւլ պիր մատտէ ի-տի։

Սէյրօս Սըմիթ իլէ ժէտէօն շըմինէլերէ ավտէթ իթտիքլէրի էնատէ, Հարպէր իլէ Պանդրոֆտա օտուն սալընը պօշալթըյօրլար իտի. Պանդրոֆ միհէնտիսէ խիթապէն։

— Միսիս Սիյրօս, օտունճուլուղը պիթիրտիք, տիվարճըլըղա նէ՞ վագըթ պաշլայաճաղըզ, տէտի։

— Շիմոի տիվարճըլըդ տէյիլ՝ քիմեակիրլիյէ պաշ-
լայաճաղըդ։

Ժէտէօն. — Էվէ՛թ, ատայը հէվայէ աթաճաղըդ։

Պանդրոֆ. — (Հայրէթ իլէ.) Ատայը՞ մը աթաճաղ-
սընըդ։

Ժէտէօն. — Լաքին գըսմէն։

Սէյրօս Սըմիթ օ կիւնքի միւլահաղաթընը անլաթ-
տը, մումանիլէյհին գավլինճէ կէօլին սուլարը ալչադ-
տաքի տէլիքտէն կիրերէք, մէնզարէյի վասիյէ թէրէ-
սինին տիպինտէքի պալատէ մէկքիւր եիւքսէք գայա-
լըդ արասընտա ճէսիմ պիր մէճտա աչարադ, թահ-
տել արզ տէնիզէ իլթիհադ իյլէյօր քի, օ գայալար
արասընտա միւթլաղա պիր մաղարա օլմասը լազըմ կէ-
լիր. պինաէն ալէյհ կէօլիւն սուլարընա պաչդա պիր
մէճրա պուլունուպ ալչալտըլըր, վէ օ տէլիք մէյտանէ
չըգարըլըրսա, մաղարանընն իչինէ կիրիլմէք, վէ օրասը-
նը պիր մէաքէն հալինէ թահվիլ իտիլմէք միւմքին օլա-
պիլէճէք իտի։

Սիյրօս, սուլարը ալչալթմաղա մախսուս մէճրայը
սահիլէ գարիպ գայալարտան աչաճադ իտի քի, պու
խուսուստա պարութտան գուվվէթլի պիր էճզայի նա-
ըիյէյէ ինթիյաճ վար իտի. օ էճզայը նամսըլ եարմալը։

Նապ իլէ Պանդրոֆ տօղնուզընն եաղընը չըգարմա-
ղա վէ էթինի այըրմաղա մամուր իտիլտի։ Սիյրօս
Սըմիթ, Ժէտէօն վէ Հարպէր տէ քէօմիւր մատէնի խ-
թիսրաճ իյլէտիքլէրի մահալէ միւթէվէճճիհ օլտուլար
քի, միհէնտիս օլատան միւրէքքէպաթը քիպրիթիյէ-
տէն պիր նումունէ կէթիրմիշ իտի. օ կիւն ագշամա
գատար միւրէքքէպաթը մէզքիւրէտէն չըմինէլերէ նագլ
իլէ օղրաչըլտը. ագշամ իւղերի չըմինէլերտէ պիր գաչ
թօնէլաթօ գատար թէրաքիւմ իթմիշ իտի։

Իրթէսի կիւն միւհէնտիս մուամէլաթը քիմեէվիյէ-յէ պաշլատը. միւրէքքէպաթը մէղքիւրէ քէօմիւր, սիլիսիյում ալօմին վէ քիպրիթը հատիտէն միւրէք-քէպ տիր քի, էն ղիյատէ չօղ օլան մէղքիւր քիպրիթը հատիտ դապիլի իսթիմալ օլմադ իւղրէ, քիպրիթիթ հատիտէ թահվիլ օլունաճադ, վէ անտէն տէ խամիսը քիպրիթ իսթիհսալ դելընաճադ իտի։

Խամիսը քիպրիթ, եանի զաճ եաղը, ալէմը սէ-նայիտէ էն միւսթամէլ վէսայիթի քիմեէվիյէտէն օ-ղուպ, միւհէնտիս՝ ճիսմի մէղքիւրի պիլ ախիրէ մում եաքմադ, տէրիլէրի տէպղ իթմէք, եանի քէօսէլէ եաբ-մադ իչին իսթիմալ իտէճէք իտի իսէ տէ, պու տէֆա պաշդա չէյէ դուլանըլաճադ իտի։

Միւհէնտիս շրմինէլէրին արդասընտա տիւղ պիր եէրէ պիր չօղ օտուն երզտրդտան սօնրա, անրն իւ-ղէրինէ դայդան թաշը նէվինտէն օղուպ շիսթ թէսմի-յէ օլունան թաշլարտան վազ իտէրէք, անրն իւզէ-րինէ տէ դերրլարադ ֆընտրդ ճէսամէթինէ կէթիրիր-միշ միւրէքքէպ ատաթը քիպրիթիյէյի պիր սրրա տէօքտիւ։

Պատէհու օտունլար եադրլտը, օտունլարրն հէ-րարէթի իլէ տէրունինտէ մատէն քէօմիւրիւ վէ քիւ-քիւրտ օլտուղունտան տօլայը, շիսթ թաշլարը տա ա-թէշ ալտը. միւրէքքէպաթը քիպրիթիյէ սրրասընրն իւ-ղէրինէ պիր աղ տահա իլավէ իտիլտի. անրն իւսթիւ տախի թօբրադ վէ տալլար իլէ հէվա ալմադտան մու-հաֆազա իչին սէթր իտիլտի։

Պու քիմէ օն իրի կիւն դատար քէնտի հալինէ թէրք օլունտուղունտա, տէրունինտէ պուլունան քիպ-րիթի հատիտ պիլ իմթիզաճ, քիպրիթիթի հատիտէ, ալօմին տախի քիպրիթիթ ալօմինէ թէհավվիւլ իտէր,

վէ սիլիսիյում իլէ քէօմիւր իսէ եանարադ մահվ օլուր կիտէր։

Իմթիզաճը քիմեէվի օլմադ իւզրէ թէրք օլունտուղու վագրթ Սիյրոս Սըմիթ իլէ ըէֆիքլէրի, պաշդա իշլերէ կիրիշտիլէր. Նապ իլէ Պանդրօֆ Տօլնուդտան չըդարարգլարը եաղը թահվիլ (հալեցունել լուծել.) իյլէյէրէք, տէրունինտէ պուլունան դըլըսէրինի իսրաճ իթմէք իդթիզա իտիյօր իտի քի, պու տա անճադ եաղը սապուն հալինէ թահվիլ իլէ միւմքին օլապիլէճէք իտի։

Եաղտան դըլըսէրին չըդարմադ իչին սապունտ թահվիլ ղըմընտա եալընըզ քիրէճ եախսա սօտա իլէ մուամէլէ իթմէք քեաֆի օլմադըյա, միւհէնտիս սահիլտէ չէօյէն վէ սապարիյէ կիպի, խըլդաթէն սօտայը հավի պուլունան պիր թադըմ տէնիզ օթլարընտան հայլըճա թօբլաթտը վէ ճիւմլէսի դուրուտըլտըգտան սոնրա պիր չուդուրա տօլտուրուլարադ եադըլտը. աթէշ պադըյէ դալան մէվսիտը թօզ հալինէ միւնդալիսլ օլունճայա դասար տէվամ իթտիրիլտի քի; պու թօզա ալէլ ումում «թասլիյի սօտա» թէսմիյէ օլունուր։

Իշթէ միւհէնտիս մէղքիւր թօզ իլէ եաղը մուամէլէ իյլէտիյի կիպի, դապիլի իսթիմալ սապուն իլէ դըլիսէրին հասըլ օլտու։

Ամէլիյաթտէ մուվաֆադըյէթ իչին միւհէնտիսէ պիր էճզա տահա լազըմ տըր քի, օտա աղօթիթ բօթաս, եանի կէօհէրչէլա տըր. աղօթիթ բօթաս իսթիհսալի ղըմընտա դարպօնիթ բօթասը հավի օլան պիր թադըմ նէպաթաթը, իսամիս աղօթ իլէ մուամէլէսի իյճապ իտէր, ֆադաթ իսամիս աղօթը նէրէտէն թէտարիք իթմէլի. Իշթէ պու մատտէ ճիտտէն միւշկիլ իսէտտէ միւհէնտիսի չաշըրթմատը, անճադ Դօլոն-

լարը թալիյինտէն օլարադ Ֆրանդլին տաղընը էթէք-
լէրինտէ, Հարպէր թարաֆընտան խալիս աղօթիթ բո-
թաս մատէնի պուլունտաս. իշ, թապիաթըն հասըլ ի-
լէտիյի կէօհէրչէլայը եալընըզ թասվիյէ (մադրէլ) իլէ-
մէքտէն իպարէթ դալը։

Խուլասայի քէլամ չու միխթէլիֆ իշլէր սէքիզ
կիւն դատատ իմթիտար իթտի. քիպրիթի հատիսին՝
քիպրիթիթի հատիսէ թէպէտտիւլի իքմալ օլունմատան
մէվատտը լազըմէնին ճիւմլէսի ինզար օլունմուշ օլտու-
ղունտան՝ տահա իդթիղա իտէն իւշ կիւն զարֆընտա,
Դօլանլար ամէլիայաթը քիմեէվիյէտէ դուլանմադ իւզ-
րէ պիր դաշ թանէ քիլտէն բօթա վէ սայիրէ եաբ-
ընդտան պաշդա, քիպրիթիթի հատիսին թադթիր
(կաթեցունել) ինէ մախսուս պիր տէ ֆուրուն ինշա
իյլէտիլէր. հէր չէյ թէմամը թէմամընա հաղըրլանտը.
միւրէքքէպաթը քիպրիթիյէնին թէհավվիւլի խիթամ
պուլտուդտան սոնրա հասըլ օլան մատտէ, սու իլէ տօ-
լու պիր հավուզա տէօքիւլէրէք դարըշարըրլը, պա-
տէհու սու պօշալտըլարադ սիլիս վէ քիւմիւր թօղուն-
տան իպարէթ օլան մատտէ սույըն ալթընտա դալը.
ալընան սուտա իսէ էրիմիշ քիպրիթիթի հատիս իլէ
քիպրիթիթ ալտին պուլունույօր իտի քի, պուտա հալ
օլունտուղու կիպի քիպրիթիթի հատիս պիլլուրլարը մէյ-
տանէ չըդտը, վէ տէնիզ սույը օլան քիպրիթիթ ալ-
տին իլէ դարըշըդ սու դալը։

Միհէնտիս, Պօհէմիյատա դօլայ պիր ուսուլ սա-
յէսինտէ դապիլի իսթիմալ խամիս քիպրիթ իսթիհսալ
օլունտուղունը պիլտիյինտէն, քէնտիսի տէ օ թարիքը
էսհէլի իթիխաղ իյլէտիյինտէն, դաբադը բօթալար ի-
լէ ֆուրուն ինշա իյլէմիշ իտի քի, քիպրիթի հատիս
պէօյլէ դաբալը բօթալար տէրունինէ դօնուլարադ

ֆուրունտա թէսիին օլունտու. պինաէն ալէյհ իշէ պաշլատըգտան թամ օն իքի կիւն սոնրա, եանի Մայրսըն էկրմինճի կիւնի, հէր շէյտէ գուլլանմադ իւզրէ իսթիհսալ էյլէտիյի խամիսը քիպրիթի մէյսանէ կէթիրմիշ իտի։

Միւհէնտիս, էվէլճէ թէքսիֆ (կարծրացնել) էյլէտիյի գըլիսէրին իլէ խամիս ազօթը մուամէլէ էյլէյուպ, անտէն սարըմթըրադ պիր սու հասըլ օլտու. Սկյրօս պու սօն ամէլիյաթը շըմինէլէրտէն ուզադ պիր մահալտէ եալընըզճա եաբտը, զիրա վիճուտէ կէլէն պու էճզա բէք թէհլիքէլի պիր շէյ իտի, ալիմ ատէմ էճզայի միւսթահսէլէտէն պիր մըգտար կէթիրէրէք արգատաշլարընա իրայէ իլէ.

— Իշթէ պու նիթրօ գըլիսէրին տիր, տէտի։

Ֆիլ հագըգա միւհէնտիսին իսթիհսալ էյլէտիյի սարըմթըրադ սու, պարութտան օն գաթ զիյատէ գուվվէյի թախրիպիյէյէ մալիք օլան նիթրօ գըլիսէրին իտի. նիթրօ գըլիսէրին, պարութ կիպի եալընըզ աթէշլէ միւշթէյիլ օլմազ, սիւրիւլմէք վէ վուրմադ իլէ տէ աթէշ ալըր, պինաէն ալէյհ իսթիհսալի բէք թէհլիքէլի տիր։ Պանգրօֆ քէմալի պիդայտի իլէ միւհէնտիսէ.

— Շիմտի պու սու պիզիմ գայալարը բարչալայաճադ, էօյլէ՞ մի, տէյու սորտու։

Սկյրօս. — Էվվէթ արգատաշլար, հէմ նիթրօ գըլիսէրին, գուվվէյի թախրիպիյէսինին չիտտէթի հասէպի իլէ, կըրանիթ թաշլարը կիպի նէ գատար սէրթ մանիյէ միւսատրֆ օլուրսա օ գատար զիյատէ իճրայի թէէսիր իտէր։

— Միւսիւ Սկյրօս, պու նէ՞ վագրթ օլաճադ։

— Եարբն գայալարա պիր տէլիք աշըգտան սոնրա,

Էրթէսի կիւն, եանի Մայըսըն եիրմի պիրինտէ պիղիմ մատէնճիլէր, Կըրանթ կէօլիւնին սահիլի իլէ եիւքսէք գայալըդ արասընտաքի պիր նօգթայա կիթ-տիլէր. պու նօգթա կէօլին սաթհընտան ալչագ օ-լուպ, սուլար անճագ սահիլի թէշքիլ իտէն եիւքսէք գայալըգլար իլէ տուրույօր իտի քի, էկէր օ գայալար գալտրրլաճագ օլուրսա, կէօլին սուլարը ալչլան մէճրատէն չըգըպ, թէրէնին եանընտա պուլունան ի-քի եիւղ էլի գատէմ եիւքսէքլիյինտէ գայալարտան աշաղը տէօքիւլէրէք տէնիղէ իլթիհագ իտէճէք իտի։

Եէնի մէճրա իսէ պէօյիւք օլաճագ, վէ սուլար քէսրէթլէ ադարաղ կէօչիւլմէսի մանթլուպ օլան էսկի մէճրայը մէյտանէ չըգարաճագ իտի. մանթլուպ, կէօ-լէ պու նօգթատա սահիլիք իտէն գայալարը ըէֆ իյ-լէմէք օլտուղունտան, միւհէնտիսին թահտը ըէյասէ-թինտէ օլարաղ, Պանդրօֆ օրատա պիր տէլիք աշմա-յա պաշլատը. տէլիք, գայալարըն իչինտէ պիր նօգ-թատան պաշլայըպ, կէօլ թարաֆընա տօղրու մայի-լէն ալչլաճագ վէ կէօլին սուլարը սաթհընտան տահա ղիյատէ ալչալընճայա գատար տէրինլէշիրիլէճէք ի-տի։

Պանդրօֆ իլէ միւհէնտիս օ տէրէճէ հայրէթլէ չա-լըշտըլար քի, պու միւչկիւլ ամէլիյաթ, էօյլէտէն տէօրթ սաաթ սօնրա խիթամ պուլտու, միւհէնտիս օն լիթրա գատար նիթրօ գլիսէրին իսթիմալ իտէ-ըէք պիր նէթիճէյի միւտհիշէ իսթիհսալ իթմէք ի-թէյօր իտի։

Ճիմանի իշ նիթրօ գլիսէրինի աթէշլէմէյէ գալ-տը։ Նիթրօ գլիսէրինի բաթլաթմագ իչին պիր տար-պէ լազըմ իտի, չինքի աթէշ վէրիլէճէք օլուրսա բաթ-լամատան եանար կիտէր. Սկյրօս թէհլիքէտէն արի օ-

լարագ պու տալպէ.լի վէրմէք իւզրէ չէօյլէ պիր թէտ-
պիրէ միւրաճաաթ իթտի. էվվէլա աչըլան տէլիյին իւ-
զէրինէ իւչ այադը եիւքսէքճէ պիր սըբա ըէքզ իլէ,
սալտան մամուլ իբէ աղըրճա պիր ատմիր բարչասը
պաղլասը, վէ տէմիրին մէրպութ օլտուղու իբին օր-
թասընա, պաչդա պիր ուղուն իբ բապթ իտէրէք, տի-
կէր ուճունը եիրմի օթուզ ատըմ իլէրիյէ գատար կէօ-
թիւրտիւ, վէ իբլէրի քիւքիւրթլէ.յէրէք ֆիթիլ մէգա-
մինտա օլան ուղուն իբի ատէչլէ.յէճէք իտի քի, պու
սայէտէ իբ եանաճագ, վէ տէմիրին մէրպութ օլտու-
ղու տիկէր իբին օրթասընա գատար ատէչ կէլէճէք,
վէ օրատա իքինճի իբատէ եանարագ պիթթապի սըբայա
պաղլը օլան տէմիր, ալթընտաքի էճղանըն իւզէրինէ
տիւշէճէք, վէ նիթրօ գլիսէրինի բաթլատաճագ ի-
տի։

Միւհէնտիս պէօյլէճէ եաբուրգտան սոնրա մատէն
տէլիյինէ աղզընա գատար գլիսէրին տօլտուրսը, վէ
տէլիյին իսարիճինատէ տէմիրին տիւշէճէյի եէրլէրէ տէ
պիր աղ տէօքտիւ, վէ քէմալի իհթիյաթ իլէ իբին ու-
ճունը թուրթուշտուրտուգտան սոնրա, գօշարագ չըմի-
նէլէրտէ պուլունան արգատաչլարընըն եանընա կէլտի.
ինտէլ հիսապ պու իբ թամ եիրմի պէշ տագրգատա
եանաճագ իտի։

Ֆիլհագրգա եիրմի պէշ տագրգա սոնրա նագա-
պիլի թասավվուր պիր տէհշէթլէ բաթլատը. կիւյա
պիթիւն ատա թէմէլինտէն թիթրէմիշ, վէ պիր եանար
տաղտան ֆըրլայօր իմիշ կիպի թաչլարը հէվլայէ սաչ-
ը, վէ հէվատա օլան հարաքէթ օ տէրէճէ չիտատէթլի
օլտու քի, չըմինէլէրին թաչլարը սալանտըղը կիպի,
բա/թլայան մահալտէն իբի միլ ուղագ օլտուգլարը հալ-
տէ Դօլօնլար եէրէ ատիչտիւլէր, վէ տէրհալ այաղա

գալդարագ նէթիճէյի զայրէթլէրինի կէօրմէք իւզրէ հէման կէօլ քէնարընա գօշտուլար։

Գօլօնլարըն ազգընտան պիր նիտայի հայրէթ ու մէտերրէթ չըգտը. կէօլիւն սահիլինի թէշքիլ իտէն կըրանիթ գայալըզը վասիճէ աչըմըշ օլուպ, կէօլիւն սուլարը օրատան չիտտէթլի պիր ճէրիյան թէշքիլ իտէրէք ֆըբլատըզընը, վէ նիւքսէք գայալար իլէ կէօլիւն սահիլի արատընտա քէօրիւրէրէք ագտըգտան սոնրա, պալատէ պէյան իյլէտիյիմիզ իւզրէ իբի եիւզ էլի գատէմ եիւքսէքլիքտէն տէնիզ քէնարընա տէօքիւլտիյունիւ, վէ օրատան տէնիզէ իլթիհագ իթտիյինի կէօրտիւլէր։

18

Թէշէպպիւսիւնտէ մուվաֆֆագ օլան միւհէնտիս, միւթատը իւզրէ ասլա ալայիմի մէնունիյէթ կէօսթէրմէքսիզին վէ հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէքսիզին շէշալէյէ պագըպ տուրույօր իտի. Հարպէր իլէ ժէտէօն բէք սէվինմէքտէ, Նապ սէվինճինտէն սըչրամագտա, վէ Պանգրօֆ իսէ պիր չիվէյի մախսուս իլէ պաչընը սալայարագ.

— Օ՛հ, Ալլահ իչին միւհէնտիսիմիզ միւթէֆէննին տիր, տէմէքտէ իտի։

Վագաա նիթրօ գըլիսէրին մաթլուպտան զիյատէ պիր խըտմէթ իթմիչ իտի. կէօլէ այըլան մէճրա, օ գատտի ճէսիմ իտի քի, էսկի մէճրայէ նիսպէթէն պու եօլտան իչ գաթ ֆազլա սու կիտիյօր իտի. պի-

նաէն ալէյհ պիր աղ սոնրա միւթլաղա կէօլիւն սուլա-
րը ալչալաճադ իտի։

Գօլօնլար, չըմինէլէրէ ավտէթ իտէրէք, դաղմա
քիւրէք, չէքիճ, սաղտան մամուլ իր, վէ պիր աղ տա
դավ ալարադ Թօր իլէ պէրապէր թէքրար կէօլիւն քէ-
նարընա կէլտիլէր. Ֆոնայի բահտէ կէմիճի՝ միւհէն-
տիսէ.

— Ծոդաթ միւսիւ Սըմիթ, եաբաղըմըղ պու սու-
յըն սայէսինտէ լուղումը թադտիրլինտէ ատամըղը տա
պէրհէվա իտէպիլիրիղ, տէտի։

— Շիւպհէսիղ, իշ էճղանըն մըդտարընտա տըր,
քիւրէյի արզ պիլէ ալթըլապիլիր։

— Պու էճղայը թիւֆէնկատէ դուլանամա՞զմըյըղ։

— Խայր Պանդրօֆ, նիթրո դըվիսերինին շիտատէթի
բէք զիյատէ տիր, սիլահլարը տարմատաղըն իտէր-
ֆադաթ էլիմիղտէ խամիս ալօթ, կիւհէրչէլա, քիւ-
քիւրա վէ քէօմիւր պուլունտուղը իշին բամուդ պա-
լութը, հաթտա պարութ պիլէ իմալ իտէպիլիրիղ,
ֆադաթ էլիմիզտէ սիլահ եօդ տըր։

— Ատամ սէնտէ պիր աղ չալըշըր օնրտա եաբա-
ըրըղ։

Կէօրիւնիւր քի Պանդրօֆ Լինգօն ատասը լուղէթ
քիթապընտան «ղայրի միւմքին» քէլիմէսինի քիւլիյէն
սիմիշ տիր։

Գօլօնլար կէօլին էսկի մէճրասընըն պուլունտուղու
մահալէ սէյիրթտիրէր, սուլարըն չէքիլմէսի հասէպի
իլէ գայալար իւղէրինտէ մէյտանէ չըգան պասամադ
կիպի եէրլէրէ իսթինատէն, մէճրանըն աղզընա գատար
էնմէքտէ գօլայ իտի. մէճրանըն աղզը եիրմի գատէմ
պօյունտա օլտուղու հալտէ, արզը անճադ իբի գա-
տէմ գատար օլտուղունտան, Գօլօնլարըն, պուրատան

իշէրի կիրէպիլմէլէրի միւմքիւն տէյիլ իտի. Ֆադաթ նապ իլէ Պանդրօֆ գաղմա վէ տէմիր չիվիլէրի էլէ ալարագ, պիր սաաթ զարֆընտա ինսան կիրէպիլէճէք դատար պիր տէլիք աչտըլար։

Միւհէնտիս տէլիյին աղղընա թէգալլուպ իլէ մէճրա տէրունինտէ ինիլէպիլիր պիր եօդուշ պուլունտուղունը կէօրտիւ, էկէր եիւքսէքլիյի աղալմըշ իսէ, պու մէճրա իլէ տէնիզէ դատար կիթմէք գապիլ օլապիլէճէք իտի, պունտան պաշդա աշաղըլարտա պէօյիւճէք մաղարա կիպի պիր մահալտէ պուլունտու, անտէն իսթիֆատէ իթմէք տախի միւհթէմէլ իտի։ Պանդրօֆ.

—Էյ միւսիւ Սիյրօս, նէ՞ տուրույօրուղ, Թօքըն իշէրի կիրտիյինի կէօրմէ՞յօրմուսունըզ, տէտի։

—Էվվէթ կիրէլիմ. Ֆադաթ իշէրիսի դարանըզտըր. Նապ կիթսին պիր աղ չըրա կէթիրսինտէ էօյլէ։

Նապ իլէ Հարպէր, կէօլիւն քէնարընտաքի չամ աղաճլարընտան պիր չօդ չըրալը տալլար դօրարտըլար. պունլար մէշէլէ կիպի եագըլտըդտան սոնրա, էօնտէ Թօք իլէ միւհէնտիս օլարագ մէճրայէ կիրտիլէր. Ֆադաթ միւլահաղալէրինէ մուղայըր օլարագ, մէճրա կիթտիքճէ կէնիշլէնէյօր իտի. պիր աղ սոնրա այագտա տօղրուճա տուրարագ իլէրլէմէյէ պաշլատըլար։

Մաղարա տէրունինտէ նամահտուտ ղէմանլէրտէն պէրի ադան սուլար, ղայատէ եօսուն եարարագ եիւրիւմէյի բէք թէհլիքէտար իյլէտիյինտէն, Գօլօնլար ղայէթ տըգդաթ վէ իհթիյաթ իլէ եիւրիւմէյէ մէճպուր օլտուլար. միւհէնտիս պու մաղարանըն սու ճէրիեանընտան հասըլ օլմայըպ, պիլաքիս մէրքէղի ալըղ չիտէթը հէրարէթի, եանի եանար տաղ թէէսիրի իլէ վիճուտէ կէլտիյինի անլատը։

Գոլոնլար մէճրա տէրունինտէ իլէրլէտիքճէ, վագաա պիր շէյ սէոյլէմէ յօրլար իտի իսէ տէ, կիթտիքճէ կիրիֆթարը խէվֆ ու տէհշէթ օլույօրլար իտի. զիրա իլէրուտէ տէնիզ ճանավարլարընտան պիր միւտհիշ հայվանըն միւխթէֆի պուլունաճաղը իհթիմալտէն պահտ օլմատըղընտան, պէօյիւք պիր իհթիյաթ լաղըմ կէլիյօր իտի.

Մամաֆիհ Թօր, Գոլոնլարըն էօնիւնտէն կիթմէքտէ օլմաղըլա, շայէտ պիր թէհլիքէ օլսա, էլպէթ իխթարը քէյֆիյէթ իտէճէք իտի.

Պէօյլէճէ եիւզ գատէմ գատար իլէրլէտիքտէն սոնրա միւհէնտիս տուրարագ արգատաշլարընը եանընա ճէլպ իթտի. տուրտուգլարը եէր կէնիշճէ պիր մաղարա իտի քի, թավանընտան հալա սուլար տամլայօր իտի. հէվասընտա թէաֆֆիւնէ տէլալէթ իտէր պիր շէյ հըսս օլունմայօր իտի. ժէտէօն սէօղէ աղազ իլէ.

— Ազիզիմ Սիյրօս, իշթէ ղայէթ կիզլի վէ քէշֆի միւմքիւնսիզ պիր մահալ. լաքին չիֆայիտէքի գապիլի սիւքէնա տէյիլ, տէտի.

Պանգրօֆ. - Նէտէ՞ն գապիլի սիւքէնա տէյիլ իմիշ.

— Զիւնքի չօգ գարանլըգ, հէմոէ տար տըր.

— Պէօյիւթմէյէ, վէ ըշըգ ալմագ իչին տէլիքլեր աչմաղա մուվաֆֆագ օլամա՞ղմըյըզ.

Սիյրօս. - Պիզ եօլումուզտա տէվամ իտէլիմ, պէլքի աշաղըլարտա տահա մինասիպ եէրլեր պուլուրուզ.

Հարպէր. - Դայալարտաքի իրթիֆաըն տահա անճաղ իչտէ պիրինի գաթ իթտիք.

Սիյրօս. - Էվվէթ, հէնուզ սիւլիւսինի գաթ էյլէտիք, մէճրատէն պէրի անճաղ եիւզ այագ գատար էնտիք, պէլքի եիւզ գատէմ տահա աշաղրտա...

Նապ. - (Միւհէնտիսին սէօզիւնի դաթ իտէրէք.) Թօք նէ՞րէտե։

Ֆիլհագրգա մաղարանըն իշլինի արատըլար, ֆագաթ քէօրէք պուլունմասը։

Պանդրոֆ. - Պէլքի քէօրէք եօլունտա տէվամ իթմիշ տիր։

Սիյրոս. - Ֆէօրէյէ եէթիշէլիմ։

Գօլօնլար էլլի գասէմ տահա էնտիլէր. պու արալըդ իլէրիտէն պիր թադըմ աճիպ սէտալէր իշիտիլտիյինտէն, տուրուպ տինլէտիլէր։

Հարպէր. - Իշիտիլէն սէս Թօքըն ուլամասը տէյի՞լ մի տիր։

Պանդրոֆ. - Տէմիրլի օգլար էլիմիզտէ տիր, իհթիյաթլէ տավրանարադ իլէրլէյէլիմ։

Ժէտէօն. - Իշ կիթտիքճէ մէրագ վէրիյօր։

Գօլօնլար, հէր թէհլիքէյի կէօզէ ալտըրարագ քէօրէյին իմտատընա գօշտուլար. հայվան, կիթտիքճէ ուլամայը արթըրըյօր իտի. աճէպա միւտհիշ պիր ճանավար բէնչէսինէ՞ մի տիւշտիւ. նիհայէթ իւլ էմ՞ պիր դաչ տադրգա սօնրա ալթմըշ գատէմ աշաղրտա Թօքը պուլտուլար։

Ֆէօրէյի պուլտուդլարը եէր ղայէթ լաթիֆ վէ վասի պիր մաղարա իտի. Նապ իլէ Հարպէրին մէշալէլերի իլէ օրթալըդ զիյատար օլտու, ճէսիմ մաղարա պօշ իտի. Գօլօնլար թէմամէն էթրաֆը տօլաշըպ հիչ պիր շէյ կէօրէմէտիլէր. ֆագաթ Թօք հալա ուլամագտա տէվամ իտիյօր իտի։ Սիյրոս պիր դաչ տէֆա քէօրէյի օխշատրգտան սօնրա.

— Պուրասը պէօյիւք պիր մաղարա, իլէրիսիտէ եօգ, միւթլադա սուլարըն կիթտիյի պիր մէճրա պուլունաճագ տըր, տէտի։

Պանդրոֆ. - Էվվէթ միւսիւ Սիյրոս, տրդդաթ ի-տէլիմ պէլքի պիր տէլիյէ տիւշի վէրիրիզ։

— Միւհէնտիս. - Թօ՛ք, իլէրի։

Քէօրէք էֆէնտիսինին սէօզիւ իւզէրինէ մաղարանըն նօգթէյի միւնթէհասընա տօղրու գօշտու, վէ օրատա էվվէլքինտէն զիյատէ հայդըրմաղա պաշլատը։ Գօլօնլար քէօրէյի թէադրպ իտէրէք, մէշալէլէր սայէսինտէ օրատա, կըրանիթ թաշը տէրունինտէ աշըմըշ պիր գույու կէօրտիւլէր. կէօլիւն սուլարը, Գօլօնլարըն կէլտիյի եէրլէրտէն կէչէրէք մաղարանըն տէրունինի տօլտուրտուդտան սօնրա, շիմտի միւշահատէ օլունան շու գույուտան տէնիզէ իլթիհադ իյլէտիյի անլաշըլը. պու գույու ատի գույուլարտան ֆարգսըզ իսէ տէ, տէրունինէ կիրմէք գապիլ տէյիլ իտի։

Մէշէլէլէր գույունըն աղղընա թութուլտու, ֆագաթ տէրունինտէ պիր շէյ կէօրիւլէմէտի. միւհէնտիս, թութուշտուրտուղու պիր չըրա բարշասընը գույուեա ալթտը, չըրա, զիյասը իլէ գույունըն տիվարլէրինի այտընալթարագ աշաղա էնտի. սէտատէն, չըրանըն սույա, եանի սաթհը պահրէ տիւշիւպ սէօնտիւյի անլաշըլը։

Զըրանըն աշաղը էնտիյի միւտտէթճէ միւհէնտիս գույունըն տէրինլիյինի տօգսան գատէմ գատար թախմին իյլէտի քի, պու հիսապճա մաղարանըն սաթհը, տէնիզտէն տօգսան այագ եիւքսէք օլտուղու թէհադգուդ իթտի։

Սիյրոս Սըմիթ. - Իշթէ պուրասը պիզիմ մէսքէնիմիզ օլաճագ տըր։

Ժէտէօն. - Ֆագաթ պուրատա պաշգա պիր ճանավար սաքին իմիշ։

Միւհէնտիս. - Նէ՞ եաբալըմ, օ ճանավար շու գու-

յուտան գաչարագ եուվասընը պիզէ թէրբ իթտի։

Պանդրոֆ. – Տօղրուսը չու անտէ Թօբրն եէրինէ քէօրէք օլուպ ուլամասընն սէպէպինի անլամագ իսթէյօրում։

Միւհէնտիս. – (Բէօրէյէ պագարագ եավաշ սէս իլէ.) Էվվէ՛թ, Թօր բէք չօգ ճիհէթլէրտէ պիզտէն զիյատէ մալիմաթէ վագբի տբր։

Շու անտէ Գօլօնլարրն արզուսընն գբսմբ ազամբ օլմուշ տէմէք իտի, իչինտէ պուլունտուգլարբ մաղարանն, հէր նէ գատար մէչէլէլէր սայէսինտէ ճէսամէթ ու գապիլէյէթինի անլամայօրլար իտի տէ, պունն տիվարլէր իլէ օտա վէ սալօնլարա թագսիմի, կիւզէլճէ տայիրէյի իմքեանտէ իտի, հէր նէ գատար մաղարա բուԹուպէթլի իսէ տէ, պիր տահա պուրալարա սու կէլմէյէճէյինտէն, բուԹուպէթտէ ազ վագբթտա պէրթարաֆ օլաճագ իտի. մամաֆիհ իքի միւշկիւլ նօգթա գալբյօր իտի քի, պիրինճիսի մաղարայբ այտընլաթմագ, իքինճիսի տէ կիրուպ չբգմայբ գօլայլաթմագ տբր։

Մաղարանն թավանընտան տէլիք աչմագ գապիլ տէյիլ, չինքի իսԹէլէրինտէ եիւղ մէթրօ գալբնլբղընտա գայա վար իտի, օլսա օլսա անճագ գայանն ճէպհէսինտէն, եանի տէնիզէ գարչբ օլան ճիհէթտէն տէլիք աչարագ ըչբգ ալմագ միւմքիւն օլապիլէճէք իտի, միւհէնտիս մէտիսէլտէն պէրի գաթ իյլէտիքլէրի մէսաֆէյի հիսապլայարագ, տէնիզէ գարչբ օլան տիվարբն բէք գալբն օլմայաճաղընը հիսապ իթտի. կիրիպ չբգմագ մէսէլէսինէ կէլինճէ, պուտա, բէնչէրէ աչբլտբգտան սօնրա պիր գաբու վէ նէրտիւպան ինչասբ իլէ միւմքիւն օլաճագ իտի, միւհէնտիս չու ֆիքրինի արգասաչլարբնա արզ իյլէտիյինտէ, Պանդրոֆ.

— Միւսիւ Սիյրօս իշ պաշընա կէչէլիմ, ալաթլարըմ եանընմտա տըր, պէն շու տիվարը տէլմէնին եօլունը պուլուրում, իշթէ շուրատան տէլմէյէ պաշլամայը տըր, տէյէրէք, ճանսիբէրանէ չալըշմաղա պաշլատը, եարըմ սաաթ սօնրա մէրգումըն եէրինէ նապ կէչտի, վէ անտէն սօնրատա ժէտէօն իշէ տէվամ իթտի։

Իքի սաաթ գատար պէօյլէճէ քէմալի կէրմի իլէ չալըլարագ գայայը տէլմէյէ մաՀվաֆֆագ օլսուլար, վէ հէբսի պիր աղըզ.

—Հուրրա՛, տէյի հայդըրտըլար։

Գայալըզըն գալընլըզը պուրատա թամ իւշ գատէմ ըատտէսինատէ իմիշ։

Միւհէնտիս աչըլան տէլիքտէն պաղտը, թախմինի իւզրէ սահիլտէն տօգսան գատէմ եիւքսէքլիքատէ իտիլէր, սահիլտէն իլէրուտէ Սէլամէթ ատասը, վէ տահա իլէրուտէ պահրը Մուհիթ պուլունմագտա իտի, աչըլան տէլիքտէն չիտտէթլի պիր զիյա կիրէրէք, մաղարանըն տէլուունինի լաթիֆ սուրէթտէ թէնվիր իյլէտի։

Մաղարանըն սօլ թարաֆը եիւզ գատէմ պօյընտա, վէ օթուզ գատէմ էնինտէ օլուպ, սաղ թարաֆը կէնիշ օլտուղտան պաշգա եիւզ գատէմէ եագըն եիւքսէքլիյի վար իտի, պու ճիհէթտէ միւթէատտիտ տիրէքլէր օլտուղու կիպի, թավանըն տիրէքլէրի տէ զայրի միւնթաղամ օլտուղու հալտէ լէթաֆէթպախշա իտի։

Գօլօնլար, ուֆագ պիր մաղարա պուլմագ իմիւտինատէ իքէն, պէօյլէ պիր տիլքիշա մահալ պուլտուգլարընտան տօլայը հայրէթտէ գալմըշլար իտի, հէր քէսին աղզընտան մահզուզիյէթ նիտալէրի չըգայծր իտի, Սիյրօս իսէ աղզը պիր հալտէ.

—Արգատաշլարրմ, շու մաղարայը մընդտարը քեաֆի այտընլաթտրգտան սօնրա, սօլ թարաֆա օտալարրմըզը վէ անպարլարրմըզը եաբարրզ, սաղ թարաֆտաքի կէնիշ մէյտանը տա քէնտիմիզէ թէճրիպէ վէ միւզէխանէ իթիխաղ իտէրիզ, տէտի։

Հարպէր. - Պուրայա նէ՞ իւնվան վէրիլէճէք։

— Կըրանիթ Հաուզ։ (*)

Պու էսնատէ մէշէլէլէր եանըպ պիթմէք իւզրէ օլտուզունտան, իշին պագբյէսինի էրթէ կիւնէ պըրագարագ մաղարատան չրգմագ զարուրի օլտու. Փագաթ կիթմէզտէն էվվէլ Սիյրոս Սըմիթ պիր տահա մահուտ գույունըն եանընա կէլիպ տրգգաթլա տինէտի իսէ տէ, պիր չէյ տույմատըզը կիպի, իշինէ պիր մէշէլէ տահա աթտըզընտա, եինէ շիւպհէյի տավէթ իտէր պիր չէյ կէօրէմէտի, կէօրիւնիշէ նաղարէն շու մաղարատա տուրան ճանավար, սուլարըն չէքիլտիյինի հըսս իլէ գույույա աթըլարագ տէնիզէ մէրպութ օլան գույունըն տիպինտէն գաչըպ կիթմիշ իտի։

Միւհէնտիս կէօզլէրի տալկըն վէ զայրը միւթէհարրիք օլարագ տիւշիւնմէքտէ իքէն, Պանգրոֆըն կյլէտիյի իխթարընտան քէնտինէ կէլիպ, ըէֆիգլէրի իլէ պէրապէր կէլտիքլէրի եօլտան ավտէթէ պաշլատըլար, էօնտէն կիթմէքտէ օլան թօք տայիմա ուլայօր իտի։ Դօլօնլարըն էլլէրինտէքի մէշալէլէր հէման սէօնմէք իւզրէ իքէն, Կըրանթ կէօլիւնին էսկի մէճրասընտան չրգտըլար։

(*) Ինկիլիզ վէ Ամէրիգա լիսանլարընտա «Կըրանիթ Հաուզ» թաշտան էվ տիմէք տիր։

19

Իրթէսի կիւն Գօլօնլար եէնի մէսքէնլէրի օլաճագ օլան Կըրանիթ Հասուղն ըսլահը իլէ մէշղուլ օլտուլար վագաա գայալար տէրունինտէ հէր տիւրլիւ թէարրուղտան, մաղարրաթտան, բուղկեարտան վէ տէնիզտէն մէսուն օլան պու իգամէթկեահէ պիր ան էվվէլ կէլիպ եէրլէշմէք իսթէյէն Գօլօնլար, միւհէնտիսին ֆիքրինճէ շըմինէլէրի թէմամէն թէրք իթմէյուպ, օրասընը պիր թագըմ ամէլիյաթը ճէսիմէյէ մահալ իթիխաղ իտէճէքլէր իտի։

Սապահլէյին միւհէնտիսին իլք իշի, Կըրանիթ Հաուղն էօն թարաֆը սահիլին նէրէսինէ թէսատիւֆ իտիյօր օլտուղունը անլամագ օլտու. սահիլտէն սէքսէն գատէմ գատար եիւքսէքլիքտէ պիր տէլիք միւշահատէ օլունույօր իտի քի, մէգքիւր տէլիյէ տահա չիմտիտէն պիր թագըմ կիւվէրճինլէր կիրիպ չըգըյօր իտի։

Միւհէնտիսին ֆիքրի, մաղարայը պէշ գըսմա վէ պիր սալօնա թագսիմ իտէրէք, էօն թարաֆտան տախի պէշ բէնճիրէ պիրտէ գաբու աչմագ իտի. Պանգրօֆ, բէնչէրէլէրին լուղումընը թաստիգ իլէ պէրապէր գաբունըն աչըլմասընա պիր մանա վէրէմէտի. զիրա մաղարանըն գաբուսը, կէօլիւն եանընտաքի մէտիսէլ տիր տէյօր իտի. պունա ճէվապէն Սիյրօս.

— Տօսթլա՛ըմ, պէնիմ ֆիքրիմ օ մէտիսէլի թէմամէն գաբամագ, վէ քիմսէյէ սէզտիրմէյէճէք տէ-

ըէճէտէ կկողէմէք, հաթտա լուզումը թագտիրինտէ սուլարըն եէնի մէճրասընա պիր սէտ եաբարագ, կէօ-լիւն սույունը եինէ եիւքսէլտիպ օրասընը սու իլէ գա-բայըպ ալթընտա պըրագմագ տըր. զիրա օրատան պու-ռայա կիրմէք պիզիմ իչին գօլայ օլտուղու կիպի, պաշ-գալարը իչին տէ գօլայ օլապիլիր, տէտի։

Պանգրոֆ. – Պիզ պուռայա սոնրա նասը՞լ կիրէր չըգարըզ։

Միւհէնտիս. – Պու թարաֆտան իրտէն պիր նէր-տիւպան եաբարըզ, նէրտիւպանը գալտըրտըզըմըզ կի-պի, քիմնէնին պուռայա կէլէպիլմէսի միւմքինսիզ օ-լուր։

— Պու գատար իհթիյաթէ նէտէն լուզում կէօ-ռիւյօրսունըզ, չիմտիյէ գատար ճանավարլարան բէք օ գատար մազարրաթ կէօրմէտիք, ատամըզ իսէ մէս-քիւն տէյիլ տիր։

— Պունտան գաթիէն էմի՞ նմիսինիզ։

— Ատանըն հէր թարաֆընը քէչթ ու կիւզար իթ-տիյիմիզ կիպի գաթիէն էմին օլուրուզ։

— Բէք ալա, ատատա ինսան պուլունմազսա պի-լէ խարիճտէն կէլէպիլիր, պահրը Մուհիթին պու թա-ռաֆլարը բէք թէհլիքէլի տիր. պինաէն ալէյհ իհթի-յաթը տավրանմագ լազըմ տըր։

Կըրանիթ Հաուզ, Մէրսի նէհրինին պիւքիւլտիւյի նօգթա իլէ շըմինէլէրի թէշքիլ իյլէյէն գայալըգ արա-սընտա քեային օլտուղունտան, տայիմա զուհուրի մէլ-հուզ օլան շըմալի շարգի ռուզկեարլարընա մարուզ տէյիլ իտի, զաթէն միւհէնտիս աչըլաճագ օլան բէն-չերելերե չերչիվելեր եաբտըգտան սոնրա տըշարըսընա տա միւքէմմէլ գանատլար թագմագ ֆիքրինտէ իտի։

Գօլանլար տերհալ իչէ պաշլայըպ միւհէնտիսին եէ-

տինտէ պուլունան Նիթրօ գըլիսէրինտէն ճիւզվի պիր մըգտար իսթիմալ իտէրէք, գաբուլը, բէնչէրեկէրի վէ սալօնտա պիր պէօյիւք բէնչէրէ աչտըլար. աչըլան մահալլէրէ պիրէր միւնթազամ շէքլ վիրմէք իչին իքի կիւն գատար օղրաչըլար. պիր գաչ կիւն սօնրա Կըրանիթ Հաուզ լայըգը իլէ այտընլանմըշ օլտու.

Սէյրօս Սըմիթին բըլանը մուճիպինճէ պէշ գըսմա թագսիմ օլունան մաղարանըն պիրինճի գըսմը, գաբընըն նէրտիւպանըն օլտուղու նէրտէքի արալըղը թէշքիլ իտէճէք, անտէն սօնրա օթուզ գատէմ կէնիշլիյինտէ պիր մաթպախ, գըրդ գատէմ կէնիշլիյինտէ պիր թաամ օտասը, երինէ այնի ճէսամէթտէ պիր եաթագ օտասը իլէ պէօյիւք սալօնըն եանընտա պիր միսաֆիր օտասը պուլունաճագ իտի.

Պու թագսիմաթ մաղարանըն սօլ թարաֆընը թէմամէն իշղալ էյլէմէյիպ, օտալար իլէ մաղարանըն պիր գըսմը արասը այրըլարագ, օրասը հէր նէվ մէքիւլաթ, մէշրուպաթ, վէ սայըր էտէվաթ իչին անպարըգ իտէճէք իտի. պունտան պաչգա եօգարըտա պիր ուֆագ մաղարա տահա վար իտի քի, Գօլօնլար պուրասընը թավան արասը թէսմիյէ իթտիլէր.

Կըրանիթ Հաուզէ կիտիպ կէլմէք իչին էվվէլա մէնղարէյի վասիյէ թէբէսինէ չըգմագ, վէ իքի եիւզ գատէմ թուլինտէ օլան մէճրայէ էնմէք լազըմ կէլիյօր իտի. միւհէնտիս հէման ֆիքրինի մէվգըյը իճրայէ գոյմագ իսթէյիպ, սաղլամ պիր նէրտիւպան ինչասընա պաչլանըլտը.

Պու նէրտիւպանըն իրի Ֆիւրի-Ժունգ նամընտաքի աղաճըն լիֆլէրինտէն եաբըլտըգտան սօնրա կիւղէլճէ պիւքիւլէրէք, գալըն պիր հալաթ գատար սաղլամ օլտու. նէրտիւպանըն այագլարըտա ղայէթ տաեանըգ-

լը պիր նէվ սէրվի աղաճընտան եաբըլտը. պունլարըն հէբսիտէ Պանդրոֆքն էլինտէն չըդմըշ իտի։

Նէրտիւպան դաբըյա բապթ օլունտուդտան սոնրա, սայըր լիֆտէն մամուլ իբլեր իլէ մագարալը պիր բալանկա եաբըլտը. թուղլալար վէ քիրէճ քէմալի սուհուլէթլէ Կըրանիթ Հաուղէ նագլ օլունտու, վէ հէման ամէլիյաթէ պաշլանտը. միւհէնտիսին թահտը նէղարէթինտէ իճրա օլունան պու ամէլիյաթ պիր դաշ կիւնտէն խիթամ պուլուպ, բըլան մուճիպլինճէ մաղարանըն տէրունի լայըդը իլէ թանզիմ իտիլմիշ իտի. Գօլօնլար կէօրտիւքլէրի իշլերի քէմալի զէվդ ու սէֆա իլէ իճրա իտիյօրլար իտի։

Լանայի ամէլիյաթտա Հարպէր քէնտինի կէօսթէրտի. տէլիգանլը զէքի, չալըշգան, վէ հէր շէյի չաբըգ անլայըպ չաբըգ իճրա իտէր օլմաղըլա, միւհէնտիս կիթտիքճէ պու չօճուղա օլան մուհապէթինի արթըրըյօր իտի. Հարպէր տէ պիլ մուդապէլէ միւհէնտիս հադդընտա պիր մուհապէթը իհթիրամքեարանէ հասըլ իտիյօր իտի. պու հալէրի կէօրէն Պանդրոֆ իսէ սոն տէրէճէ մէճմուն օլտու։

Նապ, տայիմա ճէսարէթ, սատադաթ վէ զայրէթը միւճէսսէմէ օլուպ, էֆէնտիսինի սէվէր, սէվիլիր, վէ Պանդրոֆ իլէ հիւսնի իմթիզաճտէ պուլունմադտա իտի. Ժէտէօն տախի ղույուր, զէքի վէ էլինտէն իշ կէլիր պիր ատէմ օլմաղըլա, Գօլօնլար ըէյիսլէրի միւհէնտիս իլէ պէրաբէր, եէքտիկէրէ հէր վէճհ իլէ ույկուն ատէմիլէր իտի։

Կըրանիթ Հաուղէն նէրտիւպանը Մայիսին եիրմի սէքիզինճի կիւնիւ դաթիէն եէրլէշտի. սէքսէն գատէմ պօյու օլան պու նէրտիւպան եիւզ պասամաղա թադսիմ իտիլմիշ իտի. եէրտէն գըրդ գատէմ գատար եօ-

գարբաա գայալար իւզէրինտէ պիր չբգընթը վար իտի քի, օրասը իշլէնէրէք պիր նէրտիւպան պաշը հալինէ սօգուլտու. նէրտիւպանտա իքիյէ թագսիմ օլունարագ, պիրինճի գըսմը, թօբրագտան նէրտիւպան պաշընա գատար. իքինճի գըսմը տախի օրատան գալույա գատար միւմթէտ օլաու. իքինճի գըսմ նէրտիւպան էնիպ չբգըլըրը զէման վիճուտէ կէթիրիլէն չբգընթըյա բապթ օլունուպ, պէօյլէճէ պիր ֆասիլէ վէ մահալը իսթիրահէթ հասըլ օլույօր իտի քի, ագշամլարը օ իքի նէրտիւպանտէ չէքիլիպ կըրանիթ հաուզէ ալընըր իտի. զաթէն միւհէնտիս սու գուվվէթի սայէսինտէ էնիպ չբգմագ իւզրէ պիր մաքինա եաբմագ իսթէյօր իտի.

Գօլանլար նէրտիւպանտէն էնիպ չբգմաղա չաբբգ ալըշըրլար, Պանգրօֆ կէմիճիլիյի սէպէպի իլէ պու խուսուսատա հէր քէսէ տէրս վէրսի, հաթտա Թօբ տախի զէքեասը սայէսինտէ, աղ վագըթտա նէրտիւպանտէն չբգըպ էնմէյէ ալըշը.

Պու իշլեր իճրա օլունուր իքէն գըշ թէգարրուպ էյլէմիշ իտի. Գօլանլար, գըշ մէվսիմինտէ եէյէճէքլէրինի տէրանպատ իթմէք իսթէյիպ, հէր կիւն ժէտէօն իլէ Հարպէր պիր գաշ սաաթ ճագամար գօրուլուզընտա ավճըլըգլա իշթիղալ իտիյօրլար իտի. հէնուզ Մէրսի նէհրինի կէշէճէք պիր վասէթա եաբըլմամըշ օլտուղունտան, Ֆարուսթ օրմանը թէսմիյէ օլունան պէօյիւք օրման կէզիլէմէմիշ իտի. մէզքիւր օրմանտա օլաճագ քէշթ ու կիւզարը իլք պահարա պըրագտըլար, լաքին պունը իլէ պէրապէր ճագամար գօրուլուզընտա գանղուր վէ եապան տօմուզը կիպի ավլար բէք չօգ օլմաղըլա, ավճըլար օգ եայ սայէսինտէ հայլըճա չէյ վուրույօրլար իտի. Հարպէր օրմանընն ճէնուպը զարպի թա-

բաֆբնտա պիր մէրա պուլուպ, օրատա մէվճուտ օլան կիւզէլ գոգուլու օթլարտան, վէ իճրաաթը թըպպիյէ-տէ միւսթամէլ պիր չոգ նէպատաթը միւֆիտէտէն գուճաղ գուճաղ թօբլայըպ Կըրանիթ Հաուզէ կէթիրտի. Պանգրօֆ պունլարը կէօրիւնճէ.

— Պու օթլար նէ՞ օլաճաղ տէյու սորտու.

— Ռէնտիմիզի թէտավի իտէճէյիզ.

— Նէ՞ վաղըթ.

— Խասթա օլուրսաղ.

— (Ճիտիյանէ.) Ատատա հէքիմ օլմա՝ոըզտան սոնրա պիզ տէ նէտէն խասթա օլաճաղ իմիշիզ. հէքիմ պուլունմայան պիր եէրտէ խասթա տախի պուլունմազ.

Պանգրօֆըն ֆիքրինճէ պիր մէմլէքէթէ խասթաըզը հէքիմիէր սոգար իմիշ. Հարպէր, կէմիճիյէ ճէվապ պուլամատը իսէ տէ, եինէ Կըրանիթ Հաուզը պիր չոգ նէպատաթ իլէ տօլտուրտու. պու մէվատտ արասընտա Ամէրիգատա «Իսվէգօ չայը» տէնիլէն պիր նէվ նէպաթ պուլտու քի, գայնատըզըրսա հագիգաթէն լաթիֆ պիր չայ վիճուտէ կէթիրիր.

Ամճըլար ավլարընտա տէվամ իտէր իքէն պէօյիւճէք պիր թավշան եուվասընա միւսատրֆ օլտուլար, վէ հէման եուվայա եագլաշտրգլարընտա, թավշանա ժիւշապիհ եիւզ գատար քիւչիւք հայվանճըգլար ըգրպ օ տէրէճէ սիւրաթլա գօշմաղա պաշլատըլար քի, Թօր պիլէ եէթիշմէյէ մուվաֆֆադ օլմատը. Նիհայէթ բէք չոգ օղրաշտրգտան սոնրա Թօբրն հիմմէթի սայէսինտէ տէօրթ ատէտ թավշան իթլաֆ իտիլէպիլտի.

Պունլար ատի թավշան նէվինտէն օլմայըպ, ումումիյէթ իզրէ «Ամէրիգա թավշանը» թէսմիյէ օլունսոր. ադշամ իզրէրի ավլար Կըրանիթ Հաուզա կէթի-

ՐԻԼԷՐԷՔ ՄԻՔԷՄՄԷԼ պիր թաամ օլունտուգտան պաշ-
գա, քէշֆ օլունան եուվատան տայիմա թավշան եա-
գալամագ գապիլ օլաճաղընտան հէրքէս մէճիուն օլ-
տու։

Մայըսըն օթուզ պիրինճի կիւնի բէնչէրէլէրին
գանատլարը եաբըլտը, իշ՝ օտալարըն տէօշէմէսինէ
գալտը քի, անը տա գըշըն ուզուն կիճէլէրինէ պը-
ըրադալը։ Մանթպախտա պիր տէ թուզլա օճագ ինշա
օլունտու, պապէհու Կըրանիթ Հաուզըն էսկի մէտ-
խէլի, իրի իրի գայալարը եուվարլայարագ, վէ իւղէ-
րինի թօբրագլա տօլտուրուլարագ օրասը կիւզէլճէ գա-
բատըլտը քի, մէտխալ քեամիլէն ղայպ օլտու։ Մէյրօս
Սըմիթին, կէօրին սույունը թէքրար եիւքսէլտէրէք
մէտխէլի սու իչինտէ պըրագմագ նիյէթի թէէխիր օ-
լունտու։

Միւհէնտիս էսկի մէճրատէն տախի խանիֆատէ
հյլէտի, մէտխէլին ալթընտան, կէօրին սույը թահտըն-
տա պիր տէլիք աշըլտը, օրատան կիւնատէ տէօրթ պէշ
լիթրա գատար սու ագաճագ իտի քի, ագար սու մէճ-
րատէն Կըրանիթ Հաուզա գատար կէլէրէք, Գօլօնլար
տալա սուարզ գալմայաճագլար իտի։

Հէր չէյ թէմամ օլտուգտան սօնրա գըշ տա չիտ-
տէթինի կէօսթէրտի։ Միւհէնտիս ճամ եաբմասընը
սօնրայա պըրադարագ, չիմտիլիք իգամէթկեահըն բէն-
չէրէլէրի եալընըզ գանատ իլէ գաբատըլտը։ Ժէտէօն
բէնչէրէլէրէ սարմաշըգ կիպի պիր թագըմ նէպաթ
տիքմիշ իտի քի, բէնչէրէլէրին էթրաֆընը սարարագ
կիւղել պիր մէնզարէ հասըլ հյլէտի։

Գօլօնլար ճիտտէն մէճիուն իտիլէր, զիրա նէ գա-
տար չալըշտալար պու տէրէճէ մուվաֆըգ, մահֆուզ
պիր իգամէթկեահ պուլմազլար իտի։ Բէնչէրէնին մէն-

զարէսի բէք լէթաֆէթպախշ օլուպ, ճէմահիր քէօրֆէզի, Մանտիպոլ վէ բէնչէ պուրունլարը գարշըսընտա օլտուգտան մատէ, հէլէ քէօրֆէզին լաթիֆ մէնզարէսի, պագմադլա տոյուլմազ պիր հալտէ կէօրիունիյօր իտի։

20

Ցունիս այընտա դըշ պաշլայըպ չիտտէթլի եազմուրլար վէ լուզիկեարլար զուհուր էյլէտիյինտէն, Գօլօնլար Կըրանիթ Հաուզ կիպի մահֆուզ պիր իդամէթկեահըն դատրինի չիմտի թագտիր իթտիլեր. պու այըն իչինտէ Գօլօնլար նէվ պէ նէվ իշլեր իլէ մէշղուլ օլտուգլարը կիպի, ավճըլըգ վէ պալըգճըլըգ տախի թէրք իտիլմէտի։ Պանդրօֆ իր իմալ օլունան իբլեր իլէ պիր չօգ թավշան տուզագլարը վէ պալըգ օլթալարը իլէ աղլար եարտը, միթլագա հէր կիւն պիր գաչ թանէ թավշան վէ պալըգ էլտէ իտիլմէքտէ, նապ տախի անլերի թուզլամագ, գուրութմագ վէ քիշիրմէքլէ մէշղուլ օլմադտա իտի։

Պու էտնատէ մէլպուսաթ մէսէլէսինտէն պահս օլունմայա պաշլատը, հէնուզ պալօնտան տիշտիքլերի վագրթ արդ ալարընտաքի էլպիսէլերի իլէ իտիլեր. վագտա էլպիսէլերինի զայէթ թէմիզ թութմուշլար իտի իսէ տէ, էսկիմէյէ պաշլատրգտան սօնրա հէվանըն պէրուտէթինէ քնաֆի կէլմէյէճէյիտէ շիպհէսիզ իտի։

Միհէնտիս չիմտիյէ գատար մէսքէն վէ մէքիւլաթ իլէ իշթիղալ էյլէյիպ, մէլպուսաթ իլէ օղրաշըլաճագ վագրթ պուլունամամըշ իտի. չիմտի մէվսիմին դըշ օլ-

մասը, էլպիսէ թէտարիքի խուսուսընտա միւհէնտիսի ածիղ պըրադտը. չարէսիզ եաղա գատար թէհամմիւլ իտէրէք, արատա մէվճուտիյէթի կէօրիւլէն եապանի գոյունլարը ավլամադ, վէ անլէրին եանընտան ըուպա թէտարիք իթմէքլիյէ դարար վէրիլտի։ Եուն էլտէ իտիլտիքտէն սոնրա, միւհէնտիս էլպէթոտ պիր չարէ պուլուպ գումաշ եարաճաղը Գոլոնլարճա միւհթէմէլ կէօրիւնիյօր իտի. էզ ճիւմլէ Պանդրոֆ.

—Ատամ սիզտէ, օտալարըմըզտա չօգճա օտուն եադարագ ըսընըրըզ, տէտի։

Ժէտէօն. - Զաթէն Լոնդոնն ատասը մանթագայի միւթատիլէնին (բարեխառն գոտի) էն սըճագ նօգթասընտա տըր քի դըշ չիտտէթլի օլմազ։ Միւսիւ Սիյրոս, օթուզ պէշինճի արզ տայիրէսինին նըսֆ քիւրրէյի շըմալիտէ քիւչիւք Ասիա, վէ Սպանեա իլէ թէդապիւլ իթտիյինի սէօյլէմիշ իտինիզ տէյլ մի։

Սիյրոս. - Լօյլէ ամմա, Սպանեատա պիլէ պաղէն չիտտէթլի դըշլար կէօրիւնտիյինտէն, պուրատա տախի մէլհուզ տըր. մամաֆիհ ատա օլտուղու իչին հէրարէթին տէրէճէսի բէք թէնէզզիւլ իյլէմէզ։

Հարպէր. - Նիչի՞ն Մ. Սիյրոս։

Սիյրոս. - Լվլա՛ալմ, տէնիզ՝ եաղին սըճագլըգը-նը ճէզպ վէ հըֆզ իտէն ճէսիմ պիր անպար հիւքմիւնտէ տիր. դըշին, եաղ մէվսիմինտէքի ալտըղը հէրարէթի իֆրաղ իտէր, տէնիզլէրէ եագին օլան եէրլէրտէ օ գատար սօուգ օլմամասը պու սէպէպէ մէպնի տիր։

Պանդրոֆ. - Պուրասընը սոնրա կէօրիւրիւզ, չիմտի կիճէլէր ուզատը, մէսքէնիմիզի կիճէլէրի այտընլաթմանին չարէսինէ պագալըմ։

Սիյրոս. - Պու գօլայ տըր։

—Միւղաքէրէսի՞ մի։

— Խայր, հալլի։

— Նէ՞ վագրթ պաշլարըզ։

— Եարբն։

— Նա՞սըլ։

— Ֆոգ պալըզը ավլայարադ։

— Ֆոգ պալըզը իլէ կա՞զ մը եաբաճաղըզ։

— Կազը նէ՞ եաբաճաղըզ ճանըմ, Ֆոգ պալըզը-նըն եաղընա քիրէճ վէ խամիսը քիպրիթ դաթարադ մում իմալ իտէճէյիզ։

Ցունիսին երիրմի տէօրտունճիւ կիւնիւ եօրթու օլ-մասը հասէպկիլէ չալըշըլմայըպ, մաղհար օլտուգլարը ինամը իլահիտէն տօլայը տուա իլէ վագրթ կէչիրիլսի. էրթէսի կիւն հէվա պօղուդճա իտի իսէ տէ, եինէ Ֆոգ պալըզը ավլամագ իչին Սէլամէթ ատասընա կիթտիլեր. պօղաղ ճէզը հալինտէ կէչիլսի, Գօլօնլար պու վէսիլէ իլէ պիր դայրգ ինչասընը թասմիմ իթտիլեր.

Սէլամէթ ատասընաա Ֆոգ պալըգլարը չօգ օլտու-զունտան, ուճու տէմիրլի սօբալար իլէ այթը գատարը-նը իթլաֆ իլէ օրատա տերիլերինի իւզիպ, եաղը իլէ տերիլերի Կըրանիթ Հաուզէ նագլ իտիլտի քի, տերի-լերտէն այագ դապը եաբըլաճադ իտի. իսթիհսալ օ-լունան եաղ տա իւչ եիւղ-քիլօկրամէ եագրն իտի. միւ-հէնտիս. պալատէ սէօյլէմիշ օլտուզու էճզալարը իսթի-մալ իտերէք, երիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա մում իմալ օլունուպ, ֆիլթիլինիատէ իր եաբըլան լիֆտէն իմալ էյլէտի։

Պու այտա տախի Կըրանիթ Հաուզ տէրունինտէ իմալաթ թաթիլ օլունմատը։ Գօլօնլար թէ-քրար մա-րանկօղլուղա պաշլատըլար, վէ շիտէթը լիւզումը օլան պիր թագըմ էշեայը վիճուտէ կէթիրտիլեր. մէսելա սաչ քէսմէք իչին իքի ատէտ մագաս եաբըլարը կի-

պէ, զայէթ գապա պիր տէսթէրէ եաբըլարադ պիր թադըմ էշեա ինշա իտիլտիքի, Գօլօնլարըն եաթադլարը տախի «Նէրատէսթէր»(*) տէնիլէն տէնիզ օթընտան միւ-ռէքքէպ օլտու։

Կըրանթ կէօլիւնին սուլարը եէնի աչըլան մէճրա սէպէպի իլէ մէնզարէյի վասիյէ թէրէսի իւղէրինտէ վէ սահիլտէ պիր տէրէ թէշքիլ էյլէյէրէք, ատանըն շրմալ թարաֆընա կիթմէյի մէն էյլէտիյինտէն, Գօլօնլար եէրմիշէր գատէմ պօյունտա իքի քէօբրիւ եաբտըլար, Նապ քէօբրիւտէն կէչէրէք էվվէլճէ քէշֆ օլունան ըսթըրիտեա թարլասընա կիթտի, վէ մէյտանէ կէթիրիլմիշ օլան պիր էլ արապասը իլէ պիր գաչ պին թանէ ըսթըրիտեա թաշըյարադ, մէրսի նէհրինին գըյըսընտա վադը սըղ սահիլէ տէօքտիւլէր քի, հէր կիւն օրատան ալարադ իսթիմալ օլունաճադ իտի։

Գօլօնլարըն պիր էքսէյի վար իտի, մէվատտը աղօթիյէ· վէ մէվատտը հայվանիյէ իլէ նէպաթիյէ չօղ օլտուղտան պաչգա, պաղը քէօքլէրի խամուր իտէրէք պիր նէվ պիրա հասըլ իյէմիշլէր, վէ «ասի սաչարինեում» թէամիյէ օլունան պիր նէպաթտէն տախի չէքէր իսթիհսալ իթմիշլէր իտի իսկ տէ, էքմէք եէրինէ թուլթաճադ պիր չէյ պուլամամըշլար իտի։

Ֆագաթ պու խուսուստա տախի ինայէթը բապպանիյէ Գօլօնլարըն իմտատընա եէթիշտի քի, օ տա Հարպէրին պիր կիւն էլպիսէսինի թամիր իտէր իքէն

(*) Տէնիզ քէնարլարընտա հասըլ օլան պու նէպաթ պիր նէվի եօսուն տըր քի, կէմիճիլէր պէյնինտէ եաթագ վէ եասթըգ իմալինէ սարֆ օլտուղու կիպի, լիֆլէրի իլէ պէղ եաբըլմագ, վէ եագըլտըգտան սոնրա տէրունինտէն սոտա չըգարմագ տախի գապիլ ծլուր։

էթէյինին արասընտան պիր թէք պուղտայ պուլմասընտան իպարէթ տիր. Հարպէր պիրտէն պիրէ միւհէնտիսէ.

— Միւսիւ Սիյրօս, սիզէ պիր պուղտայ թանէսի վէրէյիմ, տէտի.

Պուղտայ թանէսի Հարպէրին տէլիք ճէպինտէն բալթօսընդն արասընա սըդըշմըշ դալմըշ իտի. պուղտայդն, Հարպէրին ճէպինտէ դալմըշ օրմասը տա, Ռիշմոնտտա իրէն Պանդրօֆդն քէնտինէ ճէտիյէ իյլէտիյի իքի թանէ եապանի կիւվէրճինէ եէմ ալըպ կէթիրմէսինտէն իլէրի կէլմիշ իտի. միւհէնտիս թէաճիւպ իլէ Հարպէրէ.

— Պուղտայ թանէսի՞ մի, տէտի.

— Էվվէթ միւսիւ Սիյրօս, ֆագաթ անճադ պիր թանէ.

Պանդրօֆ. - Էյ էվլատըմ, պիր թէք թանէ իլէ նէ՞ եաբըլապիլիր.

Սիյրօս. - Անտէն էքմէք եաբարըզ.

Պանդրօֆ. - (Գահգահա իլէ կիւլէրէք.) Էքմէք, պէօրէք, թաթլը պիլէ եաբարըզ տէսէնիզ ա՛, հա՛, հա՛, հա՛.

— Պանդրօֆ, պիր պուղտայ թանէսինին գաչ պաչադ հասըլ իթտիյինի պիլի՞րմիսին, տէտի.

— Պիր թանէ.

— Խայր օն թանէ, պիր պաչադտա գաչ թանէ պուղտայ օլտուղունը տա պիլի՞րմիսին.

— Տօղրուսը պիլմէմ.

— Վիսաթի օլարագ սէքսէն. պու հիսապճա պիզ պուղտայը էքէրսէք անտէն սէքսէն թանէ ալաճաղըզ. անլէրի պիր տահա տիքտիյիմիզ վագըթ ալթը եիւզ դըրդ թանէ վէրէճէք, իւչիւնճի տէֆա զէր օլունտու-

զունտա ։ Եւզ օն իքի միլեօն թանէ , տէօրիւնճի տէֆատէ տախի տէօրթ եւզ միլեարտան զիյատէ թանէ վիճուտէ կէթիրիր ։

« Իշթէ տօսթլարըմ , մահսուլաթը արզիյէնին պէրէքէթի պու բատտէտէ տիր . հէլէ պուղտայտարի պէրէքէթ , թիւթիւն իլէ խաշխաշա մուգայէսէ օլունուրսա հիչ կիպի գալըր ։

« Հէլէ իւմիւտիւմ իւզրէ պիր սէնէտէ իքի տէֆա մահսուլ ալըրսադ , իքի սէնէտէ իւչ միլեօն էօլչէքտէն զիյատէ պուղտայ ալըրըզ ։

Պանգրօֆ . - Էմին օլունուզ միւսիւ Սէյրօս , չէօյլէ պիր թէք թիւթիւն թօհումու էլտէ իտէճէք օլսամ եօ՞ղ մը , պագ պէն օնու նա՞սըլ մուհաֆազա իտէրիմ ։

Սէյրօս . - Շիմտի նէ եաբաճաղըզ պիլի՞րմիսինիզ ։

Հարպէր . - Շու պուղտայը տիքէճէյիզ ։

Ժէտէօն . - Հէմ քէմալի տրգգաթլէ . պիրա պիզիմ զախիրէմիզ օ տըր ։

Ցունիսին Եիկիրմի իքիսի օլուպ թամ զրաաթ մէվսիմի օլտուղունտան . մէնղարէյի վասիյէ թէքէսինտէ մինասիպ պիր եէր պուլուպ պուղտայը Նէմ թօբրաղա սօգտուլար , էթրաֆընա պիր տէ բարմագլըգ եաբըլտը ։

21

Պանգրօֆ քէնտի թէսմիյէսի իւզրէ « պուղտայ թարլասընը » զիյարէթ իթմէտիյի պիր կիւն օլմաղ իտի . վայ սրատա կէօրիւնէճէք պէօճէքլէրին հալինէ ։

Յունիսին նիհայէթինտէ հէվա բէք զիյատէ սօղուտը։

Իրթէսի կիւն Յունիսին օթուզը իսի քի, մանթագայի չըմալինին Դեկտեմբեր օթուզ պիրի իլէ մուգապիլ տիր. տէմէք էրթէսի կիւնի սէնէ պաշը իսի, սօուգ քէսպը չիտտէթ իսէրէք էրբանթ կէօլիւ թէմամէն տօնտուղու կիպի Մէրսի նէհրինին պիր գըսմը տախի պուղ պաղլատը։

Շու սօուգ զէմանլէրտէ Սկյրօս Սըմիթ, ըէֆիդլէրի թարաֆընտան զիյատէ մաղհարը թագտիր օլմուշ իսի. գիրա Կըրանթ կէօլիւնիւն ալթընտան աչըլան տէլիքատէն, կէօլիւն անճագ ատթը խարիճիսի տօնմուշ օլաճաղընտան տայիմա սու կէլիյօր, էսկի մէճբատէն ադըպ տէօնմէտէն Կըրանիթ Հաուզէ գատար էնէյօր, վէ պէօյիք սալօնտաքի պիր հավուզա տօլատուգտան սօնրա ֆաղլասըտա մահուտ գույուտան տէնիզէ կիտիյօր իսի։

Հավալար հէրնէ գատար սօղուգ իսի իսէտ, Գօլօնլէր երինէ կիւզէլճէ կիյինտիքատէն սօնրա քէշթ ու կիւզարէ չըգմայը թասմիմ իթտիլէր, կիտէճէքլէրի եէր Մէրսի նէհրի իլէ Բէնչէ պուրնը արասընտաքի պաթագլըղն էթրաֆը տըր, օրատա սու դուշլարը վէ տահա սայըր ավլար պուլունաճաղը մէլհուզ իսի։

Կիտիլմէսի մանթլուպ օլան եէր սէքիզ տօգուզ միլ մէսաֆէտէ օլուպ, տօգուզ միլտէ ավտէթ եօլը վար իտի. պունտան պաշգա ճիհէթը մէզքիւրէյի չիմտիյէ գատար կէօրմէմիշ օլտուգլարընտան, հէր պիրտէն կիտիլմէյէ գարար վէրիլտի. օ կիւն ալէքսանդրահ օգ Եայ, տէմիրլի սօքա, տուզագ, վէ պիր աղ տա մէքիւլանթը համիլէն Թօքատա պէրապէր օլտուղու հալտէ եօքա չըգտըքար։

Պէշ արգատաշ իւզէրլէրի գար իլէ էօրթիւլիւ օ-
լան աղաճլարլա միւզէյեէն ատանըն պու մէվգբընա,
եանի Մէրսի նէհրինին տաղ թարաֆընա իլք տէֆա օ-
լարադ այադ պաստրլար. ֆագաթ հէնուզ պիր միլ
գատար իլէրլէմիշլէր իքէն, 'սրգ պիր գօրուլրգտան
տէօրթ այադլը պիր չօգ հայվանլար չրգարագ քէմալի
սիւրաթլա ֆիրարէ պաշլատրլար. Հարպէր պու հայ-
վանլարը կէօրտիւյիւնտէ.

— Թիլքի սիւրիւսիւնէ պէնզէյօր տէտի քի, պուն-
լար, վագաա թիլքի իսէլէր տէ, իրի վիճուտլը օլուպ,
ղարիպ պիր սէտա իլէ հայգբրբյօրլար իտի. Հարպէր
պունլարընը «Ֆիլբու» տէնիլէն պիր նէվ թիլքի օլ-
տուղունը սեօյլէտի. պու հայվանլար Ամերիգայի ճէ-
նուպինին օթուզ վէ գբրգ տէրէճէ արզ տայիրէլէրի
արասընտաքի մանթաղալարտա քէսրէթլէ պուլու-
նուր.

Սահիպսիզ պուրուն թէսմիյէ օլունան նօգթա տօ-
լաշբլարգտան սոնրա, Գօլօնլար պէօյիւք պիր սահիլէ
վասրլ օլտուլար, հարաքէթլէրինտէն պէրի իքի սաաթ
կէչմիշ իտի. պէշ արգատաշ եիւրիւյէրէք գբզբշմբշ
օլտուգլարընտան, սօուղըն չիտտէթինի չօգլուգ հրսս
իթմէտիլէր. Տէօրթ թարաֆը խալի վէ ինճիմատ իթ-
միշ օլան պու մահալատէ նապ տէրհալ չալը չրրբրտան
աթէշ եագտը, վէ պէրապէր կէթիրիլէն էթ բիշիրիք-
տիյի կիպի պիրտէ Իսվէճօ չայը հաղբրլանտը. Էնայի
թաամտա Գօլօնլար միւթթասրլ էթրաֆը նաղարը թէտ-
գբգտան կէչիրիյօրլար իտի.

Ժէտէօն. – Ատա պու գատար քիւչիւք օլտուղու
հալատէ, արաղիսի իւզէրինտէ շու տէրէճէ թէպէտիւ-
լաթը թէպայի մէվճուտ օլմասը, հադբգաթէն չաշբ-
լահագ պիր նօգթէ տիր. Լինգօլն ատասընըն ճիհէթը

ղարպիսի Մէքսիգա սէվահիլի կիպիտէ , պուրասը ատէթա Աֆրիգա չէօլէրի կիպի տիր ։

Սիյրօս . - Էվվէթ ժէտէօն , պէնտէ չաշտրմ, հէմ Ատանըն չէքլի տէ ճալիպի տըգդաթ տըր . պիր գըթայը ճէսիմէ կիպի սաթհը իւզէրինտէ հէր տիւրլիւ ասար մէվճուտ տըր . վագթը իլէ պուրատա պիր գըթա իմիշ տէ մուախխարէն ուֆալըպ ատա օլմուշ տէսէլէր ինանըլըր ։

Պանգրօֆ . - Ամմա եաբտընըզ հա՛ , պահրը Մուհիթին օրթասընտա գըթա օլմ՚ուր մը ։

Սիյրօս . - Նէտէ՞ն օլմայաճադ . Ավըսթրալիա , եէնի Իրլանտա վէ սայրը ատալար , վագթը իլէ պիրէր գըթա տէյիլ իսի տէյի քի՞մ իտտաա իտէպիլիր . պահրը Մուհիթտէքի ճէղայիրլին քեաֆֆէսի , բէք էսկի զէմանլէրտէ պիրէր գըթայի ճէսիմէ թէչքիլ իտէր իմիշ տէ , սոնրատան հէրարէթի մէրքէզիյէյի (կեդրոնական ջերմութիւն) արզըն թէէսիրի իլէ գըսմը ազամը սույըն ալթընա կիրէրէք , պիր չօգ ատալար վիճուտէ կէլմիշ օլտուղունը , պէն տայիմա ֆարզ իտէրիմ ։

Հարպէր . - Ալթլանթիտին օլտուղու կիպի տէյի՞լ մի ։

Սիյրօս . - Էվվէթ , ֆագաթ զանն օլունտուղու կիպի Ալթլանթիտ մէվճուտ իսէ . . .

Հարպէր . - Եա ատանըն քիւչիւքլիւյինէ նիսպէթէն օ տէրէճէ քէսրէթլէ պուլունան հայվանլարընա նէ՞ տէմէլի ։

Միւհէնտիս . - Էվվէթ էվլատըմ, տէտիյին տօղրու տըր . Լինգօլն ատասընտաքի հայվանաթըն քէսրէթի , վէ հէլէ ճընալարընըն չօգլուղը , պու ատանըն վագթը իլէ պէօյիւք պիր գըթա օլուպ , գըսմը ազա-

մը տէնիզ ալթընա կիրէրէք քիւչիւլտիւյիւնէ տէլալէթ իտէր։

Պանդրոֆ. - Էյլէ իսէ կիւնիւն պիրինտէ պագբյէ գալան գբամտա մահվ օլուր կիտէր տէրսինիզ ա՛։

Միւհէնտիս. - Հա՛յ, հա՛յ, հէմ Լինգօլն ատասը ղայպ օլուրսա պաշգա հարբլան ատալար չօգ։

Պանդրոֆ. - Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, ատա իքմալ իտէն ամէլէլէրտէ վար հա՛։

Սիրոս. - Ամէլէ տէյիլ, ֆագաթ Գօրայ տէնիլէն պիր թագբմ քի չիւք հայվանճբգլար վար տբր քի, պունլար տէնիզ ալթընտա հասբլ օլուպ բէք չաբբգ չօղալբբ, մահվ օլան դբսմբ թէհլահճիւր (քարանալ) գալբբ, վէ պէօյլէճէ պիր չօգ զէման սօնրա ատալէր վիճուտէ կէլիր. պահրբ Մուհիթտէ գօրայտէն միւթէ-չէքքիլ ատա բէք չօգ տբր, մէսէլա Ֆալէրմօնթունէր ատասը, գօրայլարտան դբրդ եէտի պին թանէսի պիր արայա կէլէրէք, էյլի տօղուզ քիլօկրամ սբգլէթինտէ պիր ճիամ հասբլ օլուր, տէնիզ թուզը, վէ սայբբ տէ-նիզ մէվճուտաթը իլէ հասբլ օլան ճիամ պէօյիւր, վէ թահատէլ պահր պիր թագբմ էճսամ վիճուտէ կէլիր քի, սէրթլիյի Կբրանիթէ մուատիլ տիր. գբթաթը արզ էվէլլերի հէրարէթը մէրքէզիյէնին թէէսիրի իլէ օլուր իմիշ, շիմտի պիր չօգ եանար տաղլարբն սէօնպիւյին-տէն տախի իսթիտալ օլունտուղու իւզրէ հէրարէթը մէրքէզիյէնին շիտտէթի թէնադիս իյլէմիշ տիր. պի-նաէն ալէյհ պատէմա գբթաթ վէ ճէզայիր, թէէսիրի հէրարէթ իլէ տէյիլ, պիլաքիս պիր չօգ միքրոսգօպէք հայվանաթ սայէսինտէ մէյտանէ կէլէճէք տիր. պինա-պէրին պիր չօգ ասբբլար սօնրա, պահրբ Մուհիթ տա-խիլինտէ գօրայ եբզընթբլարբնտան միւթէչէքքիւլ արա-զինին զուհուրի, վէ անլէրին մէպքիւն օլապիլմէսի գա-

թիէն լիհթիմալին տախիլինտէ տիր։

Հարպէր. - Ֆագաթ գըթայա նէ՞ լուղում վար, գըթաթը մեվճուտէ պու կիւնքի կիւնտէ ճէմիյէթը պէշէրիյէյ քեաֆի, հաթտա ֆազլա տըր պիլէ։

Սիյրոս. - Վագաա էօյլէ ամմա, պուրատա պիր մատտէյի մուհիմմէ վար տըր, տինլէյինտէ սիզէ իյղահ իտէյիմ։ «Էրպապը ֆէնն, հէրարէթը մէվճուտէնին զայիլ օլմասը իլէ, քիւրրէյի արզ իւզէրինտէ մախլուզ գալմայաճագ տըր, տէյի ֆարզիյաթտա պուլունմագտա տըրլար. ֆագաթ անլէր պէյնինտէ միւնազայէ սէպէպ օլան նօգթա, պէրուտէթին ճիհէթը վիրմուտի տիր. պիր թագըմը, պիր դաշ պին սէնէ սօնրա շէմնին հէրարէրէթի ինդըրազը իլէ օլաճագ տըր տէր. պիր թագըմը տա, հէրարէթը շէտիտէյի մէրքէզիյէնին զայպուպէթի սէպէպի իլէ վուդու պուլաճագ տէյի իտտաա իտէրլէր. պէն, իքինճի ֆարզը շայան կէօրիւրիւմ. մէսէլա մահիթապ, օլան միւշահէտաթէ նազարէն, պիր զէման մէսքիւն օլտուղու հալտէ էլեէվմ թէմամէն զայրը մէսքիւն վէ խալի տիր քի պուտա անճագ հէրարէթը մէրքէզիյէսինին թէմամէն զայիլ օլմասընտան իլէրի կէլմիշ տիր. շէմն, տայիմա հէրարէթինի իւզէրինէ սէվգ իթթիյի հալտէ ֆայիտէմէնտ օլամայօր, պինաէն ալէյհ պէնտէ տէրիմ քի, միւթլաղա կիւնիւն պիրինտէ քիւրրէյի արզտա թէմամէն քէսպը պէրուտէթ իտէճէք տիր. ֆագաթ ֆիյլի թէպէրրիւտ (պաղիլ) զայէթ ահէսթէ օլաճագ տըր. օ վագըթ կէօրիւլէճէք քի պու կիւնքի կիւնտէ գութուպլար (բէւեռք) տաքի արազի նէ հալտէ իսէ, գըթաթը միւթատէլէյի մէսքիւնէտէ էօյլէ օլաճագ, եանի պէրուտէթ զուհուրէ պաշլատըղը կիպի, ռույի արզտա պիր մէհաճիրէթ վուդուա կէլմէյէ պաշլայաճագ. ճէմիյէթը պէշէրիյէ,

կիւնէշին էն զեյատէ թէէսիր իյլէտիյի մէվգըլարա, եանի խաթը Իւսթիւվայէ տօղրու իլէրլէյէճէք, օ վագըթ խաթը Իւսթիւվա էթրաֆը մէսքիւն նօդթալէր օլաճագ, Լաբօնիյալըլար, Սամօիտլէր, պահրը Սէֆիտ սէվահիլինէ իլթիճա իտէճէքլէր, գըթաթը միւթատէլէտէ պուլունանլար տա, խաթը Իւսթիւվա ճիվարընա իլթիճա իտէճէքլէր, վէ խաթը Իւսթիվա ճիվարը օ գատար խալգը իսթիապ իտէմէզ օլաճագ տըր. մատոէ շու մէրքէզտէ օլտուղու հալտէ, Խալիգը Բեայինաթ հաղրէթլէրինին, պիլ ախիրէ հիճրէթէ մէճպուր օլաճագլարա մահալը իսքեան հաղրըլամագ իւզրէ, Օգիանօս տէնիզլէրի ալթընտա գօրայ երզընլարընտան միւթէշէքքիւլ արազի վիճուտէ կէթիրմէսի մահալըզ կէօրիւլմէզ, տէյիլ մի. պինաէն ալէյհ բէք չօգ ասըրլար սօնրա կէլէճէք օլանլար, շիմոիքի տէնիզլէրի գըթա, վէ գըթալարը տէնիզ պուլարագ, Ասիյատաքի Հիմալայա տաղընը պիր ատա կէօրէճէքլէր, վէ Բրիստափոր Դօլոմպոս կիպի քէշֆը քիւրրէյէ չըգաճագլար. նէ իսէ արդատաշլար, մէսէլէյի ուղաթտըզ. գօրայլարտան պահս իտէր իքէն, էսրարը Խալիգը Բեայինաթ օլան պիր թագըմ մուհիմմ ճիհէթլէրէ նագլը քէլամ իթտիք։

Ժէտէօն. -Տօղրուսը միւսիւ Սիյրօս, պէն՝ ֆարզիյաթընըզ այնի հագըգաթ տըր, տէրիմ։

Միւհէնտիս. - Խալիգը Բեայինաթ պիլիր։

Պանդրօֆ. - Հէրսի ալա տմմա միւսիւ Սիյրօս, աճէպա պիզիմ ատա գօրայ երզընընտա՞ն մը օլմա տըր։

— Խայր, ատամըզ Վօլդանիք տիր։

— Տէմէք կիւնիւն պիրինտէ զայպ օլմասը, իհթիմալտէն պահտ տէյիլ տիր։

— Էլպէթտէ օնա նէ՞ չիւպհէ։

— Օ վագթա գատար ինշալլահ պիզտէ պուրատա պուլունմայըզ։

— Էվին օլ, Պանդրոֆ, պուրատա պուլունմայըզ, ինշալլահ դուրթուլուրուզ։

Պուրատա միւքեալէմէ խիթամ պուլտու. թամամ տախի պիթմիշ օլտուզունտան եօլճուլուզա տէվամէ պաշլանտը։ Գօլօնլար պաթագլըդ մահալին եանընա տախիլ օլտուլար, վագտա պուրասը պիր պաթագլըդ իսի։

Մէղքիւր պաթագլըղն քէնարընտա ավճըլարըն աղղընը սուլանտրան պիր թագըմ նէֆիս գուշլար ուչուշուպ տուրույօր իսի. Գօլօնլար պու գուշլարտան սաղ օլարագ պիրաղ էլտէ իտուպ տա, Կըրանթ կէօվիւ քէնարընտա գուշխանէլէր ինշա իլէ պունլարը պէսլէմէք վէ չօղալթմադ ֆիքրինէ տիւշիւլէր քի, պիլ ախըրէ պու արզուլարը տա գուվվէտէն ֆիիլէ չըգապիլտի։

Մէղքիւր գուշլար արասընտա Թատուրէն նամընտա օլան նէվին քէսրէթի, չու պաթագլըղա «Թատուրէն» նամը վերիլմէսինէ պատի օլտու. ադշամա եադրն Գօլօնլար, Մէրսի նէհրինին պուղլարընը կէչէրէք, ղուրուպը չէմս իլէ պէրապէր Կըրանիթ Հաուզէ տախիլ օլտուլար։

22

Լինգօն ատասընտա չիտտէթլի սօղուգլար Օգոստոսըն օն պէշինէ գատար իմթիտատ իյլէտի. Հարպէր, Նապ վէ Պանգրօֆ իհթիյաթէն մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինէ տուզագլար գուրտուլար. պու տուզագլար իքի մէթրօ տէրինլիյինտէ չուգուրլար օլուպ, իւզէրլէրի գուրու օթլար վէ տալլար իլէ սէթր օլունմուշ իտի. օրատան կէչէն հայվան պիթթապի իչինէ տիւշիւպ չըգամայաճագ իտի. պու չուգուրլար տախի, էն չօգ հայվան իզի միւշահէտէ օլունան մահալլէրտէ դաղըլտը. պիր գաչ կիւնէր սըրա իլէ տուզագլարա, Մէրսի նէհրինին սաղ սահիլինտէ Դօլօնլարըն կէօրտիյի Քիւլբօ նամընտաքի թիլքիլէր տէ տիւշտիւ.

Մուխպիրին Թավոխյէսի իւզէրինէ տուզագլարըն իչինէ պիրէր էօլմիւշ թիլքի բաղթ իտիլտի. Պանգրօֆ տախի լիֆ իլէ թավշան տուզաղը իմալէ մուվաֆֆագ օլմադըլա, հէր կիւն լաագալլ պիր թավշան թութուլտուզու կիպի, ժէտէօնըն թախմինի իւզրէ տուզագլարա տա զաթէն ատատա վիճուտի կէօրիւնէն եապան տօմուզլարը, վէ «Պէգարի» թէսմիյէ օլունան պաչգա պիր նէվ Ամէրիգա տօմուզը կիպի հայվանլար տիւշէյօր իտի.

Օգոստոսըն՝ օնՁպէշինճի կիւնի հէվանըն հալի տէյիշտի, բուզիկեար պիրտէն պիրէ շըմալի զարպիյէ կէչտի, տերէճէյի հէրարէթ արթտը իսէ տէ չիտտէթլի գար եաղմայա պաչլատը. գար իչ կիւն գատար

տէվամ իտուպ ատա քեամիլէն պէյազ պիր չարշաֆա պիւրիւնմիշ կիպի օլտու։

Պէշ կիւն դատար իմթիտատ իտէն շու զարուրի մահբուսիյէթտէ Գօլօնլար պօշ տուրմայըպ, Կըրանիթ Հաուզէն տէրունինտէ էքսիք օլան սանտալէա, մասա, տօլապ կիպի էշեայը լաղըմէյի իքմալ իթտիլէր. տահա սօնրա սէբէթճիլիյէ պաշլայըպ պունտա տախի մուվաֆֆաղ օլտուլար, Կըրանթ կէօլինին շըմալ թարաֆընտա, սէրէթ եաբմաղա էլվէրիշլի գամըշլարը էվէլճէ թօբլայարաղ իգամէթկեահլարընա կէթիրմիշլէր իտի։

Օգոստոսըն սոն կիւնլէրինտէ հէվա եէնիտէն թէպէտտիւլ իյլէտի, պէրուտէթ արթտը վէ ֆուրթունա իսաֆիֆլէնտի. Գօլօնլար հէման Կըրանիթ Հաուզտան չըգտըլար. վագաս տըշարըտա իքի գարըշ գատար գար վար իտի ամա, սօղուգտան սէրթլէշմիշ օլմաղըլա իւզէրինտէ եիւրիւմէք գօլայ իտի. Գօլօնլար մէնզարէյի վասիյէ թէրէսինէ չըգտըլար։

Գօլօնլար գուրտուգլարը տուզագլարը կէօրմէք իսթէյէրէք օ թարաֆա թէվէճճիհ իյլէտիլէր իսէ տէ, գար ալթընտա գալմըշ օլտուզունտան պուլմաղ միւշկիւլճէ օլտու, էրէյիճէ տօլաշտըգտան սօնրա տուզագլար պուլունտու, իշլէրի պօշ իտի. մամաֆիհ գար իւզէրինտէ ճանավար իզլէրի բէք չօգ իտի, հաթտա Հարպէր պու իզլէր արասընտա «Ֆիլեէն» ճընսընտան պիր ճանավարըն բէնչէսինիտէ թէֆրիդ իյլէտի, Ֆարուսթ օրմանընտաքի ճանավարլար, գարըն՝ էթրաֆը գաբատըղընտան ատ գալարաղ, պուրալարա գատար եիւրիւյիւշ իթմիշլէր իտի։ Պանդրոֆ, Հարպէրէ.

— Ֆիլեէն նէ՞ օլույօր, տէյու սորտու։

— Գաբլան տէմէք տիր։

— Պէօյլէ սօղուգ եէրլէրսէ գաբլան պուլունո՞ւր մը եա՛։

— Ամէրիգատա Բամբատէն Պուէնօս Այրէսէ գատար գաբլան պուլունուր, Լինգօլն ատասրտա պու մէմլէքէթլէրին մանթագասը տախիլինտէ օլտուղունտան, պուրատա գաբլան պուլունմասը չայանը հայրէթ տէյիլ։

Հէվանըն քէսպը իթիտալ իթմէսի իլէ դարլար էրիտի. Դօլօնլար, կէչտիքլէրի եէրլէրտէ ֆուրթունանըն խասարընը կէօրիւյօրլար իտի։

Բէօմիւր մատէնի եանընտաքի չանագ ֆուրունը եըգըլմըշ օլտուղու կիպի չըմինէլէրտէ տէնիզ տալկալարընտան ալթիսթ օլմուշ իտի, եալընըզ իհթիյաթէ ըայէթէն եիւքսէք պիր մէվգըտա մուհաֆա իթտիքլէրի, տէմիրճիլիք էտէվաթը, պու ումումի խասարաթտէն գուրթուլմուշ իտի։

Մանթագայի չըմալիտէ Շուպաթ տիմէք օլան Օգօստոսըն նիհայէթինտէ սօուգլար թէքրար քէսպը չիտտէթ խլէտիյինտէն. Դօլօնլար պիլ մէճպուրիյէ Կըրանիթ Հաուզտան տըշարը չըգմատըլար։

Սկյրօս, արգատաշլարընա մահպուսիյէթ ղէմանընտատա իշ պուլտու. Իսֆէնտան նամ աղաճըն քէօքլէրինտէն շէքէր իսթիհսալ իթմէյէ պաշլանըլտը քի, պու ամէլիյաթ աթէշ իլէ օլաճաղընտան, մէվսիմէ բէք մուվաֆըգ իտի. քէղալիք պու միւտտէթ ղարֆընտա մէսքէնլէրինի թանղիմէ չալըշտըլար։

Պէրուտէթին չիտտէթը տէվամը հասէպի իլէ էն ղիյատէ սըգըլան թօք իտի. սատրդ հայվան պիր տիւրլի կըրանիթ հաուզէ սըղամայօր իտի. քէօրէք՝ Կրանիթ Հաուզ տէրունինտէ տէնիզ իլէ բապըթասը օլան մահուտ գույու քէնարընա եագլաշտըգճա, տայիմա ու-

լամագտա, իւզերինէ գաբատըլան թահտա գաբաղըն արասընա այագլարընը սօգարագ գալտըրմադ իսթէ-մէքտէ իտի քի, հայվանըն պու հալի զիյատէսի իլէ միւհէնտիսին մէրագընը ճէլպ իտիյօր իտի։

Միւհէնտիս, աճէպա պու գույուտա նէ վար տէ-յու սարիը զիհն իտիյօր, ֆագաթ պիր տիւրլիւ ա-դըլ իրտիրէմէ յօր իտի. աճէպա գույունուն ատա տա-խիլինտէ պաշդա պիր մահալէ բապըթա՞սընը վար, եօգ-սա արա սըրա, իրի պիր ճանավար կէլէրէք գույուտա թէնէֆֆի՞ւսմի իտիյօր, միւհէնտիս պիր միւմքին թօբըն ուլամասընա ագլէ եագըն պիր սէպէպ պուլամայօր ի-տի. հայվան պէհէմէհալ պիր չէյ հըսս իլէյօր քի պէօյլէճէ ուլայօր, ֆագաթ աճէպա հըսս իլէտիյի չէյ նէ՞ տիր։

Նիհայէթ պիր չօգ գար եաղմուր եաղտըգտան վէ տէհշէթամիզ ֆուրթունալար վուգու ալուլտուգտան սոնրա սօուգլսր քէսիլտի, Գալենլարընտա իշի պիթտի, սէպտեմբերին նիհայէթինտէ բէք չօգ ավ վուրտուլար. միւհէնտիս պու մուվաֆագըյէթի կէօրիւպ թիւֆէնք իմալինէ լուղում գալմատըղընը տէրմիյան իթմէքտէ իսէ տէ, Պանդրոֆ թիւֆէնկ իմալի խուսուսընտա սիյ-ռօսը կիճէ կիւնտիւզ թաճիզ իտիյօր իտի. զամանէն ԹԷտէօն ասխի Պանդրոֆընն ֆիքրինէ չէրիք օլմադըլա.

— Էկէր զաննըմըզ իւզրէ ատատա եըրթըճը ճա-նավարլար վար իսէ, հէր հալտէ թիւֆէնկէ լիւզում վար տըր, անլէրի մահվ իթմէնէ չալըշմադ լազըմ կէ-լէճէք, տէյօր իտի։

Մանաֆիհ Գալենլարը իշղալ իտէն մատտէ էսլի-հայի նարիյէ օլմայըպ, պիլաքիս մէլպուսաթ տըր, զի-րա արգալարընտաքի ռուպալար, արթըգ կիյիլէմէզ բատտէյէ կէլմիշ իտի. պէհէմէհալ եոգնտան եախօտ

տէրիտէն պիր շէյ եաբմադ լազըմ կէլիյօր իտի։ Գօ-
լօնլար պու ֆիքիրլէրտէ իքէն պիր վադաա տահա զու-
հուր իթմէքլէ հէր քէսին մէրագընը արթըրտը։

Շէյլէքի Հոկտեմբերին երրմի տէօրտունտէ Պանգ-
ըօֆ տուզագլարը մուայէնէ իյլէտիյի վագըթ, պիրիսի-
նին տէրունինտէ պիր տիշի Պէգարի իլէ, իքիտէ եավ-
րու պուլտու։

Կէմիճի՝ Նապ իլէ պէրապէր մաթպախտա չալըշտը.
Պէգարիլէր բիշակտէն սօնրա, Գանղուր եահնիսի,
պատէմ, կիւվէրճին եումուրթասը, քէօքտէն իսրաճ
իտիլմիշ իշրէթ վէ սայիրէտէն միւրէքքէպ պիր թաամ
սօֆրասը գուրուլտու։

Ադշամ իւզէրի Կըրանիթ Հաուզըն թաամ սալ-
նընտա Գօլօնլար սօֆրանընն պաշընա կէչտիլէր. Գան-
ղուր բէք լէզիզ օլմուշ իտի. պու արալըգ Պանգրօֆ
պիրտէն պիրէ հայդըրընճա, միւհէնտիս։

— Նէ՞ վար, տէյու սորտու։

— Նէ՞ օլաճագ . . . վա՛յ, վա՛յ, տիշիմ . . . տի-
շիմ կիթտի . . .

— Էթին իշինտէ թա՞շ մը վար իտի։

— Էյլէ օլմալը։

Պանգրօֆ պունը սէյլէյէրէք տիշինին արասընա
կիրէն ճիսմի չըգարտը։

Պանգրօֆընն չըգարտըգը շէյ թաշ օլմայըպ, ուֆադ
պիր գուրշուն թանէսի իտի։

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ

ՄԷԹՐՈՒԳ ԱՏԷՄ

1

Գօլֆնլար Լինգօն ատասընա տիւշտիւքլէրի թամ եէտի այ օլմուշ, ատա բէք չօգ արանմըշ թարանմըշ իսէ տէ, ինսան պուլունտուղունա տէլալէթ իտէն հիշ պիր էսէր պուլունմամըշ իքէն, շիմտի պիր հայվանճըղըն էթի արասընտա պուլունան ուֆագ պիր գուրշուն թանէսի, Գօլֆնլարըն հասըլ իյլէտիքլէրի ֆիքրի գավիսի թէմամէն պէրպատ իյլէմիշ իտի։

Հիշ շիւպհէ եօգ տըր քի պիր գուրշուն թանէսի պիր թիւֆէնկտէն չըգմըշ, թիւֆէնկտէ միւթլաղա պիր ինսան թարաֆընտան աթըլմըշ իտի. Պանդրօֆըն տիշի արասընտան չըգարտըղը գուրշունա, արդատաշլարը տիւնեատէ կէօրիւլմէմիշ պիր շէյէ պագարճասընա քէմալի հայրէթլէ պագըյօրլար իտի. Սկյրօս Սըմիթ սաչմա թանէսինի էվիրիպ չէվիրիպ մուայէնէ իտէրէք.

— Շիմտի սիզին ֆիքրինիզճէ պու սաչմանըն, վիճուտինատէն չըգտըղը հայվան անճագ իւչ այրըգ պիր եավրու տըր, տէ՞յիլ մի, տէյու սորտու։

— Էվվէթ միւսիւ Սկյրօս, զիրա տուղագտա պուլտուղում ղէման մէմէ էմկյօր իտի։

— Էօյլէ իսէ պունտան անլաշըլտը քի, իւչ այ էվ-
վէլ պիր թիւֆէնկ աթըլմըշ։

Ժէտէօն. - Պէլքի օն թիւֆէնկ աթըլմըշ, վէ պիր
սաչմա թանէսիտէ պէդարի եավրուսունա բասթ կէլ-
միշ։

Սիյրօս. -Շիմտի պունտան անլաշըլտը քի, եա ա-
տամըզ մէսքիւն տիր, եախօտ շու իւչ այ զարֆընտա պու-
բայա կէմի իլէ ինսան չըգմըշ, ատամըզրն մէսքիւն օլ-
մատըզընը էյի պիլիրիզ, կէմի իլէ կէլինտիյինէ կէլին-
ճէ տէյէլիմ քի, աճէպա պունլար արզուլարը իլէ՞ մի,
եօգսա ֆուրթունա սէպէպի իլէ՞ մի տիւշտիւլէր. պու
նօգթա բէք սօնրա անլաշըլապիլիր. աճէպա կէլէնլեր
էվրօբալը՞մը տըր, եօգսա Մալէզի՞յալը մը, եանի տօ՞սթ
մը տըր, տիւշմէ՞ն մի տիր. պուտա սօնրատան անլաշը-
լաճադ. հալա ատատա՞ մը տըրլար, եօգսա կիթտիլէր
մի, իչթէ պիզ էվվէլ էմիրտէ պունըն թահդըդը իլէ
մէշղուլ օլմալը յըզ, զիրա շու մատտէ պիզի ճիտտէն
էնտիշէյէ տիւշիւրէճէք նօգթա տըր։

Պանգրօֆ. - Խայր միւսիւ Սիյրօս, ատամըզ մէս-
քիւն տէյիլ տիր, էկէր իւզէրինտէ ատէմ պուլունսա
իտի. շիմտիյէ գատար միթլաղ կէօրիւր իտիք։

Ժէտէօն. - Բէմալի իհթիյաթլա ատայը թէհար-
բիյէ մէճպուրըզ։

Սիյրօս. -Էլպէթտէ, զիրա պունլարը Մալէզիտա-
լը գուրսան օլմալարը մէմուլ տըր։

Պանգրօֆ. - Բէշֆիյաթէ պաշլամազտան էվվէլ
պիր սանատալ եարսագտա նէհրին տախիլինտէ վէ սա-
հիլէրտէ անընլա տօլաշսաղ օլմա՞զ մը։

Սիյրօս. - Էյի ամա վաղթիմիզ եօգ, զիրա պիր
սանատալ՝ էն ադալլ պիր այտա մէյտանա կէլիր։

Պանգրօֆ. - Միւքէմմէլ սանատալ իչին էօյլէ ամա,

պէն ատի պիր սանտալ եարաճաղըմ քի, օտա պէշ կիւնտէ մէյտանէ կէլիր, եանի աղաճ դապուղընտան Հինտուսուլի իւղրէ պիր սանտալ։

Սիյրօս. – Բէք էյի պէշ կիւնտէ հաղըր էթ պադալըմ։

Պէջլէճէ ադշամ թատամը Պանդրօֆըն մէմուլի խիլաֆընտա օլարադ էնտիշէ իլէ կէչտի. շու դուրշուն թանէսինտէն անլաշըլըր քի, ատատա պէհէմէհալ Դօլընլարտան պաշդա սաքինլէրտէ վար տըր, պու իսէ Դօլընլար իչին միւճիւպի էնտիշէ իտի։

Սիյրօս Սըմիթ իլէ ժէտէօն, ույդույա վարմաղտան էվվէլ պու մատտէ հադգընտա պիր չօգ միւպահասա իթտիլէր, միւհէնտիսին դուրթուլմասը, պիր թալէյի վագայէյի աճիպէնին, շու դուրշուն մատտէսի իլէ պէրապէր բապըթասը պուլունուպ պուլունմատըգը թէղէքքիւր իտիլափտէն սօնրա Սիյրօս Սըմիթ.

— Ազիզիմ Միբէլա, պէնիմ ֆիքրիմճէ պու ատատա պիր սըրը վար, լաքին հէր թարաֆը ալթ իսթ իթսէք եէնէ պիր չէյ պուլամայաճաղըզ։

Պանդրօֆ իրթէսի կիւնի իչէ պաշլայըպ, ատատա պուլունան պիր նէվ չամ աղաճլարը դապուղընտան օմուրկասըզ վէ դապուրկասըզ պիր սանտալըն ինչասընա միւպաշըրէթ իթտի. Նապ տախի մէրդումա եարտըմ իտիյօր իտի. Հարպէր իլէ ժէտէօն իսէ իհթիյաթէ ըայէթէն Կըրանիթ Հաուզտան չօգլուդ թէպաիւտ իթմէյերէք, եագընլարտա ավ իլէ մէշղուլ օլտուլար։

Պիր արալըգ Հարպէր, ատանըն էթրաֆընը պիր էյիճէ կէօրմէք իչին եիւքսէք պիր աղաճըն թէրէսինէ չըգտը, վէ հէր թարաֆը ըրդդաթլէ կէօղտէն կէչիրտի. ուֆուդ իւղերինտէ եագընտա ուղաղտա կէմիյէ պէնզէր հիչ պիր չէյ կէօրէմէմիյի կիպի, դարա ճիհէ-

թինտէ տախի տալա պիր էսէր պուլունմայօր իտի. մամաֆիհ Ֆարուսթ օրմանընընն հէր թարաֆը սրգ աղաճլար իլէ մէսթուր օլտուղունտան, տէրունինի կէօրմէք տէ միւմքին օլմասը։

Իքի ավճը Կըրանիթ Հաուզա վասըլ օլտուլար. Սկյրօս Սըմիթ Հարպէրին սէօղլէրինի տինլէտիյինտէ, հիչ պիր չէյ սէօյլէմէյերէք պաշընը սալլատը։

Էրթէսի կիւն պիր վագաա տահա զուհուրա կէլտի քի, պունընն հալլի տախի միւշկիլ օլտու, չէօյլէ քի Հարպէր իլէ Նապ, Կըրանիթ Հաուզտան իքի միլ գատար ուզագտա, սահիլ պոյունտա կէզինիր իքէն, զայէթ իրի պիր գաբլունպաղը կէօրտիւլէր, Հարպէր հայվանընն տէնիզէ տօղրու սէյիրթտիյինի կէօրմէքլէ.

— Նա՛պ, եէթիշ Նա՛պ, տէյու հայգըրտը. Նապ սէյիրթտի, գապլունպաղըյը կէօրտիյինտէ։

— Նէ տէ կիւզել հայվան, նա՞սըլ եաղալամալը։

— Բէք գօլայ, գապլունպաղը արգա իւզերի չէվիրիլիրսէ պիր տահա տէօնէմէզ, հայտէ Նապ գօրա իլէ չէվիրէլիմ։

Նապ իլէ Հարպէր հայը միւշկիւլաթ իլէ հայվանը արգա իւզերի չէվիրտիլէր, պիր մէթրօ արդընտա օլան չու հայվան, լաագալը տէօրթ պին քիլօ աղըրլըղընտա իտի։

— Նապ. - չիմտի ավըմըզը նէ՞ եաբաճաղըզ։

Հարպէր. - Պուրատա պըրագըրըզ, հայվան տէօնիւպ գաչամազ, ավտէթիմիզտէ էլ արապասընը կէթիրիր կէօթիւրիւրիւզ։

Հարպէր, հայվանընն տէօնմէսինի պիւթիւն պիւթիւնէ միւմքինսիզ պիր հալէ գօյմագ իւզրէ էթրաֆընա թաշլար սրգըշարբար. Հարպէր՝ գապլունպաղըյը Պանդրոֆա սէօյլէմէտի, կէմիֆիյէ պիրտէն պիրէ կէօս-

թէրէրէ.ք տիւչարը հայրէթ իթմէ.ք իսթէմիշ իտի. ֆագաթ Կըրանիթ Հաուզտան չըգըպ արապա իլէ գաբլունպաղըյը պըրագտըգլարը եէրէ կէլտիքլէրի վագըթ հայվանատան էսէր պուլամատըլար։

Հարպէր իլէ Նապ էթրաֆա պագընտըլար, հայվանը չէվիրիպ տէ էթրաֆընա սօգտուգլարը թաշլար տուրույօր իտի. իքի արգատաշ քէմալի հայրէթ իլէ Կըրանիթ Հաուզէ ավտէթ իթտիլէր. սանտալ տէսթ-կեահընա վասըլ օլտուգլարընտա, Հարպէր վագասյը միւհէնտիսէ անլաթտը. մումանիլէյհ պիր աղ սիւքիւթ-տէն սօնրա.

— Գաբլունպաղըյը չէվիրտիյինիզ վագըթ տէնիզ ալչագ իտի, տէյի՞լ մի տէյու սօրտու։

Հարպէր. - Էվվէ՛թ, միւսիւ Սիյրօս։

— Էօյլէ իսէ հէր նէ գատար գարատա տէօնէմէզ իսէ տէ, գաբլունպաղը սուտա տէօնէպիլիր, տէնիզ եիւքսէլէրէ.ք օլտուղու եէրէ կէլտիյի կիպի հայվանը եիւզտիւրտիւ, օտա չըգտը կիթտի։

Միւհէնտիս, գաբլունպաղը մէսէլէսինի կիւյա պէօյ-լէճէ հալլ իթմիշ օլտու, ֆագաթ աճէպա քէնտիսի պու նօգթայա գաթիէն գանի օլմո՞ւշ մը իտի. իշթէ պու-բաաը նամալիւմ տիր։

2

Հոկտեմբերին եիրմի տօգուզընճը կիւնիւ աղաճ գասուղընտան իմալ օլունան սանտալ պիթմիշ իտի. սանտալըն տէնիզէ իլգասը բէ.ք գօլայ օլտու. Կըրանիթ Հաուզըն գարշըսընտաքի գումիւզուն իւզերինէ գօն-

մուշ օլմաղըլա, տէնիզ եիւքսէլինճէ սանտալ տախի պիթթապի եիւզմէյէ պաշլամըշ իտի քի, Պանդրօֆ հէ-ման իչինէ ամբըլարագ պիր իքի մանօվրա իթտիքտէն սոնրա, սանտալըն մանթլուպէ մուվաֆբդ օլտուղունը անլայարագ քէմալի մէսէրրէթ իլէ.

— Հուրրա՛... Հուրրա՛... պու սանտալ իլէ բէ.ք կիւղէլ կէզիլիր... տէյու հայդըրտը. պատէ-հու պիր իքի քիւրէ.քլէ սանտալը սահիլէ եանաչտըրտը։ Պէշ արդատաշ պինտիլէր, սանտալ սահիլտէն աչըլտը, եէվմը մէզքիւրտէ հէվա լանթիֆ, վէ տէնիզ հավուզ սույը կիպի պէրրագ օլտուղունատան, սանտալ քէմալի սուհուլէթլէ իլէրլէմէյէ պաշլատը. Հարպէր իլէ Նապ քիւրէյէ օթուրտու, Պանդրօֆ տա տիւմէնէ կէչտի։

Կէմիճի Սէլամէթ ատասը իլէ Լինդօլն ատասը ա-բասընտաքի պօղազը կէչիպ պուրունա վասըլ օլտու. Գօլօնլար, ատա իլէ Ֆըրանդլին տաղընը խալիճտէն կէօր-մէ.ք իսթէյիպ, իքի միլ գատար սահիլտէն աչըլարլար. պատէհու թէ.քրար սահիլէ էնիպ գըյը սըրա «Թատ-րուն» պաթագլըղընը իհաթա իտէն պուրունըն էօնիւ-նիւ տօլաշմաղա պաշլատըլար։

Գօլօնլար, Բէնչէ պուրունը թարաֆլարընը տախի կէօղտէն կէչիրմէ.ք իսթէյուպ, օ թարաֆլարտա արդը վիճուտ իտէն իրի գայալարա թէսատիֆ իթմէմէ.ք իւզ-րէ թէ.քրար տէնիղէ աչըլտըլար. Ֆէտէօն սահիլի թէր-սիմ իթմէ.քտէ, Նապ, Հարպէր քիւրէ.քտէ, վէ Պանդ-րօֆ տիւմէնտէ օլարագ թաթը թաթը գօնուշմագտա իսիլէր. Եալընըզ Սիյրօս Սըմիթ, քէմալի սիւքիւթ ի-լէ բիյշկեահընտաքի արաղիյի թէմաշա իտիյօր, վէ ֆիք-րէն բէ.ք զիյատէ մէշղուլ կիպի տալկըն կէօրիւնիյօր իսի. սանտալ իւչ սաաթ գատար եօլունտա տէվամ իթտիքտէն սոնրա, թամամ մանթլուպ օլան պուրունը

տօլաշը իքէն, Հարպէը պիրտէն պիրէ պաղբրտը, վէ սահիլտէ պուլունան սիյահ պիր նօգթայը կէօսթէրէ-բէք։

— Շուբատա կէօրտիւյիւմ սիյահ չէյ նէ՞ օլաճադ, տէմէսի իլէ հէր քէս օրայա պաղտը, վէ Ժէտէօն։

— Էվվէթ, օրատա պիր չէյ վար, պանա գալբրսա դումա կէօմիւլմիւշ պիր տէնկ տիր, տէտի։

Պանդրօֆ. - Պու կէօրտիւյիւմիւզ չէյ ֆբչբ տբբ։

Սիյրօս. - Սահիլէ եանաշալբմ, Պանդրօֆ։

Իքի քիւրէքլէ սանտալ պիր քէնարէ եանաշտը. իչինտէքիլէր դարայա ֆբբլանտը, Պանդրօֆ ալտանմամբշ իտի. վագատա պիր սանտբղա սբգբ սբգբյա պաղբ իքի ֆբչբ՝ գումբն իչինէ կէօմիւլմիւշ տուրույօր իտի քի, սանտբգ պէհէմէհալ պու ֆբչբլար սայէսինտէ եիւզէրէ-բէք գարայա տիւշմիւշ իտի։

Հարպէը. - Ցէմէք ատամբզբն եադընլարբնտա պիր կէվի պաթմբշ։

Ժէտէօն. - Արթբգ օնա չիւպհէ գալմատը։

Պանդրօֆ. - (Սապբրսբզբգբա.) Աճէպա չու սանտբգտա նէ՞ վար, սանտբգ գաբալբ, քիլիտինի պիր թաշ իլէ գբբարբզ։

Սիյրօս. -Աբգատաչլար, պէր սաաթ գատար աճէ-լէնէզի թատիլ իտինիզ. չու սանտբգը կբբանիթ Հաուզա կէօթիւրէլիմ տէ, օրատա գբբմատան աչալբմ։

«Մատէմքի ֆբչբլարբա պէրապէր պուրայա եիւզէ-բէք կէլմիշ, չիմտի տէնիզէ աթարսաղ, պէր իք պաղ-լատբզբմբզ կիպի եինէ եիւզտիւրէրէք պիկիմ սահիլէ նադզ իտէպիլիրիզ։

Միւհէնտիսին թէքլիֆի գապուլ օլունտու. աճէ-պա չու սանտբգ նէ՞բէտէն կէլմիշ, իչթէ մէպէլէյի մու-հիմմէ պուրասը իտի. Գօլօնալար տէօրթ թարաֆբնը

կէօղնէն կէչիրտիլէր. սահիլտէ պէօյլէ դարայա տիւշ-միւշ պիր չէյ տահա կէօրէմէտիլէր. քէղալիք տէնիզ-տէ տախի նէ դարայա օթուրմուշ պիր կէմի, նէ աչըգ-լարտա եէլքէն սէֆինէսի միւշահատէ օլունտու։

Միւթլաքա պիր կէմի պաթմըշ օլմալը. պու. կիւնա-քի ռանտըգ մատտէսի պէլքի դուրշուն տանէսի իլէ պիր մինատիպէթի վար իտի. պէլքի սանտըղըն սահիպի օ-լան էճնէպիլէր ատանըն պաշդա պիր թարաֆընա չըգ-մըշլար տըր. պէլքի տէ հալա ատատա տըրլար. ֆա-գաթ Դօլօնլար էլլէրինտէքի շու սանտըգ սայէսինտէ, ատայա չըգան էճնէպիլէրին Մալէղիյա դուրանը օլ-մատըղընը անլատըլար, դիրա օ ատէմլէրտէ ւկէօյլէ սանտըգլար պուլունմայաճաղը տէրքեար իտի։

Դօլօնլարա պէշ գատէմ պօյունտա, իւչ գատէմ էնինտէ, մէշէ աղաճընտան մամուլ, իւզէրինէ մէշին կէ-չիրիլմիշ, չիվի իլէ մըխլանմըշ, վէ տրգդաթլա գարա-տըլարաղ պօշ ֆըշըլարա բաղթ իտիլմիշ օղան պու սան-տըղը մուայէնէ իթտիքտէն, վէ իւզէրինտէքի իրլէրին տիւյիւմլէրի՝ կէմիճի տիւյիւմիւ օլտուզունը անլատըգ-տան սօնրա, սիւվարիլէրի թարաֆընտան գարայա օ-թուրաճաղը անլաշըլան պիր կէմիտէն, պու էշեանըն, դարատա զէտէլէնմէմիշ օլարաղ պուլմաղ իւմիւտի ի-լէ, կիւզէլճէ ֆըշըլարա բաղթ իտիլէրէք տէնիզ ա-թըլտըղընա տայըր դանատթ հասըլ օլտու. հաթտա Սիյրօս.

—Նիմտի պիզ պու սանտըղը Կընանիթ Հաուզա գատտար չէքէր կէօթիւրիւրիւզ, օրատա իչինի աչար պա-գարըզ, էկէր ատանըն պաշդա թարաֆընտա ատէմ պուլուրտաղ թէսլիմ իտէրիզ, եօգսա...

Պանդրօֆ. - Պիզէ գալըր տէյի՞լ մի, լաքին ա-ճէպա իչինտէ նէ՞ վար։

Պու էսնատէ եիւքսէլմէյէ պաշլամըշ օլան տէնիզ սանտըղըն օլտուղու եէրէ դատար կէլմէյէ պաշլաբըղը կիպի, ֆըչըլարը բապթ իտէն իբլէիտէն պիրինի չէօղերէք սանտալա պաղլատըլար, վէ պիր աղ սօնրա ֆըչըլար եիւղմէյէ պաշլայընճա «Սահիպսիզ էշկա պուրը» թէսմիյէ օլունան շու մահալտէն թէպաիւտ իթտիլէր. Նիհայէթ թամ պիր պուչուգ սաաթ սօնրա սանտալ՝ սանտըգ իլէ պէրապէր, Կըրանիթ Հաուզըն գարշըսընտաքի սահիլէ վասըլ օլտու, վէ տէնիզ չէքիլմէյէ պաշլամըշ օլտուղունտան դարատա գալմըշ օլան սանտըգ, ալաթը լաղըմէ իլէ աչըլարագ իչինտէն չինկօտան մամուլ պիր սանտըգ տահա զուհուր իթտի։

Չինկօ սանտըղըն դաբաղը օրթասընտան քէսիլտի, իչինտէն միւխթէլիֆ էշեալէր չըգմաղա պաշլատը քի, հէր պիրի չըգտըգճա կէմիճի «հուրրա՛» տէյի պաղըրմայա, Նապ սէվինճինտէն օյնամայա, վէ Հարպէրտէ էլ չըրբմայա պաշլատը, ղիրա սանտըգտան հէրքէսին արզուսընա մուվաֆըգ էշեա չըգըյօր իտի։

Սանտըգտա ալաթ, էտէվաթ, էսլիհա, մէլպուսաթ, վէ քիթապ կիպի պիր թագըմ էշեայի լաղըմէ մէվճուտ օլտուղունտան, Գօլօնլար ֆէվգէլատէ մէսրուր օլարագ, էշեալարըն էսամիսի պէր վէճճը աթի եաղըլտը։

Աղաթ

Պիր գաչ աղըզը ըրչագ 3 ատէթ, օտունճը պալթասը 2, մարանկօղ պալթասը 2, ըէնտէ 3, քիւչիւք քէսէր 2, իբի թարաֆը քէսէր 1, թէնէքէ մագասը 6, էյէ 2, չէքիճ 3, պուրկու 3, իրի պուրկու 2, ասի վիտալը չիվի թօրպասը 10, միւխթէլիֆ ճէսամէթտէ տէսթէրէ 3, ինէ գուլթուսը 2։

Միշահլար

Զաղմաղլը թիւֆէնկ 2, գաբսօլը թիւֆէնկ 2, գարապէնա 2, բալա 5, գըլըճ 4. Եիրմի պէշ լիպրա սըգլէթինտէ իքի ֆըչը պարութ, գաբսօլ գութուսը 12։

Աղաթը ֆենենիյէ

Սէքսթան 1, տիւրպիւն 1, պէօյիւք տիւրպիւն 1, բէրկէլ թաղըմը 1, ճէպ բուսուլասը 1, միզանիւլէ-բարէ 1, միզանիւլ հէվա 1, Լտէվաթը լաղըմէսի իլէ պէրապէր ֆոթօղրաֆ թաղըմը 1, գալէմ գութուսը 5 միւրէքքէպ չիշէսի 12։

Մեշպուսաթ

Եունա պէնղէր նէպաթի պիր մատտէսէն մամուլ կէօմլէք 24, այնի գումաշտան չօրապ 36։

Էվ եշեասը

Տէմիր կիւյիւմ 1, պագըր թէնճիրէ 6, տէմիր սահան 3, գաչըդ չաթալ բըչաղ հէր պիրինտէն 10, չայ եըպրըղը 2, մանկալ 1, բըչաղ 6։

Գիրապչար

Թէվրաթ 1, աթլաս 1, Բօլօղինիյա լիսանը լուղէթի 1, ալթը ճիլալի ֆունունը թապիյէ (բնական պատմութիւն) լուղէթի 1, պէյաղ քեաղըտ տէսթէ 3, տէֆթէր, 2։

Սանտրգտաքի եշեա պէօյլէճէ սայըլտրգտան սօնրա, ժէտէօն.

— Պունըն սահիպի հադրգաթէն թէճրիւպէքեար պիր ատէմ իմիշ. կիւյա կէմիսինին գարայա օթուրաճաղընը պիլիյօր իմիշտէ էվվէլտէն հաղրրլանմըշ տէմէսի իլէ, Սիյրօս Սըմիթ տիւշիւնէրէք ճէվապէն.

— Վադաա հիշ էքսիք եօգ, տէտի։

Գօլենլար հէր էշեայը կէօզտէն կէչիրտիլէր, իւղերլէրինտէ հիշ պիր մարդա պուլունմայօր իտի, հէմտէ էշեալէր գուլլանմամըշա պէնզէյօր իտի. ալէլխուսուս ֆուրթունա ղէմանընտա էշեայի մէվճուտէ սանտըղա տօլտուրուլմուշ օլսա, պու տէրէճէ միւնթազամէն եէրլէշմէզ, վէ իւղերինտէքի, զինկօ սանտըգ պէհադգէն լէհիմլէնմէզ իտի։

Ամէրիդա լիսանընտան օլան քիթապլարտա մաթպաա նամը պուլունմատըղը կիպի, Ֆրանսըղ լիսանը իլէ մուհարրէր օլան միւքէմմէլ աթլասըն տախի մաթպաա վէ միւէլլիֆինին իսմի եազըլմամըշ իտի, հաթտա էշեանըն աթըլմըշ օլտուղու վարօրըն միլլիյէթիտէ պիլինէմէտի. մամաֆիհ Գօլենլար պէօյլէճէ թարաֆը Ինլահիտէն մաղհարը մուավէնէթ օլտուգլարընտան տէրէճէյի նիհայէտէ մէմնուն օլտուլար. եալընըզ Պանգրօֆ բէք ղիյատէ մէմնունիյէթ կէօսթէրմէյէրէք.

— Հէբսի ալա ամմա, շու սանտըգտա պսըլ պէնիմ իշիմէ եարար շէյ եօգ, պիր աղտա թիւթիւն օլսա իտի, արթըգ սիղ պէնտէքի քէյֆի կէօրիւր իտինիզ, տէյինճէ, հէր քէս կիւլմէյէ պաշլատը։

Գօլենլար արասընտա, ատանըն հէր թարաֆը կիւղէլճէ տօլաշըլարագ եէնի գաղաղէտէլէր պուլունտուղու հալտէ մուավէնէթ իտիլմէք, վէ էշեալարը քէնտիլէրինէ թէսլիմ օլունմագ խուսուսը գարարլաշըրըլար. էշեայի մէղքիւրէ տախի Կըրանիթ Հասուղա նագլ իտիլտի։

3

Հոկտեմբերին օթուզը օլան էրթէսի կիւնիւ Գոլենլար գարար վէրտիքլէրի քէշթ ու կիւզարը իճրայէ հազըրլանտըլար. սանտալա իւչ կիւն քիֆայէթ իտէճէք գատար գուրուտուլմուշ էթ, վէ պազը մէշրուպաթ իլէ մանկալ տախի վազ օլունտու։

Գոլենլար օրմանտա եօլ աչմագ իչին իքի պէօյիւք պալթայը, տիւրպին իլէ ճէպ բուսուլասընը, իքի չագմագը թիւֆէնկ իլէ գարապինայը, բալայը վէ պէշ ատէտ գասաթուրայը տախի պէրապէր ալմայա ունութմատըլար։

Գոլենլար պէօյլէճէ միւսէլլահէն սանտալա պինիպ պիր գաչ տագըդա զարֆընտա, Պանգրօֆըն իլք տէֆա օլարագ օտուն սալը թէրթիպ իթտիյի նօգթայա վասըլ օլտուլար. Գոլենլար ղայէթ լաթիֆ օլան Մէրսի նէհրինտէն իլէրլէտիքճէ, հագըդաթէն տիլքիւշա մէնզարէլեր միւշահէտէ օլունմայա պաչլատը։

Սանտալ արա սըրա սաղտա սօլտա կիւզել պիր մէվգը կէօրիւնիւր կէօրիւնմէզ եանաչմագտա, ժէտէօն իլէ Հարպէր վէ Նապ էլլէրինտէ թիւֆէնկ վէ էօնլէրինտէ քէօքէք օլտուղու հալտէ հէման գարայա աթլամագտա իտիլեր. Գոլենլար վուրտուդլարը պիր չօգ ավլարտան պաչգա, բէք զիյատէ իչէ եարայաճագ նէպատաթ պուլույօրլար իտի. մէսէլա ըսպանագա պէնզեր վէ անտէն տահա զիյատէ ֆայիտէլի պիր նէպաթ իլէ, քէզալիք ֆիտանը պիր մէթրօ գատար ուզուն էսմեր տանէլի պիր նէպաթ տահա պուլունտու. Հարպէր

պունը Պանդրոֆա կէօսթէրինճէ, զիհնի տայիմա թիւ-թիւն խէյալի իլէ մէշղուլ օլան կէմիճի.

— Թիւթիւն, տէյու հայդըրտը։

Հարպէր. - Թիւթիւն տէյիլ տօսթում, հարտալ տըր, լաքին ինշալլահ թիւթիւն, եախօտ թիւթիւնէ պէնզէր պիր չէյտէ պուլուրուզ։

— Սահի՞հ մի սէօյլէյօրսունըզ, իշթէ օ կիւն սատ-մըզտա հիչ պիր էքսիյիմիզ դալմամըշ օլուր։

Քէօքլէրի իլէ պէրապէր չըդարըլան պու նէպատա-թը միւխթէլիֆէ, քէմալի տըդդաթլա սանտալա կէօ-թիւրիւլտիւ, վէ միւլահաղայէ տալըպ տա տալա սան-տալտան չըդմամըշ օլան Սիյրօս Սըմիթէ թէսլիմ ի-տիլտի. պիր տէֆա սահիլի կէզէրքէն, ժէտէօն, ու-ղուն կակալը, ուղուն պոյունլու, վէ դրսա դանատլը դուշլարտան իքի թանէ թութտու, Հարպէր պու դուշ-լարա թինամօ նամընը վէրտի. պունլար սաղ թութուլ-մուշ օլտուգլարընտան, Կըրանիթ Հատուզ քիւմէսինտէ պիրինճի միսաֆիր օլաճաղլար իտի։

Գօլօնլար պուրայա գատար հիչ թիւֆէնկ ատմա-մըշլար իտի։ Ֆարուսթ օրմանընտա իլք բաթլյան թիւֆէնկ, դարապաթադ դուշունա պէնզէր կիւզէլ պիր հայվան իչին օրմուշ տըր. Հարպէր դուշը վուրտուգ-տան սոնրա.

— Պու դուշը թանըտըմ, իլք տէֆա օրմանտա կէզէրքէն դաչըրտըղըմըզ պիր դուշ քի, նամընը տա օրմանըն օ դրսմընա թախսիս իտուպ, «ժադամար» թէսմիյէ ինթիմիշ իտիք, տէտի։

Վադաա Հարպէրին վուրտուղու դուշ ղայէթ բար-լաղ թիւյի կիւզէլ պիր ժադամար իտի. ժադամար իլէ պէրապէր եէրէ պիր չօղ դըրմըզը ըէնկի դուշլար տա տէօքիւլտիւ քի, ճիւմլէսի թօր թարաֆընտան սան-

տալա նագլ իսիլմիշ, վէ կէնճ Հարպէրին նըշանճըլըգ-
տա իլք մէհարէթի էբէյիճէ թահսինի մուճիպ օլմուշ
իտի։

Հարաքէթլերինտէն տէօրտ սաաթ սոնրա աղաճ
կէօլկէսի օլան պիր քէնարէ չըգըպ սապահ թաամը
իթտիլեր, նէհրին արդը ալթմըշ եէթմիշ գատէմ ար-
զընտա օլուպ, տերինլիյի իսէ տայիմա պէշ գատէմ-
տէն ֆազլա պուլունույօր իտի. օրմանա կէլինճէ, կէ-
րէք ժագամալ թէսմիյէ օլունան գըսմը, վէ կէրէք
ֆարուսթ թարաֆը, նիհայէթսիզ սուրէթտէ ուզանըպ
կէօղ ինթիհասընը կէօրմէյօր, վէ հիչ պիր թարաֆընտա
ինսան վիճուտինտէն էսէր կէօրիւլմէյօր իտի, օր-
մանըն տէրուինտէքի ճէսիմ աղաճլարտա պալթա եա-
րէսի պուլունմատըդը կիպի, աղաճլար արասընտա պու-
լունան սազլըգլարտան եօլ աչմագ իչին ասլա քէսիլ-
մէմիշ իտի. էկէր ատայա պիր թագըմ պիչարէլեր
տիւշմիւշ օլսալար պիլէ, միթլադա հէնուզ սահիլ-
տէն այրըլմամըշ օլաճագլար իտի։

Պինաէն ալէյհ միւհէնտիս ատանըն սահիլի զար-
պիսինէ միւվասըլէթ խուսուսընտա ղիյատէ խսթիճալ
կէօսթէրիյօր իտի քի, օ սահիլին, պուլունտուգլարը
մահալէ թախմինէն պէշ միլ գատար մէսաֆէսի օլուպ,
Գօլօնլար սանատալը կիտէպիլմէսի գապիլ օլտուղու
գատար նէհր տերուինտէ իլէրլէյէճէք, վէ անտէն
սոնրա գարայա չըգաճագլար իտի։

Սուլարը, մէնպաբնա տօղրու մէտհալինտէ օլան
ճէրիյանը տուրարագ աշաղը տէօնտիւ. Նապ իլէ Հար-
պէր փիւրէք չէքերէք ագընթը եօդարը չըգմայա մէճ-
պուր օլտուլար։

Գօլօնլար, Մէրսի նէհրինտէ իքի սաաթ տահա տէ-
վամ իթտիլեր, իլէրլէտիքճէ մէճրա տերուինտէ պիր

թագըմ դայալար վէ աղաճ քիւթիւքլէրի պուլունտուղունտան, քիւրէք կիւճ իշլէյօր իտի. Պանդրօֆ չօդ եէրտէ էլինտէքի սըրրըղը նէհրին տիպինէ պաստըրաբաղ սանտալը իլէրլէթմէյէ մէճպուր օլտու. ադշամ եադլաշմըշ օլմաղըլա Գօլօնլար միւմքին օլտուղու դատար պէօյլէճէ իլէրլէյիպ, սանտալըն տուրտուղու նօգթատա կիճէյի կէչիրմէյէ դարար վէրտիլէր.

Իլէրլէնտիքճէ սըդլաշմագտա օլան օրմանըն տէրունինտէ պիր չօդ հայվանաթ պուլունտուղու անլաշըլըր, հաթտա Պանդրօֆ, պիր սիւրիւ մայմուն պիլէ կէօրտիւյինի իտտաա իթտի, ֆիլ հագըդա պիր աղ սօնրա Գօլօնլար սահիլ քէնարընտա քէնտիլէրինէ պաղան իրի մայմունլարը կէօրտիւլէր, պու հայվանլար՝ հէնուզ ինսանըն գօրգուլաճագ պիր մախլուգ օլտուղունը պիլէմէտիքլէրինտէն դաշմայօրլար իտի.

Ադշամա տօղրու սանտալըն իլէրլէմէսի պիւսպիւթիւն քէսպը միւշքիւլաթ իյլէտի. մէճրա տէրունինտէքի դայալար վէ գումլուգ մահալլէր մանի օլույօր իտի.

Պիր աղ տահա կիտիլտիյինտէ, սանտալըն տիպի եէրէ սիւրիւնմէյէ պաշլատը. սանտալ պիր քէնարէ պաղլանըպ Գօլօնլար իշինտէն չըդտըլար. կիւնէշ պաթմադ իւզրէ իքէն պէօյիւք աղաճլարըն ալթընտա լաթիֆ պիր չայըլուըդ իւզերինէ, հէման աթէշ եադտըլար վէ կիճէյի օնտա կէչիրմէյէ դարար վէրտիլէր.

Օրման տէրունինտէն պիր թագըմ ճանավար սէտալէրի իշիտիլտի, մուղիրը հայվանլարը եանլարընա սօղմամադ իշին աթէշի սապահա դատար եադմաղա մէճպուր օլտուլար. ադշամ թաամը քէմալի իշթիհա իլէ օլունտու. կիճէ հիչ պիր արըղա վուրդու պուլմատան կէչտի. երթէսի կիւն, եանի Հոկտեմբերին օթուզ

պիրինտէ հէր քէս ույդուտան գալդը։ Սապահ թաամընը իթտիլէր, վէ սաաթ ալթըտա եօլա չըդըրլար, Ֆարուսթ օրմանընըն պու թարաֆը զայէթ սըդ չալըլըդ օլտուղունտան, պալթա իլէ եօլ աչըպ իլէրլէմէք, վէ էկէր սէպլերի իշիտիլէն ճանավարլար մէյտանէ չըդարսա, անլերի իթլաֆ իթմէք լազըմ կէլիյօր իտի։

Ճէպ բուսուլասը միւհէնտիսին էլինտէ օլարագ եօլը կէօսթէրիյօր վէ ըէֆիգլերի տէ պալթա իլէ եօլ աչըյօրլար իտի. Սիյրօսըն գավլինճէ եօլ պէօյլէճէ տէվամ օլունուրսա, միւթլաղա Դըրիդժուր նէհրինէ իլթիհաղ իտէճէք իտի. եօլլարը եօգուչ աշաղա կիպի տէվամ իտիյօր իտի։

Զալըլըդ արասընտա իլէրլէտիքճէ մայմուն սիւրիւլերինէ միւսաադֆ օլունույօր իտի քի, մայմունլար Դօլօնլարա քէմալի հայրէթլէ ամֆը նաղարը տըդդամ իյլէտիքլերինտէն, ժէտէօն.

— Պէրքի պու հայվանլար՝ պիդի քէնտիլերինտէն աղմա զանն իտէրէք պէօյլէ միւթէհայրրանէ պադըյօրլար, տէտիյի սըրատա, Պանդրօֆ տախի, եապան տօմուզու, գանկուր վէ գուլա կիպի հայվանլարը կէօրէրէք.

— Տօսթլարըմ ավա տահա պաշլանմատը, սիղ չիմտիլիք կէզիպ սըչրայընըղ պագալըմտա, սօնրա կէօրիւշիւրիւզ, տէյէրէք, իքթիֆա իթտի։

Էօյլէտէն իւչ սաաթ էվէլ ճէնուպը զարպիյէ տօղրու իլէրլէնմէքտէ իքէն, եօլ պիրտէն պիրէ Դօլօնլարըն չիմտիյէ գատար քէչֆ իթմէտիքլերի օթուղ գատէմ վիւսաթընտա պիր ուֆագ չայա իլթիհաղ իթտի. չայըն սույը չիտտէթլէ աղմագտա, վէ գայալարա չարբարագ քէօրիւքլեր սաչմագտա իտի. տէրինճէ օլտուղու պու նէհրի կէօրէն նապ.

— Իշթէ պուրատա գալաբդ, տէյինճէ, Հարպէր ճէվապէն.

— Խայր, պու ուֆագ պիր չայ տբր եիւզէրէք կիտէպիլիրիզ, տէտի։

Սիյրոս. — Նէ՞տէն, միւթլաղա պու նէհր տէնիզէ մանսէպ օլույօր, սոլ սահիլինտէն կիտէրսէք տէնիզ քէնարընա էնէրիզ. ա՛րշ։

Պանդրոֆ. — Էկէր ավլանմաղ մէմնու իսէ, պալբդ թութմաղ տէյիլ տիր ա։

Սիյրոս. — Ղայպ իտէճէք վաղթըմըզ եօղ։

Պանդրոֆ. — Եօղ ճանըմ պէշ տաղբդա սապր իտին տէ պաղբն։

Կէմիճի տէրհալ եիւզին դօյու նէհրին քէնարընա եաթարաղ դօլբերընը տալտրրմասը իլէ, գարայա օն իքի թանէ դատար ըսթաղօղ ֆբրլաթմասը պիր օլտու. պատէհու իչինի չէքէրէք.

— Պէն սիզէ սէօյլէտիմ ա՛, թիւթիւնտէն պաշգա ատամըղտա հէր չէյ վար, տէտի։

Պանդրոֆ իլէ Նապ պիր տաղբդա զարֆընտա ուֆագ պօյտա, վէ բէնկի մավիճէ ըսթաղօղլարտան պիր չօղ թօբլայբպ թօրպայա տօլտուրտուդտան սօնրա, Գօլօնլար նէհր քէնարընտա իլերլէմէյէ պաշլատբլար։ լաքին իլերլէտիքճէ տիւչարը միւշկիւլաթ օլույօրլար իտի. մամաֆիհ կէչիլէն եէրլէրտէ ասլա ինսան իզինտէն էսէր օլմայբպ, եալընըզ չայտան սու իչմէյէ կէլէն իրի ճանավարլարընը իզլէրի կէօրիւլմէքտէ իտի. Սիյրոս, նէհրին ճէրիյանընա պաղարաղ, պու զէմանտէ տէնիզ մէտ հալինտէ օլաճաղընտան.

— Էկէր տէնիզէ եաղբն իսէք, սուլար պէօյլէ չիտտեթլի ադմայաճաղ տբր, տէտի, վէ միւթթասբլ բուսուլասընա պաղարաղ միւթէհայբը օլմաղա պաշլա-

տը. Հալ պու քի իլեքլէնտիքճէ չայըն մէճրասը քէսպը վիւսաթ իյլէյօր, վէ հեր իքի գըյըսը ճէսիմ վէ սըգ աղաճլար իլէ մէսթուր օլտուղունտան, իլէրիսինի կէօրմէք դապիլ օլամայօր իտի. մամաֆիհ պիր պուչուգ սաաթ սոնրա էօնտէ կիտէն Հարպէր պիրտէն պիրէ.

— Տէնի՛ղ, տէյու Հայդըրտը քի, Սիյրօս պունտան բէք ղիյատէ տիւշարը Հայրէթ օլտու, վագաա պիր դաչ տագըդա սոնրա տէնիզ՝ քէնարընա վասլ օլունտը։

Պու սահիլ իլէ՝ գաղաղէտէլէրին էվվէլա տիւշտիւքլէրի Կըրանիթ Հաուզ սահիլի արասընտա ադամ պիր ֆարդ պուլունույօր իտի. տէնիզ ատանընն պու թարաֆընտա էքսէրիյէն կէօրիւլտիւյիւ իւզրէ, դում վէ գայալըդ իլէ նիհայէթ պուլմայըպ, պիլաքիս եիւքսէքճէ պիր թօրրագ քէնար իւզէրինտէ լաթիֆ վէ ճէսիմ աղաճլար իլէ մուհաթ պուլունույօր իտի։

4

Գօլոնլարընն կէլտիքլէրի եէրտէ տէնիզ ուֆաճըգ պիր հավըզ թէշքիլ իթմիշ իտի քի, տէրուունինէ գըրդ գատէմ գատար եիւքսէք պիր Կրանիթ գայասընտան չայըն սուլարը տէօքիւլիյօր իտի։ Չայ տէնիզէ տէօքիւլիւր իքէն պիր չաղլայան թէշքիլ իյլէտիյի իչին «Զաղլայան չայը» թէամիյէ օլունան պու չայըն իմթիտատը նօգթատէն իթիպարէն, օրմանընն հասըլ իյլէտիյի տէնիզ քէնարը իքի միլ գատար չըմալէ տօղրու իմթիտատ իյլէյօր իտի. պուրասը իլէ Եըլան պուրնը արասընտաքի մէսաֆէ, տէնիզէ տօղրու էյիլմիշ միխ-

թէլիֆ իւլ շէքլ աղաճլար իլէ միւղէյեէն օլուպ Գօ-
լօնլար պու թարաֆտա, եանի Եըլան շէպիհ ճէղիրէսի
քէնարընտա եօլլարընա տէվամ իտէճէքլէր իտի։

Հէվա կիւզէլ վէ սէմա բարլադ իտի. անճադ սաթ-
հը տէրեատէ հիչ պիր եէլքէն կէօրիւնմէտիյի կիպի,
Գօլօնլարըն թաամէ օթուրտուգլարը մահալին ուղագլա-
ըընտա տախի ինսան վիճուտինէ տէլալէթ իտէն հիչ պիր
իմարէ կէօրիւլէմէտի. սապահ թաամընտան սօնրա Գօ-
լօնլար աղաճլարըն իչինէն իլէրլէմէյէ պաչլատըլար.
սահիլտէ, պիր կէմի տիւշմիւշ օլմասընա տէլալէթ ի-
տէճէք հիչ պիր նըշանէ եօգ իտի. մա մաֆիհ ժէտէօ-
նըն տէտիյի կիպի, տէնիզ՝ կէմիտէն գալաճադ էշեայը
քեամիլէն աչըղա աթասիլէճէյինտէն, պիր նըշանէ
կէօրմէմէքլէ՝ ատայա կէմի տիւշմէմիշ տիր տէմէք,
խաթատէն սալիմ օլամազ իտի. ղիրա պէգարինին ի-
չինատէ պուլունան գուրչուն թանէսի իւչ այ էվէլ ատա
տէրունինատէ թիւֆէնկ ատթըլարըընը սուրէթը դաթիյէ-
տէ իսպաթ իթմէքտէ իտի։

Էօյլէնի պէշ սաաթ կէչտի, Եըլան Պուրնունա հէ-
նուղ իքի միլ մէսաֆէ վար իտի. պինատէն ալէյհ Գօ-
լօնլար պու կէճէյի տէ պուրունտա կէչիրմէկէ գարար
վէրտիլէր. սաաթ եէտիտէ Գօլօնլար Եըլան պուրնունա
վասըլ օլտուլար. շէքլի ղարիպ օլան պու պուրունտան
իթիպարէն, սահիլին մէնզարէսի թէպէատիւլ իտուպ,
գայալըգ, գումլուգ վէ թաշլըգ օլմագ իւզրէ տէվամ
էյլէյօր իտի. Հարպէր իլէ Պանգրօֆ իգամէթէ ույկուն
պիր մահալ թէհարրիսինէ պաչլատըլար. Հարպէր՝ պու-
ըատա պուլունան աղաճլարըն արասընտա պամպու
թէսմիյէ օլունան պիր աղաճը, Պանգրօֆ կէօսթէրէ-
րէք։

— Իչթէ գըյմէթատ պիր աղաճ, տէտի։

— Գրյմէթտա՛ր մը։

— Էօյլէ եա՛, Պամպունըն գադուգլարը ինճէ ինճէ քէսիլիրսէ սէբէթ վէ սայիրէ եաբըլըր. գապուզու էզելիպ խամուր հալինէ իգրազ օլունուրսա Զին քեաղըտը վիճուտէ կէլիր, տալլարը՝ գալընլըգլարընա կէօրէ պասթօն, պօրու, բիբօ վէ սու պօրուլարը օլուր. պամպու աղաճընտան թահտա քէսիլիրսէ, ղայէթ սաղլամ քէրէսթէ օլուր. Հինտիսթանտա՝ ֆիլիզէրինի գուշ գօնմազ կիպի եէրլէր, պունտան պաշգա Պամպու տալլարընըն էօզիւ սիրքէտէ պըրագըլըրսա, պիր իլաճ օլուր. Պամպունըն պուտագլարը արասընտան լաթիֆ պիր իչկի չըգարըրլար...

Պանգրօֆ. - Տահա եօղ մը։

— Եօղ։

— Պամպու սիկարա կիպի իչիլմէզ մի։

— Խայըր Պանգրօֆ, պունա թէէսիւֆ իտէրիմ։

— Էօյլէ իսէ հիչ իշիմէ կէլմէզ։

Հարպէր իլէ Պանգրօֆ սահիլտէ տէնիզ տալկալարը իլէ օյուլմուշ պիր չօղ մաղարալարտան պիրինտէ կիճէյի կէչիրմէյէ գարար վերուպ, էվվէլա քէնտիլէրի իչէրի կիրմէյէ հազըրլանըր իքէն, միւտհիշ պիր սէտա իլէրլէմէլէրինէ մանի օլտու։ Պանգրօֆ կէրի գաչալըմ, թիւֆէնկլէրիմիզտէ սաչմա վար, պու տէրեճէ միւտհիշ սէտա չըգարան ճանավար սաչմա իլէ իթլաֆ օլունմազ, տէյէրէք, Հարպէրի թուրթուպ պիր քէնարէ չէքտի վէ իքիսիտէ գայալար արասընտա կիզլէնտիլեր. պու էսնատէ մաղարատան պէյազ թիւյլի, սիյահ պէնէկլի, վէ պօյնը իլէ գույրուղը արասը պէշ գատէմ պօյունտա ժաղար տէնիլէն եըրթըճը պիր ճանավար չըգաը, հայվան կէօզլէրի բարլամըշ, թիւյլերի տիքիլմիշ, վէ կիւյա ինսանը իլք տէֆա օլարագ կէօր-

մէյօր իմիշ կիսլի քէմալի խէվգ իլէ իլէրլէտի։

Պու արալըգ ժէտէօն գայանըն քէնարընտան տըշարը չըգըյօր իտի. մուխպիր՝ ճանավարա օն ատըմ գալընճայա գատար իլէրլէտի. ժաղար քէնտինի թօբլատը, վէ հէման գարշըսընտաքինին իւզէրինէ աթըլաճաղը սըրատա, ասլա իթիտալը տէմինի (պաղարիւնութեամբ) ղայպ իթմէմիշ օլան ժէտէօնըն գարապինասը բաթլամասը իլէ, հայվանըն եէրէ տէվրիլմէսի պիր օլտու։

Ճիւմբէսի պիրտէն ժաղարըն ճէսէտի եանընա սէյիրթտիլէր. հայվանըն լէթաֆէթինէ, վէ ժէտէօնըն կէօսթէրտիկի սօուդ դանլըլըղա հայրէթ իսթյօրլար իտի։

Գօլօնլար մաղարայա միւթէվէճճիհ օլտուլար. բօսթունը ալմադ իչին, նապ՝ ժաղարը իւզմէյէ պաշլատը. պիր ադտա դուրու օտուն թօբլանարադ մաղարանըն գաբըսը էօնիւնէ աթէշ եադըլը։

Մաղարանըն տէրունի քէմիք իլէ տօլու իտի. Գօլօնլար թիւֆէնկլէրինի կիւղելճէ տօլտուրուպ ագշամ թաամը իթտիլէր։

Պէշ արգատաշ ժաղարըն թէրք իյլէտիյի մաղարատա ույուտուլար. սապահ օլուր օլմազ հէր քէս սահիլէ էնտի. միւհէնտիս տիւրպին իլէ տէօքթ եանընը թէտադրգ էյլէտի. աշըգտա քէնարտա գաղաղէտէլերին վիճուտինէ տէլալէթ իտէճէք պիր էսեր կէօրէմէտի, շու հալտէ ատանըն կէօրիւլմէտիք եալընըզ սէվահիլի ճէնուպկիյէ գալըյօր իտի։

Վիճուտի մէմուլ օլան գաղաղէտելեր մէսէլէսինին սուրէթը գաթիյէտէ հալլ օլունմասը իչին, ժէտէօն ճէնուպ սահիլինի տախի տօլաշմայը թէքլիֆ իտէրէք.

— Նօլումուդտա տէվամ իտէլիմ, պէօյլէճէ հէր

կէօրտիւյիւմիւզ սէվահիլի թէտգրզ իթմիշ օլուրուզ, հէմ պիզի մէշղուլ իտէն մէսէլէյէտէ խիթամ վէրիլ-միշ օլուր, տէտի։

Պանդրօֆ. - Բէք տօղրու, ֆադաթ սանտալը նէ՞ եարալըմ։

Ժէտէօն. - Սանտալ եիրմի տէօրթ սաաթտան պէրի օլտուղու մահալտէ տուրույօր իտի, իքի կիւն տահա վարսըն տուրտուն, ատամըզտա խըրսըզ եօդ։

Պանդրօֆ. - Ֆադաթ պէն գապլունպաղը մէսէ-լէսինի տիւշիւնտիւքճէ տիւշարը չիւպհէ օլույօրում։

— Ճանըմ սէնտէ ամմա միւշկիւլ բէսէնտսին հա՛, անը տէնիզ չէվի՞ըմէտի մի. պու սէօզիւն թիւզէրինէ միւհէնտիս տուտաղլարը արասընտան.

— Բիմ պիլիր, տէյի մըրըլտանտը. պու սըրա-սոտ Նապ սէօզէ միւտախէլէ իտէրէք.

— Ճէնուպ սահիլինի թէտգրսի իտէրէք Կըրանիթ Հաուզա կիթմէք իսթէսէք դարշըմըզա...

Սիկրօս. - Մէրսի նէհրի չըդար տէյի՞լմի, վագտա նէհրի կէչէճէք Վանէթամըզ եօդ։

Հարպէր. - Ամամ սիզտէ, պիր սալ եարարըզ։

Ժէտէօն. - Ֆամաֆիհ իլէրտէ պիր քէօբրիւ եար-մադ լազըմ տըր։

Պանդրօֆ. - Էվվէթ, օնը տա եարարըզ։ տահա պիր կիւնլիւք եէյէճէյիմիզ վար, էլպէթտէ պու կիւն պիրազ տա ավլանըրըզ. ա՛րշ իլէրի։

Կըրգ միլ գատար սիւրէճէք օլան պու եօլճուլ-ուզ էքսէրիյէթլէ գապուլ օլունուպ ատամ ալթընա եօլա չըդըլար, ինթիյաթէն թիւֆէնկլէր դուրշուն իլէ տոլտուրուլտու, թօք էօնտէ եիւրիւտիւյիւմէյէ պաշլա-տը. ինան իլինէ տէլալէթ խորլամէքսիզին պէշ միլ կիւն տիկսիքտէն սոնրա, Վաշինկթօն գօյունը թէշքիլ իտէն

սահիլէ վասը՝ օլտուգլարընտա, ատանըն ճէնուպ սահիլինին գըսմը աղամը տիմէք օլան պու մահալի թէմամէն կէօրտիւլէր։

Էօյլէտէն պիր սաաթ սոնրա Գօլօնլար Վաշինկթոն գէյունըն օրթասընա վասը՝ օլտուլար, պուրայա գատար թամ երիմի միլ մէսաֆէ գաթ իտիլմիշ իտի. Գօլօնլար թաամ իթմէք իւզրէ պիր ազ վագըթ կէչիրտիլէր, վէ եարըմ սաաթ իսթիրահաթտան սոնրա եօլլարընա տէվամէ պաշլատըլար. սահիլին հէր նոգթասը տըգդաթլա կէօղտէն կէչիրիլիյօր իտի. ատանըն պու սահիլինտէ գապուգը տէնիղ հայվանաթընըն չօգ օլտուղու կէօրիւլտի իսէ տէ; Մէրսի նէհրի իւզերինտէ պիր քէօբրիւ ինչա օլունտուգտան սոնրա կէլէրէք թօբլամաղը մուվաֆըգ պուլտուլար։

Սաաթ իւչտէ գայալարըն արասընա կիզլէնմիշ ուֆաճըգ թապկի պիր լիմանէ միւվասըլէթ իտիլտի, լիման մէտխալինին էթրաֆը գայալըգ օլտուղունտան, խարիճտէն կէօրիւլմէսի գապիլ տէյիլ իտի, լիմանըն արգա թարաֆընտա պիր եօգուշ պուլունուպ, պու եօգուշ կիթտիքճէ եիւքսէլէրէք օրման արասընտան կէչիպ թա մէնզարէյի վասիյէ թէրէսինէ իլթիհագ իտէր զանն իտիլիյօր իտի։

Ժէտէօն Սիբէլլա պուրատա պիր ազ իսթիրահաթ իտէրէք գահվալթը իթմէյի թէքլիֆ իթտի. պէշ արգատաշ եօրկունլուգլարընտան աճըգմըշ օրմալարը իլէ պիր տահա եէմէք եէտիլէր։ Թաամ իշին ինթիխապ օլունան նոգթա, տէտիյիմիզ եօգուշ իւզերինտէ պիր թէրէճիքտէ իտի. պուրասը սաթհը տէրեատէն ալթմըշ գատէմ գատար եիւքսէք օլտուղունտան, ճէմահիր գոյը՝ էթրաֆը իլէ միւշահէտէ օլունույօր իտի։

Ժէտէօն. – Ատատա քիմնէ եօգ տըր, քիմնէ

տէ կէլիպ սանտըղը պիղտէն ալմայաճաղընա գանի օլ-մագ լազըմ կէլիյօր, տէտի։

Հարպէր. - Եա Պանդրոֆը աղղընտան չըգան դուրչուն թանէսինի, նէ՞ եաբմայը.

Ժէտէօն. - Օրասը տա վար նէ տէմէլի։

Սիյրօս. - Տէմէլի քի, իւչ այ էվվէլ պիր կէմի պուրայա կէլմիշ. . .

Պու արալըգ թօբը չիտտէթլէ հայգըրարագ օրմանտան կէլտիյի կէօրիւլտի. քէօրէյին աղղընտա չամուրլանմըշ պիր պէղ բարչասը վար իտի, Նապ, թօբը աղղընտաքինի ալտը, պու գալը պիր պէղ բարչասը իտի. հայվան տայիմա սալամագտա. վէ հարաքէթի իլէ օրմանա կիթմէյի էֆէնտիլերինէ անլաթմաղա չալըշըյօր իտի։

Դօլանլար թիւֆէնկլերինի հաղը իտէրէք քէօրէյին արգասընա տիւշտիւլեր իսէ տէ, օրմանը իչինատ ինսան տուխուլինէ տէլալէթ իտէճէք պիր իմարէ պիլէ կէօրմէտիլեր, ֆագաթ հայվան տայիմա ուլայօր իտի. քէօրէք պէշ ալթը տագըդա գատար իլերլէտիքտէն սոնրա տուրտու, վէ տահա զիյատէ ուլամայա պաշլատը. Դօլանլար էթրաֆա պագտը պիր չէյ կէօրէմէտիլէր, Սիյրօս Սըմիթ.

— Նէ՞ վար թօբ, տէյու սորունճա, հայվան պիր աղաճըն քիւթիւյինէ աթլայարագ չիտտէթլէ սալատը, Պանդրոֆ պիրտէն պիրէ.

— Անլատըմ, պիզ տէնիզտէ եախօտ գարատա պիր նըշանէ արայօրուզ տէյի՞լ մի, տէտի։

Ժէտէօն. - Էյ սոնրա։

— Ֆագաթ նըշանէյի հէվատա պուլաճաղըզ։

Պանդրոֆ պունը սէօյլէյերէք աղաճըն իւզերինէ սարըլմըշ պէօյիւք պիր պէղ կէօսթէրտի քի, թօբ

պունտան պիր բարչա գօբարբպ կէթիրմիշ իտի։

Ժէտէօն. - Ծագաթ պու գաղազէտէլերտէն գալ-մա պիր նըշանէ տէյիլ տիր։

Պանգրօֆ. - Պու պիզիմ պալՕնտան գալան պա-գըյէ տիր, պալՕնըմըզ չու աղաճըն թէբէսինէ սա-ըրըմըշ գալմըշ. (Մէմնունիյէթլէ հայգըրարագ.) Ինչթէ պիզէ պիթմէզ թիւքէնմէզ պէզ, սէնէլեր իլէ պուն-տան կէօմլէք տիքէպիլիրիզ. ա՛հ միւսիւ, Սիբէլլա ա-ղաճլարընտա պէօյլէ պէզ պիթէն պիր ատա պէյէ-նիլմէզ մի։

Վագաա ԳօլՕնլարըն, քէնտի պալՕնլարընտան գալան պագըյէ պէզի պուրատա պուլմալարը քէնտի-լէրի իչին մէտարը թէչէքքիւր պիր չէյ իտի։ ՊալՕնը աղաճըն թէբէսինտէն գուրթարմագ խուսուսընտա բէք չօղ օղրաշըրլար, թամ իքի սաաթ չալըշըրգտան սՕնրա պալՕնըն պէզի, պիր չօղ իբլեր, պագը էտէ-վաթը, վէ հաթտա տէնիզէ էնմէք իւզրէ պալՕնըն տէմիրի պիլէ գուրթուլտու։

ՊալՕնը էտէվաթը իլէ պէրաբէր Կըրանիթ Հա-ուզա նագլ իթմէք բէք միւշկիլ օլուպ, նագլ իթմէք իչին պիր արապա եաբըպ կէթիրէնէ գատար գայա-լարը իչինտէ պէօյիւճէք պիր գՕվուգ պուլտուլար վէ պալՕնը մէղքիւր գՕվուղըն տէրունինտէ հըֆս իթտի-լեր, պատէհու թապիյի լիմանը «ՊալՕն լիմանը» թէս-միյէ իթտիքտէն սՕնրա, սաաթ ալթըտա Բէնչէ պուր-նունըն եՕլունը թուլթտուլար։

5

Պանդրոֆ իլէ մուհէնտիս եօլտա կիտէր իբէն, իլէրտէ եաբըլաճադ իշլէրտէն պահս իտիյօրլար իտի. էվվէլ էմիրտէ Մէրսի նէհրի իւզէրինտէ պիր քէօրրիւ ինշա օլունաճադ, արապա իլէ կէլինիպ պալօն նադլ իտիլէճէք, սոնրա Պանդրոֆ թարաֆընտան կիւվերթէլի պէօյիւճէք պիր չէքտիրմէ եաբըլաճադ, վէ օ չէքտիրմէ իլէ ատանըն էթրաֆը քէչթ ու կիւզար իտիլէճէք, վէ տահա նէլէր նէլէր օլաճադ իտի։

Կիճէնին հուլուլի ղէմանընտա, Գօլօնլար էշեայը պուլտուդլարը սահիպսիզ պուրունա վասըլ օլտուլար, օրատա տախի դաղաղէտէլէրին վիճուտինի իյմա իտէճէք իմարէ կէօրիւլմէտի. Մէրսի նէհրինի կէչմէք իւզրէ մինասիպ պիր նօգթայա կէլտիքլէրի վագըթ, սաաթ կիճէ եարըսընը կէչմիշ կէօսթէրիյօր իտի. պուրատա նէհր սէքսէն գատէմ վիւսաթընտա իտի քի, Պանդրոֆ վատի իւզրէ նէհրի կէչմէք իչին պիր սալ թէտարիք իտուպ, Նապ իլէ պիրլիքտէ օրմանտան պիր գաչ մինասիպ աղաճ պալթալամայա գօյուլտուլար. Սիյրօս Սըմիթ իլէ Ժէտէօն պիր քէնարտէ օթուրմուշլար, Հարպէրտէ նէհրին քէնարընտա կէզինիր իբէն, պիրտէն պիրէ արգատաչլարընը եանընա գօշարադ, վէ Մէրսի նէհրինին սաթհրընը կէօսթէրերէք.

— Սույրն եիւզիւնէ պադընըզ, շու կէլէն շէյ նէ՞ տիր, տէյու հայգըրտը։

Պանդրոֆ իշինի պըրադըպ, գարանլըգտա սույրն սաթհինտէ իլէրլէմէքտէ օլան ճիսմէ պագարադ.

— Պիր սանտալ, տէտի։

Գօլօնլար քէմալի տըգդաթլա պաղտըգլարը կի-պի, վագաս պիր սանտալընիլէրլէմէ քտէ օլտուղունը կէօրտիւլէր, Պանդրօֆ իսէ օլանճա սէսի իլէ։

— Հէ՛յ սանտա՛լ, տէյու պաղըրտը, ճէվապ վէ-ռիլմէտի. սանտալ իլէրլէյէրէ՛ք Գօլօնլարըն օլտուղու եէրէ եադլաշընճա, Պանդրօֆ։

— Վա՛յ, պու պիզիմ սանտալ, իբինի գօբարմըշ կէլիյօր, տօպրուսը թամ վագթինտէ եէթիշտի, բէ՛ք իսապէթ օլտու տէմէսի իլէ, միւհէնտիս քէմալի հայ-ըէթլէ։

— Պիզիմ սանտա՛լ մը, տէյու հայդըրտը. վա-գաս Գօլօնլարըն նէհրին մէնպաընտա պաղլատըգլարը սանտալ իբինի գօբարմըշ տէնիզէ տօղրու կիտիյօր ի-տի. սանտալ՝ աչըղա չըգմատան թութուլմագ լազըմ կէլիյօր իտի. Պանդրօֆ իլէ Նապ, ուզուն պիր սըրըգ վասէթասը իլէ սանտալը թէվգըֆ իտէրէ՛ք օլտուգլարը մահալէ կէթիրմէյէ մուվաֆըգ օլտուլար։

Սանտալ եանաչտըղը կիպի միւհէնտիս պիրինճի օ-լարագ իչինէ աթըլըպ, սանտալըն իբինի քէմալի տըգ-գաթլա մուայէնէ իթտի, իբին թաչա սիւրիւնէրէ՛ք ա-չընմըշ վէ գօբմուշ օլտուղունա գանաաթ կէթիրտի. Ժէտէօն իսէ.

— Իշթէ պիր մատտէ՛ քի...

Միւհէնտիս. – Ղարիպ տէնիլէպիլիր։

Ժէտէօն. – Հէմ բէ՛ք ղարիպ։

Նէ հալ իսէ, Գօլօնլար մէմնունն օլտուլար. Հար-պէր, Նապ վէ Պանդրօֆ տախի սանտալա պինտիլէր, պունլար իբին աչընարագ գօբմուշ օլտուղունա ասլա չիւպհէ իթմէտիլէր, ֆագաթ սանտալըն թամ վագ-թինտէ կէլիշի տէ բէ՛ք ղարիպ կէօրիւնիյօր իտի. ղի-

բա պիր աղ էվվել եախօտ սօնրա կէլմիշ օլսա, տէնիզէ չԸԳԸՊ ղայպ օլաճաղը տէրքեար իտի։

Պու վագտա էսկի ղէմանտէ օլսա, ատանընն թԸ-ԼԸՍԸՄԸ օլտուղունա տէրհալ հիւքմ օլունուր իտի. պիր գաչ քիւրէքլէ սանտալ գարշը եադայա կէչտի. սանտալը գարայա չէքտիքտէն սօնրա, տէրհալ Կըրանիթ Հաուզըն մէրտիվէնինէ սէյիրթտիլէր. պու էսնատէ թօր չիտտէթլէ ուլայօր իտի։

Կըրանիթ Հաուզըն տիպինէ էն էվվել վասըլ օլան նապ, մէրտիվէնի արայարագ պիր քէրրէ հայգԸրտը...

Մէրտիվէն եէրինտէ եօգ իտի։

Սէյրօս Սըմիթ, պիր սէօղ սէօյլէմէտէն տուրտու, արգատաչլարը պէլգի ըուզկեար մէրտիվէնի պիր թարգա աթմըշ տըր տէյի էթրաֆա պագԸնտըլար, արատըլար, մէրտիվէն պուլունմատը. զաթէն հէվատա գարանլըգ օլտուղունտան, էթրաֆտա պիր էյի սէչիլմէյօր իտի. Պանգրօֆ հիտտէթ իլէ.

— Էկէր պու պիր լաթիֆէ իսէ թաթլը տէյիլ, ինսան էվինին եանընա կէլին տէ եօրկուն հալտէ օտայա չԸգաճագ մէրտիվէնի պուլմասըն, պու կիւլիունէճէք չէյ տէյի՞լ մի տիր, տէտի. Նապ տիւչարը վէլէհ ու հայրէթ օլտուղունտան, հիչ պիր չէյ սէօյլէմէղ օլմուշ իտի. Պանգրօֆ իսէ սէօզիունտէ տէվամ իլէ.

— Լինգօլն ատասընտա հարիգ իւլ ատէ չէյլեր վուգուա կէլտիյինի անլամայա պաչլատըմ, տէտի։

Ժէտէօն. - Պունտա հարիգ իւլ ատէ նէ՞ վար, պիզ եօղ իքէն պիրիսի կէլմիշ, էվիմիզէ կիրմիշ, նէրտիւպանը չէքմիշ, վէսսէլամ։

Հարպէր. - Պիրիսի՞ մի, պիրիսի քի՞մ օլույօր։

Ժէտէօն. - Ա՛, գուրշուն թանէսինի ունութտունը՞զ մը։

Պանդրոֆ. - Մատէմ քի եօդարբտա պիրիսի վար տըր տէյօրսունըզ, պիր պաղըրայըմ պագալըմ ճէվապ վէրի՞ր մի, տէյէրէք, զայէթ տիք պիր սէտա իլէ հայ-դըրը վէրտի։

Գօլօնլար դուլագ վէրտիլէր. Կըրանիթ Հաուզըն իշինտէն նէ օլտուղունը անլայամատըգլարը պիր սէտա իշիտիյօրուզ զանն իթտիլէր. Ֆագաթ Պանդրոֆըն «Հէ՛յ» տէյու հայդըրըշլարը ճէվապսըզ գալտը, գարշըլըգ վէրէն օլմատը։

Պու տէրէճէ պատիյի հայրէթ վէ միւհլիգ պիր նօգթայա թէսատիֆ իթմիշ օլան Գօլօնլար, եօրկունլուգլարընը ունուտարագ սօն տէրէճէ տիւշարը նիւվմիտի օլմուշլար իքէն, Սիյրօս Սըմիթ, հէման ճիտտի պիր թավր իլէ.

— Սրգատա՛շլար, շըմինէլերե չէքիլիպ սապահա գատար պէքլէյէլիմ պագալըմ նէ օլուր նէ օլմազ, օրթալըգ աղարսընտա օնա կէօրե հարարէթ իտէրիզ, տէտի։

Պանդրոֆ. - (Հիտտէթ իլէ.) Էյի ամա շու կէլիպ պիղիմ իգամէթկեահը իշղալ իտէն թէքլիֆսիզ հէրիֆ քիմ օլույօր, տէտի։

Մամաֆիհ Գօլօնլար միւհէնտիսին ըէյինէ թաթպիքէն, Թօքը, Կրանիթ Հաուզըն տիպինտէ տուրմագ, վէ զուհուրա կէլէճէք վէգաայը հէման իսպար իյլէմէք իւզրէ, գայալարըն տիպինտէ պըրադըլարագ շըմինէլերե չէքիլտիլէր. պիչարէլէր պէօյիւք պիր սապըրսըզլըգա սապահա ինթիղարէն օրգընթըլը սաաթլար կէչիրտիլէր։

Կըրանիթ Հաուզ, Գօլօնլարըն սատէ իգամէթկեահը օլմայըպ խաղինէլէրի իտի. իմալաթ, մէքիւլաթ, էսլահա, վէ սայըր հէր տիւրլիւ լէվազիմաթ օրատա

օլմաղըլա էլտէն կիտէճէք օլուրսա, բէք աղըր պիր ֆէլաքէթ օլաճաղը տէրքեար իտի։

Գօլօնլար պէօյլէճէ ֆիքրէն մէշղուլ օլարագ, ա-բա սըրա աճէպա Թօր հագգը իլէ խիֆայի վազիֆէ ի-տիյօր մը տէյի տըշարը չըգըպ պագըյօրլար իտի. պիր գաչ տէֆալէր ալչագ սէտա իլէ առատա միւշահէտէ օլունան էարար հագգընտա թէաթէյի քէլամ խլէտի-լէր։

Սապահ օլուբ օլմազ Գօլօնլար միւսէլլահ օլաբագ Կըրանիթ Հաուզըն էօնիւնտէքի գուվղուզա կէլտիլէր. պիր աղ սօնրա կիւնէշին զիյասը աքս խլէյէրէք Կըրանիթ Հաուզըն գարալը բէնչէրէլէրի եէշիլ օթլար արա-սընտա մէյտանէ չըգտը. բէնչէրէլէր պըրագտըգլարը հալտէ իսէ տէ, ֆագաթ ազիմէթլէրինտէն էվէլ միւհ-քէմճէ գարատըգլարը գարունըն աչըգ պուլունտուղունը կէօրտիւքլերի կիպի, քէմալի հայրէթլէ պիր քէր-ըէ պաղըրտըլար։

Արթըգ շիւպհէյէ մահէլ եօգ, հէր հալտէ Կը-ըանիթ Հաուզէ պիրիսի կիրմիշ իտի. նէրտիւպանլարա կէլինճէ, եօգարբի գըսմը օլտուզու եէրտէ տուրույօր իտի իսէ տէ, աշաղբի գըսմը՝ գարունըն էշիինէ գա-տար չէքիլմիշ իտի քի, պուտա զատիպլէրին քէնտիլէ-ըինի թէարրուզտան մէսուն լթմէք խաթէտիքլէրինէ տէլիլ իտի։

Կըրանիթ Հաուզա կէլէնլէրին նասըլ չէյլեր օլ-սուզունը անլամագ գապիլ օլամատը, զիրա հիչ պի-ըիսի կէօրիւնմէյօր իտի. Պանգրօֆ թէքրար պաղըր-տը, լաքին եինէ ճէվապ վէրէն օլմատը։ Կէմիճի հիա-տէթինտէն ամէջ քէսիլէրէք.

— Ա՛հ, կիտի խայրնլար, սանքի քէնտի էվէլէրին-տէ իմիշլէր կիպի բահաթ ույուեօրլար հա՛, կիտի գուբ-

սան, հայտուտ, տէնիզ խըրսըզլարը, տէյօր իտի։

Կիւնէշ թէմամէն արզը տիտար իթտի, Կըրանիթ Հաուզ մէյտանէ չըգտը, հալա իշէրիտէ քիլէրտէն էսէր եօգ. Հարպէր, օգա պիր իբ բապթ իտերէք մէրտիվէնէ տօղրու ֆըրլաթմադ, օգը մէրտիվէնին այագլարը արասընտան կէչիրիպ մէրտիվէնի աշաղը ալմադ իսթէտի, վէ միւճիպլինճէ հալաքէթէ պաշլայըպ կիւզէլճէ նըշանլայարադ օգը սալը վէրտի. Սիյրօս, ժէտէօն, Նապ վէ Պանգրօֆ արդայա չէքիլէրէք կէօզլէրինի մէրտիվէնէ տիքմիշլէր իտի. ժէտէօն տա թիւֆէնկի ումուզլայըպ գաբուլը նըշանլամըշ իտի։

Օգ, եայտէն չըգտըղը կիպի թամ նըշան ալընան մահալէ վուրտու. մէրտիվէնին իւսթ այագլաբընտան պիրիսինէ կիրտի. Հարպէր հէման իբէ սարըլըպ մէրտիվէնի չէքմէք իսթէտի իսէ տէ, Կըրանիթ Հաուզըն գաբուսընտան տէրհալ պիր էլ չըգարադ օգը իշէրի ալտը։ Պու սըրատա Պանգրօֆ.

— Վա՛յ կիտի խայըն, չունու պիր գուրշուն իլէ եէրէ սէրէ՞մէյէճէքմիյիմ, տէյու հայգըրտը։

Նապ. - Քիմի՞ սէրէճէքսինիզ Պանգրօֆ։

— Ա՛յ, թանըմատը՞ն մը, օգը ալան էլին մայմուն էլի օլտուղունը կէօ՞րմէտին մի. իդամէթկեահըմըզը զէմանը զայպուպէթիմիզտէ մայմունլար իսթիլա իթմիշ, մէրտիվէնի տէ օ խապիսլէր չէքմիշ։

Ֆիլհադրգա պու արալըդ Կըրանիթ Հաուզըն բէնչէրէլէրի աչըլտը, տէօրթ գատար իրի մայմուն արզը վիճուտ իթտիլէր։ Պանդրօֆ պունը կէօրտիւյիւ կիպի։

— Պէն տէտիմ ա՛, պու պիր օյուն ամա, օյնայանլարտան պիրինին ճանքնը եագայըմտա կէօրսիւն, տէյէրէք, հէման թիւֆէնկի նըշանլայըպ աթէչ իթտի. մայմունլար իշէրի գաչտըլար, ֆագաթ պիր թա-

նէսի տէվրիլէրէք գումրն իւղէրինէ տիւշտիւ. պու մայմուն զայէթ իրի ճընատան օլուպ, շէքլի տախի բէք զիյատէ ինսանէ պէնզէյօր իտի. Հարպէր՝ պու նէվ մայմունլարրն իլմի հայվանաթտէ, Օրանկօթան թէսմիյէ օլտուղունը սէօյլէտի։

Ժէտէօնրն թավսիյէսի իւղրէ Պանգրօֆ պիր օգ տահա աթտը, օգ, մէրտիվէնին արդասընա կէչտի իսէ տէ, մայմունլար մէրտիվէնին ուճունը գաբունրն իչինէ ալմըշ օլտուգլարրընտան, Գօլօնլար իրէ ասրլտրգլարը կիպի իր գօբտու մէրտիվէն տիւշմէտի. իքի սաաթ կէչտի մայմունլար՝ բէնչէրէլէրտէ կէօրիւնմէտի իսէ տէ, անճագ ալա սրրա գաբունրն արասընտան վէ բէնչէրէ քէնարլարընտան, էլլէրի իլէ պաշլարրնրն գրսմը ճիւզվիսի կէօրիւնիւր կէօրիւնմէզ գուրշուն իլէ մուգապէլէ օլունույօր իտի. Սիյրօս Սրմիթ.

— Պիզ սագլանալըմ. Ժէտէօն իլէ Հարպէր թիւֆէնկլէրի իլէ պիր թարաֆա կիզլէնիպ հազրը տուրսունլար, պէլքի մայմունլար պիզի կիթտի սանրրլարտա թէքրար մէյտանա չըգարլար տէտի։

Միւհէնտիսին ըէյի գապուլ օլունուպ Ժէտէօն իլէ Հարպէր պիր սիբէրէ կիրտիլէր. պէօյլէճէ իքի սաաթ տահա կէչտի՝ երինէ մայմունլարտան էսէր կէօրիւնմէտի. Գօլօնլար, խապիսլէրին օրալարտաքի էշեալարը թէլէֆ իտէճէյինի տիւշիւնտիւքճէ. սապրրսրզլրգլարը արթը.յօր իտի։

Էօյլէ վագթը Գօլօնլար, գաղմա քիւրէք ալմադ իչին շրմինէլէրէ կիթմէք իւղրէ իքէն, Կրրանիթ Հաուղրն էօնիւնտէ պէ.քլէմէքտէ օլան Թօբրն պիրտէն պիրէ չիտտէթլէ ուլատրղրնը իշիտիպ իգամէթկեահա գօշտուլար. վագաա մայմունլար պիր սէպէպը մէճհուլտէն տիւշարը խէվֆ ու տէհշէթ օլարագ գաչաճագ պիր

եէր արայօրլար, վէ բէնչէրէտէն բէնչէրէյէ աթլայօրլար իտի, կէօրիւնիւր քի մէրտիվէնի ունութմուշլար իտի։

Պէօյլէ սըչրայըպ տուրուրքէն պէշ ալթը թանէսի թամամ հէտէֆը մագսուտէ կէլմիշ իտի. Գօլօնլար ատթէշ իթտիլէր. քիմի մէյթ վէ քիմի եարալը օլարադ Կըրանիթ Հաուզըն տախիլինէ, եախօտ սահիլինէ եուվարլանտը, պիր գաչ տադըդա սօնրա Կըրանիթ Հաուզտա մայմունտան էսէր գալմատըղը անլաշըլտը. Պանգրօֆ։

— Հուրրա՛, հուրրա՛, տէյու հայդըրըյօր իտի։

Ժէտէօն. - Օ գատար սէվինմէ Պանգրօֆ։

— Նիչի՞ն հէրսիտէ կէպէրտի՞ մի։

— Էօյլէ ամա, Կըրանիթ Հաուզա չըդմադ եէնէ միւմքինսիզ տիր։

Պու էսնատէ կիւյա մուխպիրին սէօզիւնէ ճէվապ իմիշ կիպի, մէրտիվէնին՝ գաբուտան տըշարը չըդարադ եէրէ գատար եուվարլանտըղը կէօրիւլտի, Պանգրօֆ պու մէմուլին ղայրի հալի կէօրտիւյիւ կիպի Սիյրօսա պագարադ։

— Վայ ճանընա, իշթէ պունա ադըլ իրմէղ, տէմէսի իւզէրինէ, միւհէնտիս։

— Վադաա էօյլէ, տէյէրէք մէրտիվէնէ սէյիրթտի, ըէֆիգլէրի տէ Սիյրօս Սըմիթին արդասընտան մէրտիվէնէ սարըլարադ Կըրանիթ Հաուզա վասըլ օլտուլար։

6

Հէր թարաֆ արանտը, օտալարտա մաղարատա հիչ պիր չէյ կէօրիւնմէյինտէն, Պանդրոֆ.

— Ֆագաթ չու մէրտիվէնի պիզէ աթան քիմ իտի. անլայամայաճաղմըյըզ, տէմէքտէ իքէն պիր հայդըրմա տույուլտու, վէ միւթէադըպէն պէօյիւճէք պիր մայմուն Նապլէն էօնիւ սըրա մաթպախտան տըշարը ֆըրլատը. Պանդրոֆ հէման.

— Կիտի հայտո՛ւտ, տէյէրէք էլինտէքի պալթա իլէ հայվանըն գաֆասընը բարչալայաճաղը սըրատա, միւհէնտիս գօլունտան թութարագ.

— Վուրմա Պանդրոֆ, տէտի.

— Ա՛յ, սալը վէրէլիմ մի, տէյէճէքսինիզ.

— Էվվէ՛թ, չիւնքի մէրտիվէնի պիզէ օ էնտիրտի.

Միւհէնտիս պունը օ տէրէճէ զարիպ պիր սուրէթտէ սէօյլէտի քի, սէօզիւնտէքի ճիտտիյէթի անլամագ գապիլ տէյիլ տիր.

Հէման մայմունըն իւզէրինէ աթըլըպ պիր չօգ զահմէթտէն սօնրա կիւզէլճէ պաղլատըլար, մայմուն պաղլանտըգտան սօնրա, Պանդրոֆ պիր « օֆ » չէքէրէք.

— Շիմտի պունը նէ՞ եաբաճաղըզ, տէյու սորտուզունտա, Հարպէր ճէվապէն.

— Պիր խըտմէթքէար եաբաճաղըզ, տէտի.

Գօլօնլար, մայմունա թէգարրուպ իտէրէք տըդգաթլա մուայէնէ իթտիլէր. պու մայմուն ինսանէ էն զիյատէ միւշապիհ օլան ճընտան իտի. Ալբսթրալիյալըլար իլէ Հօթէնթօթլարըն սիյմասընա միւսավի օլան

պու հայվան, սայբը մայմունլարտա կէօրիւնէն վահշէթ ատէմը միւթալաա վէ նէզաֆէթ, վէ ֆէնա թապիաթ-լար եօգ տբը. Օրանկօթան թէսմիյէ օլունան պու մայ-մունլար ալըշտըրըլըրսա, օրթալըդ թէմիզլէմէյէ, սօֆ-րա գուրմաղա, էլպիսէ սիւբիւրմէյէ, գունտուրա պօ-յալամաղա, էլհասըլ պու կիպի իշլերէ եարար. Հաթ-տա պունլարըն չաթալ բըշագ իլէ եէմէք եէյիպ շա-բաղ իշտիքլերի տախի կէօրիւլմիւշ տիւր։

Գօլօնլարըն էլտէ իթտիքլերի մայմուն իրի եարը, միւթէնասիպ վիճուտը, եումուշագ թիւյի, պէյաղ տիշի, ֆընտըդ ըէնկինտէ աղ սագալը պիր հայվան օլուպ, ուֆագ կէօզլէրի էսէրը զէքեավէթ օլարագ բարլայօր իտի։

Պանդրօֆ. - Իրի եարը պիր հէրիֆ ամա, ալէմտէ լիսանընտան անլասագտա լագըրտը իտէպիլսէք, տէ-տի, վէ մայմունա գարշը օլան քին ու ղաղապընը ու-նուտարագ։

— Մայմունըմըզա հիւսնի մուամէլէ իթմէյի վատ իտէրիմ. (մայմունա) է՛յ արդատաշ նա՞սըլսըն պագա-լըմ, տէմէսի իլէ, մայմուն պիր խըրբլթը իլէ ճէվապ վէրտի քի, հալինտէ բէք խօշնուտսուզլըդ կէօրիւնմէ-յօր իտի. Պանդրօֆ սէօզիւնտէ տէվամ իլէ.

— Արդատաշ, պունտան սօնրա սէնտէ Գօլօնլար սըրասընա կէչէճէքսին, միւսիւ Սիյրօսըն խըտմէթինէ կիրէճէքսին, ամա պօղաղ թօգլուղունտան պաշգա իւճ-ըէթ եօգ հա՛, տէյինճէ, մայմուն եինէ այնի խըրբլթը իլէ ճէվապ վէրտի։

Ժէտէօն. - Միւքեալէմէսի գըսաճա։

Պանդրօֆ. - Տահա էյի եա՛. զաթէն էն էյի խըզ-մէթքեար աղ սէօյլէյէն տիր։

Իշթէ պէօյլէճէ Գօլօնլարըն արասընա պիր մախ-

լիւգ տահա գարբշմրշ իտի. մայմունն ժօր թէսմիյէ ի-տիլէրէ.ք Կըրանիթ Հաուզտա սաքին օլմայա պաշլատը։

Գօլօնլար մայմունլարըն անլաշըլմազ պիր խէվֆէ տիւշար օլտուգլարընա հիչ պիր մանա վէրէմէտիլէր։

Օ կիւն ադշամա գատար մայմունլարըն լաշէլէրինի օրմանա նագլ իթմէ.ք, վէ պու հայվանլարըն Կըրանիթ Հաուզտաքի պօղտուգլարընը տիւզէլթմէ.քլէ մէշղուլ օլտուլար. Նապ օրթալըղը տիւզէլթտի, օճագլարը եագտը, թաամը հազըրլատը, վէ հէր քէս քէմալի իշ-թիհա իլէ գարընընը տօյուրատուղը կիպի, նէմէ.քտէ ժօպ տախի ունուտուլմատը, Պանգրօֆ նէնի խըտմէթքեա-ըն էլէրինի չէօզտիւ իսէ տէ, պէրայի իհթիյաթ ա-յագլարը արասընա պիր քէօսթէ.ք պըրագմայը մինա-սիպ կէօրտիւ։

Գօլօնլար ադշամ ույգույա եաթմազտան էվվէլ՝ եաբըլաճադ պիր թադըմ իչէր հագդընտա միւզաքէ-ըէ իթտիլէր. պունլարըն էն մուհիմմի, Կըրանիթ Հաուզ իլի ատանըն ճիհէթը ճէնուպիսինի մէրպութ գըլմադ իչին Մէրսի նէհրի իւզերինէ պիր քէօբրիւ ինչասը, գօ-յուն վէ սայիրէ եէթիշտիրմէ.ք իւզրէ մինասիպ պիր աղըլ մէյտանէ կէթիրիլմէսի իտի։

Գօյունլարըն հըֆզ օլունաճաղը էպնիյէնին մահալի ինչասը, միւհէնտիս, Գըրիդժուր նէհրի եագընլարընտա ինթիխապ իթմիշ իտի. լաքին նապըն թէքլիֆի միւճիպինճէ գուշլարա եաբըլան քիւմէսին մաթպախա եագընը օլմագ իւզրէ էսկի մէճրա գուրպինտէ.քի սահիլ պօյունտա ինչասը գարարկիր օլտու։

Նոյեմբերին իւչիւ օլան երթէ կիւնիւ քէօբրիւյէ պաշլամագ իւզրէ Գօլօնլար, պալթա, քէսէր, տէսթէրէ վէ սայիրէյի համիլէն սահիլէ էնտիլէր. նէհրին պիւ-քիւնթի մահալինէ վասըլ օլտուգլարընտա, Սիյրօս Սը-

միթ հայլի վագրթան պէրու թասավորը իթտիյ պիր մատտէյի արգատաշլարընա սէօյլէտի քի, պու տա մէնղարէյի վասիյէ թէբէսինի քեամիլէն այրրարադ, հայվանաթը վահշիյէ հիւճիւմինտէն էմին դրլմադ մէսէլէսի իտի։

Զաթէն մէնղարէյի վասիյէ թէբէսինին չիմտիքի հալտէ իւչ թարաֆը սու իլէ մուհաթ պուլունմաղըլա, սուրէթը իճրասը դօլայ իտի։

Տէրհալ օրմանտան քիւլիւյէթլի աղաճ քէսիլէրէք ամէլիյաթա պաշլանըյոր, քէօբրիւ, մէնղարէյի վասիյէ թէբէսի ճիհէթինտէքի սահիլինտէ սապիթ, վէ գարշը թարաֆընտա միւթէհարրիք օլուպ, իսթէնիլտիյի վագրթ դալտրրրլաճադ իտի։

Միւհէնտիսին մէհարէթի վէ ըէֆիգլէրինին ղայրէթի իլէ քէօբրիւ իւչ հաֆթա զարֆընտա խիթամ պուլտու, պու միւտտէթ էնասընտա ժօք Գօլօնլարա հայրճա ալրշոր։

Քէօբրիւ մաթլուպա մուվաֆրդ սուրէթտէ պիթտիքտէն սոնրա պալօնը կէթիրմէք իսթէտիլէր իսէ տէ, պունը իչին օրայա արապա կէթիրմէք լազըմ օլուպ, արապա իչին տէ պիր եօլ աչմադ լազըմ կէլտի. մամաֆիհ Պանգրօֆ իլէ Նապ պալօն լիմանընա կիտերէք պիր քէրրե պալօնը մուայէնէ իթտիլէր. պալօն օլտուղու եէրտէ տուրույոր իտի։ Պանգրօֆ միւհէնտիսէ։

— Միւսիւ Սիյրօս, քիւմէս ինչա իտէճէք օլուրսադ հայվանաթը մուղիրրէնին թէալուզընտան էմին օլուրուզ, տէտի։

Նապ. - Թէրէմիղէ պիր թադըմ աղաճլար տիքէրէք օրման հալինէ սօգամա՞զմըյըզ։

— Եա պուղտայ թարլասը ունուտուլտո՞ւ մը։

Ֆիլ հագբգա Պանդրօֆքն էքտիյի պուղտայ թանէսի եէթիշմիշ, վէ միւհէնտիսին սէօյլէտիյի կիպի օն պէշ պաշագ հասբլ օլմուշ իտի. պու սայէտէ Գօլօնլար թէմամ սէքիզ եիւզ պուղտայ թանէսինէ սահիպ օլտուլար. մահսուլ ալթը այտա ալընտըղը իչին, սէնէտէ իքի տէֆա եէթիշտիրէպիլէճէյի տէ թէհագգուգ իթտի։

Գօլօնլար էլլէրինտէ օլան պուղտայ թանէլէրինտէն պէրայի իսթիյաթ էլլի թանէսինի սագլատըգտան սօնրա, իւսթ եանընը տիքտիլէր. Պանդրօֆ թարլանըն էթրաֆընը չալը իլէ իհաթա իթտիքտէն պաշգա գօրդուլուգլար ըէքզ իթտի։

Նոյեմբերին եիրմի պիրինճի կիւնիւ հէնտէյին աշըլմասընա պէտտ օլունուպ, գայալարը աթմագ իւզրէ Նիթրօ գիլիսէսինէ միւրաճաաթ իտիլտի. օն պէշ կիւն սօնրա կէնիշճէ պիր հէնտէք աշըլտը քի, կէօլտէն աշըլան մէճրատէն հէնտէյէ սուլար սալը վէրիլտի, վէ պու հէնտէք, եախօտ տահա տօղրուսը չայ, գըլիգ գըլիսէրին թէմիյէ օլունտու։

Դեկտեմբերին օն պէշինտէ իշլեր քեամիլէն պիթտի, մէնզարէյի վասիյէ թէրէսի ատա հալինէ կիրմիշ իտի. Դեկտեմբերտէ հավա զայէթ սըճագ իտի իսէ տէ, Գօլօնլար թաթիլի ամէլիյաթ իթմէյուպ քիմէսին թէէսիսինէ պաշլատըլար։

Մէնզարէյի վասիյէ թէրէսի ատա հալինէ կիրտիքտէն սօնրա ժօք սէրպէսթ պըրադըլտը, հայվան բէք ուսլու կէօրիւնիյօր իտի. հաթտա եիւք թաշըմագ վէ արապա չէքմէք կիպի իշլերտէ տախի գուլլանըլտը։

Կէօլիւն ճէնուպի չարքիսինտէ իքի եիւզ եարատա միւրէպպա գատար պիր մահալ թէֆրիգ օլունուպ,

տէրունինտէ բէք չօգ քիւմէսլէր եաբըլտը, գուշլարըն թիւնէմէսինէ մախսուս մահալլէր հազըր օլունտու վէ էթրաֆը չալը իլէ իհաթա իտիլտի. քիւմէսէ իլք տէ-ֆա «Թինամօ» տէնիլէն գուշլարտան պիր չիֆթ եէր-լէշտիրիլտի քի, պունլար աղ միւտտէթ զարֆընտա եավրուլատըլար. սու էօրտէքլէրի, գարապաթադ, սու թավուղը վէ սայիրէ տէ էլտէ իտիլէրէք քիւմէսէ իտխալ իտիլտի քի, հէր պիրինին քէնտի ճընսընտան օլան գուշլար, քիւմէստէ էշլէրինի կէօրիւպ քէնտի-լիքլէրինտէն կէլմիշ իտիլէր։

Միւհէնտիս պիր տէ կիւվէրճինլիք թէէսիս իյլէ-տի, գայալարըն իւզէրինտէքի կէօրիւնէնլէրտէն օն ի-քի ատէթինի օրայա եէրլէշտիրտիլէր. կիւվէրճինլէր եուվալարընա բէք չաբըդ ալըշտըլար։

Արթըդ պալօնը Կըրանիթ Հաուզա նագլ իտուպ անտէն իսթիֆատէ իթմէնին զէմանը կէլմիշ իտի. պա-լօնը նագլ իթմէք խուսուսընտա արապա վար իսկ տէ, նասըլ չէքտիրմէլի իտի։ Պանդրօֆ.

— Ատատա եիւք չէքեճէք պիր հայվան օլսա նէ ալա օլուր իտի, վագտա միւսիւ Սէյրօս պիզէ աթէշլի պիր արապա, եախօտ պիր չըմէնտըֆէր եաբաճադ տըր ամմա, օ օլունճայա գատար պիր հայվան էլտէ իթմէք էյի օլաճադ, տէյօր իտի։

Մամաֆիհ Պանդրօֆ եինէ մէմնուն օլտու, զիրա Դօլօնլար մազհարը ինայէթի Բապպանի օլտուլար։

Պիր կիւն հէր քէս չըմինէլէրտէ իշ իլէ մէշղուլ ի-քէն խարիճտէ Թօք իլէ ժօքրն ուլատըգլարընը իշիտիպ տըշարը ֆըրլատըլար. քէօրիւլէր գաբալը իքէն մէն-զարէյի վասիյէ թէբէսինէ կիրուպ, պիլախիրէ քէօր-ըիւլէրին գալտըրըլմասը հասէպի իլէ չըգամայան իքի հայվան կէօրտիւլէր քի, պունլար, էշէք ճէսամէթինտէ

ֆաղաթ վիճուտճա տահա միւթէնասիպ իտի. Հարպէր պունլարը կէօրիւնճէ.

— Օնաղա, տէյու հայդըրտը. Պանդրոֆ իսէ.

— Պանա գալըրսա պունլար էշէք տիր, տէտի.

— Խայր, պունլարա Օնաղա տէրլէր.

— Նէ տէրլէրսէ տէսինլէր, պիզէ լազըմ օլան՝ եիւք չէքէճէք ճընստան օլմասը տըր.

Օնաղալար պիլա խէվֆ Գօլօնլարա տօղրու իլէրլէյօրլար իտի. Պանդրոֆ հայվանլարը իւրքիւթմէտէն եաղալատը. հայվանլար պիր դաչ կիւն սէրպէսթ պըրադըլըպ, քիւմէսին եանընտա տէրհալ պիր ախըր եաբտըլար, Օնաղալար պէօյլէճէ թէբէտէ մահբուս գալտը. հէր նէ գատար թէբէ վասի վէ մահսուլտար իտի իսէ տէ, եինէ հայվանլար կէնիշ օրմանլարա ալըշըդ օլտուդլարընտան, էօնէրինտէ մայիլ օլան սույա գատար կէլիպ չիտտէթլէ գօշուշըյօրլար իտի.

Գօլօնլար պու էսնասէ Օնաղալարա գօշում եաբտըլար, արապա հաղըրլանտը, վէ պալօն լիմանընա գատար եօլտա աչըլմըշ օլմաղըլա, հայվանլար Դեկտէմբերին սոնընճը կիւնի արապայա գօշուլտու, Գօլօնլար արապայա բադիպէն պիլա արըզա պալօն լիմանընա վասըլ օլտուլար, վէ պալօնը արապայա թահմիլ իլէ կիճէ հուլուլ իթտիյի էսնատէ Կըրանիթ Հաուղա մուվասըլէթ օլունուպ, օ կիճէյի մէմնունէն ույուեարադ սապահ իթտիլէր.

7

Ցունվարը՝ իլք հաֆթասը՝ էշէտտը լուզումը օլան էլպիսէնին իմալինէ հասը իտիլտի. մահուտ սանտըգտան չըգան իյնէլէր սայէսինտէ տիքիլմէյէ պաշլանտը. պալօնտաքի տիքիլմիշ իբլիքլէր սէօքիւլիպ իսթիմալ օլունտու. պալօնը պէզլէրի սօտա վէ բօթաս իլէ մուամէլէ օլունարագ եայգանըպ գար կիպի պէյազ օլմուշ իտի քի, Գօլօնլար պու պէզլէրտէն չամաշը եաբտըլար, վէ եաթագ էօրթիւլէրի քէսէրէք քէմալի մէսէրրէթլէ կէյինիպ պէյազ եաթագլարտա եաթտըլար. քէզալիք Ֆօգ պալըղը տէրիսինտէն գունտուրալար եաբըլտը. պու գունտուրալար հէր նէ գատար պիչիմլի վէ զարիֆ տէյիլ իսէ տէ, եօլ եիւրիւմէք իչին էլվէրիշլի իտի.

1866 սէնէսինին պիտայէթի իլէ պէրապէր սըճագլար բէք արթտը, լաքին օրմանտա աղաճլար ալթընտա ավճըլըգ զարարսըզ օլույօր իտի. Ակօթի, Պէգարի, Գանկուրօ, վէ Թավշան կիպի հայվանաթ, հիչ պօշունա թիւֆէնկ աթմայան ժէտէօն իլէ Հարպէր թարաֆընտան վուրուլույօր իտի.

Սկյրօս Սըմիթ, պարութ վէ գուրշունըն ինթիյաթլէ սարֆ օլունմասընը թավսիյէ իտէրէք, պարութ վէ սաչմա եէրինտէ գուլլանմագ իւզրէ պաշդա պիր ճիսմ իսթիմալինէ դարար վէրտի, լաքին ատատա գուրշուն մատէնի պուլամատըղը ճիհէթլէ, տէմիր թանէլէրի իսթիմալինէ մէճպուրիյէթ կէօրտիւ. պարութա կէլինճէ, ճիսմի մէղքիւրի թէրքիպ իտէն պիլ ճիւմլէ

էճզա մէվճուտ օլտուղունտան, միւհէնտիս իսթիհսալինի գօլայ կէօրիւյօր իտի. մամաֆիհ Բիյրօգսիլ, եանի բամպուգ պարուրթը իմալինի տահա մինասիպ կէօրտիւ։

Բիյրօգսիլ իսթիհսալը իչին սեզլօղ եանի միւրվէր տէնիլէն չիչէյի խամիս ազօթա պաթըրըպ պիր սաաթ գատար պըրագմագ, պօլ սու իլէ եայգայըպ գուրութմագտան իպարէթ տիր. եալընըզ պիր նօգթա վար տըր քի, օտա, պու խուսուստա իսթիմալ օլունաճագ խամիս ազօթ՝ պէյազ տիւման հասըլ իտէն նէվտէն օլմասը տըր, Սիյրօս Սըմիթտէ օնէվ ազօթ պուլունմատըղընտան խամիս ազօթէ՝ միւթէնասիպ մըդտարտէ խամիս քիպրիթ իլավէ իտէրէք, նէթիճէյի մաթլուպէյի իսթիհսալ իթմիշ տիր. իչթէ պէօյլէճէ Դօլօնլարըն պիր չօգ պարուրթը պուլունտու քի, իհթիյաթլէ գուլլանտըգտան սոնրա՝ նէթայիճի հասէնէ վէրէճէյի տէրքեար իտի։

Մէնղարէյի վասիյէ թէբէսինին իքի հէքթար գատար մահալլէրի սիւրիւլտի. վէ գուսուր թարաֆլարը մէրա հալինտէ պըրագըլտը, ժագամար վէ Ֆարուսթ օրմանլարընտան, դուշ դօնմազ, էնկինար, էպէ կէօմէճի, վէ սայըր նէպաթաթըն եապանի գըսըմլարը կէթիրիլտի քի, պունլար ղէր իլէ թատիլ իտիլտի, վէ պիլախիրէ մահսուլ վէրմէյէ պաշլատը։

Պանդրօֆ թարաֆընտան մէնղարէյի վասիյէ թէբէսինին խարիճինտէ թէէսիս օլունան տուղագլարտա տայիմա թավշան վէ սայըր ավլար պուլունտուղու կիպի, տէնիզ քէնարընտա եէթիշտիրիլէն ըսթրիտեա թարլասընտան տախի մահսուլլար ալընըյօր իտի. հաթտա Պանդրօֆըն եաբտըղը օլթալար սայէսինտէ, նապըն մաթպախընտա մէքիւլաթըն նէվի արթարագ,

գօլօնլար տայիմա պիր տիւրլիւ եէմէքտէն գուրթուլ-
մուշ իտի իսէլէրտէ, հալա էքմէքտէն մահրում իտիլէր։

Եայրն պալըքլարը, պու մէվսիմտէ եումուրթլայա-
ճաղ մինասիպ մահալ արատըգլարընտան, պինլէրճէսի
Մէրսի նէհրինին մէճրասընա տօլտու, Գօլօնլար նէհրին
աղզընա չալըտան պիր սէտ եաբարաղ պունլարտան
տախի իւչ եիւզ թանէ էլտէ իթտիլէր քի, տէր հալ
թուզլանըպ ֆըչըլարա պաստըրըլը, վէ դըշ զահրէսի
օլարաղ հըֆզ իտիլտի։

Պու էսնատէ ժօր (մայմուն.) օտա խրտմէթքեար-
լըզընա գատար թէրաղդը իլէտի. ժօրա պիր չաքէթ
իլէ պէյազ պէզտէն պիր բանթալօն ույտուրտուլար.
չաքէթ իլէ բանթալօնըն ճէպլէրի մայմունըն բէք խօ-
շունա կիթտի. տայիմա էլէրինի ճէպլէրինտէն չըգար-
մաղ, վէ քիմսէնին ճէպլէրինի դարըշտըրմասընա մի-
միւսատէ իթմէզ իտի։

Հէլէ պիր կիւն ուսթա ժօրըն Կըրանիթ Հաուզտա
թաամ սօֆրասընը հաղըրլամաղա պաշլատըզընը կէօր-
տիւքլէրինտէ, բէք զիյատէ մէմնուն օլտուշար. մայ-
մունըն եէմէք կէթիրիպ կէօթիւրմէսի, թապաղ տէ-
յիշտիրմէսի, սու վէրմէսի Գօլօնլարըն բէք խօշունա
կէլիյօր իտի։ Գօլօնլարա բէք զիյատէ ալըշմըշ օլան
պու հայվան, պէրապէրճէ օրմանտա կէզէր, վէ ասլա
արզուլի ֆիրար կէօսթէրմէզ եիւքսէք աղաճլարըն
թէրէսինէ չըգըպ քէմալի մէհարէթլէ մէյվէ դօբարըր,
վէ պաղէն արապա եօլտան չըգարտա գուվվէթլի ու-
մուզը իլէ տայանարաղ եօլա կէթիրիր իտի։

Ցունվարըն նիհայէթինէ տօղրու Գօլօնլար պիր
թաղըմ մուհիմմ իշլէր իլէ մէշղուլ օլտուլար քի,
պունլարտան պիրինճիսի Ֆըրանգլին տաղընըն էթէյի-
նէ ալըշգան հայվանաթ աղըլը եաբըպ, օրատա հայ-

վան եէթիշտիրմէք, ալէլխուսուս դըշլըգ էլպիսէ իչին եիւն էլտէ իթմէք իւզրէ գոյունլար ճէմ իյլէմէք օլտու. պուրայա կիտիլէճէք թարիգ «Աղըլ եօլը» թէսմիյէ օլունտու։

Աղըլ իչին, Ֆըրանգլին տաղընըն սաթհը մայիլի ճէնուպիսինտէ կէնիշճէ սըրթ չայըրլըգ պիր մահալ ենթիխապ իտիլմիշ իտի. սաթհը մայիլ իւզէրինտէ հասըլ օլան քիւչիճիւք պիր տէրէ, չայըրլըգը սուլյարագ Գըրիգժուր նէհրինէ ագըյոր իտի. ագան սու սայէսինտէ տայիմա թաղէ գալան չայըրլըգըն էթրաֆը, աղաճլար վէ սէրթ չայլըլըգլար իլէ միւհքէմճէ չիթտէն պիր տիվար իլէ իհաթա իտիլտի, վէ աղըլըն տըշ թարաֆընտա իքի գանաալը պիր գաբու ինչա օլունտու։

Եիւզտէն դիյատէ գոյուն, քէչի, վէ պիլախէրէ եավրուլարընը իսթիապէ քեաֆի օլան աղըլըն ինչաթը, իւչ հաֆթա զարֆընտա խիթամբէզիր օլուպ, իշ՝ գոյունլարըն ավընա գալմըշ իտի. հէվա զայէթ կիւզել օլան Փետրվարըն եէտինճի կիւնի ավա պաշլանըլտը, Ժէտէօն իլէ Հարպէրին լաքիպ օլտուգլարը օնաղալար պու խուսուստա բէք չօգ խըտմէթ իթտիլեր. ավտա Գօլօնլարըն թէմամէն հազըր օլտուգլարը պու ավ բէք ուզուն սիւրտիւ, վէ հէմ տէ զայէթ միւշկիլ օլտու. Գօլօնլար տէրէճէյի նիհայէտէ եօրուլարագ, եիւղ գատար գոյունտան անճագ օթուզ գատարընը աղըլա սիւրէպիլտիլեր, իչէրինտէ էբէյիճէ տէ քէչի վար իտի. Պու հայվանլարըն գըսմը ազամը տիչի վէ պաղըլարը տա էրքէք օլմաղըլա Գօլօնլար բէք զիյատէ մէհնուն օլտուլար։

Էրթէսի սապահ Գօլօնլար թէքրար աղըլ մահալինէ կէլտիլեր, գոյունլարըն, գուրթուլմագ իւզրէ բէք

չօգ չալըշտըգլարը հալտէ մուվաֆֆադ օլամատըգլարը կէօրիւլտիւ։

Փետրվար այլնտա զիքրէ շայան պիր շէյ վուգու պուլմատը. Գօլօնլար իշլէրինտէ տէվամ իյլէտիլէր. աղըլ եօլը՝ պալճն շօսէսի իքմալ օլունուպ, ատանըն ճիհէթը ղարպիսինէ տօղրու պիր եօլ տահա պաշլանատը. շու հալտէ ատա տախիլինտէ պիլինմէյէն նօգթալար, Երլան շէպիհ ճէղիրէսի իլէ տախիլինտէքի գօրուլուգ իտի քի, օրատա ժէտէօնըն հըրսընը թահրիք իտէն հայվանաթը վահշիյէ տօլու իտի։

Սօուգլար պաշլամաղտան էվէլ օրմանտան մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինէ նագլ օլունուպ տիքիլէն նէպատաթ, վէ Հարպէրին կէթիրտիյի բաթաթէս վէ գուղու գուլաղը կիպի, թօհումշարընտան եաղ չըգմագ գապիլ օլան նէպատաթ նաղարը տըգգաթատան տուր թուֆթուլմատը. պունլարտան մատէ մարուլ, սալաթա վէ սայիրէ կիպի նաֆի նէպաթլար տա եէթիշտիրիլտի։

Գօլօնլարտա, շարապտան մատէ էբէյիճէ մէշրուպաթ վար իտի. Իսվէկօ շայը իլէ քէօքտէն չըգարըլան իշկիտէն պաշգա, Սիյրօս Սըմիթ պիրտէ պիրա իլավէ իյլէտի քի, մէղքիւր պիրա «Ապեէսթիկրա» տէնիլէն նէպաթըն թաղէ ֆիլիղլէրինին գայնատըլըպ իսթիմար իտիլմէսինտէն չրդարըլտը. սըհհէթէ ղայէթ ֆայիտէլի օլան պու պիրայա, Ամերիգալըլար Զամ պիրասը թէսմիյէ իտէրլէր. եաղ մէվսիմինին նիհայէթինէ տօղրու քիւմէպլէրտէ պուլունան գուշլարըն ճընալարը տա արթտը. պունլարըն իշինտէ կէօլ խօրօզլարը վէ սայը նէֆիս հայվանլար տա պուլունույօր իտի։

Գօլօնլար, պաղէն էնանայի միւսահիպէթտէ վաթանը տէրխաթըր իտէրէք, տէվամ իթմէք իւզրէ պըրագտըգլարը մուհարէպէնին նէթիճէլէրինի տիւշիւնիւ-

յօրլար իտի. Սիյրօս Սըմիթ իսէ, արգատաշլարը գօ-նուշուր իքէն տայիմա սաքիթ պուլունարադ էլան ան-լայամատըղը ատատա հիւքմիթէրմա օլան էարարը տիւ-շիւնմէքլէ իմրարը էվգաթ իյլէյօր իտի.

8

Մարտըն իքինճի կիւնիւ կէօք կիւրիւլթիւլէրի իլէ եաղմուրլա գարըշըգ բուղկեար շարդ թարաֆընտան շիտտէթլէ էսմէյէ պաշլատը. պիր աղ սօնրա եաղմու-րա կիւվէրճին եումուրթասը ճէսամէթինատ տօլուտա գարըշտը. Պանդրօֆ հէման պուղտայ թարլասընա գօշ-տու, էքին եէշիլ եէշիլ պաշագ վէրմիշ իտի, պալօնըն պէօյիւք պէղի սայէսինատ էքինին իւզէրինի սէթրէ մու-վաֆֆադ օլտու. վէ ըսլանտըղընա ասլա ֆուլթուր իթ-մէյէրէք պաշը ուճունտա պէքլէտի.

Ցէնա հէվալէր թամամ սէքիղ կիւն իմթիտատ իտէրէք պիր չօգ եըլտըրըմընը տիւշտիւ. Հաթտա պիր գաչ տէֆա սահիլտէքի գումրուգ իւզէրինէ էլէքթրիք շէրարէսի էնտի քի, շէրարէ, գումրարը էրիտէրէք ճա-մա թահվիլ իյլէտիյինատէն, միւհէնտիս պունտան ճամ եաբարագ Կըրանիթ Հաուզըն բէնշէրէլէրինի սէթը ի-տէպիլէճէյինի տիւշիւնտիւ.

Հէվալար պօզուգ տէվամ իթտիքճէ, Գօլօնլար, Կըրանիթ Հաուզըն տէրունինատէքի էքսիքլէրի իքմալ իյլէտիլէր. միւհէնտիս պիր տէ թօրնօ մաքինասը եաբ-ար քի, պու մաքինա սայէսինատէ եուվարլադ էշիալէր իմալի միւմքին օլտու. ալէքսուսուս բէք ղիյատէ է-շէտարը իհթիյաճլարը օլան տիւյմէ եաբարլար. պիր տէ

սիլահ տօլապը եաբըլըպ սիլահլար նէզաֆէթը ֆէվ-գէլատէ իլէ հրֆդ օլունտու. քէզալիք ժօբա տա պիր օտա թախսիս օլունտու վէ կիւզէլճէ պիր տէ եաթագ եաբըլաը։

ժօբ արթըգ հէր իշի կէօրիւյօր, էլպիսէ սիւբիւ-րիւյօր, սուֆրա հազըրլայօր, քէպապ չէվիրիյօր, մա-սաճըլըգ իտիյօր, օտուն իսթիֆ իյլէյօր, էլհասըլ հէր պիր շէյի եաբըյօր իտի։ Գօլանլարըն սըհհէթիտէ պէր-քէմալ իտի. Հարպէր կիթտիքճէ պէօյիւյիւպ սէրբի-լիյօր իտի։

Մարտըն տօգուզընտա ֆուրթունա քէսիլտի, ֆա-գաթ հավա պուլութլու իտի. պու էնատէ իբի Օղա-նօտան տիշի օլան պիր եավրու տօղուրտուղու կիպի, գօյունլարտա գուզուլատըլար. Պէգարիլէրէ մախսուս պիր ախըր տահա եաբըլըպ, պու հայվանլարըն խըտ-մէթի ժօբա հէվալէ իտիլտի։

Սիյրօս Սըմիթ, չօգտան պէրի պիր էնիպ չըգմա մաքինասը եաբըպտա մէրտիվէնտէն էնիպ չըգմագ զահ-մէթինտէն խէլաս օլմայը թասմիմ իթմիշ օլմաղըլա Պանգրօֆըն թէքլիֆի իւզրէ հէման իճրասընա միւպա-շէրէթ իտուպ, գուվվէյի թապիյէտէն իսթիֆատէ իթմէք ֆիքրինէ տիւշտիւ։

Շէօյլէ քի, կէօլիւն էսկի մէճրասընտան Կըրանիթ Հաուզ տէրունինէ կէլէն սու մըգտարը թէզեիտ օլու-նուպ, Կըրանիթ Հաուզա գատար կէլիւպ մահուտ գուս-յուեա ագմաղա պաշլատը. գույունուն աղզընա պիր բէրվանէ բապթ իյլէտի, վէ բէրվանէնին միհվէրի ու-ճունու՝ Կըրանիթ Հաուզ գաբուսընտան տըշարը չը-գարտը, սու գօյվէրիլտիյի կիպի բէրվանէ միհվէրինի չէվիրմէյէ պաշլատը քի, միհվէրի մէղբիւր ուճունա պաղլանան պիր իր տէվրան իլէ սարբլտըղընտան, օ իբէ

օթուրաճադ պիր չէյ պաղլանմադլա չըգմադ էնմէք դապիլ օլտու։

Մարտըն օն եէտինճի կիւնիւ սու մաքինասը իշլէ-մէյէ պաշլատը. Դօլանլար քէնտիլէրի իլէ էշեալարընը պու վասէթա իլէ չըգարտըլար. պու էսնատէ Սիյրօս Սըմիթ ճամ իմալինէ գալդըշտը. պու խուսուստա էսկի չանագ չէօմլէք տէսթիկեահընը ճամ իմալինէ մախսուս գըլմադ իսթէտի. Ժէտէօն վէ Հարպէրին մուավէնէթի իլէ օրասընը մաթլուպը վէճհլէ թէպտիլէ մուվաֆֆադ օլտուլար։

Միւհէնտիս ճամ իմալի իչին դում, թէպէշիր վէ գարպօնիթ սատա իսթիմալ իյլէտի, սահիլտէ դում, քիրէճտէ թէպէշիր, վէ նէպատատթը պահրիյէտէ սատա պուլունտուղու կիպի, խամիս քիպրիթ վէ քէօմիւր թօղուտա էլտէ մէվճուտ իտի. անճագ իմալաթ իչին եաբմասը միւշքիւլ օլան մատտէ, պէշ ալթը դատէմ պօյունտա պիր տէմիր պօրու պուլմադ տըր քի, պունը տա միւհէնտիս ինճէ ուղուն պիր տէմիր լէվհասընը պօրու կիպի պիւքէրէք իճրայի մագսատէ մուվաֆիգ օլտու։

Ֆուրուն օլապիլտիյի դատար գըզտըրըլտը, վէ պալատէ մուհարրէր ճիսմէր պիրիպիրինէ գարըշտըրըլարագ էրիթմէյէ մախսուս օլան թօբրագ թէնճէրէյէ գօնուլտու. հէրարէթ վիճուտէ կէլիպ էճատմը մէվզուա էրիյիպ սու, վէ տահա տօղրուսը պիր մաճուն գըվամընա կէլտիյի կիպի, Սիյրօս տէմիր չուպուղու իչինէ տալտըրտը, վէ չըգարտըղը բարչայը պիր տէմիր լէվհա իւղէրինտէն չէվիրէրէք լաղըմ կէլէն շէքլի վէրտիքտէն սոնրա, Հարպէրէ վէրմէքլէ.

— Իւֆլէ տէտի, Հալպէր տէմիր չըպըղը էլինատէ չէվիրէրէք օլ տէրէճէ չիտտէթլէ իւֆլէտի քի, ճամ

մաճունը էսնէյէրէք չիշմէյէ պաշլատը, իւզէրինէ տահա մաճուն իլավէ իտէրէք եուվարլադ պիր գարբուզ վիճուտէ կէթիրտիլէր. միւհէնտիս չուպուղը Հարպէրին էլինտէն ալըպ սաաթ բադդասը կիպի սալատը, վէ չիշէնին շէքլի իսթիւվանէյէ (գըլանաձև) թէպէտիւլ իյլէտի։

Պու ամէլիյաթտէն վիճուտէ կէլէն իսթիւվանէնին իքի ուճլարը ըսլատըլմըշ բըշադ իլէ գօրարըպ, վէ պօյլու պօյունա եարըպ պիր տէմիր լէվհա իւզէրինէ գօյարադ կիւզէլճէ պիր տահա թէսիին (տագցնել) իտիլտիքտէն սոնրա, սաթհի պիր հալէ գօյմադ իչին տէմիր լէվհա իւզէրինէ եայտըլար, լաղըմ կէլէն ճամ մէյտանէ կէլտի, վէ պէօյլէճէ Կըրանիթ Հաուզըն բէնչէրթէլերի, բէք պէյաղ օլմատըղը հալտէ, պիր թարաֆտան պիր թարաֆը կէօրիւնէճէք գատար պէրրադ ճամ լէվհալարը իլէ թէղեին օլունտը։

Օրմանտա քէշթ ու կիւղարլէր էսնասընտա Հարպէր իլէ Սկյրօս պիր աղաճ տահա պուլտուլար. Ճաբօնլըլար թարաֆընտան էքմէք աղաճը թէսմիյէ օլունան պու աղաճտէն հասըլ օլան ուն, ղայէթ տօյուրուճը օլմաղըլա, Ճաբօնլար պիր արալըգ պու աղաճըն մէմլէքէթտէն իխրաճընը թահտը մէմնունիյէթէ ալմըշլար իտի. Սկյրօս պունտան բէք զիյատէ մէմնուն օլարադ.

— Էվլատըմ, պունը էյի պուլտուն, պուղտայըմըզ եէթիշինճէյէ գատար պունընլա տէֆի իհթիյաճ իտէպիլիրիզ, տէտի։

Պու էսնատէ աղըլտաքի գօյուն վէ քէչիլէր Գօլօնլարա մըգտարը քեաֆի սիւտ վերիյօրլար իտի. իչթէ պէօյլէճէ Գօլօնլարըն իչի եօլունտա տէվամ իյլէյօր իտի. հէր նէ գատար վաթանլարընտան տուր օլմուշ

իսէլէր տէ , էլինէ պու ատայա ալըշմըշ օլտուգլարընտան , չայէտ ատայը թէրք իթմէք լազըմ կէլսէ միւթէէսիֆ օլաճագլարը տէրքեար իտի ։

Ատայա վիրուտլէրի պիր սէնէյի կէչմիշ իտի , պիր եօրթու կիւնիւ Գօլօնլար իշլէրինի թէրք իյլէյուպ ագշամ թաամընտան սոնրա մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինտէքի մահալի իճթիմայէ թօբլանտըգլարը հալտէ , ատանըն մէվգըընտան , վէ պահրը Մուհիթտէքի վազիյէթինտէն պահս իտիլտիյի սըրատա , ժէտէօն՝ Սիյրօսա սանտըգտան չըգան ալաթլար իլէ ատանըն մէվգըընը պիր տահա թային իթմէյի , վէ մէզքիւր միւքէմմէլ ալաթ սայէսինտէ տօղրուսընը պիլմէյի թէքլիֆ իթտի , վէ էրթէսի կիւն միւհէնտին ատանըն արզ ու թուլինի սէքսթան իլէ թայինէ պաշլատը ։

Սիյրօս Սըմիթ իլք թայինտէ՝ եանի ալաթսըզ օլարագ թախմինէն շունը պուլմուշ իտի ։

Թուլը զարպի 150 իլէ 155 տէրէճէ արասը , արզը ճէնուպի , 30 իլէ 35 տէրէճէ արասը ։

Շիմտիքի սէքսթան իլէ օլունչան ամէլիյաթ շունը կէօսթէրտի ։

Թուլը զարպի 150 տէրէճէ 30 տագըգա , վէ արզը ճէնուպի 34 տէրէճէ 57 տագըգա , կէօրիւլիյօր քի միւհէնտիս իլք ամէլիյաթտա տօղրույա եագըն պիր հիսապ պուլմուշ իտի . ժէտէօն .

— Շիմտի էլիմիզտէ խարթամըզ տա վար , պիր տէ խարթայա պագըպ ատանըն եէրինի պուլալըմ , տէտի . Հարպէր տէրհալ խարթայը կէթիրտի , միւհէնտիս էլինաէքի բէրկէլ իլէ ատանըն մէվգըընը թայինէ պաշլատըզը սըրատա , պիրտէն պիրէ ։

— Վա՛յ պու նէ՞ , պահրը Մուհիթին պուրասընտա պիր ատա վար , տէտի ։

Պանդրոֆ. - Ատա մը վա՞ր։

Ժէտէօն. - Պիզիմքի տիր։

Սիյրօս. - Խայր պիզիմքի տէյիլ, զիրա խարթատաքի պտա 153 արշ 37 տադրգա 11 սանիյէտէ պուլունույոր քի, պիզիմ ատատան իքի պուչուգ տէրէճէ զարպտա, վէ իքի տէրէճէտէն զիյատէ ճէնուպտա տրը։

Հարպէր. - Պու ատանըն իսմի նէ՞ տիր։

— Թապուր ատասը։

— Մուհիմմ պիր ատա՞ մը։

— Խայր, պէլքի տէ մէնքիւն տէյիլ տիր։

Պանդրոֆ. - Էօյլէ իսէ պիր կիտէր կէօրիւրիզ։

— Պի՞զ մի։

— Էօյլէ եա՛, պէնյիւճէք պիր չէքտիրմէ եաբաբզըմըզ կիպի գաբտանլըզը տէրիւհտէ իտէրիմ. Թապուր ատասընըն պուրայա նէ՞ գատար մէսաֆէսի վար։

— Շըմալի չարգի ճիհէթինտէ 150 միլ մէսաֆէ տիր։

— Պիր չէյ տէյիլ, գըրդ սէքիզ սաաթտա գաթ իտէրիզ։

Ժէտէօն. - Լաքին պու նէ՞յէ եարար։

— Ֆի՞մ պիլիր, պաղալըմ։

Պու միւքեալէմէտէն սօնրա իլք եազտա տէնիզէ էնտիրիլմէք իւզրէ պիր չէքտիրմէ ինշասընա գարար վէրիլտի։

9

Պանդրոֆը, ինչասընա գարար վէրտիյի կէմինին պոյը օթուզ պէշ գատէմ օլաճադ քի, սու հիսապճա կէմինին օմուրկալարը սու քէսիմի եօլուենտա օլուրսա զիյատէ եօլ ալմասը մուհագդադ իտի, տէրինլիք ալ-թը գատէմ օլուպ կէմինին իւզէրի թէքմիլ կիւվէրթէ, եանի մէսթուր օլաճադ, վէ անպարընա էնիլմէք իւզ-րէ իքի տէլիյի պուլունաճադ տըր քի, աշաղըսը տա իքի օտայա թադսիմ իտիլէճէք իտի։

Եէլքէնլէրէ կէլինճէ, «Սէլօք» վէ «Պրրիկանթին» եէլքէնլերի օլաճադ քի, պունլարը հէր ճիհէթտէ իսթիմալի գօլայ վէ գուվվէթի զիյատէ տիր, կէմինին գապուրկալարը, օմուրկանը եանընտան թադըլաճադ, վէ իսթ թախտալարը տախի, պիթթապի չիվիլէր իլէ գապուրկալարա մէրպութ պուլունաճադ իտի։

Իշլէնիլմէսի գօլայ վէ սույա տայանըգը չամ ա-ղաճընտան իմալ օլունաճադ սէֆինէ, անճադ ալթը այ սօնրա տէնիզէ էնտիրիլէպիլէճէյինտէն, եալընըզ Պանդրոֆ իլէ Սիյրոս մարանկոզլուգ իտէճէք, ժէտէօն իլէ Հարպէր ավճըլըղա տէվամ իյլէյէճէք, Նապ վէ ժօք տախի մաթպախտան չըգմայաճագլար իտի։

Շըմինէլէր իլէ գայալար արասընտաքի պիր մա-հալ տէսթկեահ իթիխազ օլունուպ, տէրհալ աղաճ-լար քէսիլտի, Եօնուլտու, թահտալար պիչիլտի, վէ հէման իշէ պաշլանըլտը. Պանդրոֆ պիր տագըդա պի-լէ իշ պաշընտան այրըլմայօր իտի իսէ տէ, ֆագաթ պուղտայըն մահսուլը թօբլանաճաղը կիչն իշինի թէրք

իյլէմէյէ մէճպուր օլտու. Ապրիլին օն պէշինճի կիւնի Սիյրօսըն էվէլճէ թախմինի իւզրէ պէշ էօյէք պուղտայ ալընտը քի, պունլար տա ղէր իտիլտիյի հալտէ կէլէճէք մահսուլտա տէօրթ պին էօյէք պուղտայ ալընըպ արթըգ հէր կիւն էքմէք բիշիրէպիլէճէքլէր իտի. պուղտայը էօյիւթմէք իչին պիր տէ տէյիրմէն իմալինէ դարար վէրիլտի.

Պանդրօֆ պուղտայը էքտիքտէն սոնրա եինէ կէմինին պաշընա կէչտի, ժէտէօն իլէ Հարպէր պու էսնատէ ավա տէվամ իտիյօրլար իտի. օրմանըն սրգըղընտա էվէլճէ Կրրանիթ կէօրիւ քէնարընտա կէօրտիւքլէրի Գալա տէնիլէն հայվանլարտան իբի թանէսինի վուրտուլար, պունլար Կրրանիթ Հաուղա կէթիրիլիպ տէրիլէրի քէմալի սրգդաթա հրփղ օլունտու.

Ավճըլար, Ապրիլին օթուզընճը կիւնի Ցարուսթ օրմանընըն իչէրլէրինի կէզինիր իբէն, ժէտէօն պիր չաբուրգ արասընտա պիր նէվ գօգուրու նէպաթ կէօրիւպ պիր դաչ եաբրադ գօբարտը վէ Հարպէրէ թագտիմ իլէ.

— Պադընտը Հարպէր չունլար նէ՞ տիր, տէտի.

— Պունու նէ՞րէտէն պուլտունըզ, միւսիւ ժէտէօն.

— Շուրատա, հէմ տէ բէք չօղ վար.

— Միւսիւ Սիրէլլա, սիզ պու քէշֆինիզ սայէսինտէ Պանդրօֆը քէնտինիզէ էպէտիյէն միննէթտար իթտինիզ.

— Այ, եօգսա թիւթիւն մի.

— Բէք էյի ճընստան տէյիլ իսէ տէ, ֆէնա տա ատտ օլունմազ, լարին միւսիւ Սիրէլլա պէն պիր շէյ տիւշիւնիյօրում, Պանդրօֆա պիր շէյ սէօյլէմէյէլիմ, պուրատան թօբլայըմ, դուրուտալըմ, գըյալըմ, վէ

պիր կիւն պաղթէթէն Պանդրօֆա պիր բիբօ արշ իյ-
լէյելիմ։

Ժէտէօն իլէ Հարպէր թիւթիւնտէն պիր չօգ գօ-
բարտրգտան սօնրա Կրրանիթ Հաուզա ավտէթ իթտի-
լեր, վէ կիւյա Պանդրօֆ թիւթիւն կէօմրիւքճիւսի ի-
միշ տէ թիւթիւն գաչրրրյօրլար իմիշ կիպի, զայէթ
տրգգաթ իլէ կիզլէտիլեր։

Մայրսրն պիրինճի կիւնի իճրա օլունան պէօյիւք
պիր ավտա Գօլօնլարրն հէբսի տէ իշթիրաք իյլէտիլեր.
Պանդրօֆ օ կիւն իշտէն ալը գօնուլտու, պիր գաչ
կիւնտէն պէրի ատանրն աչրգլարրնտա զայէթ պէօյիւք
պիր պալէնա եիւզիւպ տօլաչրյօր իտի. Գօլօնլար զա-
թէն պունճա վագրթտան պէրու պու տէնիզտէ պալէ-
նա կէօրմէտիքլէրինէ թէաճիւպ իտիյօրլար իտի։

Շուրասը տրգգաթա չայան տրը քի, սիյահ բէնկի
վէ պասրգ պաչրնտան Աւսթրալիա պալէնասը նէվին-
տէն օլտուզու անլաչրլան պու հայվան, պիր տիւրլիւ
ատանրն սուլարրնտան թէպայիւտ իյլէմէյօր. հաթտա
պաղէն սէլամէթ ատասրնա գատար եաղլաչտրզը կէօ-
բիւլիւյօր իտի։

Գօլօնլար իչին պալէնայը ավլամագ սրրի էյլէն-
ճէտէն իպարէթ օլմայրպ, անրն եազրնտան տիչլէրին-
տէն վէ քէմիքլէրինտէն բէք չօգ իսթիֆատէ իտիլէճէ-
յի տերքեար իտի իսէ տէ, պու ճէսիմ հայվանը, պա-
լէնա ավրնա լազրմ կէլէն ալաթ ու էտէվաթտէն վէ
ալէլխուսուս սանտալտան կէմիտէն մահրում օլան Գօ-
լօնլար նասրլ էշտէ իտէճէքլեր իտի. իշթէ քէմալի է-
սէֆ իլէ պունը տիչինիւր իքէն, իշ քէնտիլիյինտէն
օլտու. չէօյլէ քի Մայիսին իչինճիւ կիւնիւ նապրն
պաղրրմասը իլէ պալրզրն գարայա տիչմիչ օլտուզու
կէօրիւլտիւ։

Պալէնա, Կըրանիթ Հաուզտան իւչ միլ մէսաֆէ-տէ, Սահիպսիզ պուրուն թարաֆլարընտա գարայա օ-թուրմուշ իտի. պինաէն ալէյհ Գօլընլար պալթա, տէ-միր սաբլը սօբա վէ սայրը սիլահլարը համիլէն, իւզէ-րինտէ պինլէրճէ գուշլար ուչուշմագտա օլան իրի հայ-վանըն եանընա կէլտիլէր. պու ճանավար սէքսէն գա-տէմ թուլինտէ, վէ եիւզ էլի պին քիլօ սըզլէթինտէ էն իրի Ավսթրալիյա պալէնալարընտան իտի. լաքին ճա-նավար գարայա օթուրմուշ օլտուզու հալտէ գուրթուլ-մագ իւզրէ չապալանմամագտա վէ պիլա հարաքէթ տուրմագտա իտի։

Տէնիզ ալչալըպտա պալէնանըն եանընա սօգուլ-տուգլարը կիպի, պալըզըն հարաքէթ իթմէմէսինին սէպէպի անլաշըլտը. հայվան էօլմուշ իտի. սօլ պէօյ-րինտէ պիր օգ ուճը միւշահէտէ օլունույօր իտի. Սիյ-րօս Սըմիթին թավսիյէսի իւզրէ, Պանդրօֆ հայվանըն պէօվրինտէն օգը չըգարտը, օգըն իւզէրինտէ մահ-քիւք պուլունան շու քէլիմէլէր օգունտու։

« ՄԱՐԻԵԱ ՍԷԹԷԼԼԱ »

« ՎԻՆԵԷՆԱՐ »

Պանդրօֆ պունը օգուր օգումազ, քէմալի հայրէթ իլէ.

— Վինեէնարըն, պէնիմ մէմլեքէթիմին, հա՛, պէն Մարիեա Սէթէլլայը պիլիրիմ, տէմէք պու պալըգճը պուրալարա գատար կէլիյօ՞ր մը իմիշ, տէյու հայգըր-մասը իլէ, Սիյրօս.

— Պունտան տէտիյին իսթիտալ օլունամազ, զիրա չըմալի պիր նօգթատա վուրուլան պալէնա, ճէնուպա գատար եիւզէրէք պին միլ ուզուգտա գարայա չիւչէ-պիլիր, տէտի։

Գօլօնլար հէման պալըզը բարչալամայա պաշլատը-
լար · պու մուամէլաթ իւշ կիւն իմթիտատ իթտի · պա-
լըզըն սաթհը խարիճխինտէն քիւլիյէթլի եաղ չըդա-
ըըլը · քէզալիք հայվանըն իւսթ չէնէսինտէ իքի թա-
ըաթլը ալթը դատէմ պոյունտա օլան սէքիզ եիւզ ա-
տէտ տիշլէրի չըդարըլը · իշ պիթտիքտէն , վէ պալէ-
նանըն պագըյէսի գուշլարա պըրագըլտըգտան սօնրա ,
Կըրանիթ Հաուզա ավտէթ իտիլտի ·

Միյրօս Սըմիթ պալէնանըն տիշլէրինտէն իքի ուճ-
լարը սիվրի պիր թագըմ միլլէր եաբտը քի , արդատաշ-
լարը ֆէվգէլատէ մէրտաղ իլէ սիւալ իթտիքլէրինտէ ·

— Շիմտի անլաթըրըմ , պունլար պէնիմ իսթիա-
տըմ տէյիլ տիր · սօուդ մէմլէքէթլերտէ գուլլանըլըր ·
պէնտէ գըշ մէվսիմինտէ պու միլլէրի իքի ուճը պիր
պիրինէ պիթիշէճէք տէրէճէտէ էյէրսէմ , սույա պա-
թըրըպ իւզէրի պուզ թուլթարաղ , էյրիլիյինի պուզ
սայէսինտէ մուհաֆազա իտէճէք բատտէյէ կէլինճէյէ
դատար պըրագըրըմ , սօնրա չըդարըպ էթրաֆընա եաղ
վէ էթ բարչալարը սօգտուգտան սօնրա գար իւզէրինէ
պըրագըրըմ , հայվանաթը վահշիյէ կէլիպ եաղ վէ էթ
գօգուսը իյին եուտար · պուզ , միտէսինտէ էրիր էրի-
մէզ , տէրունինտէ պիւքիւլմիւշ օլան պալէնա աշըլարաղ
հայվանըն միտէսի բարչալանը , վէ իշթէ պու սայէտէ
դուրչուն պարութ զիյան օլմազ , տէտի ·

Պանգրօֆըն շիտտէթը ֆէվգէլատէ իլէ չալըշմա-
սը սայէսինտէ , կէմինին ինշասը իլերլէյօր իտի , Մա-
յըսըն օթուզ պիրինճի կիւնի ագշամ թաամրնտան սօն-
րա սօֆրատան դալգըլը իքէն , ժէտէօն էլինի Պանգ-
ըօֆըն ումուզընա գօյարաղ ·

—Պիր աղ սապը իտէլիմ , Պանգրօֆ եէմիշ եէմէ-
յէճէ՞ քմիսինիզ , տէտի ·

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, գարանլըգ պասմատան պիր աղ սահա իշլէյէճէյիմ։

— Պիր ֆինճան գահվէտէ՞ մի իչմէղսինիզ։

— Ոնըտա իսթէմէմ։

— Էօյլէ իսէ պիր բիբօ թագտիմ իտէյիմ։

Պանդրօֆըն չէհրէսի սարարըպ այաղա գալգտը. ժէտէօնըն թագտիմ իթտիյի վէ Հարպէրին ամթէշլէտիյի բիբօյը կէօրմիշ իտի, կէմիճի սէօղ սէօյլէմէք իսթէտի ֆագաթ մուվաֆֆագ օլամատը, հէման բիբօյը եագալայըպ աղզընա կէօթիւրտի, վէ պէշ ալթը տէֆա չիտտէթլէ չէքտիքտէն սօնրա.

— Թիւթի՛ւն, սահիհտէն թիւթիւն տէյու բէբէլէտի, պատէհու ժէտէօն իլէ Հարպէրի գուճագլայըպ պօղաճագ տէրէճէ կէօյսիւ իւղէրինտէ սըգարագ.

— Ահ տօսթլա՛ըմ, պանա պէօյիւք պիր ինայէթ իթտինիզ, էլպէթտէ պէնտէ գարշըլըղընը եաբաճաղըմ, տէտի։

10

Մանթագայի շըմալիտէ Դեկտեմբեր տէմէք օլան Ցունիս այը իլէ գըշլար պաստըղընտան, Գօլօնլարըն իլք իչի սըճագ էլպիլսէ եաբմագ օլտու, աղըլտաքի գոյունլարըն եունը գըրբըմըշ օլմաղըլա, անը թաղեիգ ալթընա ալըպ եէքտիկէրինէ կիրիշմէսինտէն հասըլ օլան ապանըն իմալինէ մէճպուր օլտուլար։

Միւհէնտիս արգատաշլարընըն եարտըմը իլէ իշէ պաշլատը. միւհէնտիս եունը սըճագ սուտա եիրմի տէօրթ սաաթ պըրագտըգտան սօնրա, սօտալը սուտս

կիւզելճէ երգատը, վէ իսթիրա խյլէտիյի սու իլէ տէօ-
նէր պիր նէվ պասկը ալաթը իլէ էզիպ գուրութտուգ-
տան սօնրա ապա հալինէ թահվիլ խյլէտի. պու ապա-
լար գապա վէ պիչիմնիզ չէյլէր իտի իսէ տէ, Գօլօնլար
իչին Լիբիսգա չուհասը եէրինէ գայրմ օլաճաղը տեր-
քեար տըր, պինաէն ալէյհ 1866 վէ 67 սէնէլերի գը-
չընը՝ արգալարընտաբի մէղքիւր գալըն ապալար իլէ
կէչիրմէյէ հազըրլանտըլար։

Յունիսին երիմինճի կիւնի սօուգլար շիտտէթլէ
հիւքմիւնի իճրայէ պաշլատը, Պանդրօֆ տախի ինչատ-
թը իլք պահարա պըրագարագ կէմիճիլիյի թէրքէ մէճ-
պուր օլտու. գար եաղմայա պաշլամըշ օլուպ աղըլլար
կիւզելճէ մուհաֆազա իտիլտի, վէ հաֆթատա պիր
տէֆա զիյարէթէ գարար վէրիլտի. ավ տուղագլարը
եաբըլտը, վէ միւհէնտիսին թէտպիրի իւզրէ պալէնա
տիշլերի պիւքիւլերէք իւզերինէ եաղ սիւրիւլիւպ պու-
զըն իւզերինէ պըրագըլտը քի, պու սայէտէ օն իքի
թիլքի, պիր գաչ եապան տօմուզը, հաթտա պիր ժա-
ղար պիլէ էլտէ իտիլտի. պու էսնատէ ժէտէօն ինսան-
լար իլէ մուխապէրէ իտէպիլմէք իչին հալէրինի մուխ-
թասարէն եաղըպ պիր գաչ շիշէ տէրուինինէ գօյարագ
տէնիզէ ատմագ իսթէմիշ, վէ շիշելերին աղընթը իլէ
սէվահիլի մէսքիւնէտէն պիրինէ կիթմէսինի իւմիւտ
իթմիշ իտի։

Մուխպիր պու ֆիքիրատէ իքէն, Հարպերին թիւ-
ֆէնկ իլէ ճիւզվի այաղընտան եարալատըղը պիր ճէսիմ
Ալպատրօս գուշու թուրթուլտու, ժէտէօն քէնտի ճէսա-
մէթի վէ գուվվէթի սայէսինտէ էն պէօյիւք տէնիզլեր-
տէ ուշուպ կիթմէքտէ օլան պու գուշտան իսթիֆատէ
իթմէք իսթէյուպ, մուխպիրի օլտուղու Նիւ-Եօրգ Հէ-
րալտ կաղէթասընա, միւճէմմէլէն հավի պիր մէգա-

լէյի մախսուսէ եաղտը, վէ իւղէրինէ հէր քիմ պուլուրսա Նիւ-Եորդ Հէրալտ իտարէխանէսինէ կէօնտէրսին տէյու պիր իսթիրհամնամէ բաղթ իյլէտի, պատէհու քեաղրտ պիր մուշամնա տէրունինէ դօնուլուպ գուշըն պօղազընա պաղլանարագ սալը վէրիլտի։

Ցուլիստէ սօուգլար բէք շիտտէթլի օլտու, Գօլօնլար իգամէթկեահլէրինէ գաբանըպ էլպիսէլէրինին թամիրի, վէ պալօն պէզինտէն, եաբըլմագտա օլան կէմինին եէլքէնինի հաղբրլամագլա մէշղուլ օլտուլար. պիր կիւն էսնայի միւսահիպէթտէ ժէտէօն, Սիյրօսա.

— Միւսիւ Սիյրօս, ըուլի զէմինտէ հիւքմիէրմա օլան թիճարէթ վէ սէնաաթ կիւնին պիրինտէ աճէպա տիւշարը ինգլթա օլմայաճաղ մը, տէտի,

—Տիւշարը ինգլթա՞ մը օլաճագ, նէ՞ իլէ.

— Մատէն քէօմիւրինին պիթմէսի իլէ.

Պանգրօֆ. - Միւսիւ Սիյրօս, քէօմիւր պիթտիյի վագըթ էլմաս եագարլար տէյէմէզսինիզ ա՛, զիրա էլմաստա՝ մատէն քէօմիւրի ճընսընտան տըր։

— Էօյլէ տիր տօսթում։

Ժէտէօն։ - Մամաֆիհ կիւնին պիրինտէ միթլագա քէօմիւր պիթէճէք տիր։

— Քէօմիւր մատէնլէրի բէք ճէսիմ տիր, սէնայինին թէրագգըսը իլէ շիմտիքի սարֆ օլունան քէօմիւրին իքի միսլի սարֆ օլունաճաղը ֆարզ օլունսա պիլէ, եէնէ ըուլի զէմինտէ իւչ իւզ սէնէ գատար իմթիտատ իտէճէք մատէն քէօմիւրի վար տըր։

Պանգրօֆ. - Պիզիմ իչին էյի ամա, պիզտէն սօնրաքիլէր նէ՞ եաբաճագ։

Հարպէր. - Պաշգա պիր վասէթա պուլուրլար։

Ժէտէօն. - Մէկէր էօյլէ օլսուն, եօգսա քէօմիւրիւն պիթմէսի իլէ շըմէնտըֆէր, մաքինա, վաբօր, ֆապ-

ըիգա օլմաշ, վէ հարաքեաթը ալէմ տիւշարը ինդըթա օլուր։

Պանդրոֆ. - Ամէպա քէօմիւր եէրինէ նէ՞ եագա-պիլիրլէր։

Սիրոս. - Սու։

— Սո՞ւ մը, վաբօրլար, շըմէնտըֆէրլէր սու իլէ ը-սընաճագ հա՛, իշթէ պու թօհաֆ, տէմէք քի սույը՝ սու իլէ դըզտըրաճագլար էօյլէ՞ մի։

— Էօյլէ եա՛, վաբօր գաղանլարը, շըմէնտըֆէր-լէր, ֆապրիգալար, քէօմիւր եէրինէ սու ալաճագլար, էլէքթրիք իլէ օնը թահլիլ իտէրէք կազլարը վասէթա-յի թէսիսին օլարագ գուլլանաճագլար տըր, էլ հասըլ սու իսթիգալին քէօմիւրիւ տիր։

Պու արալըգ թօր մալիւմ օլան թարզը ղարիպի իլէ ուլամայա պաշլատըղընտան միւքեալէմէ գաթ օ-լունտու, հայվան մահուտ գույունըն էթրաֆընտա չիտաէթլէ տօլաշըյօր իտի։

Պանդրոֆ. - Պու քէօրէք նէ՞ օլույօր։

Հարպէր. - Ժօբա պագսանըղ ա՛, օտա խօմուրտա-յօր։

Վագաա մայմունտա քէօրէյէ իմթիսալ իտէրէք, էնտիշէ իլէ գույունըն էթրաֆընտա տօլաշըյօր իտի։

Ժէտէօն. - Շու գույունըն ալթ թարաֆը տէնիզ-լէ միւթթասըլ օլտուղու ճիհէթլէ միւթլագա արա սըրա տէնիզ ճանավարլարընտան պիրի կէլիպ օրատա թէնէֆֆիւս իտիյօր։

Պանդրոֆ. - Պունա պաշդա տիւրլի մանա վէրիլէ-մէզ, էյ թօր, սուսալըմ ժօր, սէնտէ իշէրի պագալըմ, տէմէսի իլէ հայվանլար սուստը, մայմուն օտասընա կիրտի, ֆագաթ քէօրէք սալօնտա գալըպ տայիմա ա-սարը հէյէճան կէօթէրիյօր իտի։

Ցուլիսին ան կիւնլէրինտէ չիտտէթլի եաղմուրլար եաղըպ, ատայը թօրաճ կիպի չէվիրէճէք տէրէճէտէ ֆուրթունալար գօրտու քի, մէնղարէյի վասիյէ թէ-բէսինտէքի քիւմէսլէր աղ չօգ խասարտիտէ օլտուլար. Օգոստոսըն իլք կիւնլէրինտէ ֆուրթունա տինտի իսէ տէ, սօուգ բէք զիյատէ արթտը. Մամաֆիհ Գօլօնլար մահը մէղպուրըն իւչիւնճիւ կիւնիւ Թատրօն պաթագ-լըղընա կիտուպ ավլանմայա մէճպուր օլտուլար։

Սիյրօս Սըմիթտէն մատէ ճիւմլէսի հաթտա թօր իլէ ժօր տախի պէրապէր օլարագ ավա չըգտըլար. միւհէնտիս պիր շէյ պէհանէ իտէրէք Կըրանիթ Հա-ուղտա գալտը. մումահլէյհ չօգտան պէրի գարար վէր-տիյի պիր թասավվուրը մէվգըյը իճրայէ գօյմագ իչին եալընըզ գալմագ, վէ մահուտ դուլյունըն իչինէ կի-րուպ կիւզէլճէ մուայէնէ իթմէք իսթէմիշ իտի։

Նիչի՞ն մայմուն իլէ քէօրէք պու գուլյունըն էթ-րաֆընը տօլաշըպ ուլայօրլար. Նի՞չին էնտիշէնաք օլու-յօրլար. չու գուլյունըն տէնիզտէն պաշգա պիր թարա-ֆա բապրթասը վա՞ր մը տըր, պիր եօլ մէվճո՞ւտ մը տըր. իշթէ միւհէնտիսին պիլմէք իսթէտիյի նօգթալար պունլար իտի։

Միւհէնտիս իբտէն մէրտիվէնի գուլյուլա սարգը-տըպ իւսթ թարաֆընը կիւզէլճէ պիր եէրէ բապթ իթ-տի. էլինէ պիր ըէվօլվէր ալտը, պէլինէ պիր բըչադ թագտը, վէ տիկէր էլինէ տէ պիր ֆէնէր ալըպ պա-սամագլարտան էնմէյէ պաշլատը. Ֆէնէր իլէ էթրա-ֆա պագտը, եէնի էսկի հիչ պիր իշ կէօրմէտի. Նի-հայէթ սուլյա գատար վասըլ օլուպ քէմալի տըդգաթ-լա մուայէնէյէ գօյուլտու. սու տայիմա բարիտ օլուպ սաթհը խարիճիսինտէ հիչ պիր տէլիք կէօրիւնմէյօր ի-տի. միւհէնտիս պու գուլյունըն եէքբարէ Կըրանիթ

թաշընտան օյուլմուշ օլտուղունը անլատը. գույուլա կէլիպտէ եօգաբը չըգապիլմէք իչին միւթլագա նուլը իչինտէն կէլմէլի իտի քի, պուտա հայվանաթը պահրիյէտէն պաշգալարը իչին գապիլ տէյիլ իտի. անէպա սուլը ալթընտան կիտէն գանալ նէ՞րէտէ նիհայէթ պուլուլյօր իտի. իչթէ պու մէսէլէնին հալլի միմքին օլամատը։

Սիյրօս մուայէնէսինի պիթիրտիքտէն սոնրա եօգաբը չըգաբը, վէ ղայէթ միւթէֆէքքիւր օլարագ սալօնա կէլիպ, քէնտի քէնտինէ.

— Պէն հիչ պիր չէյ կէօրմէտիմ սամա, միւթլագա պունտա պիր սըրը վար, տէտի։

Ամգամ իւզերի գօլօնլար քիւլլիյէթլի ավը համիլէն ավտէթ իթտիլէր, իրթէ կիւնի նապ ավլարը բիչիրմէք վէ պագբսընը թուղլայըպ հըֆզ ինթմէքլէ մէշղուլ օլտու, Հարպերին մուավէնէթի իլէ չալըշան Պանգրօֆ կէմինին եէլքէնինի իքմալ իթտի, պալօնըն իբլէրի գուլլանըլտը, միւհէնտիսին իմալքէրտէսի օլան թօրնօ մաքինասընտա մագտրալար եաբըլտը, հատթա Պանգրօֆ պիրտէ Ամէրիգա պայրաղը եաբտը, կէմի պիթմէտէն Արմալար թէքմիլ օլտու, Գօլօնլար իմալ օլունան պայրաղը չիմտիլիք Կրանիթ Հաուզըն քէնչէրէսինէ ասարագ իպլրաղը նիմայիշ իթտիլէր։

Միւհէնտիս գույուտաքի թէհարրիյաթընը ժէտէօնա սէօյլէմիշ օլմաղըլա, մումաիլէյհ տախի պու խուսուստա Սիյրօսըն ֆիքրինի թաստիգ իտէրէք, «Միւթլագա պունտա պիր սըրը վար» տէյէրէք, խաթմը քէլամ իյլէտի։

Օգոստուզն օն պիրինճի կիճէսի Գօլօնլար թաթլը թաթլը ույումագտա իքէն, եարը կիճէտէն տէօրթ սաաթ սոնրա, թօքբն չիտտէթլէ ուլամասընտան ու-

եանտըլար. Թօք պու տէֆա գույունըն եանընտա ուլամայըպ, պէօյիւք գաբունըն էօնիւնտէ պաղըրըյօր, վէ ատէթա տըշարը աթըլմադ իսթէյօր իտի. մայմուն տախի այնի հալի թէլաշիտէ կէօրիւնիւյօր իտի։

Գօլօնլար ալել աճէլէ կիյինիպ բէնչէրէյէ սէյիրթ-տիլէր. աշաղասը գար իլէ մէսթուր իսէ տէ, կիճէնին գարանլըղը հասէպի իլէ պիր շէյ կէօրմէք գապիլ օ-լամատը. սատէ ղարիպ պիր ուլամա սէտալէրի կէլտի-յինտէն, սահիլէ պիր չօգ հայվանլար հիւճիւմ իթմիշ օլտուղունա զահիպ օլտուլար։ Հարպէր, Գըրիգժուր թարաֆլարընա կիթտիյի վագըթ չու սէսլէրի պիր տա-հա տույմուշ օլտուղունտան, թանըյըպ.

— Պունլար Ֆիւլբօ տէնիլէն թիլքիլէր տիր, տէտի։

Գօլօնլար պալթա, թիւֆէնկ, ըէվօլվէր վէ սայըրէ-յի համիլէն աշաղա էնտիլէր. ֆիլ հադըգա աչըգ պը-ըրադըլմըշ քէօբրիւլէրին պիրինտէն, աճըգ սէպէպի իլէ թէհլիքէլի օլան եիւզտէն զիյատ թիլքիլէր կէչմիշ ի-տի, գօլօնլար պիլա թէրէտտիւտ պիր գաչ էլ թիւֆէնկ աթարագ արալարընտան քէնտիլէրինէ եօլ աչտըլար։ վէ Մէրսի նէհրինին սօլ սահիլինի թութարագ թիլքի-լէրին մէհաճիմէսինէ գարշը սէյիրթտիլէր։

Թօք իլէ ժօք գօլօնլարըն էօնիւնտէ պուլունույօր իտի մայմուն էլինտէքի իրի պուտագը սօբա իլէ սու-րէթը ճէսուրանէտ միւտաֆաայէ հաղըրլանմըշ իտի, մուհարէպէ պաշլատը, թիլքիլէրին իլք սըրատա պու-լունանլար թէլէֆ օլտուգճա, արգատան թէքրար հիւճիւմէ պաշլամագտա, վէ աչըգ գալան քէօբրիւտէն միւթթասըլ թիլքի եիւրիւյիւպ խաթը հիւճիւմէ ինգը-մամ իթտիյի զանն օլունմագտա իտի։

Պիր աղ սոնրա Գօլօնլար գուճագ գուճաղա միւ-տարէպէյէ պաշլատըլար. ճիւզվի ճէրիհէտար օլարագ

թիլքիլէրի թէլէֆ իտիյօրլար իտի. Թօք, տէհշէթլի աղզընը աչմըշ պիր համլատա պիր թիլքի պօղմագտա պուլունմուշ իտի. Ժօք իսէ էլինտէքի սօքա իլէ թիլ-քիլէրին գաֆասընը բարչալամագտա իտի։

Իքի սաաթ գատար տէվամ իտէն միւտարէպէ, Գօլօնլարընն մուվաֆագբյէթի իլէ խիթամ պուլտու. պու էնատէ սապահ օլուպ օրթալըգ այտընլանարընտա, Գօլօնլար էլլի թանէ գատար թիլքինին եէրտէ եաթտըղընը կէօրտիւլէր. լաքին ժօք մէյտանտա եօգ իտի, Նապ չաղըրտը, իլք տէֆա օլարագ սատըգ մայ-մուն Նապըն սէսինէ իթաաթէն ճէվապ վէրմէտի։

Գօլօնլար ժօրը պիր մըգտար արատըգտան սօնրա պիր չօգ թիլքի լաչէլէրի արասընտա պուլտուլար, մայ-մուն հալա էլինտէ՝ օրթասընտան գըրըլան սօքայը թու-թույօր իտի. զէվալը հայվանընն սօքասը գըրըլտըգ-տան սօնրա հադգըյըլա միւտաֆաա իտէմէտիյի ան-լաչըլտը, ժօքրն կէօյսիւնտէ տէրին ճէրիհալէր կէօ-րիւնիյօր իտի, աղզընտան եալընըզ պիր նէֆէս չըգ-մագտա օլան պիչարէ մայմուն, պէրայի թէչէքքիւր պաչընը Պանգրօֆըն ումուզունա տայամըշ օլտուղու հալտէ կըրանիթ Հաուզա նագլ իտիլուպ եաթըրըլտը, վէ պիր չօգ հէրարէթի թէսքին իտիճի իլաճլար իչի-րիլտի։

Ժօք, աղ չօգ թէպապէթէ աչնա օլան ժէտէօնրն թէտավիսի սայէսինտէ էօլիմ թէհլիքէսինտէն գուր-թուլուպ, օն կիւն գատար եաթտըգտան, եարալարը գաբանտըգտան սօնրա սեաղա գալգտը։

11

Սեպտեմբեր այընտա գըշ մէվսիմի թէմամէն խի-թամ պուլմուշ օլմաղըլա, կէմինին ինշաաթը սիւրաթ-լա իլերլէտի, տախիլի իշլէրի պիթտիքտէն սոնրա օր-մանտաքի չամ աղաճլարընտա քէսրէթլէ պուլունան դայնար դաթրան իլէ գալաֆաթ օլունտու. պէօյիւք կըրանիթ բարչարարընը քիրէճտէ տօնտուրուպ, սաֆ-րա մագամընտա օն իքի պին քիլօ սըգլէթինտէ օլա-րագ կէմինին տիպինէ եէրլէշտիրտիլէր։

Տիրէյէ, տիւմէնէ լաղըմ օլան տէմիր, էտէվաթ շըմինէլէրտէքի օճագտա, շէքլէն ղայրի միւնթաղամ, ֆագաթ սաղլամ օլարագ եաբըլտը. էլհասըլ Հոկտեմ-բերին իլք հաֆթասընտա քիւրէք, եէլքէն, տիրէք վէ սայիրէ իքմալ իտիլմիշ օլմաղըլա, կէմի տէնիզէ էնտի-րիլէրէք ատանըն էթրաֆընտա պիր սէյահաթ իճրա-սըյըլա տէնիզէ օլան տերէճէյի մուդավէմէթի անլա-շըլմագ իսթէնիլտի։

Հոկտեմբերին օնունճը կիւնիւ կէմիյի գըղագլար իլէ գումլուղա կէթիրտիլէր. տէնիզ, մէտ հիսապը իլէ կէմիյի եիւղտիւրտի. Գօլօնլար, ալէլ խուսուս Պանգրօֆ, քէմալի մէսէրրէթլէ կէմինին սուտա տուրտուղունը վէ հէր տիւրլիւ մանօվրայա էլվէրիշլի օլտուղունը կէօր-տիւլէր, կէմինին դարտանլըգ խըտմէթի զաթէն իթ-թիֆագը արա իլէ Պանգրօֆա իհալէ իտիլմիշ իտի. կէ-մի, Պանգրօֆըն մախլասը օլան Պօնատուանթօր թէս-միյէ օլունտու։

Գօլօնլար, սապահ թաամընը իթտիքտէն վէ պէրայի իհթիյաթ պէրապէր եէյէճէք ալտըգտան սօնրա, հէման օ կիւն թէճրիւպէյէ պաշլատըլար. վագթը զէհերէ պիր պուչուգ սաաթ գալարագ թօք վէ ժօք պէրապէր օլարագ կէմիյէ բաքիպ օլտուլար. տէմիր ալընտը, պէօյիւք եէլքէն աչըլտը, Լինգօլն պայրաղը թէմէվիւճ իտէրէք Պանատուանթօր աչըլմաղա պաշլատը։ Կէմինին սիւրաթընը տէրէճէյի մաթլուպէտէ օլտուղու մանէմէնունիյէ կէօրիւլտիւ. Սահիպսիզ պուրնու իլէ Բէնչէ պուրունլարը տօլաչըլտը, պատէհու Պանգրօֆ կէմիյի սահիլէ սէվգ իթտի. Պանատուանթօրըն մէմուլտէն զիյատէ բուզկեարէ վէ տէնիզէ տայանարաղը տախի անլաչըլմըշ իտի։

Պանգրօֆ պալօն լիմանընա սօգուլտուգտան սօնրա, թէքրար կէմիյի իւչ տէօրթ միլ գատար աչըղա սէվգ էյլէտի. ատա հէյէթը ումումիյէսի իլէ բէք լաթիֆ պիր մէնզարէ թէշքիլ էյլէյօր իտի, պու արալըգ Պանգրօֆ.

— Է՛յ, միւսիւ Սէյրօս կէմիմիզի նա՞սըլ պուլույօրսունըզ, տէտի։

— Էյի կէօրիւնիյօր։

— Ուզունճա պիր եօլա կիտիլէպիլիր օլտուղունա գանի օլտունուզ եա՛։

— Նա՞սըլ եօլճուլըգ։

— Մէսէլա թապուր ատասը եօլճուլուղը, ինսան գօմշուլարընը կէօրիւպ թանըմալը տըր. թապուր ատասը պիզիմ եէկեանէ գօմշումըզ տըր. կիտիպ կէօրմէք միւգթէզայի նէզաքէթ տիր։

ժէտէօն. - Օ՛, օ՛, անլաչըլան պիզիմ միւսիւ Պանգրօֆ ճէնապլէրի գօմշուլըգ գավախտինէ բէք բիայէթքեարտըր։

Սիլրոս. - Լաքին Պանդրոֆ, սիզ օրայա գատար եալընըզ կիտէմէզսինիզ։

Պու արալըգ զարիպ պիր վագաանընն զուհուրի իլէ իշպու միւքեալէմէ գաթ իտիլսի. չէօյլէ քի Պենատուանթօր սահիլէ էարըմ միզ գատար եագլաշմագտա, վէ Հարպէր՝ կէմինին պաշընտա տուրմուշ օլտուղու հալտէ, կէմինին կէչէճէյի եօլը իրայէ իթմէքտէ իքէն, պիրտէն պիրէ պաղըրարագ.

— Տո՛ւր Պանդրոֆ, տո՛ւր, տէտի։

— Նէ՞ վար, գայա մը կէօրսիւն։

— Տո՛ւր հէլէ տո՛ւր, պիր աղ սաղա ալ։

Հարպէր պունը տէյէրէք, կէմինին քէնարընա եիւզիւն գոյու եաթըգտան սոնրա, էլինտէ պիր չիչէ օլարագ գալգըպ.

— Պիր չիչէ պուլսում, տէտի։

Պու չիչէնին աղը գաբալը իտի. Սիլրոս Սըմիթ պիր չէյ սէօյլէմէտէն չիչէյի ալըպ մանթարընը չըգարտը, վէ իչինտէն ճիւզվի ըսլանմըշ պիր քեաղըտ չըգարըպ, ամիտէքի շու սէօզլէրի օգուտը։

«Դաղազէտէ... Թապուր ատասընտա 155 տէրէճէ թուլը զարպի, վէ 37 տէրէճէ 11 տաղըգա արպը ճէնուպի։»

Պանդրոֆ. - (Պաղըրարագ.) Պիզտէն եիւզ էլի միլ ուղագտաքի շու Թապուր ատասընտա պիր գաղազէտէ պուլունսուն հա՛, ա՛հ միւսիւ Սիլրոս, արթըգ սէյահաթըմըզա միւմանաաթ իթմէզսինիզ ա՛։

Սիլրոս. - Խայր տօսթում, հէմ միւմքին օլտուղու գատար չաբըգ, եանի հէման եալընն եօլա չըգընըզ, տէտիքտէն սոնրա էլինտէքի քեաղըտը պիր գաղանիյէ թէագըգ իթմէքլէ.

— Տօսթլա՛ըմ, շու քեաղըտան անլաշըլըյօր քի

գազազէտ ֆունունը պահրիյէյ աշինա պիր ատէմ տիր, զիրա ատանըն արզու թուլինի միւքէմմէլէն իշար էյլէյօր. Ինկիլիզ լիսանը իլէ եապըլմըշ օլաուզունա նազարէն, եա Ինկիլիզ տիր, եա Ամերիգալը տըր։

Ժէտէօն. – Պու տօղրու, մահուտ սանաըզըն տիւշմէսիաէ շլմամի անլաշըլըը տէմէք տիր. կէմի բարչալանմըշ, իշինտէքի եօլճուլարտան պիրիսի թապուր ատասընա տիւշմիւշ, օ ատէմ քէնարինի պահտըեար ատա իթմէլի տիր, զիրա Պանգրօֆըն կէմի եաբմադ ֆիքրինէ տիւշմէսի, վէ պու կիւն շուրալարտա կէլմէմիզ, մերգումըն թալիյինէ տէլիլ տիր. պիր կիւն տահա կէլմէսէք միւթլագա շիշէ դայալարա չարբարագ բարչալանըը իտի։

Հարպէր. – Վագաա շիշէ տահա սուտա իքէն կէմինին պուրատան կէչմէսի պէօյիւք պիր թէսատատիֆ տիր։

Սիլրօս. – Պուտա սիզէ զարիպ կէօրիւնմէյօր մը Պանգրօֆ։

Պանգրօֆ. – Հիչ զարիպ կէօրիւնմէյօր, սիզ պուրատա հարիգիւլատէ պիր չէ՞յ մի կէօրիյօրսունըզ, շուշիշէ տէնիզէ աթըլմըշ, էլպէթտէ պիր թարաֆա կիտէճէք իտի, պուրաձա կէլմիշ, պունատա զարիպ օլաճադ նէ՞ վար։

— Հագգընըզ օլսա կէրէք տիր... ֆագաթ...

Շու միւքեալէմէ էսնասընտա Պանգրօֆ սիւրաթլա բէնչէ պուրընընը տօլաշարագ, էօյլէտէն սէօրթ սաաթ սօնրա կէմիյի Մէրսի նէհրինին մանսէպինտէ տէմիրլէտի. օ ագշամտան մուգալրէր օլան եօլճուլըգ մէվզըյը միւզաքէրէյէ գօնուլտու. կէմիճիլիյէ էն զիյատէ վագրֆ օլան Հարպէրին, Պանգրօֆա ըէֆագաթ իյլէմէսինէ դարար վէրիլտի իսէ տէ, Ժէտէօն, մուխպիր օլ-

մասընը տերմիյան իտերէք, քէնտիտէ պէրապէր կիտէ-
ճէյինի պէյան վէ ըսրար իյլէտի։

Ադշամ իւզէրի կէմիյէ եաթադ, եէյէճէք, սի-
լահ, ճէպհանէ, բուսուլա վէ սայիրէ նագլ օլունտու.
էրթէսի կիւն ալէսսապահ պէշ արդատաշ միյանընտա
զայէթ միւէսսիր պիր միւֆարէդաթ վուգու պուլտու.
Հարպէր, Պանգրօֆ վէ ժէտէօն կէմիյէ պինտիլէր, Պո-
նատուանաթօր սահիլտէն բուպ միլ գատար ուզագլաշ-
մըշ իտի քի, մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինտէ Սիյրօս
իլէ Նապըն սէլամ վերտիքլերի կէօրիւլտիւ։

Կէմի բէք կիւղել եօլունա տէվամ իտիյօր իտի.
արա սըրա Հարպէր տիւմէնէ կէչիպ մէհարէթլէ գուլ-
լանտըղը կիպի, ժէտէօն տախի պաղէն մանօվրայա
եարտըմ իյլէյօր իտի. դաբտան Պանգրօֆ թայիֆէ-
լերինտէն բէք զիյատէ մէմնուն օլտու. եէլքէնլերին
հէբսի տէ աշբիմշ օլտուղունտան, Պոնատուանթօր
բուսուլա միճիպինճէ տայիմա պիր իսթիգամէթտէ
կիտիյօր իտի։

Ղուրուպը շէմնտէն սոնրա անճագ այըն օն ալ-
թըսընտա պէտրը թամ օլաճագ օլան մահիթապ,
ճիւզվի միւտտէթ կէօրիւնիւպ կէօզտէն նիհան օլտու։
ժէտէօն կիճէ ույուտը. Պանգրօֆ իլէ Հարպէր իքի
սաաթտա պիր քէրրէ տիւմէնէ կէչտիլէր։

Օ կիճէ վէ էրթէսի կիւն պիլա արըզէ կէչտի, է-
կէր Պոնատուանթօր մէճհուլ պիր ադընթը իլէ թէպ-
տիլի մէվզը իթմէմիշ իսէ, պիր ազ միւտէթ սոնրա
թապուրէ միւվասըլէթ իտէճէյի շիւպհէսիզ իտի. կէ-
մինին կէչտիյի պու տէնիզ դաթիէն խալի օլուպ, ու-
ֆուգ իւզէրինտէ իրի գուշլարտան պաշգա պիր շէյ
կէօրիւնմէյօր իտի։

Օ ադշամ Պանգրօֆըն թագրիպի օլան հիսապը-

նա նազարէն, կէմի հարաքէթինտէն պէրի, եիւզ եիրմի միլ գաթ իյլէմիշ իտի, շու մէսաֆէ օթուզ ալթը սաաթտա գաթ օլունտուղունտան, կէմի, սաաթտա իւշ միլ պիր ռուպ գաթ իթմիշ տէմէք տիր, պու ա-ըտլըգ ըիւզկեար ազալմագլա կէմինին սիւրաթը թէ-նաքիւս իտիյօր իտի իսէ տէ, հէր հալտէ էրթէսի սա-պահ էրքէնտէն թապուրէ միւվասըլէթ օլունմագ լազըմ կէլէճէք իտի.

Կէմիտէքիլէր հէյէճանլարընտան նաչի օ կիճէ ու-յուսամատըլար, սէյահաթլարընտա բէք չօգ եանլըշ-ըգլար օլապիլիր իտի, աճէպա թապուր ատասընա եագը՞ն մը իտիլէր, օ գազազէտէ ատատա հալա մէվ-ճո՞ւտ մի իտի, պու գազազէտէ քի՞մ օլույօր, օ ա-տէմին վիրուտի իլէ Լինգօն ատասընըն ըահէթի պօ-զուլաճա՞գ մը. իշթէ պու մէսէլէլեր հէր էրթէսի կիւ-նի հալլ օլաճազընտան եօլճուլար կէօզլէրինի գաբա-յամատըլար. շէմին թուլուինտէն պիր ազ սօնրա Պանգրօֆ պիրտէն պիրէ.

— Թօբրագ, տէյու հայդըրտը.

Կէմիտէքիլէրին մէսէրրէթի թարիֆ օլունմազ հա-լէ կէլտի, զիրա տէնիզտէն ազ եիւքսէք կէօրիւնէն թապուր ատասը օն պէշ միլ մէսաֆէտէ կէօրիւնիյօր իտի. վագթը զէհէրէ պիր սաաթ գալարագ ատայա իքի միլ գատար եագլաշտըլար, Պանգրօֆ եանաշա-ճագ մինասիպ պիր նօգթա արայարագ, մէճհուլի օ-լան շու ռուլարտա զայէթ իհթիյաթլա իլէրլէյօր իտի.

Թապուր ատասը հէյէթը ումումիյէսի իլէ պիզիմ եօլճուլարըն բիյշկեահը տըգգաթընտա իտի. իւզէրին-տէքի աղաճլար Լինգօն ատասընտա միւշահատէ օ-լունան ճընտան իսէ տէ, ատանըն մէսքիւն օլտուղու-նա տէլալէթ իտէճէք հիչ պիր տիւման էսէրի օլմա-

արդը կիպի, իդամէթկեահա պէնդէր տէ պիր չէյ եօդ իտի։

Թամ վագթը զէհէրտէ կէմինին պաշ թարաֆը դումա սիւրիւլտիւ, եօլճուլար դարսյա չէդտըլար, կէմի տէնիզէ աչըլմամաղ իւզրէ կիւզէլճէ պաղլանտըդտան սոնրա սիլահլանտըլար, վէ գարշըտա պուլունան իւչ եիւզ մէթրօ իրթիֆաընտա պիր թէրէյէ չընգըպ, էթրաֆը մուայէնէ իթմէք իսթէտիլէր։ Իւչ արգատաշ թէրէյէ միւմթէտ օլան պիր չայըրլըգտա իլէրլէյօրլար իտի։

Իւչ արգատաշ թէրէյէ չընգարդլարընտա քէնտիլէրինի պուրուն վէ քէօրֆէզտէն արի պիր ատատա պուլտուլար, ուֆուգ իւզէրինտէ հիչ պիր չէյ կէօրինմէյօր իտի։

Ալթը միլ դատար հուտուտը օլան պու ատանդն արագիսի էզհէր ճիհէթ միւնպիթ վէ եէշիլիք օլուպ իքի իւչ թանէ ճիւզվի եիւքսէք թէրէլէր կէօրիւնէյօր իտի, ատատա պէյզա չէքլինէ մայիլէն ուֆաղ պիր տէրէ ագարագ ճիհէթը զարպիտէն տէնիզէ տէօքիւլիյօր իտի։

Իւչ արգատաշ թէրէտէն էնիպ կէմիյէ պինտիլէր, վէ սահիլի թէագրպ իտէրէք ճիհէթը ճէնուպիյէ տօղրու իլէրլէմէյէ պաշլատըլար. էանայի բահտէ դուշլարըն ուչո չտուդլարընտան, վէ ֆօգ պալըդլարընտան տէնիզէ ատթըչտըդլարընտան, պու հայվանլարըն հէնուզ ինսան կէօրմէմիշ օլտուղունը իրայէ իտիյօր իտի. էլհասըլ տէօրթ սաաթ զարֆընտա ատանդն տէօրթ եանը տօլաշըլտը, հիչ պիր թարաֆտա ինսան էսէրի վէ իզ կէսրիբլմէտի։

Վագատ պու զարինճէ իտի, աճէպա գաղաղէտէլէր հէրանք օլմուշ, եախոտ մէճիճէքէթլէրինէ կիթմէ-

յէ չարէ՞ մի պուլմուշլար իտի. իւչ արգատաշ Թապուր ատասը գալաղէտէսի հագդընտա պիր չօգ սէօզլէրտէ պուլունարադ, կէմինին կիւվէրթէսինտէ Թաամ իթ-տիքտէն սոնրա, պու տէֆա ատանըն տախիլինի քէշթ ու կիւզարէ պաշլաարլար. Էսնայի բահտէ միւսաարֆ օլտուգլարը տօմուզ վէ քէչիլէրին, Էվրօբա ճընարընա միւշապիհ օլտուղու կէօրիւլէրէք, պէհէմէհալ Էվրօ-բատան պուրայա կէթիրիլմիշ օլտուղունա գարար վէր-տիլէր. հաթտա Հարպէր, հէյնի ավտէթտէ պիր գաշ չիֆթ էլտէ իտէրէք Լինդօյն ատասընա կէօթիւմէյի Թաամիմ իյլէտի.

Ատատա հայլի զէմանլէր ինսան պուլունտուղու անլաշըլըը, զիրա օրման տախինլինտէ քիւչիւք քիւ-չիւք եօլլար, վէ պալթա իլէ քէսիլմիշ աղաճլար կէօ-րիւլիւյօր իտի, լաքին կէլէնլէրին բէք չօգ վագըթ էվ-վէլ ավտէթ եախօտ վէֆաթ իյլէմիշ օլտուգլարը, պալ-թա եարալարընընն եօսունլանմըշ վէ եօլլարընն սաղլըգ իլէ էօրթիւլմիւշ օլտուղունտան անլաշըլըյօր իտի. իւչ արգատաշ եօլլարընտա տէվամ իտէրէք, ատա տէրի-նինտէ մայիլէն ադան տէրէ քէնարընա վասըլ օլտու-լար.

Էնվայի հայվանաթ ինսանլարընն չու ատայը զի-յարէթ, վէ օրատա սաքին օլտուգլարընը կէօսթէր-տիյի կիպի, քէնարլարտա կէօրիւլէն ուֆագ թարլալար. Էվրօբա մահսուլը նէպատաթ տախի, պու մատտէյի մէրթէպէյի սուպութէ իյսալ իյլէյօր իտի. հէլէ Հար-պէրին բաթաթէս, ֆասուլեա, գուզու գուլաղը, գար-նապահար վէ լահանա կիպի մահսուլաթը կէօրտիւյի վագըթ, հասըլ իյլէտիյի մահզուզիյէթ թարիֆ օլունա-մաղ տէրէճէյէ կէլտի.

Վագըթ ադշամլամըշ օլմաղըա իւչ արգատաշ կէ-

միյե ավտէթ իթմէք իւզրէ իքէն, Հարպէր աղաճլար արասընտա պիր չէյ կէօսթէրէրէք։

— Շուրատա պիր էվ վար, տէյու պաղըրտը։

Ղուրուպ իտէն կիւնէշին զիյասը սայէսինտէ իւչ արգատաշ իլէրլէտիյի կիպի, ախշամ, իւղերի գաթ-ըանը պէղ իլէ մէսթուր պիր իգամէթկեահ կէօրտիւ-լէր, արալըգ օլան դաբուսընը Պանդրոֆ իթէրէք իչէ-րի կիրտի, իգամէթկեահըն տէրունինտէ քիմսէ եօդ իտի։

12

Պանդրոֆ, Հարպէր վէ ժէտէօն իգամէթկեահըն տէրունինտէ գարանլըգտա պիլա հարաքէթ գալը-ըար, Պանդրոֆ եիւքսէք սէտա իլէ պաղըրտը, հիչ ճէվապ վերիլմէտի։ կէմիճի գավընը չագարագ պիր չալը բարչասը թուրթուշտուրտու, պու զիյա սայէսին-տէ քէնարտա զայրի միւնթազամ պիր օճագ կէօրիւն-տիւ, Պանդրոֆ էլինտէքի թուրթուշմուշ չալըյը, մէզ-քիւր օճագտա պուլունան դուրու տալլարըն իւզերինէ աթմասը իլէ տալլար թուրթուշտու, վէ չէտիտ պիր զիյա հասըլ իյլէտի։

Իւչ արգատաշ, իգամէթկեահ տէրունինտէ էօր-թիւ վէ եօրկանը սարարմըշ, չօգ զէմանտէն պէրի էլ սիւրիւլմէմիշ պիր եաթագ կէօրտիւլէր։ քէզալէք պիր քէնարտա բասլանմըշ պիր թէնճէրէ, պիր եըպրըգ, տէրունինտէ քիւֆլէնմիշ կէմիճի էլպիսէսի պուլունան պիր տօլապ, մասա իւզերինտէ չինկօտան պիր թէբսի, քէնարընտա ըուրթուպէթտէն չիւրիւմիւշ պիր թէվրատ,

վէ տիկէր քէօշէտէ դաղմա, քիւրէք, պէզ, վէ պիրի դըրըդ իքի ատէտ ավ թիւֆէնկի կէօրտիւքլէրի կիպի, ըաֆ իւղէրինտէ աչըլմամըշ պիր ֆըչը պարուլթ, պիր ֆըչը դուրչուն, վէ պիր չօդտա չագմադ կէօրտիւլէր քի, շու էշեանըն ճիւմլէսինին իւղէրինի սէթը իտէն թօղ, չօդ սէնէլէրտէն պէրի մէթրուք դալաբղընը իսպաթ իյլէյօր իտի քի, Հարպէր տախի.

— Շուրասը չօդտան պէրի ղայրի մէսքիւն դալմըշ տըր, տէտի։

Ժէանէօն. - Էվվէթ, բէք չօդտան։

Պանդրօֆ. - Միւսիւ Սիրէլլա, կէմիյէ կիտէճէք եէրտէ կիճէյի պուրատա կէչիրսէք էյի օլուր զանն իտէրիմ։

— Հադդընըզ վար, սահիպ խանէ կէլիրսէ միսաֆիրլէրինի կէօրիւպ մէմնուն օլուր։

— Պէն էվ սահիպի կէլմէզ տէրիմ։

— Ատատան կիթմի՞շ մի զանն իտիյօրսունըզ։

— Խայր կիթմէտի, զիրա կիտէճէք օլսա շու էշեալէրի պէրապէր կէօթիւրիր իտի, խայր դաղազէտէ միւթլադա ատատա տըր։

Հարպէր. - Պէրհայաթ օլարա՞գ մը։

— Եա պէրհայաթ, եա տէյիլ, էօլմիւշ օլսա պիլէ քէնտի քէնտինի տէֆն իտէմէզ ա՛, էլպէթ պադբյէյի վիճուտինի պուլուրուզ։

Իդամէթկեահտա կիճէյի կէչիրմէյէ դարար վէրիլտիքտէն սոնրա, օճաղա օտունլար աթըլըպ դաբու դաբանտը, սաաթլար կէչտի քիմսէ կէլիպ չըգմատը, աման եա Բապպի, կիճէ նէ դատար ուղատը, ճիւմլէսի տէ հէման սապահ իտուպ թէհարրիյէ պաշլամադ արզուսը իլէ սուղան օլարադ, սապահա դատար կէօզլէրինի գաբայամատըլար։

Սապահ օլտու, իւչ արգատաշ իգամէթկեահրն մէվգբսրնը մուայէնէյէ պաշլատըլար։ իգամէթկեահ պիր ուֆագ թէբէճիյին սաթհը մայիլինտէ ինչա օլունմուշ, էթրաֆընը պէշ գատար իրի սագըզ աղաճլարը իհաթա էյլէմիշ, վէ իգամէթկեահրն էօնի պալթա իլէ աչըլարագ, տէնիզի տախի կէօրմէք իւզրէ թավսի իտիլմիշ իտի, քէնարընտա թախտա բարմագլըգ չէվրիլմիշ պիր եօլտան ուֆագ տէրէյէ էնիլիյօր իտի։

Պու իգամէթկեահ պիր կէմինին պագբյէ քէրէսթէսինտէն ինչա իտիլմիշ օլտուղու կէօրիւլիւյօր իտի։ շու մատտէ ժէտէօն Սէբիլլանրն մէսքէն էթրաֆընտա տօլաշտըզը վագբթ, թահտալարտան պիրինին իւզէրինտէ եարբսը սիլինմիշ օլարագ։

« ՊԸՐԸԹԱՆԵԱ. »

իսմինի օգուստուզունտան, տահա զիյատէ սապիթ օլմուշ իտի։ զիրա պու թահտա, կէմինին գբչ թարաֆընը թէշքիլ իտուպ, տայիմա իսմ ենգբլան բարչա օլտուղունա չիւպհէ գալմատը։

Պանդրօֆընը թէքլիֆի իւզրէ կէմիյէ բաքիպ օլունտու, վէ կիւվերթէտէ կիւզէլճէ պիր թաամ իթտիքտէն սոնրա թէքրար թէհարրիյաթէ պաշլանըլտը, իւչ արգատաշ ատատա մէսքիւն օլան գաղաղէտէնին թէրքի հայաթ իթմիշ օլտուղունա գանի օլմուշլար ըտը։ պինաէն ալէյհ ատէմ եէրինէ պիր ճէնաղէ արայօրլար իտի։ էօյլէյէ գատար հէր թարաֆ աղաճլար արատը պիլէ թահարրի իտիլտի, հիչ պիր էսէր պուլունամատը։

Վագթը զէհէրտէն իքի սաաթ սոնրա, պիր աղ տինլէնմէք իւզրէ պիր աղաճ ալթընտա օթուրտուզլարը սըրատա, Պանդրօֆ, արգատաշլարընա։

— Եարբն ալէսսապահ հարաքէթ լթմէլիյիզ, տէ-տի։

Հարպէր. - Իգամէթ կեահտաքի ալաթ ու էտէվա-թը ալբպ կէօթիւրէպիլիրիզ ա՛։

Ժէտէօն. - Հա՛յ հա՛յ։

Պանդրոֆ. - Ֆադաթ շու քէչիլէրտէն պիր եա իքի չիֆթ եադալամայը ունութմայալըմ, տօմուզտա թութ-սադ ֆէնա օլմազ։

Հարպէր. - Կէօրտիւյիւմիւզ սէպզէ թօհումլարը-նը տա կէօթիւրիւրիւզ։

Ժէտէօն. - Օ հալտէ ատատա պիր կիւն տահա դալսադ ֆէնա օլմազ զանն իտերիմ։

Պանդրոֆ. - Խայր միւսիւ Սիբէլլա, լուզկեար միւ-սաիտ իքէն, եարբն սապահ էրքէնճէ հարաքէթ լթմէ-լիյիզ։

Հարպէր. - (Եէրինտէն գալգարադ.) Էյլէ իսէ վագբթ զայպ լթմէյէլիմ։

Պանդրոֆ. - Էվվէթ, վագբթ զայպ օլմասըն. Հար-պէր, սէն կիթ թօհումլարընը թօքլա, պիզտէ միւսիւ Ժէտէօն իլէ պէրապէր քէչի վէ տօմուզտան պիրէր չիֆթ եադալայալըմ։

Հարպէր, մէզրուաթըն պուլունտուղու մահալէ կիթտի. Պանդրոֆ իլէ Ժէտէօն տա օրմանա կիրուպ, պին տիւրլիւ միւշկիւլաթ իլէ պիր չիֆթ տօմուզը հէ-ման եադալամադ իւզրէ իքէն, եիւզ ատըմ իլէրիտէ հայդըրմադ սէտասը իլէ օնա գարըշըդ ինսան սէսինէ պէնղէմէյէն պիր խօմուրթու իշիտիլտի։ Ժէտէօն իլէ Պանդրոֆ թութտուգլարը հայվանը պըրադարադ ֆըր-լանտըլար, վէ տերհալ սէտանըն կէլտիյի ճիհէթէ սէ-յիրթտիլէր։

Բէօշէյի տէօնտիւքլէրի կիպի Հարպէրին իրի պիր

վահչի մախլիւգ թարաֆընտան եէրէ եաթըրըմըշ օլ-
տուղունը կէօրտիւլէր. հէման վահչի մախլիւգըն իւ-
զէրինէ աթըլըպ Հարպէրի գուրթարմագ, վահչի՝ մախ-
լիւգը սըգը սըգըյա թուրթմագ պիր տագըգալըգ իշ
օլտու. Պանդրօֆ, վահչի մախլիւգը, թուրթաճաղը հայ-
վանլարը պաղլամագ իւզրէ հաղըրլատըղը իր իլէ սը-
գըճա պաղլատը, ժէտէօն իսէ.

— Հարպէր, պիր թարաֆըն աղրըտը՞ մը, տէյու
սորույօր իտի։

— Խա՛յր, խա՛յր։

Պանդրօֆ. - Եա շու մայմուն սէնի եարալատը ի-
սէ։

— Լաքին պու մայմուն տէյիլ ա ճանըմ։

Պանդրօֆ իլէ ժէտէօն պու սէօզ իւզէրինէ եէրտէ
եաթան մախլիւգէ պագտըլար. վագտա մայմուն տէ-
յիլ, պիր ատէմ, էվվէթ ատէմ, ֆագաթ նասըլ ատէմ,
վահչի լաֆզընըն իֆատէ իտէճէյի մանանըն հատտը
զայէսի տէրէճէսինտէ վահչի պիր ատէմ, սաչլարը տի-
քիլմիշ, սագալ պէլինէ գատար ուղանմըշ, վիճուտ
չըպլագ, կէօզլէր միւտհիշ, էլլէր պէօյիւք, թըրնագ-
լար զայէթ ուղուն, վիճուտ ֆէվգէլատէ էսմէր, ա-
յագլար կիւյա պույնուզ իմիշ կիպի սէրթ, էլհասըլ
զարուրի ատէմ թէսմիյէ օլունան պու սէֆիլ մախլիւգ
շու հալտէ պուլունույօր իտի. աճէպա պու ատէմտէ
հըսս վա՞ր մը իտի։ Պանդրօֆ, ժէտէօնա խիթապէն.

— Շունը պիր ատէմ օլտուղունտան էմինմի՞սի-
նիզ, տէյու սորտու։

— Էսէֆ օլունուր քի էօյլէ տիր։

Հարպէր. - Տէմէք գաղաղէտէ պու օլաճագ։

ժէտէօն. - Էվվէթ, լաքին պիչարէտէ ատէմլիք
գալմամըշ։

Ֆիլ հագբդա ժէտէօնը տէտիյի կիպի շու մախ-լիւգ տախի պիր շախսը միւթէմէտին օլտուղու հալ-տէ, եալընբզլբդտան քէսպը վահշէթ իտէրէք օրման մախլիւգը օլմուշ գալմըշ իտի։ պօղազընտան անլաշըլ-մազ սէսլեր չբդայօր իտի՝ տիշլերի, եալընբզ չէյ էթ եէմէք իւզրէ քէսկինլէնմիշ օլան պու ատէմ, գուվվէ-յի հաֆբզայը չօգտան պէրի զայպ իթմիշ իտի։

ժէտէօն, վահշի ատէմէ սէօզ սէօյլէտի, ֆագաթ իշիթմէք անլամագ իմարէլէրի կէօրիւնմէտի. վահշի, գուրթուլմագ իւզրէ ասլա օղրաշմայօր, ֆիրար արզու-սը կէօսթէրմէյօր իտի. ժէտէօն պիր միւտտէթ վահշի-յէ պագտրբդտան սօնրա.

— Ֆիմ օլսա, նէ իմիշ իսէ, վէ նէ օլաճագ պու-լունսատա, պիզիմ վազիֆէմիզ օնը Լինգօլն ատասը-նա կէօթիւրմէք տիր, տէտի։

Հարպէր. - Էվվէթ, պէլքի էսէրը զայրէթ օլա-բադ շու ատէմին ագլը պաշընա կէթիրիլէպիլիր։

Պանդրօֆ. - Պէօյլէճէ պաղլը տուրսո՞ւն մը։

Հարպէր. - Ա.յագլարընը չէօզէրսէք պէլքի եիւ-րիւր։

— Թէճրիւպէ իտէլիմ պագալըմ։

Վահշի, այագլարը չէօզիւլտիյի կիպի քէնտիլի-յինտէն եիւրիւմէյէ պաշլատը, ժէտէօնը թավսիյէսի իւզրէ պէլքի պիր ֆայիտէսի օլուրտա իատէյի ֆիքը իտէր տէյէրէք, վահշիյի էսկի իգամէթկեահընա կէօ-թիւտիւլէր. լաքին վահշի պուրատա տա պիր շէյ թա-նըմատը. կիւյա քի հեր շէյի ունուտուպ խաթըրէսին-տէն չբդարմըշ իտի։

Վահշի կէմիյէ կէօթիւրիւլիւպ Պանդրօֆա թէսլիմ իտիլտի. Հարպէր իլէ ժէտէօն տախի, ատատաքի իշ-լերի էրմալ իթմէք իւզրէ թէքրար չբդտրլար.

Պիր գաչ սաաթ սօնրա անլէրտէ էտէվաթ , էսլէ-
հա , սէպզէ թօխումլարընը , վէ պիր գաչ ավ իլէ պիր
չիֆթ տօմուզը համիլէն կէմիյէ ավտէթ իթտիլէր . սա-
պահլէյին սուլար եիւքսէլտիյի կիպի հարաքէթէ գա-
րար վէրիլտի . վահշի կէմինին պաշ գամարասընա դօ-
նուլտու քի , օրատա միւսթէրիհ , միւթէֆէքքիւր վէ
սաքին պիր հալտէ գալտը . Պանգրօֆ վահշիյէ եէյէ-
ճէք վէրտի իսէ տէ , բիշմիշ օլտուզու ճիհէթլէ բէտտ
իթտի . ֆագաթ կէմիճի , էլինտէքի վուրուլմուշ կէօ-
վէրճինի կէօսթէրտիյի կիպի , հէման գարարագ չէյ չէյ
եէտի ,

Կիճէ կէչտի , վահշինին ույույուպ ույումատըզը
մալիմ տէյիլ տիր . մամաֆիհ ասլա եէրինտէն գըմբը-
տանմատը ։

Էրթէսի կիւն ալէսսապահ տէմիր ալընարագ եօլա
չըդըլտը ։ իլք կիւնիւ շայանը տըգգաթ պիր չէյ զու-
հուր իթմէքսիզին կէչտի . վահշի պաշ գամարատա սա-
քին գալտը , ֆագաթ տէնիզտէ կիթմէսի իլէ էսկի սէ-
նաթընը խաթըրլայարագ , հալինտէ պիր աղ էսէրը չի-
ֆա կէօրիւլտիւ ։

Հոկտեմբերին օն ալթընճը կիւնի բուզիկեար չը-
մալէ տէօնէրէք քէսպը չիտտէթ իյլէտի , տէնիզ պօ-
զուլտու . Պօնատուաթօր տալկալարա չարբմաղա պաշ-
լատը , Պանգրօֆ եէլքէնի գըսատը , վէ էնտիչէսինի սէզ-
տիրմէմէյէ չալըշըյօր իտի . արթըդ բուզիկեար կէմի-
յի իսթիգամէթը մաթլուպէտտ սէվգ իթմէյօր իտի քի ,
էկեր հավա պէօյլէ տէվամ իտէրսէ , Լինդօլըն ատա-
սընա մուվասէլէթ ուզունճա սիւրէճէք իտի . տէնիզ
կիթտիքճէ ֆէնալաշտը ։ Հոկտեմբերին օն սէքիզինճի
կիւնիւ կէմինին կիւվէրթէսինէ չիտտէթլի պիր տալ-
կա չարբտը քի , էկեր իշինտէքիլէր եվէլճէ քէնտի-

լէրինի պաղլամամբշ օլսալար. միւթլադա տէնիղէ կի-
տէրլեր իտի։

Պու արայրդ իւշ տրդատաշ վահշիտէն պէօյիւք
պիր մուավէնէթ կիօրտիւլեր. տալկա կէմինին կիւվէր-
թէսինէ վուրտուղու կիպի վահշի գամարատան տրշա-
ւրը չրդտը, վէ պիր տարպէտէ կիւվէրթէնին քէնարընը
գօրարարագ, սրատա թէրաքիւմ իտէն սույրն ճէրիյա
նընա մէճրա աշտը, պատէհու հիշ պիր շէյ սէօյլէմէ-
տէն թէքրար իշերի կիրտի. իւշ արդատաշ վահշինին
պու հարաքէթինտէն միւթէհայրը գալտրլար։

Մա մաֆիհ եօլճուլարրն հալի բէք ֆէնա իտի.
Պանդրօֆ պուլմասը գապիլ օլմայաճագ պիր սուրէթ-
տէ եօլու զայպ իթտիքլէրինէ զահիպ օլտու. Հոկաեմ-
բերին օն սէքիզ վէ օն տօգուզ կիճէլերի գարանլրդ վէ
սօուդ օլտու, ֆագաթ օ սապահ քուզիկեար քէսպը
սիւքիւթ իթմէքլէ կէմի աղ սալլանարագ սիւրաթլա
եիւրիւմէյէ պաշլատը. իւշ արդատաշ պիր սաաթ պիլէ
ույումայը տիւշիւնմէտիլեր։

Պանդրօֆ զիյատէ էնտիշէնաք օլտուղու հալտէ
ասլա ասարընը կէօսթէրմէյօր իտի. մէրդում տիւ-
մէնտէ օթուրմուշ էթրաֆը իհաթա իտէն զուլմէթ ա-
րաաընտա պիր նօգթա կէօրմէք իսթէյօր իտի. Պանդ-
րօֆ եարը կիճէտէն իքի սաաթ սօնրա պիրտէն պիրէ
գալդարագ.

— Ա՛թէշ, աթէ՛շ, տէյու պաղըրտը։

Ֆիլ հագրդա շրմալի շարդի ճիհէթինտէ եիրմի
միլ գատար ուզագտա շէտիտ պիր զիյա կէօրիւնիյօր
իտի, հէր հալտէ ատա օ ճիհէթտէ պուլունույօր
իտի, վէ շու զիյա տա միւթլադա եօլ կէօսթէրմէք
իւզրէ միւհէնտիսին եագտըղը աթէշտէն հասրլ օլա-
ճագ իտի. Պանդրօֆ զիյատէ շրմալ թարաֆընա կի-

տէյօր իսի, պու սայէտէ եօլունը տիւզէլթտի, վէ կէմինին պաշընը ուֆուգ իւզէրինտէ էն պէյիւք պիր սէյեարէ գատար բարլայան նոգթայա չէվիրտի։

Նիհայէթ իւլ էմր Հոկտեմբերին եիրմինճի կիւնի, տէօրթ կիւն տէնիզտէ եիւրիւտիւքտէն սոնրա, կէմի, Մէրսի նէհրինին մանսէպինտէ գարայա եանաշտը։ Սէյրօս Սըմիթ իլէ Նապ, արգատաշլարընըն միւտտէթը ղայպուպէթի ուղամասընտան, վէ ալէքսուսուս հէվանընն ֆէնալըղընտան գօրգարագ շաֆագլէ պէրապէր մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինէ չըգըպ կէօզլէմէյէ պաշլամըշլար վէ նիհայէթ կէմինին ավտէթինի կէօրմիւշլէր իսի։

13

Սէյրօս Սըմիթ կէմիյի կէօրտիւյիւ կիպի «Եա Բապպիմ շիւքիւր» տէյու հայդըրմըշ, վէ Նապ տախի էլլէրինի պիրի պիրինէ վուրարագ սըչրամայա պաշլամըշ իսի։ Միւհէնտիս կէմինին կիւվէրթէսինտէքի ատամլարը սայըպ գաղաղէտէյի կէօրէմէյինճէ, Պանդրօֆըն անը պուլամատըղը եախօտ մէրգումընն կէլմէք իսթէմէմիշ օլտուղու ֆիքրինէ տիւշտի. կէմի գարայա եանաշըպ իչինտէքիլէր տըշարը չըգընճա, միւհէնտիս.

— Արգատաշլար բէք մէրագ իթտիք, եօգսա պիր ֆէլաքէթ մի զուհուր իթտի, տէմէսի իլէ, ժէտէօն.

— Խա՛յր, հէր շէյ ալա օլտու, զաթէն մուֆասսալէն հէքեայէ իտէճէյիղ ա՛, տէյերէք, էսնայի սէյահաթտա վուգուա կէլէն շէյլէր, վէ գաղաղէտէնին էլտէ իտիլմէսի Սէյրօսա թէմամէն հէքեայէ իտիլտի։

Հարպէր ավտէթտէքի հատիսաթը տա հէքեայէ իտէ-
րէք, վահչի, եախօտ շախսը մէճհուլըն պիր անտէ կէ-
միճի օլարադ, նա՞սըլ մուավէնէթէ չիթապան օլտու-
ղու նօգթասընա միւհէնտիսին նազարը տրգդաթընը
ճէլպ իթտի քի, մէրդում.

— Հարպէր, պու նօգթայա էհէմմիյէթ վէրմէքտէ
հադլըսըն, ղէվալը ատէմ նագապիլի չիֆա տէյիլ
տիր, պու հալէ ասարը նիւմիտի օլարադ տիւչար օլ-
մուշ տըր, ֆագաթ պուրատա քէնտինէ պէնզէյէնլէ-
րի կէօրէճէք վէ բունը ճանլանաճադ տըր, տէտի։

Թանպուր ատասընտան կէթիրիլէն շախսը մէճհուլ
գարայա այագ պասար պասմազ ֆիրար իթմէք արզու-
սը կէօսթէրտի, ֆագաթ Սիյրօս Սըմիթ, եանընա սօ-
գուլարադ ամիրանէ պիր թավր իլէ էլինի ումուզընա
գօյուպ, եիւզիւնէ ղայէթ թաթլը պիր նազար աթֆ
իյլէտի. վահչի ատէմ տէրհալ տայիրէյի իթաաթէ
կիրտի, եավաշ եավաշ սիւքիւն բէյտա իյլէտի, պա-
շընը էյտի վէ ասլա մուգավէմէթ կէօսթէրմէտի, միւ-
հէնտիս իսէ տուտագլարը արասընտան.

— Զէվալը մէթրուգ ատէմ, տէյու մըրըլտանտը։

Գօլօնլարըն թէսմիյէ իթտիքլէրի իւզրէ, շախսը
մէճհուլ Կըրանիթ Հաուզտաքի օտալարըն պիրինտէ
իսքեան իթտիրիլտի. մէրդում ասլա մուգավէմէթ
կէօսթէրմէյօր իտի. էմնայի թաամտա Հարպէր իլէ
ժէտէօն միւհէնտիսէ վուգուաթը պիր տահա պէրթաֆ-
սիլ հէքեայէ իթտիլէր. միւհէնտիս շախսը մէճհուլըն
իրի սագալը արասընտան, սիյմասընըն Անկլօ Սագսօն-
լարա մախսուս սըֆաթը հաիզ օլտուղունը սէօյլէտի։
ժէտէօնըն թէքլիֆի իւզրէ Հարպէր, վահչիյէ նասըլ
թէսատիֆ իթտիյինի շէօյլէճէ անլաթը։

— Պէն նէպաթ թօբլամադլա մէշղուլ իքէն, պիր-

տէն պիրէ ղայէթ եիւքսէք պիր աղաճտան տէհշէթլիւ պիր շէյ տիւշէյօր իմիշ կիպի պիր սէս իշիթտիմ, արդամա տէօնտիւմ. . . ղէվալը ատէմ միւթլադա պիր աղաճա կիզլէնմիշ օլմալը քի, հէման էնէրէք իւղէրիմէ ալթըլար, էկէր Պանդրոֆ իլէ միւսիւ Սիքէլլա եէթիշմէսէ իտի . . .

Սիյրօս. – Էվլատըմ, վադաա պէօյիւք պիր թէհլիքէ սավուշտուրմուշըն, պէլքի տէ օ թէհլիքէ օլմասա շու ատէմէ միւսատըֆ օլմազ իտինիզ, վէ պիզ տէ պիր արդատաշա տահա մալիք պուլունմազ իտիք։

Ժէտէօն. – Վահշիյի ատէմ իթմէյէ իւմիւտ իտէյօրմուսունըզ։

— Էվվէթ։

Թաամտան սոնրա կէմինին հումուլէսի Կըրանիթ Հաուզա նագլ իտիլտիյի կիպի, ատատա թութուլան հայվանլար տա ախըրա գօնուլտու. իլէրուտէ Կըրանիթ Հաուզըն էօնիւնտէ պիր լիման վէ պիր տէ դալաֆաթ եէրի եաբմագ շարթը իլէ շիմտիքի հալ կէմիյի, պալօն լիմանընին սաքին սուլարընտա պաղլանմասընա դարար վէրիլիպ միւճիպինճէ իճրա օլունտու։

Նախսը մէճհուլ էվէլ էմիրտէ թապուր ատասընտաքի սերպէսթիյի արայարագ պիր չօգ ասարը հիտտէթ կէօսթէրտի իսէ տէ, սոնրա հալինտէ սիւքիւն բէյտա օլմաղըլա էլլէրի գօլլարը չէօզիւլտիւ, վէ իատէյի ագլ իտէճէյինէ տայըր օլան իւմիւտլէր արթտը, զիրա արթըգ բիշմիշ էթ եէմէյէ պաշլատը։

Սիյրօս Սըմիթ, շախսը մէճհուլըն ույուտուղը պիր զէմանտէ հալինէ միւտհիշ պիր վահշէթ վէրէն ուզուն սագալը իլէ սաչընը քէստի, օլտուգճա պիր էլպիսէ կիյտիրտի քի, պունլար սայէսինտէ ղէվալը ինսանէ պէնզէտի, կէօզլէրինտէքի ալայիմի զէքեա արթտը,

վէ միւթէմէտտին իքէն կիւզել պիր ատէմ իտիի անլաշըլըը։

Սիյրօս Սըմիթ, շախսը մէճհուլըն նազարը տըգդաթընը ճէլպ իյլէմէք իւզրէ հէր կիւն պիր գաշ սաաթլար եանընտա պուլունուր, եանընտա իշլեր, եիւքսէք սէտա իլէ սէօզ սէօյլեր, վէ էքսէրիէն տէնիզճիլիյէ այըտ մէսէլէլերտէն պահս իտեր իտի. զէվալը ատէմ, պազէն իտիլէն սէօզլերէ աթֆը տըգդաթ իտիյօր իտի քի, պունտան միւքեալէմէյի գըսմէն անլատըգընը պուլտուլար. պազէն սիյմասընտա զիյատէ ասարը քէտեր կէօրիւնտիյինտէն, պիշարէնին պիր ազապը տէրունիյէ տիւշար օլտուզու անլաշըլըյօր իտի, ֆագաթ սէօզ սէօյլէմէյօր իտի. մամաֆիհ պիր գաշ տէֆա սէօզ սէօյլէմէք իւզրէ ազգընը տա աշտըզը կէօրիւլտի։

Միւհէնտիս, շախսը մէճհուլէ պիր խասթա նազարը իլէ պագարագ տայիմա հալինի թէտգըգ իտիյօր, վէ էզճան ու տիլ իատէյի սըհհէթ իթտիրմէք իսթէյօր իտի. շախսը մէճհուլ իսէ, իւզերինէ էքէյիճէ նուֆուզ բէյտա իտէն Սիյրօս Սըմիթէ մերպութիյէթ կէօսթէրիյօր իտի։

Հոկտեմբերին օթուզը օլտու, շախսը մէճհուլըն Կըլանիթ Հաուզա կէլտիյի թամ տօգուզ կիւն օլմուշ իտի. օ կիւն հէվա բէք լաթիֆ ֆէմաղըյա, Գօլֆնլար, մէճհուլ ատէմին ֆիրար իտուպ իթմէյէճէյինի թէճբիւպէ իթմէք իսթէտիլէր. Սիյրօս իլէ Պանդրոֆ օտասընա կիրտիլեր. մերգում բէնչերէնին պաշընա ուզանմըշ գուպպէյի սէմայէ պագըյօր իտի. միւհէնտիսին «Կէլ արգատաշ» տէմէսի իւզերինէ, պիշարէ ճէման այաղա գալգտը, վէ կէօզլերինի միւհէնտիսէ տիքէրէք արգասընտան եիւրիւմէյէ պաշլատը. իգամէթկեահ-

տէն տըշարը չըդտըդլարընտա, Գօլօնլար շախսը մէճ-
հուլըն էթրաֆընտան պիր ազ աչըլտըլար։

Զէվալը ատէմ պիր գաչ ատըմ աթարադ տէնի-
զէ տօղրու իլէրլէտի, կէսդլէրի բարլատը, ֆադաթ ար-
զուլի ֆիրար կէօսթէրմէտի, գարայա չարբան տալկա-
լարա պադըյօր իտի. պու արա պօղաղընտան տէրին
պիր ահը ճիկէրկեահ գօրը վէրտի։

Գօլօնլար, չայէտ ֆիրար իտէճէք օլուրսա հէման
թութմադ իւզրէ արդատա տուրմադտա իտիլէր. վա-
գաա վահչի ատէմ էվվէլ էմիրտէ օրման իլէ թէբէնին
արաընտաքի տէրէյի աթլամադ արդուսը կէօսթէրտի.
պահադլարը աչըլտը իսկ տէ պիրտէն պիրէ կէրի չէ-
քիլտի, կէօդիւնտէն իրի պիր կէօդ եաշը տամլասը
սէրթլէշմիշ օլան եանադլարը իւզէրինէ տէօքիւլտիւ.
միւհէնտիս պունը կէօրէրէք.

— Ա՛հ տօսթում, մատէմ քի աղլայօրսուն, ար-
թըդ ինսան օլտուն տէմէք տիր, տէտի։

Էվվէթ, զէվալը ատէմ աղլատը, միւթլադա զիհ-
նինտէն խաթրընտան մադի կէչտի. Սկյրօսըն տէտիյի
կիպի, կէօդ եաշլարը սայէսինտէ արթըդ ինսան օլտու։
Գօլօնլար շախսը մէճհուլը պիր միւտտէթ թէբէտտ
եալընըզ պըրագտըլար, ասլա արզուլի ֆիրար կէօս-
թէրմէտի. պատէհու Սկյրօս Սըմիթ իլէ պէրապէր Կը-
րանիթ Հաուզա ավտէթ իթտի։

Պու վագաատէն իբի կիւն սոնրա շախսը մէճհուլ-
տէ ասարը հայաթ կէօրիւլտիւ. միւթլագա իշիտիյօր,
անլայօր, ֆադաթ սէօզ սէօյլէմէքտէն տայիմա իճթի-
նապ իտիյօր իտի. մէրգում տիլսիզ տէյիլ իտի, զի-
բա պիր ադշամ Պանդրօֆ դուլաղընը վահչինին գա-
բուսընա դօյարադ շու սէօզլէրի իշիթտի.

— Խայր, պէն պուրատա, ասլա...

Կէմիճի իշիթտիյինի արգատաշլարընա սէյլէտի-յինտէ, Սիյրօս Սըմիթ.

— Պու իշտէ քէտէրէնկիզ պիր սըր վար, տէտի։

Շախսը մէճհուլ պահճէպանլըգ ալաթընը գուլ-լանմայա պաշլաար. էքսէրի վուգու պուլտուղու իւզրէ, իշի պըրագըպ տալկըն պիր հալտէ դալըր, վէ իշէրին-տէն պիրիսի եանընա սօգուլուրսա, հէման թէպայիւտ իտէր իտի. Սիյրօսըն թավսիյէսի իւզէրինէ պիշարէնին վահտէթինի իսլալ իթմէտիլէր. մերդում եալընըզ գալարընը զէմանլարտա հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամագ-տա իտի։

Աճէպա շու հալինէ սէպէպ օլան աղապը վիճտա՞ն մը իտի. էյլէ զանն օլունուր. հաթտա պիր կիւն ժէ-տէօն.

— Պու ատէմին սէօզ սէյլէմէտիյինին սէպէպի, սէյլէյէճէք միւտհիշ չէյլերի օլտուղունա տէլալէթ իտէր, տէտի։

Պիր կիւն Սիյրօս Սըմիթ, շախսը մէճհուլըն չալըշ-մագտա իքէն տուրուպ աղլատըղընը կէօրիւպ, տէֆի նագատիլ պիր հրսսիյաթը մերհամէթքեարանէտէն թէագըպ օլունարագ հէման եանընա սօգուլտու, վէ գօլունա տօգունարագ.

— Տօսթո՛ւմ, տէտի իսէ տէ, շախսը մէճհուլ պագ-մագ իսթէմէտի, վէ էլինի Սիյրօսըն էլինտէն չէքտի. ֆագաթ միւհէնտիս քէսկին պիր սէտա իլէ.

— Տօսթո՛ւմ, պանա պագընըզ, էյլէ իսթէյօ-րում, տէյինճէ, վահշի՝ միւհէնտիսէ պագաը. մու-մանլէյհին թահտը թէէսիրինտէ իմիշ կիպի միւթէ-սիր կէօրիւնէրէք գաշմագ իսթէտի. պատէհու սիյմասը տէյիշտի, կէօղէրի բարլատը, ապղընտան սէօզ չը-գարմագ իսթէտի, արթըգ տուրամատը... հէման էլ-

լերինի գավուշտուրարագ աղբը պիր սէտա իլէ։

— Սիզ քիմլէ՞ըսինիզ, տէյու սորտու։

— (Հէյէճան իլէ։) Սիզին կիպի գաղաղէտէլէր, սիզի հէմճընալարընըզ արասընա կէթիրտիք։

— Հէմճընալարը՞մ մը . . . պէնիմ հէմճընըմ եօգ տըր։

— Տոսթլար իչինտէսինիզ։

— Տոսթլա՞ր մը, պէնիմ հա՛. . . (Պաշընը էլէրի ա-րասընա աղարագ։) Խա՛յր, եօ՛գ . . . եօ՛գ . . . պէնի պըրագընըզ. . պէնի պըրագընըզ. .

Վահչի ատէմ պունը տէյերէք մէնզարէյի վասիյէ թէրէսինէ գաչը. օրատա իքի սաաթ գատար ղայրի միւթէհարրիք գալըրդան սոնրա, թէքրար միւհէնտիսին նէզտինէ ավտէթ իթտի, վէ մահճուպիյէթ կէոսթէքիր պիր հալ իլէ։

— Էֆէ՛նտի, արգատաշլարընըզ վէ սիզ Ինկիլի՞զ-միսինիզ, տէյու սորտու։

— Խա՛յր, պիզ Ամէրիգալըյըզ։

— Եա՛, (Եավաշճա) տահա էյի։

Ակիրոս. - Սիզ Ինկիլի՞զմիսինիզ, տոսթում։

— Էվվէթ, (Պոզուգ պիր սէտա իլէ։) Հա՞նկը պա-տայըզ։

— Նոյեմբեր։

— Սէնէ՞։

— 1866։

— Աման եա Բապպիմ, օն իքի սէնէ . . . օն իքի սէնէ հա՛։

Մէրգում պու սէօզլէրի թարիգի նագապիլ պիր քէտէր իլէ սէյլէյէրէք, թէքրար թէպաիւտ իթտի։

Ժէտէօն. - Զավալը այլարըն կիւնլէրին ֆարգընտա տէյիլ։

Հարպէր. - Էվէ՛թ, թամ օն իքի սէնէ օ պուլ-տուղումուղ ատատա իմիշ։

Սէյրօս. - Էլպէթ պու ուղուն վահտէթ ագլը իսլալ իտէր։

Պանդրօֆ. - Պէնճէ պու ատէմ էսէրը գաղա օլրադ թապուր ատասընա տիւշմէմիշ, միւթլադա իշլէտիյի ճինայէթ սեպէպի իլէ օրայա թէրք օլունմուշ։

Սէյրօս. - Պու զավալլընըն գապահաթլարը նէ գատար պէօյիւք օլսատա, լուղումինտէն զիյատէ միւճազաթ կէօրտիւյիւ իշին ափվէ չայան տըր. սէրկիւզէշթինի պիզէ նագլէ մէճպուր իթմէյէլիմ, միւթլադա պիր կիւն կէլիպ պիզէ նագլ իտէճէք տիր. պիզատէ օ վագրթ պիր խաթը հարաքէթ թային իտէրիզ։

Ժէտէօն. - Պէնճէ պու ատէմ էօլիւնճէյէ գատար գալմագ իւզրէ ատատա թէրք օլունմուշ տըր, չիւնքի էկէր պէօյլէ օլմազսա, քեաղրտը չիշէյէ գօյուպ տէնիզէ սթմազ, զէմանը խէլասընը պէքլէր իտի։

Պանդրօֆ. - Էկէր պու ատէմ օն իքի սէնէ տիր թապուր ատասընտա իսէ, միւթլադա չու վահշէթէ տիւշար օլալը տա տէօրթ պէշ սէնէ օլմուշ տըր քի, օ հալտէ քեաղրտը եազալը պիր չօգ սէնէլէր կէչմիշ օլմաճագ։

Հարպէր. - Օրասը էօյլէ ամա, քեաղրտ թազէ եազըլմըշ տըր։

Պանդրօֆ. -Ալէլ խուսուս շիշէնին թապուր ատասընտան Լինդօնա կէլինճէյէ գատար, պիր չօգ սէնէլէր տէնիզտէ եուվարլանտըղընը նա՞սըլ ֆարզ իթմէլի։

Ժէտէօն. - Պունտա դապիլ օլմայաճագ նէ՞ վար, պէլքի չօգ վագրթատան պէքի ատամըզա կէլմիշ տիր։

Պանդրօֆ. - Խայր օլամազ, պիզ պուլտուղումուղ վագրթ հէնուզ թազէ իտի, պիր չօգ վագրթ գարա-

տա գալոբդտան սօնրա թէքրար տէնիզ ալմըշ տըր տա տէնէմէզ, զիրա օրալար գայալբդ տըր, չիշէ գըրբլբր իտի։

Սկյրօս. - (Ցիւշիւնէրէք.) Վադտա էօյլէ ...

Պանգրօֆ. - Հէմ չիշէնին պիր չօդ սէնէլէրտէն պէրի տէնիզտէ գալոբդը ֆարզ օլունսա, քեաղըտ՝ բուԹուպէԹտէն պօզուլուր վէ եաղբլար սիլինիր իտի, հալ պու քի քեաղրտ ասլա սիլինմէմիշ տիր։

Սկյրօս։ - Պուրատատա անլաշբլմազ պիր նօգԹա վար, լաքին արգատաշբմբզը սէօյլէմէյէ մէճպուր իԹմէյէլիմ, օ քէնտիլիյինտէն սէօյլէյէճէք տիր։

Ֆիլ հագբդա պուրատա անլաշբլմազ պիր նօգԹա վար իտի, զիրա քեաղբտ եէնի եաղբլմբշա պէնզէյօր. պունտան պաշդա արզընը, Թուլունը Թէմամէն պիլիրիյօր քի, պու գատար մալիմաԹտա հէր կէմիճիտէ պուլունմազ։

Պիր գաչ կիւնլէր շախսը մէճհուլ հիչ պիր շէյ սէօյլէմէտի. Կբրանիթ Հաուզա տախի կէլմէյիպ Թապուր ատասընտա օլտուղու կիպի, աղաճլար վէ գայալբդլար արասընտա եաԹբյօր, վէ չիյ սէպզէլէր եէմէքլէ իքԹիֆա իտիյօր իտի. Գօլօնլար պու ատէմի ինսանլբդա իատէ իԹմէքտէ իսԹիճալ էյլէտիքլէրի հալտէ, սապր իլէ պէքլէմէյէ մէճպուր օլտուլար։

14

Նոյեմբերին օնբնճը կիւնիւ օրԹալբդ գարարմագ իւզրէ իքէն, շախսը մէճհուլ, կէօզլէրի պիր Թարզը ղարիպէտէ բարլատբդը, վէ հէյէԹը մէճմուասընտա հալի

վահչէթ չիտտէթլէ ըունումա օլտուղու հալտէ, Գօլօնլարը ետանընա կէլտի, վէ տիշլէրինի կըճըրտաթարադ չու եօլտա սէօզէ պաշլատը։

— Նի՞չին պուրայա կէլտիմ . . . Նէ՞ հագլա պէնի ատամտան ալըպ պուրայա կէթիրտինիզ, սիզինլէ պէնիմ արամտա պիր միւնասիպէթ վա՞ր մը. պէնիմ քիմ օլտուղումը, նէ եաբաղըմը, նի՞չին օ ատատա եալընըզճա պուլունտուղումը պիլի՞յօրմուսընըզ . . . պէնիմ օրատա մէթրուդ օլմատըղըմը, օրատա եալընըզճա էօլմէյէ մահքիմ պուլունմատըղըմը սիզէ քի՞մ սէօյլէտի պէնիմ ահվալը մազիյէմի պիլիյո՞րմուսընըզ, պէնիմ չալմատըղըմը, ատէմ էօլտիւրմէտիյիմի, վէ հէր քէստէն ուղադ այրը եաշայաճադ պիր մէլուն սէֆիլ օլմատըղըմը պիլիյո՞րմուսընըզ, սէօյլէյի՞ն պագալըմ։

Գօլօնլար պիլա մուգապէլէ պու սէօզլէրի տիյնէտիլէր, Սիյրօս Սըմիթ ետանընա սօգուլուպ թէսբին իթմէք իսթէսի իսէ տէ, հէրիֆ հէման կէրիյէ աթըլարադ։

— Խա՛յր . . . խա՛յր . . . պիր սէօշ, սէրպէ՞սթմիյիմ։

Սիյրօս. – Էվվէթ տօսթում, սէրպէսթսինիզ։

— Էօյլէ իսէ Ալլահա ըմմարլատըգ։

Նախսը մէճհուլ պունը տէյէրէք տէլի կիպի գօշմաղա պաշլատը. Հարպէր, Պանգրօֆ վէ Նապ արդասընտան կիթտիլէր իսէտէ, եալընըզ ավտէթ իթտիլէր։

Սիյրօս. – Հալինէ պըրագալըմ։

Պանգրօֆ. – Պու հէրիֆ պիր տահա կէլմէզ։

Սիյրօս. – Խայր կէլիր, պու հալ թապիաթը շէտիտէսինին սօն իսեանը տըր։ Ազապը վիճտան արթըգ օնը թահտը հիւքմիւնէ ալտը, եալընըզլըգտան տիւշարը խէվֆ օլաճադ տըր։

Պու վագաատէն սօնրա պիր գաչ կիւնլէր կէչտի, պու արալըգ կէրէք մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինտէ վէ կէրէք աղըլտա հէր տիւրլիւ ինշաաթ տէվամ իթտի. միւհէնտիս պիր չիֆթլիք մէյտանէ կէթիրմէք իսթէյօր իտի, Թապուր ատասընտան կէթիրիլէն նէպաթաթ չօղալմըշ իտի, քէզալիք Նոյէմբերին օն պէշինտէ պուղտայ իւչիւնճիւ տէֆա օլարագ պիչիլտի. իշթէ օն սէքիզ այտան պէրի պիր թանէ պուղտայտան մէյտանէ կէլէն պիր էքին թարլասը պու տէֆա տէօրթ պին էօլչէք, եանի պէշ եիւզ միլեօն գատար պուղտայ թանէսի հասըլ իյլէտի, պէօյլէճէ Նոյեմբերին սօնուն գատար պիչմէք, հարման իթմէք, սամանը այըրմագ իլէ մէշղուլ օլունտու.

Պուղտայը էօյիւթմէք իչին մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինտէ պիր եէլ տէյիրմէնի ինշասընա գարար վէրիլիպ, պալօնըն պիթմէզ թիւքէնմէզ պիզլերի չարխընա իսթիմալ օլունտու, տէմիր օճագլարտա տիշլի չարխլար եարըլտը, էլ հասըլ Գօլօնլար միւթէմատիյէն տէյիրմէնին ինշասընա չալըշարագ, դեկտեմբերին պիրինճի կիւնիւ ինշաաթ պիթտի, տէյիրմէն իշլէմէյէ պաշլատը. վէ օ կիւն սապահլէյին պիր գաչ էօլչէք պուղտայ էօյիւտիւլիպ, էրթէսի կիւն սօֆրատա էքմէք կէօրիւնտիւ.

Վահշի ատէմ, հալա կէօրիւնմէմիշ իտի. Հարպէր իլէ Ժէտէօն, պիր գաչ տէֆա օրմանը տօլաշըպ մէրգումը արատըլար իսէ տէ, պուլունմատը. Գօլօնլար էնտիշէնաք օրմաղա պաշլատըլար. մամաֆիհ Սիյրօս, տայիմա «կէլէճէք» տէյօր իտի.

Դեկտեմբերին իւչիւնճի կիւնի Նապ իլէ Պանդրօֆ քիւմէստէ չալըշմագտա, Սիյրօս իլէ Ժէտէօն չըմինէլէրտէ սօտա չըգարմագտա, վէ Հարպէր տախի Կըրանթ

կէօլիւ քէնարընտա պալըգ թութմագտա իտի, պուրատա ասլա հայվանաթը վահչիյէ զուհուր իթմէմիշ օլտուղունտան, Հարպէր սիլահ ալմայա լուզում կէօրմէմիշ իտի։

Պիրտէն պիրէ «Իմնա՛տ, իմնա՛տ» տէյի պիր հայգըրմա իշիտիլտի. միհէնտիս իլէ մուխպիր ուզագ օլտուգլարընտան պու սէսի իշիտէմէտիլէր. Նապ իլէ Պանգրօֆ հէման սէյիրթտիլէր իսէ տէ, պունլարտան էվվէլ օրալարտա վիճուտի ասլա մէմուլ օլմայան շախսը մէճհուլ, Գըրիդ Գըլիսէրին տէրէսինի աթլայարագ, «Իմնա՛տ» տէյի հայգըրան Հարպէրին իմտատընա եէթիշմիշ իտի։

Հարպէր, Եըլանշէպիհ ճէզիրէսինտէ իթլաֆ օլունան ժաղարըն էշի օլան միւտհիշ պիր ճանավարըն գարշըսընտա պուլունույօր իտի. տէլիգանը ֆէվգէլատէ գօրգարագ պիր աղաճըն արգասընա սիբէր ալմըշ, վէ ճանավարտա հէման իւզէրինէ սըչրամագտա պուլունմուշ իքէն, շախսը մէճհուլ եալընըզ պիր բըչագ իլէ միւտհիշ ճանավարըն իւզէրինէ աթըլմըշ իտի։

Միւճատէլէ գբսա սիւրտիւ, շախսը մէճհուլ պիր գուվվէթ վէ մէհարէթը ֆէվգէլատէ իլէ ժաղարըն պօղաղընտան եագալատը, վէ ճանավարըն բէնչէսի իլէ վիճուտինին բարչալանտըղընա պագմայարագ, տիկէր էլինտէքի բըչաղը գալպինէ եէրլէշիրտի, ժաղար տիւշտիւ, շախսը մէճհուլ տա հայվանը իթիպ ֆիրար իթմէք իւզրէ իքէն Գօլընալար եէթիշտի. Հարպէր մէրգումը թութարագ.

— Խա՛յր, խա՛յր, կիթմէյէճէքսինիզ, տէյօր իտի։

Սիյրօս շախսը մէճհուլէ տօղրու իլէրլէտի. միհէնտիսի կէօրտիւյի կիպի մէրգումընն գաշլարը չաթըլտը. ումուզընտան աշաղա գան ագտըղը հալտէ ասլա

էհէմմիյէթ վէրմէյօր իտի. Սկյրօս մէրգումա եադլա-
չըպ.

— Տօսթո՛ւմ, չիմտի սիզէ թէշէ.քիւրէ պօրճլու-
յըզ, զիրա էվլաաբմըզը գուրթարմագ իչին հայաթը-
նըզը թէհլիքէյէ գօյաունըզ, տէտի.

— Հայաթը՞մ մը, նէ՞ տէյէր, հիչ.

— Լաքին մէճրուհսընըզ.

— Նէմէ լազըմ.

Միւհէնտիս չալասը մէճհուլըն էլինի թութմագ իս
թէտի, լաքին վահչի ատէմ էլլէրինի կէօյսիւնէ գա-
վուշաուրըպ, չէտիտ պիր թարղտա.

— Սիզ քի՞մսինիզ, պէնիմ իչին քիմլէր օլմագ իս-
թէյօրսունըզ, տէմէսի իլէ, միւհէնտիս մուխթասարէն
Ռիշմոնտան հարաքէթլէրինտէն պէրի կէչէ ահվալի վէ
քէնտի իլէ ըէֆիգլէրինին քիմլէր օլտուղունը իյզահ
իթտիքտէն սոնրա.

— Էն զիյատէ մէսրուր օլտուղումուզ վագըթ թա-
պուրտան ավտէթիմիզտէ իչիմիզտէ պիր արգատաշ տա-
հա կէօրտիւյիմիւզ կիւն օլմուշ տըր, տէյինճէ, վահ-
չի ատէմ գըզարտը, վէ պաշընը էօնիւնէ էյտի. Սկյ-
րօս իսէ սէօզիւնտէ տէվամ իլէ.

— Շիմտի զիզի թանըտընըզ ա՛, էլինիզի վէրմէք
իսթէ՞ըմիսինիզ, տէտի.

— Խա՛յր, խա՛յր, սիզ նամուսը ատէմլէրսինիզ,
ֆագաթ պէն...

Շախսը մէճհուլըն պու սօն սէօզլէրինտէն, ահ-
վալը սապըգասընտա պիր ճիւրմի չէտիտ օլուպ, չիմտի
ազապը վիճտանիյէ տիւշար օլարագ բէշիման օլտուղու,
վէ էլինի նամուսքեար ատէմլէրէ ուղաթմաղա ճէսարէթ
իտէմէտիյի աշիքեար սուրէթտէ անլաշըլտը. Մէրգում,
ժաղար մէսէլէսինտէն պէրի օրմանա տէօնմէյիպ, վագ-

թընը Կըրանիթ Հաուզըն գուրպինտէ կէչիրտի։

Գօլօնլար, պիր գաչ կիւն պու մինվալ իւղրէ իշ-
լէրինէ տէվամ իթտիլէր. շախսը մէճհուլ իսէ եալընըզ
պաշընա չալըշմագտա, վէ թաամ զէմանընտա պիլէ
արգատաշլարընըն եանընա սօգուլմամագտա իտի քի,
Պանգրօֆ, քէնտի քէնտինէ.

— Մատէմ պէօյլէ տիրտէ, նի՞չին մուավէնէթ
թալէպ իթմիշ, օ քեազըտը նի՞չին չիշէյէ գօյարագ
տէնիզէ աթմըշ, տէյու տիւշիւնմէքտէ իքէն, Դեկտեմ-
բերին օնընճը կիւնիւ շախսը մէճհուլ Սիյրօսըն եանը-
նա կէլիպ մահճուպ պիր թավը իլէ.

— Էֆէնտիմ, սիզտէն պիր շէյ թալէպ իտէճէյիմ,
տէտի։

— Սէօյլէյինիզ, պիզ սիզէ արգատաշտան զիյա-
տէյիզ, եանի տօսթըզ, տէմէսի իլէ, պիչարէ ատէմ
էլինի անը իւզերինտէն կէչիրտի, թիթրէյօր իտի. պիր
գաչ սանիյէ սէօղ սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէյուպ
տուրտուգտան սօնրա.

— Էֆէնտիմ, սիզտէն պիր լութֆ իսթիրհամ ի-
տէճէյիմ, տէտի։

— Նա՞սըլ։

— Շուրատան պիր աղ ուղագտա հայվանաթընը-
զա մախսուս պիր աղըլընըզ վար, հայվանլար պագըլ-
մաղա միւհթաճ տըր. օրատա եաթմամա միւսաատէ ի-
տէ՞րմիսինիզ։

— (Թէաճիւպ իլէ եիւզիւնէ պագարագ.) Տօս-
թո՛ւմ, աղըլտա անճագ հայվան եաթաճագ եէրլէր
վար տըր։

— Պէնիմ իչին պու քեաֆի տիր էֆէնտիմ։

—Տօսթո՛ւմ, պիզ սիզի բահաթսըզ իթմէք իսթէ-
մէյիզ, մատէմ քի աղըլտա պուլունմագ իսթէյօրսու-

նըզ, բէք ալա՛, ֆագաթ տայիմա Կըրանիթ Հաուզ սի-
զի իչին աչըգ տըր, մամաֆիհ աղըլտա ըահաթճա օ-
թուրմագ իւզրէ սիզէ պիր եէր եաբարըզ։

— Նասըլ օլուրսա օլսուն, պէն տայիմա ըահաթ
օլուրում։

Օ կիւնի Գօլօնլար ալաթ վէ էտէվաթը համիլէն
աղըլա կիթտիլէր, պիր հաֆթա սօնրա աղըլտան եէրմի
գատէմ գատար մէսաֆէտէ քիւչիւք պիր խանէ մէյ-
տանէ կէլտի, խանէտէ պիր գաչ մասա, տօլապ, եա-
թագ վէ սայիրէ եաբըլտըզը կիպի, սիլահ վէ պարութ
տախի կէօթիւրիւլտիւ։

Գօլօնլար, շախսը մէճհուլը ըահաթսըզ իթմէմէք
իչին եանընա սօգուլմատան Կըրանիթ Հաուզա չէքիլ-
տիլէր, վէ պէօյիւք սալօնտա թօքլանըպ գօնուշմաղա
պաշլատըլար, կիճէյի իքի սաաթ գատար կէչմիշ իտի
քի, գաբու խաֆիֆճէ վուրուլտու, շախսը մէճհուլ
իչէրի կիրէրէք։

— Էֆէնտիլէր, սիզտէն այրըլըյօրում, սէրկիւզէշ-
թիմի էօյրէնմէնիզ էյի օլուր։ Իմտի լութֆէն պէնի
տինլէյինիզ, տէմէսի իլէ, Գօլօնլար ֆէվգէլատէ միւ-
թէսիր օլտուլար։ Միւհէնտիս այաղա գալգարագ։

— Տօսթում, պիզ սիզէ պիր շէյ սօրմայօրուզ,
սիւքիւթ իթմէք հագգընըզ տախիլինտէ տիր, տէսի։

— Պէնիմ վազիֆէմ սէօյլէմէք տիր։

Շախսը մէճհուլ սալօնըն պիր թարաֆընա չէքիլ-
տի, պաչը աչըգ, էլլէրի չաբրասթվարի կէօյսիւնէ գա-
վուշտուրմուշ օլարագ, նէֆսինի իճպար իտէն պիր ա-
տէմ կիպի ալթիտէքի հէքեայէյի սէօյլէտի քի, Գօլօն-
լար քէմալի տըգգաթլա տինլէմէյէ պաշլատըլար։

15

«1859 սէնէսի Դեկտեմբերինին երիմինճի կիւնիւ, լօրտ Կըլէնէրվանըն թէնէզղիւհ վաբօրը օլան Տընգան, Ավըսթրալիյանըն սահիլի զարպիսինտէ 37 տէրէճէ իւզէրինտէ քեայլին Պըրնույի լիմանընա տէմիր աթմըշ տըր։ Պու վաբօրտա լօրտ Կըլէնէրվան իլէ զէվճէսի, պիր Ինկիլիզ պին պաշըսը, ճօղրաֆիյունտան պիր Ֆըրանսըզ, պիր կէնճ դըզ, վէ պիրտէ կէնճ չօճուգ վար իտի. պու իքի չօճուգ՝ պիր սէնէ մուգատտէմ թայիֆէ վէ էշեասը իլէ պէրապէր զարդ օլան Պըրբթանեա նամ սէֆինէնին գապտանը Կըրանթըն չօճուգլարը տըր։ Տընգանըն գարտանը ճոն Մանկլս իսմինտէ պիր զաթ օլուպ, օն պէշտէ թայիֆէսի վար տըր։ Թէնէզղիւհ վաբօրընըն Ավըսթրալիյա սահիլինտէ պուլունմասընըն սէպէպի չու տըր։

«Ալթը այ մուգատտէմ Ալմանճա, Ինկիլիզճէ, Ֆըրանսըզճա եազըլմըշ. վէ չիշէ տէրունինէ գօնուլմուշ պիր քեազըտ, Իրլանտա տէնիզինտէ Տընգան վաբօրը թարաֆընտան կէօրիւլիւպ այընմըշ իտի. պու քեազըտ, Պըրբթանեա վաբօրընտան գուրթուլան գարթան Կըրանթ իլէ իքի թայիֆէսինին պուլունտուգլարը մէվգէյը կէօսթէրիյօր իտի քի, մէվգէյըն հէր նէ գատար արզու թուլը թէմամէն եազըլմըշ իսէ տէ, արզ մէվճուտ տըր, ֆագաթ թուլը տէնիզ սույը իլէ սիլինմիշ իտի։

«Կէօսթէրիլէն, 37 տէրէճէ 11 տագբդա արզը ճէնուպի իտի, թուլ մէճհուլ օլտուղու հալտէ, չու արզ

տայիրէսինի թէագրպէն քիւրրէյի արզ իւզերինտէ ի-լէրլէնիրսէ, հէր հալտէ դարթան Կըրանթըն պուլունտուղու մահալէ վասրլ օլունաճաղը աշիքար իտի։

«Ինկիլթէրա պահրիյէ նէղարէթի, պու թէճրիպէյէ կիրիշմէք իսթէմէտիյինտէն, լորտ՝ պիղզաթ թէհարրիյէ կիրիշտի, դարթան Կըրանթըն չօճուգլարը օլան Մարի Կըրանթ իլէ Բօպէրթ Կըրանթ իշարը քէյֆիյէթ օլունտու, Ցընգան՝ ուզունճա պիր սէյահաթ իշին հազըրլանտը. լորտ վէ գարտանըն այիլէսի բաքիպ օլտու, վարօր Կըլասգօր լիմանընտան հարաքէթ իտերէք, Ամէրիգայի ճէնուպիտէքի Մաճէլլան պօղազընը կէչտի, վէ տօղրուճա Բաթակոնիայա չըգըլար քի, պու հարաքէթ, դարթան Կըրանթըն, օրատաքի ահալիյի վահշիյէ թարաֆընտան էսիր իտիլմէսի զաննընտան նէշաթ իթմիշ իտի։

«Ցընգանտաքի սէյահլար Բաթակոնիյանընն սահիլի զարպիսինէ չըդտըլար, վարօր տախի Ամէրիգանընն սահիլի շարգիսինտէ Դօրընթէս պուրնունտա պէքլէմէք իւզրէ օրայա միւթէվէճիհ օլտու. լորտ, Բաթակոնիյայը 37 տէրէճէ արզ տայիրէսի իւզերինտէն տօլաշտըգտան սոնրա դարթանը պուլամատը, վարօրընա բաքիպ օլտու, վէ էմրը թէհարրիյէ պահրը Մուհիթտէ իպթիտար իթմէք իւզրէ հարաքէթ իյլէտի։

«Օ արզ տայիրէսի իւզերինտէ պուլունան Թըրիսթան, Վականհա, վէ Ամբսթէրտամ ատալարընը կէզտիքտէն սոնրա պիր շէյ պուլամայարադ, թէհարրիյաթէ Ավբսթրալիյատա տէվամ իյլէմէք իշին սէօյլէտիյիմ կիպի, 1854 սէնէսի Դեկտեմբերինին եիրմինճի կիւնիւ, Ավբսթրալիյա լիմանը օլան Պըրնույէյէ չըգտը. լորարն ֆիքրի, Բաթակոնիյա կիպի Ավբսթրալիյայը տախի 37 տէրէճէ արզ տայիրէսի իւզերինտէ տօլաշմագ իտի.

սէյահլար, սահիլտէն պիր դաշ միլ մէսաֆէտէ վագը պիր Իրլանտալը չիֆթլիյինէ էնտիլէր. լորտ, չիֆթլիք սահիպի Իրլանտալըյա, Ավբսթրալիյայա կէլմէսինին սէ-պէպինի անլաթտը, վէ Պրրբթանեա կէմիսինտէն պիր խապէրի օլուպ օլմատըղընը սորտու։

Իրլանտալը պու վագաատէն խապէրտար օլմատը-ղընը սէօյլէսի իսէ տէ, Իրլանտալընդն խըտմէթքէար-լարընտան պիրի սէօզէ գարըշարադ.

— «Միլո՛րտ, ճէնապը Հադդա թէշէքքիւր իտի-նիզ, էկէր գաբթան Կըրանթ պէրհայաթ իսէ Ավբս-թրալիյատա տըր, տէտի։

— «Սիզ քի՞մսինիզ։

— «Սիզին կիպի Ըսգօչիյալըյըմ, Պրրբթանեա սէ-ֆինէսինտէ պաշ թայիֆէ իտիմ. գաբթան Կըրանթընդն արդատաշլարընտանըմ։»

«Պու ատէմին իսմի Էյըրթընդն իտի, վագաա հա-միլ օլտուղու էվրադը ըէսմիյէ իլէ միւտտաասընը իս-պաթ իյլէտի։ Կէմի պաթմադ իւզրէ իքէն գաբթանընտան այրըլտըղը ճիհէթլէ, չիմտիյէ գատար սէֆինէնին ղարդ ու նապէտիտ օլտուղունը ղանն իյլէյօր իմիշ. մերդում իլավէթէն.

— «Եալընըզ շուրասը վար քի, սէֆինէ, Ավբս-թրալիյանընդն սահիլի շարգըսընտա ղարդ օլտուղու իշին, էկէր գաբթան սահիլի սէլամէթէ չըգմըշ իսէ միւթ-լադա օ թարաֆա չըգմըշ, վէ եէրլիլէր էլինէ էսիր տիւ-միւշ պուլունաճադ տըր, կիտիլիպ օրալարտա արամա-լը տըր։

«Պու ատէմ պէօյլէ սէօյլէյէրէք թավրը սըհհէթ ու նամուսքէարի կէօսթէրմիշ իտի, սէօկիւնտէն շիւպ-հէլէնմէտիլէր, պիր սէնէտէն պէրի խըտմէթինտէ պու-լունտուղու Իրլանտալըտա քէֆալէթ իտիյօր իտի. լորտ

Կըլէնէրվան չու ատէմին նասիհաթընը թէագրպ իտէ-
րէք Ավըսթրալիյայը կէչմէյէ գարար վէրտի. վաբօր-
տաքի սէյեահլար, վաբօրըն պիրինճի գաբթանը ճօն,
վէ պիր գաչտա թայիֆէ էյըրթընըն թահտը իտարէ-
սինտէ օլարադ եօլա չըգաճագլար, վէ Տընդան տախի
իքինճի գաբթան Թօմ-Ավըսթըն նէզարէթի իլէ Մալ-
պուրն լիմանընա կիտիպ, լօրտըն էմիրլէրինէ միւնթա-
զըր օլաճադ իտի։

«1854 սէնէսի Դեկտեմբերինին եիրմի իքինճի կիւ-
նիւ եօլա չըգտըլար, պուրատա սէօյլէյէլիմ քի էյըր-
թըն էն պէօյիւք ճանիլէրտէն իտի, հէր նէ գատար
Պըրբթանեանընը պաշ թայիֆէսի իտի իսէ տէ, թայի-
ֆէյի իսեանէ թէշվիգ իյլէտիյինտէն տօլայը, 1854 սէ-
նէսի Ապրիլինին սէքիզինճի կիւնիւ Ավըսթրալիյա սա-
հիլինէ չըգարըլըպ թէրք օլունմուշ իտի։

«Ավըսթրալիյայա չըգտըլընտան պէրի Պէնճոյիս
նամընտա ֆիրարի միւճրիւմլէրին ըիյասէթինի ալմըշ, վէ
թարիգը չէգավէթտէ իլէրլէմէյէ պաշլամըշ իտի. Պը-
ըբթանեա սէֆինէսինին ղարդ օլտուղունտան ասլա
խապէրտար օլմատըղը կիպի, պունը՝ լօրտըն հիքեայէ-
սինտէն էյրէնմիշ իտի. լօրտա գըլաղուզլըգ իտէրէք,
Ավըսթրալիյանընն սահիլի չարդըսընա սէվգ ինմէք քտէքի
մագսատը, լօրտը՝ վաբօրընտան այըրըպ Տընդանը զապթ
ինմէք, վէ անը պահրը Մուհիթտէ պիր գուրսան կէ-
միսի եաբմադտան իպարէթ իտի։

Ճախսը մէճհուլ պուրատա աղաճըգ տուրտուգ-
տան սօնրա, սէտասը թիթրէյէրէք թէքրար սէօզիւնէ
տէվամ իթտի.

«Հէյէթ հարաքէթ իլէ Ավըսթրալիյա տախիլինտէ
եօլա տէվամէ պաշլատըլար. եօլ պիթթապի ֆէնա
օլտու, զիրա էյըրթըն, եախօտ Պէնճոյիս, ավէնէսինէ

խապէր վէրիլմիշ իտի քի, անլէրտե կեահ իլէրիտե կեահ կէրիտե կէլմէքտէ պուլունմուշլար տըր։

«Տընդան հաղբրլանմագ իւզրէ Մալպուրն լիմանընա կէօնտէրիլմիշ իտի. չիմտի իշ Տընդանը Ավըսթրալիյանըն սահիլի շարգըսընա կէօնտէրմէքտէ իտի քի, օրատա վաբօրը էլտե իթմէք գօլայ օլաճագ իտի. Էյըրթըն հէր ճիհէթլէ թէհլիքէլի օլան օրմանլարտան ալայը սէվգ իյլէտիքտէն սօնրա, լօրտ Կըլէնէրվանտան պու խուսուստա պիր մէքթուպ ալտը քի, պու մէքթուպ, Տընդանըն իքինճի գաբթանընա խրթապ իտիլմիշ, վէ Էյըրթընա թէսլիմէն իրսալի գարարկիր օլմուշ իտի. Էյըրթըն մէքթուպ իլէ վաբօրա պինիպ մէքթուպ մուճիպինճէ Թուգօլտ քէօրֆէզինէ կիտիլէճէք, վէ սրատա ավէնէսի հաղբը պուլունաճաղընտան, վաբօրը էլտե իթմէք գօլայ օլաճագ իտի։

«Հէր նէ գատար մէքթուպը ալմագ իւզրէ իքէն նասըլ պիր խայրն օլտուղու անլաշըլտը իսէ տէ, պէհէմէհալ օ մէքթուպը ալմագ լաղըմ կէլտիյինտէն հիյլէ վէ տէսայիս սայէսինտէ էլէ կէչիրտի, վէ իքի կիւն սօնրա Մալպուրն լիմանընա վասըլ օլտու. վաբօրըն իքինճի գաբթանը Թօմ, մէքթուպը օգուր օգումաղ եօլա չըգտը. իքինճի կիւնի Էյըրթըն, վաբօրըն Ավըսթրալիյանըն շարգ սահիլինտէքի Թուգօլտ քէօրֆէզինէ տէյիլ, Զէլանտայի ճէտիտ ատասընըն շարգ սահիլինէ կիթտիյինի անլատը քի, հասըլ իյլէտիյի տէրէճէյի հիտտէթին թարիֆի մուհալ տըր. Էյըրթըն մուխալիֆէթ իթմէք իսթէտի, գաբթան մէքթուպը կէօսթէրտի, վագաա մէքթուպ պէօյլէ եազըյօր իտի քի պունընն սէպէպի շու տըր։

«Լօրտ իլէ պէրապէր օլան Ֆըրանսըզ ճօղրաֆիյաշինաս, (Աշխարհագիր) շու մէքթուպը եազտըղը սրրա-

տա, գաբթան Կըրանթըն եինէ օ արզ իւղէրինտէ պուլունան Զէլանտը ճէտիտտէ օլաճաղընը գուրարադ, Ավըսթրալիյատան սոնրա օրայա կիթմէյի իսարէ պաշ-լամըշ իտի քի, պու սէպէպէ մէպնի թապիսթընտա-քի տալկընլըղա մաղլուպ օլմուշ, վէ պիր խաթայի պախտըեարանէ իճրա իթմիշ օլարադ մէքթուպտա, Ավըսթրալիյանըն շարդ սահիլի եէրինէ, տայիմա ղիհ-նինտէ գուրտուղու Զէլանտը ճէտիտի եաղը վէրմիշ իտի։

«Էյըրթընըն բըլանլարը պօղուլտու, իսեան իթ-մէք իսթէտի, վաբօրտա հապս իթտիլէր, վաբօր Զէ-լանտը ճէտիտա սահիլինէ կէլտի իսէ տէ, վաբօրտաքի-լէր լօրընն նէ օլտուղունտան խապէրտար տէյիլ իտի-լէր, Ցընգան՝ Մարտընն իւչիւնճի կիւնիւնէ գատար սա-հիլտէ պէքլէտի, օ կիւնի Էյըրթըն մահբէսինտէն թօր սէտալարը իշիթտի, պունլար Ցընգան թարաֆընտան աթըլան թօբլար իտի, պիր աղ սոնրա լօրտ Կըլէնէր-վան իլէ մայէթի վաբօրա կէլտիլէր, պաղընընղ նէ օլ-մուշ իտի։

«Պիր չօղ զահմէթ վէ թէհլիքէտէն սոնրա լօրտ իլէ մայէթի Ավըսթրալիյանըն շարդընտա վագը թու-գօլտ լիմանընա վասըլ օլտու իսէ տէ, Ցընգանը օրա-տա պուլամատը, Մալպուրնա թէլէկրաֆ չէքտի. օրա-տան, վարօր մալիմ օլմայան պիր թարաֆա կիթմիշ տիր տէյի ճէվապ կէլտի։ Պուրատա լօրտ՝ վաբօրընընն Պէնճամին գուրտան կէմիսի օլտուղունը անլատը։

«Մամաֆիհ եինէ թէհարրիտէն ֆարիղ օլմայըպ պիր թիւճճար կէմիսինէ պինէրէք Զէլանտը ճէտիտա սահիլի զարպիսինէ չըղտը, 37 տէրէճէ արզընտա օ-բասընը տա կէչտի, հալ պու քի գաբթան Կըրանթ-տան էսէր պուլունմատը. ֆաղաթ սահիլի շարգիյէ

վասել օլուրքէն եէրլիլեր թարաֆընտան հիւճիւմ վէ էսիր օլունմադ իսթէնիլտի. ասարը ինայէթը Բապպանիյէտէն օլարադ էսիր օլմադ իւզրէ իքէն, Ցընդանը կէօրիւպ օրայա եէթիշտիլեր, պինաէն ալէյհ Մարտըն իւչիւնճի կիւնի լօրտ իլէ մայէթի վաբօրտա իտիլեր. նասել քի տէտիմ էյլրթըն տախի վաբօրտա իտի.

«Լօրտ պու ատէմի չաղրրըպ գաբթան Կրրանթ հադդընտաքի մալիւմաթընը ալմադ իսթէտի, էյլրթըն ճէվապ վէրմէտի, օ վագրթ լօրտ, իլք իսկէլէտէ Ինկիլիզ հիւքիւմէթի ատլիյէսինէ թէսլիմ իտէճէյինի սէօյլէտի.

«Ցադաթ լօրտըն զէվճէսի էյլրթընը սէօյլէթմէյէ մուվաֆֆադ օլտու. սէօզտէ պիր շարթ դօյտու քի, օտա, հիւքիւմէթէ թէսլիմ օլունաճադ եէրէ, պահրը Մուհիթտէքի ատալարտան պիրինէ պըրադըլմասընտան իպարէթ իտի. էյլրթըն պիլտիյինի սէօյլէտի, անլաշըլտը քի գաբթան Կրրանթըն՝ պու ատէմի գարայա պըրադտըգընտան պէրի նէ օլտուղունտան մալիւմաթ եօգ իտի.

«Մամաֆիհ լօրտ սէօզիւնի թուրտու, վաբօր օթուզ եէտինճի արզ տայիրէսինտէ եօլունա տէվամ իյլէյօր իտի. պէօյլէճէ օ տայիրէ իւզերինտէ պուլունան Թապուր ատասընա վասել օլտու. էյլրթըն պու ատայա պըրադըլաճադ իտի քի, հարիք իւլ ատէ օլարադ գաբթան Կրրանթ իլէ արգատաշլարըտա պուրատա պուլունտու. էյլրթըն ատայա պըրադըլաճաղը վագրթ, լօրտ.

— «Էյլրթը՛ն, սիզ պուրատա հէր թարաֆտան ուզադ հէմճընսընըզլա մուխապէրէտէն մահրումընըզ, ատատան գաչմադ միւմքինսիզ տիր. սիզ՝ հէր դալտին հարաքեաթընը կէօրէն նազարը Բապպանի

թահտընտա պուլունաճադսընը, ֆագաթ գաբթան կըրանթ կիպի մէթրուք գալմայաճադսընը. ինսանլար սիզի տէրիսաթըր իտէճէքլէր, պէն սիզին նէրէտե օլտուղունը պիլիրիմ, նէրէտե պուլաճաղըմըտա պիլիրիմ, ասլա ունութմամ, տէտի։

«Տընդան հազըրլանտը, վէ 1855 սէնէսի Մարտընըն 18 ինտե հարաքէթ իթտի։

«Էյըրթըն եալընը իսէ տէ, էսլիհա, ալաթ ու էտէվաթ վէ մէքիւլաթ պօլ իտի, գուրսան հէրիֆ՝ գաբթան կըրանթըն ինչա իյլէտիյի գուլիպէտե գալտը. վագաա վահտէթտե եաշայըպ ճինայէթլէրինին միւճաղաթընը չէքմէլի իտի։

«Էֆէնտիլէր, օ ատէմ տիւչարը ֆէլաքէթ ու նէտամէթ օլտու, բէչիման օլտու, վէ քէնտի քէնտինէ «Էկէր քէնտինի պու ատատան ալմաղա կէլիրլէրսէ, անլէրին արասընա կիրմէյէ լիյագաթ քէսպ իթմէլի տիր» տէտի։ Ամ սէֆիլ ատէմ, նէ գատար աղապ չէքտի, նէ գատար չալըշտը, նէ գատար տուալէր իթտի։

«Իքի իւչ սէնէ պու եօլտա ճէրիյան իթտի, ֆագաթ Էյըրթըն եալընըզլըգտան իւրքէրէք, տայիմա կէօզիւ ուֆուգ իւզէրինտե գալըյօր վէ բէք զիյատե մուղթարըպ օլույօր իտի։ Աման եա Բապպիմ, վիճտան աղապընա տիւչար օլանլար իչին եալընըզլըգ նէ՝ միւտհիշ պէլա տըր։

«Էլպէթտե տահա զիյատե ճէղալանտըրըլմագ իչին իտի. սէֆիլ ատէմ եավաշ եավաշ վահշէթէ կիրիֆթար օլմաղա պաշլատը, օնտան սօնրա նէ օլտուղունտան խապէրտար օլմայըպ, եալընըզ պուլտուղունը սէֆիլ օլուպ գալտը։

«Էֆէնտիլէր, արթըգ պէնիմ Էյըրթըն, եախօտ

Պէնճոյիս օլտուղումը սէոյլէմէյէ հաճէթ եօդ տըր զանն իտէրիմ։

Սիյրօս Սըմիթ իլէ ռիւֆէդասը հէքեայէնին սոնընտա այաղա գալդտըլար, նէ տէրէճէ միւթէսիր օլտուգլարընը թարիֆէ հաճէթ կէօրմէյիզ. կէօզլէրի էօնիւնտէ հազին պիր լէվհայի ֆէլաքէթ ու սէֆալէթ թէճէսսիւմ իթմիշ իտի. միւհէնտիս քէլամէ աղազ իլէ.

— Էյը՛րթըն, սիզ պէոյիւք պիր ճանի իմիշսինիզ, ֆագաթ ճէնապը Հագգ արթըգ միւճաղաթընըզը քեաֆի ատտ իթմիշ տիր քի, սիզի՝ պիզիմ ատամըզա կէթիրտի. Էյը՛րթըն, սիզ աֆվ օլունտունուզ, շիմտի պիր տահա սօրայըմ արգատաշըմըզ օլմադ իսթէ՞րմիսինիզ, տէմէսի իլէ, Էյըրթըն կէրի չէ.քիլտի. միւհէնտիս իսէ.

— Իշթէ էլիմի ուզատըյօրում, տէր տէմէզ, Էյըրթըն հէման պու էլին իւզէրինէ աթըլարագ կէօզիւնտէն եաշլար պօշանտը, Սիյրօս տախի.

— Պիզիմչէ պէրապէր օլաճա՞գմըսընըզ, տէյու թէքրար սորտու։

— Միւսիւ Սիյրօս, պէնի պիր աղ վագրթ տահա աղըլտա պըրագընըզ։

— Բէք ալա, ֆագաթ մատէմ քի եալընըզ եաշամագ իսթէյօր իմիշսինիզ. Նի՞չին պիզէ իզինիզի կէօսթէրէն քեաղրտը հավի չիշէյի տէնիզէ աթտընըզ։

— Շիշէ՞ մի, նասըլ չիշէ։

—Էվվէ՛թ, իչինտէքի քեաղրտտա, ատանըզըն արզ ու թուլը եաղըմըզ իտի։

— (Թաճիւպ իլէ տիւշիւնէրէք.) Պէն տէնիզէ ասլա պէոյլէ պիր չէյ աթմատըմ։

— Ասլա՞ մը։

— Ասլա։

Էյբրթը պաշը թապիմէ էյերէք, գաբուտան չբդաը կիթտի։

16

Հարպէր գաբույա գատար Էյբրթընը արդասընտան կիթտի, Պանդրոֆ իսէ թէաճիւպ իլէ։

— Պու նէ տէմէք օլույօր, պու չիշէյի տէնիզէ աթան Էյբրթը տէյիլ տիր տէ եա քիմ տիր, տէտի։

Նապ. — Միւթլադա օ աթմիշ տբր տա, զավալը ատէմին ադընտան չբդմիշ տբր։

Հէրպէր. — Էյլէ օլաճադ, եաբտըղընտան խապէրտար տէյիլ իմիշ։

Սկյրօս. — Էվվէթ, չու մէսէլէ անճադ պէօյլէ հալ օլունապիլիր։

Պանդրոֆ. — Ամէպա Էյբրթը՞ տօղրու սէօյլէտի՞ մի։

Ժէտէօն. — Տօղրու տբր, զիրա կաղէթալարը յօրա Կրլէնէրվանը սէյահաթընտան պահս իյլէտիքլէրինի, բէք ալա խաթբրլայօրում։

Սկյրօս. — Էվվէթ, Պանդրոֆ տօղրու սէօյլէտի. պու խուսուստա չիւպհէ իթմէ, ինսան քէնտինի պէօյլէ չիտտէթլէ իթհամ իյլէտիի վաղբթ, հագբդաթը հալի քէթմ իթմէղ։

Դեկտեմբերին եիրմի պիրի օլան էրթէ կիւնիւ Հարպէր Պանդրոֆ վէ Նապ միւթատ օլան իշլերե պաշլա-

տըլար, Ժէտէօն իլէ Սիյրօստա իշ իչին չըմինէլէրտէ իտիլէր քի, Ժէտէօն միւհէնտիսէ.

— Աղիղիմ, տիւն ագշամ մահուտ չիչէ հագգընտաքի թէէվիլինիզէ ասլա ինանամատըմ, զէվալլընըն քեաղըտը եաղարագ տէնիզէ ատթըղը վէ պունտան տա խապէրտար օլմատըղը նաՀսըլ ֆարզ օլունապիլիր, տէտի։

— Էյլէ ամա, քիմ ատթը տէյէլիմ։

— Տէմէք սիզ ինանըյօրսունըզ քի...

— Պէնիմ պիր չէյէ ինանտըղըմ եօգ, պու վագաայը տա չիմտիյէ գատար անլայամատըղըմ իչէրին արասընա գօյմագլա իքթիֆա իտիյօրում։

— Վագաա անլաշըլմազ իչէր չօղալմայա պաշլատը. սիզին խէլասընըզ, պուլտուղումըզ սանտըգ, թօք ֆըգրասը, շու չիչէ... ահէպա կիւնիւն պիրինտէ պու մուամմանընն հալլինէ մուվաֆֆագ օլահաՀգմըյըզ։

— Հայ հայ, ատանընն հէր թարաֆընը արայըպ թարատըղըմըզ վագըթ։

— Պէլքի թէսատիւֆէն հիւքմֆէրմա օլան էսրարէ վագըֆ օլուրուզ։

— Թէսատիւֆ մի, պու խուսուստա թէսատիւֆէ ասլա գանի տէյիլիմ, տիւնեատէ էսրարէ տէ ինանմամ, անլաշըլմազ նէ վար իսէ ճիւմիէսինին տէ պիրեր սէպէպի վար տը, չիմտիլիք չալըշալըմ իշիմիզէ պագալըմ։

Ցունվար այը հուլուլ իթտի 1867 սէնէսի պաշլայօր իսի, Գօլօնլար քէմալի ղայրէթլէ եաղ իշէրինէ պէտտ իթտիլէր. Ժէտէօն վէ Սիյրօս, ատատա տայիմա պիր թագըմ ղարիպ վագաալար ղուհուր իյլէսիյինի էյըրթընա սէօյլէյէրէք, կէօրէճէյի հաատիսէնին վագըթ ղայպ իթմէքսիզին քէնարլէրինէ իսպար իթ-

մէսինի թավսիյէ իթ՝ալէր, մամաֆիհ ապրլտա հարիգ իլ ատէ պիր վագտա զուհուր իտէպիլիր քի, արգատաշլարրն հէման անտէն խապէրտար իտիլմէսի լազըմ կէլիր. ատատաքի էսրարէ միւթաալիգ պիր շէյ օլմասա պիլէ, սահիլի զարպիտէ սէֆինէ միւշահէտէսի, եախոտ գուրսան կէմիլէրի զուհուրի մէմուլ տըր, օ հալտէ սիւրաթլա մուխապէրէ իչին նէ՞ եաբմալը իտի։

Պինաէն ալէյհ Սիյրոս Սըմիթ, Կըրանիթ Հաուզ իլէ աղըլ արասընտա պիր վասէթայի սէրիյէյի մուխապէրէ թէէսիսինէ դարար վէրտի, վէ պու ֆիքրինի արգատաշլարընա պէյան իտինճէ, Պանդրօֆ.

— Պունը նա՞սըլ եաբաճագսընըզ միւսիւ Սիյրոս, եօգսա թէլէկրա՞ֆ մը ինչա իտէճէքսինիզ, տէյու սորտու։

— Հա՛յ հա՛յ։

Հարպէր. - Էլէքթրիք իլէ՞ մի։

— Էվվէթ էլէքթրիգ իլէ, բիլ իմալի իչին հէր տիւրլու էճզամըզ վար տըր, եալընըզ թէլէ լուզումը-մըզ վար, պիր թէլ մաքինասը իլէ անը տա եաբարըզ ում՞արըմ։

Պանդրօֆ. - Օ հալտէ շըմէնտըֆէր թէէսիսի իլէ ատատա սէյահաթ իտէճէյիմիզէ չօդ վագըթ գալմատը տէմէք տիր։

Գօլօնլար իչէ պաշլայըպ էն կիւճ գըսմընա եանի թէլ իմալինէ գօյուլտուլար. Լինդօլն ատասընտա ալա ճընս տէմիր պուլունմաղըլա, միւհէնտիս էվվել էմիրտէ պիր թէլ մաքինասը եաբըպ, պին տիւրլու միւշկիւլաթ իլէ լազըմ օլտուղու գատար թէլ հուսուլէ կէթիրտի։

Փեռվարընն օն իքիսինտէ հէբսի թէքմիլ օլտու, օ կիւն Սիյրոս Սըմիթ աղըլտա իշլերին նէ եօլտա օլտուղունը սորտու, պիր իքի սանիյէ սոնրա Էյըրթընըն

ճէվապը ալընտը, Պանդրօֆ մէսէրրէթինտէն գապընա սըղմայօր, ագշամ սապահ աղըլա թէլէկրաֆ չէքիպ ճէվապը ալըյօր իտի։ (*)

Ուսուլը մուխապէրէնին իքի մուհասէնաթը օլտու. պիրինճիսի տայիմա էյըրթընըն աղըլտա օլտուղու անլաշըլըյօր, իքինճիսի տէ ղէվալը ատէմ քէնտի քէնտինի պիւթիւն պիւթիւնէ վահտէթտէ կէօրմէյօր իտի. մամաֆիհ Սիյրօս Սըմիթ հաֆթատա պիր քէրրէ կիտուպ մէրգումը կէօրմէքտէ, վէ օ տա Կըրանիթ Հաուղա կէլէրէք կէօրիշմէքտէ իտիլէր։

Եաղ մէվսիմի պէօյլէճէ միւթատ օլան իշլէր արասընտա կէչտի. Գօլօնլարըն հուպուպաթ վէ սէպղէյէ միւթալիգ օլան մահսուլաթը իլէ, թապուր ատասընտան կէլէն սէպղէվաթ արթըյօր իտի. տէօրտիւնճի պուղտայ մահսուլը տա ալընտը. էլ հասըլ Գօլօնլարըն հալի բէք մամուր իտի. քիւմէստէքի հայվանաթ արթմըշ, թապուրտան կէթիրիլէն տօմուզլար եավրուլամըշ, քէղալիք Օղօնալար իքի եավրու տօղուրմուշլար իտի։

Ցարուսթ օրմանընըն իշէրլէրինէ գատար կիրտիլէր. ֆագաթ էտնայի քէշթ ու կիւզարտա միւքէմմէլ սիլահլանմաղա իթինա օլունույօր իտի, զիրա պիր գաշ տէֆասընտա միւտհիշ եապան տօմուզլարընա միւսատրֆ օլունմուշ իտի, քէղալիք Ֆաղարլար ա գարշը սուրէթը միւտհիշէտէ իլանը հարպ օլունարագ Կըրանիթ

(*) Միւէլլիֆ, թէլէկրաֆըն իմալինի մուֆասսալէն պէյան իթմիշ իսէ տէ, մէյտանը ինթիշարտէ «թէլէկրաֆ ըէսալէսի» նամ պիր քիթապտա պէյան օլտուղունտան, պուրատա թէքրարընտան սարֆը նազար իտիլտի, էրպասը մէրագ՝ մէզքիւր ըէսալէյէ միւրաճաաթ իտէպիլիր։

Հաուզըն տէրունի, եէրմի գատար ժաղար բօսթը իլէ թէզլեին իտիլմիշ իտի։

Միւհէնտիս, ատանըն պիլինմէյէն թարաֆլարընա կիտիլտիքճէ արդատաշլարընա ըէֆգաթ իյլէյօր իտի. մուսմիլէյհ օրալարտա հայվան իզինտէն պաշգա պիր շէյ արայօր իտի իսէ տէ, ժօր իլէ թօր ասլա ասարը հէյէճան կէօսթէրմէտիքլէրի կիպի հիչ պիր շէյտէ կէօրմէտիլէր, մամաֆիհ քէօրէք վէ մայմուն պիր գաչ տէֆալէր եէնէ մահուա գույունըն պաշընտա ուլատըլար։

Ժէտէօն պու արալըգ սանտըգտա պուլունան ֆօթօկրաֆ թագըմը իլէ ատանըն պիր թագըմ ըէսիմլէրինի ալտըղը կիպի, արդատաշլարընըն հաթտա ժօր իլէ թօրըն տախի ըէսիմլէրինի չըգարտը։

Սըճագլար Մարտ իլէ պէրապէր պիթտի, ալա սըրա եաղմուր եաղըյօր իտի, պուրատա Մարտ այը մանթագայի չըմալինին Սեպտեմբերինէ մուգապիլ իսէ տէ, օրալարտա օլտուղու կիպի պէլքիտէ շէտիտ պիր գըշըն հուլուլինի էյմա իտիյօր իտի. հաթտա Մարտըն եէրմի պիրինճի կիւնի գար եաղմըշ օլտուղունը կէօրտիւլէր։ Հարպէր օ կիւն սապահլէյին բէնչէրէտէն պագարագ.

— Վա՛յ, գար եաղմըշ, Սէլամէթ ատասը պէմ պէյազ օլմուշ տէյու հայգըրտը։

Գօլօնլար բէնչէրէյէ սէյիրթտիլէր. վագտա ատաճըգտան մատէ սահիլին գումլուգ մահալլէրինին թէմամէն գար իլէ մէսթուր օլտուղունը կէօրտիւքլէրինտէ, Պանգրօֆ.

— Սահիհտէն գար, տէյու պաղըրտը։

Նապ. - Եախօտ գարա բէք չօգ պէնզէյօր։

Լաքին թըրօմէթրօ սըֆրըտան եօգարը օն տէօրթ տէրէճէ կէօսթէրիյօր իտի. Սիյրօտ Սըմիթ քէմալի հայ-

ըէթլէ պու պէյազլըղա պագըպ նէ տէյէճէյինի պիլ-
մէյօր իտի։ Պանգրօֆ իսէ պիրտէն պիրէ։

—Ա՛յ, պիզիմ մահսուլաթ տօնաճագ տէյու հայ-
գըրըպ աշաղը սէյիրթտի. Ժօբտա արգասընտան կիտիպ
էն էվէլ եէրէ էնտի, մայմուն եէրէ պասար պասմազ
դարլար եէրտէն գալգարագ ուչուշմաղա պաշլատը քի,
պիր գաչ տագըգա կիւնէշ պիլէ կէօրիւնմէտի. Հար-
պէր պունը կէօրտիւյի կիպի.

— Գուշլար, գուշլար, տէյու պաղըրտը. վագտա
պունլար հէր թարաֆը պէյազ գուշլար իտի քի, եիւղ
պինլէրճէ Սէլամէթ ատասընէն սահիլինէ էնմիշլէր ի-
տի. Գօլօնլար եէրէ էնտիյի կիպի հէրսի ուչուպ կիթ-
տի. պունլար օ տէրէճէ չիատէթլէ ուչտուլար քի,
Հարպէր վէ Ժէտէօն իշլէրինտէն պիր թանէսինի պիլէ
վուրամատըլար։

Պու վագատտէն իքի կիւն սօնրա, եանի Մարտըն
եիրմի ալթըսը հուլուլ իթտի. պալօն գազազէտէլէրի
ատայա միւվասէլէթ իտէլի թէմամ իքի սէնէ օլմուշ
իտի։

17

Պու միւտտէթ զարֆընտա Գօլօնլար ինսանլար ի-
լէ հիչ մուխապէրէտէ պուլունամատըլար. չու իքի սէ-
նէ զարֆընտա ատա դարշըսընտան հիչ պիր կէմի կէչ-
մէտի, պիր եէլքէն պիլէ կէօրիւնմէտի, սեֆայինի
թիւճճարիյէեօլընտան խարիճ օլտուղու աշիքեար օլուպ,
հաթտա խարթատա պիլէ միւնտէրիճ օլմամասը, ալէմէ
մէճհուլ օլտուղունը իյմա իյլէյօր իտի. պու սէպէպլէրէ

մէպնի Գօլօնլար, պիր կիւն օլուպտա վաթանէ ավտէթ իթմէյէ իւմիւտ իտէմէյէճէքլէրի տերքեար օլմաղըլա, մուավէնէթ անճադ քէնտիլերինտէն օլապիլէճէք իտի քի, պու խուսուստա պահս իտիլտիյի սըրատա, ժէտէօն.

— Պիր չարէյի խէլաս վար իսէ, օտա պիր դաչ եիւղ միլ տէնիզէ տայանաճադ պիր սէֆինէ եաբմադ տըր. Պոնատուանթօր եաբըլտըգտան սոնրա օտա եաբըլըր, տէտի.

Հարպէր. - Էօյլէ եա՛, Թապուրէ կիթտէյիմիզ կիպի Բոմթոյատա կիտէրիզ.

Պանգրոֆ. - Օլամաղ տէմէմ ամա, պու Թապուրէ կիթմէյէ պէնզէմէզ.

Ժէտէօն. - Մէճպուրի պիր սէպէպ օլուրսա Պոնատուանթօր իլէ Բոմթոյա կիթմէյէ գալգըշմա՞զմըսընըզ.

Պանգրոֆ. - Պէն հէր շէյէ գալգըշըրըմ, գօրդմաղ պիր ատէմ օլտուղումը պիլիրսինիզ.

Նապ. - Շուտա խաթըրտա օլսուն քի, շիմտի իչիմիզտէ պիր կէմիճի տահա վար, եանի էյըրթըն վար.

Պանգրոֆ. - Պագալըմ պիզիմիէ կիթմէյէ ըաղը օլմ՞ըրմը.

Ժէտէօն. - Ա՛յ, կիթմէ՞զ մի տէյօրսունըզ, տէմէք ըորտըն վաբօրը, էյըրթըն Թապուրտա իքէն կէլսէ կիթմէյէճէ՞ք մի իտի.

Սիյրօա. - Ֆօսթլարըմ, էյըրթընըն չու սօն զէմանլէրտէ ագբլտան մահրում օլտուղունը ունուտույօրսունըզ, լաքին մէսէլէ օրատա տէյիլ տիր, կէօրտիւյիւմիւզ խէլաս չարէլէրի արատընա, ըորտ կըլէնէրվանրն վաբօրընը տա գօյապիլիրիզ. ըորտ Թապուրէ կէլիպ էյըրթընը ալմազը վատ իթմիշ, միճազտթը քեաֆի

կէօրտիւյիւ կիպի, էլպէթթէ կէլէճէք տիր։

Ժէտէօն. - Հէմ եադընտա կէլիր տէրիմ, զիրա թէմամ օն իքի սէնէ օլմուշ տրր։

Սկյրօս. - Օ հալտէ պիզիմ վէ էյրրթընըն պուրատա պուլունտուզումրզը լօրտըն թապուրէ կէլտիյի վադրթ պիլմէսի իչին պիր թէշէպպիւստէ պուլունմալրյրզ։

Ժէտէօն. - Պուտա դօլայ, թապուրա կիտիպ գաբթան կրրանթրն ինչա վէ էյրրթընըն իգամէթ իթտիյի գուլիպէյէ պիր քեաղրտ պրրագմալը։

Պանդրօֆ. - Ֆագաթ պու մէվսիմտէ օրայա կիտիլէմէզ։

Սկյրօս. - Էվվէ՛թ, իչի իլք պահարա պրրագմալը։

Հարպէր. - Եա օ վագթա գատար լօրտըն վաքօրը կէլիրսէ։

Միւհէնտիս. - Լօրտ Կրլէնէրվան դրչ մէվսիմինտէ պուրալարա կէլմէզ։

Ժէտէօն. - Զաթէն թապուրէ կիթտիյիմիզտէ լօրտըն կէլիպ կէլմէտիյինի անլարրզ, էլպէթթէ պիր նրշանէ պուլուրուզ։

Միւհէնտիս. - Էվվէթ, պինաէն ալէյհ պէքլէմէմիզ իյճապ իտէր. էկէր լօրտ կէլիպ կիթմիշ իսէ, խէլաս չարէսինի սօնրա տիւշիւնիւրիւզ։

Մէսէլէ պէօյլէճէ հալլ օլունուպ էն եադրն սահիլէ կիտէպիլմէք իւզրէ պէօյիւք պիր կէմի ինչասընտան արթրգ պահս օլունմատը, եալընրզ դրչ կէլմէզտէն էվէլ Լինգօյն ատասընրն էթրաֆրընտա պիր սէյահաթ իճրասընա գարար վէրիլտի, զիրա հէնուզ ատանրն չրմալ վէ ղարպ ճիհէթլէրի մալիւմ տէյիլ իտի։

Ապրիլին օն ալթըսընտա հարաքէթէ գարար վէրիլտի, Պոնատուանթօր իւչ պէշ կիւն գատար տէվամ

իյլէյեճէք եօլճուլուգ խուսուսընտա հաղբրլանտը. Սիյրօս, Էյբրթընը ատախի պէրապէր ալմագ իսթէտի իսէ տէ, մէրդում գապուլտէն իմթինա իյլէտիյինտէն ավտէթէ գատար ժօք իլէ պէրապէր Կրանիթ Հաուզտա գալմասընը մինասիպ կէօրտիւլէր. Նիհայէթ Ապրիլին օն ալթընճը կիւնի Թօք իլէ պէրապէր կէմիյէ բաքիպ օլունտու։

Ատանըն մուհիթի տօգուզ միլ տարպէսինտէ օլուպ, պալօն լիմանընտան միւնթէհայի ճէնուպիսինէ գատար օլան մէսաֆէ իսէ եիրմի միլ իմթիտատ իյլէմէքտէ տիր. սինաէն ալէյհ միւնթէհայի ճէնուպիտէքի Ելան պուրնը տօլաշըլտըգը վագրթ կիճէ հուլուլ իթմիշ իտի. պուրալարը կիւնտիւզ կէօզիւ իլէ կէօրմէք, վէ ալէլխուսուս թէհլիքէտէն պէրի օրմագ իւզրէ սահիլտէն պիր ազ աչըգտա տէմիրլէտիլէր։

Պանդրօֆտան մատէ հէր քէս բահաթճա ույուտուլար. էրթէսի կիւն կէմիճի ալէսապահ Պօնատուանթօրա եօլ վերտի. բուզիկեար միւսաիտ օլտուղու ճիհէթլէ գբյրսըրա կիտիյօր իտի, վագթը ղէհէրտէ կէմի Շեբալէ նէհրինին մանսէպինէ վասըլ օլտու։

Ատանըն ճիհէթը ճէնուպէսի իլէ շըմալի արասընտա ասլա աղաճ վէ եէշիլլիքտէն էսէր պուլունմայըպ, սահիլ պաղալէթ թաշլարընտան միւրէքքէպ օլտուղու կիսլի, հէյէթը մէճմուասը, տիւնեանըն հիչ պիր թարաֆընտա կէօրիւլմէյէն պիր մէնզարէյի ղարիպէ վիճուտէ կէթիրմէքտէ իտի. Դօլօնլար, Ֆբրանգլին տաղընըն ղէրվէսինտէ իքէն, պուրալարընը էյի կէօրէմէմիշլէր իտի։

Դօլօնլար, քէմալի հայրէթլէ սահիլի թէշքիլ իտէն ղարիպ իւշ շէքլ գայալարը թէմաշա իթմէքտէ իքէն, Թօք ուլամայա պաշլամըշ իտի. միւհէնտիս, քէօրէյին

հայգըրմալարընը մահուտ գույուտաքի ուլայըշա պէն-
զէյերէ.ք, գարայա չըգմալարընը թավսիյէ իթտի. կէ-
մի միւմքին մէրթէպէ գայալարըն պիրինէ սօգուլտու,
ֆագաթ սահիլտէ հիչ պիր չէ.յ կէօրիւլմէտիյինտէն վէ
քէօբէյին ուլամասը քէսիլտիյինատէն, կէմի թէքրար
եօլունը տէվամէ պաշլատը։

Ագշամ իւզերի կէմի ատանըն ճիհէթը չըմալիսին-
տէ ուֆագ պիր գօյտա տէմիրլէտի, պուրատա գարա-
յա չըղմագ գօլայ օլտուղունտան, ժէտէօն իլէ Հարպէր
ավա կիտուպ, իբի սաաթ սօնրա պիր չօդ էօրտէ.ք վէ
սայըր դուշլարը համիլէն ավտէթ իթտիլէր։

Իրթէ կիւնիւ էօյլէտէն տէօրթ սաաթ էվվէլ, կէ-
միյէ Մանտիպօլ պուրնունա տօղրու եօլ վէրիլտի. ըուզ-
կեար կիթտիքճէ սէրթլէշիյօր իտի. վագթը զէհէրտէն
սօնրա քէօբէ.ք պալըղը քէօրֆէզի էօնիւնէ մուվասը-
լէթ իտիլտիյինտէ, Սիյրօս՝ Պանգրօֆա.

— Բէօրֆէզին աղըզլարընտա տէմիրլէյէմէ՞զմիսին,
տէյու սօրտու։

— Օլամաղ, ֆէնա հէվատա գարայա եադըն տէ-
միրլէմէ.ք գարայա տիւշմէ.ք տէմէ.ք տիր։

— Նասըլ իսթէրսէնիզ Պանգրօֆ, պիզ սանա
թապիյիզ։

— Ա՛հ, շու սահիլլէրատէ ֆէնէր պուլունսա նէ գա-
տար էյի օլուր իտի։

Հարպէր. – Էօյլէ եա, լաքին ֆայիտէ եօգ, պու
տէֆա միւհէնտիսիմիզ թէրէյէ չըգըպտա պիզէ աթէշ
եադամաղ։

ժէտէօն. – Հա՛, միւսիւ Սիյրօս էյի ադըմա կէլ-
տի. սիզէ պիր թէշէ.քքիւր պօրճլույուզ. զիրա սիզ օ
աթէշի եադմամըշ օլսա իտինիզ, ատայը պուլամաղ ի-
տի.ք։

Միւհէնտիս. - (Ղայէթ միւթէհայբը օլարադ.) Ա-թէ՞չ մի։

Պանդրոֆ. - Էվվէթ, Թապուրան կէլտիյիմիզ վագրթ սոն կիճէտե բէք շաշբրմբշ իտիք, պէրէքեաթ վէրսին քի Հոկտեմբերին Եիրմինճի կիճէսի Կըրանիթ Հաուզըն իսթիւնտե պիր աթէշ եադտընըզ տա, ատանըն եօլունը օ սայէտե պուլտուդ։

— Էվվէ՛թ, էվվէ՛թ, պունը էյի տիւշիւնմիւշ իտիմ։

Պիր գաչ տադրգա սոնրա միւհէնտիս պաշ թարաֆտա ժէտէօն իլէ եալընըզ գալարադ։

— ժէտէօն, տիւնեատե ղայէթ մալիւմ պիր շէյ վար իսէ, օտա պէնիմ Հոկտեմբերին Եիրմինճի կիճէսի Կըրանիթ Հաուզըն իւղէրինտէ, եախօտ ատանըն սայբը նօգթասընտա հիչ աթէշ եադմասըղըմ տըր, տէտի։

ժէտէօն իլէ Սիյրօս մէճհուլ պիր էլ թարաֆընտան եադբրմբշ օլան շու աթէշ մէսէլէսինէ պիր մանա վէրէմէյիպ, հէր իքիսի տէ տիւշիւնմէյէ պաշլասը. Լինգօլն ատասընտա մէճհուլ պիր էլ տայիմա իպրաղը ասար իյլէյօր իսի. ահէպա քի՞մ տիր, նէ՞ տիր. ժէտէօն, Թապուր ատասընտան կէլինտիյի կիճէ կէրէք քէնտիսի, վէ կէրէք արդատաշլարը պու աթէշի բայէլային կէօրմիւշլէր, վէ օ սայէտե եօլլարընը տիւզէլթմիշլէր իտի. պունը միւհէնտիս եաբմբշ տըր տէմիշլէր իսի. հալ պու քի շիմաի միւհէնտիս, պու իշտէն խոտպերի օրմատըղընը սէօյլէյօր, ահէպա պու քիմին էսէրի լութֆը տըր։

ժէտէօն, պիր չօգ միւլահազատէն սոնրա ատայա չընդելտըղը կիպի, արդատաշլարընը ատանըն հէր թարաֆընը թէհարրիյէ սէվգ իյլէմէյէ գարար վէրտի, օ

ադշամ ատանըն իւզերինտէ ասլա ամէշ էսէրի կէօրիւլմէտի. Պօնատուանթօր աչըգտա չալգանտը տուրտու։

Կիճէ էսմէքտէ օլան չիտտէթլի բուզկեար կիւնէչին տօղմասը իլէ պէրապէր պիր ազ խաֆիֆլէնտի. Պանգրօֆ եէլքէնի աչտը, քէմալի իհթիյաթ իլէ Մանտիպօլ պուրնունը տօլաշարագ քէօրֆէզէ կիրտի քի, պուրասը մէվատտը միւզապէյի մատէնիյէնին (լավա), սուրէթը ղարիպէտէ թէչէքքիւլինտէն վիճուտէ կէլմիշ ղայէթ կէնիշ պիր հավըզ իտի. Պանգրօֆ պունը կէօրիւնճէ.

— Իշթէ սիզէ պիր լիման քի, գօճա տօնանմալար պիլէ սըղապիլիր, տէտի։

Սիյրօս. - Պուրասը եանար տաղըն հիյնի իշթիալինտէ չըգըպ ադան իքի գօլ լավատան մէյտանէ կէլմիշ, հէր թալաֆընտան գաբանմըշ, վէ հէր բուզկեարտէն մէսուն օլմուշ տըր, ֆագաթ աճէպա սուլար տէրի՞ն մի։

Պանգրօֆ ըսգանտիլի գոյ վէրտի, ըսգանտիլ էլլի գուլաճա եադըն իքէն տիպէ տօղանմատան ադըպ կիտինճէ, Պանգրօֆ.

— Օհօ՛, ղըրհլըլարտա՝ կէլսին՝ քէմալի էմնիյէթ իւզրէ պարընապիլիրլէր, տէտի։

Սիյրօս. - Վադաա բէք տէրին, քէօրֆէզին վըղանիք օլտուղունա պագըլըրսա, տէնիզին տիպինտէ տէ ղարիպէլէր վար տըր տէրիմ, եանի տէրինլիյի հէր եէրտէ պիր աեյիլ տիր։

Հարպէր. - Խայր, էթրաֆ գայալարը քէսմէ օլմաղըլա, անլէրին տիպինտէ պիլէ պու գատար տէրինլիք պուլուրուզ ղանն իտէրիմ։

Ժէտէօն. - Հէրսի էյի ամմա քէօրֆէզին պիր էք-

սիյի վար, եանի ատանըն իչինէ կիրիլէճէք պիր եօլ, տիւզ պիր մահալ եօգ տըր, տէտի։

Վագաա քէօրֆէզի թէչքիլ իտէն գայալար իւզէ-րինտէ հիչ պիր կէչիտ կէօրիւնմէյօր իտի, հէր թարա-ֆը կէչիլմէզ գալա տիվարը կիպի օլուպ, կէմի՝ մէզքիւր գայալարա սիւրիւնէրէք կէչի վէրտի. Գօլօնլար այադ աթաճագ պիր տիւզկին եէր պիլէ կէօրմէտիլէր. արթըգ քէօրֆէզտէ պիր իշ գալմամըշ օլտուզունտան, վագթը զէհէրտէն իքի սաաթ սօնրա օլատան չըգտը-լար, սաաթ պէշտէ Պանգրօֆ սէլամէթ ատառընը տօ-լաշլադ Մէրսի նէհրինէ կիրուպ տէմիրլէտի։

Գօլօնլար Կըրանիթ Հաուզտան չըգալը իւչ կիւն օլմուշ իտի, էյըրթըն սահիլտէ պէքլէյօր իտի, ժօր, էֆէնտիլէրինի կէօրտիւյի կիպի ըղհարը պէշաշէթէ պաշլատը, պէօյլէճէ ատանըն հէր թարաֆը կէղիլիպ կէօրիւլէճէք պիր շէյ գալմատը, էկէր ատատա պիր ատէմ վար իսէ, եա Ֆարուսթ օրմանընտա, եախօտ Եըլանշէպիհ ճէզիրէսինտէ օլաճագ իտի։

Ժէտէօն, միհէնտիս իլէ պիր չօգ գօնուշտուգտան սօնրա ատատա զուհուր նիմա օլան զարիպ վագտալար հագգընտա արգատաշլարընըն, նազարը արգգաթընը ճէլպէ գարար վէրտիլէր. միհէնտիս Պօնատուանթօր իլէ կէզեր իքէն եագըլան աթէշ մէսէլէսինէ նադլը քէլամ իտերէք.

— Էյիճէ կէօրտիյունիզտէն էմի՞նմիսինիզ, սագըն վօլգանտան զուհուր իտէն պիր շուլէ, եախօտ ատարը թապիյէտէն պիր շէյ օլմասըկ, տէյինճէ, ժէտէօն.

— Խայր ա՛ ճանըմ, ինսան էլի իլէ եագըմըշ պիր աթէշ իտի, պունը Հարպէր տէ կէօրտիւ, Պանգրօֆ տա կէօրտիւ, պէն տէ կէօրտիւմ, տէտի։

Ապրիլին օն պէշինճի կիւնի Գօլօնլար մէնզարէյի

վասիյէ թէրէսինտէ թօբլանմըշլար իտի քի, Սիյրօս Սը-միթ սէօզէ պաշլայըպ։

— Արդատաշլար, ատատա զուհուրա կէլէն պիր թագրմ դարիպ վագաալար հագգընտա, նազարը տրգ-գաթընրգը ճէլպ իտէրէք սիզատէն ըէյ սօրմազա մէճ-պուրիյէթ կէօրիւյօրում, պու վագաալար ատէթա թապիաթտան խարիճ շէյլէր տիր։ ատատա կիզլի շէյ-լէր օլույօր, էկէր սիզէ սայաճաղրմ վագաալարա պի-րէր սէպէպ պուլամազսանրզ, ատամրզ էսրարէնկիզ վէ քիւրրէյի արզտան կիզլի օլաճադ տըր վէսսէլամ, տէտի։

Պանգրօֆ. - (Թիւթիւնինի սավուրարագ.) Սէօյ-լէյինիզ պագալրմ միւսիւ Սիյրօս։

Սիյրօս. - Բէք ալա, էվէլինտէն պաշլայալրմ, տէ-նիզէ տիւշտիւյիմ հալտէ նասրլ օլտուղու պիլինմէտէն, ղայդ օլտուղում եէրտէն բուպ միլ մէսաֆէտէ ատա տէրուինտէ պիր մաղարատա պուլունրշրմա պիր մա-նա վէրէպիլիյօրմուսընրզ։

Պանգրօֆ. - Պայկրն օլտուղունրզտան պիլմէյէ-րէք եիւրիւմիշ օլմալրսընրզ։

— Պու գապուլ օլունմազ, կէչէլիմ, օլտուղընրզ եէրտէն պէշ միլ ուղագտա պէնիմ պուլունտուղում մաղարայը թօր նասրլ պուլտու։

Հարպէր. - Բէօրէյին տիրայէթի...

Ժէտէօն. - Բէք թօհաֆ տիրայէթ, զիրա ֆուր-թունա շէտիտ վէ եաղմուր զիյատէ օլտուղու հալտէ, քէօրէք պիզիմ մաղարայա գուպ գուրու կէլտի։

Սիյրօս. - Պունը տա կէչէլիմ, կէօլտէ քէօրէք՝ Տօղնուգ իլէ պօղուշուր իքէն, տրշարը ատրլտրզը-նը, վէ Տօղնրզրն սուրէթը թէլէֆինի անլայապիլտի-նիզ մի։

Պանդրոֆ. – Պուրասը անլաչըլմազ, հէմ տօղնուղըն ճէրիհէսի տէ աճայիպ իտի։

Սիյրօս. – Պունը տա կէչէլիմ. գուրշուն թանէսինին Պէգարիտէ պուլունուշունը, գալա վուգուլնտէն սալա պիր էսէր հօգ իքէն սանտըղըն գարայա միւշմէսինի, Պոնատուանթօր իլէ կէզէր իքէն էյըրթընը իկսպար իտէն շիշէյի պուլտուղումուզը, պիզիմ սանտալըն թամ լուգումը վագթինտէ իրինի գօբարըպ տա օլտուղումուզ եէրէ կէլմէսինի, մայմունլարըն մէսքէնիմիզտէ տուրուր իքէն, պիրտէն պիրէ գօրգարագ աշաղը եուվարլանմասընը, սօնրա տա մէրտիվէնին սարգըտըլմասընը տա անլայապիլտինի՞զ մի. պունլարըն սալը սէպէպի նէ՞ տիր։

Սիյրօս Սըմիթ սալա ունութմայարագ ատատա զուհուրէ կէլէն վուգուաթը զարիպէյի պիրէր պիրէր պէյան իթմէսի իլէ, Նապ իլէ Հարպէր նէ տէյեճէքլէրինի շաշըրտըգլարը կիպի, Պանֆրոֆտա քէմալի թեհայիւր իլէ։

— Հագգընըզ վար միւսիւ Սիյրօս. պու իշի անլամագ բէք միւշկիւլ տիր։

Սիյրօս. – Տօսթլարըմ, շիմտի պիր վագտա տահա վար քի, պունը անլամագտա բէք զիյատէ կիւճ վէ միւշկիւլ օլտու։

— Հա՞նկըսը միւսիւ Սիյրօս։

— Թապուրտան կէլիր իքէն ատամըզտա աթէշ կէօրտիւնիզ տէյի՞լ մի։

— Էվվէթ։

— Կէօրտիյինիզտէն էմի՞նմիսինիզ։

— Նէ սանկիյէտէ սիզի կէօրիյօրում կիպի կէօրտիւմ։

— Հարպէր սէնտէ էմի՞նմիսին։

— Էվվեթ, բէք զկյատէ էմինիմ, հաթտա միւսիւ ժէտէօնտա կէօրտիւ։

Ժէտէօն. - Պէն տէրիմ քի աթէշ շէտիտ, հաթտա էլէքթրրիք ըշըղընա պէնզէյօր իտի։

Հարպէր. -Էվվեթ, էվվեթ, հէմ Կըրանիթ Հաուզըն իւզերինտէ իտի։

Սկյրոս. - Բէք ալա տօսթլարըմ, օ կիճէ նէ պէն վէ նէտէ նապ, ասլա աթէշ եագմատըգ։

Պանդրոֆ. - (Հայրէթ իլէ.) Եա՞գմատընըզ մը։

— Էվվեթ, պիզ Կըրանիթ Հաուզտան չըգմատան էկէր պիր աթէշ եանտը իսէ, օտա պիզիմ էլիմիզ իլէ տէյիլ տիր։

Պանդրոֆ, Հարպէր վէ Նապ բէք միւթէհայըր գալտըլար, օ կիճէ սահիլտէ աթէշ եագըլտըզընտան շիւպհէ օլունամազ. զիրա կէօզլէրի իլէ կէօրմիւշլէր իտի. էվվեթ շունտա պիր շէյ վար, հալլի դապիլսիզ պիր գուվվեթ Լինգօնտա հիւքմֆէրմա տըր. պու գուվվեթ՝ հէր նէ գատար Գօլօնլարա ֆայիտէլի իտի իսէ տէ, բէք զկյատէ մէրագլարընը թահրիք իտէյօր իտի։

Սկյրոս Սըմիթ, Թօր իլէ ժօբըն մահուտ գույու էթրաֆընտաքի հէյէճանլէրինիտէ տէրմիյան իտէրէք, պու գույուլը արատըզընը, ֆաղաթ պիր շէյ կէօրմէտիյինի իլավեթէն պէյան էյլէտի. պու միւքեալէմէտէն սոնրա Գօլօնլար իթթիֆագը արա իլէ ատանըն հէր թարաֆընը միւքէմմէլ սուրէթտէ կէզիպ արամալա գարար վէրտիլեր։

Մ՚այրս այընտա գըշ պաշլամըշ օլտուղունտան, Գօլօնլար գըշլըգ իշլեր իլէ մէշղուլ օլտուլար. Էյըրթըն, Սկյրոս Սըմիթին թէքլիֆի իլէ գըշ մէվսիմինի Կըրանիթ Հաուզտա կէչիրմէյէ մէճպուր օլտու իսէ

տէ, տայիմա մէյուս վէ միւքէտտեր օլարադ, Գօլօնլարըն էյլէնճէսինէ իշթիրադ իթմէյօր իտի։

Գօլօնլար ի չիւնճի տէֆա օլարադ Լինգօլնտա կէչիրիքլէրի շու գըշ մէվսիմինտէ Կըրանիթ Հաուզտան չըգմատըլար։

Գըշըն ճալիպը մէրադ պիր հատիսէ զուհուրա կէլմէտի, մայմուն իլէ քէօրէք պիլէ մահուտ գույունըն էթրաֆընտա տօլաշարադ ասարը հէյէճան կէօսթէրմէտիլէր, զիրա օ զարիպ վագաալար պիրտէն պիրէ միւնդաթի օլմուշ իտի, մամաֆիհ Գօլօնլար ատանըն հէր թարաֆընը թէտադրդ էյլէմէյի գաթիէն թասիմ էյլէմիշլէր իտի քի, մուհլիդ օլան պիր վագաանըն պու արալըդ զուհուրի իլէ, Գօլօնլարը չիմտիքի հալ օթասավվուրտան ալը գօյտու։

Շէօյլէ քի, Հոկտեմբերին օն ութինճի կիւնի Հարպէր, հէվանըն կիւզէլխինի կէօրէրէք, ճէմահիր գօյունըն թէքմիլ պիր ըէամինի ալմադ իսթէտի, ֆօթօկրաֆ մաքինասը Կըրանիթ Հաուզըն ըէնչէրէլէրինին պիրինէ գօնուլմուշ իտի. Հարպէր ըէսմի ալտըդտան սօնրա ամէլյաթընը իճրա էյլէմէք իւզրէ իքէն, տէնիզ իլէ հէվանըն նօգթէյի իլթիսաֆընտա ուֆադ պիր լէքէ կէօրտիւ. Հարպէր պու լէքէյի ճամտա զանն իտէրէք, բէրթավսըզ իլէ մուայէնէյէ գօյուլտուզու սըրատա, պիրտէն պիրէ պաղըրտը, ճամ էլինտէն ֆըրլայը վէրտի։

Հարպէր հէման միւհէնտիսին նէզտինէ գօշտու վէ ճամ իլէ բէրթավսըզը մումանիլէյհէ վէրէրէք.

— Շու նօգթայա պադընըզ, տէմէսի իլէ, Սիրօս մէղքիւր նօգթայը կէօղտէն կէչիրտի, պատէհու պէօյիւք տիւրպինի ալըպ բէնչէրէյէ գօշտու։

Միւհէնտիս տիւրպիւն իլէ ուֆուզ իւզէրինտէ

հէր թարաֆա պագտը, իշպու նօգթանըն կէօրիւնտիյի եէրոէ տուրարագ.

— Պիր կէմի կէլիյօր, տէտի։

Վագաա պիր կէմինին բուբա եէլքէն տալկալարը եարարագ կէլմէքտէ օլտուղու Լինգօլն ատասընտան կէօրիւնիւյօր իսի։

ԳԸՍՄԸ ՍԱԼԻՍ

ԱՏԱՏԱՔԻ ԷՍՐԱՐ

1

Միւհէնտիս իւէ Հարպէը, արդատաշլարընը պուլունտուգլարը եէրէ չըղբրբպ իշի անլաթարլար. Պանդրոֆ տիւրպինի ալբպ պադտրգտան սոնրա։

— Վադաա պիր կէմի կէլիյոր, տէտի, կէմիճիինին սէտասընտա ասասը մէմուունիյէթ կէօրիւնմէյոր իտի։

Գոլոնլար պիր չոգ վագրթ սաքին դալարադ պին տիւրլի ֆիքը, հէյէճան, վէ դորդու իլէ իւմիւտէ տիւչար օլտուլար. շիւպհէտէն վարէսթէ օլտուղու իւզրէ։ Գոլոնլարըն հալի, պիր թարաֆա տիւշիւպտէ տայիմա գրթաթը մէսքիւնէյէ կէչմէք արզուսընտա գալան, միւսթաղրադը սէֆալէթ օլան պիր թագրմ գազազէտելերէ գրյաս օլունամազ. զիրա Գոլոնլար հէր իսթէտիքլերինի պուլտուգտան պաշդա, պէշ արդատաշ քէմալի մուհապէթլէ էօմիւր սիւրմէյէ ալըշմըշ օլտուգլարընտան, ատայը թէրք իթմէք լազըմ կէլսէ պիլէ, պէլքի թէէսիւֆլէ իճրա իտէճէքլէր իտի։

Պանդրոֆ, արա սըրա տիւրպինի ալբպ բէնչերէյէ կէչմէքտէ, վէ ատանըն ճիհէթը շարգըսընտա եիրմի միլ դատար ուզադ օլան կէմիյէ պագմագտա իտի։

Գօլօնլար ատատա պուլունտուգլարընը հէնուզ կէմիյէ իշար իտէմէզլէր իտի. զիրա աթէշ եագսալար կէօրիւնմէյէճէյի, վէ թիւֆէնկ աթսալար իշիտիլէմէյէճէյի տէրքեար իտի։

Մամաֆիհ Ֆըրանգլին տաղը բէք եիւքսէք օլտուղու ճիհէթլէ, ատանընն՝ կէմիտէն կէօրիւլէճէյի մէմուլ իսէ տէ, ֆագաթ կէմի նիչին պուրայա օղրասընը. խարթալարտա պիլէ մէվգըը կէօսթէրիլմէմիշ օլան չու ատանընն եագընընտան կէչմէսի սըրֆ թէսատիւֆ տէյի՞լ մի տիր։ Պահրը Մուհիթին պու թարաֆլարընտա, եալընըզ թապուր ատասը վար քի, օտա Զէլանտը ճէտիտ վէ ճէզայիրի սայիրէյէ կիտէն պաշգա ատալարընն եօլունտան խարիճ տիր, հէր քէս պու եօլտա սիւալ իյրատ իյլէր իքէն, Հարպէր.

— Եա պու կէօրիւնէն կէմի Ֆընգան իսէ, տէտի։

Գարիյնի քիրամէ մալիւմ օլտուղու իւզրէ Ֆընգան, լորտ Կըլէնէրվանընն թէնէզզիւհ վաբօրը տըր քի, Էյըրթընն՝ անընլա թապուրէ պըրագըլմըշ, վէ լորտընն վատի մուճիպինճէ կէլիպ արամասը մուգարրէր պուլունմուշ իտի. իմտի թապուր ատասը, Լինգօլնատան բէք ուզագ օլմատըղընտան, օրայա կիտէն պիր կէմինին, եագընտան կէչմէսիտէ միւհթէմէլ ատտ օլունամազ իտի։

Կէմինին Ֆընգան օլուպ օլմատըղընը անլամագ իչին Էյըրթընընն ճէլպինէ գարար վէրիլիպ, Սիրօս չու թէլէկրաֆը չէքտի։

« Վագրթ զայ իթմէխիզին կէլինիզ »

Պիր գաչ սանիյէ սոնրա Էյըրթընն « Կէլիյօրում » տէյու ճէվապ վէրտի։

Գօլօնլար թէքրար կէմինին թէմաշասընա գոյուլտուլար. Էյըրթընն վագթը զէհերտէն տէօրթ սաաթ,

եանի չըղրըլտըղընտան պիր սաաթ սոնրա Կըրանիթ Հաուզա կէլէրէ.ք.

— Էմրինիզէ միւնթազըրըմ, տէտի։

Սիյրօս Սըմիթ միւթատը իւզրէ էյըրթընա էլինի ուզատարագ բէնչէրէնին եանընա կէօթիւրմէքլէ.

— Սիզի մուհիմմ պիր մատտէ իզին չաղըրտըգ տօսթում, աչըգտա պիր կէմի կէօրիւնիյօր, տէմէսի իլէ, էյըրթըն էվվէլ էմիրտէ սարարտը, պատէհու բէնչէրէյէ եագլըչըպ տիւրպին իլէ պագմագտա իքէն, Սիյրօս իլավէյի մէգալ պիրլէ.

— Պիզ շու կէմինին սիզի ալմագ իւզրէ պուրալարա կէլէն Տընգան օլտուղունը զանն իյլէյօրուզ, տէտի։

— Տընգա՞ն մը, պու գատար չարըգ հա՛։

Պու սէօզլէր էյըրթընըն աղզընտան զայրի իսթիյարի օլարագ չըդտը, վէ պաչը էօնիւնէ էյիլտի, պատէհու։

— Խա՛յր, խա՛յր, Տընգան օլամազ, տէյու իլավէ իթտի։

Միւհէնահս. — Պիր քէրրէ տըգդաթը պագընըզ չիւրհէմիզի հալ իտէլիմ։

— (Տիւրպիւն իլէ պագարագ.) Վագտա պիր կէմի ամա, Տընգան օլտուղունը զանն իթմէմ, չիւնքի Տընգան վարօր տըր, պունտա ասլա տիւման էսէրի եօգ։

— Պէլքի եալընըզ եէլքէնինի իսթիմալ իտիյօր, չիւնքի պուրասը արազիյի մէսքիւնէտէն պահտ օլուպ, պէօյլէ ուզագ եէրտէ քէօմիւրի թասարրուֆ իթմէ.ք լազըմ կէլիր։

— Ինթիմալ տըր, պիր ազ պէքլէյէլիմ էլպէթտէ անլարըզ։

Էյբրթը պունը տէտիքտէն սոնրա սալոնը պիր քէօշէսինէ չէքիլիպ սաքիթ գալտը, Գօլոնլար Եինէ կէմի հագգընտա օլան միւքեալէմէլէրինտէ տէվամ իթտիլէր, ֆագաթ Էյբրթը ասլա սէօզէ գարըշմատը։

Պու արալըգ կէմի էրէյիճէ եագլաշտը, Պըրիգ ուսուլի իւզրէ արմալանմըշ օլան սէֆինէ, Մալէզիյալը գուրսանլարը կէմիլէրինէ պէնզէմէտիյինտէն, միւհէնտիսին խէվֆինէ իշթիրաքէ լուզում եօգ իսի տէմէք տիր. կէմինին պիր աղ սոնրա Բէնչէ պուրնունը արգասընա կիաէճէյի անլաշըլտը. օ հալտէ կէմիյի սէյր իթմէք իչին պալօն լիմանընա կիթմէք լազըմ կէլիյօր իսի իսէ տէ, կիճէ հուլուլ իթմէք իւզրէ օլսուզունտան, պուտա միւշկիւլ օլաճագ իսի։

Միւհէնտիսին հըսսիյաթը միւնաքիսէսի իլէ պէրապէր աթէշ եագըլմաղա գարար վէրիլսի, հաթտա ժէտէօն.

—Էվվէ՛լթ, սէֆինէտէն՝ ատանը մէպքիւն օլսուզու մալիւմ օլմալը տըր. պէօյլէ պիր ֆըրսաթը գաչըրմագ համագաթլըգ տըր, տէտի իսէ տէ, պունատա հաճէթ գալմատը, զիրա պու էսնատէ կէմինին, խաթը հարաքէթինի տէյիշտիրիպ սիւրաթլէ ճէմահիր գօյունա տօղրու իլերլէտէյի կէօրիւլտիւ. հէնուզ օրթալըգ այտընլըգ օլտուզունտան, Էյբրթը տըգգաթլա պագտըգտան սոնրա.

—Խայր Տընգան տէյիլ տիր, տէտի։ Պանգրօֆ պիր տահա պագարագ չու մալիւմաթ խթիհսալ իտիլսի։

Կէլէն սէֆինէ իւչ տէօրթ եիւզ թօնէլաթօ ճէսամէթինտէ կիւզէլ, չըրբըլը, եիւքսէք տիրէքլի, վէ զարիֆ իսէ տէ, պանտէրասը սիյահ իսի։

Սիյահ պայրագ կէօրիւլտիւքտէն սոնրա արթըգ

կէմինին չիւպհէլի օլտուղու ֆարզ օլունսա պէճա իտի. ահէպա միւհէնտիսին հըսսըյաթը տօղրու՞ մը, կէլէն գուրսա՞ն կէմիսի մի տիր. ահէպա գըշ մէվսիմինտէ իսթիֆա էյլէմէք իւզրէ պիր լիմա՞ն մը արայօր. Գօլանլարը մէլճայի նամուսքեարանէլէրի ճանիլէրէ մէսքեա՞ն մը օլահաղ իտի։ Սէյրօսը չիւպհէսի արթարադ.

— Տօսթլա՛ըմ, պէլքի կէմի եալընըզ ատանը սէվահիլինի թէֆթիշ իտէճէք տիր, պինաէն ալէյհ մէնզարէյի վասիյէ իւզէրինտէքի տէյիրմէնին չարխը-նը սէօքիւպ էսէր պըրագմամալը։ Կըրանիթ Հաուզը ըէնչէրէլէրինի եաբրագլար արգասընտա սագլամալը, վէ պէօյլէճէ վիճուտիմիզի սէթը իթմէլիյիզ. աթէշլէրի տէ սէօնտիւրէլիմ քի, Լինգօլնտա ատէմ պուլունտուղունը գաթան անլայամասընլար, տէտի։

Հարպէր. - Պօնատուանթօրը նէ՞ եաբալըմ։

Պանգրօֆ. - Զէքտիրմէմիզ պալօն լիմանընտա էմին հալտէ տիր. խային հէրիֆլէր միւֆքին տէյիլ պուլամազլար։

Միւհէնտիսին էմիրլէրի տէրհալ իճրա օլունտու, ատալարընընն մէսքիւն օլտուղունը իֆհամ իտէճէք պիր-ճիւմլէ ասարը օրթատան գալտըրտըլար. քէզալիք ի-հթիյաթա ըայէթէն էսլահա վէ մուհիմմաթ հէման ա-լընահաղ պիր եէրէ վաղ օլունտու. պու իշլէր թէմա-մէն պիթտիյի կիպի, Սէյրօս Սըմիթ հէյէճանը պիր սէ-տա իլէ.

— Տօսթլա՛ըմ, էկէր պու սէֆիլ հէրիֆլէր ատա-յը իսթիլա իթմէք իսթէրլէրսէ, միւտաֆաա էյլէյէճէ-յիզ, տէյի՛լ մի, տէտի։

Ժէտէօն. - Էվվէ՛թ, հէմ լաղըմ կէլիրսէ հէր ֆէ-տայի ճան իտէճէյիզ։

Միւհէնտիս արդատաշլարընա էլինի ուղաթը, քէմալի մուխալիսէթլէ սրդտրլար, էյրրթրն պիր քէօշէտէ գալրպ արդատաշլարընա սօգուլմամշլ իտի. Սիյրօս Սրմիթ մէրդումրն ֆիքրինի անլայարադ.

— Սիղ նէ՞ եարաճադսընրդ, էյրրթրն, տէտիյինտէ, մէրդում.

— Վազիֆէմի, տէյերէք բէնչէրէնին եանընա կիտիպ, եարրագլարրն արասընտան կէմիյէ պագմայա պաշլատը։

Կիւնէշ ղուրուպ իտէրէք ուֆուգ եավաշ եավաշ գարարմայա պաշլատը. պու էսնատէ կէմի Կրրանիթ Հաուղրն գարշրսընտա սէքիզ միլ գատար ուղագտա պուլունույօր իտի. մամաֆիհ Գօլընլար հէլաք օլունճայա գատար միւտաֆաայա հապրը իտիլէր. աճէպա գուրսանլար չօգլո՞ւգ մը տրը, սիլահլարը միւքէմմէլ մի տիր, պունլարը նա՞սրլ անլամալը իտի։

Կիճէ օլտու, ատա վէ տէնիզի գօյու պիր գարանլրգ իսթիլա իթմիշ իտի. լուղկեար քեամիլէն տուրմուշ օլտուղունտան, ասլա պիր սէտա իշիտիլմէյօր իտի. պու արալրգ Պանգրօֆ.

— Բի՞մ պիլիր պէլքի մէլուն կէմի եօլունա տէվամ իտէրատ սապահլէյին հիչ պիր շէյ կէօրմէյիզ, տէտի։

Պանգրօֆրն պու սէօզիւնէ կիւյա ճէվապ իմիշ կիպի տէնիզ թարաֆընտա շէտիտ պիր ղիյա կէօրիւնտիւ, վէ միւթէադրպէն պիր թօք սէտասը իշիտիլտի. տէմէք կէմի հալա օրատա, իշինտէ տախի թօք վար իտի։

Պիր միլ գատար աչրգտա տուրմագտա օլան պըրիդ սէֆինէսինտէն պիր ղէնճիր սէտասը իշիտիլիպ, սէֆինէնին Կրրանիթ Հաուղ գարշրսընտա տէմիր աթմրշ օլտուղու անլաշրլրը։

2

Կէմինին տէմիրլէնմէսինտէն, էրթէսի կիւն գուրսանլարըն ուֆագ սանտալլար իլէ տրշարը չըգաճագլարընա շիւպհէ գալմատը. վագաա Գօլօնլար իպրաղը չէճաաթէ հագըր խսէլէր տէ, իհթիյաթը տավրանմայը մինասիպ կէօրտիւլէր. էկէր գուրսանլար եալընըզ սահիլ պօյունը կէզէրլէրսէ, Գօլօնլար վիճուտլէրինի խսֆա իտէպիլիրլէր իտի. պէլքի եալընըզ Մէրսի նէհրինտէն սու ալմադ իչին տրշարը չըգաճագլար իտի քի, օ հալտէ իչէրտէքի քէօբրիւլէրի, վէ չըմինէլէրին ըսլահաթընը կէօրէմէյէճէքլէր իտի.

Սկյրօս Սըմիթ շիմտի կէմինին սուրէթը միւտհիշէտէ միւսէլլահ օլտուղունը պիլիյօր իտի, կէմիտէքի թօբլարա ուֆագ թիւֆէնկլէր իլէ նասըլ մուգապէլէ օլունաճագ իտի, միւհէնտիս պունը իսթարտէն սօնրա.

— Մամանֆիհ մէվգըմըզ զարարսըզ տըր, տիւշմէն, սույրն ալթընտա գալան կէօլին մէճրասընը պուլամազ ա՛, Կըրանիթ Հաուզա չըգմասը տա ղայրի գապիլ տիր, տէմէսի իլէ, ժէտէօն.

— Աճէպա չօգլը՞գ մը պըրլար, մէսէլա օն օն իքի քիչի բատտէսինտէ օլուրլարսա հագլարընտան կէլիրկ, տէտիյի սըրատա, էյըրթըն իլէրլէյէրէք.

— Միսիւ Սկյրօս, սիղտէն պիր միւսատատ թալէպ իտէճէյիմ, կէմիյէ գատար կիտուպ թայիֆէլէրին ատէթինի վէ տէրէճէյի գուվվէթինի անլամագ իսթէյօրում տէյինճէ, Սկյրօս թէրէտտիւտ իլէ.

— Հայաթընըզը թէհլիքէյէ իլդա իթմիշ օլուրսունըզ, տէտի։

— Նի՞չին իթմէյիմ։

— Պու վազիֆէնիզին խարիճինտէ պիր շէյ տիր։

— Պէն վազիֆէմտէն խարիճ շէյլեր եաբմաղա մէճպուրըմ։

Ժէտէօն. - ՍանտաՀ իլէ մի կիտէճէքսինիզ։

— Խայր եիւզերէք կիտէճէյիմ։

Հարպէր. - Կէմի սահիլաէն պիր պուչուգ միլ դատալ ուզաղ տըր։

— Պէն էյի եիւզերիմ միւսիւ Հարպէր։

Էյըրթընըն իսրարը իւզերինէ միւհէնտիս թարաֆընտան թէքլիֆի գապուլ օլունտու իսէ տէ, Պանդրոֆ.

— Պէնտէ պէրապէր կէլիրիմ, տէտի։

Էյըրթըն. - (Շիտտէթլէ.) Տէմէք քի պէնտէն շիպհելէնիյօրսունըզ, (Եավաշ սէտա իլէ) հայֆաքի շիպհելէնմէյէ հադգը վար։

Սիյրօս. - Խայր, Պանդրոֆ սիզտէն շիպհելէնմէյօր, սիզ սէօզիւնիւ եանլըշ թէլադգը խլէտինիզ։

Պանդրոֆ. - Էվվէթ, պէն եալընըզ Սէլամէթ ատասընա դատար պէրապէր կէլմէք իսթէյօրում, պէլքի խապիս հէրիֆլէրին պիրիսի դարայա չըգմըշ տըր։ օ հալտէ միւտաֆաա ղըմընտա իքի քիչի լազըմ տըր։ էկէր չըգմըշ ատէմ եօդ իսէ պէն ատատա պէքլէրիմ, Էյըրթըն տա եալընըզճա կէմիյէ կիտէր։

Պէյլէճէ դարար վէրիլիպ Էյըրթըն իլէ Պանդրոֆ արդատաշլար իլէ պէրապէր սահիլէ էնտիլեր, Էյըրթըն տէնիզին պէրուտէթինէ տայանմադ իւզրէ սոյունուպ վիճուտինէ տօն եաղը սիւրտիւ, Պանդրոֆ իլէ Նապ սանտալը կէթիրտիլեր. Էյըրթըն վէ Պանդրոֆ սան-

տալա պինտիլէր, սաաթ օն պուչուդտա սանտալ կէօ-
ղէ կէօրիւնմէդ օլուպ Մէլամէթ ատասընա եանաչը.
Էյըրթըն սէսսիզ սէտասըզ տէնիզէ տալըպ կէմիյէ
տօղրու իլէրլէմէյէ պաշլաար, Պանդրօֆ իսէ պիր քէ-
նարէ սօգուլարադ Էյըրթընըն ավտէթինէ պէքլէյօր
իտի.

Էյըրթըն, եալըմ սաաթ սօնրա վիրուտինի քիմ-
սէյէ սէղտիրմէյէրէք կէմիյէ վասըլ օլտու, վէ հէ-
ման ղէնճիրինէ սարըլըպ պիր աղ թէնէֆֆիւս իյլէտի,
պատէհու պաշ թարաֆընա գատար եիւքսէլտի, օրա-
տա գուրումադ իւզրէ թայիֆէ չամաշըրլարը ասըմըշ
օլտուղունտան, Էյըրթըն այաղընա պիր բանթալօն կէ-
չիրտի, թայիֆէլէր հէնուզ ույումամըշ օլուպ գօնուշ-
մագտա վէ շարդը սէօյլէմէքտէ իտիլէր քի, Էյըրթըն
շու սէօղլէրի իշիթտի.

— Պիզիմ Պըրիդ հադրդաթէն էյի մալ տըր.

— Սէբիյրի բէք կիւզէլ կէմի տիր.

— Նօրֆօլդ կէմիճիլէրի արդասընա տիւշսիւնլէր,
թուրթապիլիրլէրսէ աշդ օլսուն.

— Եաշասըն գարթանըմըզ.

— Եաշասըն Պօպ Հարրույ.

Էյըրթըն շու միւքեալէմէյի իշիթտիյի վադըթ հա-
սըլ իյլէտիյի թէէսիւր նադապիլի թարիֆ տիր. զիրա
Պօպ Հարրույ իսմի, էվվէլճէ քէնտինին շէրիքի ճինա-
յէթի օլան ճէսուր կէմիճիլէրտէն պիր ճանինին օլտու-
ղունը իսթըրլամըշ իտի. սէֆինէնին թայիֆէսի պիր
թարաֆտան չադարադ եիւքսէք սէտա իլէ գօնուշ-
տուդլարընտան, աթիտէքի մալիումաթը ալտը.

Շէօյլէ քի էվվէլ էմիրտէ Սիբիյրինին թայիֆէլէրի
Նօրֆօլդ հաբսխանէսինտէն ֆիրար իթմիշ Ինկիլիզ ճա-
նիլէրինտէն միւրէքքէպ օլուպ, Պօպ Հարրույ ավէնէսի

իլէ պէրապէր պիր թագրիպ մահրէստէն ֆիրար իտէ-
րէք, Նորֆոլգ ատասը գարչըսընտա տուրան պիր կէ-
միյի զապթ վէ թայիֆէլէրինի թէլէֆ իթտիքտէն սոնրա
կէմիյի գուրսան սէֆինէսի իթմիշլէր, վէ պիր սէ-
նէտէն պէրի պահրը Մուհիթտէ իճրայի չէգավէթէ
պաշլամըշլար իտի. Էյըրթըն տախի մուգատտէմա պէյ-
լէ եաբմագ իսթէմիշ իտի, զանթէն Պոպ Հարրույ՝ Էյըր-
թընը բէք ալա թանըմագտա իտի։

Թայիֆէլէրին էքսէրիսի սէֆինէնին արգա թարա-
ֆընտա թօբլանմըշլար. պաղըլարը տախի կիւվէրթէ իւ-
զերինտէ եայըլմըշլար իտի։

Ֆէզալիք Էյըրթըն, գուրսան սէֆինէսինին Լինգօն
ատասընա սըրֆ թէսատիւֆ էսէրի օլարագ կէլմիշ օլ-
տուղունը անլատը. ֆիլ հագըգա գաբթան Պոպ Հար-
րույ, Սիյրօս Սըմիթին զանընը իւզրէ, զայրը մալիւմ պիր
մէվգըյա մուվասըլէթինտէն մէհնուն օլարագ, օրայը
թէֆթիշ, վէ լուզումը թագտիրինտէ էշեայի մէսրու-
գա սագլամագ վէ սէֆինէյի սըղըշտըրմագ իսթէմիշ
իտի։

Տէմէք Գօլօնլար պէօյիւք թէհլիքէտէ պուլունու-
յօրլար իտի. գուրսանլար գարայա չըգար չըգմազ իլք
իշլէրի Գօլօնլարը թէլէֆ իթմէք օլաճաղ իտի. Գօլօն-
լար իշին ֆիրար իթմէք տէ գապիլ տէյիլ իտի. կէմի
գուրսանլըղա կիթսէ պիլէ, հայտուտլարտան ատատա
պէշ օն քիշի գալաճագլարը տէրքեար տըր. պինաէն
ալէյհ պիլա թէրէտտիւտ պու ճանիլէրի հէլաք իթմէ-
լի, վէ պու խուսուստա հէր տիւրլիւ չարէյէ միւրա-
ճաաթ իյլէմէլի իտի։

Իշթէ Էյըրթըն պէօյլէ տիւշիւնիւպ անճագ պու-
նընն գապիլ օլուպ օլմայաճաղընը պիլմէք իւզրէ, կէմի-
տէքի ալաթը թախրիպիյէնին տէրէճէյի գուվվէթինի,

վէ թայիֆէլէրին ատէթինի անլամադ լաղըմ կէլիյօր իտի. Էյըրթընը կէմիյէ վիրուտինտէն պիր սաաթ սոնրա թայիֆէլէրտէն չօղու սըղմըշ, վէ կիւվէրթէտէ եանան ֆէնէրլէր տէ սէօնմիւշ օլտուղունտան, հիւքմֆէրմա օլան գարանլըգ սայէսինտէ սէֆինէնին պաշ կիւվէրթէսինէ չըգտը. Էյըրթը կիւվէրթէյի տէվր իտիպ, տէօրթ ատէտ միւքէմմէլ թօր պուլունտուղունը վէ պունլարը ուսուլը ճէտիտ իւզրէ արդատան տօյնա ճընատան օլտուղունը կէօրտիւ. Կէմինին կիւվէրթէսինտէ անճագ օն քիչի վար իտի իսէ տէ, միւթլագա ալթ գաթտա պաշգա թայիֆէլէր օլաճաղընա չիւպհէ օլունամազ իտի. զիրա Էյըրթը սէօղլէրինի տինլէյէրէք, կէմիտէ էլլի քիչի գատար օլտուգլարընը անլամըշ իտի.

Էյըրթը արթըգ կէրի տէօնիւպ պիլոտինի արդատաշլարընա սէօյլէմէք իւզրէ կէմինին պաշ թարաֆընա տօղրու իլէրլէտի. ֆագաթ վաղիֆէսինէն զիյատէ իշ կէօրմէք իսթէյէն պու ատէմին զիհնինէ զայէթ ճէսուրանէ պիր ֆիքիր կէլտի քի, պու ֆիքիր, հայաթընը ֆէտա իտէրէք ատա իլէ Դօլօնլարը գուրթարմագտան իպարէթ իտի, էլպէթտէ Սիյրօս Սըմիթ էլլի նէֆէր միւսէլլահ հայտուտլարա գարշը կէլէմէյէճէք իտի. պինատէն ալէյհ Դօլօնլար մահվ օլաճագլար իտի. օ հալտե քէնտինի գուրթարարագ, վէ ինսանը քեամիլ իտէն նամուսքեար ատէմլէրին հայաթընը, քէնտի հայաթընը ֆէտա իտէրէք գուրթարմագ ֆիքրինէ տիւշտիւ, ֆագլա օլարագ Էյըրթը «Շու կէմինին գուրսանլըգլա Լինդօլն գարշըսընա կէլմէսինէ սէպէպ պէնիմ, զիրա Պօպ Հարրույ գուրսանլըգ ֆիքրինի պէնատէն ալմըշ տըր, վէ նիհայէթ իւլ էմր նայիլի մագսատ օլարագ գուրսան ըէյիսի քէսիլիպ Լինդօլնա վասըլ օլմուշ

տը» տէյու տիւշիւնտիւ. Էյբրթը պու նօգթայը տիւշիւնտիւքճէ քէսպը տէհշէթ իլլէյուպ, հէման կէմիկի օլանճա թայիֆէսի իլէ պէրհէվա իթմէք, վէ քէնտիսէ պէրապէր մահվ օլմադ իսթէտի։

Էյբրթը պու ֆիքը իլէ պիլա թէրէտտիւտ պարութ անպարընա կիթմէք իւզրէ կիւվէրթէտէն աշաղը էնտի, թայիֆէլէր թէմամէն սրզմը ուզանմըշլար իտի. տիրէյին տիպինտէ պիր ֆէնէր եանը յօր, քէնարընտա տախի միւխթէլիֆ սիլահլար պուլունույօր իտի. Էյբրթը տօլու պիր ըէվօլվէր ալըպ պարութ անպարընա տօղրու իլերլէմէյէ պաշլատը, դաբու դաբայը օլմաղըլա Էյբրթը գուվվէթլի էլլերի իլէ քիլիտի գաղըրտը, քիլիտ գօբարադ գաբու աչըլտը... պու արալըգ Էյբրթընըն ումուզունա պիր էլ տօգունտը. գարանլըգտա ուզուն պօյլու վէ իրի վիճուտը օլտուղու կէօրիւլէն պիր ատէմ.

— Օրատա նէ՞ եաբըյօրսուն, տէյէրէք էլինտէքի ֆէնէրի Էյբրթընըն եիւզիւնէ թութտու, Էյբրթը կէրի աթըլտը, ֆէնէրին ղէյատը իլէ պու ատէմին Պօպ Հարրույ օլտուղունը թանըմըշ իսէ տէ, ֆադաթ Պօպ, Էյբրթընը էօլմիւշ զանն իտէրէք պիթթապի թէչիխ իտէմէտի. Պօպ, Էյբրթընը բանթալօնընտան թութուպ.

— Օրատա նէ՞ եաբըյօրսուն, տէյու թէքրար սորտու. Էյբրթը ճէվապ վէրմէքսիզին Պօպը չիտտէթլէ իթտի, կիւվէրթէյէ ֆըրլամադ իսթէտի, Էյբրթը էթրաֆընտա եըղըլը պարութ ֆըչըլարընա պիր աթէշ իթսէ մաթլուպ հասըլ օլուր իտի, լաքին զէվալը ատէմ մէյտան պուլամատը, չիւնքի Պօպ.

— Պուրայա գօշուն չօճուգլար, տէյու պաղըրմասը իլէ իքի իչ գուրսան ույանարադ Էյբրթընըն

իւզերինէ աթըլտըլար, ֆագաթ գուվվէթլի էյըրթըն անլէրին հիւճիւմինտէն գուրթուլարադ ըէվօլվէրինի իքի տէֆա աթէյլէտի, իքի գուրսան եէրէ եուվարլանտը, քէնտիսի տէ ումուզընտան պիր գուրսանըն սավուրտուղը բըշադ իլէ խաֆիֆճէ եարալանտը։

Պօպ, պարութ անպարընըն գաբուսընը գաբամըշ օլմաղըլա, էյըրթըն արթըդ ֆիքրինի իճրա իտէմէյուպ գաչմադ իսթէտի. լաքին ֆիրար գապը մի. մամաֆիհ էյըրթըն հէր շէյի կէօզէ ալտըրմըշ օլտուղունտան իքի աթէշ տահա իթտի, պունլարտան պիրի Պօպա թէսատիւֆլէ խաֆիֆճէ մէճրուհ իյլէտի, տիկէրի տէ պիր հայտուտ տահա եէրէ սէրտի, աթէշի միւթէագրպ էյըրթըն հէման կիւվէրթէ մէրտիվէնինէ տօղրու գօշմայա պաշլատը, օրատա պուլունան ֆէնէրի այաղը իլէ բարչալատը, վէ օրթալըդ ղիֆիր կիպի գարանլըդ իչինտէ գալտը։

Պու էսնատէ աչաղը իքի իւչ գուրսան էնիյօր իտի, էյըրթըն աթէշ իթտի, իչլէրինտէն պիրի մէրտիվէնտէն եուվարլանտը, տիկէրլէրի շաչըրարադ կիւվէրթէյէ գաչտըլար, էյըրթըն իքի ատըմտա կիւվէրթէյէ չըգտը. իքի սանիյէ սօնրա տախի պօղաղընա սարըլարադ քէնտինի պըրագմամադ իսթէյէն պիր գուրսանընկ եիւզիւնէ գարշը ըէվօլվէրինինին սօն գուրշունունը սավուրմասը իլէ տէնիզէ աթըլմասը պիր օլտու։

Էյըրթըն պիր գաչ գուլաճ աթար աթմազ տէնիզին սաթհընա եաղմուր կիպի գուրշուն եաղմայա պաշլատը. Պանդրօֆ սէլամէթ ատասընտան, տիկէրլէրի տէ շըմինէլէրտէն շու սիլահ սէտալարընը իչիթտիքլէրի վագրթ ֆէվգէլատէ էնտիշէյէ տիւշմիւշլէր, վէ թիւֆէնկլէր ումուզլարընտա հազըր պուլունմուշլար իտի։ Գօլօնլար, էյըրթընըն իտամ իտիլտիյինէ վէ

գուրսանլարըն տա կիճէնին գարանլըղընտան իսթիֆատէ իտէրէք ատայա հիւճիւմ իտէճէքլէրինէ շիւպհէ իթմէյօրլար իտի։

Գօլօնլար պու էնտիշէտէ իքէն եարը կիճէյի եարըմ սատթ կէշէրէք իքի քիշիյի համիլ օլան սանտալ սահիլէ եանաշտը. ճիւզվի ումուղընտան եարալը պուլունան էյըրթըն իլէ Պանդրօֆ, շըմինէլէրտէ պէքլէյէն տօսթլար թարաֆընտան քէմալի մուհապէթլէ տէրաղուշ իտիլտիլէր. էյըրթըն մալիւմիւմիզ օլան վագասյը անլատմադա պէրապէր, կէմիյի պէրհէվա իթմէք հադգընտաքի թասավվուրը մէրտանէսինի տախի կիզլէմէտի։

Մամաֆիհ իշ ադըրլաշմըշ իտի, գուրսանլար ատանըն մէսքիւն օլտուղունը անլամըշ օլմալարը իլէ հիւճիւմ իտէճէքլէրի աշիքեար իտի. ժէտէօն պունըն իւզէրինէ.

— Նէ՞ եաբալըմ, պիզ տէ ֆէտայի ճան իտէրիզ, տէտի։

Միւհէնտիս. - Միւնթազըր օլալըմ։

Պանդրօֆ. - Միւսիւ Սէյրօս, պիր թարիդը սէլամէթ կէօրմէյօրմուսը՞նըզ։

— Էվվէթ Պանդրօֆ։

— Նէ՞, էլի քիշիյէ դարշը ալթը քիշի օլտուղումուզ հալտէ տախի . . .

— Ալթը քիշիյիզ ամմա . . . ունուտույօ՞րմույըզ քի . . .

— Ֆիմի՞ ունուտույօրուզ։

— Էվէլա ինայէթը Բապպանիյէյի, սոնրա տա . . .

Միւհէնտիս սէօզիւնին ալթ թարաֆընը իքմալ իթմէտի։

3

Կիճէ հասիսէ զուհուր իթմէտէն կէչտի. Գոլօնլար չըմինէլէրտէն այրըլմայարադ սապահա դատար պէք-լէտիլէր, գուրսանլար թարաֆընտան դարայա չըգմադ իմարէլէրի կէօրիւնմէտիյի կիպի, թիւֆէնկ սէլէրի տէ քէսիլտի. սապահլէյին կէմի դաթը պիր սիս իչինտէ արդը վիճուտ իթմէքլէ, Միյրօս.

— Տօսթլարըմ, սիս թէմամէն զայիլ օլմազտան էվվէլ, եաբաճաղըմըզա պիր դարար վէրէլիմ, սիս պիդի անլէրին նաղարընտան սագլայօր, եաբտըղըմըզը ասլա սէղէմէղլէր, հէր պիրիմիզին էլինտէ պիր սիլահ պուլունուպ, պարութ իլէ գուրշունումըզ տախի չօգ օլտուզունտան աթէշ իթմէքտէն սադընմայաճաղըզ, պիզ թիւֆէնկ գուրշունընտան, կիւլլէտէն գօրգմայըզ, չինքի գայալար արդասընտան աթէշ իտէճէյիզ, Կըրանիթ Հաուզ թարաֆընտան ասլա աթէշ իթմէմէլիյիզ քի, օրանըն ֆարդընա վարըպ աթէշէ թութմասընլար, զիրա պիր դաչ կիւլլէ սավուրուրլարսա իդամէթկեահրմըզը ֆէնա հալտէ տիւչարը խասարաթ օլուր. լազըմ օլան մատտէ գուրսանլարըն միւմքին մէրթէպէ ատէթլերինի թէնգրս (պակսեցնել) իթմէք, վէ էլլերինէ տիւշմէմէք տիր. խիւլասայի քէլամ գուրսանլար դարայա չըգմադ իսթէտիքճէ, քէնտիմիզի կէօսթէրմէտէն միւտաֆաա իթմէլիյիզ, հէր պիրիմիզէ սէքիզ թանէ տիւշմէն իսապէթ իտիյօր, պու տիւշմէնլէր էօլտիւրիւլմէլի տիր.

Պու նութգտան սօնրա Նապ իլէ Պանգրօֆ Կըրա-

նիթ Հասուղտան քիւլլիւյէթլի մուհիմմաթ վէ ճէպիհանէ կէթիրտիլէր. պատէհու միհէնտիսին թէրթիպ իյլէտիյի հարպ բըլանը միճիպինճէ հարաքէթէ պաշլանըլար. չէոյլէ քի Սիյրոս Սըմիթ իլէ Հարպէր շըմինէլէրոտէ գալարըլար քի, օրատան Կըրանիթ Հասուզ էոնիւնտէքի սահիլ պոյունը միւտաֆաա իտէճէքլէր իտի։

Ժէտէօն Սիբէլլա իլէ Նապ, Մէրսի Նէհրի մանտէպինտէքի դայալար արասընտա կիղլէնտիլէր, էյըրթըն իլէ Պանդրոֆ տախի սանտալէ պինուպ Սէլամէթ ատասընա կէչտիլէր քի, օրատա այրը մէվգրտա պէքլէյէճէքլէր, վէ չայէտ Սէլամէթ ատասը տիւշմէն թարաֆընտան իսթիլա օլունուրսա, տէրհալ Լինդօնա կէլիպ էն գիյատէ թահսը թէհլիքէտէ օլան մահալէ չիթապան օլաճագլար իտի։

Թագըմլար միւտաֆաա նոգթալարընա տաղըլմաղտան էվվէլ հէր քէս պիր պիրինին էլինի սըգտը, պէշ տագըդա սոնրա հէր թագըմ ինթիհապ իտիլէն մահալի միւտաֆայա եէրլէշմիշ իտի։

Սաաթ սապահլէյին ալթը պուչուգտա կիւնէշին տօղմասը իլէ սիս տաղըլմայա պաշլայըպ, լէնկէրէնտաղը շէգավէթ օլան կէմինին՝ ատայա տօղրու չէվիրմիշ օլտուղու տէօրթ ատէտ թօբլար թէմամէն կէօրիւնտիւ. Սիյրոս Սըմիթին թախմինի իւզրէ ատայա պիր պուչուդ միլ դատար պահտ օլան կէմինին մէնհուս սիյահ պանտէրասը թէմէվվիւճ իտիյօր իտի. միհէնտիս տիւրպինի իլէ կէմինին կիւվէրթէսինտէ եիրմի դատար դուրսանլարըն տօլաշըղընը, վէ իչէրինտէն իքի դուրսանըն տիւրպինլէր իլէ ատայը թէֆթիշ իթմէքտէ օլտուգլարընը կէօրտիւ. ֆագաթ կէմիտէ էսէրը հարաքէթ կէօրիւլմէյօր իտի։

Հէր հալտէ Պօպ Հարրույ իլէ ավէնէսի, կիճէ կէ-միտէ վուգուա կէլէն հալի էյիճէ անլայամամբշլար, ճէպլխանէ գաբուսընը գըրան վէ իշլէրինտէն պէշ քի-շի թէլէֆ իտէն օ չըպլադ ատէմին տէնիզտէ վուրու-լուպ վուրուլմասըղընը պիլմէյօղլար իտի։ Գուրսան-լար էվվէլ էմիրտէ տտանընն մէսքիւն օլտուղունը ֆարղ իթմիշլէր իսէ տէ, սաքին օլանլար չօգլուգ մը տըր, տէյիլմի տիր. դուվվէյի միւտաֆաալէրի նէ հալտէ տիր, իշթէ Պօպ Հարրույ պունլարը տիւշիւնէրէք, ի-թիյաթա ըայէթէն ամէշէ պաշլամաղտան էվվէլ միւ-տաֆաալարընն տէրէճէյի դուվվէթինի քէշֆ իթմէք իսթէյօր իտի. հալ պու քի ատատա մէսքէնէ պէնղէր պիր շէյ կէօրէմէսիի կիպի, հիչ ատէմտէ կէօրիւն-մէյօր իտի։

Պիր պուչուգ սաաթ կէշի կէմիտէ ասարը խու-ռուճ կէօրիւնմէտի. անճագ սաաթ սէքիզտէ Գօլօնլար տէնիզէ պիր սանտալ էնտիրիլտիյինի կէօրտիւլէր. սան-տալտա եէտի քիշի օլուպ տէօրտիւ քիւրէքտէ, պիրի տիւմէնտէ, իքիսի էլլէրինտէ թիւֆէնկ օլարագ էթ-ռաֆը կէօղտէն կէչիրմէքտէ, վէ պիր թանէսիտէ էլին-տէքի ըսգանտիլ իլէ սույըն տէրինլիյինի էօյչմէքտէ իտի. պու հալտէն Պօպ Հարրույը միւմքին մէրթէպէ կէմիսինի ատայա եագլաշտըրմագ վէ էօյլէճէ ամէշէ պաշլամագ արղուսընտա պուլունտուղու անլաշըլըյօր իտի։

Սանտալ ատայա եագլաշըպ տուրտու. տիւմէնտէ պուլունան ատէմ եանաշաճագ մինասիպ պիր նօղթա արամագտա իքէն, պիրտէն պիրէ իքի թիւֆէնկ բաթ-լատը. Սէլամէթ ատասը դայալարը իւզէրինտէն ու-ֆագ պիր տիւման գալդը, տիւմէնճի իլէ ըսգանտիլ թութան գուրսանլար սանտալ տէրունինէ տէվրիլտի,

Էյլրթը՝ իլէ Պանգրօֆը՝ գուրչունը անը վահիտաէ հէտէֆէ խապէթ իթմիշ իտի։

Օ անտէ կէմիտէ չէտիա պիր ալէվ կէօրիւյտիւ, տիւման դապարտը վէ իրի պիր կիւլէ կէլիպ Սէլամէթ ատասը դայալարընա չարբարադ թաշլարը բարչալատը։ Էյլրթը՝ իլէ Պանգրօֆ եալընըզ դայալարը՝ գրրլտըղընը թէմաշա իլէ իքթիֆա իթտիլէր. սանտալտան պիր չօդ սկտայի հիատէթ իշիտիլտի, տիւմէնէ պաշդասը կէչտի վէ քիւրէքլէր թէքրար տէնիզէ տալտը. զանն օլունտուղու իւզրէ սանտալ կէմիյէ ավտէթ իտէճէք եէրտէ, ատաճըղը՝ պուրնունը տօլաշարադ գուրչուն մէնդիլինտէն գուրթուլմադ իչին օլանճա գուվվէթի պաղույէ վէրէրէք քիւրէք չէքտիքլէրի կէօրիւլտիւ։ Սանտալ՝ կէմինին թօբլարընա սըղընարադ Մէրսի տէրէսինէ տօղրուլտու։

Սանտալտաքիլէրին նիյէթի ատաճըդ իլէ Լինգօլը՝ ատասընտաքի պօղաղա կիրուպ, օրատա պուլունանլարը կէմինին կիւլէլէրի, եանի իքի աթէշ պէյնինտէ պըրադմադ իտի։ Եիրմի տագըդա սօնրա սանտալ Մէրսի էօնիւնէ կէլտի, պու արալըդ ատէնիզ եիքսէլէրէք սուլար չիտտէթլէ տէրէյէ տօղրու ճէրիյան իյլէտիյինտէն, սանտալը՝ կէօթիւրմէյէ պաշլատը, անը՝ վահիտաէ իքի թիւֆէնկ տահա բաթլատը. Ժէտէօն իլէ Նապլը՝ գուրչունլարընտան իքի քիչի տահա սանտալը՝ տէրունինէ տէվրիլտիլէր։

Կէմիտէն Մէրսի տէրէսի աղզընատա կիւլէ աթըլտը իսէ տէ, օրատա տախի թաշլար դօբարմադտան պաշդա նէթիճէ վէրմէտի. տէրունինտէ սաղ օլարադ իւչ քիչի գալմըշ օլան սանտալ ճէրիյանէ գաբըրմըշ օլտուղունտան, Սէլամէթ ատասը՝ իլէ Լինգօլն պէյնինտէքի պօղաղը՝ օդ կիպի կէչէրէք կէմիյէ տօղրու իլէր-

լէմէյ պաշլատը. միւհէնտիսին իթիխազ էյլէմէյի թէտպիրին նէ տէրէճէ մուվաֆըգ օլտուղու կէօրիւլսի։

Սանտալ կէմիյէ վասըլ օլտուղու սրրատա սէֆինէտէ տէհշէթ սէտալէրի իշիտիլսի. իւչ սէօրթ թօբ տահա աթըլտը քի, անլէրտէ սայըրլարը կիպի նէթիճէսիզ գալտը. կէմիտէն սանտալա տէրհալ օն իքի քիշի կիրտի. քէզալիք տէրունինտէ սէքիզ գուրսան պուլունան պիր սանտալ տահա էնտիրիլիպ, պիրիսի Սէլամէթ ատասընա, տիկէրիտէ Մէրսի նէհրի մանսէպինէ տօղրու իլէրլէմէյէ գօյուլտու։ Պանդրօֆ իլէ էյըրթըն, արթըդ մէվգըլարընտա տուրամայաճագլարընը անլայըպ, սանտալ մէնզիլի մագսատէ կէլիր կէլմէղ իքի աթէշ տահա իթտիլէր. սանտալըն իշէրիսի թէքրար գարըշտը. էյըրթըն իլէ Պանդրօֆ պէշ օն էլ սիլահ տահա ալթարադ հէման սանտալլարընա բաքիպէն պօղազը կէչտիլէր, վէ սէֆինէտէն կէլէն իքինճի սանտալ, ատանըն պուրնունը տօլաշմատան չըմինէլերէ տախիլ օլտուգլարը էսնատէ, գուրսանլարտա Սէլամէթ ատասընա չըգըպ հէր թարաֆը արանմաղա պաշլատըլար։

Իքինճի սանտալ Մէրսի մանսէպինէ վասըլ օլտուղունտա, օրատա իքի թիւֆէնկ տահա բաթլատը. իքի քիշի վուրուլտու. սանտալը տախի ադընթը գաբըպ դայալարա չարբարագ թուղ կիպի տաղըթտը. իշինտէքի սաղ գալան ալթը քիշի թիւֆէնկլէրինի ըսլաթմամագ իւզրէ պաշլարընտան եօգարը գալտըրըպ սույա աթըլտըլար, վէ քէմալի զահմէթլէ գարայա չըգըպ Սահիպսիզ պուրունա տօղրու քէմալի սիւրաթլա գօշմայա պաշլատըլար։

Սէլամէթ ատասընտա, էքսէրիսի եարալը օն իքի քիշի օլուպ, պունլարըն սանտալը եանլարընտա իտի.

չու հալտե Լինդօնտա ալթը դուրան պուլունոյօր. տէմէք տիր քի, Սահիպսիզ պուրունա տօղրու ֆիրար իթմիշլէր իտի. ֆագաթ մէնղարէյի վասիէ թէբէսի-նին քէօբրիւլէրի գալտրրրմրշ օլտուղունտան, Կրրանիթ Հաուղէ կիթմէլէրի միւմքին տէյիլ իտի.

Պու էնատէ դուրան կէմիսի տէմիրի իւղէրինտէ տէօնէրէք Սէլամէթ ատասընա եագլաշմադ արզուսընը կէօսթէրտի. ադընթը քէսիլմիշ օլմազըլա Պրրիդ գօ-լայլրգլա մանօվրա իտէպիլիպ պօղազա կիրմէսի միւհ-թէմէլ իտի. թամ պու սրրատա Սէլամէթ ատասըն-տաքի օն դուրան հէր թարաֆը կէզմիքտէն սօնրա Լինդօնա նազրը օլան սահիլէ կէլտիլէր. անը վահիտ-տէ բաթլայան չէշլանէլի թիւֆէնկլէրին թէքսիրի իլէ իշլէրինտէն իբիսի եէրէ սէրիլտի, տիկէրլէրի իսէ եէրտէ եաթան արգատաշլարընը պրրագրպ հէման սանտալա բագիպ օլարադ աչրլտրրար. Պանգրօֆ.

— Տիմէք դուրանլարընը սէքիղի կիթտի, տէտի.

Էյրրթընը. - Էֆէնտիլէր, իշ աղրրլաշը. կէմի հարաքէթ իթմէք իւզրէ տիր.

Պանգրօֆ. - Էվվէթ տէմիր ալրյօր, եէլքէնլէրի-նիտէ չէօզէյօր.

Գ.ադաա պիր աղ սօնրա Գօլօնլար կէմինին իլէր-լէտիլինի քէմալի թէքսիր իլէ կէօրիւյօրլար իտի. կէ-մինին թօբլարընա եագընտան մարուղ պուլունմադ՝ Գօլօնլար իչին բէք թէհլիքէլի իտի. Սիյրօս Սրմիթ պունը տիւշիւնէրէք պիր չարէ տրայօր իտի. Կրրանիթ Հաուղա չէքիլիպ օրատա այլար իլէ գալընսա (զիրա եէյէճէք իչէճէք պօլ տրր) տախի, դուրանլար ա-տատաքի միսթէմիրատթը թախրիպ, վէ նիհայէթ քէն-տիլէրինիտէ էսիր իտէճէքլէրի տէրքեար իտի.

Պու սրրատա կէմի Սէլամէթ ատասընա եագլաշ-

մը, վէ մէգիւր ատանը միւնթէհայի ճէնուպիսինէ տողրու իլերլէմէքտէ պուլունմուշ իտի. անլաշըլան Պօպ Հարրույ՝ շըմինէլերին էօնիւնէ գատար կիտուպ, թայիֆէսինին օնտա պիրինի թէլէֆ իտէն միւտաֆիլերէ կիւլէ իլէ մուգապէլէ իթմէք իսթէյօր իտի.

Գուրսան կէմիսի Սէլամէթ ատասընը ճէնուպ պուրնունը տօլաշարագ Մէրսինին գարշըսընա կէլտիյի սըրատա, Պանգրօֆ.

— Հայտուտլար կէլիյօր, տէյի պաղըրտը.

Պու էսնատէ նապ իլէ ժէտէօն տախի արգատաշլարընը եանընա կէլտիլէր. վագտա պիր դարարը գաթի վէրիլէճէք զէմանտէ, Գօլօնլարը հէր պիր ատատա պուլունմալարը էլզէմ իտի. զիրա կէմի՝ հէման պօղազա կիրմէք իւզրէ օլտուղունտան, արթըգ զայպ իտէճէք պիր սանիյէ եօգ իտի.

Գօլօնլար շըմինէլերէ չըդտըլար, վէ քէնտիլերինի կէօսթէրմէտէն իլերլէմէյէ պաշլատըլար. կիւլէ վէ թիւֆէնկ սէսլերի՝ կէմինին եագլաշտըղընը իշար իտիյօր իտի. Գօլօնլար՝ թօբ իլէ ժօրը՝ իքի կիւնտէն պէրու մահբուս օլտուղու պէօյիւք սալօնա կիրտիքլէրի սըրատա, կէմի՝ միւթթասըլ շըմինէլերտէքի միւտաֆաա նօգթալարընը թօբա թութմագտա, վէ գայա բարչալարը հէր թարաֆա սըչրամագտա իտի.

Սիյրօս Սըմիթին ըէյի իւզրէ բէնչէրէլէր եարրագալթընտա սէթը իտիլմիշ օլտուղունտան, Կըրանիթ Հաուզըն կէօրիւլէմէյէճէյի իւմիւտ օլունույօր իտի իսէ տէ, պախթէտէն գաբուտան պիր կիւլէ կիրիպ օրթա սալօնա կիրտիյի կիպի, Պանգրօֆ.

— Էյ վահ, եէրիմիզի էօյրէնտիլէր, պաղըրտը.

Ֆիլհագըգա Պօպ Հարրույ, իւզէրի տալլար իլէ մէսթուր գայալարա պիր գաչ կիւլէ աթմաղը իհթի-

յաթլէ մուվաֆբդ պուլմուշ օլմայը իսի քի, կիւլէէր պիր պիրինի թէագբպէ պաշլասը, վէ եաբրագլարը, տիվարը գօբարարագ գօճա պիր տէլիք աչտը։

Գօլօնլար, բէք միւթհիշ վազիյէթտէ պուլունույօրլար իսի, մէլճալէրի քէշֆ օլունմուշ իսի. դարշը կէլինմէզ կիւլէէր Կըրանիթ Հաուզըն գայալարընը թուզ կիպի տաղըտարագ հէր թարաֆա սաչը յօրլար իսի, պէնատէն ալէյհ հէման էսկի մէճրա տախիլինէ սըղընըպ, մէսքէնի նամուսքեարանէլէրինի հայտուտլարա պըրագմագտան պաշգա չարէ գալմամըշ իսի. ֆագաթ թամ պու արալըգ պիրտէն պիրէ տէհշէթլի պիր սէտա իշիտիլտի. վէ պու միւտհիշ սէտայը միւթէագբպ ճանխըրաշ հայգըրըշլար չըգտը։

Սիյրօս Սըմիթ իլէ ըէֆիդլէրի բէնշէրէյէ սէյիրթտիլէր. . . գուրսան կէմիսի, մուգավէմէթի զայրի գապիլ պիր միւտհիշ սու տիրէյինին թէէսսիրի իլէ հէվայէ եիւքսէլէրէք իքիյէ պէօլիւնտի, վէ օն սանիյէ զարֆընտա ճինայէթքեար թայիֆէսի իլէ պէրապէր զարդու նապէտիտ օլտու։

4

Գօլօնլար ալէլ աճէլէ աչաղա էնտիլէր, ժէտէօն քէմալի հայրէթլէ.

— Ճանըմ նէ՞ օլտու տէյու սորտուղունտա, միւհէնտիս չիտտէթ իլէ.

— Իշթէ պու տէֆա անլայաճաղըզ. . . տէտի։

— Նէ՞յի անլայաճաղըզ։

— Սոնրա սէօյլէրիմ. չիմտի մուհիմմ նօգթա՝ ճանիլէրին մահվ օլտուգլարընտա տըր։

Ճիւմլէսի պիրտէն սահիլէ գօշտուլար, սէֆինէտէն էսէր կէօրիւնմէյօր իտի, մամաֆիհ կէմինին պաթտըղը եէրտէ պօղաղ անճադ եէրմի այադ տէրինլիքտէ օլտուղունտան, տէնիզ ալչալտըղը կիպի հէր հալտէ թէքնէսի մէյտանէ չըգաճադ իտի. տէնիզին եիւղիւնտէ տիրէք բարչալարը դուշ դաֆէպէրի եիւզտիւյի կիպի, արա սըրա կէմինին անպար դարագլարընտան ֆըչըլար ֆըրլայարադ սաթհը պահրէ չըգըյօր իտի, ֆագաթ պունլար արասընտա կիւվէրթէ բարչալարը կիպի պիր չէյ կէօրիւնմէյօր իտի քի, պու տա սէֆինէնին մէմուլին ղայրի օլարադ պաղթէթէն ղարդ ու նապէտիտ օլմասընը, անլաչըմաղ պիր մուամմա հալինէ սոդմադտա իտի։

Պիր աղ սոնրա կէմիյէ մէրպութ օլան իքի տիրէք իբլէրինի գօրարըպ մէյտանէ չըգտըլար, Էյըրթըն իլէ Պանդրօֆ սանտալա բաքիպ օլարադ հէման էշեա թօրլամադ իսթէտիքլէրինտէ, ժէտէօն.

— Գարատա գալան ալթը գուրսանը ունուտույօրմուսունը՞ղ, տէտի. վագտա սանտալլարընըն բարալանմասը հասէպի իլէ Մէրսինին սահիլինէ չըգրպ սահիպսիզ պուրունա տօղրու ֆիլար իտէն ալթը հայտուտը ունութմադ քնարը ադիլ տէյիլ տիր. Գուրսանլարընն ֆիրար իթտիքլէրի թարաֆա պագտըլար իսէ տէ, հիչ պիր չէյ կէօրէմէտիլէր. պունլար միւթլադա կէմինին ղարդ օլտուղունը կէօրմիւշլէր, վէ ատա տախիլինէ դաչմըշլար իտի, լաքին Սկյրօս.

— Սոնրա անլէրիտէ տիւշինիւրիւղ, վագտա միւսելլահ օլմալարը հասէպի իլէ թէհլիքէլի իսէլէրտէ, անճադ ալթը քիչի տիր. ալթը քիչկէ մուդապիլ պիղտէ ալթըյըղ, տէտի։

Էյլրթը իլէ Պանդրոֆ սանտալա պինիպ սաթհը պահրտէ եիւզմէքտէ օլան տիրէքլէրի, եէլքէնլէրի, ֆըչըլարը, թավուդ դաֆէսլէրինի, ըէֆիդլէրի մուավէնէթի իլէ թօբլայրպ չըմինէլէրէ նագլ իթտիլէր. տէնիզին եիւզիւնտէ բէք ազ լէշ կէօրիւնիւյօր իտի քի, անլէրիտէ ադընթը աչըզա կէօթիւրմէքտէ իտի։

Պանդրոֆ, զարդ օլան սէֆինէյի թէքրար եիւզտիւրմէք ֆիքրինէ տիւշտիւ քի, էկէր պու գապիլ օլսա Գօլօնլարը վէթանէ ավտէթի տայիրէյի իմքեանէ կիրմիշ տէմէք օլուր իտի, ֆագաթ պու մէսէլէնին հալլի եանի թէքնէսինին մուայէնէսի իչին տէնիզին ալչալմասընը պէքլէմէք լազըմ կէլիյօր իտի, էշեա սահիլէ նագլ իտիլտիքտէն սօնրա, աճլըգտան պայըլմա տերէճէսինէ կէլմիշ օլան Գօլօնլար գում իւզէրինտէ թաամա օթուրտուլար, էսնայի թաամտա թապիյի գուրսան կէմիսինին զարդ օլմասընտան պահս իտիլիպ, Պանդրոֆ.

— Շու հալի թավսիֆ իչին սէօզ պուլմադ միւշկիւլ տիր, զիրա խայընլար թամ վագթինտէ պէրհէվա օլտուլար, եօգսա Կըրանիթ Հաուզ մահվ օլաճադ իտի, տէտի։

Ժէտէօն. — Պա՛նդրոֆ, սէն կէմինին նէտէն պէրհէվա օլտուղունը անլայապիլիյօ՞րմուսըն։

— Պունտա անլամայաճադ նէ՞ վար, պիզի տայիմա թօբա թուլթտուդլարը ճիհէթլէ, տըգդաթսըզլըգտան միւթլադա ճէպլիանէ անպարը աթէշ ալմըշ տըր։

Հարպէր. — Պէնիմ պիր շէյ նաղարը տըգդաթըմը ճէլլպ իտիյօր. ճէպլիանէ բաթլասա՝ սույրն իւզէրինտէ կիւվէրթէտէն գօբմուշ պիր չօդ թահտա բարչալարը պուլունուր իտի, հալ պու քի էոյլէ իմարէլէր կէօրիւնմէյօր։

Սիյրօս. - Պէնտէ պունտան տօլայը միւթէհայրը օլույօրում էվլատըմ, ֆադաթ կէմինին թէքնէսինի մուայէնէ իթթիֆիմիզտէ զարգընըն սէպէպինի անլարըզ։

Պանդրօֆ. - Էյ միւսիւ Սիյրօս, կէմիյի դարայա օթուրարադ պաթտը տէյի իտտաա իտէմէզսինիզ ա՛։

Նապ. - Նի՞չին օլմասընը, պէլքի պօղաղտա դայալար վար տըր։

Պանդրօֆ. - Պօղաղտա պաշրմ դատար թաշ եօդ տըր տէյի պաշրմը օրթայա դօյապիլիրիմ. միւսիւ Սիյրօս, հէլէ տօղրուսընը սէօյլէյինիզ, շու իշի տախի մահուտ հարիգալէրտէն ատտա իթմէյօ՞րմուսընըզ։

Սիյրօս Սըմիթ ճէվապ վէրմէտի, Նապ տախի.

— Պըրիդ պաթմաղտան էվվէլ պէօյիւք պիր տալկա իւզէրինտէ դալտըդտան սօնրա զարդ օլտու քի, պու տա թաճիւպէ շայան տըր զանն իտէրիմ։

Ժէտէօն. - Իսթէր դայնայա վուրսուն իսթէր բաթլասըն, զէմանընտա պաթտը վէ պիզտէ դուրթուլտուգ։

Պանդրօֆ. - Էօյլէ ամա մէսէլէ պուրատա տէյիլ, պէն միւսիւ Սիյրօսա սօրույօրում քի, պունտա հարիգիւլ ատէ պիր շէյ կէօրմէյօրլա՞ր մը։

Սիյրօս. - Պէն ֆիքրիր պէյան իտէմէմ, Պանդրօֆ։

Վադթը զէհէրտէն պիր պուշուդ սաաթ սօնրա Գօլօնլար, սանտալա պինիպ կէմինին եանընա կիթթիլէր. պու արալըդ կէմինին թէքնէսի մէյտանէ չըդմաղա պաշլատը. սէֆինէ եան իւսթիւ եաթմայըպ, սաֆրասընընն օյնամասընտան հասըլ օլան սըդլէթ իլէ տիրէքլէրինի դըրարդտան սօնրա, ատէթա պաշ աշաղը տէօնմիւշ, վէ օմուրկասը եօդարը կէլմիշ իտի քի, հէր հալտէ դաարը տերեատէ զուհուրա կէլէն վէ անլաշըլմայան շէյտիտ պիր դուվվէթին թահտը թէէսի-

րինտէ օլարադ տէօնմիւշ տիւր տէնիլէպիլիր իտի. Գօ-
լօնլար կէմինին էթրաֆը ինը տօլաշտըլար, տէնիզ ալ-
չալտըգճա թէքնէնին խասարը կէօրիւնիյօր իտի.

Կէմինին պաշ թարաֆը օմուրկանը իքի ճիհէթին-
տէն նէտի սէքիզ գատէմ արզընտա. սուրէթը միւտ-
հիշէտէ հէմ եիրմի գատէմ ճէսամէթտէ աչըլմըշ իտի.
պուրատա գարանմասը ղայրը գապիլ իքի տելիք աչըլ-
մըշ, իւզերինի սէթը իտէն պագըր գաբլամա ղայպ օլ-
մուշ, վէ էյրիլերի պիր պիրինէ բապթ իտէն տէմիր չը-
պըգլարտան էսէր գալմամըշ իտի.

Սուլար էնէրէք կէմինին իշէրիսի գըսմէն մէյտա-
նա չըգմըշ օլմաղըլա միւհէնտիսին թէքլիֆի իլէ էլ-
լերինտէ պալթա օլարադ աչըլմըշ տելիքլերտէն իշերի
կիրտիլեր. անպար հէր տիւրլիւ սանտըգլար իլէ տօ-
լու օլուպ, կէմի, սուտա աղ միւտտէթ գալմըշ օլ-
տուղունտան, սանտըգլարըն չօղու պօղուլմամըշ իտի.
Գօլօնլար քէմալի ղայրէթ վէ սիւրաթ իլէ իշինտէքի
էշեայը գարայա նագլ իթտիլեր. Սիյրօս Սըմիթ կէմի-
տէ հուսուլէ կէլէն խասարը ղարիպէյ քէմալի սիւ-
քիւթլէ պագմագտա իտի. սէֆինէնին օմուրկասը բար-
չալանտըղը կիպի, պաշ թարաֆ հէր թարաֆը տաղըլ-
մըշ, կիւյա կէմինին իշինէ միւտհիշ պիր կիւլլէ տիւշ-
միւշ տէ օրատա բաթլամըշ իտի.

Ճէպխանէ անպարընտա պիր չօգ կիւլլէ իլէ պէ-
բապէր եիրմի ֆըչը պարութ պուլտուլար. քէմալի իհ-
թիյաթլա գարայա նագլ իտիլէն պու ֆըչըլարըն տէ-
րունինտէ, թէնէքէտէն պիր ֆըչը տահա պուլունտու-
ղունտան թապիի ըսլանմամըշ իտի. պուրատա Պանգ-
ըօֆ, կէմինին ղարդ օլմասը ճէպխանէնին բաթլամա-
սընտան իլերի կէլմէտիյինի իյթիրաֆէ մէճպուր օլ-
տու.

Էսնայի թէհարրիյաթտա պիր դաշ սաաթ կէչմիշ տէնիզ եիւքսէլմէյէ պաշլամըշ օլտուղունտան, իչինտէքի էշեանըն պագըսընըն չըգարըլմասը պիղզարուր էրթէսի կիւնէ պըրագըլարագ եալընըզ իխրաճ օլունան սանտըգլարըն մուայէնէսինէ պաշլատըլար. պունլարըն չօղունտա գաթ գաթ հաղըր էլպիսէլէր վէ հէր պոյտան գունտուրալար վար իտի քի, արթըգ Գօլօնլարըն նէ գատար մէՀՀուն օլտուգլարը գօլայ անլաշըլապիլիր։

Ֆէզալիք սանտըգլար տէրունինտէն թիւթիւն բաքէթլէրի, սիլահլար, բըչագլար, թիւֆէնկլէր, մարանկօզ ալաթլարը, թավշան վէ տէմիրճի էտէվլաթը վէ հէր նէվտէն թօխումլար չըգընճա, Գօլօնլար «հուրրա» տէյու հայդըրմագտա իտիլէր. մամաֆիհ գուրսանլարտան ալթը քիչինին ատայա չըգմըշ օլտուգլարը տա, Գօլօնլարըն մուճիպի էնտիշէսի օլույօր իտի. պու մատտէ հագգընտա սօնրատան պիր գարար վէրիլմէք թաամիմ օլունտու. չիմտիլիք չըմինէլէրտէ սըրալանմըշ էշեանըն մուհաֆազասընա իթինա իտէրէք, օ կիճէ նէօվպէթ իլէ պէքլէնիլտի իսէ տէ, հայտուտլարտան հիչ պիր էսէր կէօրիւլմէյէրէք կիճէ կէչտի։

Իւշ կիւն միւթէմատիյէն կէմիտէքի էշեանըն իխրաճը, վէ անլէրին եէրլէշտիրիլմէսի իլէ կէչիրիլտի. էշեալար իլէ պէրապէր կէմինին քէրէսթէ, տէմիր ալաթ վէ սայիրէսիտէ չըգարըլտըղը կիպի, գումըն տախիլինէ կէօմիւլմիշ օլան սէֆինէնին զէնճիրի, տէմիրի վէ հաթտա տէօրթ գըթա թօբը տախի, էյըրթըն իլէ Պանգրօֆըն զայրէթի սայէսինտէ գարայա իխրաճ իտիլմիշ իտի։ Պու էնատէ չիտտէթլի պիր ըուզկեար էսմէյէ պաշլայըպ, պիր գաշ կիւն զարֆընտա կէմիյի քարչալայարագ էսէր պըրագմատը։

Կէմինին հանկը միլլէթտէն օլտուղունա տայրը էվրադը ըէսմիյէսինի միհէնտիս հէր թարաֆտա արամըշ իսէ տէ, պիր միմքին պուլամամըշ իտի։ Կէօրիւնիւշէ նաղարէն, Պօպ Հարրույ, սէֆինէնին սահիպլէրինի գաթլ իյլէտիյի կիպի, անլէրէ միթէալիդ էվրադը տախի մահվ իթմիշ իտի. մամաֆիհ էյըրթըն իլէ Պանգրօֆ սէֆինէնին շէքլինէ պագարագ, Ինկիլթէրա ինշաաթընտան օլտուղունը անլատըլար, ֆագաթ սէֆինէնին նասըլ զարդ օլտուղու պիր միմքին քէշֆ օլունամատը. հէլէքի Նապ՝ Դեկտեմբերին օթուղունճը կիւնիւ սահիլտէ կէզէր իքէն, օրթասընտան եարըլմըշ պիր տէմիր սիլինտիր պուլարադ, պու միշկիւլի հալլ իթմիշ իտի։ Տէմիր սիլինտիր կիւյա պիր գուվվէյի շէտիտէնին թահտընտա գալմըշ կիպի օրթասընտան եարըլմըշ եըրթըլմըշ իտի, Սիյրօս Սըմիթ սիլինտիրի տըդգաթլա մուայէնէ իթտիքատէն սոնրա.

— Տօսթլարըմ, խաթրընըզսա՞ մը տըր քի, կէմի զարդ օլմազտան էվվել սաթհը տէրեատէն եօգարը գալգըպ իքիյէ պէօլիւնտիւ, վէ եան իւզէրի տիւշէրէք պաթտը կիթտի։

— Էվվէթ։

— Կէմիյի գալտըրան սու տիրէյինին սէպէպի զուհուրի նէ օլտուղունը անլամադ խսթէյօ՞րմուսընըզ։

— Հա՛յ, հա՛յ։

— Էօյլէ իսէ պիլինիզ քի սու տիրէյինի մէյտանէ կէթիրէն վէ կէմիյի զարդ իտէն շու տէմիր բարչասը տըր։

— Պո՞ւ մը։

— Էվվէ՛թ, զիրա պու սիլինտիր ալթըլան թօրբիլտէն գալան տըր։

— Թօրբի՞լ մի։

— Էվվէթ ։

— Թօրբիլի քիմ գոյտու ։

— Պու խուսուստա պիր շէյ սէգյէյէպիլիրսէմ, օտա, պէն գոյմատըմ տէմէքտէն իպարէթ տիր. ֆագաթ օրայա վազ օլունմուշ իտի. պիզտէ տէհշէթլիւ թէէսիրինի կէօզիւմիւզ իլէ կէօրտիւք ։

5

Գուրսան կէմիսինին սուրէթը զարիպէտէ վուգու պուլան զարդը, թօրբիլին մէյտանէ չըգմասը իլէ անլաշըլմըշ իսէ տէ, ֆագաթ թօրբիլ՝ պօղազա ներէտէն կէլտի. պու մէսէլէտէն պահս օլունտուղու սըրատա, Սիյրոս.

— Արգատա՛շլար, ատայա պիզիմ կիպի տիւշմիւշ եախոտ թէրք օլունմուշ կիզլի պիր ատէմին վիճուտինտէն ալթըգ շիւպհէ իթմէք ճայիզ տէյիլ տիր. պիզէ բէք չօգ տէֆալէր մուավէնէթը հարիգիւլ ատէսի օլան պու ատէմ աճէպա քիմ տիր, պիզէ պու եօլտա խըտմէթ իտուպտա քիմ օլտուղունը սէթր իթմէքտէն մագսատը նէ՞ տիր, իշթէ պունու անլայամայօրում. հէլէ իթտիյի խըտմէթլերէ պագըլըրսա, էյլէ էլինտէ գուվվէյի շէտիտէսի օլմայանլարն եաբաճաղը իշ օլմատըղը պէրահէթէն կէօրիւլիւյօր. Էյրթընտա պիզիմ կիպի հայաթընը օնա պօրճլու տըր, զիրա պէնի պալօնտան տիշտիւքտէն սոնրա դուրթարտըղը կիպի, միւթլաքա պիր շիշէ տէրուՆինէ ղէվալըընն պուլունտուղու մահալի մուշիր քեաղըտը գոյուպ եօլումուզ իւզերինէ պըրադանտա օ տըր. էքսիյիմիզի միւհթէվի

օլարադ պուլտուղումուղ մահուտ սանտրղրտա օ պը-
րադմըշ տըր տէրիմ։ Թապուրտան կէլտիյինիզտէ կէօր-
տիյինիզ աթէշիտէ օ եադմըշ տըր. Պէդարիտէ պուլ-
տուղումուղ սաչմա թանէսիտէ օնըն թիւֆէնկինտէն
չըդմըշ տըր, դուրսան թէքնէսինի հէվայէ աթան
թօրբիլտէ անըն իշի տիր, էլ հասըլ ատատա անլայա-
մատըղըմըզ հէր նէ օլտու իսէ, հէր օ ատէմին իճրաա-
թընտան տըր. օ ատէմ, հէր քիմ օլուրսա օլսուն, ա-
նա դարշը մէտեուն օլտուղումուղ շիւքրանը իրայէ
իթմէլիյիզ. պու տէյնը շիւքրանիյէթի պիր կիւն թէ-
տիյէ իթմէլիյիզ։

Ծէտէօն. - Հագդընըղ վար միւսիւ Սիյրօս, պիզէ
մէնֆաաթը տօղանմըշ օլան պու կիղլի մախլուգըն է-
լինտէ, թապիաթըն խարիճինտէ պիր գուվվէթ վար,
Կըրանիթ Հաուզտաքի գույու սայէսինտէ սէօղէրիմիզի
տինլէյուպ նիյէթիմիզէ վագըֆ օլան աճէպա պու ա-
տէ՞մ մի տիր. աճէպա էյըրթըն հագդընտաքի մալիւ-
մաթը միւհթէվի շիշէյի տէնիզէ օ՞մը ատտը. աճէպա
թօբը կէօլտէն տըշարը աթըպ Ցօղնուղու հէլաք իյլէ-
յէն. վէ սիղի տալկալար արասընտան գուրթարանտա
աճէպա օ՞մը տըր. էկէր պունլարը պու կիղլի ատէմ
եարտը իսէ, եարբլան իշէր ինսան էլինտէն կէլիր
շէյլերտէն տէյիլ տիր. օ հալտէ գուվվէյի հարիդ իւլ
ատէյէ մալիք տիր, սու իչինտէ կէզէպիլիյօր տէմէք
լազըմ կէլիր։

Սիյրօս. - Կիղլի մախլուգըն պիր ատէմ օլտուղու
պէնճէ մուհագդադ իսէ տէ, հէնուզ ինսանլարըն քէշֆ
իտէմէտիյի գուվվէթլէրէ մալիք օլտուղունը տա թաս-
տիգ իտէրիմ. իշթէ էսրար պուրատա տըր, էկէր օ ա-
տէմի պուլուրսադ էսրարընտա անլարըղ, շիմտի մէ-
սելէ նէ՞ տիր պիլիյօ՞րմուսընըզ, քէնտինի կիղլէյէն ա-

տէմի արայալը՞մ մը, եօգսա արզուսընա միւթապաաթ իտէրէք. քէնարինի էօյրէնմէք իսթէմէյէլիմ մի։

Նապ. - Պէն տէրիմ. քի պու ատէմի նէ գատար արասագ պօշ տըր, զիրա. քէնտի նէ վազըթ իսթէրսէ օ վազըթ պուլապիլէճէյիզ։

Պանդրօֆ. - Էյի սէօյլէտին Նապ։ Օ գատար էհլի մէրագ օլմատըղըմ հալտէ շու ատէմին եիւզիւնիւ կէօրմէք իչին ատէթա պիր կէօզիւմիւ ֆէտայէ հազըրըմ. պանա կէլիյօր. քի պու ատէմ իրի վիճուտը, կիւզել, ուզուն սագալը վէ պէյազ սաչը տըր։

Սէյրօս. - Էյըրթըն, սիզ նէ՞ տէրսինիմ պագալը՞մ։

— Պու խուսուստա ըէյ վէրէմէմ, հէր եաբտըղընըզ էյի եաբըլմըշ տէմէք տիր, պէն հէր տիւրլի մուավէնէթէ հազըրըմ։

— Թէշէք.քիւր իտէրիմ ամա պիր ճէվապ վէրմէնիզ տահա մուվաֆըգ օլուր իտի։

— Էօյլէ իսէ արզ իտէյիմ. քի մէճհուլ վէլինիյմէթի պուլմագ իչին չօգ զայրէթ իթմէլիյիզ, պէլքի եալընըզ տըր, պէլքի խասթա տըր, պէլքի արդատաշ իսթէր. պէնիմ տէ օ ատէմէ գարշը տէտիյինիզ իւզրէ պէօյիւք տէյնը չիւքրանըմ վար, միւթլագա թապուրէ կէլերէք պէնի օրատա կէօրմիւշ, գուրթարըլաճագ պիր ատէմ պուլունտուղունը սիզէ իհսպատ իյլէմիշ տիր։ օ հալտէ անըն սայէսինտէ ատամ օլտուում տէմէք տիր, պունը ասլա ունութմամ։

— Գարար վէրիլսի տէմէք տիր, հէր թարաֆը արայաճաղըզ, ատատա կիրմէտիք տէլիք պըրագմայաճաղըզ, մէճհուլ վէլինիյմէթիմիզ պու խուսուստա էլպէթ պիզի ատֆվ իտէր։

Ատանըն թէհարրիյաթընա պաշլանմաղտան էվվէլ Գոլօնլար պիր գաչ կիւնլէր մէզրուաթլա մէշղուլ օլտուլար, միւխթէլիֆ սէպղէլէր թօրլանըպ տէրանպար իտիլտի, պատէհու գուրսան կէմիսինտէն չըգարտըգլարը չէլիք թօրլար, Կըրանիթ Հաուզըն գայալըղը ապրասընտա աչըլան մաղղալ տէլիքլէրինէ վաղ օլունտու, Սէյրօս Սըմիթ թօրլարը թէճրիւպէ զըմնընտա, պարութ եէրինէ բիյրօգսիլ իսթիմալ իթմէյէ գարար վէրտի. միւհէնտիս իհթիյաթա ըայէթէն պարութը իտարէ իլէ գուլլանմագ իսթէյօր իտի։

Ֆիլ հագըգա օ կիւն Գոլօնլարըն հուզուրընտա տէօրթ թօրբն թէճրիւպէսի իճրա իտիլտի. բըրօգսիլ իսթիմալ օլունան թօրլար չէտիտ սուրէթտէ բաթլատը, բըրօգսիլին պարութտան զիյատէ նաֆի օլտուղու կէօրիւլտիւ, Գոլօնլար մէմնուն օլտուլար։ Հէլէ Պանդրօֆ սէվինճ իլէ միւհէնտիսէ.

— Էյ միւսիւ Սէյրօս, պաթարեամըզա նէ տէրսինիզ, պահրը մուհիթին օլանճա գուրսանը պուրայա կէլսէ, միւսաատէմիզ օլմատըգճա հիչ պիրիսի գարայա չըգամազ, տէտի։

Սէյրօս. - Պանա գալըրսա օ թէճրիւպէյէ կիրիշմէսէք տահա էյի օլուր։

Պանդրօֆ. - Օ տէյիլ ամա մահուտ ալթը գուրսանը նէ եաբաճաղըզ, հայտուտլարը սէրպէսթճէ օրմանլարըմըզտա պըրադաճաֆմըյըզ, պունլար հագըգի ժաղար նէվինտէն օլմալարը իլէ, ժաղար կիպի տիւչարը մուամէլէ իթմէլիյիզ, եանի վիճուտլէրինի գալտըրմալըյըզ, նէ՞ տէրսինիզ Էյըրթըն։

Էյըրթըն ճէվապ վէրմէզտէն էվվէլ պիր աղ թէրէտտիւտ իթտի, միւհէնտիս Պանդրօֆըն պիլա թէէմմիւլ էյրատ էյլէտիյի չու սիւալէ թէէսիւֆ իթտի. Է-

յըրթըն ճէվապէն չու սէօզլէրի սէօյլէտիյի կիպի, Պանդրոֆ տախի միւթէէսիր օլտու։

— Միւսիւ Պանդրոֆ, պէն տէ օ ժաղարլէրտէնիմ, ճէվապ վէրմէյէ սէլահիյէթիմ եօդ տըր։

Էյըրթըն պու սէօզու սէօյլէյիպ եավաշճա եիւրիւյերէք թէպաիւտ իյլէտի։ Պանդրոֆ իսէ իշի անլայարադ։

— Պէն տէ նէ ահմադ իմիշիմ, մամաֆիհ Էյըրթընըն հէր սիւալէ ճէվապ վէրմէյէ սէլահիյէթի վար տըր, տէտի։

Ժէտէօն. - Շոդ ֆալի նիյաթը իւլվիյէսինէ տէլիլ տիր, քէտէրէնկիզ մազի հադդընտաքի հըսսիյաթընա բայէթ իթմէլիյիզ։

Պանդրոֆ. - Անլաշըլար միւսիւ Ժէտէօն, Էյըրթընը պէն սիզտէն զիյատէ սէվէրիմ, օնը միւքէտտէր իթմէքտէն իսէ հիչ լադըրտը իթմէմէյի տահա էվլա ատտ իտէրիմ, ֆագաթ շիմտի պուրասընը պըրագալըմ տա ասըլ մէսէլէյէ ինթիգալ իտէլիմ. պէնճէ հայտուտլարը ատատան չըդարմադ խուսուսընտա ասլա մէրհամէթ կէօսթէրմէմէլի տիր։

Սէյրօս. - Պիլա մէրհամէթ թաադիպէ պաշլամադտան էվվէլ, պիր տահա ասարը խըյանէթ կէօսթէրմէլէրինի պէքլէմէք իսթէմէզմիսինիզ։

— Օնլարըն եաբտըգլարը քեաֆի տէյիլ մի տիր։

— Պէյքի եաբտըգլարընա նատիմ վէ բէշիման օլուրլար։

— Բէք էյի, մատէմ քի ըէյիմէ մուխալիֆէթ իտիյորսունըզ, հայտէ պագալըմ շունլարա գարշը ուլուվը ճէնապ կէօսթէրէլիմ, Ալլահ վէրսէտէ եաբտըղըմըզա նատիմ օլմասադ։

Պիր չօդ միւզաքէրէտէն սոնրա Գօլօնլար գուրան-

լարա շու եօլտա մուամէլէ իթմէյէ դարար վէրտիլէր, եանի հիւճիւմ օլունմայըպ եալընըզ իհթիյաթլա տավրանըլաճադ իտի. մամաֆիհ մուդատտէմա սադընտրդլարը ճանավարլարտան պաշդա, շիմոիտե ալթը հայտուտտան իհթիրազ իթմէք լազըմ կէլիյօր իտի։

6

Գօլանլարըն էն պէօյիւք արզուլարը, արթըդ վիճուտինէ շիւպհէ օլմայըպ ատա տէրունինտէ կիզլէնմիշ պուլունան շախսը մէճհուլը պուլմադ, պունըն իչին վուգուա կէլէճէք թահարրիյաթ էսնասընտա հայտուտլարը տա էլտէ իթմէք, անլէրին ինթիխապ իյլէտիքլերի մէլճայը կէօրմէք վէ նէ սուրէթտէ եաշատըդլարընը անլամադտան իպարէթ իտի։

Սիյրօս Սըմիթ տէրհալ եօլա չըգմադ իսթէյօր իտի իսէ տէ, պէօյլէ ուզունճա եօլա կիթմէք իչին լազըմ կէլէն մէքիւլաթ, ալաթ ու էտէվաթ վէ էսլիհա թաչըեաճադ օլան օնաղալարտէն պիրինին այաղը ճիւզվի մէճրուհ օլտուղունտան, զարուրի հարաքէթ պիր հաֆթա դատար թէէթիր իտիլտի. պու ըգլըմտա նոյեմբեր այը՝ յունիս այընա մուդապիլ օլմաղըլա, թամ եազ մէվսիմի տէմէք օլուպ, էն ուզուն կիւնլէր հուլուլ իթտի քի, հէման քէշթ ու կիւզար մէվսիմի ատտ օլունուր։

Տօդուզ կիւն զարֆընտա մէնղարէյի վասիյէ թէբէսինտէքի իշլերին արդասը ալընաճադ իտի. աղըլտաքի հայվանլարտա միւհթաճը խըտմէթ օլտուղունտան, էյըրթընըն օրայա կէօնտէրիլմէսինէ դարար վէրիլտի։

մէրգում աղբլտա իքի կիւն գալաճագ վէ հայվանլարը ինթիյաճընը թէմամէն թէտարիք իտէճէք իտի։ էնայի հարաքէթտէ Սիյրօս Սըմիթ, Էյբրթընա։

— Եանընրզա ատէմ գաթալը՛մ մը, ատամըզ էվվէլքի կիպի էմին տէյիլ տիր, տէտի։ Ֆագաթ Էյբրթըն պունըն պէյհուտէ օլտուղունը, քէնտինին պիր չէյտէն գօրդմատըղընը ճէվապէն տէրմիյան իլէ, չայէտ աղբլտա եախօտ ճիվարընտա պիր վագտա զուհուրա կէլիրսէ, տէրհալ թէլէկրաֆ իլէ խապէր վէրէճէյինի պէյան իթտիքտէն սօնրա, այրն տօգուզունճու կիւնիւ Էյբրթըն արապայա պիր թէք օղանա գօշուպ աղբլա կիթտի, վէ իքի սաաթ սօնրա հէր շէյի եէրլի եէրինտէ պուլունտուղունա տայբը թէլէկրաֆ վէրտի։

Մուրուր իտէն իքի կիւն զարֆընտա Սիյրօս Սըմիթ, Գօլօնլարը թէմամէն թահտը մաւհաֆազատէ պուլունտուրմագ ազմինէ տիւշիւպ իշէ պաշլատը։ պու թէշէպպիւս տախի Կըրանթ կէօլիւնին ճէնուպ թարաֆընտաքի ուճընտա վագը էսկի մէճրայը պիւսպիւթիւն սուլար ալթընտա պըրագմագտան իպարէթ օլտու քի, նուզուլ վէ սուգութ մաքինասը պիր տէֆա չէքիլտիքտէն սօնրա, Կըրանիթ Հաուզ՝ քիւլլիւյէն թահտը էմնիյէթտէ գալարագ, հիչ պիր թարաֆտան հիւճիւմ նագաղիլ օլույօր իտի։

Պու իշ պիթտիքտէն սօնրա Պանդրօֆ, Պալօն լիմանընա կիտուպ Պօնատուանթօրը կէօրմէք արզուսընա տիւշտիւ։ Պանդրօֆ՝ կէմինին հայտուտլար էլինէ կէչտիյինի իհթիմալտէն ատտ իտուպ զիյատէսի իլէ մէրագ իտիյօր իտի։ պինաէն ալէյհ Պանդրօֆ, ժէտէօն վէ Հարպէր կիւնտիւզ թաամընը իթտիքտէն սօնրա եօլա չըգտըլար։ ճիւմլէսիտէ սուրէթը միւքէմմէլէտէ միւսէլլահ իտիլէր։

Նապ՝ պունլարը Մէրսի տէրէսինէ գատար կէօթիւրիւպ անլէր կէչտիքտէն սօնրա քէօբրիւյի գալտըրտը, արալարընտաքի գարար միւճիւպինճէ ավտէթտէ պիր սիլահ աթաճադլար. Նապ տախի կէլիպ քէօբրիւյի էնտիրէճէք իտի։

Իւչ արգատաշ տօղրու եօլտան իլէրլէմէյէ պաշլատըլար. Կըրանիթ Հաուզ իլէ Պարօն լիմանը արասը անճադ իւչ պուչուդ միլ բատտէսինտէ իսէ տէ, Պանդրօֆ վէ ըէֆիդի պու մէսաֆէնին գաթի զէմանընտա թէմամ իքի սաաթ կէչիրտիլէր. զիրա եօլտա կիտէր իքէն հէր թարաֆը արայըպ հայտուտլարտան պուլմագ իսթէյօրլար իտի, լաքին հիչ պիր էսէր կէօրիւլմէտի։

Պալօն լիմանընա կէլինտիյի կիպի, Պանդրօֆ՝ Պօնատուանթօրըն բաքիտ սուտա տուրտուղունը քէմալի մէմնունիյէթլէ կէօրիւպ.

— Հայտուտլար պուրայա կէլմէմիշ, զաթէն զէհիրլի եըլանլար օթ արասընտա կէզէր, օնլարտա միւթվագա Ֆարուսթ օրմանընտա տըր, տէտի։

Հարպէր. - Կէլմէտիքլէրի էյի օլմուշ, էկէր կէմիյի պուլսա իտիլէր, պէրապէր կէօթիւրիւրլէր իտի. պիզտէ Թապուր ատասընա կիտէմէզ իտիք։

Ժէտէօն. - Վագաա Թապուրէ կիտուպ էյըրթընըն պուրատա օլտուղունը վէ պուրանըն մէվգըընը մուշիր պիր քեաղըտ պըրագմագ լազըմ տըր։

Պանդրօֆ. - Միւսիւ Սիրէլլա, կէմի տայիմա հարաքէթէ հաղըր տըր, նէ վագըթ իսթէնիրսէ կիտէրիզ։

— Ատատաքի թէհարրիյաթ պիթտիյի կիպի Թապուրէ կիթմէք զէմանը կէլմիշ տէմէք տիր, շուրասը տա խաթրըտա օլսուն քի, համիմիզ օլան շախսը մէճհուլ, Լինգօլն իլէ Թապուր հագգընտա պիզտէն զիյա-

տէ մալիւմաթ սահիպի տիր. օ հալտէ լօրտըն վաքօրը ավտէթ իտէճէյինի տէ պիլիր։

— Լաքին նէ՞ զարիպ հալ, չու ատէմ պիզի թանըրը տա պիզ օնը թանըմայալըմ, էկէ գաղազէտէ իսէ, նի՞չին քէնտիսինի կիզլէյօր, պիզ նամուլը ատէմլէրիզ, նամուսլը ատէմիէրին ըէֆաղաթընտա օլմադ ֆէնա պիր չէյ տէյիլ տիր. աճէպա Լինդօնա արզուլի մախսուսը՞ իլէ մի կէլտի. իսթէտիյի վադըթ ատատան կիտէպիլի՞ր մի. հալա պուրատա՞ մը տըր, եօգսա ազիմէթ էյլէտի՞ մի։

Ուչ արգատաշ պէօյլէճէ գօնուշարագ կէմիյէ բաքիպ օլտուլար. Պանդրօֆ՝ իւզէրինէ հալաթ սարըլը օլան ուֆագ պապայը մուայէնէ իտէր իքէն, պիրտէն պիրէ.

— Օ՛, պու նէ՛, իշթէ ադըլ էրմէզ պիր չէյ տահա։

— Նէ՞ վար Պանդրօֆ։

— Շու վար քի հալաթտաքի տիւյմէյի պէն եաբմատըմ։

Ժէտէօն. - Սիզ եա՞բմատընըզ մը, նէ՞ տէմէք...

Պանդրօֆ. - (Կէմիյի սահիպէ բապթ իտէն իրի կէօսթէրէրէք.) Խայր, պէն եաբմատըմ, պու ատի տիւյիւմ տիր, հալ պու քի տահա սաղլամ վէ սըզը օլսուն տէյի տայիմա կէմիճի տիւյիւմի վուրուրում։

— Պէլքի ալտանմըշընըզ տըր Պանդրօֆ։

— Խա՛յր, պէնիմ էլիմ ալըշըդ տըր, գապիլ տէյիլ պաշդա տիւյիւմ վուրմամ։

— Տէմէք գուրսանլար պուրայա կէլմիշլէր։

— Օրասընը պիլմէմ, ֆագաթ Պօնատուանթօրըն հալաթը չէօզիւլմիւշ տիր։ Հա՛, իշթէ պիր ալամէթ տահա, տէմիրտէ ալընմըշ, զիրա պէն տէմիրի ալոր-

ղըմ վագըթ, տէմիր տէլիյինին իւզէրինի դաբատըմ. հալ պու քի չիմոի աչըգ տըր։

— Լաքին հայտուտլարըն էլինէ տիւշմիւշ օլսա, հէրիֆլէր ֆիրար իթմէք իւզրէ գուլանըրլար իտի։

— Հէր նէ տէ օլսա, կէմինին տէմիրի ալընըպ եօլա չըգտըղընը, իսմիմին Պանգրօֆ օլտուղունը պիլիր կիպի պիլիրիմ։

Ժէտէօն. — Կէմինին աչըգլարտա կիթտիյինի կէօրմէ՞ղ մի իտիք։

— Պէլքի կէճէ հարաքէթ իթտի իսէ, իքի սաաթ կէչտիյի կիպի կէօղտէն նիհան օլուր։

Իւչ արդատաշ չէքտիրմէյի Կըրանիթ Հաուզըն էօնիւնէ կէթիրմէյի տիւշիւնտիւլէր իսէ տէ, պաղը իհթիյաթա մէպնի պունըն իճրասընը թէհարրիյաթտէն ավտէթ իթտիքտէն սոնրայա պըրագտըլար. պատէհու Կըրանիթ Հաուզա ավտէթ իտուպ դարարլարընը Սիյրոսա անլաթտըլար քի, մումահիլէյհ տախի պունը մինասիպ պուլտու։

Ադշամ իւսթիւ աղըլա պիր թէլէկրաֆ չէքիպ, նապըն մէնզարէյի վասիյէ թէբէսի խարիճինտէ պէսլէմէք իսթէտիյի քէչիլէրին պէրապէր կէթիրմէսինի էյըրթընա ըէճա իթտիլէր. ֆագաթ նէ՝ զարիպ հալ, էյըրթըն միթատընըն խիլաֆընա օլարագ թէլէկրաֆլա ճէվապ վէրմէտի. վագտա միհէնտիս պունտան միթէհայըր օլտու իսէ տէ, պէլքի էյըրթըն, Կըրանիթ Հաուզա կէլմէք իւզրէ եօլա չըգմըշ տըր տէտի. զիրա կիտէլի էքի կիւն կէչմիշ վէ գարար մուճիպինճէ իւչիւնճի կիւնի ալէսսապահ ավտէթի մուդարրէր պուլունմուշ իտի։

Գօլօնլար, էյըրթընըն կէլմէսինէ միւնթազըր օլտուլար. ադշամ օլտու, հալա էյըրթընտան էսէր կէօ-

ըիւնմէտի, տէրհալ թէլէկրաֆ չէքիպ ճէվապ իսթէ-տիլէր. ֆագաթ եինէ թէլէկրաֆա ճէվապ վէրիլմէտի. Գօլօնլարըն էնտիշէսի արթմայա պաշլատը, աճապանէ՞ օլտու, էյբրթըն աղըլտա տէյիլ իսէ նէ՞ըէտէ տիր, էսի՞ր մի տիւշտի, իշի անլամադ իշին աղըլա կիտուպ կիթմէմէք մէսէլէսի մէվգըյը միւղաքէրէյէ գօնուլ-տուղունտա, Հարպէր.

— Պէլբի թէլէկրաֆ տիրէքչէրինտէ պիր պօղուդ-լուգ. վար, տէտի։

Ժէտէօն. – Օլապիլիր ա՛։

Սկյրօս. – Եարընա գատար պէքլէյէլիմ, պէլբի թէլէկրաֆիմըզը ալմամըշ տըր, եախօտ չէքմիշ տիր տէ պիզ ալամատըզ։

Գօլօնլար, օ կիճէ թարիֆի ղայրի գապիլ պիր էն-տիշէ իլէ սապահ իթտիլէր. Սկյրօս ալէսսապահ պիր թէլէկրաֆ տահա չէքտի. ֆագաթ եինէ ճէվապ ալը-նամատըզընտան.

— Աղըլա կիտէլիմ, տէյու հայդըրտը։

Նապլէն, Կըրանիթ Հաուզտա գալմասը գարարկիր օլտու. մէրգումմ արգատաշլարընը քէօբրիւտէն կէչիր-տիքտէն սօնրա քէօբրիւյիւ էնտիրէճէք, վէ պիր աղա-ճըն արգասընա կիզլէնէրէք ըէֆիգլէրինէն ավտէթինէ միւնթազըր օլաճադ, շայէտ հայտուտլար քէօբրիւյիւ կէչմէք իսթէրլէրսէ, սիլահլա միւտաֆաա իտէճէք, մուգապէլէյէ միւգթէտիր օլամատըզը հալտէ Կըրա-նիթ Հաուզա չէքիլէճէք իտի։

Գօլօնլար միւսէլլահէն ալէսսապահ եօլա չըգտը-լար, թօր էօնլէրինտէն կիթմէքտէ վէ ասլա ասարը հէյէճան կէօսթէրմէմէքտէ իտի. Սկյրօս Սըմիթ իլէ ըիւֆէդասը եօլտա թէլէկրաֆ խաթթընը թէագըպ ի-տիյօրլար իտի. էքի միլ գատար եիւրիւտիւքլէրի հալ-

տէ 47 նօմէրօլու տիրէյէ վասըլ օլտուլար։ օրատա էօնտէն կիտէն Հարպէր։

— Թէլ գօբմուշ, տէյու պաղըրսը։

Հարպէրին եանընա գօշուշտուլար, տիրէք տէվրիլմիշ եէրտէ եաթըյօր իտի։ շիմտի թէլէկրաֆա ճէվապ վէրիլմէտիյինին սեպէպի անլաշըլմըշ իտի։ Պանգրօֆ տիրէյի մուայէնէ իտէրէք։

— Պու տիրէյի բուզկեար եըդմամըշ տըր, տէտի։

Ժէտէօն. - Էվվէ՛թ, տիրէյին տիպի գազըլմըշ, ինսան էլի իլէ չըգարըլըպ տէվրիլմիշ տիր։

Հարպէր. - (Գօբմուշ իբի թէլ կէօսթէրէրէք.) Պագսանըզ ա՛, թէլտէ գօբարըլմըշ։

Սիյրօս. - Եէնի՞ մի գօբարըլմըշ։

— Էվվէ՛թ, Բէք աղ վագըթ օլմուշ։

Պանգրօֆ. - Աղըլա կիտէլիմ տէ օրատա իշի անլարըզ։

Գօլօնլար թամ եարը եօլտա պուլունույօրլար իտի, պիր վագաայի միթէէսիւֆէնին հըսսը իլէ գօշարագ իլերլէմէքտէ իտիլեր. հագըգաթը հալտէ էյըրթընա պէօյիւք մուհապէթ պաղլամըշլար իտի. աճէպա զէվալը ատէմ մուգատտէմա ըէյիսլէրի պուլունտուղու գուրսանլար էլի իլէ թէլէ՞ֆ մի իտիլմիշ իտի. աճէպա թէլէկրաֆ թէլի նի՞չին գօբարըլմըշ իտի։

Աղըլըն չայըրլարընը սուլյան ուֆագ չայըն եանընտաքի եօլա կէլտիքլէրինտէ, թիւֆէնքլէրին թէթիյինի իսթ այաղա ալըպ հեր քէս օրմանընն պիրեր թարաֆընը կէօղտէն այըրմայօր իտի. պու սըրատա թօբ՝ տէրինտէն տէրինտէն ուլայօր իտի։

Աղըլըն թահտա բէյրտէլէրի կէօրիւնտի, թախրիպ ալամէթի կէօրիւնմէյօր իտի. գաբու պէրվէճհը սապըգ գաբալը օլտուղու կիպի, աղըլտա տախի սիւքիւնէթ

հիւքմֆէրմա իտի. դօյունլարը մէլէմէսի վէ Էյբրթը-նը սէտասը իշիտիլմէյօր իտի։ Սիյրօս Սըմիթ.

— Ինչէրի կիրէլիմ, տէյէրէք իլէրլէտի. արգատաշ-լարը եիրմի սաբմ կէրիտէն իլէրլէյօրլար իտի։

Միւհէնտիս դարուն մանտալինը չէքիպ պիր գանատինը աչտըղը վադրթ թօր չիտտէթլէ ուլասը. հէման թախտաբէրտէնին իւզէրինտէն տօղրու պիր թիւֆէնկ սէտասը տույուլտու, վէ միւթէադրպէն քէ-մալի ըզթըրապ իլէ չըգան պիր «ա՛հ» պու սէտայէ մուգապէլէ իթտի։

Զէվալը Հարպէր, կէօյսիւնտէն վուրուլարադ եէրէ եուվարլանտը։

7

Հարպէրին սէտասընը իշիտէն Պանդրօֆ, սիլահը-նը պըրագտըղը կիպի տէլիգանլընն եանընա աթըլտը վէ քէմալի չիտտէթլէ.

— Էվլատըմը էօլտիւրտիւլէր. հայտուտլար, էվ-լատըմը էօլտիւրտիւլէր, տէյու պաղըրտը։

Սիյրօս Սըմիթ իլէ ժէտէօն տախի Հարպէրին եա-նընա գօշտուլար, մուխպիր, տէլիգանլընն աթմագտա օլտուղու գալպինի տինլէյէրէք.

— Եաշայօր ամա պիր եէրէ կէօթիւրմէլի. տէտի։

— Կըրանիթ Հաուզա կէօթիւրէմէյիզ չօղ ուզագ-տըր։

— Աղըլա կէօթիւրմէլի։

— Հէլէ պիր աղ տուրունըզ։

Միւհէնտիս Հէման թահտաբէրտէնին սօլ թա-

բաֆընա տօղրու աթըլտը, օրատա պիր հայտուտ քէնտինէ ներշան ալտըղընը կէօրտիւ, սիլահ բաթլատը, միւհէնտիսին շարգասը տէլինտի. ֆագաթ օ անտէ հայտուտ իքինճի աթէշ իթմէյէ մէյտան պուլամատան. Սիրոս Սըմիթին բըշաղը իլէ թա գալպինտէն վուրուլմուշ օլարագ եէրէ սէրիլտի։

Պանգրոֆ իլէ Ժէտէօն պու արալըգ թահտաբէրտէտէն աշըպ իշէրի կիրտիլէր, վէ գաբունըն իշէրիտէն օլան սիւրմէսինի չէքիպ աշտըլար. պիր աղ սօնրա զէվալը Հարպէր աղըլ տախիլինտէ պիր եէրէ եաթըրըլտը։

Պանգրոֆըն՝ Հարպէրի զայրի միւթէհարիք կէօրտիւյինտէ, հրսս իթտիյի քէտէրին տէրէճէսինի անլաթմագ միւմքինսիզ տիր. պիշարէ ատէմճըղազ աղլար, պաղըրըր, պաշընը տիվարլարա չարբարագ եարալամագ իսթէյօր իտի. միւհէնտիս իլէ Ժէտէօն զէվալըյը պիր միւմքին թէսքին իտէմէտիլէր։

Մամաֆիհ Հարպէրի էօլիւմ բէնչէսինտէն դուրթարմագ իւզրէ էլլէրինտէն կէլէնի եարտըլար. Ժէտէօնըն թէպապէթ հագգընտա պիր աղ մալիւմաթը օլտուղու կիպի, մուհարէպէլէրտէ պուլունտուղու միւտտէթ զարֆընտա բըշագ վէ գուրշուն եարալարըն սուրէթը թէտավիսինէ վագրֆ օլմուշ իտի. պինաէն ալէյհ միւհէնտիսին մուավէնէթի իլէ Հարպէրին իլք թէտավիսինէ գօյուլտու։

Հարպէրին կէօյսիւնի աշըպ գանը մէնտիլ իլէ սիլէրէք սօուգ սու տէօքտիւլէր. եարա մէյտանէ չըգտը, իւչիւնճի վէ տէօրտիւնճի գապուրկա քէմիքլէրի արասընտա ֆումուրթա չէքլինտէ պիր տէլիք պուլունույօր իտի, գուրշուն պուրատան կիրմիշ սըրթընտան չըգմըշ իտի. Հարպէրի չէվիրտիլէր, չօճուգտան, կիւ-

յա սան նէֆէսինի թէսլիմ իթմիշ կիպի պէր սէտա չրգ-տը. գուրշուն արդա թարաֆտաքի տէլիքտէն տիւ-շիւնճէ, ժէտէօն.

— Համտ օլսուն գուրշուն իչէրտէ գալմատը, չը-գարմագլա օղրաշմայաճաղրզ, տէմէսի իլէ, Սիյրօս.

— Գալպ նա՞սրլ, տէ՞տի.

— Գալպէ միւսատրֆ օլմամշ, եօգսա չիմտիյէ գա-տար էօլիւր իսկ.

Պանգրօֆ, սէօզիւն եալընրզ սան քէլիմէլէրինի ի-չիտէրէք.

— Էօլտի՞ւ միւ, տէյու հայգրրտը.

Սիյրօս. — Խայր էօլմէտի, նապգը ամրյոր, համ-տա խաֆիֆճէ սէտա պիլէ չրգարաբ. ֆադամ էվլա-տընրզրն մէնաֆիյինի կէօզէտերէք. քէնտինիզի թէսկին իթմէլիսինիզ, իթիտալը տէմէ իհթիյաճըմրզ վար տրը. պիզի տէ շաշրրթմա.

Պանգրօֆ սուսարադ սէլ կիպի կէօզ եաշը տէօք-մէյէ պաշլատը. ժէտէօն թէտավիյէ տէվամ իլէ ճէ-րիհա տախիլինին չիշէրէք պօղուլմասընը, վէ եարէ էթրաֆընտաքի իւֆիւնէթի, վէ վիւճուտտէ հասրլ օ-լամագ հիւմմայը կէրի ալմադ լուզումընը անլատը. ա-ճէպա եարա Հարպէրի էօլտիւրէճէ՞ք մի, լազըմ օլան իլաճլարը նէ՞րէտէն պուլմալը, ուֆունէթի նա՞սրլ տէ-ֆէ միւգթէտիր օլմալը, ոնրն էճնիւնիւ նա՞սրլ ալմալը իսկ.

Ժէտէօն, գան զայ օլունմամասը իչին եարայը սո-զուգ սու իլէ երգամաղա վէ իբի թարաֆտան սարմա-ղա գարար վերմէքլէ, Հարպէր սոլ թարաֆա եաթը-ըրլարագ պու վաղիյէթտէ պըրագըլարգտան սանրա, Սիյրօս իլէ Ժէտէօն, հէման եարէլէրի գարանմայաճագ սուրէթտէ պաղլամայա վէ հուսուլէ կէլէճէք օլան իւ-

ֆիւնէթէ գարշու սօղուգ սու իլէ մուգապէլէ իթմէյէ գարար վէրտիլէր. ֆիլ հադրգա պու թէտպիր ալէմը թէպապէթտէ գապուլ օլունմուշ, վէ էքսէր տէֆա նէթիճէյի խայրիյէսի կէօրիւլմիւշ տիւր. պինաէն ալէյհ եարալարը իւզէրինէ թիֆթիք պասարրրլար, պաղլանտը վէ միւթթասալ սօղուգ սու իլէ ըսլատրլմաղա պաշլանտը.

Պանդրոֆ օտատա ամէշ եագտը, Հարպէրին քէնտի էլի իլէ թօրլատրդը նէպատաթը նաֆաա գուրուսը մէվճուտ օլտուղունտան, տէրհալ գայնատրլարադ Հարպէրէ իչիրիլտի, պիչարէ չօճուգ քէնտինտէն պիխապէր պիր հալտէ պուլունույօր իտի. հէրարէթի բէք չէտիտ օլուպ, օ կիւն վէ օ կիճէ պու հալտէ կէչտի. Հարպէրին հայաթը ատէթա պիր իրլիյէ պաղլը պուլունույօր իտի.

Նոյեմբերին օն իքիսի օլան էրթէ կիւնիւ ժէտէօն իլէ Պանդրոֆ պիր ալ իւմիւտլէնտիլէր, Հարպէր քէնտինէ կէլտի, կէօզլէրինի աչտը, Պանդրոֆ իլէ Միյրոսը թանրտը, անճագ նէ վուգու պուլմուշ օլտուղունտան հէնուզ խապէրտար տէյիլ իտի. եարանը իւզէրինէ տայիմա սօուգ սու պասարրրլտրդընտան, Հարպէր աղրը հրսս իթմէյօր իտի. հէրարէթ աղալմայա պաշլատը քի արթրդ միւտհիշ եարէնին նէթայիճի վէխիմէյի մուճիպ օլաճաղը զանն օլունմայօր իտի. Հարպէր ույգույա միւշապիհ օլան պիր տալկընլրդա տիւչար օլտու.

Գօրթնլար աղրլտա պուլունտուգլարը եիրմի տէօրթ նատաթտան պէրի եալընրդ Հարպէր իլէ մէչղուլ օլտուգլարընտան, հայտուտլարը թէքրար զուհուրինի, վէ անտէն վուգուա կէլէճէք թէհլիքէլէրի, ասլա խաթրա պիլէ կէթիրմէմիշլէր իտի. իմտի աղրլը հէր թարաֆը արանրլտը իսէ տէ, էյրրթընտան հիչ պիր կ-

սէր կէօրիւլէմէտի, մէրդումը միւճատէլէտէ թէլէֆ իտիլտիյինէ տայը գանաաթ հասը օլտու, ֆագաթ աղըլտա հիչ պիր խասարաթ վուգու պուլմայըպ, եաբընը էյըրթընը քէնտի եանընտա պուլունտուրտուղու մամուլաթ ղայպ օլմուշ իտի։

Գօլենլար, Հարպէրի Կըրանիթ Հաուզա նագլ օլունաճագ հալէ կէլինճէյէտէք աղըլտա թէտավի իթմէյէ գարար վիրուպ, պու միւտտէթ զարֆընտա Կըրանիթ Հաուզտէն չըգմամասընը պէյան, վէ Հարպէրին մէճբուռ օլտուղունը մուչիր, Նապէ պիր մէքթուպ եազտըլար. քեաղըտը պիւքիւպ կէօղէ չարբաճագ սուրէթտէ քէօրէյին պօղազ հալգասընա թագտըգտան սոնա, Սիյրոս Սըմիթ քէօրէյի օխչայարագ.

— Սէվկիլի քէօրէյիմ, Թո՛ռ, Նա՛պ, Նա՛պ, հայտէ, տէյերէք, Կըրանիթ Հաուզ ճիհէթինի կէօսթէրիր կէօսթէրմէզ, զէքի հայվան եէրինտէն սըչրայըպ տըշարը պթըլարագ կէօղտէն նիհան օլտու։

Գօլենլար աղըլա կիրուպ էնտիչէ իլէ Թօրըն ավտէթինի պէքլէտիլէր, զիրա Նապէն տախի հայտուտլար էլինէ տիւշմէսինտէն գօրգուլույօր իտի։ Սիյրոս իլէ ժէտէօն, գարապինալար էլտէ գաբունըն արգասընտա պէքլէմէքտէ իրէն, պիրտէն պիրէ պիր թիւֆէնկ սէտասը իչիտիլտի, թիւֆէնկին սէտասը իլէ Թօրըն ուլամասը տախի տույուլտու. միւհէնտիս գաբույը աչտը, օրմանտա եիւզ ատըմ իլէրիտէ թիսֆէնկին տիւմանընը կէօրէրէք օրայա աթէշ իթտիլէր։

Պու արալըգ Թօր, պիր համլատա աղըլըն իչինէ սըչրատը, գաբու գաբանտը, քէօրէյին պօղաղընտա պիր քեաղըտ վար իտի. միւհէնտիս Նապէն ղայրի միւնթազամ եազրսը իլէ մուհարբէր չու բուսուլայը օդուտու։

«Կրանիթ Հաուզ եագընլարընտա հայտուտլարտան էսէր եօդ տըր, եէրիմտէն գըմըլատանմատըմ, զէվալը միւսիւ Հարպէր։»

Հայտուտլարըն՝ միւսէլլահ օլարագ օրմանտա կէզինտիբլէրի անլաշըլմըշ իտի. պինատէն ալէյհ կէօրիւնմէյէն տիւշմէնին էօնիւնէ չըգմագ քեարը ադիլ օլմայաճաղընտան, Սիրոս.

— Պէքլէմէքտէն պաշգա չարէ եօդ տըր. Հարպէր՝ իատէյի ածիյէթ իթտիյի կիպի հայտուտլարը թէագըպէ պաշլար՝ հաղլարընտան կէլիրիզ, հէմ պէօյլէլիքլէ մագսատըմըզ օլան թէ հարրիյէ տախի տէվամ իթմիշ օլուրուզ, տէտի։

Ժէտէօն. - Եանի մէճհուլ համիմիզի արարըզ տէյիլ մի. լաքին իյթիրաճ իթմէլիսինիզ քի Հարպէրին մէճրուհիյէթի վէ գուրսանլարըն հիւճիւմի մատտէսինտէ, համիմիզին մուավէնէթինէ մազհար օլամատըգ։

— Ի՞մ պիլիր, պէլքի տահա կէօրէճէյիմիզ ֆէլաքէթլէր վար տըր տա, համիմիզ օ վագըթ տէսթը մուավէնէթինի ուղատաճագ։ Նէ իսէ պու պահսը պըրագալըմ, չիմտի լազըմ կէլէն՝ Հարպէրին հայաթը տըր։

Գօլօնլարըն սայ ու ղայրէթի ֆէվգէլատէսի էյէ Հարպէր պէշ ալթը կիւն սօնրա հըսս օլունուր տէրէճէտէ էյիլէշի, եիւղիւնէ ըէնկ կէլտի, պիր աղ լագըրտը վէ արդատաշլարընա թէպէսսիւմ իթմէյէ պաշլատը։

Ռիշմենտատան չըգալը էքի պուչուգ սէնէ օլմուշ վէ շու միւտտէթ զարֆընտա հէր շէյ արզուլէրինէ կէօրէ վուգու պուլմուշ իտի. ատատա պուլունան մատէն, նէպատաթ, հայվան վէ սայիրէտէն իսթիֆատէ իթմիշլէր. հաթտա արա սըրա պիր մուավինի մէճհուլը

տէսթը հիմնէթի իլէ պէօյիւք վարթալէրտէն գուրթուլմուշլար իսկ տէ, Սիյրօս պիր հրաս գապլէլ վուգու իլէ արթրդ պունրն պէօյլէ տէվամ իթմէյէճէյինտէն գօրգույօր իտի։

Ատայա հիւճիւմ իտէն գուրսանլարրն ալթրսը Գօլօնլարրն բահէթինի իսլալ իթմիշլէր. Էյրրթրն միւթլաղա գուրպանը ինթիգամլէրի օլմուշ, էլլէրինտէքի սիլահ իլէ Հարպէրի ճարալամըշլար իտի. չիմտիյէ գատար քէնտիլէրինէ պէօյիւք ինայէթի օլան գուվվէթին, պու տէֆա կէրի գալտրդրնը հրաս իտիյօրլար իտի. ա-ճէպա օ մախլիւգը մէճհուլ տա՞ մը մաղլուպ օլտու, եօղսա ատատան չրգտը կիթտի՞ մի, իշթէ պու սիւալ-լէրին ճէվապը միւշկիւլ իտի։

8

Խասթա թէտրիճէն սրհհէթէ տօղրու իլէրլէմէքտէ օլուպ, Գօլօնլարրն եէկետնէ արզուսը, Հարպէրին՝ Կրրանիթ Հաուզա նադլինտէն իպարէթ իտի. զիրա օրատա խասթանրն բահաթ իտէճէյի կիպի, հայտուտլարրն թէարուզընտան տախի մէսուն օլաճագլար իտի. ֆագաթ աղրլտա հէր ան թէհլիքէտէ պուլունտուգլարրնը Պանգրօֆ տէրմիյան իլէ.

— Ա՛հ, քեաշքի Կրրանիթ Հաուզտա օլսա իտիք, տէտի։

Միւհէնտիս. - Էկեր Կրրանիթ Հաուզտա օլսա իտիք, Հարպէրի իչիմիզտէն պիրիսինէ թէվտի իտերէք չբգար, օրմանլարը կէզէրէք ճանավարլարրմըզը ավլար

իտիք · պուրատա , հէր պէրապէր աղըլտան չըգընճայա գատար սապր իթմէք լազըմ կէլիյօր ։

Ժէտէօն . - Հիչ օլմազսա պարի էյըրթըն պէրապէրիմիզտէ օլսա իտի · ղէվալը ատէմ, ալէմը հայաթէ ավտէթի բէք գըսա օլտու ։

Պանդրօֆ . - Էկէր էօլտիւ իսէ , էօյլէ . . .

Ժէտէօն . - Եօգսա էյըրթընը էօլտիւրմէտիլէ՞ մի սանը յօրսունըզ ։

— Էօլտիւրմէմէք-տէն իսթիֆատէլէրի վար իսէ էօյլէ սանըրըմ ։

— Նէ՞, էյըրթըն էսկի արգատաշլարընը պուլտուղու կիպի պիզէ գարշը օլան վագիֆէյի մինէթտարիսինի ունութտո՞ւ մը , տէյօրսունըզ ։

— Ֆիմ պիլիր ։

Միւհէնտիս . - (Պանդրօֆըն էլինտէն թութարագ ·) Պա՛նդրօֆ , ֆիքրինիզ բէք ֆէնա տըր , պու եօլտա իտարէյի քէլամ իտերսէնիզ պէնի մահզուն իթմիշ օլուրսունըզ, պէն էյըրթընըն սատագաթընա էմինիմ ։

Ժէտէօն . - Պէնտէ քէֆիլիմ ։

Պանդրօֆ . - Էվվէթ , էվվէթ միւսիւ Սիյրօս , հագգընըզ վար · ֆագաթ նէ եարայըմ աղըլտա մահբուս գալմադ պանա բէք տօգանտը , նէ տէտիյիմի նէ տիւշինտիյիմիւ պիլմէյօրում ։

Միւհէնտիս . - Սապըրլը օլալըմ, միւսիւ Ժէտէօն , Հարպէր նէ վագըթ այաղա գալգար տէրսինիզ ։

Ժէտէօն . - Պու խուսուստա գաթի պիր ճէվապ վէրմէք միւշկիւլ տիր · զիրա ճիւզվի պիր իհթիյաթսըզըզ նէթայիճի վէխիմէյի ինթաճ իտէպիլիր · մամաֆիհ էկէր սէքիզ կիւնէ գատար իատէյի գուվվէթ իտերսէ , պիր գարար վէրիրիզ ։

Պիր գաչ տէֆա ժէտէօն սիլահը էլինտէ վէ Թօբ եանընտա օլարադ աղբլբն էթրաֆընը իհաթա իտէն թահտաբէրտէ քէնարընտա պիր տէվր իճրա իթտի ի-սէ տէ, ասլա չիւպհէլի պիր ալամէթ կէօրմէտի։

Ֆագաթ Նոյեմբերին եիրմի եէտինճի կիւնիւ, եի-նէ էանայի թէհարրիյաթտա, Թօբ հէյէճան իլէ ուլա-մայա պաշլատը, պէշ տագրդա սօնրա պիրտէն պիրէ չալբլբղա աթբլբպ պիր գումաշ բարչասը չբդարտը, պու գումաշ բարչասընրն կբրանիթ Հաուզտա իմալ օլուն-մուշ, վէ էյբրթընա կկյտիրիլմիշ մահուտ ապալարտան օլտուղու անլաշբլբնճա, միւհէնտիս։

— Կէօրիւյօրսունբղ ա՛, Պանգրօֆ, էյբրթըն մու-գավէմէթ իթմիշ, հայտուտլար զէվալբյբ զօր իլէ կէօ-թիւրմիւշէր, հաթտա էլպիսէսինտէն պիր բարչա տա չալբլար արասընտա գալմբշ, հալա չիւպհէտէ՞միսինիզ, տէտի։

— Խա՛յր, օ ֆիքիրտէն չօգտան ֆարիզ օլտում, լաքին չու հատիսէտէն էյբրթընրն հալա պէր հայաթ օլտուղու իսթիտլալ օլունուր։

— Պէլքի։

Ժէտէօն. - Էյբրթըն եագայը գուրթարմաղա մու-վաֆֆագ օլսա պիլէ պիզէ ֆայիտէսի օլմազ. զիրա Հարպէրին տիւչար օլտուղու թէհլիքէտէն խապէրտար օլմատբղընտան, պիզի Կբրանիթ Հաուզտա զանն իտուպ օրայա կիտէճէք տիր։

Պու արալբդ քէօրէյին չիտտէթլէ ուլատբղը էշի-տիլինճէ, Սիյրօս, Պանգրօֆ վէ Ժէտէօն թիւֆէնկլէրինի աղարադ տբշարը աթբլտբլար, Թօբ՝ թահտաբէրտէնին եանընա կիթմիշ ուլայօր, հալինտէ ֆէվգէլատէ պիր մէմնունիյէթ կէօրիւլիյօր իտի. թամ պու սբրատա ժօբ նամընտա մայմուն արզը վիճուտ իթմէսի իլէ, իւչ

արդատաշ թէաճիւպ իլէ, մայմունըն նապ թարաֆընտան կէօնտէրիլտիյինի, վէ իւզէրինտէ պիր մէքթուպ պուլունաճաղընը անլատըլար։

Ֆիլ հագըգա մայմունըն պօղազընտա ասըլը ուֆագ պիր թօրպա տէրունինտէ նապըն էլ եազըսը օլան պիր բուսուլա պուլարագ ֆէնա հալտէ միւթէէսիր օլտուլար, նապ չու վէճհ իլէ եազըյօր իտի։

« Ճումաա, սաաթ 6 սապահ »

« Դուրսանլար մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինի իսթիլա իթտի։ »

Իւչ արդատաշ հիչ պիր չէյ սէօյլէմէյէ միւգթէտիր օլամայարագ եէկտիրէ պագընտըլար, Հարպէր արդատաշլարընըն թէլաշընտան վէ մայմունըն վիրուտինտէն Կըրանիթ Հաուզա ֆէլաքէթ պուլմուշ օլտուղունը անլայարագ.

— Միւսիւ Մէյրօս, Կըրանիթ Հաուզա կիթմէք իսթէյօրում, էլհամտիւլլահ էյիյիմ, եօլ զահմէթինէ գաթլանապիլիրիմ, տէտի։

Վագաա պունտան պաշգա չարէ օլմատըղընտան, իւչ արդատաշ տէրհալ կիթմէյէ գարար վէրիպ, Հարպէրի չիլթէսի իլէ պէրապէր պիր արապայա եէրլէշտիրիպ օնաղայը արապայա գօշտուլար. սիլահլար էլլէրինտէ վէ թօբ իլէ ժօբ էօնլէրինտէ օլտուղու հալտէ հէման եօլա չըգտըլար. ումուղընտաքի իրի սօբայը սալամագտա օլան մայմունըն հալի կէօրիւլմէյէ չայան իտի։

Հայվանլար, հիչ պիր խէվֆ ու թէլաշ էսէրի կէօսթէրմէյէրէք եիւրիյօրլար իտի. պիր սաաթ սօնրա եօլըն պէշտէ տէօրտիւ գաթ օլունտու. նիհայէթ տէնիզ կէօրունմէյէ պաշլատը, զայէթ աղըր կիտիկյօր իտի.

պու արալբդ Պանգրօֆ արապայը պիրտէն պիրէ տուրտուրարագ միւտհիշ պիր սէտա իլէ.

— Հայտուտլար, տէյու հայդըրարդտան սօնրա, էլի իլէ մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինտէ ինչա իտիլմիշ տէյիրմէն, քիւմէս վէ սայիրէտէն չըգան տիւմանը կէօսթէրտի, Նապ տիւմանըն արասընտան արդը վիճուտ իտինճէ, Գօլօնլար պիր աղըզ պաղըրտըլար. Նապ ի-չիտիպ եանլարընա կէլտի.

Հայտուտլար մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինի թէ-մամէն թախրիպ իթտիքատէն սօնրա, եարըմ սաաթ էվ-վէլ տէֆ օլուպ կիթմիշլէր իտի. Նապըն.

— Միւսիւ Հարպէր նէ՞րէտէ տէյու սորմասը իլէ, ժէտէօն Սիբէլլա արապանըն եանընա կէլտի. Հարպէր քէնտինտէն կէչմիշ պիր հալտէ պայըլմըշ իտի.

Հայտուտլար, մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինատէքի խասար, վէ սաիր թէհլիքէլէր քեամիլէն ունուտուլ-տու, հէրքէս ֆէնա հալտէ պուլունան Հարպէրի տիւ-չիւնիւյօր իտի. պիչարէ տէլիդանը հիյնի նագլտէ պօ-զուլմուշ վէ մարաղը քէսպը չիտտէթ իթմիշ իտի. օն տագրդա սօնրա Հարպէր, Կըրանիթ Հաուզտաքի եա-թաղընտա եաթըրըլմըշ իտի. չօճուգ հէյէճանը վէ հէրարէթլի պիր ույդույա տալտը. ժէտէօն իլէ Պանգ-ըրօֆ եաթաղըն եանընտա պէքլէտիլէր. Պու էսնատէ Սիյրօս Սըմիթ աղըլտա օլան վուգուաթը նապէ, նապ տախի Կըրանիթ Հաուզտաքիլէրի էֆէնտիսինէ անլա-տըյօր իտի.

Շէօյլէ քի, պիր կիճէ էվվէլ հայտուտլար ժագա-մար օրմանը եագընընտա կէօրիւնմիւշլէր, նապ քիւ-մէստէ օլտուղու ճիհէթլէ իւզէրլէրինէ աթէշ իթտիք-տէն սօնրա Կըրանիթ Հաուզա չէքիլէրէք թահտը էմ-նիյէթէ կիրմիշ, վէ մահուտ մէքթուպը մայմունըն պօ-

ղաղընա պաղլայարագ «Ժօք, աղբլա աղբլա» տէյու հայգբրմբշ, հայվան տախի իշի անլայարագ, տերհալ գարածնլբգտա Կբրանիթ Հաուզտան չբգարագ կէօզտէն նիհան օլմուշ իտի։

Հայտուտլարբն ատատա պուլունմասընտան զուհուրա կէլէն թէհլիքէլերի ունութմուշ օլան ժէտէօն իլե Պանգլօթ, Հարպէրի պէքլէտիքլերի սբրատա, միհէնտիս՝ նապը եանընա ալբպ, վուգու պուլան խասարաթբն տերէճէսինի անլամագ իւղրէ մէնղարէյի վասկյէ թէբէսինէ չբգտը. հայտուտլարբն Կբրանիթ Հաուզ էթէքլէրինէ գատար իլէրլէտիքլերի, վէ մէնղարէյի վասկյէ թէբէսինտէ բէք պէօյիւք խասարաթ իճրա իթտիքլէրինի կէօրտիւ։

Եէլ տէյիրմէնի, գուշխանէլէր վէ էպնիյէյի սայիրէ աթէչէ վէրիլմիշ իտի. գուշխանէլէրտէն չբգան գուշլար, էսնայի հարիքտէ կէօրին էթրաֆընա գաչմբշ օլտուգլարընտան, չիմտի թէքրար ավտէթէ պաչլամբշլար իտի։

Հարպէրին հալի սբհհէթի կիթտիքճէ ֆէնալաչտբղընտան, հաթթը զաթինտէ ճէսիմ օլան հայտուտլարբն վէրախի խասարաթբն չօգլուգ էհէմմիյէթի գալմայօր իտի. պու կէչէն կիւնլէր Դօլօնլար իչին բէք քէտէրամիզ օլտու. Հարպէր տալկբն գալտը. պուրնը, գուլագլարը, էլլէրի թէմամէն սարարտը. թիթրէմէք կէչտի, քէնարինտէն կէչտի, եիւզիւ գբղարտը, չէշմէլէր կիպի թէր պօչանտը, էլհասբլ հէրարէթի նէօվպէթ թէմամ պէշ սաաթ սիւրտիւ. ժէտէօն պու չիտատէթի նէօվպէթ էսնասբնտա չօճուգբն եանընտան այրբլմատը. ֆագաթ պու միհլիք հիւմմայը քէսպը չիտատէթ իթմէտէն պէհէմէհալ քէսմէք լազբմ իտի։ Մուսմանիէյհ արգատաչլարբնա։

— Հիւմմայը տէֆ իտէճէք պիր իլաճէ էշէտտը լուզում վար, տէտի։

Միւհէնտիս. — Պունը իչին դընագընա լազըմ տըր, նէ՞րէտէն պուլմալը։

— Դընա գընա եօգ, ֆագաթ կէօլ քէնարընտա սէօյիւտ աղաճը բէք չօգ տըր, անըն գապուգլարը պազը գընա գընա եէրինէ կէչէր, վագաա գընա գընա գատար թէէսիրի օլամազ իսէ տէ, չիֆայիտէ ճէնապը Հագտան պիր եարտըմ օլունճայա տէկին պու եօլտա նէպաատաթ իլէ իքթիֆա իթմէլի։

Սէյրօս Սըմիթ պիզզաթ կիտուպ սէօյիւտ գապուղը կէթիրտի, թօզ հալինէ իֆրազ իտուպ օ ագշամ չօճուղա իչիրտիլեր։ Օ կիճէ նէօվպէթ կէլմէտիյի կիպի, էրթէսի կիւն տախի էսէր կէօրիւլմէտի. ֆագաթ իւչիւնճիւ կիւնի ժէտէօն, միւհէնտիսի պիր եանա չէքէրէք, Պանդրոֆտան կիզլի։

— Հիւմմայի մուհլիք զուհուր իտիյօր, պունտան սոնրա պիր իւչիւնճիւ նէօվպէթ տահա կէլէճէք օլուրսա, վէ էօնինի ալամազսադ արպէր թէլէֆ օլաճագ տըր, տէտի։

Ժէտէօն իլէ Սէյրօսըն նասըլ հէյէճան իչինտէ վագըթ կէչիրտիրլերի անլաշըլըր, Դեկտեմբերին եէտինճի կիւնիւ զայէթ շէտիտ օլարագ իքինճի նէօվպէթ պաշլատը, Հարպէր պայըլտը, Պանդրոֆը՝ զէվալը չօճուղըն եանընտան չըգարմազա մէճպուր օլտուլար. նէօվպէթ թամամ պէշ սաաթ սիւրտիւ. ֆիլ հագըգա ժէտէօնըն տէտիյի կիպի իւչիւնճիւ նէօվպէթ գընա գընա իլէ տէֆ իտիլմէզսէ, Հարպէրին էօլէճէյի մուհագգադ իտի։

Կիճէ բէք քէտէրամիզ կէչտի. Հարպէր՝ նէօվպէթ էանասընտա սայըգլամա նէվինտէն օլարագ օ գատար

աճբգալը սէօղլէր սէօյլէտի քի, եանընտաքիլէրին գալ-
պի բարչալանտը. չօճուգ հայտուտլար իլէ օղրաշըյօր,
էյլրթընը չըղրրըյօր, միւճատէլէ իտիյօր, էբէյիճէ
վագթտան պէրի էսէրի լութֆը կէօրիւլմէյէն համիյի
մէճհուլտէն պահս իտիյօր, պատէհու պիրտէն պիրէ
տիւշիւպ պայըրյօր իտի։

Դեկտեմբերին սէքիզի օլտու, Հարպէր տէհշէթ-
լիւ պիր զաաֆէթտէ պուլունույօր, էլլէրի իլէ եօրկա-
նէ սարըլմըշ եաթըյօր իտի։ Ժէտէօն.

— Էկէր եարըն սապահտան էվէլ խասթայա գը-
նա գընա վէրէմէզսէ.ք, հէր շէյ պիթմիշ տէմէ.ք տիր,
տէտի։

Կիճէ օլտու, աճէպա ղէվալը չօճուղըն սօն կիճէ-
սի մի օլաճադ իտի, Հարպէր ղիյատէ սայըգլատը,
գարա ճիյէրի շիշտի, արթըգ քիմսէյի թանըմայօր իտի։

Կիճէ Հարպէր չիտտէթլէ հայգըրտը, եանընտա
պէ.քլէ.յէն Նապ, խապէր վէրմէ.ք իւզրէ եանընտաքի
օտատա պէ.քլէմէ.քտէ օլան արգատաշլարընը եանընա
գօշտուղու սըրատա, Թօք ղարիպ սուրէթտէ ուլամայա
պաշլատը։ Գօլօնլար՝ Հարպէրին օտասընա թօբլանտը-
լար, քէնտինի եաթագտան տըշարը աթմադ իսթէյէն
Հարպէրի, Ժէտէօն կիւճ հալ իլէ զապթ իտէպիլիյօր
իտի։

Պու էսնատէ սապահ օլուպ կիւնէշին իլք զիյալէ-
րի եաթաղընն եանընտաքի մասայա գատար աքս իթտի,
Պանգրօֆ պիրտէն պիրէ հայգըրըպ մասանընն իւզէրին-
տէ պուլունան պիր գուլթույը կէօսթէրտի... պու
գուլթունընն իւզէրինտէ շու քէլիմէլէր օգունույօր իտի։

(Բիպրիթիր գընա գընա)

9

Ժէտէօն տէրհալ գարուլը աչտը · գութուտա իքի եիւզ պուղտայ գատար պէյաղ պիր թօղ վար իտի · Ժէտէօն պունըն դընա դընա , եանի սոլֆաթօ օլտուղունը անլայըպ օն սէ.քիզ պուղտայ գատար Հարպէրէ իչիրտի · իլաճ թամ վագթինտէ եէթիշտի , զիրա Հարպէրի մուհադդադ սուրէթտէ էօլտիւրէճէ.ք օլան իւչիւնճի նէօվպէթ հէնուզ կէլմէմիշ իտի ։

Հարպէր պիր գաչ սաաթ սոնրա զիյատէ բահաթ-լաշտը · Գոլճնլար վագաայի նակէհզուհուր հադդընտա թէաթիյի քէլամէ մուվաֆֆադ օլտուլար · արթըդ շախսը մէճհուլըն լութֆը կիւն կիպի աշիքեար իտի · լաքին կիճէ վադթը Կրբանիթ Հաուզա գատար նա՞սըլ կիտէպիլտի , իշթէ զայէթ զարիպ վէ հալլի միշկիւլ օլան պու մուամմա պիր միմքիւն անլաշըլամատը ։

Օ կիւն ագշամա գատար իչ սաաթտա պիր քէրրէ Հարպէրէ սոլֆաթօ վէրիլտի · օն կիւն սոնրա Հարպէր՝ հըսս օլունուր տէրէճէ սըհհէթէ եիւզ թութտու · Պանդրոֆ մէսէրրէթինտէն չըլտըրմա տէրէճէսինէ կէլէրէ.ք , Ժէտէօնը « Տօգթօր Սիբէլլա » տէյու գուճագլատըգտան սոնրա ։

— Շիմտի իշ ասըլ պէօյի.ք տօգթօրը պուլմադտը , ֆագաթ պու ատէմ հէր քիմ իսէ քէնտինի Պանդրոֆը չիտտէթլէ տէրաղուշ իթմէսինտէն սագընսըն , տէյօր իտի ։

Դեկտեմբերին սոնը հուլուլ իտուպ 1868 սէնէսի տախիլ օլտու · Հարպէր կիթտիքճէ իատէյի աֆիյէթ

իսկյօր իսի։ Պու էսնատէ հայտուտլար Կըրանիթ Հաուզ էթրաֆընտա պիր քէրրէ տահա կէօրիւնմէտիքլէրի կիպի, էյըրթընտան տախի էսէր կէրիւլմէտի. Յունվար այընտա մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինտէքի իշլեր կէօրիւլտիւ. անճագ իհրադ օլունան եէրլէրին ինշասը դուրսանլարըն թէմամէն հէլագընտան սոնրայա գարար վէրիլտի. այն սոնլարընտա Հարպէր, մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինտէ դումլուդ սահիլինտէ Պանգրօֆըն գօլունա տայանարագ կէզմէյէ մուվաֆագ օլապիլտի։

Սիյրօս Սըմիթ չու հալտէն իմիւտվար օլարագ, Փետրվարըն օն պէշինճի կիւնիւ թէհարրիյաթէ իպթիտար օլաճաղընը իսպար էյլէտի, հազըրլըգ ուզուն օլտու. զիրա Գօլօնլար թահարրիյաթտէ նայիլի մագսատ օլմատան թէրք իթմէմէք նէյէթինտէ իտիլեր. մագսատլարը իսէ էվվէլա հայտուտլարըն իթլաֆը իլէ էյըրթընը գուրթարմագ վէ սանիյէն համիյի մէճհուլի պուլմագտան իպարէթ իտի։

Փետրվարըն օն պէշինճի կիւնիւ ալէքսանդրահ Սիյրօս Սըմիթ, Կըրանիթ Հաուզը խարիճատէն տուխուլ օլունամագ պիր հալէ գօյտու, հէվա բէք կիւզել իտի, եօլճուլուղա լազըմ օլան հէր էշեա միւքէմմէլ սուրէթտէ հազըրլանըպ արապայա եիւքլէտիլմիշ օլմազըլա, Գօլօնլար, հաթտա ժօք իլէ թօք տախի պէրապէր օլարագ Կըրանիթ Հաուզտան չըգտըլար, միւհէնտիս «արշ» գօմանտասընը վէրտի։

Գօլօնլար պիր միլ գատար իլէրլէտիքտէն սոնրա, Պալօն լիմանը եօլունը սօլա պըրագըպ, Ֆարուսթ օրմանընն ճէսիմ գօրուլուղունա կիրտիլեր, աղաճլար սէյրէք օլտուղու ճիհէթլէ արապա պիր դաչ ֆարսախ մէսաֆէյի պիլա միւշկիւլաթ կէչտի, պիր թագըմ գուշլար սիւրիւ սիւրիւ ուչմագտա Ակօթի վէ Գանղուր կի-

պի հայվանլար էօնլէրինտէն գաչմագտա իտիլէր քի, Մէյրօս Սրմիթ.

— Շու հայվանլարը էվվէլտէն տահա զիյատե իւրքէք կէօրիւյօրում, աղ վագրթ էվվել հայտուտլար օրՁանտան կէչմիշ օլմալը տրը. էլպէթտե պիր իշ պուլուրուզ, տէտի. վագտա շուրատա պուրատա քէսիք աղաճլար, աթէշ նէրլէրի վէ իշլէր կէօրիւլիյօր իտի.

Էօյլէտէն սօնրա Կրանիթ Հաուզտան ալթը միլ գատար այրըլմըշլար իտի քի, եօլ կիւճլէշտիյինտէն, խէնտէքլէրի կէչմէք իչին աղաճ տալլարընտան քէօրիւլէր եաբմադ լազըմ կէլտի. էլհասըլ օ կիւն ադշամ իւզէրի Կրանիթ Հաուզտան տօդուզ միլ ուզադտա, հէնուզ օ անէ գատար խապէրտար օլմատըգլարը պիր ըրմաղն քէնարընտա եաթմաղա գարար վէրտիլէր, կիճէ միւքէմմէլ սուրէթտէ նէօվլէթ պէքլէնիլտի.

Կիճէ պիլա արըզա կէչտի վէ էրթէսի կիւն եինէ եօլա տէվամէ պաշլանտը. էանայի ըահտէ արա սրրա եինէ հայտուտլարըն իշլէրինի կէօրիւյօրլար իտի. հաթտա եանան աթէշտէն պադըյէ քիւլ քէնարընտա այադ իշլէրի պուլտուլար քի, պունլար քէմալի տըդաթլա մուայէնէ օլունուպ պէշ քիշինին օլտուզու անլաշըլտը. շու հալտէ ալթընճը օլմադ լազըմ կէլէն էյըրթընն իշինտէն էսէր եօդ տէմէք իտի քի, Հարպէրին.

— Էյըրթն անլէր իլէ պէրապէր տէյիլ իմիշ, տէմէսի իլէ, Պանդրօֆ.

— Խայր, տէյիլ իմիշ, հայտուտլար պիչարէյի էօլտիւրմիւշլէր տիր, տէտի.

Պու ադշամ Կրանիթ Հաուզտան օն տէօրթ միլ ուզադտա օլմադ իւզրէ դօնադ օլունուպ, էրթէսի կիւն Երլան պուրնունա վասրլ օլունտու. պէօյլէճէ մէսաքէն-

լէրինտէն ատանքն նօգթայի միւնթահասընա գատար իլէրլէնմիշ օլույօր իտի իսէ տէ, նէ ատայը իշղալ իտէն հայտուտլար վէ նէ տէ համիյի մէճհուլլէրինի պուլապիլտիլէր։

Իրթէսի կիւն, եանի փետրվարըն օն սէքիզինճի կիւնիւ Եըլանշէպիհ ճէզիրէսինտէն Շէյլալէ նէհրինին մանսէպինէ գատար օլան հէվալէնին թէֆթիշինէ հասը օլունտու։

Եէվմը մէզքիւրիւն ագշամըսը Գօլօնլար Շէյլալէ նէհրինին մանսէպինտէ տուրուպ պէր վէճհի միւթատ գօնագ իթտիլէր. հէր վագըթքի կիպի նէօվպէթ ուսուլի իլէ իսթիրահաթ իտիլտի, իրթէսի կիւն Շէյլալէ տէրէսինին գարշը եագասընտան իթիպարէն մէզքիւր տէրէնին սօլ սահիլինի թէագըպ իտերէք իլէրլէմէյէ պաշլատըլար. ագշամա տօղրու աղըլըն թահտաբէրտէսինտէն ալթը եիւզ գատէմ աչըգտա թէվագուֆ իտիլտի, աղաճլար էօրթմիւշ օլմաղըլա իլէրիսի կէօրիւնմէյօր իտի։

Գուրսանլարըն օրալարտա օլուպ օլմատըղընը անլամագ իչին աղըլը կէօրմէք լազըմ կէլիյօր իտի քի, պու իշ Սիյրօսըն գարարը միճիպինճէ կիճէյէ պըրագըլտը. ֆիլ հագըգա սաաթ կիճէնին սէքիզինտէ ժէտէօն իլէ Պանգրօֆ աղըլը թէֆթիշէ կիթտիլէր, իքի արդատաշ քէմալի իհթիյաթ իլէ իլէրլէյօրլար իտի։ պէշ տագըգա սօնրա աղաճլարըն նօգթէյի միւնթէհասընա վասըլ օլտուլար քի, օրասը իլէ թահտա բէրտէլէր արասընտա ճիւզվի պիր մէսաֆէ վար իտի։

Իքի արդատաշ պիլա արըղէ թահտա բէրտէնին եանընա գատար վասըլ օլուպ իչէրիսինի տիկնէտիլէր, ասլա սէս սէտա իշիտիլմէյօր իտի. Պանգրօֆ գարույը իթտի իսէ տէ գաչալը պուլտու, ֆագաթ էլ իլէ

եօգլայարագ խարիճի օլան սիւրմէլէրին սիւրիւլմէմիշ օլտուղունը կէօրտիւ. պու հալ իսկ գուրսանլարըն աղըլտա օլտուղունը վէ տըշարտան քիմսէ կէլմէմէք իչին գաբուլը կիւղէլճէ գաբատմըշ օլտուգլարընը կէօսթէրիյօր իտի։

Ժէտէօն իլէ Պանգրօֆ թէքմիլ արգատաշլարը իլէ պէրապէր աղըլա կիրմէք իսթէյուպ, ավտէթ իլէ իչի Սիյրօսա անլաթտըլար, միւհէնտիս հէման արշ գօմանտասընը վէրինճէ ճիւմլէսի պիրտէն հաթտա թօր իլէ ժօր տախի պէրապէր օլարագ աղըլա տօղրու իլէրլէմէյէ պաշլատըլար, հէման աթէշ իթմէյէ հաղըր պուլունույօրլար իտի. գաբուլա վասըլ օլունտու, հալ պու քի գաբունըն պիր գանատը աչըգ իտի... միւհէնտիս արգասընա տէօնիւպ հայրէթլէրինտէն շաշմըշ գալմըշ օլան ժէտէօն իլէ Պանգրօֆա.

— Էյ սիզ նէ՞ տէյօր իտինիզ, տէյինճէ, Պանգրօֆ.

— Ռուհում իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի պու գաբուս պիր ազ էվվէլ գաբալը իտի տէտի. պու էնատէ պիր գաչ ատըմ աղըլըն տախիլինէ իլէրլէյէն Հարպէր, պիրտէն պիրէ կէրի աթըլըպ միւհէնտիսին էլինի թութարագ.

— Իչէրտէ ըշըգ վար, տէմէսի իւզէրինէ, պէշ արգատաշ սիլահպէտէսթ օլարագ իչէրի կիրուպ խաֆիֆ պիր զիյանըն իհթիզաղընը կէօրտիւլէր. Սիյրօս աղըլըն ալթ գաթընը թէշքիլ իտէն վէ զիյա կէօրիւնէն օտայա աթֆը նազար իթտի։

Մասանըն իւզէրինտէ պիր ֆէնէր եանմագտա վէ մասանըն եանընտա տախի էվէլճէ էյըրթընըն եաթմագտա օլտուղու եաթագ պուլունմագտա իտի. մէզքիւր եաթագտա պիր ատէմ եաթըյօր իտի. Սիյրօս

պիրտէն պիրէ կէրի աթըլըպ պօղուդ սէտա իլէ ։

— Էյըրթըն տէյու հայդըրմասը իլէ ճիւմլէսի եաթաղըն եանընա գօշտուլար ։ Ֆիլ հադըգա Էյըրթըն ույգուտա կիսի օլուպ սկյմասընտան բէք զկյատէ քէտէր չէքտկյի անլաշըլըյօր իտի ։ Գօլլարընտա , այադլարընտա տախի իր եարէլէրի վար իտի ։ Սկյրօս եաթաղըն իւզերինէ էյիլէրէք ։

— Էյըրթըն տէյու սէսլէտի ։ զէվալը ատէմ կէօղլէրինի աչըպ հայրէթլէ Գօլօնլարա պագարադ ։

— Սի՛զ , սի՛զ հա , տէյու բէբէլէտի ։

— Էվվէթ պիզիզ Էյըրթըն ։

— Նէ՞րէտէյիմ ։

— Աղըլտա ։

— Եալընը՞զ մը ։

— Եալընըզ ։

— Լաքին չիմտի նէրտէ իսէ կէլիրլէր , քէնտինիզի միւտաֆաա իտինիզ ։

Պու սըրատա Թօր պօղուդ պօղուդ ուլայօր իտի ։ Հայվան պիրտէն պիրէ աղըլըն սաղ ճիհէթինէ գօշմաղա պաշլատը , մայմուն տախի քէօրէյէ իլթիհադ իտուպ զարիպ սէտալէր չըդարըյօր իտի ։ Գօլօնլար թիւֆէնկլէրի տօղրուլթմուշ օլտուգլարը հալտէ հայվանլարըն արգասը սըրա կիտէրէք աղաճլարըն ալթընտան ագան ըրմադ քէնարընա վասըլ օլտուլար , վէ օրատա մահիթապըն զկյասը սայէսինտէ , պէշ ճէսէտ կէօրտիւլէր քի , չայըրըն իւզերինտէ սերիլմիշ եաթըյօրլար իտի ։

Պունլար տէօրթ այ մուգատատէմ Լինգօլն ատասընա չըգան գուրսանլարըն լէշլէրի իտի ։

10

Ամէպա նէ՞ օլտու, գուրսանլարը քի՞մ իթլաֆ իթտի, պուրասընը էյըրթընն իյզահ իտէճէք իտի քի, պիր գաչ քէլիմէ իլէ շէօյլէճէ պէյանը հալ իյլէտի։

Էյըրթընըն աղըլա վիրուտինին էրթէսի կիւնի թահտա բէրտէտէն աշարագ իշէրի կիրմիշ օլան գուրսանլար թարաֆընտան պաղլանըլըպ ֆըրանգլին տաղընն էթէյինտէ զայէթ գարանլըգ պիր մաղարատա հապս իտիլմիշ։ Գուրսանլար էսիրլէրինի էօլտիւրմէյէ գարար վէրմիշլէր իսէ տէ, իշլէրինէն պիրիսի մէրգումը քէնտիլէրինէ շէրիք իտուպ, անընա պէրապէր Գօլօնլարը գաթլ իթտիքտէն սոնրա Կըրանիթ Հաուզը վէ ատայը իսթիլա իթմէք իսթէտիքլէրինտէն, պիշարէ Էյըրթընը թազէիգէ պաշլամըշլար։

Պէօյլէճէ զէվալը ատէմ գուրսանլարըն թէքլիֆինի գասուլ իթմէտիյի իշին հէր թարաֆը պաղը օլարագ, մահուտ մաղարատա թամամ տէօրթ այ գալմըշ։ Հոկտեմբերին օն պիրինճի կիւնիւ գուրսանլար, Գօլօնլարըն աղըլա կիթտիքլէրինի կէօրիւպ ֆիկրար իթմիշլէր իսէ տէ, մուախխարէն իքիսի օրատա գալմըշ. մէրգում ադշամ իւսթիւ ավտէթ իլէ Գօլօնլատան պիրինի էօլտիւրտիյինի ալդատաշլարընա թէպշիր իթմիշ. պու ատէմ, ըէֆիգի Սիյրօս Սըմիթ թարաֆընտան թէլէֆ օլունտուղու ճիհէթլէ եալընըզ կէլմիշ իտի։

Գուրսանլար, Գօլօնլարը թէլէֆ իթմէյէ պիր ֆըրսաթ արամալարը իլէ պէրապէր, Էյըրթընը տէրէճէ-

յի նիհայէտէ թաղէիդ իթմիշլէր. պիշարէ ատէմճըղաղ օ տէրէճէյէ կէլմիշ քի, արթըդ քէնտինտէն կէշէրէք նէ կէօրմէքտէ վէ նէտէ իշիթմէքտէ օլուպ, հէլէ ի-քի կիւնտէն պէրի նէ կէշիպ տէօնտիւյինտէն գա-թան խապէրտար տէյիլ իմիշ։

Էյըրթըն հէքեայէսինի պէօյլէճէ պիթիրտիքտէն սոնրա.

— Մաղարատա մահբուս պուլունտուղում հալտէ նա՞սըլ օլտուտա աղըլա կէլտիմ, տէմէսի իւղէրինէ, միւհէնտիս.

— Նա՞սըլ օլույօրտա դուրսանլար շու ուֆագ տէ-րէ քէնարընտա մաղթուլէն եէրէ սէրիլմիշ պուլունու-յօրլար, տէյինճէ, Էյըրթըն պիրտէն պիրէ քէմալի հայրէթ իլէ.

— Մաղթուլէն եաթմըշ պուլունույօրլար հա՛, տէյի պաղըրտը։

Գօլօնար սօղույուպ տօնմուշ օլան ճէսէտլէրի մու-այէնէ իթտիլէր, վիճուտլէրինտէ ալամէթը ճէրիհա կէօրիւլմէյօր իտի. ֆագաթ Պանդրօֆ՝ քէմալի տրդ-գաթլա պաղարադ, քիմինին կէօյսիւնտէ, քիմինին ալընտա վէ քիմինին արդասընտա պիրէր գըրմըզը նօգթալար կէօրտիւ քի, անճագ սէչիլէպիլիյօր իտի. պունլարըն նէ օլտուղունը անլամագ դապիլ օլմատը-ղընտան, միւհէնտիս.

— Իշթէ օրալարտան վուրուլմուշլար տը՞ր, տէտի։

Ժէտէօն. - Նա՛սըլ, պիր սիլահ իլէ։

— Սուրէթի իմալինէ վագըֆ օլամատըղըմըզ պիր սիլահ իլէ։

Հարպէր. - Ֆագաթ քի՞մ վուրտու։

— Քի՞մ վուրաճագ, ատատաքի համի, Էյըրթընը մաղարատան դուրթարըպ պուրայա կէթիրէն. պիզէ

չիմտիյէ գատար հատսըզ հիսապսըզ լութիլարտա պուլունան շախսը մէճհուլ եաբտը։

Էյբրթըն. - Էօյլէ իսէ օ շախսը արայալըմ։

— Արայալըմ ամմա, պու տէրէճէ հարիդէլէր կէօթէրէն շախս, քէնտի իսթէմէտիքտէն սոնրա միւմքիւն տէյիլ պուլունամազ։

Ժէտէօն. - Մամաֆիհ, արամալըյըզ, ինշալլահ պիզէ պունճա լութֆ իտէն պու ալիճէնապ համիյէ, նանքէօր օլմատըզըմըզը իսպաթէ մուվաֆֆագ օլուրուզ. հաթտա, օ ատէմէ գարշը հայաթըմըզը ֆէտա իտէրէք ճիւզվի պիր խըտմէթ իտէպիլմէք իչին, հէր շէյի կէօզէ ալմայա հազիրըմ։

Նապ իլէ Պանդրոֆ գուրսանլարը ուզաղ պիր մահալտէ տէֆն իթմէքտէ իքէն, տիկէրլէրի Էյբրթընա էսնայի զայպուպէթինտէ վուգու պուլան հալլէրի հէքեայէ իթտիլէր։ Պատէհու Սիյրօս Սըմիթ.

— Արգատաշլար, եաղ կէչմէք իւզրէ տիր, համիմիզի տէլիք տէշիք արատրգտան սոնրա պիր սէյահաթ պօրճումուզ օլտուղունը ունութմայալըմ, տէսի։

— Նա՞սըլ սէյահաթ։

— Թապուր ատասընա կիտուպ ատամըզըն թուլու արզընը վէ Էյբրթընըն պուրատա պուլունտուղունը մուշիր պիր քեաղըտ պըրագմալըյըզ քի, Լօրտըն վարօրը կէլիրսէ մալիումաթ ալմըշ օլսուն։

Էյբրթըն. - Լաքին Պանդրոֆ, պու սէյահաթ նա՞սըլ իճրա օլունաճագ։

— Պօնատուանթօր իլէ։

— Պօնատուանթօ՞ր մը, վա՛հ զավալլը։

— Նէ՞ տէմէք։

— Շու տէմէք քի, կէմի արթըգ մէվճուտ տէյիլ տիր, գուրսանլար պիր հաֆտա մուգատտէմ կէմի իլէ

տէնիզէ չբդմբշլար վէ գօմանտա էտէմէտիբլէրինտէն դարայա չարբբպ բարչալամբշլար տբր։

Պանդրօֆբն հբսա իթտիյի թէէսիւֆին թարիֆի գապիլ օլմայբպ, օգույանլարբմբզբն թասավվուրբնա հէվալէ իտէրիզ, պիչարէ ատէմճբղազ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամադտա իբէն, Հարպէր եանբնա սօդուլուպ.

— Էսէֆ իթմէ Պանդրօֆ, պիր կէմի տահա եաբարբզ, հէմ տահա պէօյիյինիւ, մահուտ սէֆինէնէն արմալարը էլիմիզտէ տիր, տէտի։

Պանդրօֆ. - Ա՛հ, պիր կէմի եաբմադ իչին պէշ այ չալբշմադ լազբմ տբր։

Սիյրօս. - Զարէ եօգ Պանդրօֆ, ինդբյատ իթմէլի, ինշալլահ պու խասար պիզէ զարարը քիւլլէյի մուճիպ օլմազ։

Պինանէն ալէյհ վագբթ զայպ իթմէ քսիզին պիր կէմի տահա եաբմազա դարար վէրտիքտէն սօնրա, ատանբն հէր թարաֆբնը տօլաշմազա պաշլանտը։ Թամամ պիր հաֆտա Ֆբրանգլին տաղբնբն սաթհը մայիլէրի, զարիպ սուրէթտէ թէշէքքիւլ իտէրէք, պիր չօդ տէրէչէր թէբէլէր վիճուտէ կէթիրմիշ օլմաղբլա, կէրէք պուրալարը վէ կէրէք պազալէթ եբզբնլարը իլէ հուսուլէ կելէն կիրինթիլի չբգբնթբլբը մահալլէր քէմալի տբգդաթլա արանբլտը իսէտէ, ինսան իզինէ պէնզէր հիչ պիր շէյ պուլունամատը։

Ֆբրանգլին տաղբնբն չբմալ թարաֆը իրի գայալար վէ մէվատտը միւզաքէյի մատէնիյէ իլէ տօլու օլուպ, չօդ եէրինտէ թաղէիդաթը արզիյէ սէպէպի իլէ, իրի վէ տէրին եարբդլար աչբմբշ իտի. Փօլենլար հէր տիւրլիւ թէհլիքէյի կէօզէ ալտբրբպ պու եարբդլարբն իչինի տիշինի արատբլար, պուրալարը եանար

տաղըն աթէշ բիւսկիւրտիյի զէմանլէրտէ չըգան տիւ-
մանլարտան դարարմըշ իտի. պաղըլարը տա թունէլ
շէ.քլինտէ օլմաղըլա, մէշալէլեր իլէ թէհարրի իտիլտի,
վէլհասըլ տաղտա կիրմէտիք տէլիք պըրագմատըլար.
ֆագաթ հէր թարաֆտա սիւքիւթ հիւքմֆերմա օլուպ
ինսան իղլինտէն էսէր կէօրիւլմէյօր իտի։

Միւհէնտիս, տէրին չուգուրլարտան պիրինին թէ-
բէսինէ վասըլ օլտուղու կիպի, տէրինտէն կէլէն պիր
թագըմ սէտալէր իշիթտի քի, անլէրտէ գայալարա
աքս էտէրէք թէզեիտի շիտտէթ իտիյօր իտի. ժէտէօն
տախի թահտէլ արզ վօլգան աթէշինին հալի ինպիսա-
թէ կէլտիյինի պէյան իտէն պու սէտալէրի իշիթտի.
ժէտէօն հէրարէթը մէրքէզիյէյի արզըն թէքրար ին-
շիալէ պաշլամագ իւզրէ օլտուղունը անլայարագ, Սկը-
ըօսա խիթապէն.

— Ցէմէք վօլգան թէմամէն սէօնմէմիշ տիր,
տէտի։

— Ինթիմալ տըր, զիրա սէօնմիւշ զանն օլունան
հէր եանար տաղ, տայիմա թէքրար աթէշ բիւսկիւր-
մէյէ պաշլար։

— Լաքին տաղըմըզ աթէշ սաչմաղա պաշլարսա,
ատամըզ իշին թէհլիքէյի մուճիպ օլմաղ մը։

— Զանն իթմէմ, եանար տաղըն մէճրասը, եանի
հէրարէթը արզիյէնին մէնֆէսի վար տըր, աթէշ օրա-
տան բիւսկիւրիւր, քէնտի աչտըզը մէճրալէրտէն մէ-
վատտը միւզապէյի մատէնիյէսի ադար կիտէր։

— Եա օ մէվատ պաշգա պիր մէճրա բէյտա ի-
տէրսէ. զիրա վօլգանլար հէր տիւրլիւ զարիպէլերի
կէօսթէրէպիլիր։

— Լավալար թէպտիլի մէճրա իթմէք իշին շիտ-
տէթլի հարաքէթի արզ վուգու պուլուպ, տաղըն ա-

սը գուվվէյի մերքէզիյե նօգթասը թէպէտտիւլ իթ-
մէսի լազըմ կէլիր։

— Վօլգան աթէշ ալտըզը վագըթ էքսէրիէն հա-
րաքէթի արզ վուգու պուլուր, պինաէն ալէյհ պիզիմ
իչին թէհլիքէլի տիր։ Ինշալլահ մէմուլիմիզ զուհուր
իթմէզ, իթոէ պիլէ էլիմիզտէն պիր շէյ կէլմէզ, մա-
մաֆիհ նէ տէ օլսա Կըրանիթ Հաուզա գատար իյրա-
սը զարար իտէճէյինի իւմիւտ իթմէմ։

— Տաղըն ինշիալէ պաշլայաճաղընը իֆհամ իտէր
տիւման կէօրմէտիք։

— Խայր, տահա տիւն տըգդաթլա պաղտըմ,
տիւմանտան էսէր եօգ, մամաֆիհ տաղըն աթէշ ալ-
մասը էլպէթտէ խայբրլը տէյիլ տիր։

— Ֆադաթ ալտանմաղա մահալ եօգ, զիրա թահ-
տէլ արզ սէտալէր իշիտիլիյօր։

— (Տինլէյէրէք.) Էվվէթ սէտալէր կէլիյօր, շիմ-
տիլիք տէրէճէյի գուվվէթ վէ նէթիճէսի քէստիրի-
լէմէզ։

Փետրվարըն օն տօգուզընտան եիրմի պէշինէ գա-
տար հէր թարաֆ իյնէ արարճասընա արանտը, հաթ-
տա տաղըն զէրվէսինէ գատար չըգըլըպ եանար տա-
ղըն մէճրասընա պիլէ կիրտիլէր, արատըգլարը շէյտէն
էսէր պիլէ պուլամատըլար. սարֆ իտիլէն պունճա է-
մէք զայրէթ պէյհուտէ օլտուզունտան, արթըգ Կը-
րանիթ Հաուզա ավտէթ իթմէյէ գարար վէրտիլէր.
շախսը մէճհուլըն ատա իւզերինտէ պուլունմատըզընա
գանաաթ կէթիրիլտի։

Փետրվարըն եիրմի պէշինճի կիւնիւ Գօլօնլար Կը-
րանիթ Հաուզա կէլտիլէր. պիր այ սոնրա, եանի Մար-
տըն եիրմի պէշինճի կիւնի, ատայա վիրուտլերինին
իչիւնճի սէնէյի տէվրիյէսի հուլուլ իթտի։

11

Ռիչմոնդ մաքհասերէսինտէն ֆիրար իտուպ Լինգօլնա սուրէթի զարիպէտէ տախիլ օլան Գօլօնլար, թէմամէն իւչ սէնէ տիր վաթանլարընտան տուր պուլունույօրլար իտի. ահէպա հիյնի ֆիրարլէրինտէ տէվամ իտէն մուհարէպէ էլեէվմ տէվամ իտիյօրմու իտի. ահէպա նէ՞ գատար գանլար տէօքիւլտի, ահէպա նէ գատար տօսթ ահպապ զայպ օլմուշ իտի.

Գօլօնլարըն ֆիքրի եէկեանէսի վէթանա ավրէթ իլէ պունլարը անլամադ իտի, պունըն չարէսի իսէ եա Լինգօն աչըգլարընա պիր կէմի կէլիպ քէնտիլէրինի կէօթիւրմէլի, եախօտ պիր կէմի եարարադ Զէլանտը ճէտիտէ վէ եա Բօմթօյա կիթմէլի իտիլէր. պինահէն ալէյհ իբի եիւզ էլլի թօնէլաթօ ճէսամէթինտէ պիր կէմի եարմաղա գարար վէրիպ հէման իչէ պաչլատըլար։

Ծարուսթ օրմանընտան իրի աղաճլար քէսիլիպ կէմինին գըզաղը գուրուլմուշ օլան չըմինէլերէ նադլ օլունույօր իտի. ուսթա ժօքրն (մայմունըն) Գօլօնլարա պէօյիւք մուավէնէթի օլտու, մէսէլա գօքարըլաճագ եիւքսէք պաղաճլարըն թէրէսինէ չըգըպ իր պաղլայօր, եախօտ իրի իրի քիւթիւքլերի ումուզլարընա ալարադ նադլ իյլէյօր իտի։

Գօլօնլար կէմի իլէ պէրապէր պաչգա իչլերիտէ ունութմատըլար. մէնզարէյի վասիյէ թէրէսինատէ գոբրսանլարըն իճրա իթտիքլերի խասարտէն էսէր գալմատը. քիւմէսլէր եէնիտէն եաբըլը, ախըրտաքի օնա-

ղալար վասէթասը իլէ թարլալար պէլլէնտի. Էյբրթէն տայիմա մահզուն վէ տալկըն օլտուղու հալտէ, ումուզ մա իշթիրաք իթմէքտէ, վէ քէմալի զայրէթլէ չալըշ-մագտա իտի. պիր եանտան պօլ պօլ ավ վուրուլտուղու կիպի Մէրսի տէրէսինտէն իրի գաբլուն պաղլարը թութուլմագտա իտի. ըսթըրիտեա թարլասը տախի մըգտարը քեաֆի մահսուլ վիրմէյէ պաշլատը։

Աղըլ իլէ Կըրանիթ Հաուզ արասընտաքի թէլէ-կրաֆ խաթթը թէքրար եարըլըպ իշլէմէյէ պաշլատը. Մայրսըն օն պէշինճի կիւնիւ եէնի կէմինին օմուրղասը մէյտանէ չըգտը, չիֆայիտէ քի սօուգլար պասմըշ օլ-տուղունատան, Գօլօնլար իշի թէրք իթմէյէ մէճպուր օլտուլար։

Գօլօնլար, գըշ մէվսիմինին պու սէնէ Լինգօլն ա-տասընտա չիտտէթլէ հիւքմիւնի իճրա իթտիյինի կէօր-տիւլէր. պուրատաքի սօուգլար Ամէրիգայի չըմալիտէ վէ եէնի Ինկիլթէրրատա հըսս օլունանլարա միւշապիհ տիր. օրալարտա պէրուտէթին չիտտէթի, գութուպ-լարտան էսէն բուզկեարլարա աթֆ իտէրլէր. հալ պու-քի Լինգօլն ատասընտա պունա աթֆ իթմէք դապիկ օլմատընընտան, Սէյրսս Սըմիթ.

— Ալէլ խուսուս տէնիզ քէնարընտա վէ ատալար տա օլան մէմալիք, օ իրթիֆատէ օ արզտա օլան գարա տախիլինտէքի մէմալիքէ նիսպէթէն ազ սօուգ տըր. պուտա պէյիւք տէնիզլէրին, եազըն հէրարէթի հըֆզ իլէ գըշըն իֆրազ իթմէսինտէն իլէրի կէլիր, տէտի։

Հարպէր. — Օ հալտէ Լինգօլն ատասը նի՞չին պու գայիտէյէ տախիլ կէօրիւնմէյօր։

— Պուրասընըն հալլի միւշկիւլ տիւր, պէլքի ման-թագայի ճէնուպիտէ պուլունմագտան իլէրի կէլիր. սէնտէ պիլիրսին քի նըսֆ քիւրրէյի ճէնուպիտէքի տէ-

նիզլերտե, չըմալէ նիսպէթէն տահա իրի վէ գաթը պուզ բարչալարընա միւսատրվ օլունուր։

Ժէտէօն. - Պէն տէյօրում քի Լինգօնտա չիտտէթը պէրուտէթ, եագընընտա իրի վէ սապիթ պուզլար պուլունմադտան իլերի կէլիյօր։

Սիյրօս. - Հադդընըզ վար, ատամըզտաքի պէրուտէթ եագընտա պուզ օլմասընտան տրը, հէմ գըթաթը ճէնուպիյէնին չըմալէ նիսպէթէն սօուգ օլմասը գավահտի քիւլիյէտէն տիր. զիրա քիւրրէյի չէմս, եազըն նըսվ քիւրրէյի ճէնուպիյէյէ զիյատէ եագըն օլտուղու կիպի, գըշընտա զիյատէ ուզադ տրը. օ հալտէ սրճաղըն վէ սօուղըն չիտտէթինէ միւսատրվ օլմադտան տիւչարը հայրէթ օլմամալըյըզ։

Պանդրոֆ. - (Գաչլարընը չաթարադ.) Էյ նէտէն տոլայը պիզիմ մանթադա պէօյլէ հադդսըզ մուամէլէյէ տիւչար օլույօր։

Սիյրօս. - (Կիւլերէք.) Հադդսըզ օլսուն օլմասըն ինդըյատ լազըմ տրը. պունըն սէպէպինի անլատայըմ, քիւրրէյի արզ կիւնէշին էթրաֆընտա թամ տայիրէ թէշքիլ իտերէք տէօնմէզ, արզըն միհվերի եումուրթա շէքլինտէ պիր գաթը նագըս տրը. կիւնէշ իսէ գաթը նագըսըն մէրքէզլերինտէն պիրինի իշղալ իթտիյինտէն, արզ, միհվերի իւզերինտէ իլերլէտիքճէ կեահ կիւնէշէ թէգարրուպ կեահ թէպայիւտ իտէր. հիյնի սեֆերտէ քիւրրէնին եազըն կիւնէշէ էն եագըն վէ գըշըն էն ուզադ օլան նօգթասը իսէ, մանթադայի ճէնուպիյէյէ միւսատրվ օլսուղունտան, պու նօգթալար զիյատէ սօղուդ վէ սրճադ օլուրլար. պու մահղուրէ չարէ պուլմադ գապիլ տէյիլ տիր. ինսանլար նէ գատար ալիմ օլսալար, ճէնապը Հադդ թարաֆընտան վազ օլունան գայիտէլերի թաղէիրէ միւգթէտիր օլամազլար։

Պանդրոֆ. - Մամաֆիհ ինսանլար բէ.ք ալիմ տիր. մալիւմաթը պէշէրիյէ պիր արայա ճէմ օլունսա, նէ պէօյիւք պիր քիթապ օլուր իտի։

— Ինսանլարըն պիլմէտիքլէրիտէ պիր արայա ճէմ օլունսա, էմին օլ քի տահա պէօյիւք հէմ չօգ պէօյիւք քիթապլար թէշքիլ իտեր։

Գօլօնլար գըշ մէվսիմի զարդ օլան կէմիտէն չը-գարտըգլարը էշեայը, եէնի եաբըլմագտա օլան կէմիյէ գուլանմագ իչին իմալ իթմէյէ պաշլատըլար. Յունիս Յուլիս վէ Օգոստոս այլարը կէչտի, սօուդ չիատէթլէ հիւքմինի իճրա իթտի. տէրէճէյի հէրարէթ սըֆըր-տան աշաղը 21 տէրէճէյէ գատար էնտի։

Ֆըրանգլին տաղընըն թէհարրիսինտէն պէրի կէչէն եէտի այ զարֆընտա համիյի մէճհուլտան էսէր կէօ-րիւլմէտի, մամաֆիհ Գօլօնլար տիւչարը ֆէլաքէթ օլ-մատըգլարընտան, անտէն իսթիմնատէ տախի լուզում եօգ իտի. Թօր իլէ ժօր էքսէրիէն մահուտ գույունըն էթրաֆընտա ուլայըպ կէղինտիքլէրինտէն, Սիյրօս, Կըրանիթ Հաուզ իլէ չախսը մէճհուլ արասընտա պիր բապլթա վար տըր տէյօր իտի։

Գըշ կէչտի, պու արալըգ նէթիճէյի վէսիմէյի միւնթէճ օլապիլիր պիր հատիսէ զուհուր իթտի, Սեպ-տեմբերին եէտինճի կիւնի Սիյրօս Սըմիթ, Ֆըրանգլին տաղընըն թէբէսինտէն պուղու իլէ գարըշըգ տիւման չըգտըղընը կէօրմիւշ իտի։

Սիյրօս Սըմիթին խապէր վէրմէսի իլէ Գօլօնլար իչլերինի պըրագըպ Ֆըրանգլին տաղընըն զերվէսինի սիւքիւթլէ թէմաշա իթտիլեր, տաղըն աթէշլէնմէսին-տէն զուհուրէ կէլմէսի միւհթէմէլ օլան հարաքէթի արզտան տօլայը, Կըրանիթ Հաուզըն տիւչարը թէհլիքէ օլմասը մէլհուզ օլտուղունը, Սիյրօս միւպալաղա իթ-

մէյերէք արդատաշլարընա պրղ իթտի, եէվմը մէղ-
քիւրտէն իթիպարէն տաղըն զէրվէսինտէն տիւման չըդ-
մադաա տէվամ իթմէքտէ իտի. արասընտան ալէվ
կէօրիւնմէտիյի հալտէ, մըդտարը թէղայիւտ իյլէտի-
յինտէն, մէրքէզի արզտա աթէշին քէսպը չիտտէթ իթ-
տիյի անլաշըլըյօր իտի.

Մէվսիմի պահարըն հուլուլի իլէ իշլերէ պաշլանըլ-
տը, ալէլխուսուս կէմինին ինշա վէ իքմալինէ օլանճա
ղայրէթ իլէ տէվամ իտիլիյօր իտի, Սեպտեմբերին նի-
հայէթինտէ կէմինին դապուրկալարը մէյտանա չըդ-
տը, գուրսան կէմիսինին թահտալարընտան սէօքտիւք-
լերի պագըը չիվիլեր իսթիմալ իտիլտի. պիր թարաֆ-
տան մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինտէքի մէզլուաթ տա-
խի թօբլանըլըպ տերանպար իտիլտի.

Գոլոնլար ադշամլարը ճիւմլէթէն Կըրանիթ Հաուզ-
ղա թօբլանըպ միւխթէլիֆ մատտէլերտէն պահս իտի-
յօրլար իտի. Էյլրթըն իսէ քէմալի սիւքիւթլէ քէնտի
քէնտինէ.

— Լօրտ Կըլէնէրվանը կէօրիւր իատէյի նամուս
իյլէտիյիմի կէօսթէրիրիմ, տէյօր իտի.

Պու ադշամ միւքեալէմէ, միւթատընտան զիյատէ
ուզանտը, եարը կիճէյէ իւչ սաաթ դալարադ Գոլոն-
լար էսնէյերէք եաթտըլար, եարըմ սաաթ սոնրա
պէօյիւք սալոնտա պուլունան թէլէկրաֆ մաքինանը-
նըն չանը չիտտէթլէ չալընտը. Գոլոնլարըն ճիւմլէսի-
տէ Կըրանիթ Հաուզտա օլուպ աղըլտա քիմսէ պու-
լունմայօր իտի. Սիյրօս եէրինտէն սըչրատը, արդա-
տաշլարը պէլքի եանլըշ իշիթտիք տէյի եէքտիկերինէ
պագըյօրլար իտի.

Նապ. – Պու նէ՞ տիմէք օլույօր, եօդսա չէյթան
մը չընկըրաղա պաստը.

Հարպէր. - Ֆուրթունալը հէվալէրտէ էլէքթրիք, թէպէտիւլաթը հէվայիյէնին...

Սիրոս. - (Պաշըյըլա պիր իշարէթը ըէտիյէ իլէ սէօղիւնի քէսէրէք.) Պէքլէյէլիմ, էկէր պիր իշարէթ իսէ էլպէթտէ թէքրար իտիլիր.

Նապ. - Լաքին քիմ օլապիլիր.

Պանդրոֆ. - Պիզէ պու գատար էյլիք...

Պանդրոֆը սէօղիւ, չանը թէքրար չալընմասը իլէ գաթ օլունտու, Սիրոս Սըմիթ տերհալ թէլէկրաֆը պաշընա կէչէրէք.

— Նէ՞ իսթէյօրսունըզ, տէյու սորտուզունտա.

— «Սիւրաթլա աղըլա կէլինիզ» տէյու ճէվապ վէրիլմէսի իւզէրինէ Սիրոս թարիֆի ղայրի գապիլ մէսէրրէթ իլէ.

— Նիհայէթ պուլունտու, տէտի.

Գօլօնլար եօրկունլուղը, ույդույը վէ կիճէնին գարանլըղընը ունուտարագ տերհալ եօլա չըգտըլար. Թօր իլէ ժօր Կըրանիթ Հաուզտա գալտը. Հարպէրին սէյլէտիյի իւզրէ բույի սէմայը Ֆուրթունա զուհուրինի իյմա իտէն պէօյիւք վէ գարա պուլութլար իսթիլա իթմիշ իտի. Լաքին Գօլօնլար գարանլըղա վէ Ֆուրթունայա էհէմմիյէթ վէրմէյէրէք Գըրիդ Գըլիսէրին քէօբրիւսինի կէչիպ օրմանա ատղու իլէրլէմէյէ, պաշլատըլար.

Գօլօնլար, քէմալի հէյէճան վէ սիւրաթլա իլէրլէյօրլար իտի. Կըրանիթ Հաուզտան սաաթ տոգուզտա չըգմըշլար վէ գըրդ եէտի տագըդա սօնրա սէկշ միլ իմթիտատ իտէն մէսաֆէնին իւչինի գաթ իթմիշլեր իտի. Պու էսնատէ չիտտէթլէ չիմշէք չագմայա պաշլատը, հէվա բէք սըգընթըլը իտի, սաաթ տոգուզը չարեէք կէչէրէք աղըլըն թահտա բէրտէսինի կէօրտիւ-

լէր. թէմամ իչէրի կիրահլէրի վագրթ կէօք կիւրլէ-մէսի իշիտիլտի։

Աղբլրն տէրուենինտէ տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմ-ֆէրմա օլտուղու կիպի, օրատա տախի զիյատէն էսէր կէօրիւնմէյօր իտի. միւհէնտիս գաբույը վուրտու լա-քին ճէվապ վէրէն օլմատը. գաբույը աչըպ դարանլըդ օտայա կիրտիլէր, Նապ չագմաղը չագըպ ֆէնէրի եադ-տը, օտանըն հէր թարաֆընը թէհարրի իթտիլէր, քիմսէլէր եօդ հէր չէյ եէրլի եէրինտէ իտի։

Սիյրօս. – Եօդսա պիզէ թէլէկրաֆ իշլէյօր տէյո՞ւ մը կէլտի։

Ժէտէօն. – Խայր գապիլ տէյիլ, զիրա թէլէկրաֆ «հէման աղբլա կէլինիզ» տէմիշ իտի։

Թէլէկրաֆ մաքինասընըն պաշընա կէլտիլէր, հէր ալաթ ու էտէվաթ եէրինտէ իտի. օ արալըդ Հարպէր.

— Ա՛յ, պիր քեաղըտ վար տէյու պաղըրտը. քեաղըտըն իւզէրինտէ Ինկիլիզճէ օլարադ շու քէլիմէ-լէր եազըլը իտի։

Եէնի խաբր թեագրպ իտինիզ

Միւհէնտիս թէլէկրաֆը աղբլտան կէլմէյուպ, աղբլտաքի թէլէկրաֆ խաթը իլէ պիրլէշէրէք, Կըրա-նիթ Հաուզ իլէ քէսպը բապրթա իտէն վէ շախսը մէճ-հուլըն իգամէթկեահը պուլունան նօգթատան չէքիլ-միշ օլտուղունը անլայարագ.

— Ա՛ըշ, տէտի. միւհէնտիս ֆէնէրի ալըպ հէր պէ-բապէր չըգտըգլարը օրրատա, ֆուրթունա քէմալի չիտ-տէթ վէ տէհչէթլէ իճրայի հիւքմ պաշլամըշ իտի. ա-աղբլտան տըշարը չըգտըղը կիպի խաթը իլէ աղաճտա-քի «Իզուլվար» ընա պիր թէլ մէրպութ օլուպ եէրէ էնտիյի կէօրիւլտիւ. Սիյրօս Սըմիթ.

— Թէլի Թէադրպ իտէլիմ, տէյէրէք Թէլին քէ-նարընտան իլէրլէմէյէ պաշլատըլար. Գօլօնլար էվվէլ էմիրտէ աղըլ իլէ Շէլալէ նէհրի արասընա տիւշէն Ֆը-բանգլին տաղընըն սաթհը մայիլինտէքի էն տար ճի-հէթտէն կէչիլէր։

Սաթհը մայիլ չըգըլտըգտան սոնրա, էշքեալը ղարիպէտէ պաղալէթ եըղընլարընտան միւթէշէքքիւլ թարաֆա էնմէք լազըմ կէլտի, արա սըրա էյիլիպ խաթթըն վիճուտինի եօգլայօրլար իտի. Թէլին տէնիզէ տօղրու իլէրլէտիյինէ շիւպհէ գալմատը. Ֆուրթունա-նըն շիտտէթի սոն տէրէճէյէ կէլմիշ իտի, շիտտէթլէ կէօք կիւրլէյիպ արա սըրա շիմշէքլէրին Ֆըրանգլին տաղընա էնէրէք, մէճրա իշինտէ ղայպ օլտուղու կէօ-րիւլիւյօր իտի. Գօլօնլար պու էանալէրտէ տաղըն ղէր-վէսինտէն ալէվ չըգտըղընը կէօրտիւլէր։

Գօլօնլար, սաաթ օնա պիր գաչ տագըգա գալա-բաղ ղարպ սահիլինէ եագլաշտըլար. պուրատան իթի-պարէն Թէլ գայալըգ տար պիր եօգուշ իշինէ կիրէյօր իտի. Գօլօնլար պու եօգուշտան իլէրլէմէյէ պաշլատը-ըլար. աղիմ պիր Թէհլիքէ իշինտէ պուլունտուգլարը հալտէ, համիյի մէճհուլըն իգամէթկեահընա տօղրու, մըգնատըսա միւնճէղիպ օլմուշ տէմիր բարչասը կիպի Թաշլարընը իւղերինտէ գայարաղ վէ պաղէն աթլայա-բաղ իլէրլէյօրլար իտի։

Նիհայէթ Թէլ պիր քէօշէտէն պիւքիւլիւպ սահիլի Թէշքիլ իտէն գայա իւղերինէ չըգտը. պուրատա պա-ղալէթլէր պիթիշմիշ գայալըգ օլմաղըլա, Թէլ՝ գայա-լարընը իշինտէն կիտիյօր իտի. Գօլօնլար եիւզ ատըմ տահա կիթտիքտէն սոնրա տէնիզ քէնարընա վասըլ օլտուլար, միւհէնտիս Թէլի Թղութարաղ տէնիզէ տալ-մըշ օլտուղունը կէօրտիւ. արգատաշլարը եանընտա

տիւչարը հայրէթ օլարադ տուրտուլար. Միյրօս արդատաշլարընը դայալարընն թէճէմմիւինտէն միւթէշէքքիւլ պիր մաղարաճըղա կէօթիւրիւպ.

— Պէքլէյէլիմ, շիմտի ատէնիզ եիւքսէք տիր. ալչալտըղը կիպի եօլ մէյտանէ չըդար, տէտի։

12

Պիր դաչ սաաթ պէքլէմէք լազըմ կէլտիյինտէն Գ.օլօնլար պուլունտուդլարը մահալտէ պէքլէտիլէր, շիտտէթլէ եաղմուր եաղմայա պաշլայըպ ֆուրթունանընն ատէհշէթինի իղալէ իթտի. եարը կիճէտէ Միյրօս ֆէնէրի այըպ սահիլէ էնտի. թէլին պաթտըղը մահալտէն իթիպարէն տէնիզ ալչալարադ պէօյիւճէք պիր մաղարա մէյտանէ չըդարմաղա պաշլամըշ իտի. թէլ, պու մաղարանընն իչինէ կիրուպ ղայպ օլույօր իտի. Միյրօս արդատաշլարընընն եանընա կէլիպ.

— Պիր սաաթ սօնրա եօլ աչըլաճադ, տէտի։

— Տէմէք եօլ վար իմիշ։

— Եա օլմայաճա՞դ մը սանտընըզ։

Հարպէր. - Լաքին պու մաղարա հէր նէ դատար տէնիզ ալչալտըղը կիպի մէյտանէ չըդաճադ իսէ տէ։ իչէրիսինտէ էրէյի սու դալըր սանըրըմ։

— Եա մաղարա թէմամէն դուրուրտա պիզ իլերլէմէյէ մուվաֆֆադ օլուրուզ, եախօտ օլմազտա պիզէ իլերլեյէճէք պիր վասէթա կէլիր։

Պիր սաաթ տահա կէչտի, Գ.օլօնլար հէր պէրապէր սահիլէ էնտիլէր, իւչ սաաթտա տէնիզ թէմամ օն պէշ այադ ալչալմըշ իտի. պիր քէօրրիւ քէմէրի կի-

պի մաղարանը մէտխալի մէյտանէ չրգմըշ իտի քի, ի-չինէ կիրէն սուլար տէնիզ ալչալտրգճա քէօրիւրէրէք տրշարը աթըլմադտա տրը, միւհէնտիս էյիլէրէք տէ-նիզին սաթհընտա սիյահ պիր շէյին եիւզտիւյինի կէօր-տիւ։

Միւհէնտիսին կէօրտիւյի շէյ պիր սանտալ օլուպ քէմէրին իչ թարաֆընտա տուրմադտա վէ իր իլէ գա-յալարա մէրպութ պուլունմադտա իտի. Սիյրօս իչինտէ իքի ատէթ քիւրէք կէօրէրէք.

— Պինէլիմ, տէտի, սաճտան մամուլ օլան պու սանտալ զաթէն ճէրիյան իլէ տրշարը չրգմըշ օլտու-ղընտան Գօլօնալար հէման իչինէ աթլատրլար. Նապ իլէ Էյըրթըն քիւրէյէ կէչիպ, Պանդրօֆ տիւմէնէ օթուր-տու. Սիյրօս տախի էլինտէ ֆէնէր օլարադ պաշ թա-րաֆտա օթուրտու. պաղալէթ թաշընտան միւթէշէք-քիլ պու մաղարանը տէրունինտէ ադիմ պիր սիւ-քիւթ հիւքմֆէրմա իտի։

Քիւրէյի արզը բէք չօգ եէրլէրինտէ պու նէվ մաղարալար վար տրը քի, տիւնեանը եարատրլտրզը-տան պէրի մէվճուտ օլտուղունա չիւպհէ իտիլէմէզ. պաղըլարը տէնիզ սույը իմա իթմիշ օլուպ, տիկէրլէրի իսէ տէրունինտէ ճէսիմ կէօլլէր բէյտա իյլէմիշլէր տիր. մէսէլա Հէմտիտ ատալարընտան պիրի օլան Շաթաֆա ճէղիրէսինտէքի Ֆէնկալ մաղարասը, Ինկիլթէրրատա Մօրկաթ մաղարալարը, Գօրսիգատաքի Պոնիֆասիյօ մա-ղարալարը իլէ Նորվէկիյատա պուլունան Լիզժուրտ մա-ղարասը, Քէնթուքիտէ պուլունան վէ պէշ եիւզ դատէմ եիւքսէքլիյի իլէ եիրմի պին դատէմտէն զիյատէ պոյը օլան Մամութ մաղարալարընը կէօսթէրէպիլիրիզ. իշթէ քիւրէյի արզը միւխթէլիֆ նօգթալարընտա պու կի-պի շայանը հայրէթ շէյլէր բէք չօգ տրը։

Ամէպա Լինգոլն ատասընտաքի շու մաղարա տա, ատանըն մէրքէզինէ գատար կիտիյօր մը, սանտալ պիր չարեէքտէն պէրի կիտիյոր իտի. միւհէնտիս իլէրիտէն տայիմա սանտալըն խաթը հարաքէթինի թային իթմէքտէ վէ քէօշէլէր տօլաշմագտա իտի քի միւհէնտիս.

— Զիյատէ սաղա տօզրու, տէյի պաղբրտը, սանտալ տէօնիւպ գայալարա եանաշտը. թէլ՝ քէնարտա պուլունույօր իտի, սանտալ պիր չարեէք տահա իլէրլէտի. պու հիսապճա մաղարանըն պիտայէթինտէն պէրի եարբմ միլ գատար մէսաֆէ գաթ իտիլմիշ իտի. պուրատա Գօլօնլար շէտիտ պիր զիյանըն մաղարա տախիլինի թէնվիր իթտիյինի կէօրտիւլէր, պու զիյա սայէսինտէ մաղարանըն իչինի տրգգաթլա թէմաշա իթմէք գապիլ օլտու.

Մաղարանըն գաբուսը եիւզ այագ գատար եիւքսէք օլուպ, օրասընըն տա պաղալէթտէն միւթէշէքքիլ օլտուղու կէօրիւլիւյօր իտի. գուպպէտէ հէր թարաֆտան ղայրի միւնթազամ շէքիլտէ ուզանմըշ թաշ տիրէքլէր վար ալը քի, պունլար տէնիզէ գատար իմթիտատ իտուպ կէլիյոր վէ խարիճտէքի հիւքմֆէրմա օլան շիտտէթը հէվա իլէ պէրապէր ղայէթ սաքին պուլունան սուլար տէրունինէ կիտիյոր իտի.

Մաղարայը այտընլատան զիյայի շէտիտ պու տիրէքլէր իւզէրինէ աքս իտուպ, զիյաբաշ պիր թագըմ նօգթալար բէյտա իյլէմէքտէ տիր. անլէրտէ թէքրար տէնիզին սաթհընա աքս իտէրէք սույը բարլաթմագտա, վէ պէօյլէճէ սանտալ պիլլուրտան իքի թապագա արասընտա իլէլէմէքտէ իտի.

Սկյրօսըն իշարէթի իւզէրինէ թէքրար քիւրէքլէր սույա տալը, էրիմիշ պիլլուր իչինտէն չըգայոր իմիշ կիպի էթրաֆա պիր չօգ ավիզէլէր սաչարագ,

սանտալ էլէքթրիք էսէրի օլտուղու անլաշըլան ղիյանըն մէնպաբնա տօղրու իլէրլէմէյէ պաշլատը։

Պու նօգթատա մաղարանըն վիւսաթը իւչ եիւղ գատէմ բատաքէսինտէ իտի. տահա իլէրի թարաֆլարըն վիւսաթը թապիյի պիր տիվար իլէ մէստուտ օլտուղու միւշահէտէ իտիլտի. պուրատա տէնիզ ատէթա ճէսիմ պիր կէօլ հալինտէ օլուպ, էթրաֆընա վէ գուպպէյի թէղեին իտէն թաշ տիրէքլերէ էլէքթրիք ղիյասը աքա իտէրէք օ տէրէճէ բարլատըյօր իտի քի, ինսան պադարագ ճէսիմ էլմասբարէլերին նուրլար սաչտըղընա ղահիպ օլուր իտի։

Կէօլիւն օրթասընտա ուղուն, իբի ուճլարը սիվրի, օրթասը եուվարլադ ատէթա մէքիք չէքլինտէ ղայէթ ճէսիմ պիր ճիսմին տուրտուղու կէօրիւլտի. ղիյա, պու ճիսմին իւզերինէ աչըլմըշ իբի տէլիքտէն չըդայօր իտի. ղայէթ իրի պիր տէնիզ ճանավարընա պէնղէյէն պու ճիսմ, իբի եիւղ էլլի գատէմ պօյունտա օլուպ, օն պէշ գատէմ տախի սաթհը պահրտէն եիւքսէք տուրույօր իտի։

Սանտալ եավաչճա իլէրլէտի, Սիյրօս Սըմիթ ա-յաղա գալգարտագ քէմալի հէյէճան իլէ գարշըրընտա-քի ճիսմէ պագըյօր իտի. մումալէյհ պիրտէն պիրէ ժէտէօնըն էլինտէն թուԹուպ.

— Էվվէթ, օ տըր, տէտի։

Միւհէնտիս եէրինէ օթուրուպ պիր իսմ թէլաֆ-ֆուզ իթտի քի, պու իսմի եալընըզ ժէտէօն իշիթտի. ժէտէօն պու իսմի թանըյօր օլմալը իտի քի, աղիմ պիր հէյէճան իլէ.

— Օ՞ մը, տէյու սորտու։

— Էվվէթ, օ տըր։

Միւհէնտիսին իշարէթի իւզերինէ սանտալ շու ա-

լէթը զարիպէնին սօլ թարաֆընա եանաշտը, պէհէր թարաֆտան զիյա զայէթ գալըն պիր ճամտան չըգայօր իտի. Սիյրօս Սըմիթ անըն իւզերինէ չըգտը, զիյա չըգան իքի ճամըն արասընտա վասիճէ էթլաֆը բարմագլըգլը պիր մահալ օլուպ, օրթա եէրինտէ պիր տէլիք պուլունմադտա իտի. Գօլօնլար պու տէլիյէ սէյիրթտիլէր, պիր մէրտիվէն իլէ մէզքիւր տէլիքտէն աշաղը ինիլիյօր իտի.

Մէրտիվէնին ալթ թարաֆընա էլէքթրիք իլէ զիյատար տարաճըգ պիր եօլ կէօրիւնիւպ, պու եօլըն նիհայէթինտէ տախի պիր գաբու կէօրիւնիյօր իտի քի, միւհէնտիս իթէրէք աչը վէրտի.

Գօլօնլար, զայէթ միւզէյեէն պիր սալօնտան կէչիպ, թավանընտան էլէքթրիք զիյասը սաչըլան պիր քիւթիւպխանէյէ կիրտիլէր. միւհէնտիս քիւթիւպխանէնին միւնթէհասընտա պուլունան կէնիշ պիր գաբույը տա աչտը.

Գօլօնլար զայէթ միւզէյեէն պէօյիւք պիր սալօնտա պուլունտուլար քի, պուրատա պէտայիյի խարիդիւլ ատէյի մատէնիյէ վէ սէնայիյէ, սուրէթը միւքէմմէլէտէ ճէմ վէ թանզիմ իտիլմիշ իտի. Գօլօնլար ատէթա ճէսիմ պիր միւզէխանէ տէմէք օլան պու մահալի կէօրէրէք, քէնարէլէրինի ալէմը խայալաթտէ զանն իթտիլէր.

Սալօնըն քէնարընտա պուլունան միւզէյեէն պիր գանաբէ իւզերինտէ իխթիյար պիր ատէմ եաթըյօր իտի, շախսը մէրգում Գօլօնլարըն կէլտիքլէրինի կէօրմէտի պիլէ.

Սիյրօս Սըմիթ իխթիյարըն պաչընը գալտըրարագ, արգատաչլարընը տիւչարը վէլէհ ու հայրէթի իտէճէք օլան շու աթիտէ քի սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Դաբթան Նըմո՛, պիզի իսթէմիշ իտինիզ, իշթէ էմրինիզէ թապիէն կէլտիք, տէտի։

Սիյրօսըն պու սէօզիւ իւզէրինէ եաթմըշ օլան իսթիյար ատէմ պաշընը գալտըրտը. մումաիլէյհ զարիֆ պաշընը, աչըգ աչընը, աղամէթլի պադըշընը, պէյազ սագալ, ուզուն վէ ադ սաչլարընը կէօսթէրտի։

Մումաիլէյհ եաթտըզը դանաբէնին քէնարընա տայանարագ Գօլօնյարա միւսթէրհիմանէ պիր նաղար աթտը, հալինտէն՝ տիւշարը մարաղ օլարագ եավաշ եավաշ մէշալէյի էօմրիւնին սէօնտիւյի անլաշըլըյօր իտի. ալչագ վէ ասարը հայրէթ հըսս օլունուր պիր սէտա իլէ Ինկիլիզճէ օլարագ.

— Էֆէ՛նտի, պէնիմ իսմիմ եօգ տըր, տէտիյինտէ, Սիյրօս Սըմիթ.

— Ֆագաթ պէնտէնիզ սիզի թանըրըմ տէտի։

13

Դաբտան Նըմն, աթէշֆէշան նաղարընը միւհէնտիսէ աթֆ իթտի, կիւյա անը նաղարընըն թահտը շիտտէթինտէ էրիթմէ.ք իսթէյօր իտի. պատէհու դանէբանըն իւզէրինէ տիւշիւպ քէնտի քէնտինէ.

— Ատամ սէնտէ, նէ՞ օլուր, զաթէն էօլէճէյիմ, տէտի։

Սիյրօս, դաբտան Նըմոյա թէգարրուպ իթտի. Ժէտէօն, մէրդումըն աթէշլէր իշինտէ օլան էլինի թութտու. Էյրիթըն, Հարպէր, Պանդրօֆ վէ Նապ, լաթիֆ սալօնըն պիր քէնարընտա քէմալի հիւրմէթ իլէ սուրույօրլար իտի։

Գաբատան հէման էլինի չէքիպ միւհէնախ իլէ մուխ-
ալիրէ օթուրմալարընը իշարէթ ելթաի. հէրսի քէմալի
հէյլեճան իլէ գաբատան Նըմոյա պագըյոր իսի. սուրէ-
թը ֆէվգէլատէտէ արդը լութֆ ու զայրէթ իսէրէք,
քէնտիլէրինի ըէք չոդ տէֆալէր բէնչէյի հէլաքատան
գուրթարան համիյի մէճհուլ թէսմիյէ իթտիքլէրի ա-
տէմ գարշըլարընտա պուլունտուրոր իսի. օ ատէմ նէ՛
տէրէճէ թէշէ.քքիւրէ պօրճը իսիլէր. հէլէ Պանդրոֆ,
համիյի մէճհուլը նաղարընտա պէօյիւտերէք, ինսան-
լարտան խարիճէ չըդարմըշ օլտուղունտան, դարշըսըն-
տա ատէթա պիր ատէմ կէօրտիւյի կիպի ըէք շաշըրմըշ
իսի.

Լաքին Սիյրոս Սըմիթ, ահէպա գաբատան Նըմոյը
նէ՞ըէտէն թանը.յոր իսի. իսմինին թէլաֆֆուզ օլուն-
տուղունը իշիթմիյի կիպի, գաբատան նի՞չին հայրէթլէ
եէրինտէն գալդմըշ իսի...

Գաբատան Նըմո գօլունը գանաբէսինէ խնատ իսէ-
ըէք, միւհէնտիսէ.

— Տէմէք իսմիմի պիլիրսինիզ, տէտի.

— Էվվէթ էֆէնտիմ, պիլիրիմ, շայանը հայրէթ
ինշաաթտան օլուպ, թահտէլ պահր հարաքէթ իտէն
շու սէֆինէնինտէ իսմինի պիլիրիմ.

— Նօթիւլիւս.

— Էվվէթ, Նօթիւլիւս.

— Ֆագաթ քիմ օլտուղումը պիլի՞րմիսինիզ.

— Պիլիրիմ.

— Հալ պու քի պէն օթուզ սէնէ տիր ճէմիյէթը
պէշէրիյէ իլէ գաթի միւնասէպաթ իսէրէք տէնիզ
ալթլարընտա եաշըյորում, պէնիմ սըրրըմը քի՞մ էֆշա
իթմիշ օլայոր.

— Սիզէ գարշը քէթմը էսրար հադդընտա վատ

վիրմէտիյինտէն տօլայը, էֆշայի մատտէ իլէ իթհամ օլունամայաճադ օլան պիր ատէմ։

— Սագըն օն ալթը սէնէ գատար էվվէլ սէֆինէմէ թէսատիւֆէն կէլէն օ Ֆըրանսըզ օ՞ղմասըն։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, թա քէնտիսի։

— Իսմիլէրի խաթրըմա կէլիյօր. մուալիմ Արոնագս, Գանատալը զըպգընճը Նէալանտ իլէ Գոնսէյլ նամ իւչ քիշի իտիլէր. ֆագաթ պու ատէմլէր Նօթիւլիւսին կիրտիյի Մայիլսթրում տէնիզինատ թէլէֆ օ՞ղմատըլար մը։

— Խայր էֆէնտիմ, թէլէֆ օղմատըլար, վէ «Տէնիզլէր ալթընտա եիրմի պին ֆարսախ սէյահաթ» իւնվանը իլէ պիր էսէր նէշր իթտիլէր, սէրկիւզէշթինիզի մուֆասսալէն գալէմէ ալտըլար։ (*)

— Լաքին օ Ֆըրանսըզ մուալիմ, պէնիմ անճագ պիր գաչ այլըգ սէրկիւզէշթիմի թէշքիլ իտէր։

— Էօյլէ ամա, սէրկիւզէշթը զարիպինիզին նալընըզ պիր ճիւզվի, քիմ օլտուղունուղը պիղէ թանըթտըրմըշ տըր։

— Պէլքի տէ պէնի էն պէօյիւք պիր ճանի վէ ասի օլարագ թէլագգը իթմիշ տիր։

Միւհէնտիս ճէվապ վիրմէտի, դաբթան Նըմօ իսէ ստուալինատէ իսբար իտէրէք։

— Էօյլէ տէյի՞լ մի, էֆէնտի, տէյու սորատու։

(*) Նասըլ քի անլաշըլմագտա տըր, պունտան ագտէմ նէշր իյլէտիյիմիզ եինէ ժիւլ Վէրնին ասարընտան «Եիրմի պին ֆարսախ տէնիզլէր ալթընտա սէյահաթ» նամ հիքայէյի զարիպէ իշպու ըսման իլէ միւնասիպէթի օլտուղը, վէ պու ըսման իսէ ատէթա մէզքիւր ըսմանըն զէյլի պուլունտուղու ճի՛ղէթլէ, ըսմանը մէզքիւրի օգուտայանլարա, միւթալաա պույուրմալարընը խասսէթէն թավսիյէ իտէրիզ։

— Գագտան Նըմանը մաղիսինի հալ իթմեյէ պաշ-
լամագ իսթէմէմ, հէր քէս կիպի պէնտէնիզտէ հայաթը
զարիպէնիզին սէպէպինի պիլմէտիյիմ ճիհէթլէ անլա-
մատըգճա ըէյ վէրէմէմ, ֆագաթ եալնըզ շունը պի-
լիրիմ քի, պիզ Լինգօլն ատասընա կէլտիք կէլէլի, ալի-
ճէնապ պիր տօսթ թարաֆընտան տայիմա հիմայէ վէ
մուհաֆազա իսթիլտիք. օ հիմայէնին մէտեուները չիւ-
բանը յըզ, հայաթըմըզը օնա պօրճլույուզ, հիմայէյի
պիտիրիզ իտէն էլ իսէ, գաբթան Նըմանը էլի տիր։

— Էվվէթ, պէնիմ։

Պու սըրատա միւհէնտիս իլէ արդատաշլարը գալդ-
տըլար, համիյի մալիւմէրինէ (գաբթան Նըմայա) արզը
թէշէքքիւր իթմէք վէ թէշէքքիւրաթը մախսուսէլէ-
րինի թավր ու լիսան իլէ անլաթմագ իսթէտիլէր...

Լաքին գաբթան Նըմա անլերի պիր իշարէթլէ ալը-
գոյուպ միւթէէսիր պիր սէտա իլէ.

— Սէօղլէրիմի տինլէյինիզտէ սօնրա, տէյէրէք,
պիր գաշ ճիւմլէ իլէ սէրկիւզէշթինի անլաթը։

Գաբտան Նըմա սէրկիւզէշթինի մուխթասար սէոյ-
լէտի իսէ տէ, իքմալ իշին օլանճա գուվվէթինի իսթի-
մալ իթտիյի կէօրիւլտիւ, զերա զաաֆը ըէք զիյատէ
օլտուղունտան, Սիյրօս, պիր գաշ տէֆա սիւքիւթ ի-
տուպ, իսթիրահաթ իթմէսինի ըէճա իյլէտի. ժէտէօն
տա արզը իսրամէթ իթմէք իսթէտի, ֆագաթ գաբ-
տան.

— Լուզում եօգ, սաաթլարըմ սայըլը տըր, տէ-
յուպ հիքեայէսինտէ տէվամ իթտի քի, պիզտէ խիւ-
լասա իտերէք, պէր վէճհի աթի պէյան իտէրիզ։

Գաբտան Նըմա, Հինտիսթանտա Ինկիլիզլէրին թահ-
տը իսթիլասընա կէչմէյիպ, օ վաղըթլար սէրպէսթ
գալան գըթալարտան Պունտէքլօնտ ըէյիսի ըրէնս Տա-

դարը՝ օղլու, վէ Հինտիսթան մուհարիպլէրինտէն մէշ-
հուր Թիպօ Սահիպին եէկէնի տիր. բէտէրի, դարտանը
տահա օն եաշընտա իբէն Թահսիլի իլմ իչին էվրօբայա
կէօնտէրտի։

Բրէնս Տադար, եանի գարտան նըմօ, օն եաշըն-
տան օթուզ եաշընա դատար Թահսիլի ուլում վէ սէ-
նայիյէ հասրը տրդդաթ իթտի. զաթէն իսթիտատ ու
կէբեասը բէբ ֆէվդէլատէ օլտուղունտան, մալիումա-
թընը բէբ չօգ ֆիլէրի կէթիրտի. բրէնս, էվրօբանը՝ հէր
թարաֆընտա սէյահաթ իթտի. սէրվէթի վէ նամը,
հէր թարաֆտան արանմասընա սէպէպ օլուր իտի իսէ
տէ, բրէնս, էյլէնճէ վէ ղէվդտէն ասլա խօշլանմազ,
տայիմա այրը տուրուր, վէ թավր ու հալինտէ ճիտտի-
յէթ բունումա օլուր իտի։

Բրբէնս Տադար, պիր շէյտէն նէֆրէթ իտուպ, օ
նէֆրէթ քէնտինի պու հալէ կիրիֆթար էյլէմիշ իտի.
մուճիպի նէֆրէթի օլան՝ ասլա այագ պասմագ իսթէ-
մէտիյի Ինկիլթէրա իլէ. հէր տիւրլու թիքլիֆաթընը
բէտա էյլէտիյի Ինկիլիզ միլլէթի տիր։ Շունտան անլա-
շընը.յոր իտի քի, բրբէնս Տադար, Ինկիլիզլէրէ գարշը
օլան խուսումէթի բէտէրինտէն պէշ օն գաթ զիյատէ
իլէրի կէօթիւրմիշ տիր։

Բրբէնս Տադար, սէնայիյի մէվճուտէնին ճիւմլէսի
հադդընտա լայըգը վէճհլէ քէսպը մալիումաթ իթմիշ,
ֆիւնունը թապիյէյի ֆէվդէլատէ իլէրի կէթիրմիշ վէ
մէշհուր պիր ալիմ օլմուշ իտի, էվրօբալըլար իչինտէ
մէյտանէ կէլմիշ պիր տիպլօմաթ քէսիլտի. մամաֆիհ
բրբէնսի կէօրէնլէր, հէր շէյի էօյրէնմէք իսթէր, պիլ-
տիյինտէն իսթիֆատէ հէվէսինէ տիւշմէզ. պիր թա-
դըմ ատի վէ ճիհանի (ուշխարհային) ատէմլէրտէն
զանն իտէճէքլէրի տէրքեար իտի։

Հալ պու քի հագրդաթը հալ պէօյլէ տէյիլ ի-տի. ալիմ վէ միւթէֆէննին բըրէնս, դալպէն, ֆիքրէն Հինտի օլուպ, հէվէսը ինթիգամ վէ մէմլէքէթլէրինի թահտը իսթիլայէ ալան Ինկիլիզլէրի տէֆ իլէ, պիր կիւն իատէյի հիւքիւմէթ իթմէք արզուսը իլէ սուզան օլմադտա իտի։

Բըրէնս Տագար, պու ֆիքը իլէ 1849 սէնէսինտէ Պունտէքլօնտա կէլտի. դալպի՝ քէնտի կիպի Ինկիլիզ-լէրին իսթիլասընտան մահզուն վէ բիւրխուն օլան պիր Հինտի գըզ իլէ իզտիվաճ իթտի. օնտան իւչ թանէ նուր տամլասը կիպի էվլատը օլտու իսէ տէ, պու ֆա-միլեա սաատէթի բըրէնսին հարարէթինէ, եանի ար-զուլի չէտիտէսինի թէսքին իտէմէմիշ իտի։

Բըրէնս, Հինտիսթանըն թահտը իսթիլատէ օլան վէ օլմայան գըսմընը կէզտի. քէնտիսի միլլէթաաշլա-ըընըն պաշընա կէչէրէք Ինկիլթէրայա իլանը հարպ իթտի. եանի 1857 սէնէսինտէ Ինկիլթէրայը շաշըրտան օ մուհաճէմէյի ումումիյէ մէյտանէ կէլտի։

Բըրէնս Տագար, հէր նէ գատար հայաթընը եիր-մի տէֆա թէհլիքէյէ իլգա վէ օն տէֆա մէճբուրուհ օլ-տու իսէ տէ, ասքէրլէրի թէմամէն Ինկիլիզ գուրշու-նունա հէտէֆ օլարագ թէլէֆ օլտուգլարը հալտէ, ար-զուսը իւզրէ քէնտիսի տէ վուրուլուպ էօլմէտի. ֆա-գաթ բըրէնսին նամը իշթիհար իթտի։ Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի բըրէնսի թէլէֆ իլէ, պաշընը կէթիրէնէ պէօյիւք պիր մէպլաղ վատ իթտի. հէր նէ գատար բըրէնսի պուլուպ դաթլ իտէճէքլէր իտի իսէ տէ, ճու-վաֆֆաղ օլամատըլար. ֆագաթ զէվալլընըն ուզրու-նա սէվկիլի զէվճէսի իլէ իւչ էվլատը գուրպան կիթ-տի։

Բըրէնս արթըգ եալընըզ դալարագ Պունտէքլօնտ

տաղլարընա չէքիլտի , պագը գալան սերվէթինի ճէմ իմտի , վէ սաղ գալմըշ օլան եիրմի գատար սատրգ վէ ճէսուր ավէնէսի իլէ պէրապէր չէքիլիպ կիմտի ։

Անճէպա բըրէնս Տէդար նէ՞րէյէ կիմտի ։

Ձէնկճի եէրինէ ալիմ դայըմ օլարադ իրայէյի լեյագաթ իմտի . պահաը Մուհիթին խալի ատալարընտան պիրիսի , բըրէնսին ինշաաթ մահալի օլտու . օրատա քէնտի թէրթիպի իւզրէ թահտէլ պահը հարաքէթ իտէճէք պիր վաբօր ինշասընա պաշլատը . կիւնիւն պիրինտէ մալիւմ օլաճագ օլան վասէթալար իլէ էլէքթրիքին դուվվէթինտէն իսթիֆատէյ մուվաֆֆագ օլարադ սէֆինէսինի թահրիք վէ թէնվիր իչին էլէքթրիք իսթիմալ իմտի . տէնիզ ալթընտա մէքիւլաթ , մեշրուպաթ , մէլպուսաթ , էլհասըլ գըյմէթտար էշեանըն հէր տիւրլիսի պուլունաճաղընը քէշֆ իմտի . օրատա եաշայանըն՝ գըթաթը մէսքիւնէտէն իանէյէ իհթիյաճը գալմայաճաղընը անլատը . հէլէ տէնիզլէրտէ պունճա դազալարտա զարդ օլան կէմիլերին պըրագտըղը սերվէթ վէ էշեայը, սուհուլէթլէ էլէ կէչիրէճէյինէ դանաաթ կէթիրտի , բըրէնս՝ վաբօրընը եաբատը , մուվաֆֆագ օլտու , վաբօրընը նօթիւլիս , վէ քէնտիսինի գարատան նըմռ թէսմիյէ իտէրէք տէնիզլէրին ալթընա տալը վէրտի ։

Գարթան նըմռ , եանի բրէնս Տագար , պիր չօգ սէնէլէր քիւրէյի արզը պիր գուրթուպտան պիր գուրթուպա գատար կէչտի , պուլատուգլարընը ալտը , հարթտա 1702 սէնէսինտէ Սբանեալլարընն Վիկտ գոյունտա զարգ օլան ալթուն հումուլէլի կէմիլերտէքի ալթունը ջըգարտը ։

Գարթան Նըմռ , գըթաթը մէսքիւնէ իլէ ասլա միւնասէպաթը օլմատըղը հալտէ , 1866 սէնէսի Նոյեմբեր-

րինին ալթընճը կիճէսի սէֆինէսինէ իւչ ատէմ տիւշ-
տիւ, պունլար պիր Ֆըրանսըզ վէ պիր ուշաղ իլէ պիր-
տէ Գոնատալը պալըճը իտի. ճէմահիրի միւթթէֆի-
գէ զըրհլըլարընտան Ապրահամ Լինգոլն զըրհլըսը,
Նոթիւլիւսի թէադրպէ մէմուր իտիլմիշ օլտուղունտան,
գաբտան Նըմո զըրհլըյը իճրայի հարաքէթտէն մէն
իթմէք իւզրէ տիւմէնինէ չարբըպ գըրտըղը վաղըթ,
զըրհլըտա պուլունան պու իւչ ատէմ Նոթիւլիւսին իւ-
զերինէ տիւշիւպ գալտըլար։

Գաբտան, հէր նէ գատար պունլարը կէլտիքլէրի
եէրէ կէոնտէրէպիլիր իտի իսէ տէ, կէոնտէրմէտի. վա-
բօրտա մահբուս պըրագտը, եէտի այ պէրտպէրինտէ
կէզտիրիպ անլէրէ պէտայիի պահրիյէյի կէօսթէրտի.
քէնտիտէ անլէրտէն՝ Նոթիւլիւսի կէօրէնլէր կեահ
պէօյիւք պիր ճանավար, կեահ գուրսանլարը միւհթէվի
թահտէլ պահը հարաքէթ իտէն պիր սէֆինէ օլարագ
թէլագգը իթտիքլէրինի էօյրէնտի։

1867 սէնէսի Ցունիսինին եիրմի իքինճի կիւնիւ
գաբտանը ահվալը սապըգասընտան ասլա խապէրտար
օլմայան պու իւչ ատէմ, Նոթիւլիւսիւն սանտալը սա-
յէսինտէ ֆիրարէ մուվաֆֆագ օլտուլար. պու էսնա-
տէ Նոթիւլիւս, Նօրվէճտէ Մայլիսթրում կիրտապընա
կիրմիշ օլտուղունտան, գաբտան՝ ֆիրարիլէրի պէհէ-
մէհալ թէլէֆ օլմուշ զանն իթտի։

Պինատէն ալէյհ գաբտան Նըմո, Ֆըրանսըզ իլէ ի-
քի արգատաշը էսէրը ինայէթը բապպանիյէ օլարագ
գուրթուլուպ սահիլէ տիւշտիւքլէրինտէն, օրատան Լա-
գոտէն ատալարը ահալիսի թարաֆընտան թախլիս ի-
տիլմիքլէրինտէն, Ֆըրանսըզըն մէմլէքէթինէ ավտէ-
թինտէ, եէտի այլըգ Նոթիւլիւս սէյեահաթընը մու-
չիր պիր էսէր նէշր իթտիյինտէն խապէրտար տէյիլ ի-
տի։

Ուշ արդատաշէն զայպուպէթինտէն սօնրա, եինէ գաբատան տէնիզլէրի տօլաշարագ էօմիւր կէչիրտի. ֆագաթ սատրդ արդատաշլարը պիրէր պիրէր թէրքը հայաթ իտուպ, պահրը Մուհիթ գատարընտա վադը Գօրայ եըղընլարը արասընա տէֆն օլտու, քէնտիսի Նօթիւլիստէ եալընըզ գալտը։

Պու էսնատէ գաբատան ալթմըշ եաշընտա իտի. եալընըզ գալտըղը կիպի վաբօրունը, քէնտինէ տայիմա լիմանլրդ իտէն մահալլէրտէն պիրինէ կէթիրմէյէ մուվաֆֆադ օլտու, գաբատանըն լիմանը, Լինգօն ատասը ալթընտա վադը մաղարա իտի քի, հալա օրատա պուլունմադտա տրը։

Գաբատան, պու մաղարատա ալթը սէնէտէն պէրի եաշայրպ թէրքը հայաթ իթմէյի պէքլէյօր իտի. պիր կիւն քէնտի իմալքէրտէսի օլուպ, տալկըճլարըն էլպիսէսինէ միւշապիհ էլպիսէյի լապիս օլարագ տէնիղ ալթընտա կէզէր իքէն, պալօնըն տէնիզէ էնմէսինի կէօրտիւ, վադտա գաբատանըն էլպիսէսի տալկըճլարըն կիյինտիյինէ պէնզէր իսէ տէ, ֆաղլա օլարագ քէնտի էսէրը իսթիրասը օլան պիր վասէթայի էլէքթրիդիյէ սայէսինտէ էլպիսէ տախիյինէ պիր չօգ հէվայի սաֆիյի թագելիդ իլէ իտխալ իտէր, վէ անըն սայէսինտէ խարիճտէն մուգավէմէթէ միւհթաճ օլմատան պիր սաաթ գատար տէնիղ իչինտէ կէղէպիլիր իտի. պալօնըն տէնիղէ էնտիյի էսնատէ, Սկյրօս Սըմիթին տէնիղէ տիւշտիյիւնիւ կէօրմիւշ, վէ էյլիք իթմէք իսթէյէրէք մումանլէյհի մուհագդադ պիր էօլիմտէն գուրթարմըշ իտի։

Գաբթան Նըմօ, էվվել էմիրտէ պէշ գաղալէտէլէրտէն գաչմագ իսթէտի, ֆագաթ կիրտիյի լիմանտէն չըգմասը մուհալ օլմուշ իտի. զիրա լիմանըն մէտխալի գաարընը թէշքիլ իտէն պաղալէթլէր թաղեիդը տա-

խիլի (ներքին ճնշում) եանի վոլդան սէպէպլի իլէ եիւքսէլիպ եօլը գաբամըշ իտի. օրատան հէր նէ գատար սանտալ իլէ կէչմէք գապիլ իսէ տէ, սու քէսիմի նիսպէթէն զիյատէ օլան նօթիւլիւսիւն կէչմէսի միւմքիւնսիզ օլմուշ իտի։

Պինաէն ալէյհ, գաբատան մէճպուրէն օրատա գալը իսէ տէ, գաչընմադ իսթէտիյի պու ատէմլէրի նաղարը տըգգաթատան տուր իթմէտի. ֆագաթ քէնտինի ասլա կէօսթէրմէք տէ իսթէմէտի, տահա սոնրալար պու ատէմլէրի նամուսքեար վէ եէքարիկէրինէ մուհապէթը պիրատերանէ իլէ պաղը կէօրտիւյիւ կիպի տէսթը մուավէնէթի տիրիլ իթմէտի։

Գաբատան նըմա, արգասընա տէնիզ էլպիսէսինի կիյինիպ գաբրը տերեատէն օլան եօլ սայէսինտէ, Կըրանիթ Հասուզ տերուընինտէքի գույուլա կիրուպ, քէնարլարընա թուրթունարագ եօգարը չըգապիլտիյինտէն, գազապէտելէրին միւքեալէմէլէրինի տինլէմէյէ մուվաֆֆագ օլտու, անլէր վասէթասը իլէ էսարէթին իլղասը իչին Ամէրիգալըլարըն աչարգլարը մուհարէպէյի էօյրէնտի։

Գաբատան նըմա, Սիյրօսը գուրթարտըղը կիպի, քէօրէյի չըմինէլէրէ կէթիրտի, Թօքը նէհրին սուլարընտան տըշարը աթտը, Ցօղնուղը բըչագլա թէլէֆ իթտի, Սահիպսիզ Գրունա էշեայի լաղըմէյի միւհթէվի սանտըղը պըրագտը, մայմունլարըն հիւճիւմինտէ Կըրանիթ Հասուզտան աշաղը մէրտիվէնի աթտը, գուրսան կէմիսինի թօրբիլ իլէ պէրհավա իթտի, Հարպէրէ սօլֆաթօ կէթիրէրէք էօլիւմտէն գուրթարտը, թահտել պահը ավարտա գուլլանտըղը էլէքթրիքլի թիւֆէնկ թանէլէրի իլէ գուրսանլարը իթլաֆ իթտի, էյըրթընը մաղարասընտան գուրթարըպ աղըլա կէթիր-

տի, էլհասըլ Լինգօլն ատասընտա վուդուա կէլէն հէր տիւրլի վագաայի ղարիպէյի իճրա իթտի, եանի էսրար քէշֆ օլունտու։

Ֆագաթ գաբտան Նըմօնըն գալպինտէ խայրխահ-ըգ արղուլէրի արթմըշ օլտուղունտան, պաղը ֆայիտէլի նասիհաթլար վէրմէք իւզրէ թէէսիս էյլէտիյի թէ-լէկրաֆ խաթը վասէթասը իլէ Գօլօնլարը նէզտինէ ճէլպ իթտի. մամաֆիհ էկէր Սիյրօս Սըմիթին, քէնտի սէր-կիւզէշթինէ վագըֆ օլտուղունը պիլսէ, պէլքի չաղըր-մաղ իտի։

Գաբթան Նըմօ, պէօյլէճէ սէրկիւզէշթինի իքմալ իտինճէ, Սիյրօս Սըմիթ, Գօլօնլարըն մաղհար օլտուգ-լարը լութֆ ու մուավէնէթի պիրէր պիրէր սայարագ, արգատաշլարը նամընա գաբտանա տրգը թէշէքքիւր իթտի. ֆագաթ գաբտան թէշէքքիւրիւ տինլէմէքլէ մէշղուլ օլմայրպ, ֆիքրինտէ պաշգա պիր շէյ օլտու-ղունտան, Սիյրօսա շու սուալի իյրատ իթտի։

— Էֆէնտի, շիմտի սէրկիւզէշթիմի անլատընըզ ա՛, հիւքմ իտինիզ պագալըմ։

Գաբտան պունը սէօյլէյէրէք, իւչ Ֆրանսըզ Նօ-թիւլիւստէ իքէն, վուգուա կէլէն պիր վագաայի միւտ-հիշէյի միւրատ էյլէյօր իտի քի, միւթլագա օ վա-գաա նէշր օլունան քիթապտա եազըլմըշ օլմասը իլէ, ֆէնա պիր թէէսիրի մուճիպ օլմուշ օլաճագ իտի։

Վագաա Ֆրանսըզըն՝ Նօթիւլիւստէն ֆիրարըն-տան պիր գաչ կիւն էվէլ թահտէլ պահր հարաքէթ իտէն Նօթիւլիւս, պիր զըրհը թարաֆընտան թէագըպ իտիլտիյինտէ, դապտան Նըմօ, վաբօրընը՝ մէգքիւր զըրհը իւղէրինէ սէվգ իտուպ, սու քէսիմինտէն աշա-ղըտան վուրմուշ վէ անը պիլա մէրհամէթ պաթըրմըշ իտի։

Սիյրօս Սըմիթ, գապտանըն միւրատընը անլայըպ սիւքիւթ իթտի, լաքին գապտան Նըմօ պաղըրարադ.

— Էֆէ՛նտի, օ պիր Ինկիլիզ ղըրհլըսը իտի։ Պէն տար պիր քէօրֆէզտէ օլտուղում հալտէ իւզէրիմէ հիւճիւմ իթտի, եօլումու գաբատը, պէնտէ մանիյի տէֆ իտէրէք կէչտիմ, անլայօրսունուզ ա՛, օ կէմի Ինկիլիզ ղըրհլըսը իտի, տէտիքտէն սօնրա, միւսթէրիհ պիր սէտա իլէ,

— Պէն հադդ ու ատալէթ տայիրէսինտէ հարաքէթ իթտիմ, հէր եէրտէ էլիմտէն կէլէն էյլիյի վէ իճրասընա մէճպուր օլտուղում ֆէնալըպը եաբտըմ։

Պիր դաչ տագըդա սիւքիւթ վագը օլտուգտան սօնրա՝, գաբտան Նըմօ թէքրար քէլամէ աղաղ իտէրէք.

— Էֆէ՛նտիլէր, պէնիմ հադդըմտա նէ՞ հիւքմ վէրիյօրսունըզ, տէյու սորտու։

Սիյրօս Սըմիթ էլինի գապտանա ուղատըպ ճիտտի պիր թավը իլէ ճէվապ վէրէրէք.

— Գապտան էֆէնտի, սիզին խաթանըզ մաղիյի իհեա իթմէքտէն իպարէթ իմիշ. թէրադդըյաթը հազըրէյէ աթֆը նազար էհէմմիյէթ իթմէմիշսինիզ, պէօյլէ պիր խաթայը՝ պիր թագըմարը թագտիր, տիկէրլէրի թագպիհ իյլէր, եալընըզ ճէնապը Ալլահ ատիլանէ հիւքմ վէրէպիլիր. պաղը ինսանլար խաթատէ պուլունուր, ֆագաթ խաթասը հասէպի իլէ հիւրմէթ ու ռայէթտէն տուր օրմազլար. իշթէ սիզին հալինիզտէ պու դապիլտէն տիր, ճիւմլէնին հիւրմէթի հադդընըզտա պագը տըր, իսմինիզ տայիմա ունուտուլմայաճագտըր, տէմէսի իւզէրինէ, գապտան Նըմօնըն կէօյսիւ գապարտը վէ էլինի ուզատարադ.

— Հադլը՞մը.լըմ, հադսը՞զմը.լըմ, տէյու սօրտուղունտա, Միյրօս Սըմիթ.

— Հէր նէվի հարաքեաթը ալիյէ վէ ալիճէնապանէ թարաֆը Հադդա ավտէթ իտէր, զիրա օրատան կէլիր. ֆադաթ շուրատաքի նամուսքնար ատէմլէր, եանի մաղհարը լութֆ ու ինայէթինիզ օլան պիչարէլէր, սիզին իչին էպէտիյէն կէօզ եաշը տէօքէճէքլէր տիր, տէտի։

Պու սըրատա Հարպէր, գապտանըն եանընա սոդուլտու, տիզ չէօքիւպ իխթիյարըն էլինի էօբտիւ։ Գարատան Նըմոնըն կէօզլէրինտէ իրի կէօզ եաշը տամլալարը կէօրիւնտիւ, էլինի տէլիդանլընըն պաչընա գոյարագ։

— Էվլատըմ, իլթաֆը Բապպանիյէյէ մաղհար օլ . . . տէտի։

14

Սապահ օլտուղու հալտէ մաղարայա ասլա զիյա կիրմէյօր իտի. չիւնքի եիւքսէլմիշ օլան տէնիզ՝ մաղարանըն մէտխալինի գարայարագ զիյա տուխուլինէ մանի օլույօր իտի իսէ տէ, Նօթիւլիւստէն չըդան զիյայի էլէքթրիքտէն էթրաֆ զիյատար իտի։

Գարատան Նըմոնըն հալինտէ բէք ասարը զաաֆ կէօրիւլտիւ. գարատանը՝ Կըրանիթ Հաուզա նագլ իթմէք օլամազ իտի, զիրա քէնտիսի Նօթիլիւսին իչինտէ պուլունմադ վէ օրատա էօլմէք արզուսընը տէրմիյան իյլէմիշ իտի։

Գարատան պէօյլէճէ պայկրն հալտէ իքէն, ժէտէօն

իլէ Սիյրօս հալինի տըդդաթլա մուայէնէ իթտիլէր. մումաիլէյհին զիյայը հայաթընըն եավաշ եավաշ սէօնտիյիւնէ շիւպհէ գալմասը։ Ժէտէօն իլէ Սիյրօս պու խուսուստա եավաշճա գօնուշտուլար, խասթայա պիր չարէ արատըլար, գուրթարըլմադ միւմքիւն տէյիլ իսէ տէ, պիր միւտտէթ տահա եաշամասը իչին պիր իլաճ թէտարիքինէ տիւշտիւլէր. ֆադաթ գաբտան, կէմիտէ հիչ իլաճ օլմատըղընը վէ քէմալի խթիրահէթլէ էօլիւմէ միւնթազըր պուլունտուղունը սէօյլէմիշ իտի։

Ժէտէօն. – Էլիմիզտէն պիր շէյ կէլմէզ։

Պանդրօֆ. – Լաքին խասթալըղը նէ՞ տիր, նէտէ՞ն էօլէճէք։

— Էօլիւյօր, սէօնէյօր։

— Աճէպա աչըդ պիր մահալէ սէրպէսթ հէվայէ չըգարսադ քէնտինէ կէլմէ՞զ մի։

Սիյրօս. – Պունը տիւշինմէք ճայիզ տէյիլ, գաբտանը վարօրընտան չըգարմաղա բաղը իթմէք մուհալ տըր. նօթիւլիւստէ եաշամըշ, օրատա էօլէճէք տիր։

Գաբտան Նըմօ, միւհէնտիսին ճէվապընը իչիթմիշ օլմալը իտի քի եավաշճա պաշընը գալտըրտը, զաիֆ պիր սէտա իլէ.

— Հագդընըզ վար էֆէնտի, պէն պուրատա էօլէճէյիմ, պինաէն ալէյհ սիզտէն պիր թալէպիմ վար։ տէտի։

— Սիյրօս իլէ արդատաշլարը խասթայա եագլաշըպ ըահաթ պուլունմասը իչին էթրաֆընա եաստըդլար եէրլէշիրտիլէր։

Գաբտանըն նաղարը սալօն տախիլինտէքի գըյմէթտար էշեանընն հէր պիրինէ միւնաթըֆ օլմաղա պաշլատը. էվէլա տիվարէ կէրիլմիշ խալըլար իւզէրինէ ասըլը Սպանեա վէ Իթալեա էրպաղը սէնաաթընընն էն

դը.յմէթտար ըէսիմ լէվհալարընա, պոտէհու քէնարլարընտա մէվղու հէյքէլէրե, տահա սօնրա օրթա եէրտէքի ճամէքեանա պագտը քի, պու ճամէքեան տէրուէնինտէ նէպատաթ, հայվանաթ վէ էշեայի պահրիյէնի հարիդիլատէլէրի ճէմ օլունմուշ իտի. Նիհայէթ դաբտանընն կէօզէրի տիվար իւզէրինէ եաղըը օլան շու սէօզտէ թէվադուք իթտի։

«Միթեհարրիֆ իշինտէ միրեհարրիֆ»

Դաբտան, օթուզ սէնէտէն պէրի քէնտինէ մէլճա օլան կէմիտէքի էշեայի նէֆիսէյէ՝ կիւյա սօն տէֆա օլարադ պիր տահա պագմադ իսթէյօր իտի։

Սիյրօս Սըմիթ, սիւքիւթի մուվաֆֆըգ պուլուպ դաբտանընն սէօզ սէօյլէմէսինէ միւնթաղըը օլտու. պիր դաչ տագըդա սօնրա դաբտան քէլամէ աղաղ իտերէք.

— Էֆէնտիլէր, քէնտինիզի պանա թէշէքքիւրէ պօրճը կէօրիւյօրմուսընը, տէմէսի իւզէրինէ, Սիյրօս՝ արդատաշլարը թարաֆընտան պիլ վէքեալէ.

— Դաբտան էֆէնտի, հայաթընըզը թէմտիտ իչին էօմրիւմիւզիւ ֆէտայէ հաղըրըզ, տէտի։

— Օ հալտէ սօն վասիյէթլէրիմի իճրա իտինիզ, պու խուսուսատա վատընըզը իսթէրիմ, օնտան սօնրա տէյնը շիւքրանընըզ թէսիյէ օլունմուշ օլուր։

— Վատ իտերիզ, դաբտան։

— (Պիր միւտտէթ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա.) Էֆէնտիլէր, պէն եարըն էօլէճէյիմ. (Հարպէրին՝ մադամը ըէտտէ օլան հարաքէթինի թէվգըֆ իտերէք) Եարըն էօլէճէյիմ, նօթիւլիւստէն պաշգա մէզարըմ օլմասըն տէյօրում, պէնիմ թապութըմ պու օլաճադ, ղիրա պիւթիւն տօսթլարըմտա գաարը տէրեատա եա-

թըյօր, պէն տէ թապութըմ իչինտէ տէնիզ տիպինտէ եաթաճաղըմ. Էֆէնտիլէր, պէնի էյիճէ տինլէյինիզ. մէտխալինին տար օլմասը հասէպի իլէ, Նօթիւլիւս շու մաղարատան չըգամազ. ֆագաթ հէր նէ գատար չըգամազ իսէ տէ, մաղարատաքի սույըն գաարընա գատար էնիպ՝ օրատա պանա մէզարլըգ իտէպիլիր. եարընա պէն էօլտիւքտէն սօնրա միւսիւ Սիյրօս, սիզ վէ արգատաշլարընըզ Նօթիւլիւստէն չըգարսընըզ, զիրա վարօրըմտաքի պիլ ճիւմլէ սէրվէթ պէնիմ իլէ պէրապէր մահվ օլմալը տըր. սիզէ բըրէնս Տագարընա եատիկեարը օլմագ իւզրէ եալընըզ պիր չէյ վէրէճէյիմ. Շու չէքմէճէյի ալընըզ, իչինտէ պիր դաչ միլեօնլուգ էլմաս վէ ինճու վար տըր. էլմասլարը՝ սաատէթը ֆամիլեայա գանի օլտուղում զէմանլէր էլտէ իթտիմ, ճէմ իթտիյիմ ինճուլէրի իսէ, արգատաշլարըմ իլէ պէրապէր տէնիզտէն չըգարտըմ. սիզ պու բարա իլէ իսթէտիյինիզ վագըթ չօգ իշլէր կէօրէպիլիրսինիզ. պու մէպլաղ՝ սիզին կիպի նամուսլը ատէմլէր էլինտէ օլտուգճա, բէք ֆայիտէլի իշլէրտէ իսթիմալ օլունուր. օ հալտէ օ իշլէրին էճրինտէն (վարձ) պէն տէ հիսսէմէնտ օլուրում.

Գարտան Նըմօ զաաֆը հասէպի իլէ պիր աղ սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա, սէօզինէ տէվամ իլէ.

— Եարընա չէքմէճէյի ալըպ շու սալօնատան չըգարսընըզ, գարուսընը գարարսընըզ, կիւվէրթէյէ չըգարսընըզ, օրայը տա՝ եայլարը վասէթասը իլէ կիւղէլճէ սէտտ իտէրսինիզ, տէտի.

Սիյրօս. - Եարարըզ, գարտան էֆէնտի.

— Սանտալա պինիպ չըգարսընըզ, ֆագաթ Նօթիւլիւստէն սանտալա կէչմէզտէն էվվէլ արգա թարաֆընա կիրինիզ, սու քէսիմինտէ իբի թանէ պէօյիւք մուսլուգ վար տըր, անլէրի աչընըզ, սու խաղինէլէրէ

կիրէր, Նօթիւլիւս տէ եավաշ եավաշ տէնիղին տիպինէ էնէր։

Պու արայըդ Սկյրօս Սըմիթին պիր հարաքէթի իւ-զէրինէ, գաբթան Նըմօ։

— Գօրդմայընըզ, Նօթիւլիւստէ եալընըզ պիր ճէ-նաղէ գալաճադ տըր, տէտի։

Սկյրօս իլէ արդատաշլարը գաբթանա պէյանը միւլահաղա իթմէք իսթէմէտիլէր. մումանիլէյհին սօն վասիյէթլէրինի գապուլ իթմէք զարուրի օլտու։

Գաբտան. - Վատինիզ էֆէնտիլէր։

— Վէրտիք գաբտան էֆէնտի։

Գաբտան մէգամը թէշէքքիւրտէ պիր իշարէթ ի-տուպ եալընըզ գալմագ արզուսընը պէյան իթտի. ժէտէօն, պէլքի յուզում հասըլ օլուր տէյու եանընտա գալմագ իսթէտի իսէ տէ, Գաբտան։

— Հաճէթ եօգ էֆէնտի, զիրա եարընա գատար եաշայաճաղըմ, տէմէքլէ իքթիֆա իթտի։

Գօլօնլար սալօնտան չըգըպ կէմինին պաշ թարա-ֆընա կէչտիլէր քի, օրատա զիյա՝ հէրարէթ հասըլ իթմէքլէ պէրապէր, գուվվէյի միւհրիքէսի օլան է-լէքթրիք մաքինալարը պուլունույօր իտի։

Գօլօնլար կիւվէրթէյէ չըգտըլար, պուրասը սաթ-հը տէրեատէն սէքիզ այագ եիւքսէքլիքտէ օլուպ, եա-նընտա գալըն ճամ լէվհալար մէվճուտ իտի քի, պուն-լարըն պիրիսինտէն էլէքթրիք զիյասը խուրուճ իտիյօր իտի. Սկյրօս իլէ արդատաշլարը պիր միւտտէթ սաքիթ գալտըլար. ճիւմլէսի տէ ֆէվգէլատէ հէյէճան իշինտէ իտիլէր, զիրա կէօրտիւքլէրի վէ իշիթտիքլէրի շէյլէր-տէն պաշգա, քէնտիլէրինէ պունճա լուքֆը օլան հա-մինին հայի նէզիտէ պուլունմասը, պիւթիւն պիւթիւն իճրայի թէէսիր իտիյօր իտի։

Բրէնս Տագար (Դաբտան Նըմօ) իճրաաթը հարիգ իւլ ատէսի իլէ հէր նէ գատար նազարը գանունտա մէնգուր օլտա տա, խաթըրէսի գուվվէյի հաֆըզատան սիլինմէզ ատէմլէրտէն իտի։

Գօլօնլար պիր գաչ սաաթ պու ղարիպ վէ մուազղամ զաթ հադգընտա միւքեալէմէ իթտիքտէն վէ պիր աղ եէմէք եէտիքտէն սօնրա թէքրար սալօնա կէլտիլէր. գաբտան Նըմօ տալիքնըզգտան գուրթուլմուշ օլուպ կէօղլերի բարլամագտա վէ տուտագլարընտա թէպէսսիմ կէօրիւնմէքտէ իտի. Գօլօնլար մումանլէյհին եանընա սօգուլտուգդարընտա, գաբտան.

— Էֆէնտիլէր, սիզ ճէսուր վէ նամուսքեար ատէմլէրսինիզ, բահաթընըզը թէէմին իչին հէր պիրիքտէ չալըշըյօրսունըզ, իշթէ պու սէպէպլէ սիզի տայիմա նազարը տըգգաթտան խալի պըրագմատըմ... սիզի սէվտիմ վէ սէվէյօրում, միւսիւ Սըմիթ էլինիզի... տէտի։

Սկյրօս էլինի գաբտանա ուզաթտը, Նըմօ՝ միւհէնտիսին էլինի սըգտըգտան սօնրա.

— Զօգ ալա՛, տէտի. պատէհու սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Արթըգ սիզտէն չօգ պահս իթտիմ, սիզէ տահա սէօյլէյէճէքլէրիմ վար, պուլունտուղունուզ Լինգօլն ատասընտան կիթմէք իսթէյօրմուսունըզ, տէտի։

Պանգրօֆ. - Թէքրար կէլմէք չարթը իլէ։

— (Թէպէսսիմ իլէ.) Էվվէթ ատայը սէվտիյինիզի պիլիրիմ, սէմերէյի ղայրէթինիզ օլարագ մէյատանէ կէլտի, սիզին մալինիզ տիր։

Սկյրօս. - Ֆիքրիմիզ Ամերիգա հիւքիւմէթինէ՞ վերմէք տիր։

— Սիզ վաթանընըզը տիւշիւնիյօրսունըզ, հադ-

գընըզ վար տը՝, օնըն իչին չալըշմալը, օրայա ավտէթ իթմէլի, օրատա էօլմէլի տիր. հալ պու քի պէն ճիւմ-լէսինատէն ուզաղ օլարաղ թէրքը հայաթ իտէճէյիմ։

Սիյրօս. - Վաթանընըզա թէպլիզ իտէճէք պիր շէյինիզ վա՞ր մը, պէլքի օրատա տօսթունըզ ագրա-պանըզ վար տը՝։

— Խայր էֆէնտիմ պէնիմ տօսթում եօգ տը՝, ֆամիլեամըն սօն թազասըյըմ, պէնի թանըյան իչին չօգտան էօլտիւմ. չիմտի սիզէ կէլէլիմ, սիզ պիր չարէ պուլուպ մէմլէքէթինիզէ կիթմէլիսինիզ, մէլուն գուրսանլարըն, սէֆինէնիզի բարչալատըգլարընը պիլիրիմ։

Մէտէօն. - Տահա պէօյիւք պիր կէմի ինշասընա պաշլատըգ, պիզի եագըն գըթալարըն պիրինէ կէօթիւրէճէք տիր. մամաֆիհ Լինգօլն ատասընտան կիթսէք տէ միւթլաղա թէքքար-կէլէճէյիզ, զիրա բէք չօգ խաթըրէլեր պիզի պուրայա բապթ իտիյօր։

Սիյրօս. - Զիւնքի գաբտան Նըմոյը պուրատա թանընըգ։

Հարպէր. - Գաբտան էֆէնտի, խաթըրէլէրիմիզի թէմամէն անճաղ պուրատա պուլաճաղըզ։

Գաբտան. - Պէն տէ պուրատա էպէտի ույգույա եաթաճաղըմ, էկէր...

Գաբտան թէրէտտիւտ իթտի, սէօզիւնի իքմալ իտէճէք եէրտէ.

— Միւսիւ Սիյրօս, սիզինլէ եալընըզ գօնուշմաղ իսթէրիմ, տէմէսի իլէ, միւհէնտիսին սրգատաշլարը տըշարը չըգտըլար, միւհէնտիս պիր գաչ տագըգա գարթան իլէ գալտը, սօնրա արգատաշլարընը չաղըրտը իսէ տէ, կիզլի միւքեալէմէնին նէյէ տայըր օլտուղունը սէօյլէմէտի։

Կիւն պէօյլեճէ կէչտի. Գօլօնլար՝ նօթիւլիստէ

գալտըլար, կիճէ օլտու, վագաա մաղարատա կիճէնին կիւնտիւզին ֆարգը եօգ իտի. գարթան Նըմօ աղապ չէքմէյօր ֆագաթ սէօնէյօր իտի. Էճէլին Եագլաշմասը իլէ սարարան սիյմնասը միւսթէրիհ օլուպ տուտագլարընտան անլաշըլմաղ քէլիմէլէր չըգայօր իտի, էլլէրի այագլարը պուզ քէսիլմիշ օլան գարթանընն թէսլիմի ըուհ իթմէք իւզրէ օլտուղու կէօրիւլիւյօր իտի. Մամաֆիհ պիր գաչ տէֆա տահա Գօլօնլարա պագտը, թէպէսսիմ իյլէտի, թամ եարը կիճէտէ պիր հարաքէթ իտուպ գօլլարընը կէօյսիւնաէ գավուշտուրտը.

Եարը կիճէտէն պիր սաաթ սօնրա եալընըզ կէօղլէրինտէ էսէրը հայաթ կէօրիւլիւյօր իտի. կէօղլէրի պիր տահա բարլատը վէ աղղընտան «Ալլահ, Հինտիսթան» սէօղլէրի չըգըպ եավաշճա թէսլիմի ըուհ իթտի.

Սիյրօս Սըմիթ պիչարէնին կէօղլէրինի գաբատը. Հարպէր իլէ Պանգրօֆ աղլամագտա, էյըրթըն կէօղլէրինի սիլմէքտէ իտի. Նապ տախի հէյքէլ կիպի տօնուպ գալմըշ օլան ժէտէօնըն եանընտա տուրույօր իտի. Սիյրօս Սըմիթ էլինի գալտըրըպ.

— Ճէնապը Հագգ թագսիրաթընը ափվ իթսին, տէտիքտէն սօնրա, արգատաշլարընա տէօնէրէք.

— Էպէտիյէն ղայպ իյլէտիյիմիզ շու ալիճէնապ համինին իսթիրահաթը ըուհը իչին տուա իտելիմ, տէմէսի իլէ, ճիւմլէսի պիրտէն ճէնաղէնին էօնիւնտէ տիզ չէօքիւպ սրտգըլա տուա իթմէյէ պաշլատըլար.

* * *

Պիր գաչ սաաթ սօնրա Գօլօնլար գաբատանընն սօն արզուսընը եէրինէ կէթիրիյօրլար իտի. Սիյրօս իլէ արգատաշլարը գաբատան Նըմօնընն եատիկեարը օլան չէքմէճէյի ալըպ Նօթիւլիւստէն չըգտըլար, միւզէյեէն

սալօնըն գաբուսը գաբանտը, կիւվէրթէնին գաբագ-
լարը էնտիրիլտի, եայլարը վասէթասը իլէ Նօթիւլիւ-
սիւն տէրունինէ պիր տամլա սու պիլէ կիրէմէզ տէրէ-
ճէտէ սէտտ օլունտու. պատէհու Գօլօնլար սանտալա
բաքիպ օլտուլար։

Սանտալ վաբօրըն արդա թարաֆընա կէօթիւրիւլ-
տիւ, օրատա սու քէսիմինտէ պուլունան իքի պէօյիւք
մուսլուղու աչտըլար, Նօթիւլիւս եավաշ եավաշ ալչա-
լարադ սու իչինտէ կէօմիւլիւպ կէօզտէն նիհան օլտու։

Գօլօնլար, պիր միւտտէթ տահա էլէքթրիք ղիյա-
սը սայէսինտէ սէֆինէնին դաարը տէրեայէ էնմէսինի
կէօրտիւլէր. պիր աղ սօնրա ղիյա տա քէսիլտի. դաբ-
տան նըմանըն թասլութը օլան Նօթիւլիւս, դաարը տէր-
եայէ վասըլ օլտու, մաղարա դարարտը։

15

Սապահլայըն էրքէնտէն Գօլօնլար քէմալի սիւ-
քիւթլէ մաղարանըն մէտխալինէ միւթէվէճճիւհ օլտու-
լար. մաղարա, դաբտան Նըմանըն խաթըրէսի օրմադ
իւղրէ «Տէդար» մաղարասը թէսմիյէ օլունտու, պու
էտնատէ տէնիզ ալչադ օլտուղունտան, սանտալ մէտ-
խալտէն չըդտը։

Սիյրօս Սըմիթ իլէ ռիֆէդասը, Տէդար մաղարա-
սընտան չըդտըդտան սօնրա աղըլա միւթէվէճճիհ օլ-
տուլար. եօլտա Նապ իլէ Հարպէր դաբտանըն էսէրը
վաղը օլան թէլէկրաֆ թէլինի թօբլայօրլար իտի. Գօ-
լօնլարի բէք աղ գօնուչույօրլար իտի. իքի կիճէքի միւխ-
թէլիֆ վագաալէր պիչարէ ատէմլէրի հէյէճան իչինտէ

պրրագմրշ իտի. քէնտիլէրինէ պու տէրէճէ լութֆ ու ինայէթտէ պուլունան համիյի մէճհուլ արթրդ մեվ-ճուտ տէյիլ իտի. պինաէն ալէյհ Գօլօնլար քէնտիլէ-րինի էվվէլքինտէն զիյատէ եալընրզ կէօրմէյէ պաշ-լատրլար, սապահլէյին սաաթ տօգուզա տօղրու Կը-ռանիթ Հաուզա վասրլ օլտուլար։

Էվէլճէ տախի գարար վէրիլտիյի իւզրէ Սիյրօս Սը-միթ եաբրլաճագ կէմինին ինշաաթընա հէր վագրթ-տան զիյատէ սարֆը զայրէթ իթմէյէ պաշլատը. կէմի իքմալ իտիլտիքտէն սօնրա եագրն ատալարրն պիրիսի-նէ կիտուպ օրատան Ամէրիգայա կէչմէք իսթէմէլէրի իլէ, Թապուր ատասընա իճրայի սէյահաթ իտէրէք ըօրտ Կրլէնէրվանէ մախսուս քեաղրտը պրրագմագ իգ-թիզա իտիյօր իտի։

Գօլօնլար ճիւմլէսի պիրտէն քէմալի կէրմիյէթլէ չալրշմաղա գոյուլտուլար. 1868 սէնէսինին սօնլարը պու իշլէր իլէ կէչտի. օմուրկալար թէմամէն պիթտի, պօրտօլար մրիսլանտը, էլհասրլ կէմինին տէնիզէ տա-յանապիլիր հալտէ օլտուղու շիմտիտէն կէօրիւլիյօր իտի. հէվա տայիմա ֆուրթունալը կէչիյօր իտի, հաթ-տա 1869 սէնէսի յունվարրնրն իլք կիւնի, շիտտէթլի պիր ֆուրթունա չրգրպ ատանրն չօգ եէրլէրինէ եըլ-տրրրմ տիւշտի. մահը մէզքիւրին իւշիւնճի կիւնի Հար-պէր պիր եիւքսէք աղաճ իւզէրինէ չրգմրշ օրմաղրլա, Ֆրրանդլին տաղրնրն զէրվէսինտէ քէսիֆ պիր տիւման կէօրէրէք արգատաչլարրնա իսպարը քէյֆիյէթ իթ-տիյինտէ, Պանգրաֆ.

— Պու սէֆէր պուխար տէյիլ, ատէթա տիւման բիւսկիւրիւյօր, տէտի։

Վագտա պու սէֆէրքի կէօրիւնէն տիւման տէհ-չէթլի իտի. Սիյրօս քէմալի տրդգաթլա տաղրն զէր-

վէսինէ պաղտրդտան սոնրա արդատաշլարընեն եանը-
նա կէլիպ .

— Արդատա՛շլար , պէօյիւք թէպէտտիւլաթ վար .
քէնտիլէրիմիզի ալտաթմադ նաքիլէ տիր , մէվատտը
մատէնիյէ ղալիեէ իթմէյօր , արթըգ ալթէշ ալտը դա-
րիպէն թաշաճադ տըր , տէտի .

Պանդրոֆ . - Էյի եա , օ թաշար , պիզտէ քէմալի
մէսէրրէթլէ էլ չըրբարըզ , մուհիմմ ատտ օլունաճադ
նէ՞ նոգթա վար .

— Էվվէթ , մէվատտը մատէնիյէնին էվվէլճէ աշ-
տըզը եօլ էլան աշըդ տըր , եինէ օրատան ադար կի-
տէր ամա . . .

Ժէտէօն . - Մէվատտը միւզապէնին ճէրիեանընտ-
ան պիզէ զարար կէլմէզ , բաթլամազ , տահա էյի տէ-
յի՞լ մի .

Պանդրոֆ . - Բի՞մ պիլիր , պէլբի Վօլդօնատ իշի-
միզէ եարայաճադ գըյմէթտար մատէնիյէթ վար տըր
տա իխրաճ իտէճէք , պիզտէ միւսթէֆիտ օլաճաղըզ .

Սիյրօս իթիմատսըզլըդ ալամէթի օլարադ պաշ
սալլատը , միւհէնտիս պու իշտէ թէհլիքէ մէմուլ իտի-
յօր իտի . հեր նէ գատար չիմտիքի հալտէ Լավալարա
մէճրա վար իսէ տէ , եանար տաղլար էքսէրիէն հարա-
քէթը արզ իճրա իթտիքտէն , պիր հարաքէթ իլէ Լա-
վալարընն մէճրասը թէպէտտիւլ իտէր տէ ատանընն
միւնպիթ նոգթալարընա ադմայա պաշլարսա , Գօլօն-
լար մահվ օլտուլար տէմէք տիր . Պու արալըդ Էյըբ-
թընն պաշընը եէրէ դոյարադ տինլէտիքտէն սոնրա .

— Պիր թադըմ սէսլէր իշիտիյօրում , տէմէսի իւ-
զէրինէ Գօլօնլար տըգդաթ իլէ տինլէտիլէր . վադտա
թահտէլ արզ պիր թադըմ սէտալէր իշիտիլտի , Գօ-
լօնլար պունտան պահս իթմէքտէ իքէն Պանդրոֆ .

— Պու նէ օլույօր եա՛, արթրդ էլվէրմէտի՞ մի, տաղ իսթէտիյի գատար աթէշ բիւսկիւրսին, պիզ պուն-ը ինչին իշտէ՞ն մի գալաճաղը, պու կիւն հէր պէ-րապէր չալըշաճաղը, տէտի։

Պանգրոֆը տավէթի իւզերինէ Գոլոնլար սրգը սրգըյա իշէ եաբըշըլար, պուլունտուգլարը մահալ-տէն տաղըն թէբէսինտէն չըգան տիման կէօրիւնիւյօր իտի քի, պու տա միւհէնտիսի բէք զիյատէ էնտիշէյէ տիւշիւրիւյօր իտի. Սկրոս վոլգանըն թէշէտտիւտ իթ-տիյինի կէօրտիւքճէ, կէմինին սիւրաթը ինչասընը ար-զու իտիյօր իտի։

Ադշամ թաամընտան սոնրա Գոլոնլար մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինէ չըգտըլար, հէբսինտէն էվէլ թէբէ-յէ վասլ օլան Հարպէր։

— Աման եա Բապպիմ տաղ աթէշ բիւսկիւրիյօր, տէյու պաղըրտը։

Ֆիլ հագըգա օն միլ մէսաֆէտէ օլան Ֆրանգլին տաղը զէրվէսինտէն քիւլ տիման վէ մատէն կաղլարը իլէ դարըշըգ օլարադ ալէվ չըգտըղը կէօրիւլտիյինտէ, միւհէնտիս։

— Վոլգան չաբըգ թէրադգը իյլէյօր, տէտի։ պատէհու։

— Արղըն ճիւղվի թիթրէտիյինի հըսս իյլէյօ՞րմու-սընըզ, տէյու սորտու։

Ժէտէօն. - Էվվէթ, ճիւղվի իհթիզաղ վար ամա, հարաքէթի արզ ատտ օլունամազ...

— Պէնտէ հարաքէթի արզ վար տէմէյօրում, կաղլարըն հիյնի խուրուճտաքի չիտտէթլէ իհթիզաղըն-տան իլէրի կէլիյօր. վաբօր դաղանլարը պիլէ իսլիմ չօդ կէլտիյի վագըթ իհթիզաղ իթմէյէ սէս վէրմէյէ պաշլար։

Հարպեր. - (Տաղը զերվէսինի թէմաշա իտէրէք.) Նէ՞ կիւլէլ լեվհա։

Պու արալըգ տաղը թէբէսինտէն ալէվ բարչալարը ֆըրլայուպ միւքքեմմել պիր ֆիշէնկ կիպի էթրաֆա սաչըլըյոր իտի. պունլարա պիր պաթարեա թօրը աթէշ իթմէսինէ միւշապիհ տէհշէթամիզ սէտալէր գարըշմադ տա իտի։

Գօլօնլար պու մէնզարէյի հայրէթֆէզայի պիր աղ տահա թէմաշա իթտիքտէն սօնրա Կըրանիթ Հաուզա էնտիլէր. ժէտէօն էնտիշէ իլէ, ֆիքրէն ըէք զիյատէ մէշղուլ կէօրիւնէն միւհէնտիսէ.

—Նա՞սըլ, պիր թէհլիքէ՞ մի կէօրիւյօրսունըզ, տէյու սորտու։

— Էվվէթ վէ խայր։

— Էն պէօյիւք թէհլիքէ պիր հարաքէթը արզըն վուգուը իլէ ատանըն գարմագարըշ օլմասը տէյի՞լ մի տիր. հալպուքի հարաքէթի արզ մէմուլ օլունամազ, չիւնքի լավալար քէնտիլէրինէ սէրպէսթ մէճրա պուլտուլար ագըպ կիտիյօր։

— Պէնտէ հարաքէթի արզտան դօրդըյօրում, հէմ պաշդա նօգթալար վար քի ըէք մուհլիք թէլադգը օլունապիլիր։

— Նա՞սըլ նօգթալար։

— Շիմտիլիք պիր շէյ տէյէմէմ, տաղը կէզիպ կէօրտիւքտէն սօնրա պէյանը էֆքեար իտէպիլիրիմ։

ժէտէօն սիւքիւթէ մէճպուր օլտու, պիր աղ սօնրա Գօլօնլար, վօլգանըն չըգտըղը սէտալարա էհէմմիյէթ վէրմէյէրէք ույուտուլար։

Պու մինվալ իւզրէ իւչ կիւն տահա կէչտի. պու միւտտէթ զարֆընտա քէմալի ղայրէթլէ սէֆինէնէն ինշասընտա տէվամ իտիլտի. հէլէ միւհէնտիս սէպէ-

պինի կէօսթէրմէքսիզին սօն տէրէճէ աճէլէ իտիյօր ի-
տի . վոլդանըն մէճրասընտան չըգան պիր չօգ ալէվ
սաչըճը գայա բարչալարը թէքրար մէճրա իւղէրինէ
տիւշիւյօր իտի . մամաֆիհ հէնուղ լավատան էսէր
կէօրիւլմէյօր իտի . հէրարէթը մէրքէզկյէ իլէ երկյուպ
թաղէիդ սայէսինտէ եիւքսէլէն մէվատտը միւզապէ ,
միւթլագա հէնուղ մէճրանըն սօն նօգթասընա գա-
տար չըգամամըշ օլտուղու անլաշըլը ։

Գօլօնլար , հէր նէ գատար սէֆինէնին ինչասընա
հասրը վիճուտ իթմիշլէր իսէտ , աղըլա կիրուպ գօ-
յունլարը պագմագ տա խճապ խլէակյինտէն , Պանդրօ-
ֆըն ըէյինէ մուխալիֆ օլարագ երթէսի կիւն էյըրթըն
իլէ Սիյրօս աղըլա կիթմէյէ գարար վէրտիլէր , գիրա
միւհէնտիս .

— Աղըլա կիտիպ եանար տաղըն բաթլամասը
քէյֆիյէթի նէ՞ մէրքէզտէ օլտուղունը անլամագ իսթէ-
յօրում , տէտի ։

Ֆիլվագը երթէսի կիւն ալէքսանդրահ Սիյրօս իլէ է-
յըրթըն եօլա չըգտըլար . բույի սէմա , ալէքսանդրս
Ֆըրանգլին ղէրվէսինէ միւասատրֆ օլան մահալլէր քէ-
սֆի պուլուրթլար իլէ մուհիթ տիր քի , տըգդաթ իլէ
պագըլսա մէղքիւր պուլուրթ արասընտա , վոլդանըն
մէճրասընտան չըգան մատէն թօղլարը տա տախի պու-
լունտուղու կէօրիւլիւր իտի . վագտա վոլդանլարտան
չըգան ղուպարլար (փոշի) այլար իլէ պուլուրթ արասըն-
տա կէղէր . մէսէլա 1783 սէնէսինտէ Իրլանտատա վու-
գուա կէլէն եանար տաղըն բաթլամասընտա , սէմա
ղուպարթը մատէնիյէտէն (հանքային փոշի) միւթէ-
շէքքիւլ պուլուրթլար իլէ պիր սէնէ գատար մէսթուր
գալարը , հաթտա կիւնէշին ղիյասը պիլէ անճագ կէօ-
րիւլիւ ։

Իշթէ Սիյրօս իլէ Էյբրթըն պու թօղըն եաղարդը-նը վէ բուղկեարըն սավուրուպ տէնիզէ աէօքտիյունիւ կէօրտիւլէր։ Էյբրթըն թէաճիւպ իլէ.

— Իշթէ պու թօհաֆ, տէմէսի իլէ Սիյրօս.

— Թօհաֆ տէյիլ մուհլիք տիր. թօղ հալինէ կի-րէն պու թաշլար, վոլգան տախիլինտէքի տերէճէյի շիտտէթէ տէլիլ տիր, տէտի։

— Պունա չարէ եօ՞ղ մը։

— Հիչ, եալընըզ տերէճէյի շիտտէթի անլայապի-լիրիզ. շիմտի սիզ աղրլա կիտուպ գօյունլարը պագը-նըզ, պէն տէ Գրրիգ Կրլիսերին մէնպարնա գատար կի-տեր տաղըն շրմալի սաթհը մայիլինէ պագարրմ, սօն-րատա . . .

— Սօնրա՞։

— Սօնրատա Տագար մաղարասընա կիտէճէյիզ։ օրասընը էյիճէ թէֆթիշ իթմէք իսթէյօրում, իքի սաաթ սօնրա կէլիր սիզի ալրրրմ։

Էյբրթըն աղրլա կիրտի, գօյուն վէ քէչիլէրին խըտմէթինի կէօրմէյէ պաշլատը. հայվանլար եանաք տաղըն բաթլամասընա իլք էսէր օլան ալայիմ գարշը-սընտա շաշըրմըշլար իտի։

Սիյրօս Սըմիթ իսէ, տաղըն սաթհը մայիլինի տօ-լաշտրգտան սօնրա, արգատաշլարը իլէ պէրապէր էվ-վէլճէ կէօրտիւյիւ քիւքիւրտ մատէնինին օլտուղու եէ-րէ կէլտի. նէ ազիմ թէպէատիւլաթ, էվվէլքի կիպի պիր պուխար սիթունը չրգաճագ եէրէ, թահտ էլ արզ կէօրտիւյիւ թէէսիր իլէ բէք եիւքսէլմիշ օն իւչ սիթուն միւշահատէ իթտի. հէվատէքի խամիս գարպօն, քիւ-քիւրտ տիւման վէ սայիրէ գարրշմրշ իտի. միւհէնտիս.

— Հէնուզ մէվատտը միւզապէ մէճրանին աղզընա գատար եիւքսէլմէտի, քեաշքի եիւքսէլտէ ճիհէթը

ճէրիեանընը կէօրէպիլսէք. ֆադաթ գաբտան նըմանընն սէոյլէտիյի կիպի թէհլիքէ պուրատա տէյիլ տիր, տէտի. պատէհու թահտէլ արզ իշիտիլէն սէտալէրէ կիւրիւլթիւլէրէ, տըգդաթ իտէրէք աղըլա ավտէթ իթտի. քէնտինէ միանթաղըր օլան էյըրթըն.

— Միւսիւ Սիյրօս, հայվանլար բէք էնտիշէլի կէօրիւնիւյօրլար, տէտի.

— Պիր չէյ հըսս իթմիշլէր տիր.

— Նէ՞ վաղրթ կիտէճէյիզ.

— Պիր ֆէնէր ալտա կիտէլիմ.

Էյըրթըն ֆէնէրի ալտը, իքի արգատաշ մատէնի թօզլար իլէ մէսթուր եէրտէ եիւրիւյօրլար իտի. էթրաֆտա հայվանատան վէ գուշտան էսէր կէօրիւնմէտի, ամա սըրա ռուզկեար եէրտէքի թօզը գալտըրըյօր, իքի արգատաշ պօղուլմամաղ իչին մէնտիլլէրի իլէ եիւզլէրինի գաբամաղա մէճպուր օլտուլար.

Միւհէնտիս իլէ էյըրթըն եիւզ ատըմտա պիր քէրրէ տուրուպ եօրկունլուգ ալարագ, թամ սաաթ օնտա պազալէթլերտէն միւթէշէքքիւլ գայալարա վասըլ օլտուլար, իքի արգատաշ գաբտան նըմանընն տավէթի իւզէրինէ քէմալի զահմէթլէ էնտիքլէրի մահուտ գայալըդ եօգուշտան էնտիլէր. սահիլտէ քեային եիւքսէք գայանընն արասընտան պիր եօլ պուլուպ կիւնտիւզ կէօզիւ իլէ պիլա զահմէթ Տագար մաղարասընընն մէտխալինի պուլարագ, մէտխալի թէշքիլ իտէն թաշ իւզէրինէ կէչտիլէր. միւհէնտիս.

— Սաճ սանտալ պուրատա օլաճագ տէմէսի իլէ, էյըրթըն գայայա մէրպութ օլան սանտալը չէքէրէք.

— Էվվէթ պուրատա տըր, տէտի.

Իքի արգատաշ սանտալա բաքիպ օլտուլար, էյըրթըն ֆէնէրի եագրպ սանտալըն պաշ թարաֆընա վազ

ելէ քիւրէ.քլէրէ կէչտի, միւհէնտիս տախի տիւմէնի գուլլանմայա պաշլատը, մաղարա տախիլինտէ պիր թագըմ պօղունուգ սէտալէր իշիտիլմէսի ելէ, միւհէնտիս.

— Իշթէ եանար տաղըն սէտասը, տէտի։

Պիր աղ սօնրա մաղարա տախիլինտէ քիւքիւրտ վէ սայըր էճզայի քիմեէվիյէ գօգուսը խթիշմամ օլունտու. միւհէնտիսին պէնդի սօլարագ.

— Իշթէ գաբթան Նըմանը գօրգտուղու պու տըր, իլերլէմէք լազըմ, տէյէրէք, եիրմի պէշ տագրդա սօնրա սանտալ մաղարանըն նիհայէթինէ վասըլ օլտու։

Միւհէնտիս սանտալըն պաշ թարաֆընտա այաղա գալդըպ ֆէնէրի, մաղարանըն ուճունը թէշքիլ իտէն Կըրանիթ տիվար իւզէրինտէ կէզտիրտի. պու տիվարըն գալընլըգը ամէպա նէ գատար իտի. քէստիրիլէմէզ, ֆագաթ տիվարըն արգասընտան կէլէն սէտա, զիյատէ գալըն օլմատըգընա տէլալէթ իտիյօր իտի։

Միւհէնաիս ֆէնէր իլէ էթրաֆը կէօզատէն կէչիրտիքտէն սօնրա, ֆէնէրի պիր քիւրէյին ուճունա պաղլայըպ եօգարը գալարրարագ օրալարա տա պագտը։

Օրատա տիվարըն պիր թագըմ արալըգլարընտան սիյահ ըէնկտէ տիւման չըգտըղընը կէօրտիւ, հաթտա արալըգլարտան պաղըլարընը, սաթհը տէրեայէ պիր գաչ գատէմ գալընճայա գատար էնտիյինի միւշահէտէ իթտի. միւհէնտիս պիր միւտտէթ սաքիթ գալտըգտան սօնրա.

— Էվվէթ, գաբթան Նըմանը հագգը վար իմիշ, իշթէ միւտհիշ թէհլիքէ պուրատա տըր, տէտի։

Էյըրթըն պիր չէյ սէօյլէմէտի, ֆագաթ միւհէնտիսին իշարէթի իւզէրինէ քիւրէ.քլէրէ սարըլտը, եարըմ սաաթ սօնրա Տագար մաղարասընտան չըգտըլար։

16

Ցունվարը ոչ քիզի օլան էրթէսի կիւն միւհէնտիս կըրանիթ Հաուզա ալտէթլէ արգատաշլարընա, Լինգօլն ատասընըն պէօյիւք պիր թէհլիքէ թահտընտա օլտուղունը պէյան իլէ։

— Արգատաշլար, Լինգօլն ատասը քիւրէյի արզ իլէ պէրապէր պագը գալմայաճագ տըր, զարիպ պիր սէպէպ ատայը մահվ իտէճէք տիր, քէնտի տախիլինտէ օլան պու սէպէպի մահվ իթմէք իսէ զայրի գապիլ տիր, տէյինճէ, Գօլօնլար էվէլա պիրիպիրլէրինէ վէ սօնրա միւհէնտիսէ պագտըլար, պիր շէյ անլամայօրլար իտի։

Ժէտէօն. - Մէյրոս, սէօզիւնի խզահ իյլէ։

— Իյզահ իտէմէմ, անճագ գաբթան Նըմանը պանա սէօյլէտիյի պիր դաշ սէօզլէրի սիզէ թէքրար իտէյիմ։

— Գաբթան Նըմա՞ մը։

— Էվվէթ, գաբթան պիզէ թէհլիքէյի անլատարադ էօլմէտէն էվվէլ սօն տէֆա պիր խըտմէթ տահա իթմէք իսթէտի։

Ժէտէօն. - Գապթան սիզէ նէ՞ սէօյլէտի։

— Տօսթլարըմ, պիլիրսինիզ քի Լինգօլն ատասը Պահրը Մուհիթ ատալարընա պէնզէմէզ, պիր սէպէպը գարիպ, ատանը թէմէլինի թախրիպ իտէրէք թէմամէն մահվ իտէճէք տիր։

Պանգրոֆ. - (Ումուզլարընը սիլքէրէք.) Ատամ սէնատ...,

— Պէնի տինլէ Պանդրոֆ, գապիթան Նըմոնըն կէօ-
ռիւպ պանա սեօյլէտիյի վէ պէնիմ տիւնքի կիւն Տագար
մաղարասընտա իճրա իյլէտիյիմ քէշֆիյաթտա անլա-
տըղըմ մատտէյէ ակեահ օլուպտա, սոնրա ինանմա-
մազլըդ էթ. մաղարա՝ ատանըն ալթընտան եանար
տաղ մէճրասընա դատար իլերլէյօր, արալարընտա ան-
ճագ պիր կըրանիթ տիվար գալըյօր. պու տիվարտէ
տահա շիմտիտէն պիր թագըմ եարըգլար կէօրիւլիւյօր
քի. անլէրտէն քիւքիւրտլիւ կազլար խուրուճ իտէրէք
մաղարա տախիլինի իսթիլա իտիյօր։

Էյըլթըն. - Պէնտէ կէօրտիւմ. օ եարըգլար թաղ-
եիգը տախիլիյէյէ մուդավէմէթ իտէմէյիպ աչըլաճագ
վէ տէնիզ վօլգան տախիլինէ եիւրիւյիշ իտէճէք։

Պանդրոֆ. - Էյ սանքի նէ՞ օլուր, տէնիզ՝ ամէնշի
սեօկատիւրիւր, իշ տէ պիթէր կիտեր։

Սիյրոս. - Էվվէ՛թ, հէբսի պիթէր կիտեր, եանի
մաղարա տիվարը եարըլարագ տէնիզ սուլարը վօլգա-
նա կիրտիյի կիպի Լինգօն ատասը տա պէրհէվա օլուր
կիտեր. նասըլքի Պահրը Սէֆիտ սուլարը էտնա եանար
տաղը տախիլինէ կիրսէ, Սիչիլեա ատասը մահվ օլա-
ճագ տըր։

Գօլենլար ճէվապ վերմէտիլեր. թէհլիքէնին տէրէ-
ճէյի շիտտէթինի անլատըլար, ալէլ խուսուս Սիյրոս
ասլա միւպալաղա իթմէյօր իտի, շիմտի անլաշըլար քի
Լինգօն ատասընըն տէվամը, մաղարա տախիլինտէքի
տիվարըն մուդավէմէթինէ միւթէվադիֆ տըր. մէգ-
քիւր տիվար իսէ, պիր այ, պիր հաֆթա, հաթտա պիր
կիւն, պիր սաաթ զարֆընտա եարըլապիլիր իտի։

Գօլենլարըն հրսս իթտիյի մահզունիյէթ վէ մէյու-
սիյէթին թարիֆը մուհալ տըր. պունճա զէման տըր
քէնտիլերինէ մէլճա օլուպ զայրէթը ֆէվգէլատէլերի

սէմէրէսի իլէ հալը թէրագդըյա կէլէն ատանըն, մահվ օլապիլմէսի մէսէլէսի, պիչարէլերի բէ.ք միւթէէսիր իթ-միշ իտի. հաթտա Պանդրոֆ քէնտինի աղլամագտան մէն իտէմէտի։

Միւքեալէմէ պիր սաաթ գատար տահա տէվամ իթտի, խէլասըն չարէսի նէ օլաճաղընը միւզաքէրէ իթ-տիլէր, եէկեանէ իւմիւտ՝ կէմիյէ պինուպ ատատան չըգ-մագտա օլտուղու անլաշըլտը, պինաէն ալէյհ ինչաա-թա քէմալի սիւրաթլա տէվամ իտիլմէսի թահտը գա-բարէ ալընըպ, հէր.քէս կէմինին ինչասընա գօյուլտու. վագտայի միւտհիշէնին զուհուրինտէն էվէլ կէմիյէ պինմէ.քտէն պաշգա չարէ գալմամըշ իտի։

Գօլօնլար, կիճէյի կիւնտիւզէ գաթարագ չալըշըպ Ցունվարըն Եիրմի իւչիւնճի կիւնի սէֆինէսին նըսֆընը պօրտալամայա մուվաֆագ օլտուլար. պու վագթա գատար տաղըն զէրվէսինտէ թէպէտտիւլաթ կէօրիւնմէ-տի, ֆագաթ Ցունվարըն Եիրմի Եէտինճի կէճէսի թա-րիֆի նագապիլ տէհշէթլի պիր սէտա իշիթտիլէր. ա-տա պիր հէվա օլույօր զանընը իլէ, հէման Կըրանիթ Հաուզտան տըշարը ֆըրլատըլար։

Եարը կիճէյի իքի սաաթ կէչմիշ իտի, բույի սէ-մա աթէշ իշինտէ իտի. Եանար տաղըն զէրվէսինի թէշքիլ իտէն գըսմ, Եանի պին այագ Եիւքսէքլէյինտէ վէ միլեարլարլա քիլօ սըգլէթինտէ օլան բարչա, մէ-վատտը միւզապէյի մատէնիյէնին թաղեիգինէ թա-համմիւլ իտէմէյէրէ.ք Եէրինտէն գօրմուշ վէ պիր չօգ Եիւքսէլէրէ.ք ատանըն իւղերինէ տիւշմիւշ իտի, զա-յէթ ճէսամէթ բէյտա իտէն մէճրատէն սէմայէ տօղ-րու օ գատար աթէշլէր չըգայօր իտի քի, զիյանըն ա.քսի իլէ թէ.քմիլ կէօյ աթէշ ալմըշ Եանըյօր զանն օ-լունույօր իտի. պու արալըգ մէճրատէն չիտտէթլէ

մէվատը միւզապէյի մատէնիյէ խուրուճ իթմէքլէ տաղըն էթրաֆընտան ագրպ կիթմէյէ պտշլատը քի, մէնզարէյի տէհշէթֆէզասը, տաղը աթէշին երլանլար սարմասընը անտըրըյոր իսի. պու սըրատա էյըրթըն ավազը չըդտըդճա.

— Աղբ՛ւ, աղբ՛ւ, տէյու հայդըրտը. վագտա լավալար աղբլա տօղրու կիտէյոր իսի. էյըրթընըն հայդըրմասը իւզերինէ տէրհալ օնակօլարը արատայա գօշուպ աղբլա միւթէվէճճիւհ օլտուլար. կիճէնին սաաթ իւչիւնտէ աղբլա վասըլ օլունուպ հէման գաբուլար ա-չըլտը, զէվալը հայվանլար տըշարը աթըլըպ ֆիրար իթտիլէր. պիր սաաթ սօնրա լավալար աղբլա կէլտի, քիւչիք տէրէնին մէճրասընը տօլտուրտու, ազ միւտտէթ զարֆընտա խանէյի թահտաբէրտէլերի եագտը մահվ իթտի, աղբլատան էսէր գալմատը. Պու տէհշէթլիւ մէնզարէնին թարիֆի զայրի գապիլ տիր.

Սապահ օլտու, Գօլօնլար լավալարըն ճիհէթը ճէրէեանընը կէօրմէք իսթէտիլէր, Ժագամար օրմանընը մահվ իտուպ հէր նէ գատար շարդ թարտֆընա միւթէվէճճիւհ իսէ տէ, մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինէ գատար եայըլաճաղը անլաշըլըյոր իսի. պու սըրատա ժէտէօն.

— Կէօլ պիզի գուրթարըր, տէմէսի իւզերինէ, միւհէնտիս ճէվապէն.

— Իւմիւտ իտէրիմ, տէտի. պուտա եէկեանէ սէօզիւ օլտու. Գօլօնլար՝ Ֆըրանգլին զէրվէսինին տիւշտիւյի եէրէ գատար իլերլէմէք իսթէտիլէր իսէ տէ, լավալար եօլլարընը քէսէյոր իսի, լավալար պիր թարաֆտան Գըրիգժուր, տիկէր թարաֆտան Շէլալէ նէհրի մէճրասընտան ագրպ կէչտիքճէ, շու իբի տէրէնին սուլարընը պուխարէ թէպտիլ իտուպ գուրութտուլար. պի-

նաէն ալէյհ կէչմէք տէյիլ դաչմագ լազըմ կէլիյօր իտի։

Վօլգանըն ճէնուպ վէ շարգ թարաֆլարընտա աչըլան իքի պէօյիւք մէճրա, լավալարըն ճէրիյանընը գօլայլաթմըշ իտի. պէօյլէճէ իքի թանէ լավա տէրէսի, տէտիյիմիզ տէրէլէրէ ագըպ կիթմէքտէ, վէ վօլգանըն թէբէսինի զայէթ քէսիֆ պիր տիւման իհաթա իյլէմէքտէ իտի քի, տիւման արասընտա տայիմա ալէվլէր թօզլար թաշ բարչալարը բիւսկիւրմէքտէ իտի. հաթտա բիւսկիւրիւլէն աթէշին գայա բարչալարը, պինլէրճէ գատէմ եիւքսէլէրէք տէհշէթամիզ սէտալէր իկրաճ իտիյօր, վէ կիւլլէ կիպի սիւրաթլէ գաթը մէսաֆէ իտուպ կէօզտէն նիհան օլույօր իտի։

Թըրագամար օրմանընա սըզընմըշ օլան Գօլօնլար, սաաթ սէքիզ պուչուգտա արթըգ օրատա տուրմանըն գապիլ օլմատըզընը անլատըլար, զիրա վօլգանտան չըգան թաշ բարչալարը էթրաֆլարընա տէօքիւլտիւյի կիպի, Գըրիգժուր տէրէսի մէճրասընը տօլտուրան լավալար, ատէթա եօլլարընը քէսէճէք կիպի իլերլէյօր իտի. օրմանըն իլք սըրասընը թէչքիլ իտէն աղաճլար, լավալարըն թէէսիրի իլէ աթէշ ալտը. աղաճլարտան եաշ օլանլարըն էօզիւ չիտտէթ ու հէրարէթ իլէ տէրհալ պուղուլանըպ թիւֆէնկ կիպի բաթլայօր իտի. գօրուլար իսէ եանըպ քիւլ օլույօր իտի։

Գօլօնլար, Կըրանիթ Հաուզա տօղրու եավաշճա իլերլէմէյէ պաշլատըլար. ադան լավալար թէտրիճէն տօնարագ թապագալար բէյտա իտիյօր իտի. հէլէ Գըրիգժուր տէրէսինին սաթհը մայիլի պիւթիւն պիւթիւնէ թէհլիքէ էնկիզ օլույօր իտի. Գօլօնլար կէօլին քէնարընտա թէվագուֆ իլգմէյէ մէճպուր օլտուլար. պուրատա հայաթ ու մէմաթ մէսէլէսի տէրմիյան իտիլտի։ Սիյրօս.

— Եա կէօլ, լավայը եուտարագ ատանըն գըսմը միւնպիթինտէն պիր բարչասը մէսուն գալըր, եախօտ ֆարուստ օրմանընը տա մահվ իտէր քի, օ զէման պիզէ ատանըն բաթլամասը իլէ մահվ օլմագ իւզրէ պէքլէմէք գալըր. զիրա օ վագըթ եալչըն գայալար իւզէրինտէ թապիյի եաշայամայըզ, տէտի։

Պանգրօֆ. - Էօյլէ իսէ կէմիյի ինչայէ չալըշմագ պէյհուտէ տիր։

— Պանգրօֆ, ինսան վազիֆէսինի սօն նօգթայէ գատար եարմայը տըր։

Պու էնատէ լավալար խաթը ճէրիեանը իւզէրինտէքի աղաճլարը մահվ իթտիքտէն սօնրա կէօլին եագընլարընա կէլմիշ իտի. օրատա արզըն եիւքսէքճէ պիր նօգթասը վար իտի քի, էկէր օ օլմազսա կէօլէ ագմազա պաշլայաճագ իտի. միւհէնտիս պու հալի կէօրէրէք.

— Իշ պաշընա տէյու, հայգըրտը։

Արգատաշլարը ճէսուր միւհէնտիսին ֆիքրինի անլայըպ տէրհալ շըմինէլէրէ գօշտուլար. օրատան լավանըն մէնզարէյի վասիյէ թէրէսինէ կիտէճէք եէրէ իրի աղաճլար վէ թօբրագ իլէ պիր շէյ եարտըլար, պատէհու լավանըն կէօլէ ագմասընա մանի օլան եիւքսէքճէ պիր նօգթայը գազըյըպ տիւզէլթտիլէր. թամ պու սըրատա Գըրիգժուր վատիսինտէն կէլէն լավա սէլլերի, Գօլօնլարըն ինչաքերտէսի օլան սէտտին էօնիւնէ գատար իլէրլէտիլէր. տէհշէթլիւ սէլ պիր տագըդա գատար տուրտուգտան սօնրա մանիյի տէֆէ միւգթէտիր օլամայարագ Գըրիգժուրէ աթըլտը, անընլա պէրապէր օթուզ այագ եիւքսէքլիքտէն կէօլին իչինէ ագմազա պաշլատը։

Գօլօնլար պուրատա, օն տէրէճէ միւթէհայըր օ-

լարագ հիչ պիր չէյ սէօյլէմէքսիզին իբի ճիամին, եանի սու իլէ աթէչին միւճատէլէսինի թէմաչայէ գօյուլտուլար. աման եա Բապպի, նէ՞ միւտհիշ մէնզարէ, սու իլէ աթէչ մուհարէպէսինին չու մէնզարէյի միւտհիշէսինի աճէպա հա՞նկը մուհարրիրին գալէմի, հա՞նկը ըէսսամին ֆըրչասը թասվիրէ միւզթէտիր օլապիլիր։

Սու՝ լավալարա դարըշտրգճա միւպէտտէլը պուխար օլուպ զարիպ սէտալէր չըգարըյօր իտի. պուխար իսկ տէհշէթամիզ շամաթալար իլէ եիւքսէլիպ հէվատէ տայիրելէր չէվիրմէքտէ իտի. կէօլիւն սույը չօգ իսկ տէ պիր մէնպաի տայիմէտէն ագըպ կէլէն լավալարըն թէէսիրի իլէ պիթէճէյինէ շիւպհէ օլունամազ իտի։

Կէօլէ տիւշէն լավալար տէրհալ տօնարագ կէօլին գաարընտա թապագալար թէշքիլինէ պաշլայըպ, ազ վագըթտա սուլարըն խարիճէ տօղրու գապարտըղը միշահէտէ օլունտու. եէքտիկերի իւղերինէ ինճիմատ իտէն լավա թապագալարը, կէօլին վիւսաթընա գատար իլերլէյիպ տէհշէթլի պիր հալ քէսպ իթտի. միւպէտտէլը պուխար օլան սու հէվատէ եիւքսէլտիքտէն սօնրա, շէտիտ եաղմուր կիպի սաթհը տէրեայէ նուզուլէ պաշլատը։

Լավալարըն կէօլէ ագմայա պաշլայալը իչ սաաթ օլմուշ իտի, սու աթէչէ մուգավէմէթ իտիյօր իտի. մամաֆիհ լավալարըն կէօլէ ագմասը Գօլօնլար հագգընտա խայըրլը օլտու. զիրա լավալար կէօլի անճագ իբի կիւնտէ տօլտուրապիլէճէք, վէ պու միւտտէթ զարֆընտա տէսթիկեահլար իլէ Կըրանիթ Հաուզ խարապիյէթտէն մէսուն գալաճագ իտի։

Արթըգ ատատա տուրմագ գապիլ օլամայաճաղընդան, կէմի հէր հալտէ պիր ան էվվէլ իքմալ օլունմալը

իտի. պէօյլէճէ խէվգ ու տէհշէթ իլէ տլթը կիւն տա-
հա կէչտի. պու միւտտէթ զարգընտա Գօլօնլար եիր-
մի քիչի կիպի կիճէ կիւնտիւզ չալըշտըլար. պու էս-
նատէ Շէլալէ նէհրինին պաթաղընտան իլէրլէյէն լա-
վալար օրալարը տօլտուրտուգտան սօնրա, ֆարուսթ
օրմանընա կիրմիշ վէ աղաճլարը թութուշտուրմուշ իտի.
եանկըն կիթտիքճէ քէսպը տէհշէթ իլէյիպ թարիֆի
ղայրի գապիլ պիր մէնզարէ իպրաղ իտիյօր իտի.

Հէր կիւն ժէտէօն իլէ Սիյրօս վէ Հարպէր մէնզա-
րէյի վասիյէ թէբէսինէ չըգըպ ատանըն հալինէ պա-
գըյօրլար իտի. վագաա ատանըն մէնզարէսի բէք ճան-
խըրաշ իտի. օրմանլար, աղաճլար քեամիլէն մահվ օլ-
մուշ, հէր թարաֆը լավա իսթիլա իթմիշ. օրթալըգ գա-
բարմըշ, Կըրանիթ կէօլիւ դուրումայա եիւզ թութմուշ
իտի քի, օ հալտէ Գօլօնլարըն սուսըզլըգտան էօլէճէք-
լէրի տէրքեար իտի. ժէտէօն, չէօլ հալի քէսպ իթմիշ
օլան ատանըն իւզէրինէ հիւզնէնկիզ պիր նազար ա-
թըպ.

— Ինսանըն գալպի բարչա բարչա օլույօր, տէմէ-
սի իւզէրինէ, Սիյրօս ճէվապէն.

— Էվվէթ, Սիրէլլա, ճէնապը Հագգ միւսաատէ
իթսէտէ կէմիյի եաբմաղա մուվաֆֆագ օլսագ, զիրա
եէկեանէ իլթիճակեահրմըզ օրասը տըր, տէտի.

Լաքին վօլգան քէսպը սիւքին իթտի կիպի, վա-
գաա Լավա իֆրաղ իտիյօր ամմա, էսկի չիտտէթ իլէ
տէյիլ.

— Պունտան նէ՞ չըգար, մէրքէզի արզտա աթէշ
տայիմա վար. տէնիզին տէ՝ վօլգան տախիլինէ աթըլ-
մասը հէր ան միւհթէմէլ տիր. պիզ, կէմիլէրի աթէշ
ալարըզը հալտէ սէօնտիւրմէյէ միւգթէտիր օլամայըպ,
նիհայէթ իւլ էմր ճէպիսանէ անպարընա սիրայէթ իտէ-

ճէյինի պիլէն եօշճուլարա պէնզէրիզ. հայտէ ազիզիմ Սիրէլա կէյլինիզտէ վագրթ դայպ իթմէյէլիմ։

Սէքիզ կիւն միւտտէթ, եանի Փետրվարըն եէտիսինէ դատար լավալար ագմագտա տէվամ իթտի։ Սիյրօս, լավալարըն Կըրանիթ Հաուզ էօնիւնտէն սահիլէ տէօքիւլմէսինի կէօրիւյօր իտի. պու էանատէ Գօլօնլար ատանըն սարսըլմըզընը հըսս իյլէտիլեր քի, պու հալ պիչարէլերի բէք զիյատէ էնտիշէյէ տիւշիւրտիւ։

Փետրվարըն եէրմիսի օլտու, սէֆինէնին տէնիզէ իլգասը իչին հիչ օլմազսա տահա պիր այ չալըշմագ լազըմ իտի. աճէպա ատա օ վագթա դատար պագը դալաճաղ մը իտի. պինաէն ալէյհ, Պանդրօֆ իլէ Սիյրօս սէֆինէնին թէքնէսի գըսմէն իրմալ օլունտուզու կիպի կէմիյի տէնիզէ էնտիրմէյէ վէ տախիլի ինչաաթընը սօնրատան եաբմազա գարար վէրտիլեր, զիրա էն մուհիմմ նօգթա Գօլօնլարըն ատա խարիճինտէ պիր իլթիճակեահէ մալիք օլմալարընտա տըր. Մարտըն իւչիւ օլտու, կէմիյի օն կիւնէ դատար տէնիզէ էնտիրմէյի իւմիւտ իտիյօրլար իտի։

Մարտըն իլք հաֆթասընտա Ֆըրանգլին քէսպը չիտտէթ իթտի, լավալարտան իպարէթ օլուպ թազեիգը հէրարէթ իլէ տըշարըյա ֆըրլայան մատէնի եաղմուր՝ հէր թարաֆա տէօքիւլմէյէ պաշլասը, պու տէֆա ադան լավալար Կըրանթ կէօլիւնիւն ճէնուպը զարպի ճիհէթինի թէագըպ իտուպ Դըրիդ Դըլիսէրինին իլէրիսինէ կիթտիքտէն սօնրա, մէնզարէյի վասիյէ թէբէսինի իսթիլա իթտի. պու սօն տարպէ Գօլօնլարա բէք զիյատէ թէէսիր իլէտի. տէյիրմէն, քիւմէս վէ սայիրէտէն էսէր գալմատը, գուշլար վէ հայվանաթ քէմալի տէհշէթլէ ուչուշմազա պաշլասընլար, Թօր իլէ ժօր տախի ասարը խէվֆ ու էնտիշէ կէօսթէրիյօրլար իտի.

պիր աշ սօնրա մէնշարէյի վասիյէ թէբէսինի աթէշ ի-չինտէ պըրագմըշ օլան լավալար սահիլէ տէօքիւլմէյէ պաշլատը քի, Գօլօնլար արթըգ Կըրանիթ Հաուզտա ի-գամէթ իտէմէյուշ կէմինին եանընտա չատը ալթընտա իգամէթէ մէճպուր օլտուլար։

Գօլօնլար սոն էսէրը հիմմէթլէրի օլան կէմինին տա-խի մահվ օլաճաղընը կէօրէրէք, հէր նէ գատար թէք-միլ օլունամամըշ իսէ տէ, սէֆինէյի տէնիզէ էնտիր-մէյէ գարար վերմիլէր. Պանդրօֆ իլէ Էյըրթըն էրթէ-սի կիւն եանի Մարտըն տօգուզընտա իճրա օլունաճագ օլան պու ամէլիյաթըն հազըրլըղընը կէօրմէյէ պաշլա-տըլար։

Ֆագաթ Գօլօնլարըն Լինգօլն ատասընա վիրուտ-լէրինին տէօրտիւնճի վէ սոն սէնէսի օլան պու Մարտ այընըն տօգուզընճը կիճէսի, եանար տաղըն թէբէսին-տէն ճէսիմ պիր տիման տիրէյի չըգտը. պու տիրէք ի-չ պին գատէմ գատար եիւքսէլէրէք օրթալըղը սէ-տայի միւտհիշէ իլէ թիթրէթտի. անլաշըլան Ֆագար մաղարասը տիվարը, տախիլտէքի կաղլարըն թաղեի-գինէ մուգավէմէթ իտէմէյէրէք եարըլմըշ, սու վօլ-գանա հիւճիմ իթմիշ վէ տէրհալ միւպէտատէլը պու-խար օլուպ պու տիրէյի հասըլ իյլէմիշ իսի. Ֆագաթ վօլգանըն մէճրասը հուսուլէ կէլէն պուխարը տըշարը չըգմասընա քեաֆի կէլէմէտիյինտէն, եիւզ միլ մէսա-ֆէտէն իշիտիլէճէք օլան պիր սէտայի միւտհիշէ իլէ ա-տա բաթլատը. տաղ բարշալարը տէնիզէ տիւշտի վէ պահրը Մուհիթին սուլարը, Լինգօլն ատասընըն պու-լունտուղու նօգթայը էօրթէրէք կէօզտէն նիհան իթ-տի։

17

Լինգօլն ատասընըն պագը յէսինտէն, օն պէշ դատէմ արզընտա, օթուզ դատէմ պօյունտա, սուտան տախի օն դատէմ խարիճտէ տուրան վէ պահրը Մուհիթին սուլարը սէթր իտէմէյէն պիր դայա բարշասը գալմըշ իտի, պու դայա Կըրանիթ Հաուզըն թէշքիլ իտէն թաշլարըն միւթէպադըսը տըր։

Կըրանիթ թաշլարը էվէլա եէրինտէն գօրմուշ, սոնրա տէնիզէ ֆըրլայըպ պիր դաշ տէֆա տէօնմիւշ վէ շու սէօյլէտիյիմիզ մահալ վիճուտէ կէլմիշ իտի. պու դայատէն պաշդա Ֆըրանդլին տաղընըն աշաղքի դըսմը, քէօրէք պալըզը քէօրֆէզինին լավատան միւթէշէք քիւլ դըթալարը, մէնզարէյի վասիյէ թէրէսի, Սէլամէթ ատասը, Պալօն լիմանը թաշլարը, Տադար մաղարասը պաղալէթլէրի, Ելլան շէպիհ ճէզիրէսի։ Էլհասըլ ատանըն հէր թարաֆը մահվ օլմուշ, եալընըզ Կըրանիթ Հաուզ դայասընըն պիր դըսմը խարիճտէ գալմըշ իտի. իշթէ պուրասը Գօլօնլարըն սօն իլթիճակեահը օլտու։

Հայվանաթ վէ գուշլար քեամիլէն հէլաք օլմուշ, զէվալը ժօր իլէ Ֆօբըն պիլէ կիւրիւլթի արասընտա հայաթընա խաթիմ չէքիլմիշ իտի։

Սկյրօս Սըմիթ, ժէտէօն, Պանդրօֆ, Հարպէր, Էյրթըն վէ Նապըն պէրհայաթ գալմասը, ֆէլաքէթ զէմանլարընտա չատըրլարընտա պուլունուպ տէրհալ տէնիզէ աթըլմալարընտան իլէրի կէլմիշ իտի. զէվալը Գօլօնլար տէնիզին եիւզիւնէ չըգալըգլարը կիպի, ատա-

նըն թէմամէն մահվ օլոգպ եալընըզ չու գայանըն գալմըշ օլտուղունը կէօրմէլէր։

Ինթէ Գօլօնլար տօգուզ կիւնտէն պէրի պու չըպ-լաղ գայանըն իւզէրինտէ եաշայօրլար իտի։ Եանլարընտա պուլունան ճիւզվի մէքիւլաթ իլէ, եաղմուրտան գայանըն չուգուրլարընտա թօքլանան սու, պիչարէլէրին եէյիպ իչէճէքլէրինի թէշքիլ իտիյօր իտի. սօն իւմիւտլէրի օլան կէմի բարչալանմըշ օլմաղըլա, գայատան գուրթուլմալարը ղայրի գապիլ օլմուշ իտի, ամթէշ օլմատըղը կիպի եագմասը տա միւմքին տէյիլ իտի, տէմէք էօլիւմ մուգարրէր իտի։

Ամարտն օն սէքիզի օլան օ կիւնիւ, հէր նէ գատար ազ եէմիշլէր իսէ տէ, եանլարընտա անճագ իքի կիւնլիւք եէյէճէք գալմըշ իտի. իլմին մէհարէթին վէ չալըշմանըն պուրատա հիչ պիր ֆայիտէսի օլմայըպ, մուավէնէթ անճագ ճէնապը Հագտան օլապիլէճէք իտի։

Պէօյլէճէ պէշ կիւն տահա կէչտի, զէվալըբլար ամլըգտան էօլմէյէճէք գատար եէյէճէք եէյէրէք սապը իթտիլէր. զաֆիլարը սօն տէրէճէյէ վասըլ օլմուշ իտի. հէյլէ Նապ իլէ Հարպէրտէ աչիքեարէն ասարը մէմաթ կէօրիւլիւյօր իտի. չու հալտէ տախի իւմիւտվար օլմադ գապը մի տիր. խա՛յր, եալընըզ պիր իւմիւտ վար, աչըգլարտան պիր կէմի կէչմէսի տէյի՞լ մի. ֆագաթ պիչարէ Գօլօնլար պուրալարտան ասլա կէմի կէչմէզ օլտուղունը բէք ալտ պիլմէքտէ իտիլէր. ամէպա իւմիւտ իտէպիլիրլէ՞ր մի քի, Կըլէնէրվանըն վաքօրը, թէսատիֆի մուճիզքեարանէ ասարը օլարադ, թամ պու էանատէ թապուր ատասընա կէլսին, խա՛յր, պունա իւմիւտ օլունամազ, հէյլէ ըրտըն վաքօրը կէլսէ պիլէ, ատայա՝ մալիւմաթը միւթէզամին քեա-

ղըտ պըրագըլմամըշ օլտուղունտան , գարտանըն սէֆի-
նէյի արատըգտան սօնրա պիր շէյ պուլամայարագ ավ-
տէթ իտէճէյի տէրքեար իտի ։

Պինաէն ալէյհ հիչ պիր իւմիւտ քէօշէսի եօգ տըր ,
սուսըզլըգ վէ ահլըգ իլէ շու գայա իւսթիւնտէ թէլէֆ
օլուպ կիտէճէքլէր տիր ։

Պիչարէլէր գայա իւզէրինտէ քէնտիլէրինտէն պի-
խապէր ատէթա պիր գալըպը պիրուհ կիպի տիւշիւպ
գալմըշլար իտի , եալընըզ էյըրթըն արա սըրա պաշընը
գալտըրըպ ուֆուգա տօղրու ատթֆը նազար իտիյօր ի-
տի ։

Մարտըն եիրմի տէօրտիւնճիւ կիւնիւ սապահլայըն
էյըրթըն պիր տահա պագտըղը վագըթ կէօզլէրի բար-
լատը , էվէլա տիզի իւզէրինէ կէլտի , սօնրա այաղա
գալգարագ իշարէթ իտէր կիպի պիր հարաքէթտէ պու-
լունտու ։

Էյըրթըն ուֆուգ իւզէրինտէ պիր կէմի միւշահա-
տէ իթմիշ իտի , կէօրտիւյիւ կէմի պիր վաբօր իտի.քի ,
եօլունտա տէվամ իտուպ կիթմէյօր , իլլա գայայէ միւ-
թէվէճճիհէն քէմալի սիւրաթլա իլերլէյօր իտի . զէվալ-
ը էյըրթըն ։

— Ցընգա՛ն , տէյու պաղըրտըգտան սօնրա զայ-
ըի միւթէհարիք օլարագ ըէֆիքլէրինին եանընա տիւ-
շիւպ անլէր կիպի պայըլա գալտը ։

* * *

Սիյրօս Սըմիթ իլէ արդատաշլարը քէնտիլէրինէ
կէլտիքլէրի վագըթ , նասըլ օլուպ տա բէնչէյի էօլիմ-
տէն խէլաս օլտուգլարընը պիլմէյերէք, քէնտիլէրինի
պիր վաբօրըն գամարասընտա պուլտուլար . ֆագաթ
էյըրթընըն սէօյլէտիյի շու սէօզ, հէր շէյի քէնտիլէ-

բինէ իֆհամ իթտի. Էյբրթընըն «Տընգան» տէմէսի իլէ, Սիյրօս.

— Տընգա՛ն... տէտիքտէն սոնրա էլլէրինի սէմայէ գալտըրարագ.

— Է՛յ Խալիգը սէմավաթ, տէմէք պիզի հէլաք իթմէք իսթէմէտին, տէյու պաղբրտը։

Վագաա Գօլօնլարը աէրունինտէ պուլունտուգ-լարը վաբօր, լօրտ Կըլէնէրվան թարաֆընտան, օն իքի սէնէ սոնրա Էյբրթընը ալմագ իւզրէ թապուրա կէօն-տէրիլմիշ, վէ գաբթան Կըրանթըն օղլու Բօպէր Կը-րանթ թարաֆընտան սէվգ իտիլմէքտէ պուլունմուշ օ-լան Տընգան նամ վաբօր իտի։

Տէմէք Գօլօնլար գուրթուլմուշլար, վաթանլարընա ավտէթ իթմէք իւզրէ պուլունմուշլար տը բ. Սիյրօս՝ գաբտանա խիթապէն։

— Գաբտան Բօպէր, Էյբրթընը թապուր ատա-սընտա պուլամատըղընըզ կիպի, եիւզ միլ գատար շար-գը չըմալիյէ չըգբպ պուրալարա կէլմէնիզէ նէ՞ սէպէպ օլտու տէյու սօրմասը իլէ, գաբթան ճէվապէն.

— Միւսիւ Սիյրօս, սիզլէրի վէ Էյբրթընը ալմագ սէպէպի իլէ կէլտիմ, տէտի։

— Պիզլէրի՞ մի։

— Էվվէ՛թ, Լինգօլն տատասընտա օլան սիզլէրի։

— (Ճիւմլէսի հայրէթլէ.) Լինգօլն ատասը՞ մը։

Սիյրօս. - Լաքին պու ատա խարիթայա տախիլ տէյիլ տիր. նէ՞րէտէն էօյրէնտինիզ։

— Թապուր ատասընա պըրագտըղընըզ, վէ ատա-նըն բաթլամագ թէհլիքէսինտէ օլտուղունը եաղտըղը-նըզ քեաղըտտան անլատըմ։

— Քեաղը՞տ մը։

— Էվվէթ, իշթէ։

Գապտան Բոպէր, պունը տէյերէք պիր քեաղըտ վէրտի քի, ատանըն մէվգըսը իլէ օրատա էյըրթըն իլէ Գօլնալարը պուլունտուղու, վէ ատանըն թահտը թէհ-լիքէտէ օլտուղու եազըմըշ իտի. Սիյրօս քեաղըտը օ-գուլուպ եազըյը թանըյարագ հայրէթ իլէ.

— Գաբտան Նըմանըն էսէրի, տէյու հայգըրտը.

Պանդրօֆ. - Տէմէք գաբտան պիղիմ Պունատօ-անթօրա բաքիպ օլմուշ եալընըզճա օ վագըթ թապու-ըէ կիթմիշ հա՛.

Հարպէր. - Էվվէ՛թ, չու քեաղըտը պըրագմաղա կիթմիշ.

Պանդրօֆ. - Պէն տէտիմ ա՛, գաբտան պիղէ էօլ-տիւքտէն սոնրատա ըզհարը մուավէնէթ իտէճէք տիր.

Սիյրօս. - Տօսթլարըմ էլիմիզի գալտըրըպ գաբ-տանըն բուհը իչին տուա իտէլիմ.

Էյըրթըն. - (Միւհէնտիսին եանընա կելէրէք.) Միւսիւ Սիյրօս, պու չէքմէճէյի նէ՞րէյէ գօյմալը.

Չէքմէճէ, գաբտան Նըմանըն հէտիյէսի՝ գլան մի-ճէվհէր գուրթուսը տըր քի, էյըրթըն հայաթընը թէհ-լիքէյէ գօյարագ անը գուրթարմըշ վէ չիմտի միւհէն-տիսէ արզ իթմէքտէ պուլունմուշ տըր. Սիյրօս քէմա-լի հէյէճան իլէ.

— Էյը՛ըթըն, էյը՛ըթըն, տէտիքտէն սոնրա՝ Բոպէ-ըէ թէվէճճիւհ իլէ.

— Միւսի՛ւ, պըրագտըղընըզ ճանի եէրինէ, նէ-տամէթ իլէ նամուսքեար պիր ատէմ պուլույօրսունըզ քի, պէն օնա էլիմի ուզաթմագլա իֆթիխար իտէրիմ, տէտի.

Պուրատա Գօլնալարը պէրկիւվվէշ ըզարտ զարտ սէրինէ-ինի Բոպէրէ նայրանլանթըրը ապագոհ ադանլանմէ վվէգը թանիյինը ուզուն ատա քանթրայա գայրայուզանատան

սՆՐա վաբՐա ԵՐԼ վԷրիլտի քի, մէզքիւր գայա պատէմա պահրը Մուհիթ խարթասընտա կէՐիւլէճէք տիր։

ՐՆ պէշ կիւն սՆՐա ԳՐլՐնլար Ամէրիգայա չԷգտՐլար, մՐՐհարէպէ յի միւտհիշէտէն սՆՐա ՃԷմալիլէրին մուղաֆֆէր Րլմուշ Րլտուղունը կէՐտիւլէր։

Զէքմէճէտէ պուլունան միւճէվհէրաթըն գՐսմը ազամը Իյիվվա ճիվարընտա ճէսիմ պիր արաղի իշթիրասընա հասը Րլունտու, չէքմէճէնին իչինտէն էն պէՐյիւք միւճէվհէրաթ վՐլգանտան թախլիս ՐլունանՐ ԳՐլՐնլար թարաֆընտան Լէտի Կրլէնէրվանէ կէՐնտէրիլտի։

ԳՐլՐնլար, սաթըն ալտըգլարը արաղիտէ ԼինգՐն ատասը իմիշ կիպի չալըշմաղա պաշլատըլար. արաղիյէ ԼինգՐն ատասը նամընը վէրտիքլէրի կիպի, տախիլինտէ պիր քիւչիւք նէհր, կէՐ, տաղ վէ գՐրուլուգ պուլունտուղունտան, անլէրէտէ Մէրսի տէրէսի, Կրրանթ կէՐլիւ, Ֆրրանգլին տաղը, Ֆարուսթ Րրմանը նամը վէրիլտի. Րրատա միւհէնտիս իլէ արգատաշլարընը ղայրէթի սայէսինտէ հէր շէյ թէրագգը իթտի։

ԳՐլՐնլար, հէր պիր արատա եաշամայը ահտ իթմիշ Րլտուգլարընտան ասլա այրըլմատըլար, ֆէտէՐն Րրատա «ԼինգՐն Հէրալտ» նամընտա պիր կազէթա թէէսիս իթտի. պու կազէթա տիւնեանըն էն մալիւմաթը էվրագը հավատիսինտէն ՐլտուՐ։

ԼՐրա վէ Լէտի Կրլէնէրվան պիր գաչ տէֆալէր, գարտան ճՐն Մանկլ վէ ղէվճէսի, ԲՐպէր Կրրանթ վէ հէմշիրէ վէ պին պաչը Մագանապ իլէ ԳՐլՐնլարը զիյարէթինէ կէլտիլէր։

Հասըլը քէլամ արաղի տախիլինտէ հէր քէս էվվէլ [illegible]

պահրը Մուհիթ տէրունէնտէ անճագ պիր գայատան իպարէթ գալան Կիզլի ատայը, վէ ալիճէնապ համիլէրի պուլունան միւթէվէֆա բըրէնս Տագարըն, եանի գաբտան Նըմանըն խաթըրէսինի ասլա ունութմատըլար։

ԽԻԹԱՄ

ՊԻՐ ԳԱԶ ՍԷՕԶ

Ըէսիտէյի հիւսնի խիթամ օլան իշպու ըսմանը հայրէթպէյանը միւթալաա պույուրան ղէվաթը քիրամ, պունտան ադտէմ մէյտանը ինթիշարէ վազ իթմիշ օլտուղումուզ «Եիրմի պին ֆարսախ տէնիզլէր ալթընտա սէյահաթ» նամ հէքեայէյի նէֆիսէյի տախի օգումալարը լազըմ կէլիր քի, օ հալտէ եէքտիկէրի իլէ իրթիպաթը պուլունան պու իքի ճալիպը մէրագ հէքեայէնին մէզայասընա վագրֆ օլունաճաղը տէրքեար տըր։

Ֆըրանսա մէշահիրի հէքեայէնիւվիսանտէն մէշհուր ժիւլ Վէրնին ասարը ֆէննիյէսինին թապ ու նէշրինէ պունտան պէօյլէ տէվամ իտէճէյիզ, զիրա միլլէթիմիզ էֆրատընըն պու եօլտա հէքեայէլէրին դըրաաթընտան միւթէլէզզիլ օլտուգլարընա արթըգ շիւպհէմիզ գալմամըշ օլտուղունտան, պու տէֆա տախի եանի միւէլլիֆի մումաիլէյհին ասարը նէֆիսէսինտէն պուլունան, վէ Ֆըրանսա ադատէմիյասը թարաֆընտան մազհարը թագտիր օլունմուշ վէ չօգ տէֆալէր բայիթահտըմըզտա թէաթրոսը օյնանըպտա էրպապը թէմաշանըն հայրէթինէ մուճիպ օլմուշ օլան «ՍԷՐՍԷՆ ԿԻԻՆՏԷ ՏԷՎՐԸ ԱԼԷՄ» նամ ըսմանը լէթաֆէթպէյան, պէհագգըն օգունմայա շայան պիր հէքեայէյի լաթիֆէ օլտուղունտան անդարիպ տէրճինէ իպթիտար իտէճէյիզ քի, պունըն տախի տիկէր էսէրլէրիմիզ կիպի սուրէթը միւնթազամատէ նէթիճէյի հիւսնի խիթամ

պուլաճաղը, վէ գարիյնի քիրամ թարաֆընտան հիւսնի թէլադգը իտիլէճէյի տէրքեար արը։

Ըսման օգուտմագտան մագսատ եալընըզ էյէնմէք եախսատ վագըթ կէչիրմէք օլմայըպ, իլլա գըսսէտէն հիպսէ ալմագ վէ նիյդ ու պէտի (բարին և չարը) թէմեիզ իլէ միւթէնէպպիհ օլմագ տըր։ հէլէ տէրճինէ իպթիտար իտէճէյիմիզ ուշպու հէքեայէ կիպի լաթիֆ էսէրլէր, պէնիյի պէշերին ախլագընը ըսլահ վէ էֆքեարընը թավսի էյլէյէճէյի շիպհէտէն վարէսթէ տիր։

Կ. Պիպէրեան

Պիպէրեան մաքպաասրնցա բաղ վէ ՔԻՐուխբ
օլունան էիբաղլար ·

Բոմանլար	Միւէլլիֆ	Միւթէրճիմ	ճիլտ	Ղ.Հ.
Սէրսէրի ետհուտի (Մուսավվէր)	Էօժէն—Սիւ	Դ. Սիմքէշեան	6	80
Բարիսին Հ. էսրարը	Վիտոգ	»	2	35
Պէօյիւք եիւրէք	Բոլա'էկոբոմն	»	4	50
Թիւրլիւթօն	Ռէնէմէզրուա	»	2	25
Ղարիպ պիր սըրր (Տիվանէնին սըրրը)	Բիէր Նինուս	Ա. Ալիք	2	40
Ճինայէթ մահսուլը	Ատոլֆ Պըլօ	»	2	20
Թէտի կէօզիւ	Ֆ. Պուակօպէ	»	1	20
Նէթիճէի մէրամ	Ժորժ Օնէ	»	1	12
Էքմէքճի խաթուն	Ռ. Մոնթէրէն	Բ. Թօլոյեան	6	60
Բարիս Ֆահիալարը	»	»	4	70
Բարիս ղարաիպի	»	»	3	60
Իւչ միլեոն Ֆրանգ թրախուտա	»	»	2	40
Պին պիր կէճէ	Ս. Տը Սագի	Արապաճեան	4	40
Երրմի պին Ֆարսախ տէնիզլէր ալթընտա սէյահաթ	ժիւլ Վէրն	»	2	25
Կիզլի ատա	»	»	1	15
Պիքէս (Ֆամիլեատան մահրումիյէթ	Էքթոր Մալօ	»	2	25
Ամերիգանըն քէշֆի		»	1	16
Կիւզէլ Անժէլ	Բ. տիւ Թէրայլ	»	2	40